బంజారా గీతామృత్

రచన

కృష్ణనాయక్ చవాణ్

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తిరుపతి

2014

BANJARA GEETHAMRUTH

Writer
Krishna Nayak Chawan

Editor-in-Chief
Prof. Ravva Sri Hari

T.T.D. Religious Publications Series No.1083

First Edition : 2014

Copies : 1000

Price :

Published by
M.G. GOPAL, I.A.S.,
Executive Officer,
Tirumala Tirupati Devasthanams,
Tirupati - 517 507

D.T.P:
Office of the Editor-in-Chief
T.T.D, Tirupati.

Printed at :
Tirumala Tirupati Devasthanams Press,
Tirupati - 517 507

ముందుమాట

"యదిహాస్తి తదన్యత్ర యన్నేహాస్తి న తత్ క్వచిత్"

లోకంలో ఉన్న ప్రతి విషయమూ ఇందులో ఉన్నది. ఇందులో లేనిది లోకంలోనే లేదని శ్రీమన్ మహాభారతం ఖ్యాతిగాంచింది. జయేతిహాసంగా ఖ్యాతిగాంచిన 18 పర్వాల మహాభారతేతిహాసంలో 18 అధ్యాయాల భగవద్గీత హృదయసమానమైనదిగా, మణిహారసదృశమైనదిగా భాసిల్లుతున్నది.

ఐహిక, సాంసారిక బంధాలలో చిక్కుకొని కురుక్షేత్రసంగ్రామంలో బంధుమిత్రులతో యుద్ధం చేయలేనని కర్తవ్యదూరుడైన అర్జునుణ్ణి కర్తవ్యోన్ముఖుణ్ణి చేస్తూ శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు చేసిన ఉపదేశమే భగవద్గీత. నిజానికి శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు అర్జునుని ఒక సాకుగా చూపి సమస్త లోకానికి భగవద్గీతరూపంలో ధర్మాన్ని ఉపదేశించాడు. భగవద్గీతలోని కృష్ణార్జున సంవాదం మానవునిలోని అజ్ఞానాంధకారాన్ని తొలగించి జ్ఞానజ్యోతిని వెలిగించి మోక్షాన్ని ప్రసాదిస్తూంది.

హైందవ ధర్మప్రచారానికి గ్రంథ ప్రచురణలను ఒక సాధనంగా ఎంచుకొన్న తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు ఇప్పటివరకు సంస్కృతం, తెలుగు, తమిళం, కన్నడం, హిందీ, ఇంగ్లీషు భాషలలో శ్రీమద్ భగవద్గీతను ప్రచురించింది. అయితే ఇప్పుడిప్పుడే కొంత విద్యాభ్యాసం చేస్తున్న అల్పసంఖ్యాకులైన బంజారా ప్రజలకుకూడా గీతామృతాన్ని ఆస్వాదింపజేయాలనే సత్సంకల్పంతో ఈ 'బంజారా గీతామృత్' అన్న గ్రంథాన్ని ముద్రిస్తూంది.

శ్రీ కృష్ణ నాయక్ చవాణ్ గారు బంజారా ప్రజలకోసం భగవద్గీత 18 అధ్యాయాల్లోని 700 శ్లోకాలను మూలము, మూల అనువాదము, పద విభాగము, తాత్పర్యాలను బంజారా భాషలో చక్కగా సమకూర్చి అందించారు. విద్యావంతులైన బంజారీయులు తమ భాషలోకి అనువదించిన ఈ బంజారా గీతామృతాన్ని పారాయణం చేయడంద్వారానూ, తమ మాతృభాషలో గీతాసారాన్ని తెలుసుకోవడంద్వారానూ ఆ దేవదేవుని కృపకు పాత్రులు కాగలరని ఆశిస్తూ...

సదా శ్రీవారి సేవలో

యం.జి. గోపాల్

(యం.జి. గోపాల్, ఐ.ఏ.ఎస్.)

కార్యనిర్వహణాధికారి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తిరుపతి.

సూచన

బంజారా భాషకు లిపి లేనందువల్ల బంజారా భాషలో భగవద్గీతని తెలుగులిపిలో వ్రాయడం జరిగినది. బంజారా భాషను తెలుగు లిపిలో భాషకు తగ్గట్టుగా ఉచ్చారణ చేయాలంటే ఈ క్రింది సూచనను పాటిస్తే సరిపోతుంది.

అకారాంత అక్షరాలను అనుస్వరముతో పలకాలి. అనగా ముక్కు ద్వారా పలకాలి. ఉదా "మన ద"ను తెలుగులా పలికితే అర్థం లేని పదంగా పలకడం జరుగుతుంది. అదే "మన న ద"ను అనుస్వారంతో పలికితే బంజారా భాషలో నాకివ్వుము అనే అర్థం వస్తుంది. "ధర నవేన, సాధూవూర్భలేన" ఇందులో ధ రన న, సాధూవూర్భలే న అనునవి అకారాంత అక్షరాలు."

అలాగే కర ను అనుస్వారంతో పలికితే చేస్తాడు అనే అర్థం వస్తుంది. బంజారా భాషలో కర్, కర, కరా, కరాఁ నాలుగింటి వేరు వేరు అర్థాలున్నాయి.

అకారాంత అక్షరాలు కాక ఇతర అక్షరాలు కొన్ని అనుస్వారంతో పలికితేనే బంజారా భాష తియ్యదనాన్ని అస్వాదించగలుగుతారు. అందుకని అరసున్న చేర్చడం జరిగినది. ముఖ్యముగా ప్రథమ వాచక భాషకు పరిపూర్ణత కలిగేటట్లుగా ఈ విషయాలను దృష్టిలో వుంచుకొని ఎక్కడెక్కడ అనస్వారంతో పలకాలో అక్కడక్కడ ఆ విధంగా పలకాలని మనవి చేస్తున్నాను.

రచక్ : ఝూంజణోత్ మూడ్ కృష్ణ నాయక్ చవాణ్

బంజారా గీతామృత్

బంజారా భాషలో శ్రీమద్భగవద్గీత

పదచ్చేద అన్వయ టీకా

(తెలుగులో)

రచక్ : ఝూంజణోత్ మూడ్ కృష్ణ నాయక్ చవాణ్

బంజారాల అపురూప గ్రంథం "బంజారా గీతామృత్"

శ్రీ మూడ్ కృష్ణ నాయక్ గారు ఉద్యోగరీత్యా విధి నిర్వహణలో మునిగి తేలుతూ ఆధ్యాత్మిక చింతన కూడా తోడు చేసుకొని ఈ గ్రంథాన్ని రచించి పూరించడము ఒక గొప్ప విశేషం. వ్రాసినవాడు శ్రీ కృష్ణ నాయక్ అయితే వ్రాయించినవాడు శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు.

బంజారా భాష లిపి లేకుండ శిథిలమైపోతున్న స్థితిలో బంజారా భాషలో భగవద్గీతను రచించి, పాల సముద్రమును మథించి అలనాడు అమృతాన్ని సాధించినట్లుగా శ్రీ కృష్ణా నాయక్ గారు బంజారా భాషను మథించి గీతామృతాన్ని బంజారా జాతికి జవజీవాలు పోసి ఒక నూతన ఉత్తేజాన్ని బంజారాలలో కల్పించారు. ఈ అసాధ్యమైటువంటి క్రియను సుసాధ్యం చేయటంలో శ్రీ కృష్ణపరమాత్ముడు తనకు వెన్నుదండుగా ఉండి బంజారాలకు ఈ మహాగ్రంథాన్ని ప్రసాదించటంలో అతిశయోక్తిలేదు.

ఈ తరుణంలో బంజారా భాషలో అంతర్లీనమైనటువంటి ప్రాంతీయ భాషా పదాలను వాడకుండ అనుభవజ్ఞులైనటువంటి బంజారా భాషా పండితుల ఆశీర్వాదంతో మరుగున పడినటువంటి పదాలను వెలికితీసి అందరికి అర్థమయ్యే రీతిలో కల్తీలేని బంజారా భాషలో ఒక కొత్త ఛందస్సుతో యతి ప్రాస నియమమును పాటిస్తూ తన గ్రంథాన్ని రచించారు. ఈ మహాగ్రంథాన్ని బంజారాలకు సమర్పించిన విషయం బంజారా చరిత్రలో సువర్ణాక్షరాలతో లిఖించబడుతుంది. శ్రీకృష్ణా నాయక్ గారు చేసిన కృషికి వారిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను. భవిష్యత్తులో మరిన్ని మహత్తర కావ్యాలను బంజారాలకు అందజేయాలని బంజారా భాషా

సంస్కృతి అభిరుచులు సజీవంగా ముందు తరాలకు అందేవిధంగా కృషి చేయాలని శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడి కృపాకటాక్షాలతో వారు ముందుకు నడవాలని కోరుకుంటూ శ్రీ సేవాలాల్ మహారాజ్ వీరికి అండదండగా నిలిచి ఆశీస్సులు కురిపించాలని కోరుకుంటున్నాను.

కొర్రా జగన్నాథరావు
ఇన్‌స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ పోలీస్ (రిటైర్డ్)
వర్కింగ్ ప్రెసిడెంట్,
సంత్ శ్రీ సేవాలాల్ మహరాజ్ చారిటీ ట్రస్ట్

ప్రస్తావన

బంజారాల్లోని అనేక తెగలలోని ఒక తెగ అయిన 'గోర్ బంజారా' వ్యాపారము మరియు రవాణా నిమిత్తము సంచార జీవనము గడిపారు. అందువలన వీరికి స్థిర నివాసము లేక విద్య నభ్యసించుటకు అవకాశము లేక భాషాభివృద్ధి జరుగలేదు. బంజారా భాషను ఇతరభాషలతో పోల్చుకుంటే ఇది కేవలము 20 శాతం మాత్రమే. ప్రస్తుత కంప్యూటరు యుగంలో ఆంగ్లము మరియు ప్రాంతీయ భాషా ప్రభావము వలన 10 శాతం బంజారా భాష మరుగునపడిపోయింది. ఇది ఇలాగే సాగితే ఈ భాష పూర్తిగా మరిచిపోవడం జరుగుతుంది.

భారత దేశ సంస్కృతి సంప్రదాయాల్లో బంజారాల వస్త్రధారణ ఒక ప్రత్యేకతను కలిగివున్నది. విదేశీయుల్ని ఈ వస్త్రధారణ ఆకట్టునేలా చేస్తుందనటంలో సందేహమేమీ లేదు. అలాంటి ప్రత్యేకత కలిగిన బంజారా సంప్రదాయాలపై ఎందరో మహానుభావులు పరిశోధించి పుస్తకరూపంలో భద్రపరిచారు. మరియు కొందరు పరిశోధనలు గావిస్తున్నారు కూడా. కాని సాంప్రదాయంలో ఒక భాగమైన భాషపై అవగాహనతో దీనిని అభివృద్ధిపరచాలని తగిన ప్రయత్నాలు జరుగలేదు. ఏవో చిన్న చిన్న పుస్తకాలు, పదాల అర్థాలు, వాక్యాలు వ్రాయడము జరిగినదే కాని గ్రంథ రూపంలో వ్రాసే ప్రయత్నం ఇంతవరకు ఏ ప్రాంతంలోనూ జరుగలేదు.

1960-65 ప్రాంతంలో పద్యాలు బుర్రకథలు, నాటికలు, బంజారా ఆచార వ్యవహారాలు వ్రాసిన భూక్యా బాలాజిదాస్ గారు (కొత్తగూడెం / భద్రాచలం) బంజారా భాషలో వ్రాసారు. నాకు తెలిసినంత వరకు అంతకుమునుపు బంజారాభాషలో ఒక కొత్త ఒరవడితో పద్యాలు బుర్రకథలు ఎవరూ వ్రాయలేదు. అతని రచనలు 1970 వరకు

తెలంగాణాలో బాగా ప్రచారంలోకి వచ్చాయి. కాని అవి చిరకాలం నిలిచి పోయేట్లుగా ప్రోత్సాహము జరుగలేదు. మరియు అవి అప్పటి కాలానుగుణంగా రచించబడ్డాయి.

చిరకాలం నిలిచిపోయేట్లుగా బంజారా భాషకు పరి పూర్ణతను కలుగ చేయునటువంటి మరియు బంజారా సోదరులకు ఇతర భాషీయుల కున్నటువంటి జ్ఞానాన్ని అందజేయాలని **1986** లో భగవద్గీతను బంజారా భాషలో వ్రాయుటకు సంకల్పించాను.

భగవద్గీతానువాదము కావ్య రూపములో ఉండాలని పెక్కుసార్లు ప్రయత్నించాను. కాని అది సాధ్యపడలేదు. ఈ మహత్కార్యానికి **18** సంవత్సరముల క్రిందట సంకల్పించిన నేను **01.02.2004** న అన్నవరంలో శ్రీ సత్యనారాయణ వ్రతం చేసి కావ్య రచనకు శ్రీకారం చుట్టినాను. **13.02.2004** రోజున మొదటి **5** శ్లోకాలను అనువదించాను. ఆ పిమ్మట ఏ ఆటంకము లేక ప్రతి రోజు **4-5** శ్లోకాలను అనువదించడము జరిగినది. భగద్గీతను బంజారా భాషలో అనువదించినందువల్ల ఈ కావ్యకృతికి "బంజారాగీతామృత్"గా పేరివ్వడమైనది.

మొదటి **5** శ్లోకాలు పూర్తయిన తరువాత అక్షరాలను లెక్కించగా ప్రతి పంక్తికి **13** అక్షరాలతో రెండు పంక్తులకు **26** అక్షరాలతో శ్లోకాలు పూర్తయినవి. సంస్కృతంలో **32** అక్షరాల అనుష్టుప్ మరియు **44** అక్షరాల త్రిష్టుప్ ఛందస్సులలో భగవద్గీతా శ్లోకాలు ఉన్నవి. బంజారా భాష చాల చిన్నది. మరియు ఒకటి, రెండు లేదా మూడు అక్షరాల పదాలతోనే బంజారాభాష మాట్లాడబడుచున్నది. నాలుగక్షరాల పదాలు వేళ్ళపై లెక్కించ వచ్చు. అందుకని ఎక్కువ అక్షరాలతో శ్లోకాలు వ్రాయడము కష్టమని తలచి ఆ సత్యనారాయణ స్వామియే నాకు ఈ మార్గాన్ని చూపించి

ముందుకు నడిపిస్తున్నాడని భారమంతా ఆ స్వామిపైనే వేసి 701 శ్లోకాలను 26అక్షరాల చొప్పున బంజారా భాషలో పూర్తి చేయడము జరిగినది. అలాగే ఈ బంజారీకరణకు ఆది యతి (రెండుపంక్తులలోని మొదటి అక్షరము ఒకటే యుండునట్లు) మరియు అంత్యప్రాసలను (రెండు పంక్తులలోన చివరి ఒకే యుండునట్లు) చేర్చి ఒక ప్రత్యేకతను కల్పించడమైనది. నా ఈ సాహసాన్ని విద్యాధికులు విజ్ఞులు అభినందిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

బంజారా భాష చాలా పరిమితమైన భాష. ఈ భాషలో చాల పదాలులేవు. అయితే భగవద్గీతను ఇలాంటి పరిమిత భాషలో వ్రాయడానికి దైవానుగ్రహము వలనే సాహసించడము జరిగిందను కోవలసిందే. భగవద్గీతను బంజారీకరించుటకు మరుగున పడిపోయిన 10 శాతం భాషా పద జాలము దొరకడము చాలా కష్టమైనను స్వామి అనుగ్రహముతో సాధ్యమైనన్ని పాత పదాలను ప్రయోగించడము జరిగినది. అంతే కాక సంస్కృత పదాలు ఒక 10 శాతం మరియు హిందీ పదాలు 10శాతం ప్రయోగిచడము జరిగినది. భాషను అభివృద్ధి పరుచుట కొరకై 10 శాతం కొత్త పదాలను ప్రయోగించడము జరిగినది. బంజారా భాష హిందీ భాషనుండి పుట్టినది. అందుకే 50 శాతం పదాలు ఒకేలా వుంటాయి. సంస్కృత భాష అన్ని భాషలకు మూలము కనుక ఈ రెండు భాషల పదాలను తీసుకోవడము జరిగినది. అందుకే ఈ పదాలను గుర్తించడము కొరకు సంస్కృత పదాలను **(S)**గా, హిందీ పదాలను **(H)** గా, పాతపదాలను **(PP)** గా, కొత్త పదాలను **(KP)**గా, సూచించడం జరిగినది.

బంజారాలు భారతదేశపు అన్ని రాష్ట్రాలలో ఉన్నారు. అందుకని వారిపై ఆ ప్రాంతపు భావం తప్పక ఉంటుంది. అలాగే నా ఈ రచనలో కూడా

ప్రాంతీయ ప్రభావము ఉండి యుండవచ్చు. పాఠకులు ఈ విషయాన్ని విశాల హృదయంతో స్వీకరిస్తారని భావిస్తున్నాను. ప్రతి శ్లోకానికి బంజారా భాషలో గీ.గా. (గీతార్ గావో) గా సూచించడమైనది. గీతార్ అనగా గీతయొక్క గావో అనగా గేయము / శ్లోకము అని అర్థము. ఆ క్రింద క.ఛే. (కడీర్ ఛేద్) గా సూచించడమైనది. కడి అనగా పదము. ఛేద్ అనగా పదచ్ఛేదమని అర్థము.

బంజారా భాషలో వ్రాయాలన్నా, వ్రాస్తున్నారన్నా అందరికి ముందుగా గుర్తుకొచ్చేది ఈ భాషకు లిపి లేదు కదా ఎలా వ్రాస్తారని నా దృష్టిలో లిపికన్న ముఖ్యమైనది భాష. హిందీ, మరాఠీ భాషలవారు దేవనాగరి లిపిని ఉపయోగిస్తున్నారు. అటువంటప్పుడు బంజారా భాషకు కూడా దేవనాగరి లిపిని ఎందుకు ఉపయోగించకూడదు. దేవనాగరి లిపిలో అకారాంత అక్షరాల ఉచ్చారణ సగము మాత్రమే ఉండును. అదే ఉచ్చారణ బంజారా భాషలో కూడా వున్నది. అప్పుడే ఆ భాషకు సరియైన ఉచ్చారణ మరియు కమ్మదనం కలుగుతుంది. లిపులు ఎన్నైనా తయారు చేయవచ్చును. కాని కొత్త లిపిని నేర్చుకొని వ్రాయడం, చదవడం ఈ ఎలక్ట్రానిక్ యుగంలో అంత సులభము కాదు. కనుక దేవనాగరి లిపియే బంజారా భాషకు సరియైన లిపి అని నా అభిప్రాయము.

బంజారా భాష ఉచ్చారణలో ఒక ప్రత్యేకను కలిగియున్నది. 'అ' కారాంత అక్షరాలను పూర్తిగా కాక సగమే పలకాలి. ఉదా:- 'మన ద' ను తెలుగులోలా ఉచ్చరించిన అది బంజారాభాషలో లేని పదమౌతుంది. ఆ అక్షరాలను సగమే ఉచ్చరించినచో అర్థవంతమైన పదముగా (నాకివ్వుము) తెలియును. ఈ భాషలో చాలా పదాలలో అనుస్వారముతో పలికే అక్షరాలు ఉన్నవి. అందుకని వాటికి అరసున్న (ఁ) చేర్చడము జరిగినది. అనుస్వారముతో పలుకకున్నచో ఆ పదము యొక్క అర్థమే మారి పోతుంది. దీనిని దృష్టిలో పెట్టుకొని సరిగా ఉచ్చరించవలెనని మనవి

చేస్తున్నాను. అంతే కాక బంజారా భాషలో వాడుకలో లేని అక్షరాలు కొన్ని ఉన్నాయి. అవి 'ఋ, క్ష, జ్ఞ'. వాటికి బదులుగా 'రు, ఛ, గ్న' లు ఉపయోగిస్తుంటారు. అందుకని వాడుక భాషనే ఉపయోగించడం జరిగినది. ఇంకొక ప్రత్యేకత ఈ భాషలో నున్నది. పదములోని మొదటి అక్షరం సంయుక్తాక్షరముగా వాడుకలో లేదు. ఉదా॥ ప్రభాత్, శ్రాప్, ప్రకృతి.... వీటిని పర్భాతి, శరాప్, పర్కృర్తి... లుగా పలుకుతుంటారు. అందుకని వాటిని ఆవిధంగానే ఉపయోగించడము జరిగినది.

బంజారా భాషలో బహువచన ప్రయోగాలు కేవలం 2 లేదా 3 శాతం మాత్రమే వాడుకలోనున్నవి. కాని ఈ కావ్యములో భాషానుగుణంగా ఎక్కడెక్కడ పదమునకు ప్రత్యయము కూడినదో అక్కడమాత్రము 100 శాతం బహువచన ప్రయోగము జరిగినది. ప్రత్యయము లేని పదాలు సందర్భానుసారంగా ఏక బహువచనములను అన్వయించుకోక తప్పదు. కొన్ని పదాలను రూపాంతముచేసి కొత్తపదాలుగా ఉపయోగించాను. ఉదా:- రమ్... రమాడో (ఆడుట..ఆడించాడు), కూద్... కుదాడో (దూకుట... దూకించాడు) వాడుకలోనున్నవి. దీని ఆధారంగా పెదాకిదో (పుట్టించాడు లేదా జన్మనిచ్చాడు) దానిని పెదాడో (4/13)గా ఉపయోగించాను. అలాగే చరా., చరావూ, (మేపుట.. మేపువాడు), ధో.. ధోవూ (ఉతుకుట... ఉటుకువాడు) వీటి ఆధారంగా పెదా.. పెదాడూ, పోష్.. పోషూ, హరప్..హర్పు (13/16) పరక్.. పర్కు, మాన్.. మాను, భగ్.. భోగు (13/22) క్రియా నామవాచక కొత్త పదాలు ఉపయోగించడము జరిగినది. ఇంద్రియమనే పదము భాషలో సరిగా ఇమిడేట్లుగా లేకపోవడము వలన దానిని 'కళాంగ్' గా ఉపయోగించాను. కళ అనగా తెలియచేయు అంగ్ అనగా అంగము (జ్ఞానేంద్రియము). జీవ్ అంటే ఆత్మ జీవ్డా అంటే శరీరము అని అర్థము. కనుక ఆత్మను జీవ్‌గా ఉపయోగించడము జరిగినది.

'భోగ్' అనే పదము బంజారా భాషలో అగ్నిలో నైవేద్యము సమర్పించడముగా బహుళ ప్రచారములో నున్నది. ఈ పదమును భోగములుగా వాడడము ఈ భగవద్గీతలో జరిగినది. పదాల అభావమువల్ల ఇలా అనేక ప్రయోగాలు చేయవలసి వచ్చినదని పాఠకులు గుర్తించాలని, వీటిని తప్పులుగా కాక భాషాపరంగా గుర్తించాలని విన్నవించుకుంటున్నాను.

భగవద్గీత పంచమవేదముగా చెప్పబడుచున్నది. ఇందులో అన్ని వేదాల సారాన్ని వ్యాస మునీంద్రుల వారు పొదుపరిచారు. దీనిని చదివి అర్థం చేసుకోవడము అంత సులభతరం కాదు. అందుకే బంజారా సోదరులకు సాధ్యమైనంత సరళంగా, వాడుక భాషలో భగవద్గీతను అనువదింపజేశాను. ముందు శ్లోకము అర్థం చేసుకుంటేనే తరువాతి శ్లోకమర్థమవుతుంది. అందుకని నా విన్నపమేమనగా మనసు ప్రశాంతముగా ఉంచుకొని కొంత సమయమును కేటాయించి భక్తి శ్రద్ధలతో చదవడం కాని వినడం కాని చేయాలి. అప్పుడే గీతాజ్ఞానము అర్థమవడము ఆరంభిస్తుంది.

నా ఈ మొట్టమొదటి రచన అందులోను బంజారా భాషలోని ఆది కావ్యము కావడము వలన ఏవైన తప్పులు దొర్లి వుంటే సహృదయముతో వాటిని నా దృష్టికి తెచ్చినచో వానిని సవరించుటకు ప్రయత్నిస్తానని మనవి చేస్తున్నాను. కొన్ని పదాలను నానార్థాలవల్ల తప్పుగా అన్వయించుకోక సరియైన రీతిలో అన్వయించుకొని చదవాల్సిందిగా కోరుతున్నాను. యతి, ప్రాసలతో, 26 అక్షరాల ఛందస్సులో కావ్య రూపములో వ్రాయడము వల్ల పదాల స్థానాలు వెనుకా ముందుగా వుంటాయి. శ్లోకపు భావాన్ని బంజారా భాషలో ఇమిడేట్లుగా వ్రాయడము జరిగినది. కనుక విశాల హృదయముతో నా కృషిని అర్థం చేసుకోవాలని కోరుతున్నాను. బంజారా భాషలో ఇలాంటివెన్నో గ్రంథాలు రావాలని, ఈ భాషకు ఇతర భాషలతో పాటు ఒక విశిష్టమైన స్థానాన్ని కల్పించడానికి మీ అందరి సహాయ

సహకారాలు ఉండాలని కోరుకుంటున్నాను. ఒకభాష మాట్లాడే భాషగా అభివృద్ధి చెందాలంటే కొన్ని దశాబ్దాలు పడుతుంది. అలాంటప్పుడు వాడుకలోనున్న బంజారాభాష మరుగున పడిపోకుండా కాపాడాల్సిన బాధ్యత బంజారా సోదరులందరిమీద ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక్కడ చెప్పుకోవలసినవారు ఆచార్య మసన చెన్నప్ప గారు. వీరు తమ అమూల్యమైన సమయములో కొంత సమయము నాకు కేటాయించి ఈ గ్రంథమును రోజు రెండు మూడు గంటలపాటు సమీక్షించారు. గంథ్రం పూర్తి అయ్యేదాకా ఈ సమీక్ష ఒక సంవత్సరము పాటు కొనసాగినది. బంజారా భాషలోని ప్రతి పదమును ఏవిధంగా తెలుగులో ఉపయోగించ దలిచానో అడిగి తెలుసుకొని అవి భగవద్గీతలో ఉపయోగింపబడిన పదాలకు అనుగుణంగా ఉండేట్లుగా తగిన సూచనలు ఇచ్చారు. తదనుగుణంగా తగిన మార్పులు చేర్పులు చేయుటవల్ల ఈ కావ్యానికి పరిపూర్ణత చేకూరినది. అనుకోనివిధంగా శ్రీ చెన్నప్ప గారు నాకు గురువుగా దొరకడము మరియు ఈ కావ్యమును ఆసాంతము సమీక్షించడమే కాకుండా తగిన సూచనలివ్వడము నా అదృష్టముగా భావిస్తున్నాను. అందుకు వారికి హృదయపూర్వక వందనములు చేస్తూ కృతజ్ఞతలు తెలియజేసుకుంటున్నాను.

మొదటి నుండి నా వెన్నుతట్టి ప్రోత్సహించిన డా॥ వేంకట్ నాయక్ గిరిజ్యోతి ఎడిటర్ శ్రీ భీమా నాయక్ గార్లకు నా కృజ్ఞతాభివందనములు. బంజారా భాషలో ఈ కావ్య సమీక్ష గావించిన శ్రీ రమేష్ ఆర్య, శ్రీ అమర్ సింగ్ తిలావత్ (అఖిల భారత ఆదివాసి సంఘ రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షులు) లకు నేనెంతో ఋణపడియున్నాను. ఆచార్య శ్రీ కసిరెడ్డిగారు (అధ్యక్షులు, తెలుగుశాఖ ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయం) నా ఈ కావ్య కృతిని చదివి పీఠికలో తన భావాలను పొందుపరిచారు. అందుకు వారికి నా కృతజ్ఞతలు

తెలుపుకుంటున్నాను. నా ఈ కావ్యరచనలో మొదటినుండి ప్రతి విషయంలో తగిన సలహాలిచ్చి తోడ్పడిన ధనంజయ నాయక్ దంపతులకు నా కృతజ్ఞతాభివందనములు తెలుపుకుంటున్నాను.

నా పదమూడవయేట మా నాన్నగారు హచారా పచారా మరియు సామెతలు నేర్పించి నాకు అది గురువులయ్యారు. అదే నాకు బంజారా సంస్కృతి మరియు సాహిత్యంపై శ్రద్ధ కలగడానికి మూలకారణమైనది. నాకు జన్మనిచ్చి ఈ గీతామృతాన్ని రచించే మహావకాశమును కల్పించిన నా తల్లితండ్రులైన మూడ్ లక్ష్మి స్వర్గీయ మూడ్ ఠాకూర్‌లకు పాదాభివందనములు చేస్తున్నాను. ఈ కావ్య రచనలో పాత పదాల సేకరణలోను, కొన్ని పదాల సరియైన అర్థాలను రాబట్టడములోను నా శ్రీమతి రాధ పాత్ర ఎంతో అభినందించదగినది. ఇంకా ప్రత్యక్షంగాను పరోక్షంగాను నాకు సహకరించిన మిత్రులకు నా కృతజ్ఞతలు తెలుపు కుంటున్నాను.

రచయిత

ఎం. కృష్ణనాయక్ చవాణ్

డా॥ మసన చెన్నప్ప
ఎం. ఎ., ఎం, ఫిల్., పి, హేచ్, డి.
అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్
తెలుగు శాఖ, ఉస్మానియా యూనివర్సిటి

'మార్గకు మార్గము' ఈ బంజారా గీతామృత్

బంజారాలకు ఒక భాష ఉన్నది కాని ప్రత్యేకమైన లిపిలేదు. లిపిలేనంత మాత్రాన సాహిత్యమే లేదని చెప్పలేము. నాలుగు దశాబ్దాలకు పూర్వం భూక్యా బాలాజీ దాస్ గారు బంజారా భాషలో కొన్ని గేయాలు రచించారు. ఇంకా వారు రచించిన బుర్రకథలు, నాటికలు ఆ రోజుల్లో ఎంతో ప్రచారాన్ని పొందాయి. కాని ఇప్పుడు మిత్రుడు మూడ్ కృష్ణ నాయక్ చవాణ్ ఏకంగా శ్రీమద్భగవద్గీతను బంజారా గీతామృత్ పేరుతో అనువదించి బంజారా భాషకే అలంకారంగా నిలిచారు. ఒక కావ్యాన్ని బంజారా ఛందస్సులో రచించిన ప్రథమకవి శ్రీ కృష్ణ చవాణే.

శ్రీ కృష్ణ చవాణ్ భగవద్గీతను బంజారీకరించడానికి సుమారు పదునెమిది సంవత్సరాలు తపనపడ్డారు. ఏమైతేనేమి వారి తపస్సు ఫలించింది. 2004లో మొదలుపెట్టి సుమారు పదునెమిది మాసాల్లో అనువాదాన్ని ముగించారు.

దేశీయ ఛందస్సులో బంజారా గీతామృత్ అవతరించడం బంజారాల అదృష్టం.

వేద మంత్రాలకు ఏడు ఛందస్సులున్నాయి. అవి గాయత్రి (24 అక్షరాలు) ఉష్ణిక్ (28) అనుష్టుప్ (32) బృహతి (36) పంక్తి (40) త్రిష్టుప్ (44) జగతి (48) అనేవి. భగవద్గీతలోని శ్లోకాలు మాత్రం అనుష్టుప్ (32)

మరియు త్రిష్టుప్ (44) ఛందస్సుల్లో ఉన్నాయి. కృష్ణ నాయక్ గారు ఈ ఛందస్సుల అక్షర సంఖ్యను బాగా పరిశీలించి ఉంటారు. కనుకనే సంగీతానుగుణంగా రచనకు పూనుకున్నారు. నిజంగా వారు సృష్టించిన ఛందస్సు నూటికి నూరు పాళ్ళు దేశీయమైంది. రెండుపాదాల్లో 13 అక్షరాల చొప్పున ఉండి ఆది యతి అంత్యప్రాసలతో అలరారే ఈ ఛందస్సు బంజారా సాహిత్యంలోనే తొలి ఛందస్సు. దీన్ని ద్విపదగా భావించినా దాని గౌరవేమేమి తగ్గదు. ద్విపద తెలుగు భాషలో కూడా ఉంది. దేశీయ ఛందో రూపంగా దానికున్న గౌరవాన్ని ఎవరూ కాదనలేరు. కనుకనే రెండుపాదాల ఛందస్సును ఎన్నుకోవడంలో కూడా కృష్ణ గారు ఏంతో ప్రతిభను చూపెట్టారని చెప్పవచ్చు

'మార్గకు మార్గము' దేశీయ అనే సూక్తిని సార్థకం చేశారాయన. అందుకే ఆయన సృష్టించిన ఈ కొత్త ఛందస్సుకు మూడ్ అని ఆయన ఇంటి పేరుతోనే నేను నామకరణం చేస్తున్నాను. ఇక ముందెవ్వరైనా యతి ప్రాసలతో కూడిన అక్షరనియతమైన ఈ ఛందస్సు మూడ్ ఛందస్సు అనే పేరుతో పిలవవచ్చు.

భాష చిన్నది. సాహిత్యమూ చిన్నదే. ఐనా పరిమితమైన భాషలో అపరితమైన శక్తిని ధారవోసి శ్రుతిపేయమైన బంజారా గీతామృత్ ను కృష్ణా నాయక్ గారు రచించడం ఇంతకాలానికైనా ఆ భాష చేసుకున్న అదృష్టమే.

అనువాదకులు ఈ కృతిని సంతరించడంలో ఎంత కష్టపడ్డారో నేను స్వయంగా చూశాను. కొన్ని సార్లు యతిప్రాసలు అలవోకగా వాటంతట అవే వస్తాయి. కొన్ని సార్లు ఎంతో ఇబ్బంది పెడతాయి. మూలంలోని ఒక్కొక్క శ్లోకానికి ఒక్కొక్క పద్యాన్ని ఎన్నుకోవడం అసిధారావ్రతమే.

ఐతే కవి ఈ వ్రతాన్ని పాటించడంలో కృతకృత్యులయ్యారు. భగవద్గీత వేదాంత గ్రంథం. గీతలోని పరిభాషకు సమానార్థకాలు బంజారా భాషలో చాలా తక్కువ. అసలు లేనే లేవనాలి. శ్రీ కృష్ణ నాయక్ ఈ విషయంలో ఎన్నో కొత్త పదాలను సృష్టించి తమ నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శించారు.

తెలుగులో ఆదికవి నన్నయ్య సంస్కృత శబ్దాలను తత్సమీకరణచేసి భారతాన్ని సుసంపన్నం చేశాడు. ఆతర్వాత కవి బ్రహ్మ తిక్కన్న భారత రచనలో ఎక్కువగా దేశ్యాలనే వాడాడు. శ్రీ కృష్ణ చవాణ్ తిక్కన్న మార్గాన్ని అనుసరించాడంటే అతిశయోక్తికాదు. అందుకే ఈ గీతామృతాన్ని చదివినప్పుడు ఆయనను బంజారా తిక్కన అని పిలవాలనిపిస్తుంది.

ఇతర విషయాలకేకాక ఆధ్యాత్మిక విషయాలకు సరిపడే శబ్దరాశి కొరవడిన బంజారాభాషలో సంస్కృత శబ్దాలను యథేచ్ఛగా వాడుకోవడానికి అవవాశం ఉన్నప్పటికీ శ్రీ కృష్ణ చవాణ్ దాన్ని త్రోసిరాజని స్వీయభాషలోని శబ్దజాలాన్నే గ్రహించి సంస్కరించి ఒక్కొక్కసారి కొత్తపదాలను సృష్టించి రచనకు నిండుదనాన్ని సమకూర్చారు.

మూలంలోని భావం అనువాదంలో రావడానికి కృష్ణ నాయక్ ఎంతో తపస్సు చేశారు. శబ్దోపాసకుడయ్యారు. నాలుగైదు ప్రత్యయాలున్న తన భాషను ఆత్మ ప్రత్యంతో సముచితమైన శబ్దపల్లవాలను సృష్టించి బంజారా భాషకే సొగసును ఆపాదించారు.

అక్షరాలు అనుకున్న సంఖ్యను దాటితే ఛందస్సు ఒప్పుకోదు. అందుకేవారు ఎన్నో జాగ్రత్తలు తీసుకున్నారు. కర్మేవుమా అంటే కర్మలలో అని అర్థం. ఒక అక్షరం తగ్గటానికి స్వరలోపం చేశారు కర్మేవ్మా అని. ఐనా అర్థానికి బాధకలుగలేదు. మనం తెలుగులో కూడా కానుక ను కాన్క అంటాం కదా. ఈ కృతిలో ఒకే అచ్చుగల శబ్దాలతోపాటు రెండచ్చులు మాత్రమే ఉన్న శబ్దాలతో కొన్ని పద్యాలు రచింపబడ్డాయి.

ఉదాహరణకు ఈ క్రింది పద్యాన్ని గ్రహించవచ్చు.

వాతే కర్తో లే దే ఖా సో చాల్తో సామళ్తో
వాఁస్లేతో సాఁస్లేతో ఛీప్తో ఆంకీ కాడ్మీచ్తో **5/8**

పదవిభాగం చేసినప్పుడు వాతే, కర్తో, లే, దే, ఖా, సో, చాల్తో, సామళ్తో, వాఁస్, లేతో, సాఁస్, లేతో, ఛీప్తో, ఆంకీ, కాడ్, మీచ్తో అని **16** పదాలు ఏర్పడ్డాయి. ఇలాంటి పద్యాలెన్నో ఈ గ్రంథంలో ఉన్నాయి. ఏకాక్షరాలు శబ్దాలుగా పరిగణించడం సంస్కృతంలోలాగ బంజారా భాషలోనూ సంప్రదాయమని చెప్పవచ్చు. ఒకే ఛందస్సులో ఏడువందల ఒక శ్లోకాలను అనువదించడం, యతి ప్రాసలను పాటిస్తూ మరియు మూలభావోల్లంఘునం కాకుండా రచించడం ఈ గ్రంథవిశేషం.

కృష్ణ నాయక్ గారు భగవద్గీతను బంజారా భాషలోకి అనువదిస్తునప్పుడు, ఆ తర్వాత ఎంతోమంది పండితులను సంప్రదించారు. వారి కృషిని అభినందించిన వారే తప్ప కాదన్నవారు లేరు. ఐతే తమ అనువాదం మూలానికి దగ్గరగా ఉందా? లేదా? అన్న సందేహం వారిలో కలిగింది. ఆ సందేహాన్ని నివృత్తి చేసుకోవడానికి వారు నా దగ్గరికి వచ్చారు. నాకు ఆధ్యాత్మిక విషయాలంటే ఎంతో ప్రేమ. కాదనలేకపోయాను. కృష్ణ నాయక్ గారు సుమారు సంవత్సరానికి పైగానే నా దగ్గరికి రావడం జరిగింది. వారు తమ అనువాదాన్ని చదివి. తెలుగులో అర్థాన్ని నాకు చెప్పినప్పుడు అది మూలార్థంతో సరిపోతుందో లేదో చూడాలి. నేను మూలార్థం సరిగా ఉండేట్లుగా అక్కడక్కడ కొన్ని మార్పులు చేర్పులను సూచించాను. ఆ విధంగా గీతామృతాన్ని అంతా పరిశీలించడం జరిగింది. అందుకు ఎంతో సమయాన్ని వెచ్చించినందుకు నాకు కూడా మహానందంగా ఉంది.

బృహదారణ్యకోపనిషత్తును బృహద్గీత అనే పేరుతో ముత్యాల సరాలలో అనువదించిన అనుభవమూ, చిన్నప్పటి నుంచి గీతను అధ్యయనం చేసిన అనుభవమూ కృష్ణ నాయక్ గారి గీతానువాదానికి ఎంతో తోడ్పడ్డాయి. భారతాంధ్రీకరణంలో నన్నయ్యకు నారాయణభట్టు తోడ్పడ్డాడు. ఈ కవికి సాయ పడడంలో నేను నారాయణ భట్టంతటి వాడిని కాదు కాని ఒక మహత్తరమైన కార్యానికి ఇతరుల సహాయం లభించడం భగవన్నిర్దేశమని నా అభిప్రాయం.

కృష్ణ నాయక్ గారు ఈ కృతిలోని నూటయాభై పద్యాలను ఒక క్యాసెట్ రూపంలో పాడించారు. నేను ఆ క్యాసెట్‌ను విని పరవశించి ఆనంద సాగరంలో ఓలలాడాను. మరి ఈ రచనతో అతని జీవితం ధన్యమైందని అనుకుంటున్నాను. అంతేకాదు బంజారా భాష ధన్యమైందని విశ్వసిస్తున్నాను. కృష్ణ నాయక్‌ను నాకు పరిచయం చేసిన ధనంజయ్ నాయక్ గారు కూడా ధన్యులని భావిస్తూ బంజారా సాహిత్య చరిత్రలో అపూర్వమైన గీతామృతాన్ని ముముక్షువులకు ఆమోదయోగ్యమైన రీతిలో రచించి తన జాతి యావత్తూ గ్రోలటానికి అవకాశం కల్పించిన శ్రీ మూడ్ కృష్ణ నాయక్ చవాణ్ గారికి జీవితంలో అన్ని శుభాలు కలగాలని పరమేశ్వరుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నాను.

డా॥ మసన చెన్నప్ప

Amar Singh, Tilawat
Former Minister, Govt.of.A.P.
National Vice President.
All India Banjara Seva Sangh. A.P. &
State President Akhil Bharatiya
Adivasi Vikas Parishad. A.P

బంజారాల ఆది కావ్యానికి స్వాగతం

బంజారా భాషలో భగవద్గీత వ్రాస్తున్నానని శ్రీ కృష్ణా నాయక్ చవాణ్ తెలిపినప్పుడు ఇది సాధారణంగా అందరు వ్రాసినట్లు వ్రాస్తుండవచ్చునని అనుకున్నాను. ఒక రోజు తను వ్రాసినది (అప్పటికి నాలుగు అధ్యాయాలు మాత్రమే వ్రాయడము జరిగినది) నాకు చదివి వినిపించినప్పుడు నేనెంతో పులకించిపోయాను. స్వతాహాగా నేను గీతాపారాయణము చేస్తుంటాను. ఆ అనుభవంతో తను వ్రాసినది ఎంతవరకు సబబుగా నున్నదో అంచనా వేసాను. చాలా అద్భుతంగా గీతా శ్లోకాలను అనువదించారు. పదాలే సరిగా లేని బంజారా భాషలో ఒక ఛందస్సును ఆధారంగా చేసుకొని వ్రాయడమనేది నిజంగా ఎంతో గొప్ప విషయము. బంజారా భాషలో కవితలు, పాటలు, గేయాలు చాలామంది వ్రాసారు. కాని ఛందోబద్ధంగా ఇంతవరకు ఎవరూ వ్రాయలేదు. సాధారణంగా బంజారాలు బంజారా భాషను మాట్లాడినా వ్రాసినా ఆ ప్రాంతపు భాషా పదాలు వాడకుండా ఉండలేరు. ఎందుకంటే బంజారా భాషలో చాలా పదాలు లేవు. మరియు చాలా పదాలను మరచిపోవడం జరుగుచున్నది. కాని కృష్ణ చవాణ్ మాత్రము తెలుగు పదాల ప్రభావానికి లోనుకాకుండానే సాధ్యమైనంతవరకు మరుగున పడ్డ పదాలను వెలికి తీసి బంజారా గీతామృత్‌లో పొదుపరిచినారు. అంతేకాకుండా కొత్తపదాల ప్రయోగములు చేసి బంజారాలకు పద

సంపదను కూడా అందచేసారు. అందుకని వారిని నేను చివరివరకు ప్రోత్సాహమిస్తూ వచ్చాను.

అక్కడక్కడ సంస్కృత పదాలను సందర్భోచితంగా ఉపయోగించి బంజారా భాషకు మెరుగులు దిద్దారు. బంజారా భాషకు ఒక నిర్దిష్ట రూపాన్నివ్వడానికి వారు పడిన శ్రమ ఎంతో శ్లాఘనీయమైనది. భాషనే కాక భగవద్గీతలోని జ్ఞానాన్ని బంజారా సోదరులకు తమ భాషలో అతి సరళంగా సులభంగా అర్థమయ్యేట్లుగా వ్రాయడము భగవంతుడి అనుగ్రహమే. 26 అక్షరాల ఛందస్సు కావడమువల్ల సంధులు సమాసాలు ఏర్పడి చదవరులకు అది కొత్త పదములాగాను చదవడానికి కష్టంగానూ అనిపించడము సహజము. దానిని సరళీకరించడానికి క్రింద పదచ్ఛేదము (కడీర్ ఛేద్ క.ఛే.) చదవడానికి అనువుగా మార్చడము కూడా అభినందించదగిన విషయమే. సంస్కృతములో రెండు ఛందస్సులతో వున్న భగద్గీత శ్లోకాలను ఒకే ఛందస్సుతోనూ, రెండు పంక్తుల మొదటి అక్షరము యతిగా మరియు అంత్యప్రాసలతో వ్రాయడము కేవలము కృష్ణ నాయక్ చవాణ్ కే సాధ్యపడినది. భగవదనుగ్రహము లేనిదే ఇది సాధ్యపడదనేది నా అభిప్రాయము. బంజారాలు భారత దేశమంతట ఉన్నను ఇలాంటి ఛందోబద్ధమైన కావ్యము కాని గ్రంథముకాని బంజారా భాషలో ఇంతవరకు ఎవరూ వ్రాయలేదు. అలాంటి బంజారా గీతామృత్ బంజారాల ఆది కావ్యమవడంలో అతిశయోక్తి ఏమియును లేదు.

కృష్ణ చవాణ్ ఒక్కొక అధ్యాయము పూర్తి కాగానే చదివి వినిపిస్తూ వచ్చారు. భాషలోని తియ్యదనాన్ని, భగవద్గీతలోని జ్ఞానాన్ని నా మాతృ భాషలో అస్వాదించడము అదొక అనిర్వచనీయమైన అనుభూతిని కలుగజేసినది. అలాంటి మధుర కావ్యాన్ని రమేశ్ ఆర్యాతో సమీక్షించడము అందులో చిన్న చిన్న మార్పులను సూచించడము దానికి అనుగుణంగా

కృష్ణ చవాణ్ మార్పులు చేయడము నా ఆధ్వర్యంలో జరిగినందుకు గర్వంగాను అదృష్టంగాను భావిస్తున్నాను. బంజారా సోదరులందరు ఈ కావ్యాన్ని తప్పకుండ చదివి భగవద్గీతాజ్ఞానాన్ని తమ భాషా మాధుర్యాన్ని గ్రోలాలని విన్నవిస్తున్నాను.

బంజారా భాషా స్వరూపము హిందీ భాషను పోలి ఉంటుంది. హిందీ భాషను దేవనాగరి లిపిలో వ్రాస్తున్నారు. కనుక బంజారా భాష కూడా దేవనాగరి లిపిలో ఉంటేనే ఆ భాషకు పరిపూర్ణత చేకూరుతుంది. ఈ బంజారా గీతామృత్‌ను దేవనాగరి లిపిలో వ్రాయవలసిందిగా కోరిన వెంటనే శ్రీ కృష్ణా నాయక్ అందుకు అంగీకరించడము ఎంతో సంతోషాన్నిచ్చింది. ఈ బంజారా గీతామృత్ దేవనాగరి లిపిలో త్వరగా రావాలని ఆశిస్తున్నాను.

ఇలాంటి అద్భుతమైన కావ్యాన్ని రచించిన శ్రీ కృష్ణ నాయక్‌ను మనస్ఫూర్తిగా అభినందిస్తూ నా శుభాకాంక్షలు తెలియచేస్తున్నాను. ఆ శ్రీకృష్ణ భగవానుడి అనుగ్రహంతో ఇలాంటివెన్నో రచనలు చేసి బంజారా భాషకు పరిపూర్ణత చేకూర్చాలని మనసారా కోరుకుంటున్నాను.

అమర్సింగ్ తిలావత్

బంజారాల తొలి కావ్య కర్తకు దీవెనలు

హిందూ సంస్కృతిలో పంచమవేదంగా పరిగణించే మహాభారతాన్ని వేదవ్యాసుడు సంస్కృతంలో రచించారు. ప్రపంచంలోనే అత్యుత్తమమైన ఈ కావ్యఖండం భాషా ఔనత్యాన్ని అందనంత ఎత్తుకు తీసుకవెళ్ళిందనడంలో సందేహంలేదు. భాషామృతం సేవించడానికి ఆ భాషలో ఆ భావంలో మమేకం కావాల్సివుంది. ఈ దృష్టితోనే అనేకమంది భాషా పండితులు ఈ భావరమ్యతను రుచి చూపారు. కాని ఇటువంటి ప్రక్రియ లిపిరహిత భాషలో జరుగలేదు. ప్రప్రథమంగా ఒక లిపి లేని భాషలో ఇటువంటి ప్రయత్నం బంజారా భాషలో జరగడం, అందునా ఈ ప్రయత్నం మా మిత్రుడు శ్రీ కృష్ణా నాయక్ చేయడం ఒక అనిర్వచనీయ అనుభూతిని కలుగచేస్తున్నది.

తొలిసారిగా కృష్ణా నాయక్ పద్యరూపంలో భగవద్గీతను బంజారా భాషలో తెలుగులిపినుపయోగించి అనువదిస్తున్నానని చెప్పినప్పుడు ఆయనకు బంజారా భాషలో పట్టున్న సంగతి నాకు బాగా తెలిసి ఉండడంచేత రచనలో చమక్కువున్నా లేకపోయినా భాషారూపం నిక్షిప్తమవుతుందని సంతోషించాను. ఆనందించాను. అయితే గ్రంథంలోని పద్యభాగాన్ని చదివి వినిపించిన తర్వాత ఖచ్చితంగా బంజారా తొలికావ్యంగా నిలుస్తుందని శ్రీ కృష్ణా నాయక్ స్థానం బంజారాభాష చరిత్రలో సుస్థిరం చేస్తుందని అనిపించింది. శ్రీకృష్ణ భగవానుడే కృష్ణా నాయక్ చేత ఈ గీత పలికించివుంటారని నా విశ్వాసం.

భాషా వాఙ్మయంలో పదాలు పదబంధాలు వ్యాకరణ సౌష్ఠవం భాషకు పూర్తి రూపాన్ని ఇస్తాయన్నది భాషా నిపుణులు నిరూపించినదే. వ్యాకరణం చేర్చి లిపిలేని భాషలో భాషకు రూపాన్నిచ్చి శైలిని ఎన్నుకొని భాషలో వాడుకలో లేని పదాలను పద బంధాలను వెదికితీసి ఒక గొప్ప కావ్యరాజానికి

అనువాదరూపంలో నిబిడీకృతం చేయడమనేది కత్తిమీదసామే. భాషావేత్తలు కూడా ఇటువంటి ప్రక్రియకు పూనుకోవడానికి సాహసం చేయాలంటే ఒకటికి పదిసార్లు ఆలోచించే విషయమే. దీనికి భాషలో పట్టుతోబాటు భగవదనుగ్రహం ఉండాలి. ఖచ్చితంగా ఈ రెంటి మేళవింపు పొంది పూర్వజన్మ సుకృతంతో శ్రీ కృష్ణా నాయక్ అత్యద్భుతంగా బంజారా భాషలో పద్యరూపంలో యతి, ప్రాస, ఛందస్సులతో చక్కని పదాల ఒరవడితో మాతృకను మైమరిపించే విధంగా భగవద్గీతను బంజారీకరించారు. బంజారా భాషలో ఇన్ని సొబగులున్నాయా! మధురామృతాన్ని గ్రోలడం మినహా, ఆ రమ్యతను పదాలలో చెప్పడమనేది చెరుకుగడను చూపి దీని రుచి చాలా తియ్యగా ఉంటుందనడం లాంటిదే. ఒక బంజారా మిత్రునిగా మనఃపూర్వకంగా ఆస్వాదిస్తూ కృతికర్తని అభినందిస్తున్నాను. మరియు దీవిస్తున్నాను.

బంజారా భాషకు ఇంతటి ఉత్తమసేవ చేసిన శ్రీ కృష్ణ నాయక్‌కు బంజారాలందరు ఋణపడివుంటారు. వారు మరిన్ని రచనలు చేయాలని ఈ ఉత్తమాభిరుచిని రాబోయే తరాలకు అందించాలని తద్వారా బంజారా భాషావాఙ్మయం అభివృద్ధి చెందాలని మనసారా కోరుకుంటున్నాను.

గీతామృతాన్ని గ్రోలి శ్రీ కృష్ణభగవానుని కృపకు పాత్రులగుదురుగాక!

మున్నావత్ భీమా నాయక్
సంపాదకులు
గిరిజ్యోతి పక్ష పత్రిక
1224/5/133, నరసింహా కాలని
సైదాబాద్, హైద్రాబాద్.

వనమాలి సేవలో వనచర్ గీత

దేశంలో లిపిసహిత భాషలకన్న లిపిరహిత భాషలే ఎక్కువ. అటువంటి వాటిలో బంజారా ఒకటి. ఆ మధ్య హిందీ, మరాఠి లిపి కలగలిపి ఓ ప్రయత్నం చేశారు. దానికి బంజారా లిపి అని పేరు పెట్టారు. అయితే అన్నిప్రాంతాల బంజారాలకు ఎప్పటికి అందుతుందో చెప్పలేము. ముఖ్యంగా తెలుగునాట ఉన్న బంజారాలకు ఆ లిపి ఇప్పుడప్పుడే పట్టుపడే నమ్మకం లేదు. తెలుగునాట ఉన్న బంజారాలకు తెలుగు లిపి తెలుసు. మాట్లాడం, చదవడం, వ్రాయడంలో వారికి నైపుణ్యం ఉంది. అందువల్ల బంజారా మౌఖిక భాషను తెలుగు లిపిలో వ్రాయడం,, ఇటు తెలుగువారికి అటు తెలుగు మాట్లాడే బంజారాలకు ఓ ఏకతా భావాన్ని నిర్మాణం చేస్తున్నది. పైగా పేర్లలో, ఆచారాల్లో, వ్యవసాయంలో, గృహజీవనంలో, ఉత్సవాలలో, దేవుని కొలువుల్లో, ఓ ఏకతా సూత్రం ఉంది. నివాస స్థానాలు (తాండాలు) ఒకప్పుడు గ్రామాలకు, నగరాలకు దూరంగా ఉన్నట్లనిపించేవి. జనాభా పెరగడం, రోడ్డు సౌకర్యం కలగడం, పల్లెలు విస్తరించడం, దూరభారాలు తగ్గడం, వస్త్రధారణలో తేడా కూడా తొలిగిపోవడం, తెలుగువారికి బంజారాలకు భాషలోనూ, భావాల్లోనూ ఏకత ఏర్పడుతుండడం అందరం గుర్తిస్తూనే ఉన్నాము.

ఇటువంటి ఆదానప్రదానాలు జరుగుతున్న సందర్భంలో తెలుగు లిపిలో బంజారా భగవద్గీత (బంజారా గీతామృత్) వస్తున్నది. సంస్కృత భగవద్గీత ద్వారా శ్రీ కృష్ణభగవానుడు అర్జునునిలోని విషాదాన్ని దూరంచేసి, కర్తవ్యం వైపుగా నడిపించాడు. అకర్మణ్యత నుండి కర్మణ్యత దిశగా ఆ నాటి ఈనాటి నరుణ్ణి నారాయణుడు నడిపిస్తూనే ఉన్నాడు. అది ప్రపంచంలోని అన్ని భాషల్లోకి వచ్చింది.

ఇప్పుడు తెలుగులిపిలో బంజారా భాషలోకి భగవద్గీత వస్తున్నది. అలనాడు చెప్పింది శ్రీకృష్ణ భగవానుడు. బంజారాలోకి అనువాదం చేసింది.

శ్రీ కృష్ణ నాయక్ చవాణ్, ఇదేదో యాదృచ్ఛికంగా జరిగిందను కోవడం లేదు. ఇది భగవన్నిర్ణయమే. తనపేరు కలిగన వారిచేత ఆ భగవంతుడే అనువదింపచేసారనిపిస్తుంది.

ఒక లిపిరహిత భాషను మరొక లిపిలోకి తీసుకొని రావడం బహు ప్రయాసతో కూడుకున్న విషయం. బంజారాలో ధర్మ కర్మ పదాలకెన్నింటికో సమానార్ధకాలు లేకపోవచ్చు. అప్పుడు భావార్థక పదాలను నిర్మించుకోక తప్పదు లేదా వాటినే వాడుకోకతప్పదు.

నిశ్చయాత్మక బుద్ధి అవే (2/41) పదానికి అచల్బుణ్ అనీ, ఆత్మన్యేవాత్మా (2/55) అనే పదానికి జీవేతీవ్ జీవేమా (ఆత్మతో ఆత్మయందు) ఇలా ఎన్నో నిర్మాణం చేసుకొన్నారు. కొద్ది పాటి సంస్కృతం బాగా హిందీ తెలిసినవారికి ఈ బంజారా గీత వెంటవెంటనే అర్ధమవుతుంది. బంజారాలో తెలుగులో హిందీలో యోగేమా యోగములో యోగ్ మే దేక సేన అన్నింటిని దర్శిస్తాడు సబ్ కో దేఖేగా గ్యానీ వూ జ్ఞాని అతడు వహ జ్ఞాని మౌ వతాయో తెలిపాడు బతాయా కర్‌తార్ కరం నీ కర్మలు నీవు చేయుము తుమ్హారాకరం తుమ్ కరో లడ్యే వేరేన ఈ యుద్ధాన్ని చేయుము యహ యుద్ధ కరో.

ఈ విధంగా ఎన్నో హిందీ హిందుస్తానీ పదాలు బంజారా భాషానుగుణంగా విభక్తులతో అర్థయుక్తంగా మారి ఈ గీతానువాదంలో చోటు చేసుకున్నాయి. ఈ బంజారా గీతలో ఇంకా ఎన్నో సంస్కృత పదాలు కొద్ది మార్పులు కనిపిస్తున్నాయి.

స్వర్గమ్ = సరగ్; దోషమ్ = దోషేమా; ధాత్రి = ధర్తి; ధీరమ్ = ధీరజేన్; త్రైగుణ్య = తీన్గుణ్ కొన్ని వందల పదాలకున్న సామ్యాన్ని పరిశీలించవచ్చు. లిఖిత, అలిఖిత, భారతీయ భాషలన్నింటికి తల్లిగా

సంస్కృతం కనిపిస్తుంది. 'జనని సమస్త భాషలకు సంస్కృత భాష ధరాతలంబునన్' అనేమాట సత్యమనిపిస్తుంది.

శ్రీ రఘాంజణోత్ మూడ్ కృష్ణా నాయక్ చవాణ్ గారి ఈ భగవద్గీతానువాదం భక్తుల్లో ఆధ్యాత్మిక వికాసానికి దోహదం చేస్తుంది. భారతీయుల్లో సాంస్కృతిక ఏకతకు దారులు తీస్తుంది. భాషా శాస్త్రవేత్తలకు తులనాత్మక భాషా పరిశీలనకు దోహదం చేస్తుంది. ముఖ్యంగా సంస్కృతం, బంజారా, హిందీ, రాజస్తానీ, మరాఠీ, గుజరాతీ తెలుగు తదితర భాషలపై ఆధ్యాత్మిక చైతన్యం కలిగిస్తుంది. కర్మ జ్ఞాన, భక్తి, ధ్యాన యోగాల వైపుగా వారిని పయనింపచేస్తుంది. బంజారాల బాల బాలికలకు ఇదొక పారాయణ గ్రంథంగా నిలిచిపోతుంది. తద్వారా వారిలో వాక్శుద్ధి, భావ సంపద తార్కికం పెరిగే అవకాశం కలుగుతుంది. అంతేకాక ప్రకృతి, మాయ, ఆత్మ, పరమాత్మ, జీవుడు, ఆధిభౌతికము, అద్వైతము, ఆధ్యాత్మికము అనే అంశాలు స్పష్టంగా అర్థమవుతాయి. విశాల జనజీవన ప్రవంతిలో ఒక ఏకతా సూత్రం నిర్మాణమవుతుంది. భగవద్గీత అందరికి ఎందుకు పవిత్ర గ్రంథమయిందో అధ్యయనం చేసే అవకాశం కలుగుతుంది.

ఇన్ని బృహత్ప్రయోజనాలు సాధించి పెట్టే ఈ బంజారా గీతకు స్వాగతం పలుకుదాం. చివరకు ఒక శ్లోకాన్ని పరిశీలిద్దాం.

సంస్కృత శ్లోకం

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన
మా కర్మ ఫలహేతుర్భూః మాతే సంగోస్త్వకర్మణి 2/47

బంజారా గీతా గావో

హక్తోన్ఛ కరమేరోన్ఛని వోర్ఫళేరో
హనుకేన్ఛోడ్మత్ తుఁ ధర్మేర్కరం కరేరో

తెలుగు గేయం

కర్మచేయగ హక్కున్నది
కర్మఫలితము కోరలేదోయి
కర్మఫలమునకు కాకు హేతువు
కర్మ మానక ఉందుగాక

కర్మ అనేపదం మూడు భాషల్లో సమానమే. ఫలం అనే పదం కూడా మూడింటిలో ఉంది. క్రియాపదాల్లో మార్పు కనిపిస్తుంది. సంస్కృతంలో మా భూః (కావొద్దు) అని వుండగా బంజారా భాషలో ఛేని (లేదు) అని ఉంది. తెలుగులో కోరలేదు అని ఉంది. సంస్కృతంలో మా అస్తు (ఉండకుండు గాక) అని ఉండగా, బంజారా జభాషలో ఛోడ్మత్ (మానేయకు) అని ఉంది, అదే తెలుగులో మానక ఉందుగాక అని ఉంది. నామ విభక్తులు, క్రియా విభక్తుల్లో తేడా కనిపిస్తుంది కాని, భాష అంతా ఒకటే అని నిరూపించగలుగుతాం.

ఇలా అనేక ఆలోచనలకు పుట్టినిల్లయింది బంజారా గీత. అధ్యయన శీలురులకు ఆధ్యాత్మిక జిజ్ఞాసులకు, ఆర్తులకు, అర్థార్థులకు, జ్ఞానులకు పరమ గమ్యంగా కనిపించే గీతనందించిన శ్రీ కృష్ణ నాయక్ గారు ధన్యులు. దేశీ భాషలు ఈ విధంగా మరింత సుసంపన్నం చేయడంలో వారి యోగదానం నిరంతరం కొనసాగుతుందని భావిస్తూ, వారిని సర్వదా ఆ వన్‌చర దేవీ ప్రేరణతో ఆ కృష్ణ పరమాత్మ ఆదుకోవాలని ప్రార్థిస్తూ సెలవు.

సదా దైవ సేవలో

ఆచార్య కసిరెడ్డి
భాగ్యనగర్
పూర్వాధ్యక్షులు, తెలుగుశాఖ
ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయం, హైదరాబాదు.

బంజారా గీతామృత్

ఓం శ్రీ గణేశాయ నమః

ఓం శ్రీ సత్యనారాయణ స్వామినే నమః; ఓం శ్రీ పరమాత్మనే నమః

భగవద్గీతార్ వింతిన్ అర్దాస్ (ప్రార్థన)

ఓం పార్థాయ ప్రతిబోధితాం భగవతా నారాయణేన స్వయం
వ్యాసేన గ్రథితాం పురాణమునినా మధ్యే మహాభారతం

అద్వైతామృతామృతవర్షిణీం భగవతీం అష్టాదశాధ్యాయినీమ్
అంబ త్వామనుసందధామి భగవద్గీతే భవద్వేషిణీ

వతాయో దేవ్కిషన్ గీతార్గ్యాన్ అర్జునేన
వ్యాస్మని లకో శ్లోకేవుమా వో గ్యానేన

గీతా జ్ఞానాన్ని దేవదేవుడైన శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునికి తెలిపెను. ఆ జ్ఞానాన్ని వ్యాస మునీంద్రుడు శ్లోకములలో వ్రాసెను.

గ్యాన్వా ఛ అమృతేర్జు అఠారధ్యాయేవ్మా
గీతా రూపేర్ ఛీ తూ భవాని వో గ్యానేమా

ఆ గీతా జ్ఞానము పదునెనిమిది అధ్యాయములలో అమృతము వలెనున్నది. గీతా రూప (భవాని) దేవతగా ఆ జ్ఞానములో నీవు ఉన్నావు తల్లీ.

హం ధావాచా మాతా కళాద వో గ్యానేన
హమార్మనేష్టవా యాడి తూవోన్వాయేన

ఆ జ్ఞానాన్ని అర్థం చేసుకొనుటకు మరియు ఆ జ్ఞానాన్ని పొందుటకు మా మనసులను స్థిరపరుచునని మేము నిన్ను వేడుకుంటున్నిము తల్లి.

వాచాఁ సామళ్సన్ సమ్మామాతి వో గ్యానేన
వూ గుణ్ద మాతా హమేన్ సేర్భలోకరేస

ఆ జ్ఞానాన్ని చదివినను విన్నను వినిపించినను అందరికి మేలు చేసే గుణమును ప్రసాదించు తల్లీ.

తార్యే గ్యానేన గావేమా బోలన్ ధోక్రేచాఁ
తూఁ సాయివకేన్ హర్వేళా నమణ్ కర్రేచాఁ

ఈ గీతా శాస్త్రపు గావోలను (బంజారా శ్లోకాలను) పాడతూ మ్రొక్కుచున్నాము తల్లీ. నీవు మమ్ములను అనుగ్రహించుమని నిత్యము పాదాభివందనములు చేయుచున్నాము.

* * *

గావో గీతార్ సత్ అన్ భేద్

గీతార్ శ్లోక్ఛ బత్తీసన్ చౌవాల్సక్షేర్సదా
గావో గీతార్ఛేని ఛోవ్వీసక్షేతి జాదా

గీతార్, శ్లోక్, ఛ, బత్తీస్, అన్, చౌవాలిస్, అక్షరేర్, సదా
గావో, గీతార్, ఛేని, ఛోవ్వీస్, అక్షరేతి, జాదా.

భగవద్గీతా శ్లోకములు 32 (అనుష్టుప ఛందసు) మరియు 44 (త్రిష్టుప ఛందసు) అక్షరములవి కూడా ఉన్నవి. గీతా గావోలలో (బంజారా శ్లోకములు) 26 అక్షరములకన్న ఎక్కువ లేవు.

దీ హారీర్గావేరో శురూరక్షరేక్వియ
దోయి హారీర్ ఆఖీర్ రక్షర్సదా ఏక్రియ

దీ, హారీర్, గావేరో, శురూర్, అక్షర్, ఏక్ వియ
దోయి, హారీర్, ఆఖీర్, అక్షర్, సదా, ఏక్ రియ

రెండు పంక్తుల గావోల మొదటి అక్షరము ఒకలాంటివే ఉండును. రెండు పంక్తుల చివరి అక్షరము ఒకటే ఉండును.

మసన చెన్నప్పార్యార్ గ్యానేర్వజాళేతి
మోతీర్జు‹ యో సే గావో ఝూ‹ కే పూర్వణేతి

మసన, చెన్నప్ప, ఆర్యార్, గ్యానేర్, వజాళేతి
మోతీర్ జు‹, యే, సే గావో, ఝూ‹కే, పూర్వణేతి

మసన చెన్నప్ప ఆర్య జ్ఞాన ప్రకాశముతో ఈ గావోలన్ని పరిపూర్ణతతో ముత్యాల్లా మెరిశాయి.

జనం లేరేచాc భగవానేన పాయేన
జీవ్రాస్సేన్దీనోకోని భగ్వాన్వో గ్యానేన

జనం, లేరేచాc, భగవానేన, పాయేన
జీవ్రాస్సేన్, దీనోకోని, భగ్వాన్, వో, గ్యానేన

భగవత్ప్రాప్తి కొరకు జన్మనెత్తుచున్నాము. భగవంతుడు జంతువులకు ఆ జ్ఞానాన్ని ఇవ్వలేదు.

గ్యానేన పావణో నరేర్జనం లిదేకేన్
గమామత్ యే జన్మేన ఖాయే పీయేరోకేన్

గ్యానేన, పావణో, నరేర్, జనం, లిదేకేన్
గమామత్, యే, జన్మేన, ఖాయే, పీయేరో, కేన్

మానవ జన్మనెత్తినందుకు జ్ఞానాన్ని పొందాలి. (కాని) ఈ జన్మ తినుట, త్రాగుట, కొరకేనని వ్యర్థ పరుచుకొనకుము.

కరం తో కరనో ఛ బనా ఆశాపూతి
కూణ్సోకరం కర్నోకో మాలమ్వ గీతాతి

కరం, తో, కరనో, ఛ, బనా, ఆశాపూతి
కూణ్సో, కరం, కర్నోకో, మాలం, వ, గీతాతి

ఫలాపేక్ష లేకుండ కర్మలను చేయువలసినదే. యే కర్మలు చేయతగినవో భగవద్గీత ద్వారా తెలియును.

ధ్యాన్కర్నో పర్మేర్ బనా రాట్మస్తి కర్నేతి
దేవ్మళ సేన జో ధావ అచల్గణేతి

ధ్యాన్, కర్నో, పర్మేర్, బనా, ఠాట్, మస్తి, కనరేతి
దేవ్, మళ, సేన, జో, ధావ, అచల్,గొణేతి

దర్పము గర్వము అహంకారములను వీడి ఆ పరమాత్మను ధ్యానించాలి. ఎవరైతే (ఇలా) స్థిరమైన గుణముతో కొలుస్తారో వారికి భగవద్ప్రాప్తి కలుగును.

కళాలేణో సత్రజన్ తమో తీన్గుణేన్న
కరనో యోగ్ గుణ్తత్వేర్ గ్యానేన పాయేన

కళాలేణో, సత్, రజ్, అన్, తమో, తీన్, గుణేన్న
కర్నో, యోగ్, గుణ్, తత్వేర్, గ్యానేన, పాయేన

త్రిగుణాలైన సత్వ రజ తామసములను తెలుసుకోవాలి. ఆ గుణాల తత్వ జ్ఞానము పొందుటకు యోగాభ్యాసము చేయాలి.

పార్సడ్ బంజారా భాయి సే అకర్మేవూతి
పాల వో గ్యానేన్ గోర్ బోలీర్ గీతార్గావేతి

పార్సడ్, బంజారా, భాయి, సే, అకర్మేవూతి
పాల, వో, గ్యానేన్, గోర్, బోలీర్, గీతార్, గావేతి

ఓ బంజారా సోదరా! గోర్ భాష (బంజారా భాష) గీతా గావోలతో ఆ జ్ఞానాన్ని పొంది అన్ని అకర్మలనుండి బయటపడుము.

కరం ధ్యాన్గ్యాన్యోగ్ ఛ గీతామా సే వేదేరి
కళాల వోన వూ ఛ పరం గ్యానేర్వేరి

కరం, ధ్యాన్, గ్యాన్, యోగ్, ఛ, గీతామా, సే, వేదేరి
కళాల, వోన, వూ, ఛ, పరం, గ్యానేర్, వేరి

అన్ని వేదాల సారమైన కర్మధ్యాన జ్ఞాన యోగములు భగవద్గీతయందు ఉన్నవి. దానిని (భగవద్గీత) పరమ జ్ఞానపు చెలమ అని తెలుసుకొనుము.

భగవద్గీతాన్సమళ్ సమ్భావ జో కోయి
భగవాన్కిషన్వ అసేర్ హర్వేళా సాయి

భగవద్గీతాన్, సామళ్, సమ్భావ, జో, కోయి
భగవాన్, కిషన్, వ, అసేర్, హర్వేళా, సాయి

భగవద్గీతను విన్నను నిపించినను శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడు అలాంటి వారిని ఎల్లప్పుడు అనుగ్రహిస్తుంటాడు.

దేవ్కిషన్ వతాయో గీతార్గ్యానర్జునేన
దేక్దూర్నజ్రేతి సంజయ్ కో ధృతరాష్ట్రేన

దేవ్, కిషన్, వతాయో, గీతార్, గ్యాన్, అర్జునేన
దేక్, దూర్, నజ్రేతి, సంజయ్, కో, ధృత, రాష్ట్రేన

శ్రీ కృష్ణుడు గీతాశాస్త్రమును అర్జుననికి ఉపదేశించెను. దివ్య దృష్టితో సంజయుడు చూసి ధృతరాష్ట్రునికి తెలిపెను.

వ్యాస్ముని లకో వో గ్యానేన్ సంస్కృత్శ్లోకేవ్మా
వోర్గావో జోడో కృష్ణ చవాణ్ గోర్వాతేమా

వ్యాస్, ముని, లకో, వో, గ్యానేన్, సంస్కృత్, శ్లోకేవ్మా
వోర్, గానో, జోడో, కృష్ణ, చవాణ్, గోర్, వాతేమా

వ్యాసుడు ఆ జ్ఞానమును శ్లోకములలో వ్రాసెను. అట్టి దానిని కృష్ణ చవాణ్ గోర్ భాషలో (బంజారా భాషలో) అనువదించెను.

* * *

బంజారా గీతామృత్

అధ్యాయ్ ఏక్

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః
మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ

ధృతరాష్ట్రేర్వచార్

గీ.గా. కేలా సంజయ కాఁయిఁ కీదే వేర్లడేన్కేన్
కురుఛేత్రేమా మార్వాళన్ పాండవ్ గోళావేన్ 1/1

క.ఛే. కేలా, సంజయ, కాఁయిఁ, కీదే, వేర్లడేన్, కేన్
కురు ఛేత్రేమా (KP), మార్వాళన్, పాండవ్, గోళావేన్

సంజయ = ఓ సంజయా!; **కురుఛేత్రేమా** =కురుక్షేత్రమునందు; **వేర్లడేన్కేన్ గోళావేన్** = యుద్ధము చేయుటకై కూడిన; **మార్వాళన్** = నా వారు మరియు; **పాండవ్** = పాండవులు; **కాఁయిఁ కీదే కేలా**= ఏమి చేసిరో చెప్పుము

ఓ సంజయా కురుక్షేత్రమునందు యుద్ధము చేయుటకై కూడిన నా వారు (కౌరవులు) మరియు పాండవులు ఏమి చేసిరో చెప్పుము.

సంజయ ఉవాచ

దృష్ట్వా తు పాండవానీకం వ్యూఢం దుర్యోధనస్తదా
ఆచార్యముపసంగమ్య రాజా వచనమబ్రవీత్

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. సమ్మక్ రణ్మాండే పాండ్వేవ్న దేకన్దుర్యోధన్
సమ్మాయో గురుదేవ్ ద్రోణాచార్య కనజాన్ 1/2

క.ఛే. సమ్నక్, [PP]రణ్మాండే, పాండ్వేవ్న, దేకన్, దుర్యోధన్
సమ్మాయో, గురుదేవ్, ద్రోణాచార్య, కనజాన్

సమ్నక్ రణ్మాండే = ఎదురుగా యుద్ధాన్నిరచించిన; **పాండవేవ్న దేకన్** = ఆ పాండవులను చూచి; **దుర్యోధన్** = దుర్యోధనుడు; **గురుదేవ్ ద్రోణాచార్య**= గురుదేవులైన ద్రోణాచార్యుల; **కనజాన్** = వద్దకువెళ్ళి; **సమ్మాయో** = (ఇట్లు) వినిపించెను.

ఎదురుగా యుద్ధాన్నిరచించిన ఆ పాండవులను చూచి దర్యోధనుడు గురుదేవులైన ద్రోణాచార్యుల వద్దకువెళ్ళి (ఇట్లు) వినిపించెను.

పశ్యైతాం పాండుపుత్రాణామ్ ఆచార్య మహతీం చమూమ్
వ్యూఢాం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా

గీ.గా. తూఁ దేగ్గురుదేవ్ పాండవేర్ భారి సేనాన
తార్చేలా ద్రుపద్పుత్రేతి రణ్మాండే జేన 1/3

క.ఛే. తూఁ దేక్, గురుదేవ్, పాండవేర్, భారి, సేనాన
తార్,[H] చేలా, ద్రుపద, [S]పుత్రేతి, రణ్మాండే, జేన

గురుదేవ్ = ఓ గురుదేవా! **తార్చేలా** = మీ శిష్యుడైన; **ద్రుపద్పుత్రేతి** = ద్రుపదపుత్రునిచే; **రణ్మాండే జేన** = మోహపరింప బడినటువంటి ; **పాండవేర్ భారి సేనాన** = పాండవుల గొప్ప సేనను; **తూఁ దేక్**= నీవు చూడుము.

ఓ గురుదేవా! మీ శిష్యుడైన ద్రుపరపుత్రునిచే మోహరింప బడినటువంటి పాండవుల గొప్ప సేనను నీవు చూడుము.

అత్ర శూరా మహేష్వాసా భీమార్జునసమా యుధి
యయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః

గీ.గా. సే భళ్గే ఏకసాత్ శూర్మా భీమార్జునేతి
సాత్యకి విరాట్రాజ్ ద్రుపద మహరథి 1/4

క.ఛే. సే, భళ్గే, ఏకసాత్, (PP)శూర్మా భీమార్జునేతి
సాత్యకి, విరాట్, రాజ్, ద్రుపద, మహారథి

సాత్యకి = సాత్యకి; **విరాట్ రాజ్** = విరాట రాజు; **ద్రుపద మహారథి** = మహావీరుడైన ద్రుపదుడు; **శూర్మా**= శూరులైన; **భీమార్జునేతి** = భీమార్జునులతో; **సే భళ్గే ఏకసాత్** = అందరు కలసి ఒకటైనారు. ష్ఠ ష్ఠ

ధృష్టకేతుశ్చేకితానః కాశిరాజశ్చ వీర్యవాన్
పురజిత్ కుంతిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ నరపుంగవ:

గీ.గా. బళ్కంటి కాశిరాజ్ చేకితాన్ ధృష్టకేతు
బడోనర్ కుంతి రాజ్ శైబ్య అన్పురజితు 1/5

క.ఛే. (PP)బళ్కంటి, కాశీరాజ్, చేకితాన్, ధృష్టకేతు
బడోనర్, కుంతిరాజ్, శైబ్య, అన్, పురజితు

బళ్కంటి కాశీరాజ్ = బలవంతుడైన కాశిరాజు; **చేకితాన్** = చేకితానుడు; **ధృష్టకేతు** = ధృష్ట కేతుడు; **బడోనర్ కుంతిరాజ్** = నరోత్తముడైన కుంతి రాజు; **శైబ్య**= శైబ్యుడు; **అన్ పురజితు** = మరియు పురజితుడు

బలవంతుడైన కాశిరాజు చేకితానుడు, ధృష్ట కేతుడు, నరోత్తముడైన కుంతి రాజు, శైబ్యుడు మరియు పురజితుడు.

యుధామన్యుశ్చ విక్రాంత ఉత్తమౌజాశ్చ వీర్యవాన్
సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వ ఏవ మహారథాః

గీ.గా. బళ్యాసుత్తమౌజన్ పుత్రే దేవీ ద్రౌపదీర్
బాళ్వీర్సుభద్రార్బేటాన్ యుధామన్యే సే వీర్ 1/6

క.ఛే. బళ్వాన్, ఉత్తమౌజన్, పుత్ర సే, దేవీ, ద్రాపదీర్
(H)బాళ్వీర్, సుభద్రార్, బేటాన్, యుధామన్, యే, సే, వీర్

బళ్వాన్ = బలవంతుడైన; **ఉత్తమౌజన్** = ఉత్తమౌజుడును; **దేవీ ద్రౌపదీర్** = ద్రౌపది యొక్క; **పుత్ర సే** = పుత్రులందరు; **బాళ్వీర్** = బాల వీరుడైన; **సుభద్రార్ బేటాన్** = సుభద్రా తనయుడు; **యుధామన్ యే సే వీర్** = యుధామన్యుడు వీరందరు వీరులు.

బలవంతుడైన ఉత్తమౌజుడును ద్రౌపదియొక్క పుత్రులందరు బాలవీరుడైన సుభద్రాతనయుడు యుధామన్యుడు వీరందరు వీరులు.

అస్మాకం తు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ
నాయాకా మమ సైన్యస్య సంజ్ఞార్థం తాన్ బ్రవీమి తే

గీ.గా. గురుదేవ్ ఖాస్తీర్ధారీవూర్నాం ఆపణ్సామేర్
గోర్కరన్సామళ్ దళ్నాయకన్ వీర్శూరేవూర్ 1/7

క.ఛే. గురుదేవ్, ఖాన్, (KP)తీర్ ధారీవూర్, నామ్, ఆపణ్, సామేర్
(PP)గోర్ కరన్, సామళ్, దళ్నాయకన్, వీర్శూరేవూర్

గురుదేవ్ = ఓ గురుదేవా!; **ఆపణ్ సామేర్** = మన పక్షాన ఉన్న; **దళ్నాయెకన్** = సేనాధి పతుల మరియు; **వీర్శూరేవూర్** = వీరశూరుల; **ఖాస్తీర్ధారీర్నాం** = చేప్పుకోదగ్గ ధనుర్ధారుల పేర్లను; **గోర్కరన్ సామళ్** = శ్రద్ధతో వినుము

ఓ గురుదేవా! మన పక్షాన ఉన్న సేనాధి పతుల మరియు వీరశూరుల చేప్పుకోదగ్గ ధనుర్ధారుల పేర్లను శ్రద్ధతో వినుము.

భవాన్ భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితింజయః
అశ్వత్థామ వికర్ణశ్చ సౌమదత్తి స్తథైవ చ

గీ.గా. ఆపణణ్ దాదా భీష్మాచార్యన్ భూరిశ్రవ్ కర్ణ్
అశ్వత్థామ రణ్‌జీతు కృపాచార్యన్వికర్ణ్ 1/8

క.ఛే. ఆపణణ్, దాదా, భీష్మా చార్యన్, భూరిశ్రవ్, కర్ణ్
అశ్వత్థామ, రణ్‌జీతు, కృపాచార్య అన్, వికర్ణ్

ఆపణన్ = తమరును; **దాదా భీష్మాచార్య** = తాతయైన భీష్మాచార్యులును; **అశ్వత్థామ** = అశ్వత్థామయును; **భూరి శ్రవ్ కర్ణ్** = భూరిశ్రవుడును కర్ణుడును; **రణ్‌జీతు కృపాచార్యన్** = యుద్ధ విజేతయగు కృపాచార్యులు మరియు; **వికర్ణ్** = వికర్ణుడును.

తమరును, తాతయైన భీస్మాచార్యులును, అశ్వత్థామయును, భూరి శ్రవుడును, కర్ణుడును, యుద్ధ విజేతయగు కృపాచార్యులు మరియు వికర్ణుడును.

అన్యే చ బహవః శూరా మదర్థే త్యక్తజీవితాః
నానాశస్త్రప్రహరణాః సర్వే యుద్ధవిశారదాః

గీ.గా. అస్రాస్సారే శూర్మా దమ్దేన ఛ మార్వాసు
అస్త్రశస్త్ర భాంత్భాంతేర్ ధరే రణేవాసు 1/9

క.ఛే. అస్ రాస్, సారే, శూర్మా, దం దేన, ఛ, మార్వాసు
(S)అస్త్రశస్త్ర (PP)భాంత్ భాంతేర్, (PP)ధరే, రణేవాసు

అస్రాస్సాసరే శూర్మా = (ఇంకను) అలాంటి ఎందరో శూరులు; **రణేవాసు** = యుద్ధముచేయుటకు; **భాంత్భాంతేర్** = నానా విధములైన; **అస్త్రశస్త్ర ధరే** = అస్త్ర శస్త్రాలు ధరించి; **మార్వాసు** = నా కొరకు; **దమ్దేదేన ఛ** = ప్రాణాలివ్వడానికి సిద్ధముగా వున్నారు.

(ఇంకను) అలాంటి ఎందరో శూరులు యుద్ధము చేయుటకు నానా విధములైన అస్త్రశస్త్రాలు ధరించి నా కొరకు ప్రాణాలివ్వడానికి సిద్ధముగా వున్నారు.

అపర్యాప్తం తదస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితమ్
పర్యాప్తం త్విదమేతేషాం బలం భీమాభిరక్షితమ్

గీ.గా. భీష్మ ఛత్రేమార్ సేనా కనా౹యి౹ హారేని
భీమ్ ఛత్రేమార్ సేనా కూ౹వతి జీత్సకేని 1/10

క.ఛే. భీష్మ, ఛత్రేమార్, ఈ, సేనా, కనా౹యి౹, హారేని
భీమ్, ఛత్రేమార్, సేనా, కూ౹వతి, జీత్స కేని

భీష్మ ఛత్రేమార్ = భీష్ముని రక్షణలో వున్నటువంటి; **ఈ సేనా కనా౹యి౹** = ఈ సైన్యము ఎప్పటికిని; **హారేని** = ఓడిపోదు; **భీం ఛత్రేమార్** = భీముని రక్షణలో వున్నటువంటి; **సేనా కూ౹వతి** =సైన్యము ఎలాగైనను; **జీత్సకేని**=గెలువలేదు.

భీష్ముని రక్షణలో వున్నటువంటి (మన) ఈ సైన్యము ఎప్పటికిని ఓడిపోదు. భీముని రక్షణలో వున్నటువంటి (పాండవుల) సైన్యము ఎలాగైనను గెలువలేదు.

అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగమవస్థితాః
భీష్మమేవాభిరక్షంతు భవంతః సర్వ ఏవ హి

గీ.గా. భీష్మ దాదాన మదద్దో చంగా మనేతి
బనా ఖోటేతి సే ఆపణాపణ్ జాగేవ్తి 1/11

క.ఛే. భీష్మ , దాదాన, మదత్, దో, (PP)చంగా, మనేతి
బనా, ఖోటేతి, సే, ఆపణ్, ఆపణ్, జాగేవ్తి

చంగామనేతి = (మీరు) మంచి మనసుతో; **బనా ఖోటేతి** = కపటము లేకుండ; **భీష్మ దాదన** = భీష్మ పితామహునికి; **ఆపణాపణ్** = మీమీ; **జాగేవ్తి** = స్థానముల నుండి; **మదద్దో** = మద్దతునివ్వండి.

(మీరు) మంచి మనసుతో కపటము లేకుండ భీష్మ పితామహునికి మీమీ స్థానముల నుండి మద్దతునివ్వండి.

తస్య సంజనయన్ హర్షం కురువృద్ధః పితామహః
సింహనాదం వినద్యోచ్చైః శంఖం దధ్మౌ ప్రతాపవాన్

గీ.గా. జనా ధుర్యోధనేర్ మనేన్ హుష్యార్లాగజాఁ
జోర్జోర్తి భీష్మ శంఖ్ గర్జాయో సింకోసేర్జుఁ 1/12

క.ఛే. జనా, ధుర్యోధనేర్, మనేన, హుష్యార్, లాగజాఁ
జోర్, జోర్తి, భీష్మ, శంఖ్, (PP)గర్జాయో, సంకోసేర్జుఁ

జనా = అప్పుడు; **ధుర్యోధనేర్ మనేన్** = దుర్యోధనుని మనస్సునకు; **హుష్యార్లాగజాఁ** = సంతోషము కలుగునట్లు; **భీష్మ** = భీష్ముడు; **జోర్జో ర్తి** = బిగ్గరగా; **సింకోసేర్జుఁ** = సింహమువలె; **శంఖ్ గర్జాయో** = శంఖమును గర్జింపచేసెను.

తతః శంఖాశ్చ భేర్యశ్చ పణవానకగోముఖాః
సహసైవాభ్యహన్యంత స శబ్దస్తుములోఽభవత్

గీ.గా. సామళ్వో శంఖేర్ గర్జేనన్సే బోలావూటే
శంఖ్ ఢోల్నంగారా తో జన్జీవ్రాస్సే దర్వూటే 1/13

క.ఛే. సామళ్, వో, శంఖేర్, గర్జేనన్, సే, బోలావూటే
శంఖ్, ఢోల్నంగారా, తో, జన్, జీవ్‌రాస్, సే, దర్వూటే

వో శంఖేర్గ ర్జేనన్= ఆ శంఖముయొక్క గర్జనలను; **సామళ్ సే** = విని అందరు; **శంఖ్ ఢోల్నంగారా** = శంఖములను డోళ్ళను, నగారాలను; **బోలావూటే** = మ్రోగించారు; **తో జన్జీవ్యా స్సే** = అప్పుడు సమస్త జంతుజాలములు; **డర్వూటే** = భయ కంపితములైనవి

అ శంఖముయొక్క గర్జనలను విని అందరు శంఖములను డోళ్ళను, నగారాలను మ్రోగించారు. అప్పుడు సమస్త జంతుజాలములు భయ కంపితములైనవి.

తతః శ్వేతైర్హయైర్యుక్తే మహతి స్యందనే స్థితౌ
మాధవః పాండవశ్చైవ దివ్యౌ శంఖౌ ప్రదధ్మతుః

గీ.గా. దేవ్కిషననర్జున్ ధోళ్ఘోడేవూర్ రథేతి
దోయి గర్జాయే ఫుంకారన్ దివ్య శంఖేవ్తి 1/14

క.ఛే. దేవ్, కిషనన్, అర్జున్, ధోళ్, ఘోడేవూర్, రథేతి
దోయి, గర్జాయే, ఫుంకారన్, (S)దివ్య, శంఖేవుతి

ధోళ్డేవూర్ = తెల్లగుర్రముల; **రథేతి** = రథమునుండి; **దేవ్కిష నర్జున్** = దేవ దేవుడైన శ్రీకృష్ణుడు మరియు అర్జునుడు; **దివ్య** = దివ్యమైన; **శంఖేవ్తి**= శంఖములను; **ఫుంకారన్** = పూరించి; **దోయి గర్జాయే** = ఇరువురును గర్జించారు.

తెల్ల గుర్రముల రథమునుండి దేవదేవుడైన శ్రీకృష్ణుడు మరియు అర్జునుడు దివ్యమైన శంఖములను పూరించి గర్జింపచేసారు.

పాంచజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం ధనంజయః
పౌండ్రం దధ్మౌ మహాశ ఖం భీమకర్మాం వృకోదరః

గీ.గా. పాంచజన్యేన్ కృష్ణ అర్జున్ దేవదత్తేన
పౌండ్రేన భీమ్ వజాయే ఖాస్ఖాస్శంఖేవున 1/15

కంఛే. పాంచజన్యేన్, కృష్ణ, అర్జున్, దేవత్తేన
పౌండ్రేన, భీమ్,వజాయే, (KP)ఖాస్, ఖాస్, శంఖేవున

కృష్ణ పాంచజన్యేన్ = కృష్ణుడు పాంచజన్యము; **అర్జున్ దేవదత్తేన** = అర్జునుడు దేవదత్తమును; **భీమ్ పౌండ్రేన** = భీముడు; పౌండ్రమను; **ఖాస్ ఖాస్** = ప్రత్యేకమైన; **శంఖేవున వజాయే** = శంఖములను పూరించిరి.

కృష్ణుడు పాంచజన్యము అర్జునుడు దేవదత్తము భీముడు పౌండ్రమను ప్రత్యేకమైన వారి వారి శంఖములను పూరించిరి.

అనంతవిజయం రాజా కుంతీ పుత్రో యుధిష్ఠిరః
నకులః సహదేవశ్చ సుఘోషమణిపుష్పకౌ

గీ.గా. ఫూంక్మారో యుదిష్ఠిర్ అనంత్విజయ్ శంఖేన
పుశ్పకేన్ సహదేవ్ అన్ నకుల్ సుఘోషేన 1/16

క.ఛే. ఫూంక్, మారో, యుదిష్ఠిర్, అనంత్, విజయ్, శంఖేన
పుశ్పకేన్, సహదేవ్, అన్ నకుల్, సుఘోషేన

యుదిష్ఠిర్ అనంత్ విజయ్ = యుధిష్ఠిరుడు అనంత విజయమను; **శంఖేన**= శంఖమును; **ఫూంక్మారో** = పూరించాడు; **పుష్పకేన** = పుష్పకమును; **సహదేవ్ అన్** = సహదేవుడు మరియు; **నకుల్ సఘోషేన** = నకులుడు సుఘోషమును.

యుధిష్ఠిరుడు అనంత విజయమను శంఖమును పూరించాడు. పుష్పకమును సహదేవుడు మరియు నకులుడు సుఘోషమును పూరించారు.

కాశ్యశ్చ పరమేష్వాసః శిఖండీ చ మహారథః
ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః

గీ.గా. వీర్తీర్ధారి కాశీ రాజన్ శూరామ్ శిఖండిన్
విరాట్రాజ్ ధృష్టద్యుమ్న అనజేయ్ సాత్యకిన్ 1/17

క.ఛే. వీర్, తీర్ధారి, కాశీ రాజన్, శూరామ్, శిఖండిన్
విరాట్, రాజ్, ధృష్టద్యుమ్న, అన్, అజేయ్, సాత్యకిన్

వీర్ తీర్ధారి = వీరుడు ధనుర్ధారియైన; **కాశీరాజన్** = కాశి రాజు; **శూరామ్ శిఖండిన్** = శూరుడైన శిఖండియును; **విరాట్రాజ్**= విరాటరాజు; **ధృష్టద్యుమ్నన్**= ధృష్టద్యుమ్నుడును; **అన్ అజేయ్ సాత్యకిన్** = మరియు అజేయుడైన సాత్యకీయును.

వీరుడు ధనుర్ధారియైన కాశి రాజు శూరుడైన శిఖండియును విరాటరాజు ధృష్టద్యుమ్నుడును మరియు అజాయుడైన సాత్యకియును.

ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథవీపతే
సౌభద్రశ్చ మహాబాహుః శంఖాన్ దధ్ముః పృథక్ పృథక్

గీ.గా. హే రాజ్ ద్రుపదన్ దౌపదీసుభద్రార్లాల్సే
హర్దిశావ్తి శంఖేవున వజాయే వోసే 1/18

క.ఛే. హే, రాజ్, ద్రుపదన్, ద్రౌపది, సుభద్రార్, (PP)లాల్సే
హర్, (H)దిశావుతి, శంఖేవున, వజాయే, వో, సే

హే రాజ్ ద్రుపదన్ = ఓ రాజా! ద్రుపదుడు; **ద్రౌపదీ సుభద్రార్లాల్సే** = ద్రౌపది మరియు సుభద్రా కుమారులు; **వో సే హర్దిశాతి** = వారందరు అన్ని దిశల నుండి; **శంఖేవున వజాయే** = శంఖములను పూరించారు.

ఓ రాజా! ద్రుపదుడు ద్రౌపది మరియు సుభద్రా కుమారులు వారందరు అన్ని దిశలనుండి శంఖములను పూరించారు.

స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్
నభశ్చ పృథివీం చైవ తుములో వ్యనునాదయన్

గీ.గా. **ఆశ్మానన్ ధర్తి వో ఆవాజేవ్తి గర్జాటే**
అన్ దోయి సేనామా ఛజే సేర్ దల్ఫూట్వాటే 1/19

క.ఛే. (PP)ఆశ్మాన్, అన్, ధర్తి, వో, ఆవాజేవుతి, గరజ్, వూటే
అన్, దోయి, సేనామా, ఛజే, సేర్, దల్, ఫూట్, వూటే

వో ఆవాజేవ్తి = ఆ ధ్వనులతో; **ఆశ్మానన్ ధర్తి** = ఆకాశము మరియు భూమి; **గరజాటె** = కంపించినవి; **అన్ దోయి సేనామా** = మరియు ఆ రెండు సైన్యములయందు; **ఛజే సేర్** = ఉన్నవారందరి; **ధల్ఫూట్వాటే** = హృదయములు పగిలినవి.

ఆ ధ్వనులతో ఆకాశము మరియు భూమి కంపించినవి మరియు ఆ రెండు సైన్యములయందు ఉన్నవారందరి హృదయములు పగిలినవి.

అథ వ్యవస్థితాన్ దృష్ట్వా ధార్తరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః
ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యమ్య పాండవః

గీ.గా. **హను రణ్లడేన హూబే కౌరవేన్దేకన్**
హనుమాన్ఝండాళో హనుకో దేవ్కిషనేన్ 1/20

క.ఛే. హను, రణ్, లడేన, హూబే, కౌరవేన్, దేకన్
హనుమాన్, ఝుండాళో, హనుకో, దేవ్, కిషనేన్

హను = అలాయుద్ధము చేయుటకు; **హూబే** = నిలిచిన; **కౌరవేన్దేకన్** = కౌరవులను చూచి; **హనుమాన్ ఝుండాళో** = కపిధ్వజుడు (అర్జునుడు); **దేవ్కిషనేన్** = కృష్ణపరమాత్మునితో; **హనుకో** = ఇలా పలికెను.

అలా యుద్ధము చేయుటకు నిలిచిన కౌరవులను చూచి కపిధ్వజుడు (అర్జునుడు) కృష్ణ పరమాత్మునితో ఇలా పలికెను.

హృషీకేశం తదా వాక్యమ్ ఇదమాహ మహీపతే

అర్జున ఉవాచ

సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత

గా.గీ. తీరేన్పాడన్ అర్జున్కిషనేన కేరోచ

అర్జునేర్వచార్

తూఁ థమాడ్రథేన యే దోయి సేనార్వచ్చ 1/21

క.ఛే. తీరేన, పాడన్, అర్జున్, కిషనేన, కేరోచ
తూఁ, థమాడ్, రథేన, యే, దోయి, సేనార్, వచ్చ

తీరేన పాడన్ = ధనుషును ఎత్తి; **అర్జున్ కిషనేన్** = అర్జునుడు శ్రీ కృష్ణునికి; **తూఁ** = నీవు; **యే దోయి** = ఈ రెండు; **సేనార్వచ్చ** = సేనలనడుమ; **రథేన** = రథాన్ని; **థమాడ్**= నిలుపుమని ; **కేరోచ** = చెప్పుచున్నాడు.

ధనుస్సును ఎత్తి అర్జునుడు శ్రీకృష్ణునికి నీవు ఈ రెండు సేనల నడుమ రథాన్ని నిలుపుమని చెప్పుచున్నాడు.

యావదేతాన్ నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామానవస్థితాన్
కైర్మయా సహ యోద్ధవ్యమ్ అస్మిన్ రణ సముద్యమే

గీ.గా. వేర్లడేన్ హూబే వీరన్షూర్ అస్త్ర శస్త్రాణు
వీరేవున ఠీక్తీరేతి దేకు జేతాణు 1/22

క.ఛే. వేర్, లడేన్, హూబే, వీరన్, షూర్, అస్త్ర శస్త్రాణు
వీరేవున, (H)ఠీక్, తీరేతి, దేకు, జేతాణు

వేర్లడేన = యుద్ధము చేయుటకై; **హూబేవీర్శూర్** = నిలిచియున్న వీర శూరులను; **అస్త్ర శస్త్రాణు** = అస్త్ర శస్త్రములు ధరించిన; **వీరేవున** = వీరులను; **ఠీకీరేతి** = తగు విధముగా; **దేకు జేతాణు** = చూచునంతవరకు

యుద్ధము చేయుటకై నిలిచియున్న వీరశూరులను అస్త్ర శస్త్రములు ధరించిన వీరులను తగు విధముగా చూచునంతవరకు.

యోత్స్యమానానవేక్షేऽహం య ఏతేऽత్ర సమాగతాః
ధార్తరాష్ట్రస్య దుర్బుద్ధేః యుద్ధే ప్రియచికీర్షవః

గీ.గా. కపటీ ధుర్యోధనేర్భలో జో చాయేవాళ్
కూఁ ణ్యో వీర్శూర్రాజా వేరేమా వోర్సాద్దేవాళ్ 1/23

క.ఛే. కపటీ, దుర్యోధనేర్, భలో, జో, చాయేవాళ్
కూఁణ్యో, వీర్, శూర్రాజా, వేరేమా, వోర్, సాత్, దేవాళ్

కపటీ ధుర్యోధనేర్ = కపటుడైన దుర్యోధనుని; **భలో** = మేలును; **జో చాయేవాళ్** = కోరువారు; **కూఁణ్యో వీర్శూర్రాజా** = ఎవరా వీర శూర రాజులు; **వేరేమా** = యుద్ధములో; **వోర్సాత్ దేవాళ్** = అతనికి తోడు నిచ్చువారు (వారిని నేను చూచెదను).

కపటుడైన దుర్యోధనుని మేలును కోరువారు ఎవరా వీర శూర రాజులు యుద్ధములో అతనికి తోడునిచ్చువారు (వారిని నేను చూచెదను).

సంజయ ఉవాచ

ఏవముక్తో హృషీకేశో గుడాకేశేన భారత
సేనయోరుభయోర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమమ్

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. సామళ్వోఅర్జునేరీ వాతేవ్నన్ హే రాజన్
సేనావూర్వచ్చ రథేన్ థమాడో జనార్దన్ 1/24

క.ఛే. సామళ్, వో, అర్జునేరీ, వాతేవ్నన్, హే, రాజన్
సేనావూర్, వచ్చ, రథేన్, థమాడో, జనార్దన్

హే రాజన్ = ఓ రాజా!; **వో అర్జునేరీ** = ఆ అర్జునుని; **వాతేవ్నన్** = మాటలను; **సామళ్** = విని; **జనార్దన్** = జనార్దనుడు; **సేనావూర్వచ్చ** = రెండు సేనల నడుమ; **రథేన్ థమాడో** = రథాన్ని నిలిపాడు.

ఓ రాజా! ఆ అర్జునుని మాటలను విని జనార్దనుడు రెండు సేనల నడుమ రథాన్ని నిలిపాడు.

భీష్మద్రోణప్రముఖతః సర్వేషాం చ మహీక్షితామ్
ఉవాచ పార్థ పశ్యైతాన్ సమవేతాన్ కురూనితి

గీ.గా. దేవ్కిషన్ గురూన్భీష్మేర్ సమోర్లాన్కేరోచ
దేకర్జున్తూ కూ ఏక్వేన్ హూబే కౌరవ్వోఛ 1/25

క.ఛే. దేవ్, కిషన్ గురూన్, భీష్మేర్, సమోర్, లాన్, కేరోచ
దేకర్జున్, తూ, కూ, ఏక్వేన్, హూబే, కౌరవ్, వో ఛ

దేవ్ కిషన్ = కృష్ణ పరమాత్ముడు; **గురూన్భీష్మేర్** = గురువైన ద్రోణుడు మరియు భీష్ములు; **సమోర్ లాన్** = ఎదురుగా తెచ్చి; **కేరోచ**= చెప్పుచున్నాడు; **అర్జున్** = ఓ అర్జునా!; **సే కౌరవ్వో**= ఆ కౌరవులందరు; **కూఏక్వేన్** = ఎలా ఒక్కటై; **హూబే ఛ** = నిల్చుని ఉన్నారు; **తూ దేక్** = నీవు చూడుము.

కృష్ణ పరమాత్ముడు గురువైన ద్రోణుడు మరియు భీష్ముల ఎదురుగా రథమును తెచ్చి ఇలా చెప్పుచున్నాడు. ఓ అర్జునా! ఆ కౌరవులందరు ఎలా ఒకటై నిల్చుని ఉన్నారో నీవు వారిని చూడుము.

తత్రా పశ్యత్ స్థితాన్ పార్థః పితౄనథ పితామహాన్
ఆచార్యాన్ మాతులాన్ భ్రాతౄన్ పుత్రాన్ పౌత్రాన్ సఖీంస్తథా

గీ.గా. దాదాన్పడ్దాదాన్గురూన్ కాకాన్మోటాపేవూన్
దోయి సేనామార్ సే భాయీన్బేటాన్పోతేవూన్ 1/26

క.ఛే. దాదాన్, పడ్‌దాదాన్, గురూన్, కాకాన్, మోటాపేవూన్
దో యి, సేనామార్, సే, భాయీన్, బేటాన్, పోతేవూన్

దోయి సేనామార్ = రెండు సేనలయందున్న; **దాదాన్ పడ్ దాదాన్** = తాతలను ముత్తాతలను; **గురూన్ కాకాన్** = గురువులను చిన్నానలను; **మోటాపేవూన్** = పెదనాన్నలను; **బేటాన్ పోతేవూన్** = కొడుకులను మనమళ్ళను; **సే భాయీన్** = సోదరులందరిని

రెండు సేనలయందున్న తాతలను ముత్తాతలను గురువులను చిన్నానలను పెదనాన్నలను కొడుకులను మనమళ్ళను సోదరులందరిని

శ్వశురాన్ సుహృదశ్చైవ సేనయోరుభయోరపి
తాన్ సమీక్ష్య స కౌంతేయః సర్వాన్ బంధూనవస్థితాన్

గీ.గా. దల్దార్సోబతీవూనన్ ససర్ మామావూన
దిటో అర్జున్ హూబే జే అంగ్తు వాళేవూన 1/27

క.ఛే. దల్దార్, (PP)సోబతీవూనన్, ససర్ మామావూన
దిటో, అర్జున్, హూబే, జే, (PP)అంగ్తు,వాళేవూన

దల్దార్ = సహృదయులైన; **సోబతీవూనన్** = స్నేహితులను; **ససర్ మామావూన** = మామలను మేనమామలను; **హూబే జే** = నిల్చునివున్న; **సే అంగ్తువాళేవూన** = తమ సంబధీకులను ; **దిటో అర్జున్** = అర్జునుడు చూసెను.

సహృదయులైన స్నేహితులను మామలను మేనమామలను (యుద్ధ భూమిలో) నిల్చునివున్న తమ సంబధీకులను అర్జునుడు చూసెను.

కృపయా పరయాఽఽవిష్టో విషీదన్నిదమబ్రవీత్

అర్జున ఉవాచ

దృష్ట్వేమం స్వజనం కృష్ణ యుయుత్సుం సముపస్థితమ్

గీ.గా. **దలేమా కాళ్జీతి అర్జున్ భారిమనేతి**
దేవ్కిషనేన్కేలాయో భారి కళ్కళేతి **1/28**

క.ఛే. దలేమా, కాళ్జీతి, అర్జున్ భారి మనేతి
దేవ్ కిషనేన్ కేలాయో భారి కళ్ కళేతి

దలేమా కాళ్జీతి = దుఃఖ మనస్కుడై; **అర్జున్** = అర్జునుడు; భారిమనేతి = భారమైన మనసుతో; **భారి కళ్కళేతి** = మిక్కిలి వ్యథతో; **దేవ్కిషనేన్** = కృష్ణ పరమాత్మునితో; **కేలాయో** = (ఈ విధముగా) చెప్పెను.

దుఃఖ మనస్కుడై అర్జునుడు భారమైన మనసుతో మిక్కిలి వ్యథతో కృష్ణపరమాత్మునితో (ఈ విధముగా) చెప్పెను.

సీదంతి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి
వేపథుశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. దేక్యే లోగూనన్ కృష్ణ మార్జీవ్డా ధూజ్రోచ
దల్ధడ్కన్ హాత్పగ్ ఢ ళేచన్ మూసుకారోచ 1/29

క.ఫే. దేక్యే, లోగూనన్, హే, కృష్ణ, మార్జీవ్డా, ధూజ్రోచ
దల్, ధడ్కన్, హాత్పగ్, (PP)ఢళ్ రేచన్, మూ, సుకారోచ

హే కృష్ణ = ఓ కృష్ణా!; **దేక్యే లోగూనన్** = వీరందరిని చూచి; **మార్జీవ్డా** = నా శరీరము; **ధూజ్రోచ** = వణుకుచున్నది; **దల్ధడ్కన్** = హృదయము కొట్టుకొనుచు; **హాత్పగ్ ఢళ్ రేచన్** = కాళ్ళు చేతులుబలహీన మవుచున్నవి; **మూ సుకారోచ** = నోరెండిపోవుచున్నది.

ఓ కృష్ణా! వీరందరిని చూచి నా శరీరము వణుకుచున్నది హృదయము కొట్టు కొనుచు నోరెండి పోవుచున్నది. నా ఈ కాళ్ళు చేతులుబలహీన మవుచున్నవి.

గాండీవం స్రంసతే హస్తాత్ త్వక్చైవ పరిదహ్యతే
న చ శక్నోమ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః

గీ.గా. హాతేతి ఛూట్రీచ ఈ తీర్గాండీవ్ న కళన్
హూభ్రేనసదా తాకత్ఛేని మార్జీవ్ ఢళన్ 1/30

క.ఫే. హాతేతి, ఛూట్రీచ, ఈ, తీర్గాండీవ్, న, కళన్
హూభ్రేన, సదా, (H)తాకత్, ఛేని, మార్జీవ్, ఢళన్

మార్జీవ్ ఢళన్ = నా శరీరము బలహీనమై; **హాతేతి** = చేతినుండి; **యీ తీర్గాండివ్ నకళన్** = ఈ గాండీవం తెలియకుండ; **ఛూట్రీచ**= జారిపోవుచున్నది; **హూభ్రేన సదా** = నిలుచుటకు కూడ; **తాకత్ఛేని** = బలము లేకున్నది.

నా శరీరము బలహీనమై చేతి నుండి ఈ గాండీవం తెలియకుండ జారిపోవుచున్నది. నిలుచుటకు కూడ బలము లేకున్నది.

నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ
న చ శ్రేయోऽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమహవే

గీ.గా. మన్దిసారేచ హే కేశవ్ సమ్మణ్ అణ్వేళ
మారూఁఅంగ్సూవున తో మన కాఁయిఁ మళ 1/31

క.ఛే. మన, దిసారేచ, హే, కేశవ్, సమ్మణ్, (PP)అణ్వేళ
మారూఁ, అంగ్సూవున, తో, మన, కాఁయిఁ మళ

హే కేశవ్ = ఓ కేశవా!; **సమ్మణ్ అణ్వేళా** = సమయము కాని సమయములో శకునములు; **మన్దిసారేచ** = నాకు కన్పించుచున్నవి ; **మారూఁ అంగ్సూవున తో** = నా వారలను చంపినచో; **మన కాఁయిఁ మళ** = నాకు ఏమి లభించును.

ఓ కేశవా! సమయము కాని సమయములో శకునములు నాకు కన్పించుచున్నవి. నా వారలను చంపినచో నాకు ఏమి లభించును.

న కాంక్షే విజయం కృష్ణ న చ రాజ్యం సుఖాని చ
కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగైర్జీవితేన వా

గీ.గా. మన న చాఁవ హే గోవిందా అసారాజ్భోగ్
మార్సేనన్ కాఁయిఁ కరుఁ బన్జనేర్ ఈ రాజ్భోగ్ 1/32

క.ఛే. మన, న, చాఁవ, హే, గోవిందా, అసా, రాజ్భోగ్
మార్, సేనన్, కాఁయిఁ, కరుఁ, బన్ జనేర్, ఈ, రాజ్భోగ్

హే గోవిందా = ఓ గోవిందా!; **అసో రాజ్భోగ్** = అలాంటి రాజభోగము; **మనన చాఁవ** = నాకు వలదు; **మార్సేనన్** = అందరిని చంపి; **బన్జనేర్**

ఈ= ఈజనములేని; **రాజ్భోగ్** = రాజభోగముతో; **కాఁయిఁ కరుఁ** = ఏమి చేతును.

ఓ గోవిందా! అలాంటి రాజభోగము నాకు వలదు. అందరిని చంపి ఈ జనములేని రాజభోగముతో (నేను) ఏమి చేతును.

యేషామర్థే కాంక్షితం నో రాజ్యం భోగాః సుఖాని చ
త ఇమేఽ వస్థితా యుద్ధే ప్రాణాంస్త్యక్త్వా ధనాని చ

గీ.గా. రాజ్భోగేవ్న పావణోకేన్ యేసే వేర్లడేన్
రణేమా హూబే తన్ధనేర్ భరోసా ఛోడ్దేన్ 1/33

క.ఛే. రాజ్, భోగేవ్న, పావణోకేన్, యేసే, వేర్, లడేన్
రణేమా, హూబే, తన్, ధనేర్, భరోసా, ఛోడ్దేన్

రాజ్భోగేవ్న = రాజభోగములను; **పావణోకేన్ యేసే** = పొందుటకు వీరందరు; **తన్ధనేర్** = ధనమానప్రాణముల; **భరోసా ఛోడ్దేన్** = ఆశలను వదులుకొని; **వేర్లడేన్** = యుద్ధము చేయుటకై; **రణేమా హూబే** = రణభూమిలో నిల్చున్నారు.

రాజభోగములను పొందుటకు వీరందరు ధనమాన ప్రాణముల ఆశలను వదులుకొని యుద్ధము చేయుటకై రణభూమిలో నిల్చున్నారు.

ఆచార్యాః పితరః పుత్రాః తథైవ చ పితామహాః
మాతులాః శ్వశురాః పౌత్రాః శ్యాలాః సంబంధినస్తథా

గీ.గా. సే మార్గురు కాకాన్మోటాప్ దాదాపోతన్సాళ్
ససర్ మామా బేటాన్ వో సే ఛ మారంగ్తువాళ్ 1/34

క.ఛే. సే మార్, గురు, కాకాన్, మోటాప్, దాదా, పోతన్, సాళ్
ససర్, మామా, బేటాన్, వో, సే ఛ, మార్, అంగ్తువాళ్

సే = వీరందరు; **మార్గురు** = నా గురువు; **కాకానోఁటాప్** = చిన్నాన్న పెదనాన్నలు; **దాదా పోతన్ సాళ్** = తాత మనవళ్ళు బావమరదులు; **ససర్ మామా** = మామలు మేనమామలు; **బేటాన్** = పుత్రులు; **వో సే** = వారందరు; **మారంగ్తువాళ్ ఛ** = నా బంధువులై ఉన్నారు.

వీరందరు నా గురువు చిన్నాన్న పెదనాన్నలు తాత మనమళ్ళు బావమరదులు మామలు మేనమామలు పుత్రులు వారందరు నా బంధువులై ఉన్నారు.

ఏతాన్న హంతు మిచ్ఛామి ఘ్నతోఽ పి మధుసూదన
అపి త్రైలోక్య రాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే

గీ.గా. మార్సకూఁని మ వో మన మార్నాకతోయి
మార్వాళేవ్న మారూని తీన్లోక్మళ తోయి 1/35

క.ఛే. మార్, సకూఁని, మ, వో, మన, మార్, నాకతోయి
మార్, వాళేవ్న, మారూని, తీన్లోక్, మళతోయి

వో మన = వారు నన్ను; **మార్నాకతోయి** = చంపినను; **మారూని** = నేను చంపను; **తీన్ లోక్మళతోయి** = మూడులోకముల లభించినను; **మార్వాళేవ్న**= నా వారిని; **మ మార్సకూఁని** = నేను చంపలేను.

వారు నన్ను చంపినను నేను వారిని చంపను. మూడు లోకముల లభించినను నా వారిని నేను చంపలేను.

నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్నః కా ప్రీతిః స్యాజ్జనార్దన
పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్ హత్వైతానాతతాయినః

గీ.గీ. మారుఁ కౌరవూన తో మన్కాఁయిఁ మళియ
మార యే దుష్టేవున్సేన తో పాప్లాగియ 1/36

క.ఛే. మారు౯ కౌరవూన, తో, మన,కా౯యి౯, మళియ
మార, యే, (S)దుష్టేవున్, సేన తో, పాప్లాగియ

మారు౯ కౌరవూన తో = కౌరవులను చంపినచో; **మాన్కా౯యి౯ మళియ**= నాకు ఏమి లభించును; **యే దుష్టేవున్సేన** = ఈ దుష్టులనందరిని; **మార తో** = చంపినచో; **పాప్లాగియ** = (నాకు) పాపము కలుగును.

కౌరవులను చంపినచో నాకు ఏమిలభించును. ఈ దుష్టులనందరిని చంపినచో (నాకు) పాపము కలుగును.

తస్మాన్నార్హా వయం హంతుం ధార్తరాష్ట్రాన్ స్వబాంధవాన్
స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినః స్యామ మాధవ

గీ.గా. భాయేని మార్మరేరోన్ మళేవి కుణ్సీ సక్
భాయి లోగ్ఛా౯ మాధవా అంగ్సువాళ్ హమ్సే ఏక్ 1/37

క.ఛే. భాయేని, మార్, మరేరోన్, మళేని, కుణ్సీ, సక్
భాయి, లోగ్, ఛా౯, మాధవా, అంగ్సువాళ్, హమ్, సే, ఏక్

మార్మరేరోన్ = చంపుట చచ్చుట; **భాయేని** = (ఎప్పుడూ) శోభించవు; **కుణ్సీ సక్** = ఏ సుఖము; **మళేని** = లభించదు ; **మాధవా** = ఓ మాధవా!; **హమ్** = మేమంతా; **సే ఏక్ అంగ్సువాళ్** = ఒకే బంధువర్గ; **భాయి లోగ్ఛా౯** = సోదరు లమై యున్నాము.

చంపుట చచ్చుట (ఎప్పుడూ) శోభించవు. ఏ సుఖము లభించదు. ఓ మాధవా! మేమంతా ఒకే బంధువర్గ సోదరులమై యున్నాము.

యద్యప్యేతే న పశ్యంతి లోభోపహతచేతసః
కులక్షయకృతం దోషం మిత్రద్రోహే చ పాతకమ్

గా.గీ. న దేకా౹తి లాల్చేత్వో జాత్ఘటేర్ దోషేన
న సోబతీర్ ధోకాతి లాగజే పాపేన 1/38

క.ఛే. న, దేకా౹తి, (H)లాల్చేతి, వో, జాత్, ఘటేర్, దోషేన
న, సోబతీర్, ధోకాతి, లాగజే, పాపేన

లాల్చేతి = మెహముతో; **జాత్ఘటేర్** = కుల క్షయం వల్ల కలిగే; **వో దోషేన** = ఆ దోషాని; న **సోబతీర్ ధోకాతి లాగజే** = మిత్ర ద్రోహము వల్ల కలిగే; **పాపేన** = పాపమును; **న దేకా౹తి** = చూడకపోయినను.

మెహముతో కులక్షయం వల్ల కలిగే ఆ దోషాన్ని, ఐమిత్ర ద్రోహము వల్ల కలిగే పాపమును చూడకపోయినను.

కథం న జ్ఞేయమస్మాభిః పాపాదస్మాన్నివర్తితుమ్
కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భిర్జనార్దన

గీ.గా. అస్వేల్వతన్ బుడావ జే దోషేన్మాలమ్రేన్
ఆపణ్ కసన్సోచా౹ని యే పాపేతి దూ౹రేన్ 1/39

క.ఛే. అస్, వేల్వతన్, బుడాన, జే, దోషేన, మాలం, రేన్
ఆపణ్, కసన్, (H)సోచా౹ని, యే, పాపేతి, దూ౹రేన్

అస్వేల్వతన్ = ఇలాంటి వంశ నివాసములను; **బుడావ జే** = నాశనము గావించు; **దోషేన మాలం రేన్** = దోషమును తెలిసినవారమై; **యే పాపేతి దూ౹రేన్** = ఈ పాపము నుండి దూరముండుటకు; **ఆపణ్ కసన్** = మనమెందులకు; **సోచా౹ని**= ఆలోచించము?

ఇలాంటి వంశ నివాసములను నాశనము గావించు దోషమును తెలిసిన వారమై ఈ పాపమునుండి దూరముండుటకు మనమెందులకు ఆలోచించము?

కులక్షయే ప్రణశ్యంతి కులధర్మాః సనాతనాః
ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్నం అధర్మోక భిభవత్యుత

గీ.గా. వేల్వతన్ బూడతో ధరం ఘట్వ్యాట ఘణో
వో ధరం ఘటేతి తో పాప్ బడ్వ్యాట ఘణో 1/40

క.ఛే. వేల్, వతన్, బూడతో, ధరం, ఘట్వ్యాట, ఘణో
వో, ధరం, ఘటేతి, తో, పాప్, బడ్వ్యాట ఘణో

వేల్వతన్ బూడతో = వంశనివాసములు నశించినచో; **ధరం** = ధర్మము; **ఘట్వ్యాట ఘణో** = మిక్కిలి తరిగిపోవును; **వో ధరం ఘటేతి** = ఆ ధర్మము తరిగిపోవుట వలన; **తో పాప్** = పాపము; **బడ్వ్యాట ఘణో** = మిక్కిలి పెరిగిపోవును.

వంశనివాసములు నశించినచో ధర్మము మిక్కిలి తరిగిపోవును. ధర్మము తరిగిపోవుట వలన పాపము మిక్కిలి పెరిగిపోవును.

అధర్మాభిభవాత్ కృష్ణ ప్రదుష్యంతి కులస్త్రియః
స్త్రీషు దుష్టాసు వార్ష్ణేయ జాయతే వర్ణసంకరః

గీ.గా. బడ్తేపాపేర్లార జాతేర్నారి బిగడ్జ
బిగ్డి నారితి హే కృష్ణా జాత్సే బిగడ్జ 1/41

క.ఛే. బడ్తే పాపేర్లార, జాతేర్నారి, బిగడ్జ
బిగిడీ, నారితి, హే కృష్ణా, జాత్సే, బిగడ్జ

బడ్తేపాపేర్లార = పెరిగే పాపము వలన; **జాతేర్నారి** = కులస్త్రీలు; **బిగడ్జ** = చెడి పోవుదురు; **బిగిడీనారితి** = చెడి పోయిన స్త్రీల వలన; **హే కృష్ణా** = ఓ కృష్ణా!; **జాత్సే బిగడ్జ** = కులాలన్ని భ్రష్టమౌతాయి.

పెరిగే పాపము వలన కులస్త్రీలు చెడిపోవుదురు. చెడిపోయిన స్త్రీల వలన ఓ కృష్ణా! కులాలన్ని భ్రష్టమౌతాయి.

సంకరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ
పతంతి పితరో హ్యేషాం లుప్తపిండోదకక్రియాః

గీ.గా. పడ్జా జనా నర్కేమా వంశన్ ఆన్ బిగాడేవాళ్
పీడీ వాళేన్రేని జనా కోయి పిండ్డేవాళ్ 1/42

క.ఛే. పడ్జా, నర్కేమా, జనా, వంశ్, అన్, బిగాడేవాళ్
పీడీ, వీళేన్, రేని, జనా, కోయి, (S)పిండ్, దేవాళ్

జనా = అప్పుడు (కూలాలన్ని బ్రష్టు పట్టినప్పుడు); **బిగాడేవాళ్** = భ్రష్టు పట్టించువారు; **అన్** = మరియు; **వంశ్** = వంశములు; **నర్కేమా** = నరకములో; **పడ్జా** = పడతాయి; **జనా పీడీ వాళేన్** = అప్పుడు తరాలవారికి; **పిండ్డేవాళ్** = పిండమును పెట్టువారు; **రేని కోయి** = ఎవరును వుండరు.

అప్పుడు (కులాలన్ని భ్రష్టు పట్టినప్పుడు) భ్రష్టు పట్టించుఆవరు మరియు వంశములు నరకములో పడతాయి. అప్పుడు తరాలవారికి పిండము పెట్టువారు ఎవరును వుండరు.

దోషైరేతైః కులఘ్నానాం వర్ణ సంకరకారకైః
ఉత్సాద్యంతే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః

గీ.గీ. జాత్బిగడావున్లాగ జాత్బిగాడేరో దోష్
జనా లేటేర్ధరం ఖోజా జాతన్వంశేర్ హోష్ 1/43

క.ఛే. జాత్, బిగడావున్, లాగ, జాత్, బిగాడేరో, దోష్
జనా, లేటేర్, ధరం, ఖోజా, జాతన్, వంశేర్, హోష్

జాత్చిగాడావున్ = కులముచెడగొట్టు వారికి; **జాత్చిగాడేరో** = కులము చెడగొట్టిన; **దోష్ లాగ** = దోషము కలుగును; **జనా తేటేర్** = అప్పుడు సనాతనమైన; **ధరం** = ధర్మము; **ఖోజా జాతన్వంశేర్ హోష్** = వంశము యొక్క అస్తిత్వమును పోగొట్టుకొనుము.

ఉత్పన్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన
నరకేకనియతం వాసో భవతీత్యనుశుశ్రుమ

గీ.గా. జాతేర్ధరం ఖోల జే మనిక్యావూన్మత్రే
జనార్దనా రేట్తాణు నరక్కేన్సామత్రే **1/44**

క.ఫే. జాతేర్, ధరం, ఖోల జే, మనిక్యావూన్, మత్రే
జనా ర్దనా, రేట్తాణు, నరక్కేన్, సామత్రే

జనార్దనా = ఓ జానర్దనా!; **జాతేర్ధరం** = కులధర్మమును; **ఖోల జే** = పోగోట్టు కున్న; **మనిక్యావూన్** = మనుషులకు; **రేట్తాణు** = శాశ్వతముగా; **నరక్** = నరకము; **మత్రే కేన్** = కలుగునని; **సామత్రే** = వినుచున్నాము.

ఓ జానర్దనా! కులధర్మమును పోగోట్టుకున్న మనుషులకు శాశ్వతముగా నరకము కలుగునని వినుచున్నాము.

అహో బత మహత్పాపం కర్తుం వ్యవసితా వయమ్
యద్రాజ్యసుఖలోభేన హంతుం స్వజనముద్యతాః

గీ.గా. కవ్దా పాప్ కరేన్ హూబే ఆపణ్సే ఆనేతి
కళ్తావేన్ మారన్పాయేన భోగేన్లోభేతి **1/45**

క.ఫే. కవ్దా, పాప్, కరేన్, హూబే, ఆపణ్ సే, (KP)ఆనేతి
కళ్తావేన్, మారన్, పాయేన, భోగేన్, (H)లోభేతి

ఆపణ్సే = మనమందరము; **కళ్తావేస్** = తెలిసిన వారలమై; **మారన్** = చంపి; **భోగేన్** = భోగములను; **లోభేతి పాయేన** = మోహముతో పొందుటకు; **కవ్డా పాప్** = ఎంతటి పాపము; **కరేన్ హూబే ఆనేతి** = చేయుటకై అభిమానముతోనిలిచాము.

మనమందరము తెలిసిన వారలమై వీరిని చంపి భోగములను మోహముతో పొందుటకు ఎంతటి పాపము చేయుటకై అభిమానముతో నిలిచాము.

యది మామప్రతీకారమ్ అశస్త్రం శస్త్రపాణయః
ధా ర్తరాష్ట్రా రణే హన్యుః తన్మే క్షేమతరం భవేత్

గీ.గా. మర్నాక మన వో కౌరవ్ హత్యారేవూతి
మన్భావ వూ మోత్ బన్ హత్యార్తి న లడూఁతి 1/46

క.ఛే. మర్నాక, మన, వో, కౌరవ్, (H)హత్యారేవూతి
(PP)మనభావ, వూ, మోత్, బన్, హత్యార్తి, న లడూఁతి

బన్హత్యార్తి = (నేను) ఆయుధములు ధరింపకున్నను; **న లడూఁతి** = యుద్ధము చేయకున్నను; **వో కౌరవ్** = ఆ కౌరవులు; **హత్యారేవూతి** = ఆయుధ ములతో; **మన మర్నాక** = నన్ను చంపినను; **వూ మోత్ మన్భావ**= ఆ మరణము నాకు శోభిస్తుంది.

(నేను) ఆయుధములు ధరింపకున్నను, యుద్ధము చేయకున్నను, ఆ కౌరవులు ఆయుధములతో నన్ను చంపినను, ఆ మరణము నాకు శోభిస్తుంది.

సంజయ ఉవాచ

ఏవముక్త్వా ర్జునః సంఖ్యే రథోపస్థ ఉపావిశత్
విసృజ్య సశరం చాపం శోకసంవిగ్నమానసః

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. బేస్గో కాళ్జీ కర్తో అర్జున్ కళ్కళ్మనేతి
బాణ్ఛోడన్ రథేర్లారేవ్డి భారి మనేతి 1/47

క.ఛే. బేస్గో, అర్జున్, కాళ్జీ , కర్తో, కళ్కళ్, మనేతి
బాణ్, ఛోడన్, రథేర్, లారేవ్డి, భారి మనేతి

అర్జున్ = అర్జునుడు; **భారి మనేతి** = భారమైన మనసుతో; **బాణ్ఛోడన్** = ధనుర్బాణములను వదిలి; **కాళ్జీ కర్తో** = బాధపడుచు; **రథేర్ లారేవ్డి** = రథము వెనుకభాగమున; **బేస్గో** = కూర్చున్నాడు.

అర్జునుడు భారమైన మనసుతో ధనుర్బాణములను వదిలి బాధపడుచు రథము వెనుకభాగమున కూర్చున్నాడు.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ ఏకేర్గావో
అర్జునేర్ కళ్కళ్యాగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ దీ

సంజయ ఉవాచ

> *తం తథా కృపయావిష్టమ్ అశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్*
> *షీదంతమిదం వాక్యమ్ ఉవాచ మధుసూదన*

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. ఆంకీవ్మా ఆఁసూఁతి భారిమనేతి బేటో
అర్జునేన కృష్ణ సమఝాయేన్ కేవూటో 2/1

క.ఛే. ఆంకీవ్మా, ఆఁసూఁతి, భారి, మనేతి, బేటో
అర్జునేన, కృష్ణ, సమఝాయేన, కేవూటో

ఆంకీవ్మా ఆఁసూఁతి = కనులలో కన్నీరుతో; **భారిమనేతి** = భారమైన మనసుతో; **బేటో** = కూర్చున్న; **అర్జునేన** = అర్జునుడిని; **సమఝాయేన** = ఊరడించుటకు; **కృష్ణ** = కృష్ణుడు; **కే వూటో** = చెప్పనారంభించాడు.

కనులలో కన్నీరుతో భారమైన మనసుతో కూర్చున్న అర్జునుడిని ఊరడించుటకు కృష్ణుడు ఇలా చెప్పనారంభించాడు.

భగవాన్ ఉవాచ

> *కుతస్త్వా కశ్మలమిదం విషయే సముపస్థితమ్*
> *అనార్యజుష్టమస్వర్గ్యమ్ అకీర్తికరమర్జున*

శ్రీకృష్ణ భగవానేర్వాచార్

గీ.గా. నూఁ కూఁ వేగో తూఁ కోయ్యేని హను కనాఁయిఁ
నామన్సరగ్ మళేని అసేవూన్ కనాఁయిఁ 2/2

క.ఛే. నూ౯, కూ౯, వేగో, తూ౯, కోయ్ వేని, హను, కనా౯యి౯
నామన్, సరగ్, మళేని, అసేవూన, కనా౯యి౯

తూ౯ నూ౯ కూ౯వేగో = నీవు ఇలాఎలా అయ్యావు; **హను కనా౯యి౯** = ఇలా ఎప్పటికిని; **కోయ్వేని** = ఎవరును కారు; **అసేవూన్** = ఇటువంటి వారికి; **నామన్సరగ్** = కీర్తి స్వర్గము; **కనా౯యి౯** = ఎప్పటికిని; **మళేవి** = లభించవు.

నీవు ఇలా ఎలా అయ్యావు. ఇలా ఎప్పటికిని ఎవరును కారు. ఇటువంటి వారికి కీర్తి స్వర్గము ఎప్పటికిని లభించవు.

క్లైబ్యం మాస్మ గమః పార్థ నైతత్త్వయ్యుపపద్యతే
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప

గీ.గా. మత్వ పార్థా తూ౯ కమ్జోర్జో ఖలేని తోన
మనేర్కాళ్జీన తూ౯ ఛోడన్వూట్ రణ్ణడేన 2/3

క.ఛే. మత్వ, పార్థా; తూ౯ కమ్జోర్, జో, (PP)ఖలేని, తోన
మనేర్, కళ్జీన, తూ౯, ఛోడన్, వూట్, రణ్ణడేన

పార్థా = ఓ పార్థా!; **తూ౯ మత్వ కమ్జోర్** = నీవు బలహీనుడవుకాకు; **జోతోన ఖలేని** = అది నీకు శోభించదు; **మనేర్కాళ్జీన** = మనసులోని బాధను; **తూ౯ ఛోడన్** = నీవు వదిలి; **రణ్ణడేన వూట్** = యుద్ధము చేయుటకు లెమ్ము.

ఓ పార్థా! నీవు బలహీనుడవు కాకు. అది నీకు శోభించదు. మనసులోని బాధను నీవు వదిలి యుద్ధము చేయుటకు లెమ్ము.

అర్జున ఉవాచ

కథం భీష్మమహం సంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన
ఇషుభిః ప్రతియోత్స్యామి పూజార్హావరిసూదన

గీ.గా. కూఁ లడూఁ హుడ్యాంగ పడన్ గురుదాదావూర్
కసన క తో వో ఛ దోయి మన్ధారి మార్ 2/4

క.ఛే. కూఁ లడూఁ, హుడ్యాంగ, పడన్. యే, గురుదాదావూర్
కసన, క, తో, వో, ఛ, దోయి, (PP)మన్ధారి, మార్

వో గురుదాదావూర్ = ఆ తాతా గురువులకు; **హుడ్యాంగ పడన్** = ఎదుటపడి; **కూఁ లడూఁ** = ఎలా యుద్ధము చేయగలను**; కసనకతో** = ఎందులకనగా; **వో దోయి మార్** = ఆ ఇరువురు నాకు; **మాన్ధారి ఛ** = పూజనీయులైనవారు.

ఆ తాతా గురువులకు ఎదుటపడి ఎలా యుద్ధము చేయగలను. ఎందులకనగా ఆ ఇరువురు నాకు పూజనీయులైనవారు.

గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయో భోక్తుం భైక్ష్యమపీహ లోకే
హత్వార్థకామాంస్తు గురూనిహైవ
భుంజీయ భోగాన్ రుధిరప్రదిగ్ధాన్

గీ.గా. మన్ధారీవూన్ మారన్పావ లోయీర్భోగేతి
మన భావ భీక్మాంగన్ ఖాయేరో ఆనేతి 2/5

క.ఛే. మన్ధారీవూన్, మారన్, పావ లోయీర్, (KP)భోగేతి
మన, భావ, భీక్, మాంగన్, ఖాయేరో, ఆనేతి

మన్ధారీవూన్ = పూజనీయులను; **మారన్ పావ** = చంపి పొందునట్టి; **లోయీర్భోగేతి** = రక్తమయమైన భోగముకన్న; ఆనేతి = గౌరవముగా; **భీక్ మాంగన్ఖాయేరో** = బిక్షమెత్తుకొని తిన్నచో; **మన భావ** = నాకుశోభించును.

పూజనీయులను చంపి పొందునట్టి రక్తమయమైన భోగముకన్న గౌరవముగా బిక్షమెత్తుకొని తిన్నచో నాకుశోభించును.

న చైతద్విద్మః కతరన్నో గరీయో
యద్వా జయేమ యది వా నో జయేయుః
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామః
తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః

గీ.గా. జీత్‌కహార్ లడ్‌నలడ్నోకో మాలం ఛేనితో
జీఁయాఁ కూఁ మారన్ హమారంగ్తు వాళేనితో 2/6

క.ఛే. జీత్ క హార్, లడ్, న, లడ్నోకో, మాలమ్, ఛేనితో
జీఁయాఁ, కూఁ, మారన్, హమార్, అంగ్తు, వాళేనితో

జీత్ క హార్ = జయమో అపజయమో; **లడ్ న లడ్నోకో** = యుద్ధము చేయ వలెనో లేదో; **మాలం ఛేనితో** = తెలియనప్పుడు; **అంగ్తు వాళేని తో** = నా వారిని; **మారన్** = చంపి; **కూఁ జీఁయాఁ** = ఎలా జీవింతుము.

జయమో ఆపజయమో యుద్ధము చేయవలెనో, లేదో తెలియ నప్పుడు నా వారిని చంపి ఎలా జీవింతుము.

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః
పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసమ్మూఢచేతాః
యచ్ఛ్రేయః స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్మే
శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్

గీ.గా. కశ్లో కోని ధరమన్ పడ్రోచుఁ దోషేమా
కాఁయిఁ కర్నోకో తూఁ క మ ఛుఁ తార్శర్ణేమా 2/7

క.ఛే. కశ్లో, కోని, ధరమన్, పడ్రోచుఁ, (PP)దోషేమా
కాఁయిఁ, కరన్నోకో, తూఁ,క,మ,ఛుఁ,తార్, (S)శర్ణేమా

ధరమన్ = ధర్మము; **కళ్రో కోని** = తెలియక; **దోషేమా** = దోషములో; **పడ్రోచుం** = పడుచున్నాను; **మ ఘుం తార్శర్జేమా** = నీ శరణములో నేను న్నాను; **కాంయిుం కర్నోకో** = ఏమి చేయవలెనో; **తూం క** =నీవు చెప్పుము

ధర్మము తెలియక దోషములో పడుచున్నాను. నీ శరణములో నేనున్నాను. ఏమిచేయవలెనో నీవు చెప్పుము.

న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాత్
యచ్ఛోకముచ్ఛోషణమింద్రియాణామ్
అవాప్య భూమావసపత్నమృద్ధమ్
రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యమ్

గీ.గా. దేవేర్రాజ్యూం తోయి ధర్తీర్ధన్సే మళ్తోయి
దూర్వేర్ దిసారికోని ఈ కాళ్జి మన్తోయి 2/8

క.ఛే. దేవేర్, రాజ్, వూం, తోయి, ధర్తీర్, ధన్సే, మళ్తోయి
దూర్వేర్, దిసారికోని, ఈ, కాళ్జి, మన తోయి

దేవేర్రాజ్యూంతోయి =దేవతలకు రాజైనను; **ధర్తీర్ధన్సే** =భూమండలము యొక్క సంపదంతయు; **మళ్తోయి** = లభించినను; **మన్తోయి** = నాకైతే; **ఈ కాళ్జి** = ఈ బాధ; **దూర్వేర్** = దూరమగుట ; **దిసారికోని** = కనిపించుట లేదు.

నేను దేవతలకు రాజైనను భూమండలము యొక్క సంపదంతయు నాకు లభించినను నాకైతే ఈ బాధ దూరమగుట కనిపించుట లేదు.

సంజయ ఉవాచ

ఏవముక్త్వా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతప
న యోత్స్య ఇతి గోవిందమ్ ఉక్త్వా తూష్ణీం బభూవ హ

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. **కేలాయో అర్జున్ హనుకేన్ హృషీకేశేన**
కళాన్వతాయో లడ్సకూన్కేన్యే వేరేన **2/9**

క.ఛే. కేలాయో అర్జున్ హనుకేన్ హృషీ కేశేన
కళాన్ వతాయో లడ్ సకూని కేన్ యే వేరేన

అర్జున్ = అర్జునుడు; **హృషీకేశేన** = శ్రీ కృష్ణపరమాత్మునికి**; హనుకేన్ కేలాయో** = ఈ విధంగా తెలియపరిచాడు; **యే వేరేన** = ఈ యుద్ధము; **లడ్ సకూని కేన్** = తాను చేయలేనని; **కళాన్ వతాయో** = వివరించి తెలియచేసాడు.

అర్జునుడు శ్రీ కృష్ణపరమాత్మునికి ఈ విధంగా తెలియపరిచాడు. తాను ఈ యుద్ధము చేయలేనని వివరించి తెలియచేసాడు.

తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివ భారత
సేనయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంతమిదం వచః

గీ.గా. **హే రాజా హను బేసన్ కాళ్జి క్రోజేన**
హాస్తో హాస్తో కేరోచ కిషనుర్జునేన **2/10**

క.ఛే. హే, రాజా, హను, బేసన్, కాళ్జి, క్రోజేన
హాస్తో హాస్తో, కేరోచ, కిషన్, అర్జునేన

హే రాజా = ఓ రాజా!; **హను బేసన్** = ఇలా కూర్చొని; **కాళ్జి క్రోజేన** = బాధపడుచున్న; **అర్జునేన** = అర్జునునికి; **హాస్తో-హాస్తో** = చిరుచిరుగా నవ్వుతూ; **కిషన్** = కృష్ణుడు; **కేరోచ** = (ఇలా) చెప్తున్నాడు.

ఓ రాజా! ఇలా కూర్చొని బాధ పడుచున్న అర్జునునికి చిరుచిరుగా నవ్వుతూ కృష్ణుడు (ఇలా) చెప్తున్నాడు.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

అశోచ్యానన్వశోచస్త్వం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే
గతాసూనగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. కళ్తార్జు(క్రోచి తూ(న కరేర్కాక్కోతి
కరేని పండిత్ ఛన్నఛజేరి కాక్కోతి 2/11

క.ఛే. కళ్తార్, జు(, క్రోచి, తూ(, న. కరేర్, కాక్కోతి
కరేని, పండిత్, ఛ అన్, న, ఛజేరి, కాక్కోతి

తూ(=నీవు; **కళ్తార్జు(** = వేకవంతునివలె; **న కరేర్కాక్కోతి** = శోకింపతగని వాటిగురించి; **క్రోచి** = శోకిస్తున్నావు; **పండిత్** = పండితులు; **ఛన్న ఛ జేరి** = ఉన్నవాళ్ళ గురించి లేని వాళ్ళ గురించి; **కాక్కోతి కరేని** = శోకింపరు.

నీవు వేకవంతునివలె శోకింపతగని వాటిగురించి శోకిస్తున్నావు. పండితులు వున్నవాళ్ళ గురించి లేనివాళ్ళ గురించి శోకింపరు.

న త్వేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః
న చైవ న భవిష్యామః సర్వే వయమతః పరమ్

గీ.గా. మ కనా(యి(ఘూ(ని జూన్ పార్ధా తూ(ఛేని జూ(
మత్కేల యే రాజా సే కనా(యి(ఛేనిజూ(2/12

క.ఛే. మ, కనా(యి(, ఘూ(,ని, జూన్, పార్ధా,తూ(, ఛేని జూ(,
మత్, కేల, యే, రాజా, సే, కనా(యి(ఛేని జూ(

పార్ధ = ఓ అర్జున!; **మ కనా(యి(** = నేను ఎన్నటికిని; **ఘూ(ని జూ(**= లేనట్టును; **తూ(ఛేనిజూ(** = నీవు (ఎన్నటికిని) లేనట్టును; **యే రాజా సే** =

ఈ రాజు లందరు; **కనాఁయిఁ ఛేనిజాఁ** = ఎన్నటికిని లేనట్లు; **మత్కేల** = అనుకోకు.

నేను ఎన్నటికిని లేనట్టును ఓ అర్జునా! నీవు (ఎన్నటికిని) లేనట్టును ఈ రాజులందరు ఎన్నటికిని లేనట్టు అనుకోకు.

దేహినోఽస్మిన్ యథా దేహే కౌమారం యౌవనం జరా
తథా దేహాంతరప్రాప్తిః ధీరస్తత్ర న ముహ్యతి

గీ.గా. తనేన్ బాళ్బూడ్పణేర్జాఁ దూస్రో తన్జీవేన
తూఁ కళాల లాగేని లాలచ్ ధీరేవున 2/13

క.ఛే. తనేన్, బాళ్, బూడోపణేర్, జాఁ, దూస్రో,తన్, జీవేన
తూఁ, కళాల,లాగేని, లాలచ్ (PP)ధీరేవున

తనేన = శరీరమునకు; **బాళన్ బూడోపణేర్ జాఁ** = బాల్యము వృద్ధాప్యము కలుగునట్లు; **జీవేన దూస్రో తన్** = ఆత్మకు మరియొక శరీరము కలుగును; **ధీరేవున** = ధీరులకు; **లాగేని లాలచ్** = మోహము కలుగదని; **తూఁకళాల** = నీవు తెలుసుకో.

శరీరమునకు బాల్యము వృద్ధాప్యము కలుగునట్టు ఆత్మకు మరియొక శరీరముకలుగును అందుకని ఈ విషయమున ధీరులకు మోహము కలుగదని నీవు తెలుసుకో.

మాత్రాస్పర్శాస్తు కౌంతేయ శీతోష్ణసుఖదుఃఖదాః
ఆగమాపాయినోఽనిత్యాః తాంస్తితిక్షస్వ భారత

గీ.గా. తన్కోని అమర్ జేన్లాగ తాత్సీసకన్దక్
తూఁ జేర్కాణ ఛేవణొ ధనంజయా హర్దక్ 2/14

క.ఛే. తన్, కోని, [S]అమర్, జేన్లాగ, తాత్, సీ, సకన్, దక్
తూం జేర్కాణ, [PP]ఖేవణో, ధనంజయా, హర్దక్

ధనంజయు = ఓ ధనంజయా!; **తాత్సీసకన్దక్** = శతోష్ణ సుఖదు:ఖములు; **జేన్లాగ** = కలుగు నటువంటి; **తన్** = శరీరము; **అమర్ కోని** = శాశ్వతము కాదు; **జేర్కాణ తూం** = అందుకని నీవు; **హర్దక్** = అన్ని బాధలను; **ఖేవణో**= సహించాలి.

ఓ ధనంజయా! శీతోష్ణ సుఖదుఃఖములు కలుగునటువంటి శరీరము శాశ్వతము కాదు. అందుకని నీవు అన్ని బాధలను సహించాలి.

యం హి న వ్యథయంత్యేతే పురుషం పురుషర్షభ
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోకమృతత్వాయ కల్పతే

గీ.గా. కళ్కళ్ దక్సకేమా న వ జే ధీరజేన
కనావతీ మళ పరం ధాం వో నరేన **2/15**

క.ఛే. కళ్, కళ్, దక్, సకేమా, న, వ, జే, ధీరజేన
కనావతీ, మళ, [S]పరం ధాం, వో నరేన

దక్సకేమా = సుఖదుఃఖములో; **కళ్కళ్** = వ్యాకులత; **న వ జే ధీరజేన** = చెందని ధీరుడైన; **వో నరేన** = ఆ పురుషునికి; **కనావతీ** = ఎన్నటికైనను; **పరంధాం** = పరమ ధామము (మోక్షము); **మళ** = లభించును.

సుఖదుఃఖములో వ్యాకులత చెందని ధీరుడైన ఆ పురుషునికి ఎన్నటికైనను పరమ ధామము (మోక్షము) లభించును.

నాసతో విద్యతే భావో నాఽభావో విద్యతే సతః
ఉభయోరపి దృష్టోఽంతః త్వనయోస్తత్త్వదర్శిభిః

గీ.గా. ఛేన్జకో ఛ జూ(న్ ఛ జకో న రజు(రేని
ఛ ఛేనీర్త త్త్వేన దేక్వతాయే సే గ్యాని 2/16

క.ఛే. ఛేని, జకో, ఛ, జూ(న్ ఛజకో నరజు(రేని
ఛ ఛేనీర్ (S)తత్త్వేన దేక్వతాయె సే గ్యాని

ఛేని జకో = స్థితి లేనిది; **ఛ జూ(న్** = స్థితి వున్నట్లును; **ఛజకో** = స్థితి వున్నది;**నరజు(రేని** = లేనట్లు వుండదు; **ఛ ఛేనీర్** = ఉన్నలేనివాటి; **తత్త్వేన సే గ్యాని**= తత్త్వాన్ని జ్ఞానులందరు; **దేక్వతాయె** = దర్శింపచేసారు.

స్థితి లేనిది స్థితి వున్నట్లును స్థితి వున్నది లేనట్లు వుండదు. ఉన్నత లేని వాటి తత్త్వాన్ని జ్ఞానులందరు దర్శింపచేసారు.

అవినాశి తు తజద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతమ్
వినాశమవ్యయస్యాస్య న కశ్చిత్ కర్తుమర్హతి

గీ.గా. కేతి జగ్సారి ఫేలన్ఛకో వూ ఛ బన్నాశ్
కళాల తూ(వోన కోయి కర్సకేని నాశ్ 2/17

క.ఛే. జగ్సారి, కేతి, ఫేలన్, ఛ, కో, వూ, ఛ, బన్నాశ్
కళాల, తూ(, వోనకోయి, కర్సకేని, నాశ్

జగ్సారి = జగమంతా; **కేతి ఫేలన్ఛకో** = దేనిచేత వ్యాపించియున్నదో; **వూ ఛ బన్నాశ్** = అది నాశనములేనిదని; **జేన కళాలతో** =దానిని తెలుసుకొన్నచో; **వోనకోయి** = దానిని ఎవరును; **కర్సకేని నాశ్** = నాశనము చేయలేరని; **కళాలతూ(** = నీవు తెలుసుకో.

జగమంతా దేనిచేత వ్యాపించి యున్నదో అది నాశనములేనిదని దానిని ఎవరును నాశనము చేయలేరని నీవు తెలుసుకో.

అంతవంత ఇమే దేహా నిత్యస్యోక్తాః శరీరిణః
అనాశినోऽ ప్రమేయస్య తస్మాద్యుధ్యస్వ భారత

గీ.గా. అవినాశన్తేటేరో జీవ్ఛోడ తనేన
అర్జున కూ౹వతి జేర్క్యాణ్లడ్యే రణేన 2/18

క.ఛే. (S)అవి నాశన్, రేటేరో, (PP)జీవ్, ఛోడ, తనేన
అర్జున, కూ౹వతి, జేర్క్యాణ్, లడ్, యే, రణేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **అవినాశన్** = అవినాశి మరియు; **రేటేరో** = సనాతనమైన; **జీవ్** = ఈఆత్మ; **కూ౹వతి** = ఏలాగైనను; **ఛోడ తనేన** = శరీరాన్ని విడుచును; **జేర్క్యాణ్** = అందుకని; **లడ్ యే రణేన** =ఈ యుద్ధము చేయుము.

ఓ అర్జునా! అవినాశిమరియు సనాతనమైన ఆత్మ శరీరాన్ని ఏలాగైనను విడుచును. అందుకని ఈ యుద్ధము చేయుము.

య ఏవం వేత్తి హంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతమ్
ఉభౌ తౌ న విజానీతో నాయం హంతి న హన్యతే

గీ.గా. కేల వో సే అన్కళ్తా జీవ్ మారన్మర్జావ
కనా౹యి౹ జీవ్వా న మార అన్న మర్జావ 2/19

క.ఛే. కేల, వో, సే, అన్కళ్తా, జీవ్, మారన్, మార్జావ
కనా౹యి౹, జీవ్, వా, న, మార, అన్, న, మార్జావ

జీవ్ = ఆత్మ; **మారన్మర్జావ** = చంపును చంపబడునని; **అన్కళ్తా కేల వో సే** = తెలియని వారందరు అనుకుంటారు; **జీవ్వా కనా౹యి౹** = ఆత్మ అది ఎప్పటికిని; **న మార** = చంపదు; **అన్ న మర్జావ** = మరియు చావదు.

ఆత్మచంపును చంపబడునని తెలియని వారందరు అనుకుంటారు. ఆత్మ అదిఎప్పటికిని చంపదు మరియు చావదు.

న జాయతే మ్రియతే వా కదాచిత్
నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః
అజో నిత్యః శాశ్వతోయం పురాణో
న హన్యతే హన్యమానే శరీరే

గీ.గా. **కనాఁయ్ జీవ్ న ర జాఁ రేనీన్ వోజ్జనం ఛేని**
కేన్వూ కనాఁయిఁ మరేనీన్ మరాజాయేని **2/20**

క.ఛే. కనాఁయ్, జీవ్, న, ర, జాఁ, రేనీన్, వోజ్జనం, ఛేని
కేన్, వూ, కనాఁయిఁ, మరేనీన్, మరాజాయేని

కనాఁయిఁ = ఎన్నటికిని; **జీవ్** = ఆత్మ; **న ర జాఁ రేనీన్** = లేకుండ ఉండదు; **వోజ్జనం ఛేని** = దానికి జన్మ లేదు; **కేన్వూ** = అందుకు అది; **కనాఁయిఁ** = ఎన్నటికిని; **మరేనీన్** = చావదు; **మరాజాయేని** = చంపబడదు.

ఎన్నటికిని ఆత్మ లేకుండ ఉండదు. దానికి జన్మ లేదు. అందుకు అది ఎన్నటికిని చావదు. చంపబడదు.

వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజవ్యయమ్
కథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హంతి కమ్

గీ.గా. **బే జనమేర్కేన్ జీవేన జో మాలం కర్ల**
బే నాశేరోకేన్తో వూ కూఁ కేన మార్కర్ల **2/21**

క.ఛే. బే, జనమేర్, కేన్, జీవేన, జో, మాలం, కర్ల
బే, నాశేరో, కేన్తో, వూ, కూఁ, కేన, మార్కర్ల

జీవేన్ = ఆత్మను; **బేజనేమేర్కేన్** = జన్మలనిదని; **వూ బేనాశేరో కేన్** = అది నాశనము లేనిదని; **జో మాలం కర్ల** = ఎవడు తెలుసుకొనునో; **వూ** = అతడు; **కూ(కేన** = ఎలా ఎవరిని; **మార్మర్ల** = చంపును చంపించును?

ఆత్మను జన్మలేనిదని అది నాశనములేనిదని ఎవడు తెలుసుకొనునో అతడు ఎలా ఎవరిని చంపును చంపించును?

వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్ణాతి నరోకపరాణి
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా
న్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ

గీ.గా. జూన్లత్తా ఛోడనాపణ్సే పెరా(నవేన
జూ(యే తనేవూన్ఛోడన్ జీవ్ ధరనవేన 2/22

క.ఛే. జూన్లత్తా, ఛోడన్, ఆపణ్సే, పెరా(, నవేన
జూ(, యే, తనేవూన్, ఛోడన్, జీవ్, (S)ధర, నవేన

జూన్లత్తా = పాత వస్త్రములు; **ఛోడన్** = వదిలి; **ఆపణ్సే** = మనమంతా; **నవేన** = కొత్తవాటిని; **పెరా(** = ధరిస్తాము; **జూ(యేతనేవూన్ ఛోడన్** = అలాగే ఈ శరీరాలను వదిలి; **జీవ్** = ఆత్మ; **ధర నవేన** = కొత్త వాటిని ధరిస్తుంది.

పాత వస్త్రములు వదిలి మనమంతా కొత్తవాటిని ధరిస్తాము. అలాగే ఈ శరీరాలను వదిలి ఆత్మ కొత్త వాటిని ధరిస్తుంది.

నైనం ఛిందంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః
న చైనం క్లేదయంత్యాపో న శోషయతి మారుతః

గీ.గా. న జీవ్ తల్వార్తి కటన్ న ఆగేతి బళ
న ఆంధీతి వూ వడన్ న పాణీతి గళ 2/23

క.ఛే. న, జీవ్, తల్వార్తి, కటన్, న, ఆగేతి, బళ
న, ఆంధీతి, వూ, వడన్, న, పాణీతి, గళ

జీవ్ = ఆత్మ; **తల్వార్తి** = ఖడ్గముతో; **న కటన్** = ఛేదింపబడదు; **ఆగేతి** = అగ్నితో; **న బళ** = కాలదు; **ఆంధీతి** = పెను గాలితో; **వూ న వడన్** = అది ఎగురదు మరియు; **పాణీతి న గళ** = నీటితో నానదు.

ఆత్మ ఖడ్గముతో ఛేదింపబడదు, ఆగ్నితో కాలదు. పెనుగాలితో అది ఎగురదు. మరియు నీటితో నానదు.

> అఛ్ఛేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమ్ అక్లేద్యోఽశోష్య ఏవ చ
> నిత్యః సర్వగతః స్థాణుః అచలోఽయం సనాతనః

గీ.గా. న కళ్బళ న గళ్వళ జీవ్ కనాఁయిఁతి
న హోల్చాల హర్వడి వూ ర జనాఁయిఁతి 2/24

క.ఛే. న కళ్, బళ, న, గళ్, వళ; జీవ్, కనాఁయిఁతి
న, హోల్, చాల, హర్, వడి, వూ, ర, జనాఁయిఁతి

జీవ్ = ఆత్మ; **వు హర్ వడి** = ఆది అంతట; **ర జనాఁయిఁతి** = వున్నప్పటికిని; **కనాఁయిఁతి** = ఎన్నటికిని; **న కళ్ బళ** = కూరదు కాలదు; **న గళ్ వళ** = నానదు వంగదు; **నహోల్ చాల** = కదలదు మెదలదు (స్థిరంగా ఉండును)

ఆత్మ ఆదిఅంతట వున్నప్పటికిని ఎన్నటికిని కూరదు, కాలదు, నానదు, వంగదు, కదలదు, మెదలదు (స్థిరంగా ఉండును)

> అవ్యక్తోఽ యమచింత్యోఽయం అవికార్యోఽయముచ్యతే
> తస్మాదేవం విదిత్వైనం నానుశోచితుమర్హసి

గీ.గా. ఛేని రూపన్రేని భావన్తరే వో జీవేన్
ఛోడ్యాళ్జీ అన్యాక్యోతి సే తూఁ మాలం కర్లేన్ 2/25

క.ఛే. ఛేని, (S)రూప్, అన్ రేని, భావన్ తరే, వో, జీవేన్
ఛోడ్, కాళ్జీ, ఆన్, కాక్ఫోతి, సే, తూ౯ మాలం, కర్లేన్

వో జీవేన్ = ఆ ఆత్మకు; **రూప్ ఛేని** = రూపము లేదు; **అన్** = మరియు; **భావన్తరే** = చింత, భావము; **రేని** = వుండదు; **సే తూ౯ మాలం కర్లేన్** = ఇదంతా నీవు తెలిసికొని; **కాళ్జీ అన్ కాక్ఫోతి** = శోకమును మరియు బాధను; **ఛోడ్** = వీడుము.

ఆ ఆత్మకు రూపము లేదు మరియు చింత, భావము దానికి వుండదు. ఇదంతా నీవు తెలిసికొని శోకమును మరియు బాధను వీడుము.

అథ చైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతమ్
తథాపి త్వం మహాబాహో నైవం శోచితుమర్హసి

గీ.గా. అగర్జీవ్ మరన్జనం లకేన్కేలస్తోయి
అర్జున నూ౯ రేరో తోన్భాయేన్జనా తోయి 2/26

క.ఛే. అగర్, జీవ్, మరన్, జనం, లకేన్ కేలస్, తోయి
అర్జున, నూ౯ రేరో, తోన (PP)భాయేని జనా, తోయి

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **అగర్జీవ్** = ఒకవేళ ఆత్మ; **మరన్** = మరణించి; **జనం లకేన్కేలస్తోయి** = జన్మ పొందును అనుకున్నను; **జనా తోయి** = అప్పటి కైనను; **నూ౯ రేరో** = ఇలా వుండుట; **తోన్ భాయేన్** = నీకు శోభించదు.

ఓ అర్జునా! ఒకవేళ ఆత్మ మరణించి జన్మ పొందునని అనుకున్నను ఇలా వుండుట నీకు శోభించదు.

జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుః ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ
తస్మాదపరిహార్యేऽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి

గీ.గా. మరన్తో ఫరన్జనం లేపడ్నో కూఁవతి
మత్కర్మత్కాళ్జి అసే వాతేర్కనాయితి 2/27

క.ఛే. మరన్, తో, ఫరన్, జనం, లే, పడ్నో, కూఁవతి
మత్, కర్మత్, కాళ్జి, అసే, వాతేర్, కనాయితి

మరన్తో = చనిపోయినను; **ఫరన్** = మళ్ళీ; **జనం లేపడ్నో** = జన్మ నెత్తాలి; **కూఁవతి** = ఎలాగైనను; **అసే** = ఇలాంటి; **వాతేర్కనాయితి** = విషయమై ఎన్నటికిని; **మత్కర్మత్ కాళ్జి** = శోకింపకు.

చనిపోయినను మళ్ళీ జన్మనెత్తాలి ఎలాగైనను. ఇలాంటి విషయమై ఎన్నటికిని శోకింపకు.

అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత
అవ్యక్తనిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా

గీ.గా. దిసామాని జనమేర్ ఆంగన్ మోతేర్పచ్చ
దిసామా వచ్చతో కాక్యోతి కసన్కచ 2/28

క.ఛే. ది సామాని, జనమేరాంగన్, మోతేర్, పచ్చ
దిసామా, పచ్చతో, కాక్యోతి, కసన్, కచ

జనమేర్ అంగన్ = జన్మముకన్న ముందు; **మోతేర్పచ్చ** = మరణించిన పిదప; **దిసామాని** = కనిపించము; **వచ్చ** = నడుము; **దిసామా తో** = కనిపించినచో; **కాక్యోతి కసన్కచ** = బాధ ఎందులకట?

జన్మముకన్న ముందు మరణించిన పిదప కనిపించము, నడుమ కనిపించినచో బాధ ఎందులకట?

ఆశ్చర్యవత్పశ్యతి కశ్చిదేనమ్ ఆశ్చర్యవద్వదతి తథైవ చాన్యః
ఆశ్చర్యవచ్చైనమన్యః శృణోతి శ్రుత్వాప్యేనం వేద న చైవ కశ్చిత్

గీ.గా. అచంభార్కేన్ జీవేన దేక కోయి గ్యాని
అన్కోయి సామళ్సమ్యావతి కళేన్కేని 2/29

క.ఛే. [PP]అచంభార్, కేన్ జీవేన, దేక, కోయి, గ్యాని
అన్, కోయి, సామళ, సమ్యావతి, కళేని, కేని

కోయి గ్యాని = ఎవరో ఒక జ్ఞాని; **జీవేన** = ఆత్మను; **అచంభార్కేన్ దేక** = ఆశ్చర్య కరమైనదిగా చూస్తాడు; **అన్ కోయి** = మరియు ఎవరోఒకరు; **సామళ్సమ్యావతి** = విన్నను వినిపించినను; **కళేని కేని** = ఎవరికి అర్థంకాదు.

ఎవరో ఒక జ్ఞాని ఆత్మను ఆశ్చర్యకరమైనదిగా చూస్తాడు మరియు ఎవరో ఒకరు విన్నను వినిపించినను అది (ఆత్మ) ఎవరికి అర్థంకాదు.

దేహీ నిత్య మవధ్యోఽయం దేహే సర్వస్య భారత
తస్మాత్ సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి

గీ.గా. తనేమార్ ఈః జీవ్ కనాఁయిఁ మరాజాయేని
తూఁ కసన్క్రోచి కాక్నోతి తోన్భాయేని 2/30

క.ఛే. తనేమార్, ఈః, జీవ్, కనాఁయిఁ, మరాజాయేని
తూఁ కసన్, క్రోచి, కాక్నోతి, తోన్భాయేని

తనేమార్ = శరీరమందలి; **ఈః జీవ్** = ఈః ఆత్మ; **కనాఁయిఁ** = ఎన్నటికిని; **మరా జాయేని** = చంపబడదు; **తూఁ కసన్** = నీవు ఎందుకు; **కాక్నోతి కరరోచి** = శోకిస్తావు; **వూ తోన్భాయేని** = అది నీకు శోభించదు.

శరీరమందలి ఈః ఆత్మ ఎన్నటికిని చంపబడదు. నీవు ఎందుకు శోకిస్తావు. అది నీకు శోభించదు.

స్వధర్మమపి చావేక్ష్య న వికంపితుమర్హసి
ధర్మ్యాద్ధి యుద్ధాచ్ఛ్రేయో ఽ న్యత్ క్షత్రియస్య న విద్యతే

గీ.గా. తోన్భాయేని అగర్దేకస్తోయి తార్ధరమ్
తో ఛత్రియేన్ఛేని వేరేతి మోటో ధరమ్ 2/31

క.ఛే. తోన్, భాయేని, ఆగర్, దేశస్తాయి, తార్ధరమ్
తో, ఛత్రియేన్, ఛేని, వేరేతి మోటో, ధరమ్

అగర్ = ఒకవేళ; **తార్ధరమ్** = నీ ధర్మాన్ని; **దేకస్తోయి** = చూచినను; **తోన్భాయేని** = నీకది శోభించదు; **తో ఛత్రియేన్** = నీలాంటి క్షత్రియునికి; **వేరేతి** = యుద్ధముకన్న; **మోటో ధరమ్** = మించిన ధర్మము; **ఛేని** = లేదు.

ఒకవేళ నీ ధర్మాన్ని బట్టి చూచినను నీకది శోభించదు. నీటాంటి క్షత్రియునికి యుద్ధముకన్న మించిన ధర్మము లేదు.

యదృచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వార మపావృతమ్
సుఖినః క్షత్రియాః పార్థ లభంతే యుద్ధమీదృశమ్

గీ.గా. న మాంగ్తా మళేన ఛ ఖులి వాట్సరగేర్
నసీబ్, ఛత్రియేన్మళ అస్మోక వేర్లడేర్ 2/32

క.ఛే. న, మాంగ్తా, మళేన, ఛ, (H)ఖులి, వాట్, సరగేర్
నసీబ్, ఛత్రియేన్, మళ్, అసో మోక, వేర్లడేర్

ఖులి వాట్ సరగేర్ = తెలిచిన స్వర్గ మార్గము; **న మాంగ్తా** = అడగకుండానే; **మళేన ఛ** = దొరుకుచున్నది; **ఆస్** = ఇలాంటి; **వేర్లడేర్ మోక** = యుద్ధము చేయు అవకాశము; **నసీబ్ ఛత్రియేన్** = అదృష్టవంతుడైన క్షత్రియునికి మాత్రమే; **మళ** = లభించును.

తెరిచిన స్వర్గమార్గము అడగకుండానే దొరుకుచున్నది. ఇలాంటి యుద్ధము చేయు అవకాశము అదృష్టవంతుడైన క్షత్రియునికి మాత్రమే లభించును.

అథ చేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి
తతః స్వధర్మం కీర్తిం చ హిత్వా పాపమవాప్స్యసి

గీ.గా. తూ(అగర్న లడస్ అసే వేరేన తోయి
తార్నామనర్ధరం ఖోలేన్పడ్జాస్ పాపేర్మాయి 2/33

క.ఛే. తూ(అగర్, న లడస్, అసే, వేరేన, తోయి
తార్, నామన్ ధరం, ఖోలేన్, నడ్జాస్, పాపేర్‌మాయి

అగర్ తూ(= ఒకవేళ నీవు; **అసేవేరేన** = ఇలాంటి యుద్ధమును; **నలడస్ తోయి** = చేయుకున్నను; **తార్ నామనర్ధం** = నీ పేరు (కీర్తి) ధర్మమును; **ఖోలేన్** = పొగొట్టుకొని; **పాపేర్మాయి పడ్జాస్** = పాపములో పడిపోతావు.

ఒకవేళ నీవు ఇలాంటి యుద్ధమును చేయకున్న నీ పేరు (కీర్తి) ధర్మమును పోగొట్టుకొని పాపములో పడిపోతావు.

అకీర్తిం చాపి భూతాని కథయిష్యంతి తేऽవ్యయామ్
సంభావితస్య చాకీర్తిః మరణాదతిరిచ్యతే

గీ.గా. జన్సే తార్బదనామేన్ కేవు కర సదా
జో బద్నాం మాన్ధారీపున్ర మోతేతి జాదా 2/34

క.ఛే. జన్సే, తార్, బదనామేన, కేవుకర, సదా
జో, బదనాం, మాన్, ధారీవున్, ర, మోతేతి, జాదా

జన్సే = లోకలందరు; **తార్ బదనామేన్** = నీ అపకీర్తిని; **కేవుకర సదా** = చెప్తుంటారు కూడా; **జో బద్నాం** = ఆ ఆపకీర్తి; **మాన్ధారీవున్** = ఆత్మాభిమానము కల వారికి; **మోతేతి ర జాదా** = మరణము కన్న మిన్న అగును.

లోకులందరు నీ అపకీర్తిని చెప్తుంటారు కూడా. ఆ అపకీర్తి ఆత్మాభిమానము కలవారికి మరణకన్న మిన్న అగును.

భయాద్రణాదుపరతం మంస్యంతే త్వాం మహారథాః
యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాఘవమ్

గీ.గా. వీర్శూర్ తీర్ధారి ఛీ జేర్మనేవూమా కాటో
వో కేల తూ సేతి డర్వూటన్ రణ్ఛోడ్ ఢాటో 2/35

క.ఛే. వీర్, శూర్, తీర్ధారి, ఛీ, జేర్, మనేవూమా, కాటో
వో, కేల, తూ, సేతి డర్, వూటన్, రణ్, ఛోడ్, ఢాటో

జేర్ మనేవూమా = ఎవరి మనుసులో; **వీర్శూరన్** = వీరునిగా మరియు; **తీర్ధారి** = ధనుర్ధారిగా; **ఛీ కాటో** = (నీవు) నిశ్చయమై వున్నావో; **తూ** = అట్టి నీవు; **డర్వూటన్** = భయపడి; **రణ్ఛోడ్ ఢాటో** = యుద్ధ మొదలి పారిపోయావని; **వో కేల** = వారు అనుకుంటారు.

ఎవరి మనుసులో వీరునిగా మరియు ధనుర్ధారిగా నీవు నిశ్చయమై వున్నావో అట్టి నీవు భయపడి యుద్ధం వదలి పారిపోయావని వారు అనుకుంటారు.

అవాచ్యవాదాంశ్చ బహూన్ వదిష్యంతి తవాహితాః
నిందంతస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖతరం ను కిమ్

గా.గీ. తార్వీర్పణేన్ వేరి దోష్దేన్ వాతేతి చీర
తార్దలేన్తో వోతి బడన్ కళ్కళ్ కాయి ర 2/36

క.ఛే. తార్, [KP]వీర్పణేన్, వేరి, దోష్, దేన్ వాతేతి, చీర
తార్, దలేన్, తో, వోతి, బడన్, కళ్కళ్, కాయి, ర

వేరి = శత్రువులు; **తార్ వీర్పణేన్** = నీ వీరత్వాన్ని; **దోష్దేన్** = నిందిస్తూ; **వాతేతి తార్ దలేన్** = మాటలతో నీ మనసును; **చీర తో** = చీల్చినచో;

వోతిబడన్ = అంతకు మించిన; **కళ్కాళ్ కాఁయిఁ ర** = దుఃఖకరమైనది ఏమి యుండును?

శత్రువులు నీ వీరత్వాన్ని నిందిస్తూ మాటలతో నీ మనసును చీల్చినచో అంతకు మించిన దుఃఖకరమైనది ఏమియుండును?

హతో వా ప్రాప్స్యసి స్వర్గం జిత్వా వా భోక్ష్యసే మహీమ్
తస్మాదుత్తిష్ఠ కౌంతేయ యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః

గీ.గా. జీతస్తో రాజ్భోగ్ మరస్తో జావస్సర్గేమా
జేర్కాణ తూఁ వేర్లడేన్ ఠాణ్ణ ఠార్మనేమా 2/37

క.ఛే. (H)జీతస్తో, రాజ్, భోగ్, మరస్తో, జావస్, సరగేమా
జేర్కాణ, తూఁ, వేర్ లడేన్, ఠాణ్ణ, మనేమా

జీతస్తో రాజ్భోగ్ = గెలిచినచో రాజభోగములు (అనుభవింతువు); **మరస్తో**= మరణించినచో; **జావస్ సరగేమా** = స్వర్గానికి వెళ్ళుదువు; **జేర్కాణ** = అందుకని; **తూఁవేర్ లడేన్** = నీవు యుద్ధము చేయుటకై; **ఠాణ్ణ మనేమా**= మనసులో నిశ్చయించుకొనుము.

గెలిచినచో రాజభోగములు అనుభవింతువు. మరణించినచో స్వర్గానికి వెళ్ళుదువు. అందుకని నీవు యుద్ధము చేయుటకై మనసులో నిశ్చయించుకొనుము.

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్స్యసి

గా.గీ. వళ్కాన్ సక్డక్ హోర్జీత్ డాండ్వాయ్దో బరోబర్కేన్
వేరేన లడస్తో పాయేస్ని కుణ్సీ పాపేన్ 2/38

క.ఛే. వళ్‌కన్, సక్, దక్, హార్, జీత్, డాండ్, ఫాయదో, బరోబర్కేన్
వేరేన, లడస్తో, పాయేస్ని, కుణ్సీ, పాపేన్

సక్దక్ = సుఖదుఃఖాలను; **హోర్జీత్** = జయాపజయాలను; **డాండ్ఫాయదో**= లాభ నష్టాలను; **బరోబర్కేన్ వళ్కన్** = సమానమని గుర్తించి; **వేరేన లడస్తో**= యుద్ధము చేసినచో; **కుణ్సీ పాపేన్** = ఎలాంటి పాపమును; **పాయేస్ని** = పొందకుందువు.

సుఖదుఃఖాలను జయాపజయాలను, లాభనష్టాలను, సమానమని గుర్తించి యుద్ధము చేసినచో ఎలాంటి పాపమును పొందకుందువు.

ఏషా తే ఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్యోగే త్విమాం శృణు
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ కర్మబంధం ప్రహాస్యసి

గా.గీ. తోనవతాయో జీవేర్తత్వేన్ గ్యాన్యోగేతి
తూఁ సామ్ళస్ కరం యోగేన్తో ఘూట్జాస్ నాతేవ్తి 2/39

క.ఛే. తోన, వతాయో, జీవేర్తత్వేన్, గ్యాన్, యోగేతి
తూఁ, సామ్ళన్, కరం, యోగేన,తో, ఘూట్జాస్, నాతేవ్తి

గ్యాన్యోగేతి = జ్ఞాన యోగదృష్టితో; **తోన జీవేర్తత్వేన్** = నీకు ఆత్మ తత్త్వమును; **వతాయో** = తెలిపితిని; **కరంయోగేన్తో** =కర్మ యోగమును; **తూఁ సామ్ళస్** = నీవు వినినచో; **ఘూట్జాస్ నాతేవ్తి** = అన్ని బంధాలనుండి విముక్తిని పొందెదవు.

జ్ఞాన యోగదృష్టితో నీకు ఆత్మ తత్త్వమును తెలిపితిని. కర్మ యోగమును నీవు వినినచో అన్ని బంధాలనుండి విముక్తిని పొందెదవు.

నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే
స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్

గా.గీ. కరం యోగేమా కనా(యి(కా(యి(దో[్షేని
కర్మేవుమా జనమన్ మోతేవూర్ డ[రేని 2/40

క.ఛే. కరం, యోగేమా, కనా(యి(, కా(యి(, దోష్, రేని
కర్మేవుమా, జనమన్, మోతేవూర్, డర్, రేని

కరం యోగేమా =కర్మయోగమందు; **కనా(యి(కా(యి(దో[్షేని** = ఎన్నటికిని ఏ దోషముండదు; **కర్మేవుమా** = (అట్టి) కర్మలయందు; **జనమన్ మోతేవూర్** = జనన మరణాల; **డ[రేని** = భయముండదు.

కర్మయోగమందు ఎన్నటికిని ఏ దోషముండదు. (అట్టి) కర్మలయందు జనన మరణాల భయముండదు.

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః ఏకేహ కురునందన
బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినాయ్

గీ.గా. అర్జున అచల్గుణ్ ఏ[క కరం యోగేమా
అన్గణ్తిర్ గుణేర వార్సేకి అగ్యానేవ్యా 2/41

క.ఛే. అర్జున, (H)అచల్, గుణ్, ఏ[క, కరం,యోగేమా
(PP)అన్గణ్తిర్, గుణే, ర, వార్సేకి, అగ్యానేవ్మా

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **కరం యోగేమా** = కర్య యోగములో; **అచల్గుణ్** = స్థిరమైన బుద్ధి; **ఏ[క** =ఒకటే నుండును; **అగ్యానేవ్మా** = అజ్ఞానుల్లో; **అన్గణ్తిర్ గుణే** = లెక్కకురాని గుణములు; **ర వార్సేకి** = చాలా ఉండును

ఓ అర్జునా! కర్మ యోగములో స్థిరమైన బుద్ధి ఒకటే నుండును. అజ్ఞానుల్లో లెక్కకురాని గుణములు చాలా ఉండును.

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రవదంత్యవిపశ్చితః
వేదవాదరతాః పార్థ నాన్యదస్తీతి వాదినః

గా.గీ. అర్జున భోగేమా డూబన్ వేదేర్వాత్కేవాళ్
అగ్యాని వో సర్గేతి బడన్ఛేని కేవాళ్ 2/42

క.ఛే. అర్జున, భోగేమా, డూబన్, వేదేర్, వాత్కేవాళ్
అగ్యాని, వో, సర్గేతి, బడన్, ఛేని, కేవాళ్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **భోగేమా డూబన్** = భోగాలలో మునిగి; **వేదేర్ వాత్కేవాళ్** = వేద వాక్యాలు చెప్పువారు; **సర్గేతి బడన్ ఛేని కేవాళ్** = స్వర్గము కన్న మించినదిలేదని చెప్పువారు; **అగ్యాని** = అజ్ఞానులు.

ఓ అర్జునా! భోగాలలో మునిగి వేద వాక్యాలు చెప్పువారు స్వర్గము కన్న మించినది లేదని చెప్పువారు అజ్ఞానులు.

కామాత్మానః స్వర్గపరా జన్మకర్మ ఫలప్రదామ్
క్రియా విశేషబహులాం భోగైశ్వర్యగతిం ప్రతి

గీ.గా. కర అగ్యాని వాతే మీటి మన్భాయేరి
కరం ఫళేన యే జలమేమా పాయేరి 2/43

క.ఛే. కర, అగ్యాని, వాతే, మీటి, (PP)మన్భాయేరి
కరం, ఫళేన, యే, జలమేమా, పాయేరి

కరం ఫళేన = కర్మ ఫలాన్ని; **యే జలమేమా** = ఈ జన్మలో; **పాయేరి** = పొందుటకు; **అగ్యాని** = అజ్ఞానులు; **మన్భాయేరి** = మనసును దోచే; **వాతే మీటి** = తీయటి మాటలు; **కర** = చెప్పుదురు.

కర్మ ఫలాన్ని ఆ జన్మలో పొందుటకు అజ్ఞానులు మనసును దోచే తీయటి మాటలు చెప్పుదురు.

భోగైశ్వర్య ప్రసక్తానాం తయాపహృత చేతసామ్
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః సమాధౌ న విధీయతే

గీ.గా. అస్లోగ్తో డూబఁన ధన్భోవూర్, లాల్చేచేమా
అసేవూన్రేని అచల్గణ్, పరం జీవేమా 2/44

క.ఛే. అస్, లోగ్తో, డూబన్ ర, ధన్, భోగేవూర్, లాలచేమా
అసేవూన్, రేని, అచల్, గొణ్, పరం, జీవేమా

అస్లోగ్తో = అలాంటివారు; **ధన్భోగేవూర్లాల్చేమా** = ధన భోగముల మోహంలో; **డూబఁన** = మునిగివుంటారు; **అసేవూన్** = అలాంటివారికి; **పరం జీవేమా**=పరమాత్మలో; **అచల్గణ్** = స్థిర బుద్ధి; **రేని** = ఉండదు.

అలాంటి వారు ధన భోగముల మోహంలో మునిగి వుంటారు. అలాంటి వారికి పరమాత్మలో స్థిరబుద్ధి ఉండదు.

త్రైగుణ్యవిషయా వేదా నిస్త్రైగుణ్యో భవార్జున
నిర్ద్వంద్వో నిత్యసత్త్వస్థో నిర్యోగక్షేమ ఆత్మవాన్

గీ.గా. వేదేవ్మా వతాయే తీన్గుణ్ పాయేన్భోగన్సక్
వేజో కళ్తా జీవేరో అన్ఛోడ్సే భోగన్సక్ 2/45

క.ఛే. వేదేవ్మా, వతాయే, తీన్గుణ్, పాయేన, భోగన్, సక్
వేజో, కళ్తా, జీవేరో, అన్, ఛోడ్, సే, భోగన్, సక్

భోగన్ సక్ = సుఖభోగాలను; **పాయేన** = పొందుటకు; **వేదేవ్మా** = వేదాలలో; **వతాయే తీన్గుణ్** =మూడు గుణాలు తెలుపబడ్డాయి; **ఛోడ్ సే భోగన్ సక్** = సుఖభోగాలన్ని వదిలి; (నీవు); **జీవేర్ కళ్తా వేజో** = ఆత్మజ్ఞానివి కమ్ము.

సుఖభోగాలను పొందుటకు వేదాలలో మూడు గుణాలు తెలుపబడ్డాయి. సుఖభోగాలన్నిటిని వదిలి ఆత్మ జ్ఞానివి కమ్ము.

యావానర్థ ఉదపానే సర్వతః సంప్లుతోదకే
తావాన్ సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః

గా.గీ. వేరీరన్ తళాయేర్పాణీతి కామ్వ ఏకజ్
వేద్కర్మేరన్ బర్మతత్త్వేర్ఫళ్సదా ఏకజ్ 2/46

క.ఛే. వేరీరన్, తళాయేర్, పాణీతి, కామ్వ, ఏకజ్
వేద్, కర్మేరన్, (S)బర్మతత్త్వేర్, ఫళ్, సదా, ఏకజ్

వేరీరన్ = చెలమ మరియు; **తళాయేర్ పాణీతి** = చెరువ నీటితో; **కామ్వ ఏకజ్** = ఒకేవిధమైన ఉపయోగముండును; (అలాగే) **వేద్కర్మేరన్** = వేదకర్మ మరియు; **బర్మ తత్త్వేర్** = బ్రహ్మతత్త్వపు; **ఫళ్ సదా ఏకజ్** = ఫలము కూడా ఒకటే యగును.

చెలమ మరియు చెరువు నీటితో ఒకే విధమైన ఉపయోగముండును. (అలాగే) వేదకర్మ మరియు బ్రహ్మతత్త్వపు ఫలము కూడా ఒకటే యగును.

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన
మా కర్మఫలహేతుర్భూః మా తే సంగోऽస్త్వకర్మణి

గీ.గా. హక్తోన్ఛ కరమేరోన్ఛేని వోర్ఫళేరో
హనుకేన్ఛోడ్మత్ తుఁ ధర్మేర్కరం కరేరో 2/47

క.ఛే. హక్, తోన ఛ, కరమేరోన్, ఛేని, వోర్, ఫళేరో
హనుకేన్, ఛోడ్మత్, తుఁ, ధర్మేర్, కరం, కరేరో

కరమేరో = కర్మ చేయుటలో; **హక్తోన్ఛ** = నీకు హక్కున్నది; **వోర్ఫళేరో ఛేని** = దాని ఫలమునందు లేదు; **హనుకేన్** = అలాగని; **ధర్మేర్ కరం** = ధర్మ యుక్త మైన కర్మలను; **తుఁ కరేరో** = నీవు చేయుట; **ఛోడ్మత్** = మాని వేయకుము.

కర్మ చేయుటలో నీకు హక్కున్నది. దాని ఫలమునందు లేదు. అలాగని ధర్మయుక్తమైన కర్మలను నీవు చేయుట మానివేయకుము.

యోగస్థః కురు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ధనంజయ
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే

గీ.గా. **ఆశ్మత్కర్తూ౹ అర్జున మళ న మళేరో**
అసో కరం తో ఏిక్సరి యోగ్ కేన్కెరారో **2/48**

క.ఛే. ఆశ్, మత్, కర్, తూ౹, అర్జున, మళ, న, మళేరో
అసో, కరమ్, తో, (KP)ఏిక్సరి, యోగ్, కేన్, కెరారో

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మళ న మళేరో** = (కర్మఫలము) పొందుట పొందకుండుటలో; **ఆశ్మత్ కర్తూ౹** = నీవు ఆశ పడకు; **అసో కరం తో** =అలాంటి కర్మ; **ఏిక్సరి** = సమత్వరూప; **యోగ్ కేన్కెరారో** =యోగమమని చెప్పబడుచున్నది.

దూరేన హ్యవరం కర్మ బుద్ధియోగాత్ ధనంజయ
బుద్ధౌ శరణమన్విచ్ఛ కృపణాః ఫలహేతవః

గీ.గా. **కరం పణేతి రాస్బడన్ఛ ఏిక్సరియోగ్**
కర్మత్ భావేటి ఫళేరన్ అప్లాల ఊః యోగ్ **2/49**

క.ఛే. (KP)కరం పణేతి, రాస్, బడన్, ఛ, ఏిక్సరి, యోగ్
కర్మత్, (PP)భావేటి, ఫళేర్, అన్, (PP)అప్లాల, ఊః, యోగ్

ఏిక్సరియోగ్ = సమత్వయోగము; **కరం పణేతి** = కామ్య కర్మకన్న; **రాస్ బడన్ ఛ** = చాలా మించియున్నది; **ఫళేర్** = ఫలముకొరకు; **కర్మత్ భావేటి అన్** = ప్రయాస పడకు మరియు; **అప్లాల ఊః యోగ్** = ఆ యోగమునే నీవు ఆశ్రయించుము.

సమత్వ యోగము కామ్య కర్మకన్న చాలా మించియున్నది. ఫలముకొరకు ప్రయాస పడకు మరియు ఆ యోగమునే (సమత్వ యోగమును) నీవు ఆశ్రయించుము.

బుద్ధియుక్తో జహాతీహ ఉభే సుకృతదుష్కృతే
తస్మాద్యోగాయ యుజ్యస్వ యోగః కర్మసు కౌశలమ్

గీ.గా. ఛోడ్వాట పాపుణ్యేవ్న గుణీ యే లోకేమా
ఛోడ్మత్ ఏక్సరి యోగేన తూఁ కరమేవ్మా 2/50

క.ఛే. ఛోడ్, వూట, పాప్, పుణ్యేవ్న, గుణీ, యే, లోకేమా
ఛోడ్, మత్, ఏక్సరి, యోగేన, తూఁ, కరమేవ్మా

గుణీ = గుణవంతుడు; **పాపుణ్యేవ్న** = పాప పుణ్యములను; **యే లోకేమా** = ఈ లోకములోనే; **ఛోడ్వాట** = వదిలేస్తాడు; **తూఁ కరమేవ్మా** = నీవు కర్మలయందు; **ఏక్సరి యోగేన** = సమత్వ యోగాన్ని; **ఛోడ్మత్** = వదలకు

గుణవంతుడు పాప పుణ్యములను ఈ లోకములోనే వదిలేస్తాడు.నీవు కర్మలయందు సమత్వయోగాన్ని వదలకు.

కర్మజం బుద్ధియుక్తా హి ఫలం త్యక్త్వా మనీషిణః
జన్మబంధవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛంత్యనామయమ్

గీ.గా. ఛోడన్ ఏక్సరి గ్యాని కరమేర్ఫళేవ్న
ఛూటన్పావ జనమన్మోతేవ్తి పర్మేన 2/51

క.ఛే. ఛోడన్, ఏక్సరి, గ్యాని, కరమేర్, ఫళేవ్న
ఛూటన్, పావ, జనమన్, మోతేవ్తి, (KP ,S)పర్మేన

ఏక్సరిగ్యాని = సమబుద్ధియుక్తమైన జ్ఞాని ; **కరమేర్ఫళేవ్న** = కర్మఫలములను; **ఛోడన్** = త్యజించి; **జనమన్ మోతేవ్తి** = జననమరణముల నుండి; **ఛూటన్** = విముక్తి పొంది; **పావ పర్మేన** = పరమాత్మనే పొందును.

సమబుద్ధియుక్తమైన జ్ఞాని కర్మఫలములను త్యజించి జననమరణములనుండి విముక్తి పొంది పరమాత్మనే పొందును.

యదా తే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి
తదా గంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ

గీ.గా. తార్గుణ్ లాల్చేర్దల్దలేతి బార్పడజనా
తార్దల్యే లోకేవూర్ భోగేవ్న ఛోడ్డ జనా **2/52**

క.ఛే. తార్గుణ్, లాలచేర్ (H)దల్ దలేతి, బార, పడజనా
తార్దల్, యే లోకేవూర్, భోగేవ్న, ఛోడ్డ, జనా

తార్గుణ్ = నీ బుద్ధి; **లాలచేర్ దల్ దలేతి** = మోహమను ఊబి నుండి; **బార్పడజనా** = బయటపడునో; **జనా తార్దల్** = అప్పుడు నీ మనుసు; **యే లోకేవూర్** = ఈ లోకము యొక్క; **భోగేవున ఛోడ్డ** = భోగములను వదలును

నీ బుద్ధి ఎప్పుడైతే మోహమను ఊబి నుండి బయటపడునో అప్పుడు నీ మనుసు ఈ లోకముయొక్క భోగములను వదలును.

శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా
సమాధావచలా బుద్ధిః తదా యోగమవాప్స్యసి

గీ.గా. తార్గుణ్ అచల్లేన్ న బిగ్ద లోగూర్వాతేవ్తి
తో జనా పాసకస్ పరంజీవేన్ యోగేతి **2/53**

క.ఛే. తార్, గుణ్, అచల్లేన్, న, బిగ్ద, లోగూర్, వాతేవ్తి
తో, జనా, పాసకస్, (KP)పరంజీవేన్, యోగేతి

లోగూర్వాతేవ్తి = లోకుల మాటలతో; **తార్ గుణ్** = నీ బుద్ధి; **అచల్లేన్ న బిగ్ద తో** = స్థిరముగా నుండి చలింపనిచో; **జనా యోగేతి** = అప్పుడు యోగముద్వారా; **పాసకస్ పరంజీవేన్** = పరమాత్మను పొందగలవు.

లోకుల మాటలతో నీ బుద్ధి స్థిరముగా నుండి చలింపనిచో అప్పుడు యోగముద్వారా పరమాత్మను పొందగలవు.

అర్జున ఉవాచ

స్థితప్రజ్ఞస్య కా భాషా సమాధిస్థస్య కేశవ
స్థితధీః కిం ప్రభాషేత కిమాసీత వ్రజేత కిమ్

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. కేశవ తూః కేలా మన ఓ గ్యానీ యోగీర్
కూః ర వోర్బోలి చాలన్ వూ ర కుణస్కణ్ణీర్ 2/54

క.ఛే. కేశవ, తూః, కేలా, మన, ఓ, గ్యానీ, యోగీర్
కూః, ర, వోర్, బోలి, చాలన్, వూ, ర, కుణస్, కణ్ణీర్

కేశవ తూః = ఓ కేశవా! నీవు; **ఓ గ్యానీయోగీర్** = ఆ యోగ జ్ఞాని యొక్క; **వోర్బోలి చాలన్** = మాటలు నడవడిక; **కూః ర** = ఎలావుండునో; **కుణస్ కణ్ణీర్** = మరియు ఎలాంటి బుద్ధులుతో; **వూ ర** = అతనుండునో; **కేలా మన** = నాకు తెలుపుము.

ఓ కేశవా! నీవు ఆ యోగజ్ఞాని యొక్క మాటలు నడవడిక ఎలా వుండునో మరియు ఎలాంటి బుద్ధులతో అతనుండునో నాకు తెలుపుము.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

ప్రజహాతి యదా కామాన్ సర్వాన్ పార్థ మనోగతాన్
ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే

శ్రీకృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. జో నర్ సే హూఃసేవున హర్వేళా చోడదేన్
జీవేత్జీవేమా చళ్కూన్క పరం గ్యానికేన్ 2/55

క.ఛే. జో నర్ సే హూఁసేవున హర్వేళా ఛోడదేన్
జీవేతి, జవేమా [KP]చళ్కూన, క, పరం గ్యానికేన్

జో నర్ = ఏ పురుషుడైతే; **సే హూఁసేవున** = అన్ని కోరికలను; **ఛోడదేన్ హర్వేళా** = వదిలి ఎల్లప్పుడు; **జీవేతి జీవేమా** = ఆత్మతో ఆత్మయందు; **చళ్కూన** = ప్రసన్నముగా నుండు వానిని; **పరంగ్యానికేన్ క** = పరమజ్ఞాని అని (స్థితప్రజ్ఞుడని) అందురు.

ఏ పురుషుడైతే అన్ని కోరికలను వదిలి ఎల్లప్పుడు ఆత్మతో ఆత్మయందు ప్రసన్నముగా నుండునో వానిని పరమజ్ఞాని అని(స్థిత ప్రజ్ఞుడని) అందురు.

దుఃఖేష్వనుద్విగ్నమనాః సుఖేషు విగతస్పృహః
వీతరాగభయక్రోధః స్థితధీర్మునిరుచ్యతే

గీ.గా. న చళ్క సకేమాన్ దకేమా ఘటేనిజేన్
న రాగ్రీస్ డర్ర తో క ఏక్సరి గ్యానికేన్ 2/56

క.ఛే. న, చళ్క, సకేమాన్, దకేమా, ఘటేనిజేన్
న, [S]రాగ్, రీస్, డర్, ర, తో, క, ఏక్సరి, గ్యాని కేన్

న చళ్క సకేమాన్ = సుఖాలలో హర్షించక; **అన్** = మరియు; **దకేమా ఘటేని** = దుఃఖాలలో కృశించక; **రాగ్ రీస్ డర్** = ప్రేమానురాగాలు, భయము, క్రోధము; **న ర తో జేన** = ఉండని వానిని; **క ఏక్సరి గ్యాని కేన్** = సమత్వయోగి (స్థిత ప్రజ్ఞుడని) అని అందురు.

సుఖాలలో హర్షించక మరియు దుఃఖాలలో కృశించక (దేనియందును) ప్రేమానురాగాలు భయము క్రోధము ఉండని వానిని సమత్వయోగిస్థిత ప్రజ్ఞుడని)అని అందురు.

యః సర్వత్రానభిస్నేహః తత్తత్ ప్రాప్య శుభాశుభమ్
నాభినందతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా

గీ.గా. సేర్కుశళేర్వాట్ జోవ వూ చంగామనేతి
సే ఆచ్బల్లావ్న దేక వూ ఏక్నజరేతి 2/57

క.ఛే. సేర్, [PP]కుశళేర్, వాట్, జోవ, వూ, చంగా, మనేతి
సే, ఆచ్, బల్లావ్న, దేక, వూ, ఏక్, నజరేతి

చంగామనేతి = మంచి మనసుతో; **సేర్కుశళేర్** = అందరి కుశలములను; **వాట్జోవవూ** = ఆశిస్తాడతడు; **సే అచ్బల్లావ్న** = మంచి చెడులన్నిటిని; **ఏక్ నజరేతి** = సమదృష్టితో; **దేక వూ** = చూస్తాడతను.

సమత్వయోగి మంచి మనసుతో అందరి కుశలమును ఆశిస్తాడు. మంచి చెడులన్నిటిని ఒకే దృష్టితో చూస్తాడతను.

యదా సంహరతే చాయం కూర్మోఽంగానీవ సర్వశః
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా

గీ.గా. గోక్ల కాబ్జో ఓర్జీవ్డాన మన్క్యావ్న దేక్లేన్
గ్యాని సదా దాబ్ల సేవడీతి హర్హూఁసేన్ 2/58

క.ఛే. గోక్ల, కాబ్జో, ఓర్, జీవడాన, మనిక్యావున, దేక్లేన్
గ్యాని, సదా దాబ్ల, సే వడీతి, హర్, హూఁసేన్

మనిక్యావున దేక్లేన్ = మనుషులను చూచి; **ఓర్జీవ్డాన** = తన శరీరాన్ని; **కాబ్జో** = తాబేలు; **గోక్ల** = దాచుకొనును; **గ్యాని సదా** = జ్ఞాని కూడా; **సే వడీతి** = అన్ని వైపులనుండి; **హర్హూఁసేన్** = ప్రతి కోరికను; **దాబ్ల** = అలాగే అణచి వేయును.

మనుషులను చూచి తన శరీరాన్ని తాబేలు దాచుకొనును, అలాగే జ్ఞాని కూడా అన్నివైపులనుండి ప్రతి కోరికను అణచివేయును.

విషయా వినివర్తంతే నిరాహారస్య దేహినః
రసవర్జం రసోऽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నివర్తతే

గీ.గా. దబహూస్ కళాంగేవుర్తో వేని కనాఁయ్నాశ్
దేక్ల వో జీవేన్గ్యాని తో వేజా హర్సేనాశ్ 2/59

క.ఛే. దబహూస్, (KP)కళాంగేవుర్, తో, వేని, కనాఁయిఁ, నాశ్
దేక్ల, ఓ, జీవేన్, గ్యానితో, వేజా, హర్, సే,నాశ్

కళాంగేవుర్ = ఇంద్రియముల; **దబహూస్తో** = కోరికలు అణిగినచో; **వేని కనాఁయిఁనాశ్** = ఎప్పటి నశింపడు; **ఓ జీవేన్ గ్యాని** = జ్ఞాని ఆ ఆత్మను; **దేక్లతో** = దర్శించినచో; **వేజా హర్సేనాశ్** = కోరికలన్ని నశిస్తాయి.

ఇంద్రియముల కోరికలు అణిగినచో అతడు ఎప్పటికి నశించడు. జ్ఞాని ఆత్మను దర్శించినచో కోరికలన్ని నశిస్తాయి.

యతతో హ్యపి కౌంతేయ పురుషస్య విపశ్చితః
ఇంద్రియాణి ప్రమాథీని హరంతి ప్రసభం మనః

గీ.గా. మరేని హర్వో తో తరే పడావ కళాంగ్
మార జేతి పార్థ కళ్తార్దల్సదా ఛలాంగ్ 2/60

క.ఛే. మరేని, (PP)హర్, వో, తో, పడావ, తరే, కళాంగ్
మార, జేతి, పార్థ, కళ్తార్, దల్, సదా, (H)ఛలాంగ్

మరేని హర్ వో తో = ఆ కోరికలు నశించనిచో; **కళాంగ్** = ఇంద్రియాలు; **పడావ తరే** =కష్టాలపాలు చేస్తాయి; **జేతి పార్థ** = అందుకని పార్థా; **కళ్తార్దల్ సదా** = తెలివైన వాడి మనసు కూడా; **మార ఛలాంగ్** = గెంతును.

ఆ కోరికలు నశించనిచో ఇంద్రియాలు కష్టాలపాలు చేస్తాయి. అందుకని పార్థా! తెలివైనవాడి మనసు కూడా (కోరికలు నశించక) గెంతును.

తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్పరః
వశే హి యస్యేంద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా

గీ.గా. అర్జున దాబ్సే వళాంగేవునన్ యోగేమా
అసలీగ్యాని వూ రే సక మార్ధ్యానేమా 2/61

క.ఛే. అర్జున, దాబ్, సే, కళాంగేవునన్, యోగేమా
అసలీ, గ్యాని, వూ, రేసక, మార్, ధ్యానేమా

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **యోగేమా** = యోగములో; **దాబ్సేవళాంగేవునన్** = ఇంద్రియా లన్నింటిని నిగ్రహించుకొని; **అసలీగ్యాని** = నిజమైన జ్ఞాని; **మార్ధ్యానేమా** = నాధ్యానములో; **వూ రేసక** = అతడు ఉండ గలుగుతాడు.

ఓ అర్జునా! యోగములో ఇంద్రియాలన్నింటిని నిగ్రహించుకొని నిజమైన జ్ఞాని (నా యందు చిత్తముకలవాడు) నా ధ్యానములో అతడు ఉండ గలుగుతాడు.

ధ్యాయతో విషయాన్ పుంసః సంగస్తేషూపజాయతే
సంగాత్ సంజాయతే కామః కామాత్ క్రోధోఽభిజాయతే

గీ.గా. దల్బేస కేరీప్తి దేవుకరతో ధ్యానేన్
దల్బేసన్ హర్న పూర్వతో రీవావ అసేన్ 2/62

క.ఛే. దల్ బేస, కేరీపతి, దేవువరతో, ధ్యానేన్
దల్, బేసన్, హర్, న, పూర్వతో, రీవావ, అసేన్

కేరీపతి = దేని పైనను ; **దేవుకరతో ధ్యానేన్** = ధ్యానము చేయుచుండుటచే; **దల్ బేస** = దాని పై మనసు కలుగును; **దల్ బేసన్** = మనుసు కలిగి; **హ**

ర్న పూర్వతో = కోరికలు కలిగి అవి తీరనిచో; **రీవావ అసేన్** = అలాంటి వారికి క్రోధము కలుగును.

దేని పైనను ధ్యానము చేయుచుండుటచే దానిపై మనసు కలుగును, మనుసుకలిగినచో కోరికలు పుట్టును. ఆ కోరికలు తీరనిచో అలాంటి వారికి క్రోధము కలుగును.

క్రోధాద్భవతి సమ్మోహః సమ్మోహాత్ స్మృతివిభ్రమః
స్మృతిభ్రంశాద్బుద్ధి నాశో బుద్ధినాశాత్ ప్రణశ్యతి

గీ.గా. **వో రీసేతి లాల్చేమా ఆన్ అనాడి వేజా**
వో అనాడ్పణేతి అగ్యాని వేన్నాశ్ వేజా **2/63**

క.ఛే. వో, రీసేతి, లాల్చేమా, ఆన్, అనాడి, వేజా
వో, అనాడ్పణేతి, అగ్యాని, వేన్, నాశ్, వేజా

వో రీసేతి = ఆ క్రోధముతో; **లాల్చేమా ఆన్** = మోహము కలిగి; **అనాడివేజా**= తెలితక్కువ వాడగును; **వో అనాడ్పణేతి** = ఆ తెలివి తక్కువ తనంతో; **అగ్యాని వేన్** = అజ్ఞానియై; **నాశ్ వేజా** = నాశనమును పొందును.

ఆ క్రోధముతో మోహము కలిగి తెలివితక్కువ వాడగును. ఆ తెలివి తక్కువతనంతో అజ్ఞానియై నాశనమును పొందును.

రాగద్వేషవియుక్తైస్తు విషయానింద్రియైశ్చరన్
ఆత్మవశ్యైర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధిగచ్ఛతి

గీ.గా. **వశ్కర్ కళాంగేవ్నన్ ఫరు బన్రాగ్ద్వేషేవ్తి**
వూ చళక హర్వేళా ఓర్మాయిర్దలేతి **2/64**

క.ఛే. వశ్కర్, కళాంగేవునన్, (KP)ఫరు, బన్, రాగ్, ద్వేషేవ్తి
వూ, (PP)చళక, హర్వేళా, ఓర్, మాయిార్, దలేతి

వశ్కర్ కళాంగేవ్నన్ = ఇంద్రియాలను వశపరుచుకొని; **బ(న్రాగ్ద్వేషేవ్తి** = రాగద్వేషరహితుడై; **ఫరు** = తిరుగాడువాడు; **వూ హర్వేళా** = అతడు అన్నివేళల యందు; **ఓర్మాయిూర్దలేతి చళక** = అతడి అంత:కరణముతో ప్రసన్నముగా నుండును.

ఇంద్రియాలను వశపరుచుకొని రాగ ద్వేషరహితుడై తిరుగాడువాడు అన్నివేళలయందు అతడి అంతఃకరణముతో ప్రసన్నముగా నుండును.

ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హానిరస్యోపజాయతే
ప్రసన్నచేతసో హ్యాశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతే

గా.గీ. వోర్దక్నాశ్వ చళకతో మాయిర్దలేతి
వోర్దల్బేస పరమేమా వో దక్నాశేతి 2/65

క.ఫే. వోర్, దక్నాశ్ వ, చళకతో, మాయిర్, దలేతి
వోర్, దల్, బేస, పరమేమా, వో, దక్, నాశేతి

మాయిూర్దలేతి = అంతఃకరణముతో; **చళకతో** = ప్రసన్నముగా ఉన్నచో; **వోర్ దక్నాశ్వ** = అతని దుఃఖాలు నశించును; **వో దక్నాశేతి** = ఆ దుఃఖనాశనముతో; **పరమేమా** =పరమాత్మయందు; **వోర్దల్బేస** = అతడిమనసు నిలుచును.

అంతఃకరణముతో ప్రసన్నముగా ఉన్నచో అతని దుఃఖాలు నశించును. ఆ దుఃఖనాశనముతో పరమాత్మయందు అతడి మనసు నిలుచును.

నాస్తి బుద్ధిరయుక్తస్య న చాయుక్తస్య భావనా
న చాభావయతః శాంతిః అశాంతస్య కుతః సుఖమ్

గీ.గా. జో న జీత కళాంగేవ్నతో అచల్గ్రనేని
జేతి దల్వేజా తాలోన్పరం సక్మళేని 2/66

క.ఛే. జో, న, జీత, కళాంగేవున, తో అచల్, గొణ్, రేని
జేతి, దల్, వేజా, తాలోన్, పరం, సక్, మళేని

కళాంగేవ్న = ఇంద్రియాలను; **జో న జీత** = ఎవడైతే జయించడో; **అచల్ గొణ్** = అతడికి నిశ్చలమైన బుద్ధియుండదు; **జేతి దల్వేజా తాలో** = దానితోమనసు శూన్యమైపోవును; **అన్పరం సక్మళేని** = మరియు పరమ సుఖము దొరకదు.

ఇంద్రియాలను ఎవడైతే జయించడో అతడికి నిశ్చలమైన బుద్ధియుండదు. దానితో అతడి మనసు శూన్యమైపోవును. మరియు అతడికి పరమసుఖము దొరకదు.

ఇంద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽనువిధీయతే
తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం వాయుర్నావమివాంభసి

గీ.గా. ఆంధీ పాణీమా చాల్తేజళ్యానేన్ ఖీంచ్యాట
అగ్యానీవ్న కళాంగేవుర్మార్ దల్ ఖీంచ్యాట 2/67

క.ఛే. ఆంధీ, పాణీమా, చాల్తే, (KP,S)జళ్యానేన్, ఖీంచ్యాట
అగ్యానీవ్న, కళాంగేవుర్ మార్, దల్, ఖీంచ్యాట

పాణీమా = నీటిలో; **చాల్తేజళ్యానేన్** = ప్రయాణించు పడవను; **ఆంధిఖీంచ్యాట**= పెనుగాలి లాక్కెళ్ళును; **అగ్యానీవ్న** = అజ్ఞానులను; **కళాం గేవుర్మార్** = ఇంద్రియాలలోని; **దల్ ఖీంచ్యాట** = మనసు లాక్కెళ్ళును.

నీటిలో ప్రయాణించు పడవను పెనుగాలి లాక్కెళ్ళును, (అలాగే) అజ్ఞానులను ఇంద్రియాలలోని మనసు లాక్కెళ్ళును.

తస్మాదస్య మహాబాహో నిగృహీతాని సర్వశః
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యః తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా

గా.గీ. అర్జున కళాంగేర్వాతే జేర్వశేమా ర
అసే నరేర్గాణే హర్హమేశా అచల్ర 2/68

క.ఛే. అర్జున, కళాంగేర్, వాతే, జేర్, వశేమా, ర
అసే, నరేర్, గొణే హర్, హమేశా, అచల్ ర

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **కళాంగేర్ వాతే** = ఇంద్రియవిషయాలు; **జేర్ వశేమా**= ఎవరి ఆధీనంలో ఉంటాయో; **అసే నరేర్గాణే** =అలాంటి పురుషుడి బుద్ధులు; **హర్హమేశా** = అన్నివేళలలో; **అచల్ ర** = స్థిరంగానుండును.

ఓ అర్జునా! ఇంద్రియ విషయాలు ఎవరి ఆధీనంలో ఉంటాయో అలాంటి పురుషుని బుద్ధులు అన్నివేళలలో స్థిరంగా నుండును.

యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః

గా.గీ. జన్జీవ్రాసేర్రాత్ వూ దిఁయా పరంగ్యానీన
జో సక్వావూర్దిఁయాఁ వూ లాగ రాత్యానీన 2/69

క.ఛే. జన్, జీవ్రాసేర్, వూ, రాత్, దిఁయా, పరం, గ్యానీన
జో, (KP)సక్వావూర్, దిఁయాఁ వూ, లాగ, రాత్, గ్యానీన

జన్జీవ్రాసేవూర్రాత్ = జీవరాసుల రాత్రి; **పరంగ్యానీన** = పరమ జ్ఞానికి; **వూ దిఁయాఁ** = అది పగలు; **సక్వావూర్ దిఁయాఁ** = సుఖాలను అనుభవించు వారి పగలు; **గ్యానీన వూ లాగరాత్** = అది జ్ఞానికి రాత్రిగా అనిపించును.

జీవరాసుల రాత్రి పరమజ్ఞానికి అది పగలు, సుఖాలను అనుభవించు వారి (భోగలాలసుల) పగలు అది జ్ఞానికి రాత్రిగా అనిపించును.

ఆపూర్యమాణమచలప్రతిష్ఠం
సముద్రమాపః ప్రవిశంతి యద్వత్

తద్వత్ కామా యం ప్రవిశంతి సర్వే
స శాంతిమాప్నోతి న కామకామీ

గీ.గా. సేనంది భళతీ తరే సమ్ద్రేన్లాగేని
సక్భోగ్సే పావతి పరం గ్యానీ చళ్కేని 2/70

క.ఛే. సే, నంది, భళతీ, తరే, సమ్దరేన్, లాగేని
సక్, భోగ్, సే, పావతి, పరం, గ్యానీ, చళ్కేని

సేనంది = అన్ని నదులు; **భళతీ** = కలిసినప్పటికి; **సమ్ద్రేన్లాగేని తరే** = సము ద్రానికి కష్టము కలుగదు; **సక్భోగ్సే** = సుఖభోగాలన్ని; **పావతి** = పొందినప్పటికి; **పరం గ్యానీ** = పరమజ్ఞాని; **చళ్కేని** = హర్షించడు.

అన్ని నదులు కలిసినప్పటికి సముద్రానికి కష్టము కలుగదు. సుఖభోగాలన్ని పొందినప్పటికి పరమజ్ఞాని హర్షించడు.

విహాయ కామాన్ యః సర్వాన్ పుమాంశ్చరతి నిఃస్పృహః
నిర్మమో నిరహంకారః స శాంతిమధిగచ్ఛతి

గీ.గా. జో నర్ఛోడ సే హూఁసేవ్వన్ ఆపణ్పణేవ్న
జేన్రేని కనరన్ మళ శాంతి అసేన 2/71

క.ఛే. జో నర్, ఛోడ్ సే, హూఁ సేవ్వన్, (KP)ఆపణ్ పణేవ్న
జేన్, రేని, కనరన్, మళ, శాంతి,అసేన

జో నర్ = ఏ పురుషుడైతే; **సే హూఁ సేవ్వన్** = అన్ని కోరికలను మరియు; **ఆపణ్పణేవ్న ఛోడ** = మమతలను వదిలివేయునో; **జేన రేని కనర్** =ఎకరికైతే గర్వము వుండదో; **అసేన**= అలాంటివాడికి; **శాంతిమళ** = శాంతి లభించును.

ఏ పురుషుడైతే అన్ని కోరికలను మరియు మమతలను వదిలివేయునో ఎవరి కైతే గర్వము వుండదో, అలాంటివాడికి శాంతి లభించదు.

ఏషా బ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ నైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి
స్థిత్వాస్యామంతకాలేऽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి

గీ.గా. పడేని అసో నర్ కనాఁయిఁ లాలచేమా
పర్మేన పాన్వూ ర శేటేర్ పరం సకేమా 2/72

క.ఛే. పడేని, అసో, నర్, కనాఁయిఁ, లాలచేమా
పర్మేన పాన్, వూ, ర, శేటేర్, పరం , సకేమా

అసో నర్ = అలాంటి(పరమాత్మను పొందిన) పురుషుడు; **కనాఁయిఁ** = ఎన్నటికిని; **లాలచేమా పడేని** = మోహములో పడడు; **పర్మేనపాన్వూ** = పరమాత్మను పొంది అతడు; **శేటేర్** = శాశ్వతమైన; **పరం సకేమా ర** = పరమ సుఖములో నుండును.

అలాంటి (పరమాత్మను పొందిన) పురుషుడు ఎన్నటికిని మోహములో పడడు. పరమాత్మను పొంది అతడు శాశ్వతమైన పరమ సుఖములోనుండును.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ దీర్గావరో
సాంఖ్యయోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ తీన్

అర్జున ఉవాచ

జ్యాయసీ చేత్ కర్మణస్తే మతా బుద్ధిర్జనార్దన
తత్కిం కర్మణి ఘోరే మాం నియోజయసి కేశవ

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. కరమేతి బడన్ఛ గ్యాన్కేన్వతారోచి
కసన్జనార్దన కర్మేవ్న కర్కేరోచి 3/1

క.ఛే. కరమేతి, బడన్, ఛ, గ్యాన్, కేన్, వతారోచి
కసన్, జనార్దన, కర్మేవ్న, కర్, కేరోచి

జనార్ధనా = ఓ జనార్దనా!; **గ్యాన్** = జ్ఞానము; **కరమేతి బడన్ ఛ కేన్** = కర్మ కన్న గొప్పదైయున్నదని; **వతారోచి** = తెలుపుచున్నావు; **కసన్** = ఎందుకు; **కర్మేవ్న** = కర్మలను; **కర్ కేరోచి** = ఆచరించమని చెప్తున్నావు?

ఓ జనార్దనా! జ్ఞానము కర్మకన్న గొప్పదైయున్నదని తెలుపుచున్నావు. ఎందుకు కర్మలను ఆచరించమని చెప్తున్నావు?

వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే
తదేకం వద నిశ్చిత్య యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయామ్

గీ.గా. తార్యేవాతేవ్తి కసన్ ఘుమ్రోచి లాల్చేమా
తూః వతా చంగా ఛ జేన గ్యానన్కర్మేవ్మా 3/2

క.ఛే. తార్, యే, వాతేవ్తి, కసన్, ఘుమ్రోచి, లాల్చేమా
తూః, వతా, చంగా, ఛ జేన గ్యాన్, అన్, కర్మేవుమా

తార్యేవాతేవ్తి = నీ ఈ మాటలతో; **కసన్** = ఎందుకు; **ఘూర్లోచి లాల్చేమా**= మోహమును కలిగిస్తున్నావు; **గ్యానర్మేవుమా** = జ్ఞాన కర్మలయందు; **చంగా ఛ జేన** = శ్రేష్ఠమయినదేదో (దానిని); **తూ వతా** = నీవు తెలుపుము.

నీ ఈ మాటలతో ఎందుకు మోహమును కలిగిస్తున్నావు? జ్ఞాన కర్మలయందు శ్రేష్టమయినదేదో దానిని నీవు తెలుపుము.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయాఽనఘ
జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్

శ్రీ కృష్ణభగవానేర్వచార్

గా.గీ. యే జగేమా వతాయో దీ పరంవాటేవ్న
యోగీవున కరమన్ గ్యాన్ సాంఖ్య యోగీవ్న 3/3

క.ఛే. యే, జగేమా, వతాయో, దీ, పరం, వాటేవ్న
యోగీవ్న, కరమన్, గ్యాన్, (S)సాంఖ్య, యోగీవున

యే జగేమా = ఈ జగత్తులో ; **దీ పరంవాటేవ్న** = పరమాత్మను పొందే రెండు మార్గాలను ; **వతాయో** = తెలిపాను ; **యోగీవ్న కరమన్** = యోగులకు కర్మ మార్గము మరియు ; **గ్యాన్ సాంఖ్య యోగీవున** = సాంఖ్య యోగులకు జ్ఞాన మార్గము.

ఈ జగత్తులో పరమాత్మను పొందుటకు రెండు మార్గాలను తెలిపాను. యోగులకు కర్మమార్గము సాంఖ్యయోగులకు జ్ఞానమార్గము.

న కర్మణామనారంభాత్ నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్నుతే
న చ సన్న్యసనాదేవ సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి

గీ.గా. కరం శురు న వతో యోగ్వణ్ పాసకేని
కరమేవున ఛోడతో సిద్ధి మళేని 3/4

క.ఛే. కరం, శురు, న, వతో, (KP)యోగ్వణ్, పాసకేని
కరమేవున, ఛోడతొ, సిద్ధి, మళేని

కరం శురు న వతో = కర్మలు ఆరంభము కానిచో; **యోగ్వణ్ పాసకేని** = యోగ నిష్ఠ పొందలేరు; **కరమేవున ఛోడతో** = కర్మలను త్యజించినచో; **సిద్ధి మళేని** = సిద్ధి లభించదు.

కర్మలు ఆరంభము కానిచో యోగ నిష్ఠ పొందలేరు. కర్మలను త్యజించినచో సిద్ధి లభించదు.

న హి కశ్చిత్ క్షణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్
కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః

గీ.గా. కోయి రేని ఘడీ భరో బనా కర్మేవ్తి
కరం తో కర్నోపడ జగర్నియమేతి 3/5

క.ఛే. కోయి, రేని, ఘడీ, భరో, బనా, కర్మేవ్తి
కరం, తో, కర్నో, పడ, జగేర్, (H)నియమేతి

బనాకర్మేవ్తి = కర్మలు చేయకుండ; **ఘడీ భరో** = క్షణమైన; **కోయీరేని** = ఎవరూ వుండరు; **జగేర్నియమేతి** = లోక నియమాలననుసరించి (ప్రకృతికి లోబడి); **కరం తో కర్నోపడ** = కర్మలను చేయవలసినదే.

కర్మలు చేయకుండ క్షణమైన ఎవరూ వుండరు. లోక నియమాల ననుసరించి (ప్రకృతికి లోబడి) కర్మలను చేయవలసినదే.

కర్మేంద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్
ఇంద్రియార్థాన్ విమూఢాత్మా మిథ్యాచారః స ఉచ్యతే

గీ.గా. దా(బోజూ(దీపావ కళాంగేవూన్ అగ్యాని
ధ్యా(న కళాంగేర్వాతేప్ జేన్క ఢోఢో గుణి 3/6

క.ఛే. దా(బో, జూ(, దిసావ, కళాంగేవూన, అగ్యాని
ధ్యాన్, ర, కళాంగేర్, వాతేప్, జేన్క, (PP)ఢోఢో, గుణి

అగ్యాని = అజ్ఞాని; **కళాంగేవూన్** = ఇం(దియాలను; **దా(బో జూ(** = నిరోధించి నట్లుగా; **దిసావ** = కనిపిస్తాడు (నటిస్తాడు); **ధ్యా(న కళాంగేర్వాతేప్** = ధ్యానమంతా ఇం(దియ విషయాల మీదనే నుండు; **జేన్క ఢోఢో గుణి =** అతనిని మిథ్య గుణవంతుడని అందురు.

అజ్ఞాని ఇం(దియాలను నిరోధించినట్లుగా కనిపిస్తాడు. (నటిస్తాడు) ధ్యానమంతాఇం(దియ విషయాల మీదనే నుండు అతనిని మిథ్యా గుణవంతుడని అందురు.

యస్త్వింద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున
కర్మేంద్రియైః కర్మయోగమ్ అసక్తః స విశిష్యతే

గీ.గా. కళాంగేవ్న బనాశాతి దాబన్ మనేతి
కరం యోగ్ కరతో కెరావ భలో సేతి 3/7

క.ఛే. కళాంగేవ్న, మనేతి, దాబన్, బనా, ఆశాతి
కరం, యోగ్, కరతో, కెరావ, భలో, సేతి

కళాంగేవ్న మనేతి = ఇం(దియాలను మనసుతో; **దాబన్** = వశపరుచుకొని; **బనాశాతి** = ఆశ లేకుండ; **కరం యోగ్ కరతో** = కర్మయోగమును ఆచరించినచో; **కెరావ భలో సేతి** = (అతడు) అందరికన్న (శేష్ఠుడనబడును.

ఇం(దియాలను మనసుతో వశపరుచుకొని ఆశ లేకుండ కర్మయోగమును ఆచరించినచో (అతడు) అందరికన్న (శేష్ఠుడనబడును.

నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః
శరీరయాత్రాऽపి చ తే న ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః

గీ.గా. న కర్మ్మేవ్తి భలో నియమేర్కరం కరేర్
న కరతో ఈః హాట్ పూరోవేని తార్తనేర్ 3/8

క.ఛే. న, కర్మ్మేవ్తి, భలో, నియమేర్, కరం, కరేర్
న, కరతో, ఈః హాట్ పూరోవేని తార్ తనేర్

న కర్మ్మేవ్తి = కర్మలు చేయకుండుటకన్న; నియమేర్ **కరేర్** = శాస్త్ర కర్మలు చేయుట; **భలో**= ఉత్తమము; **న కరతో** = కర్మలు ఆచరించనిచో; **తార్ తనేర్** = నీ శరీరపు; **ఈః హాట్ పూరోవేని** = తిరునాలు (ఈః యాత్ర) పూర్తి కాదు.

కర్మలు చేయకుండుటకన్న శాస్త్ర యుక్తమైన కర్మలు చేయుట ఉత్తమము. కర్మలు ఆచరించనిచో నీ శరీరపు (తిరునాలు) ఈః యాత్ర పూర్తి కాదు.

యజ్ఞార్థాత్ కర్మణోऽన్యత్ర లోకోऽయం కర్మబంధనః
తదర్థం కర్మ కౌంతేయ ముక్తసంగః సమాచర

గీ.గా. భందేసే యగ్నేర్కరం ఛోడన్దూస్రేవుతి
బన్లాలచేర్కరం తూః అప్లాల ధర్మేతి 3/9

క.ఛే. భందే, సే, యగ్నేర్, కరం, ఛోడన్, దూస్రేవుతి
బన్, లాలచేర్, కరం, తూః, అప్లాల, ధర్మేతి

సే = అందరు; **యగ్నేర్కరమ్** = యజ్ఞ కర్మలు; **ఛోడన్** = వదిలి; **దూస్రేవుతి** = ఇతర కర్మలతో; **భందే** = బంధించబడియున్నారు; **ధర్మేతి** =

ధర్మానుసారము; **బన్లాలచేర్** = మోహము లేని; **కరం** = కర్మలను; **తూ౦**
అష్ణాల = నీవు ఆచరించుము.

అందరు యజ్ఞ కర్మలు వదిలి ఇతర కర్మలతో బంధించబడి యున్నారు. ధర్మానుసారము మోహము లేని కర్మలను నీవు ఆచరించుము.

సహయజ్ఞాః ప్రజాః సృష్ట్వా పురోవాచ ప్రజాపతిః
అనేన ప్రసవిష్యధ్వం ఏష వోఽస్త్విష్టకామధుక్

గీ.గా పెదాడో జగేమా బర్మ యగ్నన్లోగేవ్న
పావో హర్సక్కేన్ వతాయో కరన్యగ్నేవ్న 3/10

క.ఛే. పెదాడో, జగేమా, బర్మ, యగ్నన్, లోగేవ్న
పావో, హర్, సక్, కేన్, వతాయో, కరన్, యగ్నేవ్న

బర్మ = బ్రహ్మ; **యగ్నన్ లోగేవ్న** = యజ్ఞమును ప్రజలను; **జగేమా** = లోకంలో; **పెదాడో** = సృష్టించాడు; **కరన్ యగ్నేవ్న** = యజ్ఞములు చేసి; **హర్సక్** = అన్ని సుఖాలను; **పావో కేన్** = పొందుమని; **వతాయో** = తెలిపాడు.

బ్రహ్మ యజ్ఞమును ప్రజలను లోకంలో సృష్టించాడు. యజ్ఞములు చేసి అన్ని సుఖాలను పొందుమని తెలిపాడు.

దేవాన్ భావయతానేన తే దేవా భావయంతు వః
పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః పరమవాప్స్యథ

గీ.గా. దేవేవున కర్నో కేన్కో యగ్నేతి భలో
దేవ్లోగ్ సాయివేన్కర సేరో పరం భలో 3/11

క.ఛే. దేవేవున, కర్నో, కేన్కో, యగ్నేతి, భలో
దేవ్లోగ్, సాయివేన్, కర, సేరో, (KP)పరం, భలో

దేవేవూన యస్నేతి = దేవతలను యజ్ఞము ద్వారా; **భలోకర్నో** = సంతోష పరుచమని; **కేన్కో** = అని తెలిపాడు; **దేవ్లోగ్ సాయివేన్** = దేవతలు అనుగ్ర హించి; **సేరో పరం భలో** = అందరికి శుభము; **కర** = కలుగ చేయుదురు.

దేవతలను యజ్ఞము ద్వారా సంతోష పరచమని తెలిపాడు. దేవతలు అనుగ్రహించి అందరికి శుభము కలుగచేయుదురు.

ఇష్టాన్ భోగాన్ హి వో దేవా దాస్యంతే యజ్ఞభావితాః
తైర్దత్తానప్రదాయైభ్యో యో భుంక్తే స్తేన ఏవ సః

గీ.గా. భలో కర్దేవేవూన్తో మళన్మాంగ్తా భర్పూర్
భోగేవూన్న వేంటతో వూ నర్కెరావ చోర్ 3/12

క.ఛే. భలో, కర, దేవేవూన్తో, మళ, అన్మాంగ్తా, భర్పూర్
భోగేవూన, న, వేంటతో, వూ, నర్, కెరావ, చోర్

దేవేవూన = దేవతలను; **కర భలో తో** = సంతోషింప చేసినచో; **అన్మాంగ్తా మళ భర్పూర్** = (వారికి) అడుగవనే అన్ని సంపూర్ణముగా లభించును; **న వ్యాంట భోగేవూన్ తో** = భోగాలను పంచనిచో; **వూ నర్** = ఆ పురుషుడు **కెరావ చోర్** = (అతను) దొంగ యనబడును.

దేవతలను యజ్ఞము ద్వారా సంతోషింప చేసినచో వారికి అడుగకనే అన్ని సంపూర్ణముగా లభించును. భోగాలను పంచనిచో ఆ పురుషుడు దొంగ యనబడును.

యజ్ఞశిష్టాశినః సంతో ముచ్యంతే సర్వకిల్బిషైః
భుంజతే తే త్వఘం పాపా యే పచంత్యాత్మకారణాత్

గీ.గా. జో యస్నేరన్నావ చూంటేని పాపసేవ్న
జో తన్పోషేన్రాంద్రే వో సే ఖారే పాపేవ్న 3/13

క.ఫే. జో, యగ్నేర్, అన్, ఖావ, చూంటేని పాప్, అసేవ్న
జో, తన్, పోషేన్, రాంద్రే, వో, సే, ఖారే, పాపేవ్న

జో యగ్నేరన్ఖావ = ఎవరైతే యగ్నములో (భగవదర్పణ చేసిన తరువాత) మిగిలిన అన్నము తినెదరో; **చూంటేని పాపసేవ్న** = అట్టివారికి పాపములు అంటవు; **జో తన్** = ఎవరైతే శరీరమును; **పోషేన్రాంద్రే** = పోషించుటకు వండుచున్నారో; **వో సే** = వారందరు; **ఖారే పాపేవ్న** = పాపములను తినుచున్నారు.

ఎవరైతే యజ్ఞములో (భగవదర్పణ చేసిన తరువాత) మిగిలిన అన్నము తినెదరోఅట్టి వారికి పాపములు అంటవు. ఎవరైతే శరీరము పోషించుటకు వండుచున్నారో వారందరు పాపముల కూడు తినుచున్నారు.

అన్నాద్భవంతి భూతాని పర్జన్యాదన్నసంభవః
యజ్ఞాద్భవతి పర్జన్యో యజ్ఞః కర్మసముద్భవః

గీ.గా. పాషావ జీవ్రాస్సన్నేతిన్ మళన్పాణీతి
పాణి పడ్యగ్నేతిన్ యగ్న కరం పణేతి 3/14

క.ఫే. (PP)పాషావ, జీవ్రాస్, అన్నేతిన్, మళ, అన్, పాణీతి
పాణి, పడ, యగ్నేతిన్, యగ్న, కరం, పణేతి

అన్నేతి = అన్నమువలన; **పాషావ జీవ్రాస్** = ప్రాణులు పోషించబడుతాయి; **అన్ పాణీతి మళ** = అన్నము వర్షము వలన కలుగును; **పాణి పడయగ్నేతి**= యజ్ఞము వలన వర్షము పడును; **యగ్న కరం పణేతి** = యజ్ఞము కర్మ వలన సాధ్యపడుచున్నది.

అన్నము వలన ప్రాణులు పోషించుబడుతాయి, అన్నము వర్షము వలన కలుగును. వర్షము యజ్ఞము వలన పడును. యజ్ఞము కర్మ వలన సాధ్యపడుచున్నది.

కర్మ బ్రహ్మోద్భవం విద్ధి బ్రహ్మాక్షరసముద్భవమ్
తస్మాత్ సర్వగతం బ్రహ్మ నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితమ్

గీ.గా. కరం ర వేదేమాన్ వూ పర్మేతి జగేమా
కళాల జాగ్వ్యాలు పరం జీవ్ర యగ్నేమా 3/15

క.ఛే. కరం, ర, వేదేమాన్, వూ, పర్మేతి జగేమా
కళాల, జగ్, వ్యాలు, పరం, జీవ్ర, వేదేమా

కరం ర వేదేమాన్ = (ధర్మయుక్త) కర్మలు వేదములో నుండును; **జగేమా**= జగత్తు నందు; **వూ పర్మేతి** = (వేదములు) పరమాత్మ వలన ఉత్పన్నమగును; **జగ్వ్యాలు** = సర్వవ్యాప్తి; **పరం జీవ్** = పరమాత్మ; **ర యగ్నేమా** = యగ్నములోనుండును.

ధర్మయుక్త కర్మలు వేదములో నుండును. జగత్తు నందు వేదములు పరమాత్మ వలన ఉత్పన్నమగును. సర్వవ్యాప్తి పరమాత్మ యజ్ఞములో నుండును.

ఏవం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహ యః
అఘాయురింద్రియారామో మోఘం పార్థ స జీవతి

గీ.గా. నియమేత్నరేన్ ర కళాంగేవూర్భోగేవ్మా
నకాం వ అసే నరేర్ జనం యే జగేమా 3/16

క.ఛే. నియమేతి, న రేన్, ర, కళాంగేవూర్, భోగేవ్మా
నకాం, వ, అసేర్, జనం, యే, జగేమా

నియమేతి నరేన్ = నియమములతోనుండక; **ర కళాంగేర్ భోగేవ్మా** = ఇంద్రియ భోగాల యందుండు; **అసే నరేర్ జనం** = అట్టి పురుషుని జన్మ; **యే జగేమా** = ఈ లోకంలో; **నకాం వ** = వ్యర్థమగును.

యస్త్వాత్మరతిరేవ స్యాత్ ఆత్మతృప్తశ్చ మానవః
ఆత్మన్యేవ చ సంతుష్టః తస్య కార్యం న విద్యతే

గీ.గా. జీవేమా పూరో ధాపన్జో చళ్క జీవేమా
జే(న్రేని కుణ్సీ కరం కరేర్యే జగేమా 3/17

క.ఛే. జీవేమా, పూరో, ధాపన్, జో, (KP)చళ్క, జీవేమా
జేన, రేని, కుణ్సీ కరం, కరేర్ యే, జగేమా

జీవేమా పూరో ధాపన్ = ఆత్మయందు సంపూర్ణమైన తృప్తి చెంది; **జోచళ్క జీవేమా** = ఎవరైతే ఆత్మయందు ప్రసన్నతను పొందునో; **జేన** = అట్టి వానికి; **యే జ గేమా** = ఈ లోకంలో; **కుణ్సీ కరం** = ఏ కర్మలు (పునీత కర్మలు); **కరేర్ రేని** = చేయుటకుండవు.

ఆత్మయందు సంపూర్ణమైన తృప్తి చెంది ఎవడైతే ఆత్మయందు ప్రసన్నతనుపొందునో అట్టివానికి ఈ లోకంలో ఏ కర్మలు (పునీతకర్మలు) చేయుటకుండవు.

నైవ తస్య కృతేనార్థో నా కృతేనేహ కశ్చన
న చాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిదర్థవ్యపాశ్రయః

గీ.గా. కరం కర్నకరతీ కాఁయిఁ వోన్మళేని
కూఁణ్సీ లాలచ్ జన్జీవ్రాస్సేవుమా వోన్రేని 3/18

క.ఛే. కరం, కర్, న, కరతీ, కాఁయిఁ, వోన్, మళేని
కూఁణ్సీ, లాలచ్, జన్, జీవ్ రాసేవుమా, వన్, రేని

కరం = కర్మలు; **కర్నకరతీ** = చేసినను చేయకున్నను; **కాఁయిఁ వోన్మళేని** = ఏ ప్రయోజనమును అతడు పొందడు; **కూఁణ్సీ** = ఎలాంటి; **లాలచ్** =

స్వార్థము; **జన్ జీవ్రాస్సేవుమా** = సమస్త ప్రాణులమందు; **వోన్రేని** = అతనికుండదు.

కర్మలు చేసినను చేయకున్నను ఏ ప్రయోజనమును అతడు (పరమాత్మ) పొందడు. ఎలాంటి స్వార్థము సమస్త ప్రాణులయందు అతనికుండదు.

తస్మాదసక్తః సతతం కార్యం కర్మ సమాచర
అసక్తో హ్యాచరన్ కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః

గీ.గా. భలో కరం కర్తో ర దాడి బనాశాతి
భగ్వాన్మళ తోన అసే కరమేవుతి 3/19

క.ఛే. భలో, కరం, కర్తోర, దాడి, బనా, ఆశాతి
భగ్వాన్, మళ, తోన, అసే, కరమేవుతి

భలో కరం = మంచి కర్మలను; **దాడి** = ప్రతి దినము; **బనా ఆశాతి** = ఆశ లేకుండ; **కర్తో ర** = చేయుచుండుము; **అసే కరమేవుతి** = అలాంటి కర్మల తో; **తోన భగ్వాన్ మళ** = నీకు భగవంతుడు లభించును.

మంచి కర్మలను ప్రతి దినము ఆశ లేకుండ చేయుచుండుము. అలాంటి కర్మలతో నీకు భగవంతుడు లభించును.

కర్మణైవ హి సంసిద్ధిం ఆస్థితా జనకాదయః
లోకసంగ్రహమేవాపి సంపశ్యన్ కర్తుమర్హసి

గీ.గా. జనక్రాజ్సదా సిద్ధిన్పాయో అస్కర్మేవ్తి
జేర్కాణ్కరం కర్తూ(జగేర్భలే వాసూతి 3/20

క.ఛే. జనక్, రాజ్, సదా, (S)సిద్ధిన్, పాయో, అస్, కరమేవ్తి
జేర్, కాణ, కరం కర్, తూ(, జగేర్, భలే, వాసూతి

జనక్రాజ్ సదా = జనక మహారాజు కూడ; **అస్కర్మేవ్తి** = అలాంటి (ఫలాపేక్షలేని) కర్మలతో; **సద్ధిన్పాయో** = సిద్ధిని పొందాడు; **జేర్కాణ్** = అందుకని; **జగేర్భలేవాసూతి** = లోక కల్యాణము కొరకైనను; **కరం కర్ తూఁ** = నీవు కర్మలనుఆచరించుము.

జనక మహారాజు కూడ అలాంటి (ఫలాపేక్షలేని) కర్మలతో సిద్ధిని పొందాడు. అందుకని లోక కల్యాణము కొరకైనను నీవు కర్మలను ఆచరించుము.

యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరో జనః
స యత్ప్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే

గీ.గా. భలో నరేర్వాటేన దన్యా సే చాల్వాట
భలో కరం వూ కర జేన సే మాన్వూట 3/21

క.ఛే. భలో, నరేర్, వాటేన, దన్యా, సే, చాల్వాట
భలో, కరం, వూ, కర, జేన, సే, మాన్, వూట

భలో నరేర్ = ఉత్తమ పురుషుని; **వాటేన** = మార్గమును; **దన్యా సే** = లోకులంతా; **చాల్వాట** = అనుసరిస్తారు; **వూ కరజేన** = అతడు చేయు; **భలో కరం** =ఉత్తమ కర్మలను; **సే వోన్మావూట** = అందరు ప్రమాణంగా తీసుకుంటారు.

ఉత్తమ పురుషుని మార్గమును లోకులంతా అనుసరిస్తారు. అతడు చేసే ఉత్తమకర్మలను అందరు ప్రమాణంగా తీసుకుంటారు.

న మే పార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కించన
నానవాప్తమవాప్తవ్యం వర్త ఏవ చ కర్మణి

గీ.గా తీన్లోకేవ్మా కుణ్సీ కరం కరేర్మన్చేని
తోయి బనా కర్మేవ్తి మ కనాఁయిఁ ఘూఁని 3/22

క.ఛే. తీన్, లోకేవ్మా, కుణ్సీ, కరం, కరేర్, మనఛేని
తోయి, బనా, కర్మేవ్తి, మ, కనాఁయిఁ, ఘాఁని

తీన్లోకేవ్మా = ముల్లోకాల్లో; **కుణ్సీ కరం** = ఏ కర్మ; **కరేర్ మనఛేని** = చేయుట నాకుండదు; **తోయి** = అయినప్పటికిని; **బనా కర్మేవ్తి** = కర్మలు చేయకుండ; **మ కనాఁయిఁఘాఁని** = నేను ఎన్నటికిని లేను.

ముల్లోకాల్లో ఏ కర్మ చేయుట నాకుండదు. అయినప్పటికిని కర్మలు చేయకుండ నేను ఎన్నటికిని లేను.

యది హ్యహం న వర్తేయం జాతు కర్మణ్యతంద్రితః
మమ వర్త్మానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః

గా.గీ. మ అగర్ భూల్చూకన్న కరుఁ కర్మేవ్న
మనిక్యా సే హనూజ్ చాల్యాట మార్వాటేన 3/23

క.ఛే. మ, అగర్, భూల్ చూకన్, న, కరుఁ, కర్మేవున
మనిక్యా, సే, హనూజ్, చాల్యాట, మార్వాటేన

మ అగర్= నేను ఒకవేళ; **భూల్ చూకన్**= పొరపాటున మరచి; **న కరుఁ కర్మేవున** = కర్మలను చేయనిచో; **మనిక్యా సే** = మనుష్యులందరు; **హనూజ్** = ఆ విధంగానే; **చాల్యాట మార్వాటేన** = నా మార్గాన్నే అనుసరిస్తారు.

నేను ఒకవేళ పొరపాటున కర్మలను మరచి చేయనిచో మనుష్యులందరు ఆ విధముగానే నా మార్గాన్నే అనుసరిస్తారు.

ఉత్సీదేయురిమే లోకా న కుర్యాం కర్మ చేదహమ్
సంకరస్య చ కర్తా స్యాం ఉపహన్యామిమాః ప్రజాః

గీ.గా. మ ఛోడుఁ కర్మేవ్నతో జగ్ బూడ ఖారాబ్వేన్
మ జగేన బుడావు వేజావుఁ హనుకేన్ 3/24

క.ఛే. మ, ఛోడు౯, కర్మేవ్న, తో, లోగ్, బూడ, ఖరాబ్వేన్
మ, లోగూన, బుడావు, వేజావు౯, హనుకేన్

మ ఛోడు కర్మేవ్నతో= నేను కర్మలను మానేసినచో; **జగ్ జూడ ఖరాబ్వేన్**= లోకము నష్టపోయి చెడి పోవును; **హనుకేన్ మ** = అలాగని నేను; **జగేన**= లోకమును; **బుడావు వేజావు౯** = నాశనము గావించిన వాడనగుదును

నేను కర్మలను మానివేసినచో మానవులు నష్టపోయి చెడి పోవుదురు. అలాగని నేను ప్రజలను నాశనము గావించిన వాడనడగుదును.

సక్తాః కర్మణ్యవిద్వాంసో యథా కుర్వంతి భారత
కుర్యాద్విద్వాంస్తథాऽసక్తః చికీర్షుర్లోక సంగ్రహమ్

గీ.గా. కరం కర అగ్యాని హూ౯స్పూరో కరేన
కర కరం గ్యాని జగేర్భలో కరేన 3/25

క.ఛే. కరం, కర, అగ్యాని, హూ౯స్, పూరో, కరేన
కర, కరం, గ్యాని, జగేర్, భలో, కరేన

అగ్యాని = అజ్ఞానులు; **హూ౯స్పూరో కరేన** = కోరికలను తీర్చు కొనుటకు; **కరం కర** = కర్మలను ఆచరిస్తారు; **గ్యాని** = జ్ఞానులు; **జగేర్భలో కరేన** = లోక కల్యాణము కొరకు; **కరం కర** = కర్మలను ఆచరిస్తారు.

అజ్ఞానులు కోరికలను తీర్చుకొనుటకు కర్మలను ఆచరిస్తారు. జ్ఞానులు లోకకల్యాణముకొరకు కర్మలను ఆచరిస్తారు.

న బుద్ధిభేదం జనయేత్ అజ్ఞానాం కర్మసంగినామ్
జోషయేత్ సర్వకర్మాణి విద్వాన్ యుక్తః సమాచరన్

గీ.గా. కర్మేవున కరూ కర్తో గ్యాని శాస్త్రేతి
కరావణో అసజ్ కరం అగ్యానేవుతి 3/26

క.ఛే. కర్మేవున, కరూ కర్తో గ్యాని, శాస్త్రేతి
కరావణో, అసజ్, కరం, అగ్యానేవుతి

గ్యాని = జ్ఞాని; **శాస్త్రేతి** = శాస్త్ర ప్రకారముగా; **కర్మేవున కరూ కర్తో** = కర్మలను (ఫలాపేక్ష లేక) ఆచరిస్తూ; **అసజ్ కరం** = అలాంటి కర్మలనే; **అగ్యానేవుతి** = అజ్ఞానులతోను ; **కరావణో** = చేయించాలి.

జ్ఞాని శాస్త్ర ప్రకారముగా కర్మలను (ఫలాపేక్ష లేక) ఆచరిస్తూ అలాంటి కర్మలనే అజ్ఞానులతోను చేయించాలి.

ప్రకృతేః క్రియామాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః
అహంకారవిమూఢాత్మా కర్తాऽహమితి మన్యతే

గా.గీ. తీన్గుణేవ్తి సే కాం చాలుకర జగేమా
తో అగ్యాని కేల వూజ్ కర్తార్కేన్ మనేమా 3/27

క.ఛే. తీన్ గుణేవ్తి, సే, కాం, చాలుకర, జగేమా
తో, అగ్యాని, కేల, వూజ్, (KP,S)కర్తార్ కేన్, మనేమా

తీన్గుణేవ్తి = త్రిగుణాల ప్రభవంతో; **సే కాం జగేమా** = లోకములో అన్ని కార్యములు; **చాలుకర** = జరుగుచుండును; **తో అగ్యాని** = కాని అజ్ఞాని; **వూజ్ కర్తార్కేన్** = తనే కర్తయని; **కేల మనేమా** = మనసులో అనుకొనును.

తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మవిభాగయోః
గుణాగుణేషు వర్తంత ఇతి మత్వా న సజ్జతే

గా.గీ. గుణ్పణేవూర్తత్త్వేవున గ్యానీ కళాలేన్
గుణ్గుణేవ్మా ఫర్రేకేన్ దేని ధ్యాన్ నూఁ కేలేన్ 3/28

క.ఛే. (KP,S)గుణ్ పణేవూర్, తత్త్వేవున, గ్యానీ, కళాలేన్
గుణ్, గుణేవ్మా, ఫర్రేకేన్, దేని, ధ్యాన్, నూఁ కేలేన్

గుణ్ పణేవూర్ తత్త్వేవున = గుణ కర్మ విభాగ తత్త్వములను; **గ్యానీ కళాలేన్** = జ్ఞాని తెలుసుకొని; **గుణ్ గుణేవ్మా** = గుణాలన్ని గుణములలోనే; **ఫర్రేకేన్** =తిరుగుచున్నవని; **కేలేన్ దేని ధ్యాన్** =అనుకొని వానియందు మనసునుంచడు.

గుణ కర్మ విభాగ తత్త్వములను జ్ఞాని తెలుసుకొని గుణాలన్ని గుణములలోనే తిరుగుచున్నవని అనుకొని వానియందు మనసునుంచడు.

ప్రకృతేర్గుణ సమ్మూఢాః సజ్జంతే గుణకర్మసు
తానకృత్స్నవిదో మందాన్ కృత్స్నవిన్న విచాలయేత్

గీ.గా. జగేర్గుణేర్లోభేవ్మా పడజే నరేవ్న
జోగ్యాని ఛ వూ భడ్కాయేర్ఛేని అసేవ్న 3/29

క.ఛే. జగేర్, గుణేర్, (H)లోభేవూమా, పడ, జే, నరేవ్న
జోగ్యాని, ఛ, వూ, భడ్కాయేర్, ఛేని, అసేవ్న

జగేర్గణేర్ = ప్రకృతి యొక్క గుణాల; **లోభేవూమా** = మోహంలో; **పడజే నరేవ్న** = పడు పురుషులను; **జో గ్యాని ఛ** = జ్ఞాని అనువాడు; **అసేవ్న వూ**= అలాంటి వారిని అతడు; **భడ్కాయేర్ఛేని** = బెదర గొట్టకూడదు.

ప్రకృతి యొక్క గుణాల మోహంలోపడే పురుషులను జ్ఞాని అనువాడు అలాంటివారిని బెదరగొట్టకూడదు.

మయి సర్వాణి కర్మాణి సన్న్యస్యాధ్యాత్మచేతసా
నిరాశీర్నిర్మమో భూత్వా యుధ్యస్వ విగతజ్వరః

గా.గీ. చడా సే కర్మేవ్న పర్మేర్ ధ్యానేతి మన
ఛోడ్సే కాళ్జీన్ బనాశాతి లడ్యే వేరేన 3/30

క.ఛే. చడా, సే, కర్మేవ్న, పర్మేర్, ధ్యానేతి, మన
ఛోడ్సే, కాళ్జీన్, బనాశాతి, లడ్, యే, వేరేన

పర్మేర్ ధ్యానేతి = పర్మాత్మయందు ధ్యానచిత్తుడవై; **సే కర్మేవ్న** = సకల కర్మలను; **మన చడా** = నాకు అర్పించు; **ఛోడ్సే కాళ్జీన్** = అన్ని శోకాలను వదిలి; **బనా ఆశాతి** = ఫలాపేక్షలేకుండ; **లడ్యే వేరేన** = ఈ యుద్ధము చేయుము.

పరమాత్మ యందు ధ్యాన చిత్తుడవై సకలకర్మలను నాకు అర్పించు. అన్ని శోకాలను వదిలి ఫలాపేక్ష లేకుండ ఈ యుద్ధము చేయుము.

యే మే మతమిదం నిత్యమ్ అనుతిష్ఠంతి మానవాః
శ్రద్ధావంతోऽనసూయంతో ముచ్యంతే తేऽపి కర్మభిః

గీ.గా. మార్యేవాటేన్జో చాల బన్దోషేర్నజ్రేతి
మళ వుందూన సదా ఛూట్సే కరమేవ్తి 3/31

క.ఛే. మార్, యే, వాటేన్, జో, చాల, బన్, దోషేర్, నజ్రేతి
మళ, వుందూన్, సదా, చూట్సే, కరమేవ్తి

జో మార్యేవాటేన = ఎవరైతే నా ఈ మార్గాని; **బనాదోషేర్ నజ్రేతి** = దోష రహిత దృష్టితో; **చాల** = అనుసరిస్తారో; **వుందూన సదా** = వారికి కూడా; **సే కరమేవ్తి** = అన్ని కర్మలనుండి; **మళఛూట్** = ముక్తి లభించును.

ఎవరైతే నా ఈ మార్గాన్ని దోషరహిత దృష్టితో అనుసరిస్తారో వారికి కూడా అన్ని కర్మలనుండి ముక్తి లభించును.

యే త్వేతదభ్యసూయంతో నానుతిష్ఠంతి మే మతమ్
సర్వజ్ఞానవిమూఢాంస్తాన్ విద్ధి నష్టానచేతసః

గీ.గా. మన దోష్దేన్చాల జో నర్మార్వాటేన్ఛోడ్దేన్
మాలం కర్ల అగ్యానేతి వో నాశ్వేజాకేన్ 3/32

క.ఛే. మన, దోష్, దేన్, చాలజో, నర్, మార్, వాటేన్, ఛోడ్దేన్
మాలం, కర్ల, అగ్యానేతి, వో, నాశ్, వేజాకేన్

జో నర్ మార్వాటేన్ = ఏ మానవులైతే నా మార్గాని; **ఛోడ్దేన్** = వదిలి; **మన దోష్దేన్చాల** = నాకు దోషాలను అంటగట్టి నడుస్తారో; **వో** = వారు; **అగ్యానేతి** = అజ్ఞానముతో; **నాశ్వేజాకేన్** = నశిస్తారని; **మాలం కర్ల**= తెలుసుకో.

ఏ మానవులైతే నా మార్గాన్ని వదిలి నాకు దోషాలను అంటగట్టి నడుస్తారో వారు అజ్ఞానంతో నశిస్తారని తెలుసుకో.

సదృశం చేష్టతే స్వస్యాః ప్రకృతేః జ్ఞానవానపి
ప్రకృతిం యాంతి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి

గా.గీ. చాల సే లోగుందూర్ఛ జే కణ్ణీర్గుణేవ్తి
చాల గ్యాని సదా తో కాఃయిః వ హటేతి 3/33

క.ఛే. చాలసే, లోగుందూర్, ఛ, జే, కణ్ణీర్, గుణేవ్తి
చాల, గ్యాని, సదా, తో, కాఃయిఃవ, హటేతి

సే లోగుందూర్ఛ జే = లోకులందరు వారికున్న; **కణ్ణీర్గుణేవ్తి** = స్వభావ గుణాలతో; **చాల** = నడుచుకుంటారు; **గ్యాని సదా** = జ్ఞానికూడ; **చాల** = అలాగేనడుచుకుంటాడు; **తో హటేతి** = అయినచో హఠముతో; **కాఃయిః వ** = ఏమగును.

లోకులందరు వారికున్న స్వభావ గుణాలతో నడుచుకుంటారు, జ్ఞాని కూడ అలాగే నడుచుకుంటాడు. అయినచో హఠముతో ఎవరును ఏమియును సాధించలేరు.

ఇంద్రియస్యేంద్రియస్యార్థే రాగద్వేషౌ వ్యవస్థితౌ
తయోర్న వశమాగచ్ఛేత్ తౌ హ్యస్య పరిపంథినౌ

గా.గీ. ద్వేషన్రాగ్ గొకాన్ర కళాంగేర్వాతేవుమా
దీ యేజ్ ఆడం ఆవ నరేర్బడేర్వాటేమా 3/34

క.ఛే. ద్వేషన్, రాగ్, గొకాన్, ర, కళాంగేర్, (KP)వాతేవుమా
దీ, యేజ్, ఆడం, ఆవ, నరేర్, బడేర్, వాటేమా

కళాంగేర్ వాతేవుమా = ఇంద్రియపు విషయాలలో; **ద్వేషన్రాగ్** = రాగ ద్వేషాలు; **గొకాన్ర** = దాగివుంటాయి; **దీ యేజ్** = ఆ రెండే; **నరేర్బడే ర్వాటేమా** = మనుష్యుని ప్రగతి మార్గములో; **ఆడం ఆవ** = అడ్డుపడతాయి ఇంద్రియపు విషయాలలో రాగద్వేషాలు దాగివుంటాయి. ఆ రెండే మనుష్యుని ప్రగతిమార్గంలో అడ్డుపడతాయి.

శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వనుష్ఠితాత్
స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః

గీ.గా. జేర్ధరం జేన్భలో దూస్రేర్ధరం కర్జేతి
జేన్భావ మోతన్భాయేన్ దూసరేర్ధర్మేవ్తి 3/35

క.ఛే. జేర్, ధరం, జేన్, భలో దూస్రేర్, ధరం, కర్, జేతి
జేన, (PP)భావ, మోతన్, భాయేని, దూస్రేర్, ధరమేవ్తి

దూస్రేర్ ధరం = ఇతరుల ధర్మమములను; **కరజేతి** = ఆచరించుటకంటె; **జేర్ ధరం భలో** = స్వధర్మమమును ఆచరించుట శ్రేష్ఠము; **జేన** = అటువంటి వారికి; **భావ మోత్** = మరణమైనను శోభిస్తుంది; **దూస్రేర్ ధరమేవ్తి** = ఇతరుల కర్మలతో; **భాయేని** = శోభించదు.

ఇతరుల ధర్మములను ఆచరించుట కంటె స్వధర్మము పాటించుట శ్రేష్ఠము. అటువంటివారికి మరణమైనను శోభిస్తుంది. కాని ఇతరుల ధర్మముతో శోభించదు.

అర్జున ఉవాచ

అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః
అనిచ్ఛన్నోఽపి వార్ష్ణేయ బలాదివ నియోజితః

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. కేలా వాసుదేవా నూఁ వతో వో వాతేవ్న
కూఁణ్ జోర్బారీ కర్జుఁ కరారోచ పాపేవ్న 3/36

క.ఛే. కేలా, వాసుదేవా, నూఁ, వతో, వో, వాతేవ్న
కూఁణ్, జోర్బారీ, కరజుఁ, కరారోచ పాపేవ్న

వాసుదేవా = ఓ వాసుదేవా!; **నూఁవతో** = అలాఅయినచో; **సే పాపేవ్న** = అన్నిపాపాలను; **జోర్బారీ కరజుఁ** = బలవంతము సేసినట్లుగా; **కూఁణ్కరారోచ** =ఎవరు చేయిస్తున్నారో; **వో వాతేవ్న**= ఆ విషయాలను; **కేలా** = చెప్పుము.

ఓ వాసుదేవా! అలా అయినచో అన్ని పాపాలను బలవంతము చేసినట్లుగా ఎవరు చేయిస్తున్నారో ఆ విషయాలను చెప్పుము.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణసముద్భవః
మహాశనో మహాపాప్మా విద్ధ్యేనమిహ వైరిణమ్

శ్రీ కృష్ణభగవానేర్వచార్

గా.గీ. రజోగుణేమా రీస్బడ హర్గాపేని కేన్
రీస్యూ ఛ పాపి కళాల్వోన్ ముక్తీర్ వేరి కేన్ 3/37

క.ఛే. రజోగుణేమా, రీస్, బడ, హర్, ధాపేని, కేన్
రీస్, వ్హా, ఛ, పాపి, కళాల, వోన్, (S)ముక్తీర్, వేరికేన్

రజోగుణేమా = రజోగుణములో; **హర్ ధాపేని కేన్** = కామము తృప్తి చెందక; **రీస్బడ** = కోపము పెరుగును; **రీస్వ్హా ఛ పాపి** = ఆ కోపమే పాపముతో కూడినదై యున్నది; **వోన్ ముక్తీర్** = దానిని ముక్తిమార్గపు; **వేరికేన్ కళాల** = శత్రువని తెలుసుకో.

రజోగుణములో కామము తృప్తి చెందక కోపము పెరుగును. ఆ కోపమే పాపముతో కూడినదైయున్నది. దానిని ముక్తిమార్గపు శత్రువని తెలుసుకో.

ధూమేనావ్రియతే వహ్నిః యథాదర్శో మలేన చ
యథోల్బేనావృతో గర్భః తథా తేనేద మావృతమ్

గీ.గా. ధూలేతి ఢకన్ర ఆర్సీ జుఁ పిండ్మాయాతి
ధూఁయేతి అంగార్ జూఁజ్ గ్యాన్ఢకన్ర హారేవ్తి 3/38

క.ఛే. ధూలేతి, (PP)ఢక్రన, ఆర్సీ జుఁ, పిండ్, (H)మాయాతి
ధూఁయేతి, అంగార్, జూఁజ్, గ్యాన్. ఢకన్, ర, హారేవ్తి

ధూలేతి = దుమ్ముతో; **ఆర్సీ** = అద్దము; **ఢకన్ర జుఁ** = కప్పబడి ఉండునట్లు; **పిండ్మాయాతి** = మావితో పిండము; **ధూఁయేతి అంగార్** = పొగతో నిప్పు; **జూఁజ్** = అలానే; **హారేవ్తి**= కామముతో; **గ్యాన్ఢకన్ర**=జ్ఞానము కప్పబడివుండును.

దుమ్ముతో అద్దము కప్పబడి ఉండునట్లు మావితో పిండము, పొగతో నిప్పు అలానే కామముతో జ్ఞానము కప్పబడి వుండును.

ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్య వైరిణా
కామరూపేణ కౌంతేయ దుష్పూరేణానలేన చ

గీ.గా. మనిక్యావూన్డుబాడు కర హరేర్మాయా
మాలం కర్ల ఈ లేటేర్ వేరీ కేన్ కౌంతేయా 3/39

క.ఛే. మనక్యావూన, డుబాడుకర, హరేర్, మాయా
మాలం, కర్ల, ఈ, లేటేర్, వేరీకేన్, కౌంతేయా

కౌంతేయా = ఓ అర్జునా!; **మనిక్యావూ** = మనుష్యులను; **హరేర్మాయా** = కామము యొక్క మాయ; **డుబాడు కర** = ముంచి వేయుచుండును; **ఈ లేటేర్** = ఇది శాస్వతమైన; **వేరీకేన్** = శత్రువని; **మాలం కర్ల** = తెలుసుకో.

ఓ అర్జునా! మనుష్యులను కామము యొక్క మాయ ముంచి వేయుచుండును. ఇది శాశ్వతమైన శత్రువని తెలుసుకో.

ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధిః అస్యాధిష్ఠానముచ్యతే
ఏతైర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమావృత్య దేహినమ్

గీ.గా. ఘుర్ఛపార్థ హరేర్ మన్గుణన్ కళాంగేవ్మా
ఘూల వూ గ్యానేన్దాడన్ జీవేన లాల్ఛేమా 3/40

క.ఛే. ఘుర్, ఛ, పార్థ, హరేర్, మన్గుణన్, కళాంగేవ్మా
ఘూల, వూ, గ్యానేన్, దాబన్, జీవేన, లాల్ఛేమా

పార్థ = ఓ పార్థా!; **హరేర్ ఘుర్** = కామముయొక్క నివాస స్థానము; **మన్గుణన్**= మనసు బుద్ధి; **కళాంగేవ్మా ఛ** = ఇంద్రియాలలో నున్నది; **వూ గ్యానేన్దాబన్** = అది జ్ఞానాన్ని మరుగున పరిచి; **జీవేన** = ఆత్మను; **ఘూల లాలచేమా** =మోహములో పడవేయును.

ఓ పార్థా! కామము యొక్క నివాస స్థానము మనసు బుద్ధి ఇంద్రియాలలో నున్నది, అది జ్ఞానాన్ని మరుగునపరిచి ఆత్మను మోహములో పడవేయును.

తస్మాత్ త్వమింద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ
పాప్మానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనమ్

గీ.గా. జోర్బార్తి అర్జున వశ్కర్సే కళాంగేవ్న
జీత్యే పాపిహరేన్జో ఘటావ గ్యానేన 3/41

క.ఛే. జోర్, బార్తి, అర్జున, వశ్కర్, సే, కళాంగేవ్న
జీత్, యే, పాపి హరేన్, జో, ఘటావ, గ్యానేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **సే కళాంగేవ్న** = అన్ని ఇంద్రియాలను; **జోర్బార్తి** = బలవంతముగా; **వశ్కర్** = వశపర్చుకొని; **గ్యానేన** = జ్ఞానమును; **ఘటావ జో** = నష్టపరిచే; **యే పాపిహరేన్** = ఈ పాపియైన కామమును; **జీత్** = జయించుము.

ఓ అర్జునా! అన్ని ఇంద్రియాలను బలవంతముగా వశపరచుకొని జ్ఞానమును నష్టపరిచే ఈ పాపియైన కామమును జయించుము.

ఇంద్రియాణి పరాణ్యాహుః ఇంద్రియేభ్యః పరం మనః
మనసస్తు పరా బుద్ధిః యో బుద్ధేః పరతస్తు సః

గీ.గా. బడన్ఛ కళాంగ్తనేతిన్ దల్వోతి ఛ బడన్
బడన్ఛ వోతి గుణన్ ఛ జీవోతి బడన్ 3/42

క.ఛే. బడన్, ఛ, కళాంగ్, తనేతిన్, దల్, వోతి, బడన్
బడన్, ఛ, వోతి, గుణన్, ఛ, జీవోతి, బడన్

కళాంగ్తనేతిన్ = శరీరము కన్న ఇంద్రియములు; **బడన్ఛ**= శ్రేష్ఠమైనవి; **దల్వోతి బడన్** = మనసు వాటికన్నను (ఇంద్రియములకన్నను) శ్రేష్ఠమైనది; **బడన్ఛ వోతి గుణన్** = బుద్ధి దానికన్నను శ్రేష్ఠమైనది; **ఛ జీవోతి బడన్** = దానికన్నను (బుద్ధికన్నను) ఆత్మ శ్రేష్ఠమైనది.

శరీరము కన్న ఇంద్రియములు శ్రేష్ఠమైనవి, మనసు వాటికన్నను (ఇంద్రియములకన్నను) శ్రేష్ఠమైనది, బుద్ధి దానికన్నను శ్రేష్ఠమైనది, దానికన్నను (బుద్ధికన్నను) ఆత్మ శ్రేష్ఠమైనది.

ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్వా సంస్తభ్యాత్మాన మాత్మనా
జహి శత్రుం మహాబాహొ కామరూపం దురాసదమ్

గీ.గా. మాలం కర్ల గుణేతి బడన్ఛ ఈ జీవ్కేన్
మార్వో హరేవున్ గుణేతి మనేన్వశ్కర్లేన్ 3/43

క.ఛే. మాలం, కర్ల, గుణేతి, బడన్ఛ, వూ, జీవ్కేన్
మార్, వో, హరేవున్, గుణేతి, మనేన్, వశ్, కర్లేన్

గుణేతి బడన్ఛ = బుద్ధికన్న శ్రేష్ఠమైనది; **ఈ జీవ్కేన్** = ఈ ఆత్మఅని; **మాలం కర్ల** = తెలుసుకో; **గుణేతి** = బుద్ధితో **మనేన్వశ్కర్లేన్** = మనసును వశపరుచుకొని; **మార్వో హరేవున్** = కామాలన్నింటిని చంపుము.

బుద్ధికన్న శ్రేష్ఠమైనది ఈ ఆత్మ అని తెలుసుకో. బుద్ధితో మనసును వశపరుచుకొని కామాలన్నింటిని చంపుము.

శ్రీమద్భగవద్గీతార్ అధ్యాయ్ తీనేర్గావో
కరం యోగ్ యేతి వేగో పూరో.

* * *

అధ్యాయ్ చార్

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవాన్ అహమవ్యయమ్
వివస్వాన్ మనవే ప్రాహ మనురిక్ష్వాకవేఽ బ్రవీత్

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. మ వతాయో బన్ హరేర్ కర్మోగ్ సూరజేన
మన్వేన్వతాయో సూరజ్ అన్వూ ఇక్ష్వాకేన 4/1

క.ఛే. మ, వతాయో, బన్, (PP)హరేర్, కరం, యోగ్, (H)సూరజేన
మన్వేన్, వతాయో, సూరజ్, అన్, వూ, ఇక్ష్వాకేన

మ = నేను; **బన్ హరేర్ కరం యోగ్** = నిష్కామ కర్మ యోగము గురించి; **సూరజేన** = సూర్యునికి; **వతాయో** = చెప్పితిని; **సూరజ్** = సూర్యుడు; **మన్వేన్వతాయో** = మనువునకు చెప్పెను; **అన్ వూ ఇక్ష్వాకేన** = అతను ఇక్ష్వాకునికి చెప్పెను.

నేను నిష్కామ కర్మ యోగము గురించి సూర్యునికి చెప్పితిని. సూర్యుడు మనువునకు చెప్పెను. అతను ఇక్ష్వాకునికి చెప్పెను.

ఏవం పరంపరాప్రాప్తమ్ ఇమం రాజర్షయో విదుః
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరంతప

గీ.గా. పాయే యే యోగేన రాఁజుషి ఏక్దూఁసేతి
పణ్యే లోకేమా ఈః గొకాగి రాస్దాదేతి 4/2

క.ఛే. పాయే, యే, యోగేన, రాఁజుషి, ఏక్ దూఁసేతి
పణ్యే, లోకేమా, ఈః, గొకాగి, రాస్దాదేతి

యే యోగేన = ఈ యోగాన్ని; **రా|జుషి** = రాజర్షులు; **ఏక్ దూ|సేతి** = ఒకరి నుండి మరొకరు; **పాయే** = పొందారు; **పణ్యే లోకేమా** = కాని ఈ లోకంలో; **రాస్దాడేతి** = చాలా కాలముగా; **ఈ గొకాగి** = ఇది మరుగున పడి పోయినది.

ఈ యోగాన్ని రాజర్షులు ఒకరి నుండి మరొకరు పొందారు. కాని ఈ లోకంలో చాలా కాలముగా ఇది మరుగున పడిపోయినది.

స ఏవాయం మయా తేऽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః
భక్తోऽసి మే సఖా చేతి రహస్యం హ్యేతదుత్తమమ్

గీ.గా. కేలాయో ఈ యోగ్తోన తూ(ఛీ మార్సోబ్తీకేన్
కసన్కతో ఈ యోగ్ఛ రాజ్భలోన్ భేదేర్కేన్   4/3

క.ఛే. కేలాయో, ఈ, యోగ్తోన, తూ(, ఛీ, మార్, సోబ్తీకేన్
కసన్కతో, ఈ యోగ్, ఛ, రాస్, భలోన్, (KP)భేదేర్, కేన్

తూ(= నీవు; **ఛీ మార్ సోబ్తీకేన్** = నా ప్రియ మిత్రుడవని; **ఈ యోగ్తోన**= ఈ యోగాన్ని నీకు; **కేలాయో** = చెప్పితిని; **కసన్కతో** = ఎందుకనగా; **ఈ యోగ్** = ఈ యోగము; **రాస్భలోన్** = చాలా శ్రేష్ఠమైనది మరియు; **ఛ భేదేర్కేన్** = రహస్యమైనదదియై ఉన్నది.

నీవు నా ప్రియ మిత్రుడవని ఈ యోగాన్ని నీకు చెప్పితిని. ఎందుకనగా ఈ యోగము చాలా శ్రేష్ఠమైనది మరియు రహస్యమైనదియై ఉన్నది.

అర్జున ఉవాచ

అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాదౌ ప్రోక్తవానితి

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. సూరజ్ ఛ తేటేరోన్తుఁ ఛీ కాల్పరమేరో
సాసి వతాయో కేన్కూఁ మాను త్రార్వాతేరో 4/4

క.ఛే. సూరజ్, ఛ, తేటేరోన్, తుఁ, చీ, కాల్, పరమేరో
సాసి, వతాయో, కేన్, కూఁ, మాను, తార్, వాతేరో

సూరజ్ = సూర్యుడు; **ఛ తేటేరోన్** = బహు కాలము వాడు మరియు నీవు; **తుఁ ఛీ కాల్పరమేరో** = నిన్న మొన్నటి వాడవు; **సాసి** = నిజమే; **వతాయో కేన్** = చెప్పితివని; **కూఁ మాను తార్వాతేరో** = నీ మాటలను ఎలా నమ్మను.

సూర్యుడు బహుకాలము వాడు మరియు నీవు నిన్న మొన్నటి వాడవు. నిజమే చెప్పితివని నీ మాటలను ఎలా నమ్మను.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్థ పరంతప

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. తారన్మార్ వార్సేక్ జనం యేరాంగ వేగే సే
తోన్సే మాలం ఛేని పార్థ మాలం ఛ మన్సే 4/5

క.ఛే. తారన్, మార్, వార్సేక్, జనం, యేరాంగ, వేగే, సే
తోన్సే, మాలం, ఛేని, పార్థన్, మాలం, ఛ, మన, సే

పార్థ = ఓ పార్థ!; **తారన్మార్** = నీవి నావి; **వార్సేక్ జనం** = చాలా జన్మలు; **యేరాంగ** = ఇంతకు పూర్వము; **వేగే సే** = గడచి పోయినవి; **తోన్సే** = నీకు అన్ని; **మాలం ఛేని** = తెలియవు; మన్సే = కాని నాకు అవన్నియు; **మాలం** ఛ = తెలిసి యున్నవి.

ఓ పార్థ! నీవి నావి చాలా జన్మలు ఇంతకు పూర్వము గడచి పోయినవి నీకు అన్ని తెలియవు కాని నాకు అవన్నియు తెలిసి యున్నవి.

అజోऽపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోऽపి సన్
ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా

గీ.గా. మన్ఛేని అర్జున జనమన్మోత్ కనాఁయిఁ
మ దిసావుఁ యోగేర్మాయాతి జగేర్మాయిఁ 4/6

క.ఛే. మన, ఛేని, అర్జున, జనమన్ మోత్, కనాఁయిఁ
మ, దిసావుఁ యోగేర్, మాయాతి, జగేర్మాయిఁ

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మన** = నాకు; **కనాఁయిఁ** = ఎన్నటికిని; **జనమన్ మోత్** = జనన మరణములు; **ఛేని** = లేని; **జగేర్మాయిఁ** = లోకంలో; **యోగేర్మాయాతి** = యోగ మాయతో; **మ దిసావుఁ** = నేను కనిపిస్తాను.

ఓ అర్జునా! నాకు ఎన్నటికిని జనన మరణములు లేవు. లోకంలో యోగమాయతో నేను కనిపిస్తాను.

యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహమ్

గా.గీ. జనా జనా పాబ్బడన్ధరం ఘట వారూ
జనంలేన్ జనా లోగూన దిసావుకరూఁ 4/7

క.ఛీ. జనా, జనా, పాప్, బడన్, ధరం, ఘట, వారూ
జనం, లేన్, జనా, లోగూన, దిసావుకరూఁ

జనా జనా = ఎప్పుడెప్పుడు; **పాప్బడన్** = పాపము పెరిగి; **ధరం ఘట వారూ** = ధర్మము అతిగా తరగిపోవునో; **జనా జనమ్ లేన్** = అప్పుడు

జన్మను పొంది (అవతరించి); **లోగూన** = జనులకు; **దిసావుకరూం** = కనిపిస్తుంటాను.

ఎప్పుడెప్పుడు పాపము పెరిగి ధర్మము అతిగా తరగిపోవునో అప్పుడు జన్మను పొంది (అవతరించి) జనులకు కనిపిస్తుంటాను.

పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే

గీ.గా. పాపీవూన్ఘటాయేనన్ సాధూవూర్భలేన
పెదా వేరో యుగ్సేమా ధరం జమాయేన 4/8

క.ఫే. పాపీవూన్, ఘటాయేనన్, (S,H)సాధూవూర్ భలేన
పెదా, వేరో, యుగ్సేమా, ధరం, జమాయేన

పాపీవూన = పాపులను; **ఘటాయేనన్** = నాశనము చేయుటకు; **సాధూవూర్ భలేన** = సాధువులను ఉద్ధరించుటకు; **ధరం** = ధర్మమును; **జమాయేన**= స్థాపించుటకు; **యుగ్సేమా** = యుగాలన్నింటిలో; **పెదా వేరో** = (నేను) అవతరిస్తున్నాను.

పాపులను నాశనము చేయుటకు సాధువులను ఉద్ధరించుటకు ధర్మమును స్థాపించుటకు (నేను) యుగాలన్నింటిలో అవతరిస్తున్నాను.

జన్మ కర్మ చ మే దివ్యమ్ ఏవం యో వేత్తి తత్త్వతః
త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున

గీ.గా. జగేర్భలేవాసు ఛ అర్జున మార్జనమ్
జేన్ తత్త్వేత్కళాల్జేన్ రేని దూసర్జనమ్ 4/9

క.ఛే. జగేర్, భలేవాసు, ఛ, అర్జున, మార్జనమ్
జేన, తత్త్వేతి, కళాల, జేన, రేని, దూసర్, జనమ్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మార్జనమ్** = నా జన్మలు; **జగేర్భలేవాసు ఛ =** లోక కళ్యాణము కొరకు ఉన్నవి; **జేన తత్త్వేతి** = ఈ విషయమును తత్త్వముతో; **కళాల జేన** = తెలుసుకున్న వానికి; **రేని దూసర్జనం** =మరియొక జన్మ ఉండదు.

ఓ అర్జునా! నా జన్మలు లోక కళ్యాణము కొరకు ఉన్నవి. ఈ విషయమును తత్త్వముతో తెలుసుకున్నవానికి మరియొక జన్మ ఉండదు.

వీతారాగ భయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః
బహవో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భావమాగతాః

గీ.గా. రాగ్రీస్ డరేవూన్ఛోడన్ మార్ధ్యనేమా జో ఛ
రాస్సారే గ్యాన్యోగేర్ తప్సేత్వో మన్నారే చ 4/10

క.ఛే. రాగ్, రీస్, డరేవూన్, ఛోడన్, మార్, ధ్యానేమా, జో ఛ
రాస్, సారే, గ్యాన్, యోగేర్, తప్సేతి, వో, మన్నారేచ

రాగ్రీస్ డరేవూన్ ఛోడన్ = భయ రాగ తాపాలను విడిచి; **మార్ధ్యనేమా** = నా ధ్యానముతో; **జో ఛ** = ఎవరున్నారో; **రాస్సారే** = అలాంటి వారెందరో; **గ్యాన్యోగేర్** = జ్ఞానయోగమనే; **తప్సేత్వో** = తపసుతో వారు; **మన్నారేచ**= నన్ను పొందుచున్నారు.

భయ రాగ తాపాలను విడిచి నా ధ్యానములో ఉన్నవారు జ్ఞానయోగ మనే తపసుతో వారు నన్ను పొందుచున్నారు.

యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథైవ భజామ్యహమ్
మమ వర్త్మానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః

గీ.గా. జో జో మన్భజే ధ్యాన్ గ్యానన్కరం యోగేవ్తి
జూఀ జూఀ సాయి వేరో జో చాలే మార్వాటేతి 4/11

క.ఛే. జో, జో, మన, భఙ్జే, ధ్యాన్, గ్యాన్, కరం, యోగేప్తి
జా, జా, సాయి వేరో, జో, చాల్రే, మార్వాటేతి

జో జో = ఎవరెవరు; **ధ్యాన్ గ్యాన్ కరం** = ధ్యాన జ్ఞాన కర్మ; **యోగేప్తి** = యోగములతో; **మన్భఙ్జే** = నన్ను భజిస్తున్నారో; **జో చాల్రేమార్వాటేతి** = ఎవరు నా మార్గాన్ని అనుసరిస్తున్నారో; **జా జాసాయి వేరో**= అలా అలా (నేను వారిని) అనుగ్రహిస్తున్నాను.

ఎవరెవరు ధ్యాన జ్ఞాన కర్మ యోగములతో నన్ను భజిస్తున్నారో ఎవరు నా మార్గాన్ని అనుసరిస్తున్నారో అలా అలా (నేను వారిని) అనుగ్రహిస్తున్నాను.

కాంక్షంతః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః
క్షిప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా

గీ.గా. కరమ్ ఫళేవూర్ వాసు లోగ్దేవేవూన్ధావ
కసన్కతో ఫళేవ్న వో సప్కేసి పావ **4/12**

క.ఛే. కరమ్, ఫళేవూర్, వాసు, లోగ్, దేవేవూన్, ధావ
కసన్, కతో, ఫళేవ్న, వో, సప్కేసి, పావ

కరమ్ ఫళేవూర్ వాసు = కర్మఫలముల కొరకు; **లోగ్ దేవేవూన్ధావ** = లోకులు దేవతలను పూజిస్తారు; **కసన్కతో** = ఎందుకంటే; **ఫళేవ్న** = ఫలాలను; **వో సప్కేసి** = వారు తొందరగా; **పావ** = పొందుతారు.

కర్మఫలముల కొరకు లోకులు దేవతలను పూజిస్తారు. ఎందుకంటే ఫలాలను వారు తొందరగా పొందుతారు.

చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః
తస్య కర్తారమపి మాం విద్ధ్యకర్తారమవ్యయమ్

గీ.గా. పెదాడో గుణ్కర్మేర్నియమేవ్తి చార్వర్ణేన్
పణ్తి బేనాశేర్మన కళాలకర్తార్ కేన్ 4/13

క.ఛే. [(KP)]పెదాడో, [(KP,S)]గుణ్ కర్మేర్, నియమేవ్తి, చార్, [(S)]వర్ణేన్
పణ్తి, బేనాశేర్, మన, కళాల, అకర్తార్, కేన్

గుణ్ కర్మేర్నియమేవ్తి = (నేను) గుణ కర్మనియములననుసరించి; **చార్వర్ణేన్** = నాలుగు వర్ణాలను; **పెదాడో పణ్తి** = సృష్టించినప్పటికిని; **బేనాశేర్** = నాశనర హితుడనగు; **మన** = నన్ను; **అకర్తార్ కేన్** = అకర్తగా; **కళాల** = తెలుసుకొనుము.

(నేను) గుణకర్మ నియముల ననుసరించి నాలుగు వర్ణాలను సృష్టించినప్పటికిని నాశనరహితుడనగు నన్ను అకర్తగా తెలుసుకొనుము.

న మాం కర్మాణి లింపంతి న మే కర్మఫలే స్పృహా
ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స బధ్యతే

గీ.గా. మార్కరం బనాశార్కేన్వో మన చూంటేని
మార్యే తత్త్వేన్మాలం కర్ల జేన్వో భాందేని 4/14

క.ఛే. మార్, కరం, బన, ఆశార్, కేన్, వో, మన, చూంటేని
మార్యే, తత్త్వేన్, మాలం, కర్ల, జేన, వో, భాందేని

మార్కరం = నా కర్మలు; **బనాశార్** = కాంక్ష లేనివి; **కేన్వో** = అందుకని అవి; **మన చూంటేని** = నన్ను అంటవు; **మార్యే** = నా ఈ; **తత్త్వేన్మాలం కర్ల** = తత్త్వాన్ని తెలుసుకున్న; **జేన వో** = వారిని అవి; **భాందేని** = బంధించవు.

నా కర్మలు కాంక్ష లేనివి అందుకని అవి నన్ను అంటవు. నా ఈ తత్త్వాన్ని తెలుసుకున్నవారిని అవి బంధించవు.

ఏవం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః
కురు కర్మైవ తస్మాత్ త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతమ్

గీ.గా. ముక్తీన్పాయేవాళ్ చాలే ఏిన మాలం కర్లేన్
మాలం కర్ల తూఁ సదాన్ చాల్వో కర్మేర్వాటేన్ 4/15

క.ఛే. ముక్తీన, పాయేవాళ్, చాలే, ఏన్మాలం, కర్లేన్
మాలం, కర్ల, తూఁ సదాన్, చాల్వో, కర్మేర్, వాటేన్

ముక్తీన పాయేవాళ్ = ముక్తిని పొందగోరు వారు; **ఏిన మాలం కర్లేన్** = దీనిని తెలుసుకొని; **పాన్ చాలే** = పొంది అనుసరించారు; **తూఁ సదాన్** = నీవు కూడాను; **వో కర్మేర్వాటేన్** = ఆ కర్మమార్గాన్ని; **మాలం కర్ల** = తెలుసుకొని; **చాల్** = అనుసరించు.

ముక్తని పొందగోరు వారు దీనిని తెలుసుకొని పొంది అనుసరించారు. నీవు కూడాను ఆకర్మ మార్గాన్ని తెలుసుకొని అనుసరించు.

కిం కర్మ కిమకర్మేతి కవయోఽప్యత్ర మోహితాః
తత్తే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యద్ జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్

గీ.గా. కరమన్నకరమ్ కళ్రే కోని కళ్తావ్న
కళాన్కూఁచుఁ పార్వడ్ కళాలేన్ అకర్మేవ్న 4/16

క.ఛే. కరమన్, న కరమ్, కళ్రే, కోని, కళ్తావున
కళాన్, కూఁచుఁ, పార్వడ్, కళాలేన్, అకర్మేన్న

కరమన్నకరమ్ = కర్మాకర్మలు; **కళ్తాన్న** = బుద్ధిమంతులకు కూడా; **కళ్రే కోని** = తెలియుటలేదు; **కళాన్కూఁచుఁ** = (నేను) వివరంగా వాటి గురించి వివరిస్తాను; **అకర్మేవ్న కళాలేన్** = అకర్మలను తెలుసుకొని; **పార్వడ్** = వాటి నుండి విముక్తిని పొందుము.

కర్మాకర్మలు బుద్ధిమంతులకు కూడా తెలియటలేదు. నేను వివరంగా వాటి గురించి వివరిస్తాను. అకర్మలను తెలుసుకొని వాటినుండి విముక్తిని పొందుము.

కర్మణో హ్యపి బోద్ధవ్యం బోద్ధవ్యం చ వికర్మణః
అకర్మణశ్చ బోద్ధవ్యం గహనా కర్మణో గతిః

గీ.గా. కళాలేణో కరం వికరం అకర్మేవ్న
కసన్కతో వో ఛ రాస్భేదేర్మాలం వేన 4/17

క.ఛే. కళాలేణో కరం, (S)వికరం, ఆకర్మేవ్న
కసన్కతో, వో, ఛ, రాస్, (KP)భేదర్, మాలంవేన

వికరం కరం అకర్మేవ్న = కర్మ వికర్మ అకర్మల గురించి; **కళాలేణో**= తెలుసుకోవాలి; **కసన్కతో** = ఎందులకనగా; **వో మాలంవేన** = అవి తెలుసు కొనుటకు; **రాస్ భేదేర్ ఛ** = చాలా నిఘూడమై ఉన్నవి

కర్మ వికర్మ అకర్మల గురించి తెలుసు కోవాలి. ఎందులకనగా అవి తెలుసుకొనటకు చాలా నిగూఢమై ఉన్నవి.

కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యేత్ అకర్మణి చ కర్మ యః
స బుద్ధిమాన్ మనుష్యేషు స యుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్

గీ.గా. కర్మేవ్మా అకర్మేవున్ అన్వోమా కర్మేవ్న
కళాల్తో గుణీన్ యోగివేన్కర్సే కర్మేవ్న 4/18

క.ఛే. కర్మేవుమా, అకర్మేవున్, అన్, వోమా కర్మేవ్న
కళాల, తో, గుణీన్, యోగివేన్, కర, సే, కర్మేవ్న

కర్మేవ్మా = కర్మల యందు; **అకర్మేవున్** = అకర్మలను; **అన్వోమా** = మరియు వాటియందు (అకర్మలయందు); **కర్మేవ్న** = సకర్మలను; **కళాల్తో**=

తెలుసు కొన్నచో; **గుణీన్ యోగివేన్** = గుణవంతుడు మరియు యోగియై; **కర సే కర్మేవ్న** = సర్వకర్మలను ఆచరించును.

కర్మల యందు అకర్మలను మరియు వాటియందు (అకర్మల యందు) సకర్మలను తెలుసు కొన్నచో (అతడు) గుణవంతుడు మరియు యోగియై సర్వకర్మలను ఆచరించును.

యస్య సర్వే సమారంభాః కామసంకల్పవర్జితాః
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్మాణం తమాహుః పండితం బుధాః

గీ.గా. జేర్కరం బనాశార్వేన్ రాక్వేజా గ్యానేతి
జేన్క గ్యాని సదా పండిత్కేన్ కనావతి 4/19

క.ఫే. జేర్, కరం, బనాశార్, వేన్, రాక్వేజా, గ్యానేతి
జేన్క, గ్యాని, సదా, పండిత్, కేన్, కనావతి

జేర్కరం = ఎవరి కర్మలు; **బనాశార్వేన్** = కోరికలు లేక; **గ్యానేతి** = జ్ఞానముతో; **రాక్వేజా** = భస్మమగునో; **జేన** = వారిని; **గ్యాని సదా** = జ్ఞానులుకూడా; **కనావతి** = ఎప్పటికైనను; **క పండిత్కేన్** = పండితులని అందురు.

ఎవరి కర్మలు కోరకలు లేక జ్ఞానముతో భస్మమగునో వారిని జ్ఞానులు కూడా ఎప్పటికైనను పండితులని అందురు.

త్యక్త్వా కర్మఫలాసంగం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః
కర్మణ్యభిప్రవృత్తోకపి నైవ కించిత్ కరోతి సః

గీ.గా. కరేని జో ఆశా కర్మన్ వోర్భళేవురో
కరం కరతి వూ న క్రోజూఁజ్ కెరారో 4/20

క.ఛే. కరేని, జో, ఆశా, కర్మన్, వోర్ఫళేవురో
కరం, కరతి, వూ, న, క(్రోజాంఞ్, కెరారో

జో = ఎవరైతే; **కర్మన్ వోర్ఫళేవురో** = కర్మల మరియు వాటి ఫలాల; **కరేని ఆశా** = ఆశ పడడో; **కరం కరతి** = కర్మలు ఆచరించినను; **వూ న క్రోజాఁజ్** = అతను కర్మలు ఆచరించనివాడుగానే; **కెరారో** = భావించబడుచున్నాడు.

ఎవరైతే కర్మల మరియు వాటిఫలాలకు ఆశపడడో కర్మలు ఆచరించినను అతడు కర్మలు ఆచరించనివాడుగానే భావించబడుచున్నాడు.

నిరాశీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహః
శారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషమ్

గీ.గా. ఛోడ జో సే భోగేవ్నన్ జీత కళాంగేవ్న
చూంటేని పాప్ అసేవ్న కరతీ కర్మేవ్న 4/21

క.ఛే. ఛోడ, జో, సే, భోగేవ్నన్, జీత, కళాంగేవ్న
చూంటేని, పాప్, అసేవున, కరతీ, కర్మేవ్న

సే భోగేవ్న = అన్ని భోగాలను; **జో ఛోడ** = ఎవరైతే త్యాగము చేస్తారో; **అన్** = మరియు; **జీత కళాంగేన** = ఇంద్రియాలను జయిస్తారో; **కర్మేవ్న** = కర్మలను; **కరతి** = ఆచరించినను; **అసేవున** = అలాంటి వారికి; **పాప్** = పాపాలు; **చూంటేని** = అంటవు.

అన్ని భోగాలను ఎవరైతే త్యాగము చేస్తారో మరియు ఇంద్రియాలను జయిస్తారో, కర్మలను ఆచరించినను అలాంటివారికి పాపాలు అంటవు.

యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టో ద్వంద్వాతీతో విమత్సరః
సమః సిద్ధావసిద్ధౌ చ కృత్వాపి న నిబధ్యతే

గీ.గా. దక్సక్ మళ్నమళ్జేమా ఏక్భావి మళ్జేతి
ధాపూ బస్కప్టేరో వూ భందేని కర్మేవ్తి 4/22

క.ఛే. దక్, సక్, మళ, న, మళజేమా, (KP)ఏక్భావి, మళ, జేతి
(KP)ధాపూ, బన్, కప్టేరో, వూ, భందేని, కర్మేవ్తి

దక్సక్ = సుఖదుఃఖ; **మళ నమళ్జేమా** = సిద్ధి అసిద్ధిలందు; **ఏక్భావి** = సమ భావముకలవాడు; **బన్ కప్టేరో** = కపటములేనివాడు; **మళజేతి** = లభించు దానితో; **ధాపూ** = తృప్తి చెందువాడు; **వూ భందేని కర్మేవ్తి** = అతడు (కర్మయోగి) కర్మలతో భందించబడడు.

సుఖదుఃఖ సిద్ధి అసిద్ధులందు సమ భావముకలవాడు, కపటము లేనివాడు, లభించేదానితో తృప్తి చెందు ఆ కర్మయోగి కర్మలతో బంధించబడడు.

గతసంగస్య ముక్తస్య జ్ఞానావస్థితచేతసః
యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలీయతే

గీ.గా. సే హరేవూనన్ జో ఛోడ తనేర్పణేన
సమాజా సే యగ్నేర్కాణ్కర తో కర్మేవ్న 4/23

క.ఛే. సే, హరేవూన, అన్, జో, ఛోడ, తనేర్ పణేన
సమాజా, సే, యగ్నేర్, కాణ, కరతో, కర్మేవ్న

జో సే = ఎవరు అన్ని; **హరేవూనన్** = కోరికలను మరియు; **తనేర్పణేన** = దేహాభిమానమును; **ఛోడ** = త్యజించి; **యగ్నేర్కాణ కర్మేవ్న** = యగ్నము కొరకే కర్మలను; **కర తో** = ఆచరించునో; **సే సమాజా** = (అట్టివారి కర్మలు) అన్ని లీనమైపోతాయి

ఎవరు అన్ని కోరికలను మరియు దేహాభిమానమును త్యజించి యజ్ఞముకొరకే కర్మలను ఆచరించుదురో అట్టివారి కర్మలు అన్ని లీనమైపోతాయి.

బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మ హవిః బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణా హుతమ్
బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మ కర్మసమాధినా

గీ.గా. కరేర్యగ్న కరమన్వోర్విస్రా బరమాజ్
కరేవాళ్బర్మాన్ వోతి పాయేర్సదా బర్మాజ్ 4/24

క.ఛే. కరేర్, యగ్న, కరం, అన్, వోర్, (KP)విస్రా, బరమాజ్
కరేవాళ్, బర్మాన్, వోతి, పాయేర్, సదా, బర్మాజ్

కరేర్యగ్న = చేయు యజ్ఞము; **కరం అన్** = యజ్ఞక్రియ మరియు; **వోర్ విస్రా** = యజ్ఞ ద్రవ్యములు; **బరమాజ్** = బ్రహ్మమై యున్నవి; **కరేవాళ్బర్మ**= యజ్ఞము చేయువారు బ్రహ్మ; **అన్వోతి** = మరియు దాని (యజ్ఞము) ద్వారా; **పాయేర్సదా** = పొందు నటువంటి (ఫలము) కూడ; **బర్మాజ్** = బ్రహ్మమే.

చేసే యజ్ఞము, యజ్ఞక్రియ మరియు యజ్ఞ ద్రవ్యములు అన్ని బ్రహ్మమై యున్నవి. యజ్ఞము చేయువారు బ్రహ్మ మరియు దాని (యజ్ఞము) ద్వారా పొందునటువంటి ఫలము కూడ బ్రహ్మమే.

దైవమేవాపరే యజ్ఞం యోగిః పర్యుపాసతే
బ్రహ్మాగ్నావపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజుహ్వతి

గీ.గా. కత్రే థోడ్సేక్ దేవేర్ పూజార్యగ్నేన
కత్రే దూసర్యోగి జీవేత్పర్మేర్ యగ్నేన 4/25

క.ఛే. కర్రే, థోడ్సేక్, యోగి, దేవేర్, పూజార్ యగ్నేన
కర్రే దూసర్యోగి, జీవేతి, పర్మేర్, యగ్నేన

థోడ్సేక్ యోగి = కొందరుయోగులు; **దేవేర్ పూజార్యగ్నేన** = దేవతల పూజా యజ్ఞాన్ని; **కర్రే** = చేయుచున్నారు; **దూసర్యోగి** = ఇతర యోగులు; **జీవేతి పర్మేర్** = ఆత్మతో పరమాత్మ; **యగ్నేన కర్రే** = యజ్ఞమును గావిస్తున్నారు.

కొందరు యోగులు దేవతల పూజాయజ్ఞాన్ని చేయుచున్నారు. ఇతర యోగులు ఆత్మతో పరమాత్మయజ్ఞమును గావిస్తున్నారు.

శ్రోత్రాదీన్ ఇంద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిమ జుహ్వతి
శబ్దాదీన్ విషయానన్య ఇంద్రియాగ్నిషు జుహ్వతి

గీ.గా. థోడ్సేక్ ఛోడ్రే కళాంగేవున్ వశేర్యగ్నేమా
థోడ్సేక్ ఛోడ్రే హరేవున్ కళాంగేరాగేవ్మా 4/26

క.ఛే. థోడ్సేక్, ఛోడ్రే, కళాంగేవున్, వశేర్, యగ్నేమా
థోడ్సేక్, ఛోడ్రే, హరేవున్, కళాంగేర్, ఆగేవ్మా

థోడ్సేక్ యోగి = కొందరు యోగులు; **కళాంగేవున్** = ఇంద్రియాలను; **వశేర్యగ్నేమా** = వశపరుచుకొనే (నిగ్రహమనే) యజ్ఞంలో; **ఛోడ్రే** = వేయుచున్నారు (హోమము గావిస్తున్నారు); **థోడ్సేక్** = మరికొందరు; **హరేవున్**= కోరికలను; **కళాంగేర్ ఆగేవ్మా** = ఇంద్రియములనెడి అగ్నులలో; **ఛోడ్రే** = వేయుచున్నారు.

కొందరు యోగులు ఇంద్రియాలను వశపరుచుకొనే (నిగ్రహమనే) యజ్ఞంలోనే వేయుచున్నారు (హోమము గావిస్తున్నారు). మరికొందరు కోరికలను ఇంద్రియములనెడి అగ్నులలో వేయుచున్నారు.

సర్వాణీంద్రియకర్మాణి ప్రాణకర్మాణి చాపరే
ఆత్మసంయమయోగాగ్నౌ జుహ్వాతి జ్ఞానదీపితే

గీ.గా. ఛవో థోడేస్క్ యోగి కళాంగేవూర్ కర్మేవ్న
ఛోడ్రే గ్యానేత్జీవ్వశ్ యోగేరాగేమా సేన 4/27

క.ఛే ఛవో, థోడేస్క్, యోగి, కళాంగేవూర్, కర్మేవ్న
ఛోడ్రే, గ్యానేతి, జీవ్, వశ్, యోగేర్, ఆగేమా, సేన

ఛవో థోడేస్క్ యోగి = మరికొందరు యోగులు; **కళాంగేవూర్** = ఇంద్రియముల; **కర్మేవ్న సేన** =కర్మలనన్నిటిని; **గ్యానేతి**= జ్ఞానముతో; **జీవ్వ శ్యోగేర్ ఆగేమా** = ఆత్మనిగ్రహ యోగాన్నిలో; **ఛోడ్రే** = వేయు చున్నారు.

మరికొందరు యోగులు ఇంద్రియముల కర్మలనన్నింటిని జ్ఞానముతో ఆత్మ నిగ్రహయోగ యజ్ఞములో వేయుచున్నారు (హోమముగావిస్తున్నారు).

ద్రవ్యయజ్ఞాస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞాస్తథాపరే
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయః సంశితవ్రతాః

గీ.గా. యగ్నేవ్న రాస్లోగ్ కర్రే ధప్కార్తిన్ తప్స్వేత్తి
యోగేతీన్ గ్యాన్యగ్నేవ్న కర్రే వేద్వాచేతి 4/28

క.ఛే. యగ్నేవ్న, రాస్, లోగ్, కర్రే, (PP)ధప్కార్తిన్, తప్స్వేత్తి
యోగేతిన్, గ్యాన్, యగ్నేవ్న, కర్రే, వేద్, (KP)వాచేతి

యగ్నేవ్న రాస్లోగ్ = యజ్ఞాలను పెక్కుమంది; **ధప్కార్తిన్ తప్స్వేత్తి** = ద్రవ్యములతో తపస్సులతో; **యోగేతి** = యోగములతో; **కర్రే** = చేయుచన్నారు; **గ్యాన్ యగ్నేవ్న** = జ్ఞాన యజ్ఞమును; **కర్రే వేద్ వాచేతి** = వేదాధ్యాయముతో చేయుచున్నారు.

పెక్కుమంది ద్రవ్యములతో, తపస్సులతో, యోగములతో, యజ్ఞాలను చేయుచున్నారు. జ్ఞానయజ్ఞమును (కొందరు) వేదాధ్యాయముతో చేయుచున్నారు.

అపానే జుహ్వతి ప్రాణం ప్రాణేऽపానం తథాపరే
ప్రాణాపానగతీ రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః

గీ.గా. థోడసేక్ యోగి సాఁసన్నసాఁసేర్ వాటేవూన్
థామన్ బాళ్రే ఏక్దూస్రేమా సాఁస్నసాఁసేవూన్ 4/29

క.ఛే. థోడసేక్, యోగి సాఁసన్, నసాఁసేర్, వాటేవూన్
థామన్, బాళ్రే, ఏక్, దూస్రేమా, సాఁస్, నసాఁసేవూన్

థోడసేక్ యోగి = కొందరు యోగులు; **సాఁసన్నసాఁసేర్** = ప్రాణాపాన వాయువుల; **వాటేవూన్ థామన్** = మార్గాలను నిరోధించి; **సాఁస్నసాఁసేవూన్** = ప్రాణాపాన వాయువులను; **ఏక్ దూస్రేమా** = ఒకదానిలో మరియొక దానిని; **బాళ్రే** = హోమము గావిస్తున్నారు.

కొందరు యోగులు ప్రాణాపాన వాయువుల మార్గాలను నిరోధించి ప్రాణాపాన వాయువులను ఒకదానిలో మరియొక దానిని హోమము గావిస్తున్నారు.

అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్ ప్రాణేషు జుహ్వతి
సర్వేऽప్యేతే యజ్ఞవిదో యజ్ఞ క్షపితకల్మషాః

గా.గీ. నియమేర్ ఖోరాకూ బాళ్రే సాఁసేన్సాఁసేమా
నాశ్కరు పాపేవ్నన్ యే ఛ కళ్తా యగ్నేవ్మా 4/30

క.ఛే. నియమేర్, (KP)ఖోరాకూ, బాళ్రే, సాఁసేన్, సాఁసేమా
(KP)నాశ్కరు, పాపేవ్నన్, యే, ఛ, కళ్తా, యగ్నేవ్మా

నియమేర్ = నియమముతో; **ఖోరాకూ** = భజించువారు; **సాఁసేన్ సాఁసేమా**= ప్రాణ వాయువును ప్రాణ వాయువులో; **బాళ్రే** = హోమము గావిస్తున్నారు; **యేం పాపేన్న నాశ్కరు** = వీరు పాపములను నాశనమొనరించువారు; **అన్ ఛ కళ్తా యగ్నేవ్మా** = మరియు యజ్ఞములను తెలిపిన వారైయున్నారు.

నియమముతో భుజించువారు ప్రాణ వాయువును ప్రాణ వాయువులో హోమము గావిస్తున్నారు. వీరు పాపములను నాశనమొనరించువారు మరియు యజ్ఞములను తెలిసినవారై యున్నారు.

యజ్ఞశిష్టామృతభుజో యాంతి బ్రహ్మ సనాతనమ్
నాయం లోకోస్త్య యజ్ఞస్య కుతోకన్యః కురుసత్తమ

గీ.గా. ఖావ యగ్నేరన్నేన్తో పావ పరమేన
కాఁయిఁ సక్మళేని యగ్నేవున్ న కర్జేన 4/31

క.ఛే. ఖావ, యగ్నేర్, అన్నేన్తో, పావ, పరమేన
కాఁయిఁ, సక్, మళేని, యగ్నేవున, న, కరజేన

యగ్నేర్ అన్న్ = యజ్ఞాన్నము; **ఖావ తో** = భుజించినచో; **పావ పరమేన** = పరమాత్మను పొందుదురు; **యగ్నేవున్** = యజ్ఞములను; **న కరజేన** = చేయని వారికి; **కాఁయిఁ సక్మళేని** = యే సుఖము లభించదు.

యజ్ఞాన్నము (యజ్ఞమున నైవేద్యము అన్నము) భుజించినచో పరమాత్మను పొందుదురు. యజ్ఞములను చేయని వారికి ఏ సుఖము లభించదు.

ఏవం బహువిధా యజ్ఞాః వితతా బ్రహ్మణో ముఖే
కర్మజాన్ విద్ధి తాన్ సర్వాన్ ఏవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే

గీ.గా. కేలాయే వేదేవ్మా రాస్సారే యగ్నేవున
కళాలస్వో కర్మేవున్తో పావస్ ముక్తీన 4/32

క.ఛే. కేలాయే, వేదేవ్మా, రాస్సారే, యగ్నేవున
కళాలస్, వో, కర్మేవున్, తో, పావస్, ముక్తీన

వేదేవ్మా రాస్సారే = వేదాలలో అనేక విధములైన; **యగ్నేవున కేలాయే** = యజ్ఞములను తెలిపారు; **వో కర్మేవున్** = ఆ కర్మలను; **కళాలస్తో** = తెలుసుకున్నట్లయితే; **పావస్ ముక్తీన** = ముక్తిని పొందుదువు.

వేదాలలో అనేక విధములైన యజ్ఞములను తెలిపారు. ఆ యజ్ఞ కర్మలను తెలుసుకున్నట్లయితే (నీవు) ముక్తిని పొందుదువు.

శ్రేయాన్ ద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాత్ జ్ఞానయజ్ఞః పరంతప
సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే

గా.గీ. కరం యగ్నేతి బడన్ఛ గ్యాన్యగ్నసేమా
కరం సే జేతి పార్థ సమజా గ్యానేమా 4/33

క.ఛే. కరం, యగ్నేతి, బడన్, ఛ, గ్యాన్, యగ్న, సేమా
కరం, సే, జేతి, పార్థ, సమాజా, గ్యానేమా

పార్థ = ఓ పార్థా!; **కరం యగ్నేతి** = కర్మ యజ్ఞముకన్న; **గ్యాన్ యగ్న** = జ్ఞాన యజ్ఞము; **బడన్ఛసేమా** = అన్నివిధాలుగ మించి ఉన్నది; **జేతి** = దానివలన; **కరం సే** = కర్మలన్ని; **సమాజా గ్యానేమా** = జ్ఞానములో సమాప్తమగుతాయి.

ఓ పార్థా! కర్మ యజ్ఞముకన్న జ్ఞాన యజ్ఞము అన్నివిధాలుగ శ్రేష్ఠమైనది. దానివలన కర్మలన్నీ జ్ఞానములో సమాప్తమవుతాయి.

తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా
ఉపదేక్ష్యంతి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శనః

గీ.గా. **తూఁ కర్వింతిన్సేవా గ్యానీవ్తి గ్యాన్పాయేన**
తోన వతావ వో గ్యాని గ్యానేర్తత్త్వేన 4/34

క.ఛే. తూఁ కర్, (PP)వింతిన్ సేవా, గ్యానీవ్తి, గ్యాన్, పాయేన
తోన, వతావ, వో, గ్యాని, గ్యానేర్, తత్త్వేన

గ్యానీవ్తి = జ్ఞానుల నుండి; **గ్యాన్పాయేన** = జ్ఞానము పొందుటకు; **తూఁ** = నీవు; **కర్వింతిన్సేవా** = వినమ్రతతో సేవ చేయుము; **వో గ్యాని**= ఆ జ్ఞానులు; **గ్యానేర్ తత్త్వేన** = జ్ఞాన తత్త్వాన్ని; **తోన వతావ** = నీకు తెలిపెదరు

జ్ఞానల నుండి జ్ఞానము పొందుటకు నీవు వినమ్రతతో సేవ చేయుము. ఆ జ్ఞానులు జ్ఞానతత్త్వాన్ని నీకు తెలిపెదరు.

యద్ జ్ఞాత్వా న పునర్మోహమ్ ఏవం యాస్యసి పాండవ
యేన భూతాన్య శేషేణ ద్రక్ష్య స్యాత్మన్యథో మయి

గీ.గా. **జే గ్యానేన్పాన్ పడేస్ని కుణ్సీ లాలచేమా**
జనా సేన దేక్సకస్ అర్జున తుఁ మార్మా 4/35

క.ఛే. జే, గ్యానేన్, పాన్, పడేస్ని, కుణ్సీ, లాలచేమా
జనా, సేన, దేక్, సకస్, అర్జున, తుఁ, మార్మా

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **జే గ్యానేన్ పాన్** = ఏ జ్ఞానాన్ని పొంది; **కుణ్సీ లాలచేమా** = ఎలాంటి మోహములోను; **పడేస్ని** = నీవు పడవో; **జనా సేన** = అప్పుడు అన్నింటిని; **తుఁ మార్మా** = నీవునాలో; **దేక్ సకస్** = చూడగలుగుతావు.

ఓ అర్జునా! ఏ జ్ఞానాన్ని పొంది నీవు ఎలాంటి మోహములోను పడవో అప్పుడు అన్నింటిని నీవు నాలో చూడగలుగుతావు.

అపి చేదపి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః
సర్వం జ్ఞానప్లవేనైవ వృజినం సంతరిష్యసి

గీ.గా. **జగేమా పాప్కర్మేలోవస్ తూఁ సేతి జాదా**
జనావతి పార్వడ్జాస్ గ్యానేతి వోన్సదా 4/36

క.ఛే. జగేమా, పాప్, కర్మేలో, వస్, తూఁ సేతి, జాదా
జనావతి, పార్, పడ్, జాస్, గ్యానేతి, వోన్సదా

జగేమా = ఈ జగత్తులో; **తూఁ సేతి** = నీవు అందరికన్న; **జాదా** = ఎక్కువగా; **పాప్ కర్మేలోవస్** = పాపములు చేసియున్నను; **జనావతి గ్యానేతి** = అప్పటికైనను జ్ఞానముతో; **వోన్సదా** = దానినికూడా; **పార్వడ్జాస్** = అధిగమించగలవు.

ఈ జగత్తులో నీవు అందరికన్న ఎక్కువగా పాపములు చేసియున్నను అప్పటికైనను జ్ఞానముతో దానినికూడా అధిగమించగలవు.

యథైథాంసి సమిద్ధోఽగ్నిః భస్మసాత్కురుతే ఽర్జున
జ్ఞానాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా

గీ.గా. **నాన్మోట్ లకడీ సే రాక్వ ఆగేతి పార్థా**
నూఁజ్ కర్మేవ ున సేన రాక్కర గ్యాన్సదా 4/37

క.ఛే. నాన్, మోట్, లకడీ, సే, రాక్వ, ఆగేతి, పార్థా
నూఁజ్, కర్మేవున, సేన, రాక్కర, గ్యాన్సదా

పార్థా = ఓ పార్థా! **ఆగేతి** = అగ్నితో; **నాన్మోట్** = చిన్న చితక; **లకడీసే** = కట్టెలన్ని; **రాక్వ** = భస్మమవుతాయి; **నూఁజ్** = అలాగే; **గ్యాన్సదా** = జ్ఞానము కూడా; **కర్మేవున సేన** = కర్మలన్నింటిని; **రాక్కర** = భస్మము చేయును.

ఓ పార్థా! అగ్నితో చిన్న చితక కట్టెలన్ని భస్మమవుతాయి. అలాగే జ్ఞానము కూడా కర్మలన్నింటిని భస్మము చేయును.

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విందతి

గీ.గా. కుణ్సీ చంగాఛేని గ్యానేతి యే జగేమా
కరం యోగేతి సర్వోన్వారేచ జీవేమా 4/38

క.ఛే. కుణ్సీ, చంగా, ఛేని, గ్యానేతి, యే, జగేమా
కరం, యోగేతి, నర్, వోన్, పారేచ, జీవేమా

యే జగేమా = ఈ లోకంలో; **గ్యానేతి** = జ్ఞానముకన్న; **కుణ్సీ చంగాఛేని**= ఏదియును పవిత్రమైనది లేదు; **కరం యోగేతి** = కర్మ యోగముతో; **నర్ వోన** = నరులు దానిని; **జీవేమా** = ఆత్మలో; **పారేచ** = పొందుచున్నారు.

ఈ లోకంలో జ్ఞానముకన్న ఏదియును పవిత్రమైనది లేదు. కర్మ యోగముతో నరులు దానిని (జ్ఞానముహు) ఆత్మలో పొందుచున్నారు.

శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం తత్పరః సంయతేంద్రియః
జ్ఞానం లబ్ధ్వా పరాం శాంతిమ్ అచిరేణాధిగచ్ఛతి

గా.గీ. పర్యాసి సర్దాళో హర్జీతూ గ్యానేన్వాలేన్
పారో ఛట్కేసి పరం దేవ్రూపేర్శాంతేన్ 4/39

క.ఛే. (KP)పర్యాసి, (KP) సర్దాళో, (KP)హర్జీతూ, గ్యానేన్, పాలేన్
పారో, (KPP)ఛట్కేసి, పరం దేవ్ రూపేర్, శాంతేన్

సర్దాళో = శ్రద్ధాళువు; **పర్యాసి** = ప్రయత్న పరాయణుడు; **హర్జీతూ** = కోరికలను జయించినవాడు; **గ్యానేన్వాలేన్** = జ్ఞానాన్ని పొంది; **ఛట్కేసి** = వెంటనే; **పరం దేవ్రూపేర్శాంతేన్** = పరమాత్మ రూపమగు శాంతిని; **పారో** = పొందుచున్నాడు.

శ్రద్ధాళువు, ప్రయత్న పరాయణుడు, కోరికలను జయించినవాడు జ్ఞానాన్ని పొంది వెంటనే పరమాత్మరూపమగు శాంతిని పొందుచున్నారు.

అజ్ఞశ్చాశ్రద్దధానశ్చ సంశయత్మా వినశ్యతి
నాయం లోకోఽస్తి న పరో చ సుఖం సంశయాత్మనః

గీ.గా. అగ్యాని ఘట్జా బన్సర్దాన్ గుమానేమా
అసేన్మళేని కుణ్సీ సక్ తీనీ లోకేవ్మా 4/40

క.ఛే అగ్యాని, ఘట్జా, బన్, **(KP)**సర్దాన్, **(PP)**గుమానేమా
అసేన్, మళేని, కుణ్సీ, సక్ ,తీనీ, లోకేవ్మా

అగ్యాని = అజ్ఞాని; **బన్సర్దా** = శ్రద్దలేక; **గుమానేమా** = అనుమానముతో; **ఘట్జా** = నష్టపడతాడు; **కుణ్సీ** = ఎలాంటి; **సక్** = సుఖము; **తీనీలోకేవ్మా** = ముల్లోకాలలో; **అసేన్మళేని** = అలాంటి వానికి అభించదు.

అజ్ఞాని శ్రద్ధలేక అనుమానముతో నష్ట పడతాడు. ఎలాంటి సుఖము ముల్లోకాలలో అలాంటివానికి అభించదు.

యోగసన్న్యస్తకర్మాణం జ్ఞానసంఛిన్నసంశయమ్
ఆత్మవంతం న కర్మాణి నిబధ్నంతి ధనంజయ

గా.గీ. పర్మేన జో యోక్కర్మేవ్న చడాన్ పర్కేతి
పార్వడ్జా తో భందేని వూ కుణ్సీ కర్మేవ్తి 4/41

క.ఛే. పర్మేన, జో, యోగ్, కర్మేవ్న, చడాన్, **(KP)**పర్కేతి
పార్వడ్జా, తో, భందేని, వూ, కుణ్సీ, కర్మేవ్తి

పర్మేన జో = పర్మాత్మకు ఎవరైతే; **యోగ్ కర్మేవ్న** = యోగకర్మలను; **చడాన్** = ఆర్పించి; **పర్కేతి** = వివేకముతో; **పార్వడ్జాతో** = అధిగమించినచో;

కుణ్సీ కర్మేవ్తి = ఎటువంటి కర్మలతోను; **వూ** = అతడు; **భందేని** = బంధించబడడు.

పరమాత్మకు ఎవడైతే యోగకర్మలను అర్పించి వివేకముతో (సందేహములను) అధిగమిస్తాడో అతడు ఎటువంటి కర్మలతోను బంధించబడడు.

తస్మాదజ్ఞాన సంభూతం హృత్స్థం జ్ఞానాసినాత్మనః
ఛిత్త్వైనం సంశయం యోగమ్ అతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత

గీ.గా. గ్యానేర్తల్వార్తి చీర్తార్మార్వో అగ్యానేన
గ్యాన్పా బన్హరేర్ యోగేతిన్ లడ్యే వేరేన 4/42

క.ఛే. గ్యానేర్, తల్వార్తి, చీర్, తార్మార్, వో, ఆగ్యానేన
గ్యాన్ పా, బన్ హరేర్, యోగేతిన్, లడ్, యే వేరేన

గ్యానేర్ తల్వార్తి = జ్ఞానమనే ఖడ్గముతో; **తార్మార్ వొ ఆగ్యానేన** = నీ లోని ఆ అజ్ఞానమును; **చీర్** = చీల్చుము; యోగేతి **బన్ హరేర్ గ్యాన్ పా** = యోగముతో కామ రహిత జ్ఞానమును పొంది; **లడ్ యే వేరేన** = ఈ యుద్ధము చేయుము.

జ్ఞానమనే ఖడ్గముతో నీ లోని ఆ అజ్ఞానమును చీల్చుము. యోగముతో కామ రహిత జ్ఞానమును పొంది ఈ యుద్ధము చేయుము.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ చారేర్గావో
గ్యానక్కరం యోగ్ యేతి వేగో పూరో.

* * *

అధ్యాయ్ చార్

అధ్యాయ్ పాంచ్

అర్జున ఉవాచ

సన్న్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పునర్యోగం చ శంససి
యచ్ఛ్రేయ ఏతయోరేకం తన్మే బ్రూహి సునిశ్చితమ్

గీ.గా. కర్మేవూన్ఛోడేరోన్ కరం యోగ్ కరేరో కేన్
కేరోచి తూ‹ వతా భలో కుణ్సేకో ఏకేన్ 5/1

క.ఛే. కర్మేవూన్, ఛోడేరోన్, కరమ్, యోగ్, కరేరో, కేన్
కేరోచి, తూ‹, వతా, భలో, కుణ్సేకో, ఏకేన్

కర్మేవూన్= కర్మలను; **ఛోడేరోన్** = త్యజించుట మరియు; **కరం యోగ్** = కర్మ యోగము; **కరేరో** = ఆచరించుట; **కేన్ కేరోచి** = అని చెప్పుచున్నావు; **భలో** = శ్రేష్ఠమైనది; **కుణ్సేకో ఏకేన్** = ఏదో ఒకదానిని; **తూ‹ వతా** = నీవు తెలుపుము.

కర్మలను త్యజించుట మరియు కర్మ యోగము ఆచరించుట అని చెప్పుచున్నావు. శ్రేష్ఠమైనది ఏదో ఒక దానిని నీవు తెలుపుము.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

సన్న్యాసః కర్మయోగశ్చ నిఃశ్రేయస కరావుభౌ
తయోస్తు కర్మసన్న్యాసాత్ కర్మయోగో విశిష్యతే

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. కర్మేవూన్ఛోడేరోన్ కరం యోగ్ కరజేమా
కరం యోగ్ఛ ఆసానన్ భలో వో దోయిమా 5/2

క.ఛే. కర్మేవూన్, ఛోడేరోన్, కరంయోగ్, కరజేమా
కరమ్ యోగ్, ఛ, (H)ఆసానన్, భలో, వో, దోయిమా

కర్మేవూన్ ఛోడేరోన్ = కర్మలను త్యజించుట మరియు; **కరమ్ యోగ్** = కర్మయోగము; **కరజేమా** = ఆచరించుటలో; **కరంయోగ్** = కర్మయోగము; **అసానన్** = సులభము మరియు; **భలో ఛ దోయిమా** = ఆ రెండింటిలో శ్రేష్ఠమైవున్నది.

కర్మలను త్యజించుట మరియు కర్మ యోగము ఆచరించుటలో కర్మయోగము సులభము మరియు ఆ రెండింటిలో శ్రేష్ఠమైవున్నది.

జ్ఞేయః స నిత్యసన్న్యాసీ యో న ద్వేష్టి న కాంక్షతి
నిర్ద్వంద్వో హి మహాబాహో సుఖం బంధాత్ ప్రముచ్యతే

గీ.గా. సన్యాసి కేని దేని దోషన్ హూఁస్కరేని
సంసార్సక్వోన యే జగేమా భాంద్సకేని 5/3

క.ఛే. సన్యాసి, కేని, దేని, దోషన్, హూఁస్, కరేని
సంసార్, సక్, వోన, యే, జగేమా, భాంద్, సకేని

సన్యాసి కేని = సన్యాసి ఎవరిని; **దేని దోషన్** = ద్వేషించడు; **హూఁస్ కరేని** = కోరికలు కోరడు; **సంసార్ సక్** = సంసార సుఖాలు; **వోన** = అతడిని; **యే జగేమా** = ఈ లోకంలో; **భాంద్ సకేని** = బంధించలేవు.

సన్యాసి ఎవరిని ద్వేషించడు కోరికలు కోరడు. అతడు రాగద్వేషాలకు లొంగడుకనుక సంసార సుఖాలు అతడిని ఈ లోకంలో బంధించలేవు.

సాంఖ్య యోగౌ పృథగ్బాలాః ప్రవదంతి న పండితాః
ఏకమప్యాస్థితః సమ్యక్ ఉభయోర్విందతే ఫలమ్

గీ.గా. వతావ అగ్యాని నాళీకేన్ దోయ్యోగేప్న
వోమా కేతీతి గ్యాని పావ పరమేన 5/4

క.ఛే. వతావ, అగ్యాని, నాళీకేన్, దోయి, యోగేప్న
వోమా, కేతీతి, గ్యాని, పావ, పరమేన

అగ్యాని దోయియోగేప్న = అజ్ఞానులు ఈ రెండు యోగాలను; **నాళీకేన్ వతావ** = వేరు వేరని తెలుపుతారు; **వోమా కేతీతి** = ఈ రెండింటిలో దేనితో నైనను; **గ్యాని** = జ్ఞానులు; **పావ పరమేన** = పరమాత్మను పొందుతారు.

అజ్ఞానులు జ్ఞాన యోగము మరియు కర్మ యోగము ఈ రెండు యోగాలను వేరు వేరని తెలుపుతారు. ఈ రెండిటిలో దేనితోనైనను జ్ఞానులు పరమాత్మను పొందుతారు.

యత్ సాంఖ్యైః ప్రాప్యతే స్థానం తద్యోగైరపి గమ్యతే
ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి

గీ.గా. పరం దేవ్మళ గ్యానన్కరం యోగ్దోయీతి
పరకీ నర్దేక దోయీన ఏక్నజ్రేతి 5/5

క.ఛే. పరం దేవ్, మళ, గ్యానన్, కరం, మోగ్, దోయీతి
(PP)పరకీ, నర్, దేక, దోయీన, ఏక్ నజ్రేతి

గ్యానన్ = జ్ఞానము మరియు; **కరం యోగ్** = కర్మ యోగము; **దోయీతి** = రెండిటితోను; **పరం దేవ్** = పరమాత్మ; **మళ** = లభిస్తాడు; **పరకీనర్** = వివేకవంతుడైన పురుషుడు; **దోయీన** = రెండిటిని; **ఏక్ నజ్రేతి దేక** = సమదృష్టితో చూస్తాడు.

జ్ఞానము మరియు కర్మ యోగము రెండిటితోను పరమాత్మ లభిస్తాడు. వివేక వంతుడైన పురుషుడు రెండిటిని సమదృష్టితో చూస్తాడు.

సన్న్యాసస్తు మహాబాహో దుఃఖ మాప్తుమయోగతః
యోగయుక్తో మునిర్బ్రహ్మ న చిరేణాధిగచ్ఛతి

గీ.గా. కోని ఆసాన్ యోగ్బనా కర్మేవ్న ఛోడేరో
కర్మి ధావన్పాల తత్త్వ పరం జీవేరో 5/6

క.ఛే. కోని, ఆసాన్, యోగ్, బనా కర్మేవ్న, ఛోడేరో
(KP)కర్మి, (PP)ధావన్, పాల, తత్త్వ, పరం, జీవేరో

యోగ్బనా = యోగభ్యాసము లేక; **కర్మేవ్న ఛోడేరో**= కర్మలను త్యజించడము; **ఆసాన్ కోని** = సులభము కాదు; **కర్మి** = కర్మయోగి; **ధావన్** = భగవంతుని కొలచి; **తత్త్వ పరం జీవేరో** = పరమాత్మ తత్త్వమును; **పాల** = పొందుతాడు.

యోగాభ్యాసము లేక కర్మలను త్యజించడము సులభము కాదు. కర్మయోగి భగవంతుని కొలచి పరమాత్మ తత్త్వమును పొందుతాడు.

యోగయుక్తో విశుద్ధాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః
సర్వ భూతాత్మభూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే

గీ.గా. జో మనేనవశ్కరు హర్జీతూ బన్కప్టీన్
జీవ్సేరన్వోర్ ఏక్కేలతో కరం చూంటేవ్నోన్ 5/7

క.ఛే. జో మనేన, వశ్కరు, హర్జీతూన్, (PP)బన్కప్టీన్
జీవ్, సేరన్, వోర్, ఏక్, కేలతో, కరం, చూంటేని, వోన్

జో మనేనవశ్కరు = ఎవడు మనసును వశపరచుకొన్నవాడో; **హర్జీతూన్** = జితేంద్రియుడో; **బన్కప్టీన్** = కపటము లేనివాడో మరియు; **జీవ్సేరన్వోర్**=

అందరి ఆత్మ తన ఆత్మ; **ఏక్కేలతో** = ఒకటే అనుకొనునో; **వోన్ కరం చూంటేన్** = అతడిని కర్మలు అంటవు.

ఎవడు మనసును వశపరచుకొన్నవాడో జితేంద్రియుడో కపటము లేనివాడో మరియు అందరి ఆత్మ తన ఆత్మ ఒకటేననుకొనునో అతడు కర్మలు ఆచరిస్తున్నను కర్మఫలాలు అతడిని అంటవు.

నైవ కించిత్ కరోమీతి యుక్తో మన్యేత తత్త్వవిత్
పశ్యన్ శృణ్వన్ స్పృశన్ జిఘ్రన్న శ్నన్ గచ్ఛన్ శ్వసన్ స్వపన్

గీ.గా. **వాతే కర్తో లే దే ఖా సో చాల్తో సామళ్తో**
వాఁస్లేతో సాఁస్లేతో ఛీప్తో ఆంకీ కాడ్మీచ్తో **5/8**

క.ఛే. వాతే, కర్తో, లే, దే, ఖా, సో, చాల్తో, సామళ్తో
వాఁస్, లేతో, సాఁస్, లేతో, ఛీప్తో, ఆంకీ, కాడ్, మీచ్తో

వాతే కర్తో = మాట్లాడుచూ; **లే** = తీసుకొనుచూ; **దే** = ఇచ్చుకొనుచూ; **ఖా** =భుజించుచూ; **సో** = నిద్రపోతూ; **చాల్తో** = నడచుచూ; **సామళ్తో** = వినుచూ; **వాఁస్లేతో** = ఆఘ్రీణించుచూ; **సాఁస్లేతూ** = శ్వాస తీసుకొనుచూ; **ఛీప్తో** = స్పర్శిస్తూ; **ఆంకీ కాడ్మీచ్తో** = కళ్ళు తెరుయుచూ మూయుచూ.

మాట్లాడుచూ, తీసుకొనుచూ, ఇచ్చుకొనుచూ, భుజించుచూ, నిద్రపోతూ, నడుచుచూ, వినుచూ, ఆఘ్రాణించుచూ, శ్వాస తీసుకొనుచూ, స్పర్శిస్తూ, కళ్ళుతెరుచుచూ మూయుచూ.

ప్రలపన్ విసృజన్ గృహ్ణన్ ఉన్మిషన్ నిమిషన్నపి
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేషు వర్తంత ఇతి ధారయన్

గీ.గా. **కేల గ్యాని కళాంగ్వోర్యాం వో క్రేచ కేన్**
కేలవూ కనాఁయిఁ కాఁయిఁ క్రోకోనికేన్ **5/9**

క.ఛే. కేల, గ్యాని, కళాంగ్, వోర్కామ్, వో, కర్రేచ, కేన్
కేల, వూ, కనా(యి(, కా(యి(, కర్రో, కోని, కేన్

కళాంగ్వోర్ = ఇంద్రియాలు వాటి; **కామ్ వో** = పని అవి; **కర్రేచకేన్** = చేస్తున్నాయని; **కేల గ్యాని** = జ్ఞాని అనుకుంటాడు; **వూ** = అతను; **కనా(యి(కా(యి(** = ఎన్నడు ఏమియును; **కర్రో కోనికేన్** = చేయుటలేదని; **కేల** = అనుకుంటాడు.

ఇంద్రియాలు వాటి పని అవి చేస్తున్నాయని జ్ఞాని అనుకుంటాడు. అతను ఎన్నడు ఏమియును చేయుటలేదని అనుకుంటాడు.

బ్రహ్మణ్యాధాయ కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా కరోతి యః
లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్రమివాంభసా

గీ.గా. జో నర్చడావ సే కరం పరం జీవేన
జేన్చూంటేని పాప్ జూ(పాణి కమ్మేర్పానేన 5/10

క.ఛే. జో, నర్, చడావ, సే, కరం, పరం, జీవేన
జేన్, చూంటేని, పాప్, జూ(, పాణి, (PP)కమ్మేర్, పానేన

జో నర్ = ఏ పురుషుడైతే; **సే కరం** = అన్ని కర్మలను; **పరం జీవేన** = పరమాత్మకు; **చడావ** = అర్పిస్తాడో; **కమ్మేర్పానేన** = తామరాకుకు; **పాణీర్ జూ(** = నీరులా; **పాప్** = పాపములు; **జేన్చూంటేని** = అతనికి అంటవు.

ఏ పురుషుడైతే అన్ని కర్మలను పరమాత్మకు అర్పిస్తాడో, తామరాకుకు నీరు అంటనట్లుగా పాపములు అతనికి అంటవు.

కాయేన మనసా బుద్ధ్యా కేవలైరింద్రియైరపి
యోగినః కర్మ కుర్వంతి సంగం త్యక్త్వాత్మశుద్ధయే

గీ.గా. కరం యోగి దేని ధ్యాన్తన్మన్ కళాంగేవ్న
కర వూ బన్ఫళేరాశాతి కరమేవ్న 5/11

క.ఛే. కరం, యోగి, దేని, ధ్యాన్, తన్మన్, కళాంగేవ్న
కర, వూ, బన్, ఫళేర్, ఆశాతి, కరమేవున

కరం యోగి = కర్మ యోగి; **తన్మన్**= శరీరము మనసు; **కళాంగేవ్న** = ఇంద్రియాలపైన; **దేని ధ్యాన్** = ఆసక్తి కనబరచడు; **వూ** = అతడు; **బన్ఫళేరాశాతి**= పలాలను ఆశించకుండ; **కర కరమేవ్న** = కర్మలను ఆచరిస్తాడు.

కర్మయోగి శరీరము మనసు ఇంద్రియాలపైన ఆసక్తి కనబరచడు. అతడు ఫలాలను ఆశించకుండ కర్మలను ఆచరిస్తాడు.

యుక్తః కర్మఫలం త్యక్త్వా శాంతిమాప్నోతి నైష్ఠికీమ్
అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సక్తో నిబధ్యతే

గీ.గా. పావ వూ కరం ఫళేన్ఛోడన్ పరం శాంతి
పాయేనిన్ గూంతాజా హూఁసీ ఫళేరాశావ్తి 5/12

క.ఛే. పావ, వూ, కరం, ఫళేన్, ఛోడన్, పరం, శాంతి
పాయేనిన్, గూంతాజా, హూఁసీ, ఫళేర్, ఆశావ్తి

కరం ఫళేన్ ఛోడన్ = కర్మఫలాన్ని వదిలి; **పరం శాంతి** = పరమ శాంతిని; **పావ వూ** = అతడు పొందుతాడు; **హూఁసీ** = కోరికలు కలవాడు; **పాయేనిన్** = శాంతి పొందక; **ఫళే్రాశావ్తి** = ఫలాల ఆశలలో; **గూంతాజా** = చిక్కుకుంటాడు.

కర్మఫలాన్ని వదిలి పరమ శాంతిని అతడు పొందుతాడు. కోరికలు కలవాడు శాంతి పొందక ఫలాల ఆశల వలలో చిక్కుకుంటాడు.

సర్వకర్మాణి మనసా సన్న్యస్యాస్తే సుఖం వశీ
నవద్వారే పురే దేహీ నైవ కుర్వన్ న కారయన్

గీ.గా. కర్కరావనజాఁ యోగి మనేన్వశ్కరన్
కరం సే ఛోడన్ ర పర్మే్రరూపేమా టకన్ 5/13

క.ఛే. కర్, కరావ, న జాఁ, యోగి, మనేన్, వశ్కరన్
కరం, సే, ఛోడన్, ర, పర్మేర్, రూపేమా, టకన్

యోగి = యోగి; **కర్కరావనజాఁ** = (తాను కర్మలను) చేయక చేయించక; **మనేన వశ్కరన్** = మనసును వశపరుచుకొని; **సే కరం ఛోడన్** = కర్మలన్నిటిని త్యజించి; **పర్మే్రరూపేమా** = పరమాత్మ రూపమున; **టకన్ ర** = నిలచి యుంటాడు.

యోగి కర్మలను (తాను) చేయక చేయించక మనసును వశపరుచుకొని, కర్మలన్నిటిని త్యజించి పరమాత్మ రూపమున నిలచి పరమ శాంతిని పొందును.

న కర్తృత్వం న కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః
న కర్మఫల సంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే

గీ.గా. పెదాడేని పరందేవ్ కర్మన్ వోర్ఫళేవ్న
పణ్వో లాగ గుణేవుర్కాణ మన్క్యావున 5/14

క.ఛే. [KP]పెదాడేని, పరం, దేవ్, కర్మన్, వోర్, ఫళేవ్న
పణ్వో, లాగ, గుణేవుర్, కాణ, మనిక్యావున

పరందేవ్ = పరమాత్మ; **కర్మన్వోర్ఫళేవ్న** = కర్మలను మరియు వాటిఫలాలను; **పెదాడేని** =సృష్టించడు; **పణ్వో** = కాని అవి; **గుణేవుర్కాణ** = గుణముల వలన; **మన్క్యావున లాగ** = మానవులకు కలుగుతాయి.

పరమాత్మ కర్మలను మరియు వాటి పలాలను సృష్టించడు, కాని అవి గుణములవలన మానవులకు కలుగుతాయి.

నాదత్తే కస్యచిత్ పాపం న చైవ సుకృతం విభుః
అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యంతి జంతవః

గీ.గా. లేని దేవ్ పాప్ధపరమన్ కర్మేవున్కేరీతి
లాల్చేమా పడ లోగ్ అగ్యాన్గ్యానేన్దాబ్జేతి 5/15

క.ఛే. లేని, దేవ్, పాప్, ధరం, అన్, కర్మేవున్, కేరీతి
లాల్చేమా, పడ, లోగ్, అగ్యాన్, గ్యానేన్, దాబజేతి

దేవ్ = భగవంతుడు; **పాప్ధపరమన్** = పాప పుణ్యాలను మరియు; **కర్మేవున** = కర్మలను; **కేరీతి** = ఎవరివైనను; **లేని** = స్వీకరించడు; **అగ్యాన్** = అజ్ఞానము; **గ్యానేన్** = జ్ఞానమును; **దాబజేతి** = అణచి వుంచుట వలన; **లోగ్** = జనులు; **లాల్చేమాపడ** = మోహములో పడతారు.

భగవంతుడు పాప పుణ్యాలను మరియు కర్మలను ఎవరివైనను స్వీకరించడు. అజ్ఞానము జ్ఞానమును అణచివుంచుటవలన జనులు మోహములో పడతారు.

జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః
తేషామాదిత్యవత్ జ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరమ్

గీ.గా. సే అగ్యాన్నాశ్వ జే పరం తత్త్వేర్గ్యానేతి
సూరజేర్జుః పరం దిసావ వో గ్యానేతి 5/16

క.ఛే. సే అగ్యాన్, నాశ్వ, జే, పరం, తత్త్వేర్, గ్యానేతి
సూరజేర్ జుః, పరం, దిసావ, వో గ్యానేతి

జే పరం తత్త్వేర్ గ్యానేతి = ఏ పరమాత్మ తత్త్వజ్ఞానముతో; **సే అగ్యాన్** = అజ్ఞానమంతా; **నాశ్వ** = నాశనమగునో; **సూరజేర్జుఁ** = సూర్యప్రకాశమువలే; **వో గ్యానేతి** = ఆ జ్ఞానముతో; **పరం దిసావ** = పరమాత్మ దర్శనమగును.

ఏ పరమాత్మ తత్త్వజ్ఞానముతో అజ్ఞానమంతా నాశనమగునో సూర్యప్రకాశమువలె ఆ జ్ఞానముతో (అతనికి) పరమాత్మ దర్శనమగును.

తద్బుద్ధయస్తదాత్మానః తన్నిష్ఠాస్తత్పరాయణాః
గచ్ఛ్యంత్యపునరావృత్తిం జ్ఞాననిర్ధూతకల్మషాః

గీ.గా. పరమేమా జేర్గుణ్ టకన్దేక జీవేన
పాయేని ఊఁ కనాఁయిఁ దుస్రో జనమేన 5/17

క.ఛే. పరమేమా, జేర్, గుణ్, టకన్, దేక, జీవేన
పాయేని, కనాఁయిఁ, ఊఁ, దుస్రో, జనమేన

పరమేమా = పరమాత్మయందు; **జేర్గుణ్ టకన్** = ఎవరి గుణము నిశ్చలముగా వుండి; **దేక జీవేన** = ఆత్మను చూచునో; **ఊఁ కనాఁయిఁ** = అతడు ఎన్నటికిని; **దుస్రో జనమేన పాయేని** = మరియొక జన్మను పొందడు.

పరమాత్మయందు ఎవరి గుణము నిశ్చలముగా వుండి ఆత్మను చూచునో అతడు ఎన్నటికిని మరియొక జన్మను పొందడు.

విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తిని
శుని చైవ శ్వపాకే చ పండితాః సమదర్శినః

గీ.గా. గ్యాని దేక్సక పర్మేన్ పర్కి బామణేవ్మా
గావడి హాతి కొత్రా అన్ జాంగడేవుమా 5/18

క.ఛే. గ్యాని, దేక్, సక, పర్మేన్, పర్కి, బామణేవ్మా
గావడి, హాతి, కొత్రా, అన్, (PP)జాంగడేవుమా

గ్యాని = జ్ఞాని అయినవాడు; **పర్కి బామణేవ్మా** = వివేకవంతుడైన బ్రాహ్మణుని యందు; **గావడి హాతి** = ఆవు ఏనుగు; **కొత్రా అన్** = కుక్క మరియు; **జాంగడేవుమా** = చండాలుని యందు; **పర్మేన్ దేక్సక** = పరమాత్మను చూడగలుగుతాడు.

జ్ఞాని అయినవాడు వివేకవంతుడైన బ్రాహ్మణుని యందు ఆవు ఏనుగు కుక్క మరియు చండాలుని యందు పరమాత్మను చూడగలుగుతాడు.

> ఇహైవ తైర్జితః సర్గో యేషాం సామ్యే స్థితం మనః
> నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్ బ్రహ్మణి తే స్థితాః

గీ.గా. యేక్సరి భావేవాళ్ పార్పడ్జా యే జేగేమా
యే టకన్ర హర్వేళా వో పరం జీవేమా 5/19

క.ఛే. (KP)యేక్సరి, భావే, వాళ్ పార్, పడ్జా, యే, జగేమా
యేటకన్, ర, హర్వేళా, వో, పరం, జీవేమా

యేక్సరి భావేవాళ్ = సమ భావము కలవారు; **యే జగేమా** = ఈ లోకమున; **పార్పడ్జా** = అధిగమిస్తారు (సంసారమునుండి); **యే** = వీరు; **వో పరం జీవేమా** = ఆ పరమ్మాయందు; **హర్వేళా** = ఎల్లవేళల; **టకన్ర** = స్థిరంగా వుంటారు.

సమభావము కలవారు ఈ లోకమున (సంసారమునుండి) అధిగమిస్తారు. వీరు ఆ పరమాత్మయందు ఎల్లవేళల స్థిర భావంతో వుంటారు.

> న ప్రహృష్యేత్ ప్రియం ప్రాప్య నోద్విజేత్ ప్రాప్య చాప్రియం
> స్థిరబుద్ధిరసమ్మూఢో బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మణి స్థితః

గీ.గా. జో ఫూలేని ఆచేతిన్ ఘటేని బల్లామా
జేర్మన్ర బన్దోషన్ బన్ఖోటేతి పర్మేమా 5/20

క.ఛే. జో, ఫూలేని, ఆచేతిన్, ఘటేని, బల్లామా
జేర్, మన్, ర, బన్‌దోషన్, బన్ (PP)ఖోటేతి, పర్మేమా

జో = ఎవడైతే; **ఆచేతి** = శుభాలలో; **ఫూలేని** = హర్షింపడో; **బల్లామా** = అశుభాలలో; **ఘటేని** = కృషించడో; **జేర్ మన్** = అలాంటి వాడి మనసు; **బన్దోషన్ బన్ ఖోటేతి** = దోషము కపటము లేకుండా; **పర్మేమా ర**= పరమాత్మయందు ఉండును.

ఎవడైతే శుభాలలో హర్షించడో అశుభాలలో కృశించడో అలాంటివాడి మనసు దోషము కపటము లేకుండా పరమాత్మయందు స్థిరముగా ఉండును.

బాహ్యస్పర్శేష్వసక్తాత్మా విందత్యాత్మని యత్సుఖమ్
స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖమక్షయమశ్నుతే

గీ.గా. న కేరీప ధ్యాన్రేతా సక్పావూ జీవేతి
న ఘటేవాళ్ సక్పావ్వూ పర్మేర్ధ్యాన్యోగేతి 5/21

క.ఛే. న, కేరీప్, ధ్యాన్, రేతా, సక్, పావూ, జీవేతి
న, ఘటేవాళ్, సక్పావ, వూ, పర్మేర్, ధ్యాన్, యోగేతి

న ధ్యాన్ర కేరీప = దేనియందును ఆసక్తి కనబరచక; **జీవేతి** = ఆత్మధ్యానముతో; **సక్పావూ** = సుఖమును పొందువాడు; **పర్మేర్ ధ్యాన్యోగేతి** = పరమాత్మ ధ్యాన యోగముతో; **వూ** = అతడు; **న ఘటేవాళ్**= తరగటువంటి; **సక్పావ** = సుఖమును పొందును.

దేనియందును ఆసక్తి కనబరచక ఆత్మ ధ్యానముతో సుఖమును పొందువాడు పరమాత్మ ధ్యాన యోగముతో అతడు తరగనటువంటి సుఖమును పొందును.

యే హి సంస్పర్శజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే
ఆద్యంతవంతః కౌంతేయ న తేషు రమతే బుధః

గీ.గా. ఛ దకేపూర్ శురూనాఖిర్ హరేర్ఘరేమా
చాయేనిన్పడేని పర్కి అసే భోగేవ్మా 5/22

క.ఛే. ఛ, దకేపూర్, శురూనాఖిర్, హరేర్, ఘరేమా
చాయేనిన్, పడేని, (KP)పర్కి, అసే, భోగేవ్మా

హరేర్ఘరేమా = కోరికలను ఇంటిలో; **దకేపూర్** = దుఃఖాలనినటి; **శురూనాఖిర్** = ఆది అంత్యములు; **ఛ** = ఉన్నవి; **పర్కి** = వివేకవంతుడు; **అసే భోగేవ్మా**=అలాంటి భోగములయందు; **చాయేనిన్ పడేని** =పడడు ఆసక్తుడుకాడు.

కోరికలనే ఇంటిలో దుఃఖాలన్నిటి ఆదిఅంత్యములు ఉన్నవి, వివేకవంతుడు అలాంటి భోగములయందు పడడు ఆసక్తుడు కాడు.

శక్నోతీహైవ యః సోఢుం ప్రాక్ శరీరవిమోక్షణాత్
కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తః స సుఖీ నరః

గీ.గా. జో నర్ తన్ఖూటేరాంగ థామ హూఁస్రీసేవ్న
జక్కోజ్కెరావ యోగి అన్పావ సకేవ్న 5/23

క.ఛే. జో, నర్, తన్, ఖూటేరాంగ, థామ, హూఁస్, రీసేవ్న
జక్కోజ్, కెరావ, యోగి, అన్, పావ, సకేవ్న

జో నర్ = ఏ పురుషుడైతే; **తన్ఖూటేరాంగ** = తనువు చాలించే ముందు; **హూఁస్రీసేవ్న** = కోరిక కోపాలను; **థామ** = అదుపులో వుంచుతాడో; **జక్కోజ్**= అలాంటివాడె; **యోగి కెరావ** = యోగి అనబడతాడు; **అన్** = మరియు; **పావ సకేవ్న** = సుఖాలను పొందుతాడు.

ఏ పురుషుడైతే తనువు చాలించే ముందు కోరిక కోపాలను అదుపులో వుంచుతాడో అలాంటివాడే యోగి అనబడతాడు మరియు సుఖాలను పొందుతాడు.

యోఽంతఃసుఖోఽంతరా రామః తథాంతర్జ్యోతిరేవ యః
స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణమ్ బ్రహ్మభూతోఽధిగచ్ఛతి

గీ.గా. జో యోగి చళ్క సక్వావ రమ్మ జీవేమా
జకోజ్ యోగి పాసక ముక్తీన్యే జగేమా 5/24

క.ఛే. జో, యోగి, చళ్క, సక్వావ, రమ్మ, జీవేమా
జకోజ్, యోగి, పాసక, ముక్తీన, యే, జగేమా

జో యోగి జీవేమా = ఏ యోగి ఆత్మయందే; **చళ్క సక్వావ** = హర్షించునో సుఖమును పొందునో; **రమ్మ** = రమించునో; **జకోజ్ యోగి** = ఆ యోగియే; **యే జగేమా** =ఈ లోకమునందు; **పాసక ముక్తీన** =ముక్తిని పొందగలుగుతాడు.

ఏ యోగి ఆత్మయందే హర్షించునో సుఖమును పొందునో రమించునో ఆ యోగియే ఈ లోకమునందు ముక్తిని పొందగలుగుతాడు.

లభంతే బ్రహ్మనిర్వాణం ఋషయః క్షీణకల్మషాః
ఛిన్నద్వైధా యతాత్మానః సర్వభూతహితే రతాః

గీ.గా. బన్వాపి హర్జీతు సేర్భలో చాయేవాళన్
బేగుమాని గ్యానీ పాసకరే పరమేన్ 5/25

క.ఛే. బన్వాపి, హర్జీతు, సేర్, భలో, చాయేవాళన్
(PP)బేగుమాని, గ్యానీ, పాసకరే, పరమేన్

బన్నాపి = పాపరహితులు; **హర్జీతు** = జితేంద్రియులు; **సేర్భలోచాయేవాళన్** = అందరి మేలు కోరువారు మరియు; **బేగుమాని** = సంశయ రహితులైన; **గ్యానీ** = జ్ఞానులు; **పాసకరే పరమేన్** = పరమాత్మను పొందగలుగుచున్నారు.

పాపరహితులు, జితేంద్రియులు, అందరి మేలు కోరువారు మరియు సంశయరహితులైన జ్ఞానులు పరమాత్మను పొందగలుగుచున్నారు.

కామక్రోధ వియుక్తానాం యతీనాం యత చేతసామ్
అభితో బ్రహ్మనిర్వాణం వర్తతే విదితాత్మనామ్

గీ.గా. మన్ టకాన్ హూఁస్రేస్జీతు జీవేర్గ్యానీన
మళ సేవడీతి పరం శాంత్వో యోగీన 5/26

క.ఛే. మన్, టకాన్, హూఁస్, రీసేన్, జీతు, జీవేర్, గ్యానీన
మళ, సేవడితి, పరం, శాంత్ వో, యోగీన

మన్ టకాన్ = మనసును స్థిరపరిచి; **హూఁ స్రేసేన జీతు** = కోరిక కోపాలను జయించు; **జీవేర్ గ్యానీన** = ఆత్మ జ్ఞానికి; **సేవడితి** = అన్ని వైపులనుండి; **పరమ్ శాంత్** = పరమశాంతి; **మళ వో యోగీన** = ఆ యోగికి లభించును.

మనసును స్థిరపరిచి కోరిక కోపాలను జయించే ఆత్మజ్ఞానికి అన్నివైపులనుండి పరమశాంతి ఆ యోగికి లభించును.

స్పర్శాన్ కృత్వా బహిర్బాహ్యాన్ చక్షుశ్చైవాంతరే భ్రువోః
ప్రాణాపానౌ సమౌ కృత్వా నాసాభ్యంతరచారిణౌ

గీ.గా. బారేర్ధ్యానేన ఛోడన్ జో సాఁసన్ నసాఁసేన్
బరోబర్కరన్ భమ్రా వచ్చు నజర్థామన్ 5/27

క.ఛే. బారేర్, ధ్యానేన, ఛోడన్, జో, సాఁసన్, నసాఁసేన్
బరోబర్, కరన్, భమ్రా, వచ్చుక, నజర్, థామన్

బారేర్ ధ్యానేన = బాహ్య ధ్యానాన్ని; **ఛోడన్** = వదిలి; **జో సాఁసన్ నసాఁసేన్**= ఎవరైతే ప్రాణాపాన వాయువులను; **బరోబర్కరన్** = సమము చేసి; **భమ్రా వచ్చ** = భ్రూ మధ్యన; **నజర్ థామన్** = దృష్టిని నిలిపి.

బాహ్యధ్యానాన్ని వదిలి ఎవరైతే ప్రాణాపాన వాయువులను సమముచేసి, భ్రూమధ్యన దృష్టిని నిలిపి.

యతేంద్రియమనో బుద్ధిః మునిర్మోక్షపరాయణః
విగతేచ్ఛా భయక్రోధో యః సదా ముక్త ఏవ సః

గీ.గా. జీతన్ మన్కళాంగేవునన్ డర్ హూఁస్రీసేవ్న
జో ఛోడ తో వూ కనాయ్తి పావూజ్ ముక్తీన 5/28

క.ఛే. జీతన్, మన్, కళాంగేవున, అన్, డర్, హూఁస్, రీసేవ్న
జో, ఛోడ, తో, వూ, కనాయ్తి, పావూజ్, ముక్తీన

మన్ కళాంగేవున అన్ = మనసు ఇంద్రియాలను; **జీతన్ అన్** = జయించి మరియు; **డర్ హూఁస్రేసేవ్న** = భయము క్రోధము కోరికలను; **జో ఛోడతో** = ఎవడు త్యజింజించునో; **వూ కనాయ్తి** = అతడు ఎన్నటికిని; **పావూజ్ ముక్తీన** = ముక్తిని పొందువాడే.

మనసు ఇంద్రియాలను జయించి మరియు భయము క్రోధము కోరికలనుఎవడు త్యజింజించునో అతడు ఎన్నటికిని ముక్తిని పొందువాడే.

భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరమ్
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాంతిమృచ్ఛతి

గీ.గా. మ తప్యగ్నేవూర్ ఫళేవ్న దేవాళోన్ మేడ్కేన్
మాలం కర్లస్తో పావస్ పార్థ పరం శాంతేన్ 5/29

క.ఛే. మ, తప్, యగ్నేవూర్, ఫళేవ్న, దేవాళోన్, (PP)మేడ్, కేన్
మాలం, కర్లస్తో, పావస్, పార్థ, పరం, శాంతేన్

పార్థ = ఓ పార్థా!; **మ తప్యగ్నేవూర్** = నేను తపోయజ్ఞముల; **ఫళేవ్న దేవాళోన్**= ఫలములను ఇచ్చువాడను మరియు; **మేడ్కేన్** = (అందరి) యజమానినని; **మాలం కర్లస్తో** = (నీవు) తెలుసుకొన్నచో; **పరం శాంతేన్** = పరమ శాంతిని; **పావస్** = పొందగలుగుతావు.

ఓ పార్థా! నేను తపోయజ్ఞముల ఫలములను ఇచ్చువాడను మరియు అందరి యజమానినని నీవు తెలుసుకొన్నచో పరమశాంతిని పొందగలుగుతావు.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ పాంచేర్గావో
కరం సన్యాస్యోగ్ యేతి వేగో పూరో.

* * *

అధ్యాయ్ ఛో

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

> *అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః*
> *స సన్న్యాసీ చ యోగీ చ న నిరగ్నిర్నచాక్రియః*

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. కర్మేవున్కర బనాశాత్జేన్క యోగికేన్
కేని యోగీన్ సన్యాసి ఆగేన ఛోడజేన్ 6/1

క.ఛే. కర్మేవున్, కర, బనాశాతి, జేన్క, యోగికేన్
కేని, యోగీన్, సన్యాసి, ఆగేన, ఛోడజేన్

బనాశాతి = పలాపేక్షలేకుండ; **కర్మేవున్ కర** = కర్మలను ఆచరించిన; **జేన్క యోగికేన్** = వానిని యోగి అని అందురు; **ఆగేన ఛోడజేన్** = (కేవలము) అగ్నిని త్యజించిన వానిని; **యోగీన్ సన్యాసి** = యోగి లేదా సన్యాసి; **కేని** = అని అనరు.

ఫలాపేక్షలేకుండా కర్మలను ఆచరించినవానిని యోగి అని అందురు. కేవలము అగ్నిని త్యజించినవానిని యోగి లేదా సన్యాసి అని అనరు.

> *యం సన్న్యాసమితి ప్రాహుః యోగం తం విద్ధి పాండవ*
> *న హ్యసన్న్యస్త సంకల్పో యోగీ భవతి కశ్చన*

గీ.గా. కళాల అర్జున సన్యాసేనజ్ క యోగ్కేన్
కర్మేర్ఫళేన్న ఛోడ జేన్కేని యోగికేన్ 6/2

క.ఛే. కళాల, అర్జున, సన్యాసేనజ్, క, యోగ్, కేన్
కర్మేర్, పళేన్, న, ఛోడ, జేన, కేని, యోగి, కేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **సన్యాసేనజ్** = సన్యాసమునే; **క యోగ్కేన్ కళాల** = యోగమందురని తెలుసుకో; **కర్మేర్ఫళేన** = కర్మపలాన్ని; **న ఛోడ జేన్** = త్యజించని వానిని; **కేని యోగి కేన్** = వానిని యోగియని అనరు.

ఓ అర్జునా! సన్యాసమునే యోగమందురని తెలుసుకో. కర్మపలాన్ని త్యజించనివానిని యోగియని అనరు.

ఆరురక్షోర్మునేర్యోగం కర్మ కారణ ముచ్యతే
యోగారూఢస్య తస్యైవ శమః కారణముచ్యతే

గీ.గా. యోగివేన బన్ హారేర్కరం కర్నోపడ
యోగిరాజ్వేన వోర్ఫళేవ్న ఛోడ్ణోపడ 6/3

క.ఛే. యోగివేన, బన్, హారేర, కరం, కర్నోపడ
యోగి, రాజ్వేన, వోర్ ఫళేవ్న,ఛోడణో, పడ

యోగివేన = యోగి అగుటకు; **డన్ హారేర్కరం** = నిష్కామ కర్మలు; **కర్నోపడ** = చేయాలి; **యోగి రాజ్వేన** = యోగిరాజగుటకు; **వోర్ఫళేవ్న** = వాటి పలాలను; **ఛోడణో పడ** = త్యజించవలసివస్తుంది.

యోగి అగుటకు నిష్కామ కర్మలు చేయాలి. యోగిరాజగుటకు వాటి ఫలాలను త్యజించవలసివస్తుంది.

యదా హి నేంద్రియార్థేషు న కర్మస్వనుషజ్జతే
సర్వసంకల్పసన్యాసీ యోగారూఢస్తదోచ్యతే

గీ.గా. రేనిజేన లాలచ్ కళాంగేవ్మాన్ కర్మేవ్మా
ర వూ సే హేరేవ్న ఛోడన్ యోగీర్వాటేమా 6/4

క.ఛే. రేని, జేన, లాలచ్, కళాంగేవ్మాన్, కర్మేవ్మా
ర, వూ, సే, హేరేవ్న, ఛోడన్, యోగీర్, వాటేమా

జేన = ఎవనికైతే; **కళాంగేవ్మాన్** = ఇంద్రియాలలోను; **కర్మేవ్మా** = కర్మల లోను; **రేని లాలచ్** = మోహముండదో; **వూ సే హరేవ్న** = అతడు సమస్త కోరికలను; **ఛోడన్** = త్యజించి; **యోగీర్వాటేమా ర** = యోగి మార్గములో వుంటాడు.

ఎవనికైతే ఇంద్రియాలలోను కర్మలలోను మోహముండదో అతడు సమస్త కోరికలను త్యజించి యోగి మార్గములో వుంటాడు.

> *ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానాం నాత్మానమవసాదయేత్*
> *ఆత్మైవ హ్యాత్మనో బంధుః ఆత్మైవ రిపురాత్మనః*

గీ.గా. వూ యోగి న ఘట్నోన్ పార్పడ్నో సంసాసరేతి
వోర్జీవజ్ వోర్సోబ్తీ ఆన్ వేరీ కనావతి 6/5

క.ఛే. వూ, యోగి, న, ఘట్నోనన్, పార్, పడ్నో, సంసారేతి
వోర్, జీవజ్, వోర్, సోబ్తీ, అన్, వేరీ, కనావతి

వూ యోగి = ఆ యోగి; **న ఘట్నోన్** = అధోగతిని పొందకుండ; **సంసారేతి**= సంసార సాగరమును; **పార్పడ్నో** = అధిగమించాలి; **కనావతి** = ఎన్నటికైనను; **వోర్ జీవజ్** = అతని ఆత్మయే; **వోర్సోబ్తీ ఆన్ వేరీ** = అతనికి మిత్రుడు, శత్రువు.

ఆ యోగి అధోగతిని పొందకుండ సంసార సాగరమును అధిగమించాలి. ఎన్నటికైనను అతని ఆత్మయే అతనికి మిత్రుడు, శత్రువు.

> బంధురాత్మాత్మనస్తస్య యేనాత్మైవాత్మనా జితః
> అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వర్తేతాత్మైవ శత్రువత్

గీ.గా. వోర్వ్యా వేజా సోబ్తీ కళాంగేవూన్ జీతతో
వోర్వ్యా వేరీ వేన్ పడ భావేట్మా జీతేన్తో 6/6

క.ఛే. వోర్యూ వేజా, సోబ్తీ, కళాంగేవూన్ జీతతో
వోర్యూ, వేరీవేన్, పడ, (PP)భావేటిమా, జీతేనితో

కళాంగేవూన్ = ఇంద్రియాలను; **జీతతో** = జయించినచో; **వోర్యూ వేజా సోబ్తీ** = తనకు తానే మిత్రుడౌతాడు; **జీతేనితో** = జయించనిచో; **వోర్యూ వేరీవేన్** = తనకు తాను శత్రువై; **భావేటిమా పడ**; కష్టాలలో పడతాడు.

ఇంద్రియాలను జయించినచో తనకు తానే మిత్రుడౌతాడు. జయించనిచో తనకు తానే శత్రువై కష్టాలలో పడతాడు.

జితాత్మనః ప్రశాంతస్య పరమాత్మా సమాహితః
శీతోష్ణ సుఖదుఃఖేషు తథా మానావమానయోః

గా.గీ. జో చళ్కాన్ర సీతాత్సక్దక్ భాండ్శరావేవ్మా
జీవేన్వశ్కారు టకన్ర పర్మేర్ధ్యానేమా 6/7

క.ఛే. జో చళ్కాన్, ర, సీ తాత్, సక్, దక్, భాండ్, (PP)శరావేవ్మా
జీవేన (KP)వశ్కారు టకన్ ర పరమేర్ ధ్యానేమా

సీతాత్సక్దక్ = శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాలో; **భాండ్శరావేవ్మా** = నిందాస్తుతులలో; **జో చళ్కాన్ర** = ఎవరు ప్రసన్నతతో నుండునో; **జీవేన వశ్కారు** = ఆత్మను వశపరచు కొనువాడు; **పరమేర్ ధ్యానేమా** = పరమాత్మ ధ్యానమునందు; **టకన్ర** = స్థిరంగా ఉండును.

శీతోష్ణ సుఖదుఃఖాలో, నిందాస్తుతులలో ప్రసన్నతతో నుండునో ఆత్మను వశపరచుకొనువాడు పరమాత్మ భావమునందు స్థిరంగా ఉండును.

జ్ఞానవిజ్ఞాన తృప్తాత్మా కూటస్థో విజితేంద్రియః
యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్టాశ్మకాంచనః

గా.గీ. కళాంగేవున్జీతూన్ గ్యాన్విగ్యాన్తి ధాపూన
క యోగికేన్ ధూడ్సోనేన్ ఏక్సరి దేక్జేన 6/8

క.ఛే. కళాంగేవున్, జీతూన్ గ్యాన్, విగ్యానేన్తి, (KP)ధాపూన
క యోగికేన్ ధూడ్ సోనేన్ ఏక్కరి దేక్జేన

కళాంగేవున్జీతూన్ = ఇంద్రియాలను జాయించినవానికి; **గ్యాన్విగ్యాన్తి** = జ్ఞాన విజ్ఞానముతో; **ధాపూన** = తృప్తి చెందినవానికి; **ధూడ్సోనేన్** = మన్ను బంగారమును; **ఏక్సరి దేక్జేన** = ఒకటిగా చూచువానిని; **వోన యోగికేన్ క** = అతడిని యోగి అని అనెదరు.

ఇంద్రియాలను జయించినవానిని జ్ఞాన విజ్ఞానముతో తృప్తిచెందిన వానిని మన్ను బంగారమును ఒకటిగా చూచువానిని యోగి అని అనెదరు.

సుహృన్ మిత్రార్యుదాసీన మధ్యస్థ ద్వేష్య బంధుషు
సాధుష్వపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే

గీ.గా. సాధూన్పాపీన్దల్దార్వేరీన్ ద్వేఘూనంగ్తూవామ్మ
సోబ్తీవుమా ఏక్సరి గుణీ భలో సేమా 6/9

క.ఛే. సాధూన్, పాపీన్, దల్దార్, వేరీన్, ద్వేఘూన్, అంగ్తూవామ్మ
సోబ్తీవుమా, ఏక్సరి, గుణీ, భలో, సేమా

సాధూన్ = సాధువులయందు; **పాపీన్** = పాపులయందు; **దల్దార్** = సహృదయుల యందు; **వేరీన్** = శత్రువుల యందు; **ద్వేఘూన్** = ద్వేషించువారి యందు; **అంగ్తూవూమా** = బంధువుల యందు; **సోబ్తీవుమా**= మిత్రుల యందు; **ఏక్సరిగుణీ** = సమబుద్ధి కలవాడు; **సేమా భలో** = అందరికన్న శ్రేష్ఠుడు.

సాధువుల యందు, పాపుల యందు, సహృదయుల యందు, శత్రువుల యందు, ద్వేషించువారి యందు, బంధువులయందు, మిత్రులయందు, సమ (ఒకేరకమైన) బుద్ధి కలవాడు అందరికన్న శ్రేష్ఠుడు.

యోగీ యుంజీత సతతమ్ ఆత్మానం రహసి స్థితః
ఏకాకీ యతచిత్తాత్మా నిరాశీరపరిగ్రహః

గీ.గా. బనాశాతి తన్మన్ కళాంగేవ్న వశ్కర్లేన్
బేసనేక్లో యోగి ధావూ కర్నో పరమేన్ 6/10

క.ఛే. బనాశాతి, తన్, మన్, కళాంగేవ్న, వశ్, కర్లేన్
బేసన్, ఏక్లో, యోగి,(PP) ధావూ, కర్నో, పరమేన్

బేసనేక్లో = ఒంటరిగా కూర్చొని; **బనాశాతి** = ఆశలు లేకుండ; **తన్మన్** = మనసు శరీరము; **కళాంగేవ్న** = ఇంద్రియాలను; **వశ్కర్లేన్ యోగి**= వశపరుచుకొని యోగి; **పరమేన్** = పరమాత్మను; **ధావూకర్నో** = ధ్యానిస్తూ ఉండాలి.

ఒంటరిగా కూర్చొని ఆశలు లేకుండ మనసు, శరీరము, ఇంద్రియాలను వశపరుచుకొని యోగి పరమాత్మను ధ్యానిస్తూ ఉండాలి.

శుచౌ దేశే ప్రతిష్ఠాప్య స్థిర మాసన మాత్మనః
నాత్యుచ్ఛ్రితం నాతినీచం చైలాజినకుశోత్తరమ్

గీ.గా. సుత్రా జాగేపర న సర్కజు‹ పరస్లో
సాద్రి ఖాసీర్ ప్చీత్లార్ ఖాల్దేప్ ధోళ్టోక్డాన్ బేస్లో 6/11

క.ఛే. (PP)సుత్రా జాగేపర న సర్కజు‹ పరస్లో
సాద్రి (PP)ఖాసీర్ ప, చీత్లార్, ఖాల్దేప్, దోళో టోక్డాన్ బేస్లో

సుత్రా జాగేపర = పరిశుభ్రమైన స్థలంలో; **న సర్కజు** = కదలకుండ; **ఖాఁసీర్ సాద్రి ప** = దర్భాసనముపై; **చీత్లార్ ఖాల్డేప్** = జింక చర్మము ఆపైన; **దోళో టోక్డాన్** = తెల్లని వస్త్రము; **పరస్లో** = పరచి; **బేస్లో** = కూర్చోవాలి.

పరిశుభ్రమైన స్థలంలో కదలకుండ దర్భాసనముపై జింక చర్మము, ఆపైన తెల్లని వస్త్రము పరచి కూర్చోవాలి.

తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్తేంద్రియక్రియః
ఉపవిశ్యాసనే యుంజ్యాత్ యోగమాత్మవిశుద్ధయే

గీ.గా. కళాంగేవ్నన్ మనేన్ వశ్కరన్ ఏక్ధ్యాన్కరన్
కర్నో జీవేన సుత్రా యోగేర్ హేవా కరన్ 6/12

క.ఛే. కళాంగేవ్న, మనేన్, వశ్కరన్, ఏక్, ధ్యాన్, కరన్,
కర్నో, జీవేన, సుత్రా, యోగేర్, హేవా, కరన్

కళాంగేవ్నన్ మనేన్ = మనసు మరియు ఇంద్రియాలను; **వశ్కరన్** = వశపరుచుకొని; **ఏక్ ధ్యాన్ కరన్** = ఏకాగ్రతతో; **యోగేర్ హేవాకరన్** = యోగాభ్యాసము ద్వారా; **జీవేన** = ఆత్మను; **సుత్రా కర్నో** = శుద్ధి చేయాలి.

మనసు మరియు ఇంద్రియాలను వశపరచుకొని ఏకాగ్రతతో యోగాభ్యాసము ద్వారా ఆత్మను శుద్ధి చేయాలి.

సమం కాయశిరోగ్రీవం దారయన్నచలం స్థిరః
సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చానవలోకయన్

గీ.గా. న హాలజుఁ తన్శర్గుదడీ సూద్రకాడన్
నజరేన నాకేర్ ఫూంగీపరజ్ రకాడన్ 6/13

క.ఛే. న, హాలజుఁ, తన్, శర్, గుదడీ, సూద్, రకాడన్
నజరేన, నాకేర్, ఫూంగీపరజ్, రకాడన్

తన్నర్ = శరీరము తల; **గుదడీ** = మెడ; **న హాలజు౹** = కదలకుండ; **సూద్రకాడన్** = సమంగా వుంచి; **నజరేన** = దృష్టిని; **నాకేర్ ఫూంగీపరజ్** = నాసికాగ్రమున; **రకాడన్** = నిలిపి శరీరము, తల, మెడ, కదలకుండ సమంగావుంచి దృష్టిని నాసికాగ్రమున నిలిపి.

ప్రశాంతాత్మా విగతభీః బ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః
మనః సంయమ్య మచ్చిత్తో యుక్త ఆసీత మత్పరః

గీ.గా. భాయాపణేతి యోగ్ కర్ణో శాంతి దలేతి
బన్డరేతి మార్పర్ ధ్యాన్టకావ్ణో మనేతి 6/14

క.ఛే. (PP)భాయాపణేతి, యోగ్, కర్ణో, శాంతి, దలేతి
బన్డరేతి, మార్పర్, ధ్యాన్, టకావణో, మనేతి

భాయాపణేతి = బ్రహ్మ చర్యంతో; **శాంతి దలేతి** = ప్రవాంతమైన మనసుతో; **బన్డరేతి** = భయము లేకుండ; **యోగ్ కర్ణో** = యోగమును పాటించాలి; **మనేతి** = మనసుతో; **మార్పర్** = నాపై; **ధ్యాన్టకావ్ణో** = ధ్యానము నిలపాలి.

బ్రహ్మ చర్యంతో, ప్రశాంతమైన మనసుతో, భయము లేకుండ యోగమును పాటించాలి. మనసుతో నాపై ధ్యానము నిలపాలి.

యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ నియతమానసః
శాంతిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి

గీ.గా. మనేన్వశ్కరు యోగి హర్వేళా జీవేన
మార్ధ్యపేమా థామన్పావ లేటేర్శాంతేన 6/15

క.ఛే. మనేన్, వశ్కరు, యోగి, హర్వేళా, జీవేన
మార్, రూపేమా, థామన్, పావ, లేటేర్, శాంతేన

మనేవ్వశ్కరు = మనసును వశపరుచుకొను; **యోగి** = యోగి; **హర్వేళా** = నిత్యము; **జీవేన** = ఆత్మను; **మా ర్ధ్యానేమా** = నా ధ్యానములో; **థామన్** = నిలిపి; **తేటేర్శాంతేన** = శాశ్వతమైన వాంతిని; **పావ** = పొందుతాడు.

నాత్యశ్నతస్తు యోగోऽస్తి న చైకాంతమనశ్నతః
న చాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతో నైవ చార్జున

గీ.గా. అర్జున జాదా ఖావ్జేనన్ న ఖావజేన
అస్యోగ్ మళేని జాదా సోన్నసోవజేన 6/16

క.ఛే. అర్జున, జాదా, ఖావ, జేనన్, న, ఖావ, జేన
అస్యోగ్, మళేని, జాదా, సోన్, న, సోవజేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **జాదా ఖావజేన** = అతిగా భుజించువానికి; **న ఖావ్జేనన్**= భుజించనివానికి; **జాదాసోన్** = అతిగా నిద్రపోవువానికి; **న సోవజేన** = నిద్రపోని వానికి; **అస్యోగ్** = ఇలాంటియోగము; **మళేని** = లభించదు.

ఓ అర్జునా! అతిగా భుజించువానికి, అతి తక్కువగా భుజించువానికి, అతిగా నిద్రపోవువానికి, అతి తక్కువగా నిద్రపోవువానికి, అలాంటి యోగ సిద్ధి లభించదు.

యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్య కర్మసు
యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహా

గీ.గా. జాగ సోవ ఖావ అన్చాల నియమేతి
జేన్మళ ఈ యోగసో హేవా కరజేతి 6/17

క.ఛే. జాగ, సోవ, ఖావ, అన్, చాల, నియమేతి
జేన్మళ, ఈ, యోగ్, అసో, హేవా, కరజేతి

నియమేతి = నియమానుసారము; **జాగ** = మెలుకువగా వుండడము; **సోవ** = నిద్ర పోవడము; **ఖావ** = భుజించడము; **అన్** = మరియు; **చాల** =

ప్రవర్తించడము; **అసో హేవా** = లాంటి అభ్యాసము; **కరజేతి** = చేయుట వల్ల; **ఈ యోగ్** = ఈ యోగ సిద్ధి; **జేన్మళ** = అటువంటివారికి లభించును.

నియమానుసారము మెలకువగా వుండడము, నిద్ర పోవడము భుజించడము, మరియు ప్రవర్తించడము లాంటి అభ్యాసము చేయుటవలన యోగసిద్ధి లభించును.

యదా వినియతం చిత్తమ్ ఆత్మన్యేవావ తిష్ఠతే
నిఃస్పృహః సర్వకామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా

గీ.గా. జో మనేన వశ్కరన్ జీవేమా టకావ
జనా హరేప్తి ఛూటన్ యోగి కేన్కెరావ 6/18

క.ఛే. జో, మనేన, వశ్కరన్, జీవేమా, టకావ
జనా, హరేప్తి, ఛూటన్, యోగి, కేన్, కెరావ

జో మనేన = ఎవడు మనసును; **వశ్కరన్** = వశపరుచుకొని; **జీవేమా టకావ** = ఆత్మయందు నిలువునో; **జనా** = అప్పుడు; **హరేప్తి ఛూటన్** = కోరికలనుండి విముక్తి పొంది; **యోగి కేన్ కెరావ** = యోగి అనబడును.

ఎవడు మనసును వశపరచుకొని ఆత్మయందు నిలువునో అప్పుడు కోరికలనుండి విముక్తి పొంది యోగి అనబడును.

యథా దీపో నివాతస్థో నేంగతే సోపమా స్మృతా
యోగినో యతచిత్తస్య యుంజతో యోగమాత్మనః

గీ.గా. దియేర్జోత్ హాలేని వాళ్న చాల్జేజాగేమా
దల్జుఁ పరం జీవేప్టక యోగీన్యోగేమా 6/19

క.ఛే. దియేర్, జోత్, హాలేని, వాళ్, న, చాల, జే, జాగేమా
దల్, జుఁ, పరం, జీవేప్, టక, యోగీన్, యోగేమా

దియేర్జోత్ = దీపపు జ్యోతి; **వాళ్ న చాల జే** = గాలి వీయని; **జాగేమా** = ప్రదేశములో; **హాలేని** = చలించదు; **జూ(** = అలాగే; **యోగీన్యోగేమా** = యోగికి యోగములో; **దల్ పరం జీవేప టక** = మనసు పరమాత్మపై నిలుచును.

దీపపు జ్యోతి గాలి వీయని ప్రదేశములో చలించదు. అలాగే యోగికి యోగములో మనసు పరమాత్మపై చలించకుండ నిలుచును.

యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా
యత్ర చైవాత్మనాత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి

గీ.గా. పావ శాంతి మన్త్యార జే వేళా యోగేతి
పరం జీవేర్ధ్యానేమా ధాప వోర్దర్శణేతి 6/20

క.ఛే. పావ, శాంతి, మన్, [(PP)]త్యార, జే, వేళా, యోగేతి
పరం, జీవేర్, ధ్యానేమా, ధాప, వోర్, [(S)]దర్శణేతి

మన్త్యార = మనసు నిలుచు; **జే వేళా** = ఆ సమయంలో; **యోగేతి** = యోగముతో; **పావ శాంతి** = శాంతిని పొందుతాడు; **పరం జీవేర్** = పరమాత్మ; **ద్యానేమా** = ధ్యానములో ; **వోర్ దర్శణేతి** = అతని దర్శనముతో; **ధాప** = తృప్తిని పొందుతాడు.

మనసు నిలుచు ఆ సమయంలో యోగిస్థితిలో శాంతిని పొందుతాడు. పరమాత్మ ధ్యానములో అతని దర్శనముతో తృప్తిని పొందుతాడు.

సుఖమాత్యంతికం యత్తత్ బుద్ధిగ్రాహ్యమతీంద్రియమ్
వేత్తి యత్ర న చైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః

గీ.గా. పావ పరం సకేస్జనా చంగా మనేతి
పరం యోగి హాటేని వో జీవేర్రూపేతి 6/21

క.ఛే. పావ, పరమ్, సకేన్, జనా, చంగా, మనేతి
పరం, యోగి, హటేని, వో, జీవేర్, రూపేతి

చంగా మనేతి = పవిత్రమైన సమనసుతో; **పరం సకేన్** = పరమసుఖమును; **పావ జనా** = పొదు వేళ; **పరం యోగి** = పరమ యోగి; **వో జీవే(రూపేతి** = ఆ ఆత్మ రూపమునుండి; **హటేని** = చలింపడు.

పవిత్రమైన మనసుతో పరమ సుఖమును పొందువేళ పరమ యోగి ఆత్మ రూపమునుండి చలింపడు.

యం లబ్ధ్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః
యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే

గీ.గా. బడన్ఛేని పరం జీవేతి కేన్కేలజేన్
భావేటి డగ్మగా సకేని జేన్క యోగ్కేన్ 6/22

క.ఛే. బడన్, ఛేని, పరం, జీవేతి, కేన్, కేలజేన్
భావేటి, వో, డగ్, మగా, సకేని, జేన, క, యోగ్, కేన్

పరం జీవేతి = పరమాత్మకన్న; **బడన్ఛేని కేన్కేలజేన్** = అధికము ఏదీలేదని అనుకున్న వానిని; **భావేటి** = కష్టాలు; **డగ్మగా సకేని జేన** = చలింపచేయ లేనటువంటి దానిని; **క యోగ్ కేన్** = యోగమని అందురు.

పరమాత్మకన్న అధికము ఏదీలేదని అనుకున్న వానిని, కష్టాలు చలింపచేయ లేనటువంటి దానిని, యోగమని అందురు.

తం విద్యాద్దుఃఖ సంయోగ వియోగం యోగసంజ్ఞితమ్
స నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగోऽనిర్విణ్ణ చేతసా

గీ.గా. మాలం కర్లేణో బన్దకేర్వో ధ్యాన్యోగేన
మనేమా న రేణో కట్టాళో వోన్వాలేన 6/23

క.ఛే మాలం, కర్లేణో, బన్, దకేర్, వో, ధ్యాన్, యోగేన
మనేమా, న, రేణో, కట్టాళో, వోన్, పాలేన

బన్ దకేర్ = దుఃఖములేని; **వో ధ్యాన్ యోగేన** = ఆ ధ్యాన యోగమును; **మాలం కర్లేణో** = తెలుసుకోవాలి; **వోన పాలేన** = దానిని పొందుటకు; **మనేమా** = మనసులో; **కట్టాళో** = విసుగు; **న రేణో** = వుండ కూడదు

దుఃఖములేని ఆ ధ్యానయోగమును తెలుసుకోవాలి. దానిని పొందుటకు మనసులో విసుగు వుండకూడదు.

సంకల్ప ప్రభవాన్ కామాన్ త్యక్త్వా సర్వానశేషతః
మనసైవేంద్రియ గ్రామం వినియమ్య సమంతతః

గీ.గా. ఓర్కాణ్యోగి ఛోడ్ణో మనేర్సే హారేవున
ఓజ్మనేతి థమణో సే కళాంగేవున 6/24

క.ఛే. ఓర్కాణ, యోగి, ఛోడ్ణో, మనేర్, సే, హారేవున
ఓజ్, మనేతి, థామణో, సే, కళాంగేవున

ఓర్కాణ = అందుకని; **మనేర్సే** = మనసున కలుగు సమస్త; **హారేవున** = కోరికలను; **యోగి ఛోడ్ణో** = యోగి విడువలయును; **ఓజ్మనేతి** = ఆ మనసుతో; **సే కళాంగేవున** = ఇంద్రియాలన్నిటిని; **థామణో** = నిరోధించాలి.

అందుకని మనసున కలుగు సమస్తకోరికలను యోగి విడువ వలయును. ఆ మనసుతో ఇంద్రియాలన్నింటిని నిరోధించాలి.

శనైః శనైరుపరమేత్ బుద్ధ్యా ధృతి గృహీతయా
ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదపి చింతయేత్

గీ.గా. హటావణో బారేర్వాతేవుతి మనేన
హిమ్మతేతి టకావ్ణో జీవేమా మనేన 6/25

క.ఛే. హటావణో, బారేర్, వాతేవుతి, మనేన
హిమ్మతేతి, టకావణో, జీవేమా, మనేన

హిమ్మతేతి = ధైర్యముతో; **బారేర్వాతేవుతి** = బాహ్యావిషయముల నుండి; **మనేన హటావణో** = మనసును తొలగించాలి; **జీవేమా** = ఆత్మయందు; **వో మనేన** = ఆ మనసును; **టకావ్ణో** = స్థిరపరచాలి.

ధైర్యముతో బాహ్యావిషయముల నుండి మనసును తొలగించాలి. మరియు ఆత్మయందు ఆ మనసును స్థిరపరచాలి.

యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచలమస్థిరమ్
తతస్తతో నియమ్యైతత్ ఆత్మన్యేవ వశం నయేత్

గీ.గా. టకనజాఁ మన్ఫరూ కర మరేవుమా
టకావ్ణో వాతేవ్తి హటాన్ మనేన్ జీవేమా 6/26

క.ఛే. టకనజాఁ, మన్, ఫరూకర, హరేవుమా
టకావ్ణో, వాతేవ్తి, హటాన్, మనేన్, జీవేమా

టకనజాఁ = స్థిరత్వంలేక; **హరేవుమా** = కోరికలలో; **మన్ఫరూకర** = మనసు తిరగాడుచుండును; **వాతేవి** = విషయముల నుండి; **మనేన** = మనసును; **హటాన్** = మరల్చి; **జీవేమా** = ఆత్మ యందే; **టకావ్ణో** = నిలపాలి.

స్థిరత్వంలేక కోరికలలో మనసు తిరగాడుచుండును. విషయముల నుండి (ఇంద్రియ విషయములైన స్పర్శ, చూపు, వాసన, శబ్దము, రుచి) మనసును మరల్చి ఆత్మయందే నిలపాలి.

ప్రశాంతమనసం హ్యేనం యోగినం సుఖముత్తమమ్
ఉపైతి శాంతరజసం బ్రహ్మభూతమకల్మషమ్

గీ.గా. శాంత్మనేవాళో బన్దోషేరో బర్మగ్యానీన్
శాంత్రజోగుణేర్ యోగీజ్ పావ పరం సకేన్ 6/27

క.ఛే. శాంత్, మనేవాళో, బన్, దోషేరో, బర్మగ్యానీన్
శాంత్, రజోగుణేర్, యోగీజ్, పావ, పరం, సకేన్

శాంత్మనే వాళో = శాంతమైన మనసు కలవాడు; **బన్దోషేరో** = దోషములు లేనివాడు; **బర్మగ్యానీన్** = బ్రహ్మజ్ఞానము కలవాడు మరియు; **శాంత్ రజోగుణేర్** = శాంతమైన రజోగుణముకల; **యోగీజ్** = యోగియే; **పావ పరం సకేన్** = పరమసుఖాన్ని పొందును.

శాంతమైన మనసు కలవాడు, దోషములు లేని వాడు, బ్రహ్మజ్ఞానము కలవాడుమరియు శాంతమైన రజోగుణముకల యోగియే పరమ సుఖాన్ని పొందును.

యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ విగతకల్మషః
సుఖేన బ్రహ్మసంస్పర్శం అత్యంతం సుఖమశ్నుతే

గీ.గా. బన్దోషేత్ హర్వేళా జీవేమా మనేన్ టకాన్
భాబ్యామా యోగి పావ బర్మ రూపేర్సకేన్ 6/28

క.ఛే. బన్, దోషేత్, హర్వేళా, జీవేమా, మనేన్, టకాన్
(PP)భాబ్యామా, యోగి, పావ, బర్మ, రూపేర్, సకేన్

బన్ దోషేత్ = దోష రహితుడై; **హర్వేళా మనేన్** = నిత్యము మనసును; **జీవేమా టకాన్** = ఆత్మయందు స్థిరపరిచి; **భ్యాబామా యోగి** = సులభముగా యోగి; **బర్మ రూపేర్సకేన్** = పరబ్రహ్మ రూపసుఖమును; **పావ** = పొందును.

దోష రహితుడై నిత్యము మనసును ఆత్మయందు స్థిరపరిచి సులభముగా యోగి పరబ్రహ్మ రూపసుఖమును పొందును.

సర్వభూతస్థ మాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని
ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శనః

గీ.గా. దేక జో యోగి ఏక్భావేతి సేర్జీవేవ్న
దేక్సక వోర్జీవేస్సేర్మా అన్ వోర్మాసేన 6/29

క.ఛే. దేక, జో, యోగి, ఏక్భావేతి, సేర్, జీవేన్న
దేక్, సక, వోర్జీవేన, సేర్మా, అన్, వోర్మా, సేన

జో యోగి = ఏ యోగి; **ఏక్భావేతి** = సమభావముతో; **సేర్ జీవేవ్న దేక** = సర్వభూతాత్మలను చూచునో; **వోర్జీవేన సేర్మా అన్** = తన ఆత్మను అన్ని భూతముల యందు మరియు; **వోర్మా సేన** = తన (ఆత్మ) యందు అన్ని భూతములను; **దేక్సక** = చూడగలుగును.

ఏ యోగి సమభావముతో సర్వభూతాత్మలను చూచునో, అతను తన ఆత్మను అన్ని భూతములయందు మరియు తన (ఆత్మ) యందు అన్ని భూతములను చూడగలుగును.

యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి

గీ.గా. మన సే పెదాసేవ్మాన్సేర్మా దేక తో
మన వూ దిసావ అన్మ రు‹ వోన్దిసావ్తో 6/30

క.ఛే. మన, సే, (KP)పెదాసేవుమాన్, సేన మార్మా, దేకతో
మన, వూ, దిసావ, అన్, మ, రు‹, వోన్, దిసావ్తో

మన సే = నన్ను సమస్త; **పెదాసేవుమాన్** = భూతములయందు; **సేన మార్మా** = అన్నింటిని నాలో; **దేకతో** = చూచినచో; **మన వూ** = నాకు

అతను; **దిసావ** = కనిపించును; **అన్ మ** = మరియు నేను; **వోన్ దిసావ్తోరుం**
= అతనికి కనిపిస్తుంటాను.

నన్ను సమస్త భూతముల యందు చూచువాడు మరియు అన్నింటిని నాలో చూచినచో నాకు అతను కనిపించును మరియు నేను అతనికి కనిపిస్తుంటాను.

సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః
సర్వథా వర్తమానోకపి స యోగీ మయి వర్తతే

గీ.గా సేర్మార్ మన్దేకన్ జో నర్యేక్ భావేతి ధావ
సాసో యోగి వూ వేన్ హర్వేళా మన పావ 6/31

క.ఛే. సేర్మార్, మనదేకన్, జోనర్, ఏక్, భావేతి, ధావ
సాసో, యోగి, వూ వేన్, హర్వేళా, మన, పావ

జోనర్ = ఏ పురుషుడు; **సేర్మార్** = అన్నిటియందున్న; **మనదేకన్** = నన్ను చూచి; **ఏక్ భావేతి** = సమ బావముతో; **ధావ** = కొలుస్తాడో; **సాసో** = నిజమైన; **యోగి వూ వేన్** = యోగి అతనై; **హర్వేళా** = అన్నివేళల; **మన పావ** = నన్నే పొందుతాడు.

ఏ పురుషుడు అన్నిటి యందున్న నన్ను చూచి సమ భావముతో కొలుస్తాడో నిజమైన యోగి అతనై అన్ని వేళల నన్నే పొందుతాడు.

ఆత్మౌపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున
సుఖం వా యది దుఃఖం స యోగీ పరమో మతః

గీ.గా. ధనంజయ సేరన్వోర్మా లాగ్జే సక్దకేన్
దేక్యేక్నజ్రేత్తో గణావ సేతి భలోకేన్ 6/32

క.ఛే. ధనంజయ, సేరన్, వోర్మా, లాగజే, సక్, దకేన్
దేక, ఏక్, నజ్రేతి, తో, గణావ, సేతి భలో, కేన్

ధనంజయ = ఓ ధనంజయా!; **సేరన్ వోర్మా** = అందరిలోను తనలోను; **లాగ్జే సక్ దకేన్** = కలిగే సుఖదుఃఖాలను; **దేక ఏక్ వఁజేతి తో** = ఒకే భావముతో చూచినచో; **సేతి భలో** = (అతడు) అందరికన్న శ్రేష్ఠుడని; **గణావ** = లెక్కింపబడతాడు.

ఓ ధనంజయా! అందరిలోను తనలోను కలిగే సుఖ దుఃఖాలను ఒకే భావముతో చూచినచో (అతడు) అందరికన్న శ్రేష్టుడుగా లెక్కింపబడతాడు.

అర్జున ఉవాచ

> *యోఽయం యోగస్త్వయా ప్రోక్తః సామ్యేన మధుసూదన*
> *ఏతస్యాహం న పశ్యామి చంచలత్వాత్ స్థితిం స్థిరామ్*

గీ.గా. జో ఏక్సరి భావేర్యోగ్ తూఁ కేలారోచి పణ్
జేర్పర్ టక్రీకోని నజర్ చంచల్మనేర్కాణ్ 6/33

క.ఛే. జో, ఏక్సరి, భావేర్, యోగ్, తూఁ, కేలారోచి, పణ్
జేర్పర్, టక్రీకోని, నజర్, చంచల్, మనేర్కాణ్

జో ఏక్సరి భావేర్ = ఏ సమభావపు; **యోగ్ తూఁ కేలారోచి** = యోగమును నీవు తెలుపుచున్నావో; **పణ్జేర్పర్** = కాని దానిపై; **చంచల్ మనేర్కాణ్** = చంచలమైన మనసువలన; **టక్రీకోని నజర్** = దృష్టి నిలుచుట లేదు.

ఏ సమభావపు యోగమును నీవు తెలుపుచున్నావో కాని దానిపై చంచలమైన మనసు వలన దృష్టి నిలుచుటలేదు.

> *చంచలం హి మనః కృష్ణ ప్రమాథి బలవద్దృఢమ్*
> *తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోరివ సుదుష్కరమ్*

గీ.గా. కళ్కళ్కరావ్వా చంచలన్ రాస్కాట్రేవాళ్వా
కృష్ణ వాళేర్జుఁ వశ్వేని కేరీబుతా వూ 6/34

క.ఛే. కళ్కళ్, కరావ వూ, చంచలన్, రాస్కాట్ రేవాళ్, వూ
కృష్ణ, వాళేర్జు(, వశ్వేని, కేరీబుతా, వూ

కృష్ణ = ఓ కృష్ణా!; **వూ చంచలన్** = అది చంచలమైనది; **కళ్కళ్ కరావ వూ** = అది వ్యధను కలుగచేయునది; **వూ రాస్కాట్ రేవాళ్** = అది చాల ధృడమై ఉండునది; **వాళేర్జు(** = గాలిలా; **వూ కేరిబుతా** = అది ఎవరి వల్లను; **వశ్వేని** = వశముకాదు.

ఓ కృష్ణా! అది చంచలమైనది, అది వ్యధను కలుగచేయునది, చాల ధృఢమై ఉండునది, గాలిలా అది ఎవరివల్లను వశముకాదు.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

అసంశయం మహాబాహో మనో దుర్నిగ్రహం చలమ్
అభ్యాసేన తు కౌంతేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. అర్జున చంచల్ మన్వూ వశ్వేని హర్సేన
అస్మన్ వశ్వ విరాగేర్ హేవా కరజేన 6/35

క.ఛే. అర్జున, చంచల్, మన్, వూ, వశ్వేని, హర్సేన
అస్మన్, వశ్వ, (S)విరాగేర్, హేవా, కరజేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **చంచల్ మన్వూ** = చంచలమైన ఆ మనసు; **హర్సేన** = అందరికి; **వశ్వేని** = వశమవ్వదు; **అస్మన్** = అలాంటి మనసు; **విరాగేర్** = వైరాగ్యమును; **హేవా కరజేన** = అభ్యాసము చేయువారికి; **వశ్వ**= వశమగును.

ఓ అర్జునా! చంచలమైన ఆ మనసు అందరికి వశమవ్వదు. అలాంటి మనసు వైరాగ్యమును అభ్యాసము చేయువారికి వశమగును

అసంయతాత్మనా యోగో దుష్ప్రాప ఇతి మే మతిః
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః

గీ.గా. మన్వశ్నవతో యోగ్మళేని అస్నరేవ్న
మళ యోగ్ సాధ్నేతి వశ్కర్ల తో మనేన 6/36

క.ఛే. మన్, వశ్నవతో, యోగ్, మళేని, అస్, నరేవున
మళ, యోగ్, (H)సాధనేతి, వశ్కర్ల తో, మనేన

మన్వశ్ న వతో = మనసు వశము కానిచో; **నరేవున** = అట్టి పురుషులలకు; **యోగ్ మళేని** = యోగము సిద్ధించదు; **సాధనేతి** = సాధనతో; **మనేన వశ్కర్లతో** = మనసును వశపరచుకున్నచో; **యోగ్ మళ**= యోగము సిద్ధించును.

మనసు వశము కానిచో అట్టి పురుషులకు యోగము సిద్ధించదు. సాధనతో మనసును వశపరచుకున్నచో యోగము సిద్ధించును.

అర్జున ఉవాచ

అయతిః శ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలితమానసః
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ గచ్ఛతి

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. సర్ధారేన్ యోగ్టూటతో మన్వశ్నవజేన
సిద్ధి న మళతో కాఁయిఁ మళ అసేన 6/37

క.ఛే. సర్ధారేన్, యోగ్, టూటతో, మన్, వశ్, న, వ జేన
సిద్ధి, న, మళ, తో, కాఁయిఁ, మళ, అసేన

సర్దారేన్ = శ్రద్ధ కలిగివుండి; **మన్వశ్ నవజేన** = మనసు వశము కానివానికి; **యోగ్టూటతో** = యోగ విఘాతమైనచో; **సిద్ధి న మళతో** = సిద్ధి లించనిచో; **కాఁయిఁ మళ అసేన** = అటువంటి వానికి ఏమి లభించును.

శ్రద్ధ కలిగివుండి మనసు వశము కాని వానికి యోగ విఘాతమైనచో సిద్ధి లభించనిచో అటువంటి వానికి ఏమి లభించును.

> కచ్చిన్నో భయవిభ్రష్టః ఛిన్నాభ్రమివ నశ్యతి
> అప్రతిష్ఠో మహాబాహో విమూఢో బ్రహ్మణః పథి

గీ.గా. వూ యోగేమా న టకన్దోయితి భూండోవేన్
వూ ఫరూకరేన్క వాళేర్వాజళేర్జుఁ వేన్ 6/38

క.ఛే. వూ, యోగేమా, న, టకన్, దోయితి, భూండోవేన్
వూ, ఫరూకరేని, క, వాళేర్, వాజళేర్, జుఁ వేన్

వూ యోగేమా = అతడు యోగములో; **న టకన్** = స్థిరత్వము పొందక; **దోయితి భూండోవేన్** = రెంటికి చెడినవాడై; **వాళేర్ వాజళేర్జుఁవేన్** = గాలితో చెదిరిన మేఘమువలె; **వూ ఫరూకరేన్క** = అతను తిరగాడుచండడా?

అతడు యోగములో స్థిరత్వము పొందక రెంటికి చెడినవాడై గాలితో చెదిరిన మేఘమువలె అతను తిరగాడుచుండడా?

> ఏతన్మే సంశయం కృష్ణ ఛేత్తుమ్ అర్హస్యశేషతః
> త్వదన్యః సంశయస్యాస్య ఛేత్తా న హ్యుపపద్యతే

గీ.గా. కృష్ణ మార్యేసే వాతేర్తోడ్ మళ తార్కన
కోయి మళేని యే వాతేర్తోడ్ దేవాళ్మన 6/39

క.ఛే. కృష్ణ, మార్, యేసే వాతేర్, (PP)తోడ్, మళ, తార్కన
కోయి, మళేని, యే, వాతేర్తోడ్, దేవాళ్, మన

కృష్ణ = ఓ కృష్ణా!; **తార్కన** = నీ వద; **మార్యేసే వాతేర్** = నా సంశయాలన్నిటి; **తోడ్ మళ** = పరిష్కారము దొరుకును; **యే వాతేర్** = ఈ మాటల; **తోడ్ దేవాళ్కన** = పరిష్కారము నిచ్చువారు నాకు; **కోయి మళేని** = వేరెవరును దొరకరు.

ఓ కృష్ణా! నీ వద్ద నా సంశయాలన్నిటి పరిష్కారము దొరుకును ఈ మాటల పరిష్కారము నిచ్చువారు నాకు వేరెవరును దొరకరు.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

పార్థ నైవేహ నాముత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే
న హి కల్యాణకృత్ కశ్చిత్ దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి

గీ.గా. పార్ధ వూ నర్ యోగేర్సిద్ధిన న పావతి
పాయేని వూ కనావతి నాశ్ యోగ్టూటతి 6/40

క.ఛే. పార్థ, వూ, నర్, యోగేర్, సిద్ధిన, న, పావతి
పాయేని, వూ, కనావతి, నాశ్, యోగ్, టూటతి

పార్థ = ఓ పార్థా!; **యోగ్ టూటతి** = యోగము విఘాతమయినను; **వూ నర్** = ఆ పురుషుడు; **యోగేర్ సిద్ధిన** = యోగ సిద్ధిని; **న పావతి** = పొందకున్నను; **వూ కనావతి** = అతడు ఎన్నటికిని; **నాశ్ పాయేని** = నాశనమును పొందడు.

ఓ పార్ధా! యోగము విఘాతమయినను, ఆ పురుషుడు యోగ సిద్ధిని పొందకున్నను అతడు ఎన్నటికిని నాశనమును పొందడు.

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకాన్ ఉషిత్వా శాశ్వతీః సమాః
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే

గీ.గా. సర్గేన్పావ వూ నర్ వచ్చ ఛోడ్ద యోగేన్తి
సో వర్సేర్పచ్చతి పెదా వ ఆచ్ఘరేతి 6/41

క.ఛే. సర్గేన్, పావ, వూనర్, వచ్చ, ఛోడ్ద, యోగేన్తి
సో, వర్సేర్, పచ్చతి, పెదావ, ఆచ్, ఘరేతి

వూనర్ = ఆ పురుషుడు; **యోగేన్తి** = యోగమును; **వచ్చ ఛోడ్ద** = మధ్యలో వదిలినను; **సర్గేన్పావ** = స్వర్గమును పొందుతాడు; **సో వర్సేర్ పచ్చతి** = వంద సంవత్సరాల తరువాతనైనను; **ఆచ్ ఘరేతి** = మంచి కుటుంబములో; **పెదావ** = జన్మిస్తాడు.

ఆ పురుషుడు యోగమును మధ్యలో వదిలినను స్వర్గమును పొందుతాడు. వంద సంవత్సరాల తరువాతనైనను మంచి కుటుంబములో జన్మిస్తాడు.

అథవా యోగినామేవ కులే భవతి ధీమతామ్
ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్

గీ.గా. న జావస్వర్గేన్తో మళ బేటావేన్ గ్యానీన
నరేర్జనం మళసో లాఖామా ఏకేన 6/42

క.ఛే. న, జావ, సర్గేన్తో, బేటా, వేన్మళ, గ్యానీన
నరేర్, జనం, మళ, అసో, లాఖామా, ఏకేన

న జావ సర్గేన్తో = స్వర్గానికి వెళ్ళనిచో; **గ్యాననీన** = జ్ఞానికి; **మళ బేటావేన్**= కుమారుడై లభిస్తాడు; **అసో** = అలాంటి; **నరేర్జనం** = మానవ జన్మ; **లాఖామా ఏకేన** = లక్షల్లో ఒక్కరికి; **మళ** = లభించును.

స్వర్గానికి వెళ్ళనిచో జ్ఞానికి కుమారుడై లభిస్తాడు. అలాంటి మానవ జన్మ లక్షల్లో ఒక్కరికి లభించును.

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వదేహికమ్
యతతే చ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన

గీ.గా. పాలేన్ వో జనమేర్జోరేతి వూ గుణేవ్న
పర్యాస్కర పక్కోయి యోగ్సిద్ధిన్పాయేన   6/43

క.ఛే. పాలేన్, వో, జనమేర్, జోరేతి వూ, గుణేవ్న
(KP)పర్యాస్, కర, పక్కోయి, యోగ్, సిద్ధిన, పాయేన

వో జనమేర్ = ఆ జన్మయొక్క; **జోరేతి** = ప్రభావముతో; **వూగుణేవ్న పాలేన్** = అతడుబుద్ధులను పొంది; **యోగ్సిద్ధిన్పాయేన** = యోగసిద్ధిని పొందుటకు; **పక్కోయి** = బాగుగా; **పర్యాస్కర** = ప్రయత్నిస్తాడు.

ఆ జన్మయొక్క ప్రభావముతో అతడు బుద్ధులను పొంది యోగసిద్ధిని పొందుటకు బాగుగా ప్రయత్నిస్తాడు.

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హ్రియతే హ్యవశోకపి సః
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్ద బ్రహ్మాతివర్తతే

గీ.గా. పెనార్జన్మేవూరస్రేతి పావ యోగేన
పాన్ లంగ్జా వేద్కర్మేవునన్ కరం ఫళేవ్న   6/44

క.ఛే. పెనార్, జన్మేవూర్, అసరేతి, పావ యోగేన
పాన్, లంగ్జా, వేద్, కర్మేవున, అన్, కరం, ఫళేవున

పెనార్ జన్మేవూర్ = వెనుకటి జన్మల; **అసరేతి** = ప్రభావంతో; **పావ యోగేన పాన్** = అతను యోగాన్ని పొందును పొంది; **వేద్ కర్మేవ్నన్** = వేద క్రియాదులను; **అన్** = మరియు; **కరంఫళేవ్న** = కర్మఫలమును; **లంగ్జా** = దాటేస్తాడు.

వెనుకటి జన్మల ప్రభావంతో అతను యోగాన్ని పొందును. (అలా) పొంది వేద క్రియాదులను మరియు కర్మఫలమును అధిగమిస్తాడు.

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధకిల్బిషః
అనేకజన్మసంసిద్ధః తతో యాతి పరాం గతిమ్

గీ.గా. పర్యాస రాస్ జన్మేవూరస్రేతి యోగేనన్
పాపేవ్తి ఛూటన్ వూ యోగి పావ పరమేన్ 6/45

క.ఛే. పర్యాస, రాస్, జన్మేవూర్, (KP)అస్రేతి, యోగేనన్
పాపేవితి, ఛూటన్, వూ, యోగి, పావ, పరమేన్

రాస్ జనమేవూర్ = అనేక జన్మల; **అస్రేతి** = ప్రభావముతో; **పర్యాస యోగే నన్** = యోగాన్ని అభ్యసించి; **పాపేవ్తి ఛూటన్** = పాపముల నుండి విముక్తిని పొంది; **వూ యోగి** = యోగి; **పావ పరమేన్** = పరమాత్మను పొందును.

అనేక జన్మల ప్రభావముతో యోగాన్ని అభ్యసించి, పాపమలనుండి విముక్తిని పొంది ఆ యోగి పరమాత్మను (సాక్షాత్కారము) పొందును.

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః
కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున

గా.గీ. బడే తప్సీ శాస్త్రేర్గ్యానీన్ కర్మీవ్తి సదా
బడన్ఛ యోగి జేర్కాణ్వ యోగి తూ(సదా 6/46

క.ఛే. బడే, తప్సీ, శాస్త్రేర్, గ్యానీన్, కర్మీవ్తి, సదా
బడన్ ఛ, యోగి, జేర్కాణ్ వ, యోగి, తూ, సదా

బడే తప్సీ = గొప్ప తపస్విలు; **శాస్త్రేర్గ్యానీన్** = శాస్త్రజ్ఞానులు మరియు; **కర్మీవ్తి సదా** = సకామ కర్మలు ఆచరించు వారికన్న; **బడన్ఛ యోగి** =

యోగి శ్రేష్టుడు; **జేర్కాణ్** = కనుక; **తూం సదా** = నీవు కూడా; **వ యోగి** = యోగివి కమ్ము.

గొప్ప తపస్వులు, శాస్త్రజ్ఞానులు మరియు సకామ కర్మలు ఆచరించు వారికన్న యోగి శ్రేష్ఠుడు కనుక నీవు కూడా యోగివి కమ్ము.

యోగినామపి సర్వేషాం మద్గతేనాంతరాత్మనా
శ్రద్ధావాన్ భజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః

గీ.గా. యోగి జో మార్వర్మన్ టకాన్ ధావ సర్దేతి
యోగి వూ కెరావ పరం బడో కేన్సేతి 6/47

క.ఛే. యోగి, జో, మార్వర్, మన్, టకాన్, ధావ, సర్దేతి
యోగి, వూ, కెరావ, పరం, బడో కేన్, సేతి

జో యోగి = ఏ యోగి; **మార్వర్మన్ టకాన్** = నా యందు మనసు స్థిరపరచి; **ధావ సర్దేతి** = శ్రద్ధతో కొలుస్తాడో; **వూ యోగి** = ఆ యోగి; **పరం బడో** = పరమ శ్రేష్ఠుడని; **కేన్సేతి** = అని అందరితో; **కెరావ** = అనబడతాడు.

ఏ యోగి నాయందు మనసు స్థిరపరచి శ్రద్ధతో కొలుస్తాడో ఆ యోగి పరమశ్రేష్ఠుడని అని అందరితో అనబడతాడు.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ ఛో యేర్గావో
బర్మ యిద్యాయోగ్ యేతి వేగో పూరో.

* * *

అధ్యాయ్ సాత్

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

> *మయ్యాసక్తమనాః పార్థ యోగం యుంజన్ మదాశ్రయః*
> *అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాస్యసి తచ్ఛృణు*

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గా.గీ. మార్శరణేమా ఆన్ దల్లగాడన్ యోగేతి
మన్కూ౹ పూరో వళకేర్ తూ౹ సామళ్ ధ్యానేతి 7/1

క.ఛే. పార్థా, మార్, శరణేమా, ఆన్, దల్లగాడన్, యోగేతి
మన కూ౹, పూరో, వళకేర్ తూ౹, సామళ్ ధ్యానేతి

మార్శరణేమా ఆన్ = నా శరణములోవచ్చి; **దల్లగాడన్** = మనసు నిలిపి; **యోగేతి** = యోగముతో; **పూరో మన్కూ౹** = నన్నెలా సంపూర్ణముగా; **వళకేర్** = తెలుసుకోవాలో; **ధ్యానేతి** = శ్రద్ధతో **తూ౹ సామళ్** = నీవు వినుము.

నా శరణములోవచ్చి మనసు లగ్నముచేసి యోగముతో నన్నెలా సంపూర్ణముగా తెలుసుకోవాలో శ్రద్ధతో నీవు వినుము.

> *జ్ఞానం తేऽహం సవిజ్ఞానం ఇదం వక్ష్యామ్యశేషతః*
> *యద్ జ్ఞాత్వా నేహ భూయోऽన్యత్ జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే*

గీ.గా. జేన్ కళాల్తో రేని కా౹యి౹ మాలం కర్లేన
జే గ్యానేన్మ వతావు౹చు౹ అర్జున తోన 7/2

క.ఫే. జేన్, కళాల, తో, రేని, కాఁయిఁ, మాలం, కర్లేన
జే, గ్యానేన్, మ, వతావుచుఁ, అర్జున, తోన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **జేన్ కళాల్తో** = దేనిని తెలుసుకున్నచో; **మాలం కర్లేన** = ఇంకను తెలుసుకొనుటకు; **రేని కాఁయిఁ** = ఏమియును ఉండదో; **జే గ్యానేన్** = ఆ జ్ఞానాన్ని; **మ తోన వతావుచుఁ** = నేను నీకు తెసుపుతాను.

ఓ అర్జునా! దేనిని తెలుసుకున్నచో ఇంకను తెలుసుకొనుటకు ఏమియును ఉండదో ఆ జ్ఞానాన్ని నేను నీకు తెలుపుతాను.

మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే
యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్మాం వేత్తి తత్త్వతః

గా.గీ. కరపర్యాస్ లాఖూమా ఏక్మనపాయేన
కళాల వోమా ఏక్తత్త్వ గ్యానేతి మన 7/3

క.ఫే. కర, పర్యాస్, లాఖూమా, ఏక్, మన్, పాయేన
కళాల, వోమా, ఏక్ తత్త్వ, గ్యానేతి, మన

లాఖూమా ఏక్ = లక్షలలో ఒకరు; **మన పాయేన** = నన్ను పొందుటకు; **పర్యాస్కర** = ప్రయత్నిస్తాడు; **వోమా ఏక్** = వారిలో ఒకడు; **తత్త్వ గ్యానేతి** = తత్త్వ జ్ఞానముతో; **మన కళాల** = నన్ను తెలుసుకుంటాడు.

లక్షల్లో (ఎవరో ఒకరు) ఒకరు నన్ను పొందుటకు ప్రయత్నిస్తాడు. వారిలో ఎవరో ఒకరు మాత్రమే తత్త్వజ్ఞానముతో నన్ను తెలుసుకుంటాడు.

భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధిరేవ చ
అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతిరష్టధా

గీ.గా. ఆస్మాన్ ధర్తి పాణీ ఆగ్వాళ్ మన్గుణ్ కనర్
ఆట్ భాక్యారేతి నాళ్నాళి ఛ పర్కృర్తి మార్ 7/4

క.ఛే. ఆస్మాన్, ధర్తి, పాణీ, వాళ్, మన్, గుణ్, కనర్
ఆట్, భాక్యారేతి, నాళ్నాళి, ఛ, పర్కుర్తి, మార్

ఆస్మాన్ ధర్తి పాణీ = ఆకాశము భూమి నీరు; **ఆగ్ వాళ్** = నిప్పు గాలి; **మన్ గుణ్ కనర్** = మనసు బుద్ధి అహంకారము; **ఆట్ భాక్యారేతి** = ఎనిమిది విధాలుగా; **నాళ్నాళి** = వేర్వేరుగా; **మార్ పర్కుర్తి ఛ** = నా ప్రకృతి ఉన్నది.

ఆకాశము, భూమి, నీరు, నిప్పు, గాలి, మనసు, బుద్ధి, అహంకారము ఎనిమిది విధాలుగా వేర్వేరుగా నా ప్రకృతి ఉన్నది.

అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరామ్
జీవభూతాం మహాబాహో మయేదం ధార్యతే జగత్

గా.గీ. వూ పర్కుర్తి జాత జో ధరన్ఛ సే జగేన్
వూ ఛ పరా జగ్సారి ఫేలన్ జీవేర్రూప్పేన్ 7/5

క.ఛే. వూ, పర్కుర్తి, జాత, జో, ధరన్, ఛ, సే, జగేన్
వూ, ఛ, (S)పరా, జగ్సారి, ఫేలన్, జీవేర్ రూప్పేన్

వూ పర్కుర్తి జాత = ఆ ప్రకృతికాక; **జో సే జగేన్ ధరన్ఛ** = ఏదైతే సంపూర్ణ జగత్తును ధరించి యున్నదో; **వూ ఛ పరా** = అదియే పరా; **జీవేర్రూప్పేన్**= జీవరూపమై; **జగ్సారి ఫేలన్ ఛ** = జగత్తు అంతట వ్యాపించియున్నది.

ఆ ప్రకృతి కాక ఏదైతే సంపూర్ణ జగత్తును ధరించి యున్నదో అదియే పరా (చేతన శక్తి) జీవరూపమై జగత్తు అంతట వ్యాపించియున్నది.

ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీత్యుపధారయ
అహం కృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రలయస్తథా

గీ.గా. మండన్ఛ సే జగ్మార్యే పర్కుర్తీవూతి కేన్
మాలం కర్ల మ ఘు(జగ్మాండూన్ నాశ్కరూ కేన్ 7/6

క.ఛే. మండన్, ఛ, సే, జగ్, మార్యే, పర్కుర్తీవూతి, కేన్
మాలం, కర్ల, మ, ఘు(, జగ్, (KP)మాండూన్, నాశ్కరూ, కేన్

మార్యే పర్కుర్తీవూతి = నా ఈ (రెండు) ప్రకృతులతోనే; **సే జగ్మండన్ఛ** = జగములన్ని నిర్మితమై యున్నవి; **మ ఘు(జగ్మాండూన్** = నేనే సృష్టి కర్తను; **నాశ్కరూ కేన్** = నాశనము గావించువాడనని; **మాలం కర్ల** = తెలుసుకో.

నా ఈ (రెండు) ప్రకృతులతోనే జగములన్ని నిర్మితమైయున్నవి. నేనే సృష్టికర్తను, నాశనము గావించువాడనని తెలుసుకో.

మత్తః పరతరం నాన్యత్ కించిదస్తి ధనంజయ
మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ

గీ.గా. మాతిన్పరం ఛేని అర్జున దూసర్కా(యి(
మోతీర్ హారేర్జు(సే పారారేచ మార్మాయి 7/7

క.ఛే. మాతిన్, పరం, ఛేని, అర్జున, దూసర్కాయి
మోతీర్, హారేర్, జు(, సే, పారారేచ, మార్మాయి

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **దూసర్కా(యి(** = వేరేమియును; **మాతిన్** = నాకన్నను; **పరం ఛేని**= పరమమైనది లేదు; **మార్మాయి(** = నాలో; **మోతీర్ హారేర్జు(** = ముత్యాలహారములా; **సే పారారేచ** = ప్రాణులన్ని గుచ్ఛ బడివున్నాయి.

ఓ అర్జునా! వేరేమియును నాకన్నను పరమమైనది లేదు, నాలో ముత్యాల హారములా ప్రాణులన్నీ గుచ్ఛబడివున్నాయి.

రసోఽహమప్సు కౌంతేయ ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః
ప్రణవః సర్వవేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు

గీ.గా. వాజళేర్గరజ్మ చాంద్‌దాడేర్వజాళో మ
వేదేవ్మార్ ఓం కార్ పాణీర్రస్ నరేర్నర్పణ్మ 7/8

క.ఛే. వాజళేర్, గరజ్, మ, చాంద్‌దాడేర్, వజాళో, మ
వేదేవ్మార్, ఓం, కార్, పాణీర్, [S]రస్, నరేర్, [KP]నర్పణ్, మ

వాజళేర్గరజ్మ = మేఘాల ఫురుముని నేను ; **చాంద్-దాడేర్** = సూర్యచంద్రుల; **వజాళో మ** = వెలుగును నేనే; **వేదేవ్మార్** = వేదాలలోని; **ఓం కార్** = ఓంకారాన్ని; **పాణీర్రస్** = నీటిలోని రసాన్ని ; **నరేర్ నర్పణ్ మ** = పురుషుల పౌరుషాన్ని నేను.

మేఘాల ఫురుముని నేను. సూర్యచంద్రుల వెలుగును నేనే, వేదాలలోని ఓంకారాన్ని, నీటిలోని రసాన్ని, పురుషుల పౌరుషాన్ని నేను.

పుణ్యో గంధః పృథివ్యాం చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ
జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు

గా.గీ. జమీ్మమార్చంగా వాఁస్మ అన్ వీజిళీర్ ఖవ్మ
జగ్సారీరో జీవ్మ మునిరుషీవూర్ తప్మ 7/9

క.ఛే. జమీ్మమార్, చంగా వాఁస్, మ, వీజిళీర్ [KP]ఖవ్, మ
జగ్సారీరో, జీవ్, మ ముని, రుషీవూర్, తప్, మ

జమీ్మమార్చంగా = భూమిలోని పవిత్రమైన; **వాఁస్మ** = గంధాన్ని నేను; **విజ్ళీర్ఖవ్ మ** = ఫురుముల మెరుపును నేను; **జగ్సారీరో జీవ్మ** = జగత్తు అంతటికిజీవమును నేను; **మునిరుషీ వూర్ తప్మ** = ముని ఋషుల తపస్సును నేను.

భూమిలోని పవిత్రమైన గంధాన్ని నేను, వురుముల మెరుపును నేను, జగత్తుఅంతటికి జీవమును నేను. ముని ఋషుల తపస్సును నేను.

బీజం మాం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ సనాతనమ్
బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహమ్

గీ.గా. తూఁ మాలం కర్ల జగేర్బీజ్మ ఘుఁ తేటేరో
తేజీ నరేరో తేజ్మన్ చత్రాయి చత్రేరో 7/10

క.ఫే. తూఁ, మాలం, కర్ల, జగేర్, బీజ్, మ ఘుఁ, తేటేరో
(S)తేజీ, నరేరో, తేజ్, మన్, చత్రాయి, చత్రేరో

జగేర్ బీజ్మ ఘుఁ తేటేరో = జగత్తునకు సనాతన బీజాన్ని నేను; **తేజీ నరేరో** = తేజోవంతుడైన పురుషుని; **తేజ్మన్** = తేజమును నేను మరియు; **చత్రాయిచత్రేరో** = వివేకవంతుడి వివేకాన్ని నేనని; **మాలం కర్ల** = నీవు తెలుసుకో.

జగత్తునకు సనాతన బీజాన్ని నేను, తేజోవంతుడైన పురుషుని తేజాన్ని నేను. మరియు వివేకవంతుడి వివేకాన్ని నేనని నీవు తెలుసుకో.

బలం బలవతాం చాహం కామరాగవివర్జితమ్
ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ

గీ.గా. ఘుఁ బళ్వానేవూరో బనాహారేరో బళ్మ
ఘుఁ జన్జీవరాసేవూర్ ధరమేర్ హార్వేన్మ 7/11

క.ఫే. ఘుఁ బళ్వానేవూరో, బనా, హారేరో, బళ్, మ
ఘుఁ జన్, జీవరాసేవూర్, హార్, వేన్, మ

బళ్వానేవూరో = బలవంతుల; **బనాహరేరో** = కోరికలు లేనట్టి; **బళ్మ ఛుఁ** = బలాన్ని నేనై వున్నాను; **జన్జీవ్రాసేర్** = ప్రాణుల; **ధరమేర్** = ధర్మబద్దమైన; **హర్వేన్ మ ఛుఁ** = కోరికను నేనైయున్నాను.

బలవంతుల కోరికలు లేనట్టి బలాన్ని నేనై వున్నాను. ప్రాణుల ధర్మబద్ధమైన కోరికను నేనైయున్నాను.

యే చైవ సాత్త్వికా భావా రాజసాః తామసాశ్చ యే
మత్త ఏవేతి తాన్ విద్ధి న త్వహం తేషు తే మయి

గా.గీ. తమ్సత్రజ్గుణేవూర్ జగ్ మాతి ఛకేన్
తూఁ కళాల్వోమా మ కోనీన్వో మార్మా రకేన్ 7/12

క.ఛే. (S)తమ్ సత్ రజ్ గుణేవూర్, జగ్, మాతి, ఛ, కేన్
తూఁ, కళాల, వోమా, మ, కోనీన్, వో, మార్మా, ర, కేన్

తమ్సత్రజ్ గుణేవూర్ = సత్వరజస్తమో గుణాల; **జగ్** = ఈ జగత్తు; **మాతి ఛ కేన్** = నా వలననే యున్నది; **మార్మా వో ర కేన్** = అవి నాలో ఉండునని; **వోమా మ కోనీన్** = వాటిలోనేను ఉండనని; **తూఁ కళాల**= నీవు తెలుసుకో.

సత్వరజస్తమో గుణాల ఈ జగత్తు నా వలననే యున్నది. అవి నాలో ఉండునని, వాటిలోనేను ఉండనని నీవు తెలుసుకో.

త్రిభిర్గుణమయైర్భావైః ఏభిః సర్వమిదం జగత్
మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయమ్

గీ.గా. జగ్సారి వో తీన్గుణేవూర్ మాయామ ఛ కేన్
జేర్యాణ్యాప్రోకోని మ బన్నాశన్వరంకేన్ 7/13

క.ఛే. జగ్సారి, వో, తీన్, గుణేవూర్, మాయామ, ఛ, కేన్
జేర్కాఁణ, క్రఁో, కోని, మ, బన్నాశన్, పరం, కేన్

జగ్సారి = జగమంతా; **వో తీన్ గుణేవూర్** = ఆ మూడు గుణాల; **మాయామఛ** = మాయలో నున్నది; **జేర్కాఁణ** = అందుకని; **బన్నాశన్పరం కేన్** = అవినాశిమరియు పరమాత్మనని; **మ క్రఁో కోని** = నేను తెలియకున్నాను.

జగమంతా ఆ మూడు గుణాల మాయలో నున్నది. అందుకని అవినాశి మరియు పరమాత్మనని నేను తెలియకున్నాను.

దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే

గీ.గా. మార్యే తీన్గుణేవూర్ మాయా ఛ రాస్భేదేతి
మన్ధావుకరతో పార్పడ వో మాయేతి 7/14

క.ఛే. మార్ యే, తీన్, గుణేవూర్, మాయా ఛ, రాస్, భేదేతి
మన, ధావుకరతో, పార్పడ, వో, మాయేతి

మార్యే తీన్గుణేవూర్ = నా ఈ మూడు గుణాల; **మాయా ఛ రాస్భేదేతి** = మాయ చాలా నిగూఢమై యున్నది; **మన ధావుకరతో** = నన్ను కొలుస్తూ వుంటే; **వో మాయేతి** = ఆ మాయనుండి; **పార్పడ** = బయట పడగలరు.

నా ఈ మూడు గుణాల మాయ చాలా నిగూఢమై యున్నది. నన్ను భజిస్తూ కొలుస్తూ వుంటే ఆ మాయనుండి బయటపడగలరు.

న మాం దుష్కృతినో మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః
మాయయాపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః

గీ.గా. మాయతి గ్యానేనవ ఖోవున్ దానార్గుణేవాళ్
మన ధాయేని వో ఖరాబ్కరం కరేవాళ్ 7/15

క.ఛే. మాయతి, గ్యానేన, (KP)ఖోవున్, దానార్, గుణేవాళ్
మన, ధాయేని, వో, ఖరాబ్, కరం, కరేవాళ్

మాయతి = మాయతో; **గ్యానేన్ ఖోవున్** = జ్ఞానాన్ని కోల్పోవు వారును; **దానార్గుణేవాళ్** = అసుర గుణమువారును; **ఖరాబ్కరం** = చెడు కర్మలు; **వో కరేవాళ్** = చేయువారును; **మన ధాయేని** = నన్ను కొలవరు.

మాయతో జ్ఞానాన్ని కోల్పోవువారును, అసుర గుణమువారును చెడుకర్మలు చేయావారును నన్ను కొలవరు.

చతుర్విధా భజంతే మాం జనాః సుకృతినోఽర్జున
ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ చ భరతర్షభ

గీ.గా. భోగేర్లాల్చేవాళ్ పరం గ్యాని ఆచ్కర్మేవాళ్
భావేటి కరేవాళ్ అస్ చార్ఛ మన్ధాయేవాళ్ 7/16

క.ఛే. భోగేర్, లాల్చేవాళ్, పరం, గ్యాని, ఆచ్కర్మే, వాళ్
భావేటి, కరేవాళ్, అస్, చార్, ఛ, మన, (PP)ధాయేవాళ్

భోగేర్ లాల్చేవాళ్ = భోగలాలసులు; **పరం గ్యాని** = పరమ జ్ఞానులు; **ఆచ్కర్మేవాళ్** = మంచి కర్మలు చేయువారు; **భావేటి కరేవాళ్** = కష్టాలు అనుభవిస్తున్నవారు; **అస్ చార్** = ఇలాంటి నాలుగు రకాలవారు; **ఛ మనధాయేవాళ్** = నన్ను కొలుచువారగుచున్నారు.

భోగ లాలసులు, పరమ జ్ఞానులు, మంచి కర్మలు చేయువారు, కష్టాలు అనుభవిస్తూ మనస్తాపము కలవారు, ఇలాంటి నాలుగు రకాలవారు నన్ను కొలుచువారగుచున్నారు.

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే
ప్రియో హి జ్ఞానినోకత్యర్థమ్ అహం స చ మమ ప్రియః

గీ.గా. వో చారీవ్మా పరం గ్యాని ఛ భలో సేతి
వోర్మ పరమన్మార్వూ పరం భకత్సేతి 7/17

క.ఛే. వో, చారీవ్మా, పరం గ్యాని ఛ, భలో, సేతి
వోర్, మ, పరమన్, మార్, వూ, పరం, భకత్, సేతి

వో చారీవ్మా = ఆ నలుగురిలో; **పరం గ్యాని** = పరమ జ్ఞాని; **ఛ భలోసేతి**= అందరికన్న శ్రేష్ఠుడై యున్నాడు; **వోర్మ పరమన్** = అతనికి నేను పరమము; **మార్వూ** = నా కతడు; **పరమ్ భకత్సేతి** = అందరి కన్న పరమ భక్తుడు.

ఆ నలుగురిలో పరమ జ్ఞాని అందరికన్న శ్రేష్ఠుడై యున్నాడు. అతనికి నేను పరమము. నాకతడు అందరికన్న పరమభక్తుడు.

ఉదారాః సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతమ్
ఆస్థితః స హి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాం గతిమ్

గీ.గా. వో సేమా గ్యానీర్మన్ టకన్ర మార్రూపేమా
వోర్మన్గుణేన టకావ వూ మార్ధ్యానేమా 7/18

క.ఛే. వో, సేమా, గ్యానీర్మన్, టకన్ర, మార్, రూపేమా
వోర్, మన్, గుణేన, టకావ, వూ, మార్, ధ్యానేమా

వో సేమా = వారందరిలో; **గ్యానీర్మన్** = జ్ఞానియొక్క మనసు; **మార్రూపేమా** = నా రూపములో; **టకన్ర** = స్థిరమైయుండును; **వోర్మన్గుణేన** = అతని మనసుబుద్ధిని; **వూ మార్ధ్యానేమా** = అతను నా ధ్యానములో; **టకావ** = నిలుపుతాడు.

వారందరిలో జ్ఞాని యొక్క మనసు నా రూపములో స్థిరమై యుండును, (ఎందుకంటే) అతని మనసు బుద్ధిని అతను నా ధ్యానములో నిలుపుతాడు.

బహూనాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే
వాసుదేవః సర్వమితి స మహాత్మా సుదుర్లభః

గీ.గా. ఆఖ్రీ జన్మేమా ధావ్యూ వాసుదేవ్కేన్మన
అస్నర్తో పెదావ రాస్కం మన పాయేన 7/19

క.ఛే. ఆఖ్రీ, జన్మేమా, ధావ, వూ, వాసుదేవ్, కేన్, మన
అస్, నర్తో, పెదావ, రాస్కం, మన, పాయేన

ఆఖ్రీ జన్మేమా వూ = చివరి జన్మలో (పరమ జ్ఞాని) అతడు; **వాసుదేవ్** = వాసుదేవుడనని; **మన ధావ** = నన్ను కొలుస్తాడు; **అస్నర్తో** = అలాంటి పురుషులు; **మన పాయేన** = నన్ను పొందుటకు; **రాస్కం** = చాలాతక్కువ; **పెదావ** = పుడ్తారు.

చివరి జన్మలో ఆ పరమ జ్ఞాని వాసుదేవుడనని నన్ను కొలుస్తాడు. అలాంటి పురుషులు నన్ను పొందుటకు చాలా తక్కువ పుడ్తారు.

కామైస్తైస్తైర్హృత జ్ఞానాః ప్రపద్యంతే ऽన్యదేవతాః
తం తం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాః స్వయా

గీ.గా. అర్జున జేర్గ్యాన్ఘట భోగేవూర్లాల్చేతి
అసజ్దేవేవ్న వో పూజ ఆశార్మనేతి 7/20

క.ఛే. అర్జునా, జేర్, గ్యాన్, ఘట భోగేవూర్, లాలచేతి
అసజ్, దేవేవ్న, వో, పూజ, ఆశార్, మనేతి

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **భోగేవూర్లాల్చేతి** = భోగాల మోహంతో; **జేర్ గ్యాన్ఘట**= ఎవరి జ్ఞానము తరుగునో; **వో** = వారు; **అసజ్** = అలాంటి; **దేవేవ్న** = దేవతలను; **ఆశార్మనేతి** = ఆశాళురై; **పూజ** = పూజిస్తారు.

ఓ అర్జునా! భోగాల మోహంతో ఎవరి జ్ఞానము తరుగునో వారు అలాంటి దేవతలను ఆశాళురై పూజిస్తారు.

యో యో యాం యాం తమం భక్తః శ్రద్ధయార్చితు మిచ్ఛతి
తస్యతస్యాచలాం శ్రద్ధాం తామేవ విదధామ్యహమ్

గీ.గా. జో జో జే జే దేవేవ్న పూజ వో ధ్యానేతి
జేర్మనేవ్న టకారో చుఁ మ వోజ్దేవేవ్తి 7/21

క.ఛే. జో, జో, జే, జే, దేవేవూన, పూజ, ధ్యానేతి
జేర్, మనేవ్న, టకారోచుఁ, మ, వోజ్, దేవేవ్తి

జో జో జే జే = ఎవరెవరు ఏఏ; **దేవేవ్న** = దేవతలను; **ధ్యానేతి** = శ్రద్ధతో; **వో పూజ** = పూజిస్తారో; **జేర్మనేవ్న** = వారి మనసులను; **మ** = నేను; **వోజ్ దేవేవ్తి** = ఆ యా దేవతల యందే; **టకారోచుఁ** = స్థిరమపరుస్తున్నాను.

ఎవరెవరు ఏ ఏ దేవతలను శ్రద్ధతో పూజిస్తారో వారి మనసులను నేను ఆ ఆ దేవతలయందే స్థిరపరుస్తున్నాను.

స తయా శ్రద్ధయా యుక్తః తస్యారాధనమీహతే
లభతే చ తతః కామాన్ మయైవ విహితాన్ హి తాన్

గీ.గా. పూజన్ లాలచేతి వో అసజ్ దేవేవున
పారేచ మార్క్యాణ వో దేవేవ్తి ఫళేవ్న 7/22

క.ఛే. పూజన్, లాలచేతి, వో, అసజ్, దేవేవున
పారేచ, మార్క్యాణ, వో, దేవేవ్తి, ఫళేవ్న

లాలచేతి= మోహముతో; **అసజ్ దేవేవున** = అలాంటి దేవతలనే; **పూజన్ వో** = వారు పూజించి; **మార్క్యాణ** = నా వలన వారు; **వో దేవేవ్తి** = ఆ దేవతలనుండి; **పారేచ ఫళేవ్న** = ఫలాలను పొందుచున్నారు.

మోహముతో అలాంటి దేవతలనే వారు పూజించి, నా వలన వారు ఆ దేవతలనుండి ఫలాలను పొందుచున్నారు.

అంతవత్తు ఫలం తేషాం తద్భవత్యల్పమేధసామ్
దేవాన్ దేవయజో యాంతి మద్భక్తా యాంతి మామపి

గీ.గా. అగ్యాని వో దేవేవ్తి నాశ్ఫళేవూన్పావ
అన్మార్పరం భగత్ మన్పూజన్ మనజ్పావ 7/23

క.ఛే. అగ్యాని, వో, దేవేవ్తి, నాశ్, ఫళేవూన, పావ
అన్, మ్మార్పరం, భగత్ మన, పూజన్ మనజ్, పావ

అగ్యాని = అజ్ఞానులు; **వో దేవేవ్తి** = ఆ దేవతల; **నాశ్ఫళేవూన్పావ**= నాశఫలాలనేపొందుతారు; **అన్మార్పరం** = మరియు నా పరమ; **భగత్** = భక్తులు; **మన పూజన్** = నన్ను పూజించి; **మనజ్పావ** = నన్నే పొందుతారు.

అజ్ఞానులు ఆ దేవతల ద్వారా నాశఫలాలనే పొందుతారు మరియు నా పరమభక్తులు నన్ను పూజించి నన్నే పొందుతారు

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధయః
పరం భావమజానంతో మమావ్యయమనుత్తమమ్

గీ.గా. కళాసకేని ఆగ్యాని మార్పరం తత్త్వేన్
కేల వో పరం మ కోనీన్చు తన్ధారికేన్ 7/24

క.ఛే. కళాసకేని, ఆగ్యాని, మార్, (S)పరం తత్త్వేన్
కేల, వో, పరం, మ, కోనీన్, ఛు, (KP)తన్ధారికేన్

ఆగ్యాని = అజ్ఞానులు; **మార్ పరం తత్త్వేన్** = నా పరమతత్త్వాన్ని; **కళాసకేని** = తెలుసుకోలేరు; **పరం మ కోనీన్** = పరమాత్మ నేను కాదని మరియు; **ఛుతన్ధారికేన్** = శరీరధారియని; **వో కేల** = వారు అనుకుంటారు.

అజ్ఞానులు నా పరమతత్త్వాన్ని తెలుసుకోలేరు. పరమాత్మ నేను కాదని మరియు శరీరధారియని వారు అనుకుంటారు.

నాహం ప్రకాశః సర్వస్య యోగమాయాసమావృతః
మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజమవ్యయమ్

గీ.గా. మార్యోగేర్మాయాతి మ దిసారోకోని కేన్
మన్కళాలేని మ బేనాశన్బే జన్మేర్కేన్ 7/25

క.ఫే. మార్యోగేర్, మాయాతి, మ, దిసారో, కోని, కేన్
మన, కళాలేని, మ, బే, నాశన్, బే జన్మేర్, కేన్

మార్యోగేర్మాయాతి = నా యోగ మాయచే; **మ దిసారోకోని కేన్** = నేను కనిసించుటలేనని; **మ బేనాశన్బే జన్మేర్కేన్** = నేను నాశనము జన్మలేని వాడని; **మన కళాలేని** = నన్ను తెలుసుకోలేరు.

నా యోగమాయచే నేను కనిపించుట లేనని నేను నాశనము మరియు జన్మలేని వాడని నన్ను తెలుసుకోలేరు.

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చార్జున
భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద న కశ్చన

గీ.గా. మన్మాలం కాలాజన్ ఆంగేర్సే జగేర్మాయిఁ
మన్వో అగ్యాని మాలం కర్లేని కనాఁయిఁ 7/26

క.ఫే. మన్మాలం, కాలాజన్, ఆంగేర్సే, జగేర్మాయిఁ
మన్వో, అగ్యాని, మాలం, కర్లేని, కనాఁయిఁ

జగేర్మాయిఁ = లోకంలో; **కాలాజన్ ఆంగేర్సే** = భూత వర్తమాన భవిష్యత్తులన్ని; **మన్మాలం** = నాకు తెలుసు; **మన్వో అగ్యాని** = నన్ను ఆ అజ్ఞానులు; **మాలం కర్లేని కనాఁయిఁ** = ఎన్నటికిని తెలుసుకోలేరు.

లోకంలో భూత వర్తమాన భవిష్యత్తులన్నీ నాకు తెలుసు. నన్ను ఆ అజ్ఞానులు ఎన్నటికిని తెలుసుకోలేరు.

ఇచ్ఛాద్వేషసముత్థేన ద్వంద్వమోహేన భారత
సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్గే యాంతి పరంతప

గీ.గా. అర్జున సక్దక్దోయీర్ మాయాతిన్ ద్వేషేతి
అగ్యానేర్పాల్వేరేచ జన్జావ్రాస్ హారేవ్తి **7/27**

క.ఛే. అర్జున, సక్, దక్, దోయీర్, మాయాతిన్, ద్వేషేతి
అగ్యానేర్, పాల్వేరేచ, జన్జావ్రాస్, హారేవ్తి

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **సక్దక్దోయీర్** = సుఖదుఃఖాల రెండింటి ; **మాయాతిన్ ద్వేషేతి** = మాయతోను ద్వేషముతోను; **హారేవ్తి జన్జీవ్రాస్** = కోరికలతో సకల ప్రాణులు; **అగ్యానేర్ పాల్వేరేచ** = అజ్ఞానపు బారిన పడుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! సుఖదుఃఖాల రెండింటి మాయతోను ద్వేషముతోను కోరికలతోను సకలప్రాణులు అజ్ఞానపుబారిన పడుచున్నారు.

యేషాం త్వంతగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణామ్
తే ద్వంద్వమోహనిర్ముక్తా భజంతే మాం దృఢవ్రతాః

గీ.గా. ఆచ్కర్మేవ్తి పాపేన్నాశ్కరు రాగ్రీస్ ఛోడన్
అస్నర్మన్ధావ సే భాక్యాతి మన్రకాడన్ **7/28**

క.ఛే. ఆచ్, కర్మేవుతి, పాపేన్నాశ్ కరు, రాగ్రీస్, ఛోడన్
అస్, నర్, మన్ధావ, సే, (PP)భాక్యాతి, మన్, రకాడన్

ఆచ్కర్మేవ్తి = మంచి కర్మలతో; **రాగ్రీస్ ఛోడన్** = రాగ కోపాలను వదిలి= **పాపేన్నాశ్ కరు** = పాపాలను నాశనమొనరించువారు; **అస్నర్** = అలాంటి

పురుషులు; **సే భాక్యాతి** = అన్ని విధాలుగా; **మన్రకాడన్** = మనసుంచి; **మన్ధావ** = నన్ను కొలుస్తారు.

మంచి కర్మలతో రాగ కోపాలను వదిలి పాపాలను నాశన మొనరించువంటి పురుషులు అన్ని విధాలుగా మనసుంచి నన్ను కొలుస్తారు.

జరామరణ మోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతంతి యే
తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృత్స్నం అధ్యాత్మం కర్మ చాఖిలమ్

గీ.గా. జోమార్శర్ణేన్ల జన్మనోమ్తేవూర్ పరార్పడేన్
జీవేర్తత్త్యన్కరం పూరో మాలం వ అసేన్ 7/29

క.ఛే. జో, మార్ శరణేన, ల, జన్మన్, మోతేవూర్, పార్పడేన్
జీవేర్, తత్త్యన్ కరం, పూరో, మాలం, వ, అసేన్

జన్మన్ మోతేవూర్ = చావు పుట్టుకలను; **పార్పడేన్** = అధిగ మించుటకు; **జో మార్శరణేన ల** = ఎవరైతే నా శరణము పొందుతారో; **అసేన్** = అటువంటి వారికి; **జీవేర్తత్త్యన్** = ఆత్మ తత్త్వము మరియు; **కరం** = కర్మలు; **పూరో మాలం వ** = సంపూర్ణముగా తెలుస్తాయి.

చావు పుట్టుకలను అధిగమించుటకు ఎవరైతే నా శరణము పొందుతారో అటువంటి వారికి ఆత్మతత్త్వము మరియు కర్మలు సంపూర్ణముగా తెలుస్తాయి.

సాధిభూతాధి దైవం మాం సాధియజ్ఞం చ యే విదుః
ప్రయాణకాలేऽపి చ మాం తే విదుర్యుక్తచేతసః

గీ.గా. మన అధిభూత్ అధి యగ్నన్నధిదైవ్కేన్
మోతేరాంగ్కళాలతో మఘు ఆచ్ఛలేరేన్ 7/30

క.ఛే. మన, (S)అధిభూత్, (S)అధి యగ్నన్, (S)అధిదైవ్, కేన్
మోతేరాంగ, కళాలతో, మళు(, ఆచ్, దలేరేన్

మన అధిభూత్ = నన్ను అధిభూత మని; **అధియగ్నన్** = అధియజ్ఞము మరియు; **అధిదైవ్కేన్** = అధిదైవమని; **మోతేరాంగ** = మృత్యువుకు ముందే; **కళాలతో** = తెలుసుకున్నచో; **ఆచ్ దలేరేన్** = మంచి మనసున్న వారికి; **మళు(** = నేను లభిస్తున్నాను.

నన్ను అధిభూతమని, అధియజ్ఞము, మరియు అధిదైవమని మృత్యువుకు ముందే తెలుసుకున్నచో మంచి మనసున్నవారికి నేను లభిస్తున్నాను.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ సాతేర్గావో
గాయన్విగ్యాన్యోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ ఆట్

అర్జున ఉవాచ

కిం తద్బ్రహ్మ కిమధ్యాత్మం కిం కర్మ పురుషోత్తమ
అధిభూతం చ కిం ప్రోక్తం అధిదైవం కిముచ్యతే

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. అధ్యాత్మ బర్మ కరం అధిభూత్సే కాఁయిఁ
అధివేవ్ కూఁన్ పురుషోత్తమ జగేర్మాఁయిఁ 8/1

క.ఛే. అధ్యాత్మ, బర్మ, కరం, అధిభూత్, సే, కాఁయిఁ
అధిదేవ్, కూఁణ్, పురుషోత్తమా, జగేర్మాఁయిఁ

పురుషోత్తమ = ఓ పురుషోత్తమా!; **ఆద్యాత్మ** = ఆధ్యాత్మ; **బర్మ** = బ్రహ్మ; **కరం** = కర్మ; **అధిభూత్సే** = ఆధి భూతముల అన్ని; **కాఁయిఁ** = ఏమిటి; **జగేర్మాఁయిఁ** = జగత్తునందు; **అధిదేవ్ కూఁణ్** = ఎవరు అధిదైవము.

ఓ పురుషోత్తమా! ఆధ్యాత్మ, బ్రహ్మ, కర్మ, అధిభూతములు, ఇవి అన్ని ఏమిటి? జగత్తునందు ఎవరు అధి దైవము?

అధియజ్ఞః కథం కోఽత్ర దేహేఽస్మిన్ మధుసూదన
ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽసి నియతాత్మభిః

గీ.గా. అధియగ్న కూఁణ్వా హే కేశవ తనేమా
అన్కూఁ రస్ జీవ్వశూన్ మోతేర్వేళా హర్దేమా 8/2

క.ఛే. అధియగ్న, కూఁణ్, వ్వా, హే, కేశవ, తనేమా
అన్, కూఁ, రస్, జీవ్, వశూన్, మోతేర్, వేళా హర్దేమా

హే కేశవ = ఓకేశవా; **తనేమా** = శరీరంలో; **అధియగ్న** = అధియజ్ఞుడు; **కూంణ్యా** = ఎవరతను; **జీవ్ వశూన** = ఆత్మను నిగ్రహించువారికి; **మోతేర్ వేళా మా** = మృత్యుసమయంలో; **కూం రస్ హర్దేమా** = వారి స్మృతిలో ఎలావుంటావు.

ఓ కేశవా! శరీరంలో అధియజ్ఞుడు ఎవరతను? ఆత్మను నిగ్రహించు వారికి మృత్యుసమయంలో వారి స్మృతిలో ఎలా వుంటావు?

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మముచ్యతే
భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసంజ్ఞితః

గీ.గా **పరం బన్నాశేర్ బర్మావ్నోర్ గుణ్ఛ అధ్యాత్మమ్**
పెదాకరేర్ చాల్నచాలేవునజ్ క కరమ్ **8/3**

క.ఛే. పరం, బన్నాశేర్, బర్మ, అన్, వోర్, గుణ్, ఛ, అధ్యాత్మమ్
పెదాకరేర్, (KP)చాల్ న చాలేవునజ్, క, కరమ్

బన్నాశేర్ పరం = నాశనము లేనిది పరమమైనది; **బర్మ** = బ్రహ్మము; **అన్ వోర్గుణ్** = మరియు దాని స్వభావము; **అధ్యాత్మమ్ ఛ** = అధ్యాత్మమై ఉన్నది; **చాల్నచాలేవునజ్** = చరాచరములను; **పెదాకరేర్** = ఉత్పత్తి గావించుటనే; **కరమ్ క** = కర్మ అందురు.

నాశనములేనిది పరమమైనది బ్రహ్మము మరియు దాని స్వభావము అధ్యాత్మమై ఉన్నది, చరాచరములను ఉత్పత్తి గావించుటనే కర్మ అందురు.

అధిభూతం క్షరో భావః పురుష శ్చాధిదైవతమ్
అధియజ్ఞోఽహమేవాత్ర దేహే దేహభృతాం వర

గా.గీ. **అధిభూత్యా పెదాన్నాశ్వన్ విరాట్రూప్ బర్మ**
అధి దైవత్తనేర్ జీవ్వేన్ఛుం అధియగ్నమ్మ **8/4**

క.ఛే. అధిభూత్, వూ, పెదాన్, నాశ్వన్, (S)విరాట్రూప్, బర్మ
అధి, దైవన్, తనేర్, జీవ్వేన్, చుఀ, అధి, యగ్న, మ

పెదానాశ్వన్ = ఉత్పత్తి నాశనములగునది; **అధిభూత్ వూ** = అధిభూతమది; **విరాట్రూప్ బర్మ** = విరాడ్రూపుడైన బ్రహ్మ; **అధి దైవన్** = అధి దైవము మరియు; **తనేర్ జీవ్వేన్** = శరీరపు ఆత్మనై; **అధి దేవ్మ ఛుఀ** = నేను అధిదేవుడనై యున్నాను.

ఉత్పత్తి నాశనములగునది అధిభూతము, విరాడ్రూపుడూ ఐన బ్రహ్మ అధిదైవము మరియు శరీరపు ఆత్మనై అధిదేవుడనై యున్నాను.

అంతకాలే చ మామేవ స్మరన్ ముక్త్వా కలేవరమ్
యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాస్త్యత్ర సంశయః

గీ.గా. మరేర్ వక్తేప్మన్ధావ్తో జో ఛోడ దమేన
మన్పావ్వూ ఛేన్యేర్మా కాఀయిఀ గుమాన్కరేన 8/5

క.ఛే. మరేర్, వక్తేవ్, మన, ధావ్తో, జో, ఛోడ, దమేన
మన, పావ, వూ, ఛేని, ఏర్మా, కాఀయిఀ, గుమాన్ కరేన

జో = ఎవడు; **మరేర్ వక్తే ప** = మృత్యు సమయాన; **మన్ధావ్తో** = నన్నేస్మరిస్తూ; **ఛోడ దమేన** = ప్రాణమును విడుస్తాడో; **మన పావ వూ** = అతడు నన్నే పొందు తాడు; **గుమాన్కరేన** = సందేహించుటకు; **ఛేని యేర్మా కాఀయిఀ**= ఇందులో ఏమీలేదు.

ఎవడు మృత్యు సమయాన నన్నే స్మరిస్తూ ప్రాణమును విడుస్తాడో అతడు నన్నే పొందుతాడు. సందేహించుటకు ఇందులో ఏమీలేదు.

యం యం వాపి స్మరన్ భావం త్యజత్యంతే కలేవరమ్
తం తమేవైతి కౌంతేయ సదా తద్భావభావితః

గీ.గా. జో జో భావేన్మాన్తో తన్ఛోడ మరేర్వేళా
జేన్వూ పావ జో పర్భావ్ జేర్మా ర హర్వేళా 8/6

క.ఛే. జో, జో, (S)భావేన్, మన్తో, తన్, ఛోడ, మరేర్వేళా
జేన్వూ, పావ, జో, పర్భావ్, జేర్మా, ర, హర్వేళా

జో పర్భావ్ = ఏ ప్రభావము; **జేర్మా ర హర్వేళా** = ఎవనిలో అన్నివేళలలో నుండునో; **జోజో భావేన్మాన్తో** = ఏ ఏ భావాలను స్మరిస్తూ; **మరేర్వేళా** = మృత్యు సమయాన; **తన్ఛోడ** = శరీరాన్ని విడుచునో; **జేన్వూ పావ** = దానినే అతడడు పొందుతాడు.

ఏ ప్రభావము ఎవనిలో అన్నివేళలలో నుండునో ఏఏ భావాలను స్మరిస్తూ మృత్యు సమయాన శరీరాన్ని విడుచునో దానినే అతడు పొందుతాడు.

తస్మాత్ సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుధ్య చ
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిః మామేవైష్యస్యసంశయమ్

గీ.గా. మన్ధావ్తో హర్వేళాన్ హర్వక్త్ లడస్రణేన్తో
మనజ్పావస్ మార్పర్రకాడస్ మన్గుణేన్తో 8/7

క.ఛే. మన, ధావ్తో, హర్వేళాన్, హర్వక్త్, లడస్, రణేన్తో
మనజ్, పావస్, మార్పర్, రకాడస్, మన్, గుణేన్తో

హర్వేళాన్ = అన్ని వేళలయందు; **హర్వక్త్** = అన్ని అవస్థలయందు; **మన్ధావ్తో**= నన్ను స్మరిస్తూ; **మార్పర్** = నాపై; **రకాడస్ మన్గుణేన్తో** = మనసు బుద్ధిని నిలిపి; **లడస్ రణేన్తో** = యుద్ధము చేసినచో; **మనజ్ పావన్** = నన్నే పొందుదువు.

అన్ని వేళలయందు అన్ని అవస్థలయందు నన్ను స్మరిస్తూ నాపై మనసు బుద్ధిని నిలిపి యుద్ధము చేసినచో నన్నే పొందుదువు.

అభ్యాస యోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా
పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్

గీ.గా. యోగార్ హేవాతి మనేన్న హటాన్ టకావ
యోగి పరం దేవేప తో వూ వోనజ్ పావ 8/8

క.ఛే. యోగేర్, (KP ,PP)హేవాతి, మనేన్, న, హటాన్, టకావ
యోగి, పరం, దేవేప, తో వూ వోనజ్, పావ

యోగి = యోగి; **యోగేర్ హేవాతి** = యోగాభ్యాసముతో; **మనేన న హటాన్**= మనసున మరలించక; **టకావ పరం దేవేప** = పరమాత్మయందు స్థిరపరిచినచో; **వూ వోనజ్ పావ** = అతడు ఆ పరమాత్మనే పొందును.

యోగి యోగాభ్యాసముతో మనసును మరలించక పరమాత్మ యందు స్థిరపరిచినచో అతడు పరమాత్మనే పొందును.

కవిం పురాణమనుశాసితారమ్ అణోరణీయాం సమనుస్మరేద్యః
సర్వస్య ధాతారమచింత్యరూపమ్ ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్

గీ.గా. జగేర్కళ్తా తేటేరోన్ అన్కళత్రూపేన
జీవేవ్న పోషూన్సేర్మేడ్ దాడ్వజాళ్రూపేన 8/9

క.ఛే. జగేర్, కళ్తా, తేటేరోన్, అన్కళత్, రూపేన
జీవేవ్న, (KP)పోషూన్, సేర్మేడ్, దాడ్, వజాళ్, రూపేన

జగేర్ కళ్తా = సర్వజ్ఞుడు; **తేటేరోన్** = అనాదియైన; **అన్కళత్రూపేన** = తెలియనట్టి రూపము కలిగిన; **జీవేవ్నపోషూన్** = జీవులను పోషించు మరియు; **సేర్మేడ్** = అందరి నియామకుడైన; **దాడ్వజాళ్రూ రూపేన** = సూర్య ప్రకాశము రూపముగల వానిని.

సర్వజ్ఞుడు అనాదియైన తెలియనట్టి రూపము కలిగిన జీవులను పోషించు మరియు అందరి నియామకుడైన సూర్య ప్రకాశము రూపముగల వానిని.

ప్రయణకాలే మనసాఽచలేన భక్త్యా యుక్తో యోగబలేన చైవ
భ్రువోర్మధ్యే ప్రాణమావేశ్య సమ్యక్ స తం పరం పురుషముపైతి దివ్యమ్

గీ.గా. ధ్యాన్కరూ నర్ దమ్తోడ్తూ థామచల్మనేతి
దమేన్భ్రమావచ్చన్ పారో పర్మేన్యోగేతి 8/10

క.ఛే. (KP)ధ్యాన్‌కరూ, నర్, దం తోడ్తూ, థామ, అచల్మనేతి
దమేన, భ్రమావచ్చన్, పారో, పర్మేన, యోగేతి

ధ్యాన్కరూ నర్ = ధ్యానముచేయు పురుషుడు; **దమ్తోడ్తూ** = మృత్యు సమయాన; **అచల్మనేతి** = నిశ్చలమైన మనసుతో; **దమేన భ్రమావచ్చ** = ప్రాణమును కనుబమల నడుమ; **యోగేతి థామన్** = యోగముతో నిలిపి; **పారో పర్మేన** = పరమాత్మను పొందుచున్నాడు.

ధ్యానము చేయు పురుషుడు మృత్యు సమయాన నిశ్చలమైన మనసుతో ప్రాణమును కనుబొమల నడుమ యోగముతో నిలిపి పరమాత్మను పొదుచున్నాడు.

యదక్షరం వేదవిదో వదంతి విశంతి యద్యతయో వీతరాగాః
యదిచ్ఛంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి తత్తే పదం సంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే

గీ.గా. వేదేర్గ్యానీన్ యోగి కేరే జే బన్నాశేన
వోన్సామళ్ కేర్వాసు కర్రే భాయాపణేన 8/11

క.ఛే. వేదేర్, గ్యానీన్, యోగి, కేరే, జే, బనా నాశేన
వోన, సామళ్, కేర్వాసు, కర్రే, (KP)భాయ పణేన

వేదేర్గ్యానీన్ = వేద జ్ఞానములు మరియు; **యోగి** = యోగులు; **జే బన్నాశేన కేరే** = దేనిని అవినాశి అని అనుచున్నారో; **కేర్వాసు** = దేని కొరకు; **భాయా పణేన కర్రే** = బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటిస్తున్నారో; **వోన్సామళ్** = దానిని వినుము.

వేద జ్ఞానులు మరియు యోగులు దేనిని అవినాశి అని అనుచున్నారో దేనికొరకు బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటిస్తున్నారో దానిని వినుము.

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుధ్య చ
మూర్ధ్న్యాధాయాత్మనః ప్రాణమ్ ఆస్థితో యోగధారణమ్

గీ.గా. థామన్ కళాంగేవూర్ వాటేవ్నన్ మనేజ్జేవేమా
థామ దమేన్ యోగేతిన్ టకాన్ తపాళేమా 8/12

క.ఛే. థామన్, సే, కళాంగేవూర్, వాటేవునన్, మనేన్, జీవేమా
థామ, దమేన, యోగేతిన్, టకాన్, తపాళేమా,

యోగేతి = యోగముతో; **కళాంగేవూర్** = ఇంద్రియాల; **సే వాటేవునన్** = మార్గాలన్నింటిని; **థామన్** = నిరోధించి; **మనేజ్జేవేమా థామ** =మనసును ఆత్మయందు స్థిరపరచి; **తపాళేమాదమేమన్ టకాన్** = నొసట ప్రాణమును నిలిపి.

యోగముతో ఇంద్రియాల మార్గాలన్నింటిని నిరోధించి, మనసును ఆత్మయందు స్థిరపరచి, నొసట ప్రాణమును నిలిపి.

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్ మామనుస్మరన్
యః ప్రయాతి త్యజన్ దేహం స యాతి పరమాం గతిమ్

గీ.గా. జప్కర్తో ఓం కేన్బనరూపేర్ పరం దేవేన్
జో ఛోడ తనేన్తో వూ పారో పరం జీవేన్ 8/13

క.ఛే. జప్, కర్తో, ఓం, కేన్, బన, రూపేర్, పరం, దేవేన్
జో, ఛోడ, తనేన్తో, పారో, పరం, జీవేన్

బ్రమూపేరో = నిర్గుణుడైన; **పరం దేవేన్** = పరమాత్మను; **జప్కర్తో ఓం కేన్**= ఓం అని జపిస్తూ; **జో ఛోడ తనేన్తో** = ఎవడైతే తనువు చాలిస్తాడో; **పరం జీవేన్** = (అతడు) పరమాత్మనే; **పారో** = పొందుచున్నాడు.

నిర్గుణుడైన పరమాత్మను ఓం అని జపిస్తూ ఎవడైతే తనువు చాలిస్తాడో, అతడు పరమాత్మనే పొందుచున్నాడు.

అనన్యచేతాః సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః
తస్యాహం సులభః పార్థ నిత్యయుక్తస్య యోగినః

గీ.గా. మన హర్వేళా జో ధావ అచల్మనేతి
మళరో మ అసే యోగీన హలకేతి 8/14

క.ఛే. మన, హర్వేళా, జో, ధావ, అచల్, మనేతి
మళరో, మ, అసే, యోగీన, (KP)హలకేతి

జో మన = ఎవడైతే నన్ను; **అచల్మనేతి** = నిశ్చలమైన మనసుతో; **హర్వేళా ధావ** = ప్రతినిత్యము కొలుస్తాడో; **అసే యోగీన** = అలాంటి యోగికి; **మ హలకేతి** = నేను సులభముగా; **మళరో** = లభిస్తున్నాను.

ఎవడైతే నన్ను నిశ్చలమైన మసుతో ప్రతినిత్యము కొలుస్తాడో అలాంటి యోగికి నేను సులభముగా లభిస్తున్నాను.

మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతమ్
నాప్నువంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాం గతాః

గీ.గా. జో కోయి మహంత్ పాల వో పరం జీవేన
జనం రేని ఘడికేర్ సక్దకేరసేవ్న 8/15

క.ఛే. జో, కోయి, మహంత్, పాల, వో, పరంజీవేన
జనం, రేని, ఘడికేర్, సక్, దకేర్, అసేవ్న

జో కోయి మహంత్ = ఏ మహాత్ములు; **వో పరం జీవేన** = ఆ పరమాత్మను; **పాల** = పొందుదురో; **అసేవ్న** = అట్టివారికి; **ఘడికేర్** = కొద్దిపాటి (అశాశ్వతమైన); **సక్ దకేర్** = సుఖదుఃఖాల; **జనం రేని** = జన్మ ఉండదు.

ఏ మహాత్ములు ఆ పరమాత్మను పొందుదురో అట్టివారికి అశాశ్వతమైన సుఖదుఃఖాల జన్మ ఉండదు.

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున
మాముపేత్య తు కౌంతేయ పునర్జన్మ న విద్యతే

గీ.గా. జనం లేవుకర సే కూఁణస్ జగ్ మళతి
జనం రేని పర్మేన్పాలతో కనావతి 8/16

క.ఛే. జనం లేవుకర, సే, కూఁణస్, జగ్, మళతి
జనం, రేని, పర్మేన్, పాలతో, కనావతి

జగ్ కూఁణస్ మళతి = ఏ లోకమును పొందినను; **సే జనం లేవుకర** = అందరు (మరల) జన్మను పొందుచుందురు ; **పర్మేన్పాలతో** = పరమాత్మను పొందినచో; **కనావతి జనం రేని** = ఎన్నటికిని (మరయొక) జన్మ ఉండదు.

ఏ లోకమును పొందినను అందరు మరల జన్మను పొందుచుందురు. పరమాత్మను పొందినవారికి ఎన్నటికిని మరియొక జన్మ ఉండదు.

సహస్రయుగపర్యంతం అహర్యద్ బ్రహ్మణో విదుః
రాత్రిం యుగసహస్రాంతాం తేఽహోరాత్రవిదో జనాః

గీ.గా. యుగ్ హజార్ బర్మాౖరాతన్ హజార్యుగ్ దిఁయార్కేన్
యేన్కళాలతో రాద్దిఁయాఁర్తత్య కళసేన్ 8/17

క.ఛే. యుగ్, హజార్ బర్మా్రాత్, అన్, హజార్ యుగ్, దిఁయాఁర్కేన్
యేన, కళాల, తో, రాత్, దిఁయాుర్, తత్త్య,కళ, అసేన్

బర్మార్ రాత్ = బ్రహ్మయొక్క రాత్రి; **యుగ్ హజార్** = వేయి యుగములని; **అన్** = మరియు; **హజార్ దిఁయాఁర్కేన్** = పగలు వేయి యుగములని; **యేన్కళాలతో** = దీనిని తెలుసుకోన్నచో; **రాత్ దిఁయాఁర్** = రాత్రింబవళ్ళ; **తత్త్వకళ అసేన్** = తత్త్వము అలాంటి వారికి తెలియును.

బ్రహ్మయొక్క రాత్రి వేయి యుగములు మరియు పగలు వేయి యుగములు. దీనిని తెలుసుకోన్నచో రాత్రింబవళ్ళ కాలతత్త్వము అలాంటి వారికి తెలియును.

అవ్యక్తాద్వ్యక్తయః సర్వాః భవంత్యహ రాగమే
రాత్ర్యాగమే ప్రలీయంతే తత్రైవా వ్యక్త సంజ్ఞకే

గీ.గా. పెదా వేరేసే బరమాతి వోర్దిఁయాఁమా
పర్కుర్తితీన్ సే సమాజారే వోఁరాతేమా 8/18

క.ఛే. పెదా వేరే, సే, బరమాతి, వోర్, దిఁయామా
పర్కుర్తితి, అన్, సే, సమాజారే, వోర్, రాతేమా

బరమాతి = బ్రహ్మచే; **వోర్దిఁయాఁమా** = అతని పగలులో; **పర్కుర్తితి** = ప్రకృతి నుండి; **పెదా వేరేసే** = అన్ని ఉత్పన్న మగుచున్నవి; **అన్** = మరియు; **వోర్రాతేమా** = అతని రాత్రియందు; **సే సమాజారే** = సమస్తము లీనమవుచున్నవి.

బ్రహ్మచే అతని పగలులో ప్రకృతినుండి అన్ని ఉత్పన్న మగుచున్నవి. మరియు అతని రాత్రియందు సమస్తము లీనమగుచున్నవి.

భూతగ్రామః స ఏవాయం భూత్వా భూత్వా ప్రలీయతే
రాత్ర్యాగమేఽవశః పార్థ ప్రభవత్యహ రాగమే

గీ.గా. పార్థ జన్జీవ్రాస్సే రాస్వఁణా పెదా వేరే
పర్భాతి బర్మారన్ రాతేమా మోతేన్వారే 8/19

క.ఫే. పార్థ, జన్, జీవ్రాస్సే, రాస్వణా, పెదా, వేరే
పర్భాతి, బర్మార్, అన్, రాతేమా, మోతేన్వారే

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **జన్జీవ్రాస్సే** = ప్రాణులన్ని; **రాస్వణా** = పెక్కుమార్లు; **బర్మార్** = బ్రహ్మయొక్క; **పరభాతి** = ఉదయమున; **పెదా వేరే** = ఉత్పన్న మగుచున్నవి; **అన్** = మరియు; **రాతేమా** = రాత్రియందు; **మోతేన్వారే** = మృత్యువును పొందుచున్నాయి.

ఓ అర్జునా! ప్రాణులన్ని పెక్కుమార్లు బ్రహ్మయొక్క ఉదయమున ఉత్పన్నమగుచున్నవి. మరియు అతని రాత్రియందు మృత్యువును పొందుతున్నాయి.

పరస్తస్మాత్తు భావోకన్యో ऽవ్యక్తోకవ్యక్తాత్ సనాతనః
యః స సర్వేషుభూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి

గీ.గా. న దిసాయేవాళోన్ తేటేరోన్ భలో సేతి
నాశ్వేని వూ కనా౹యి౹తి సే నాశ్వేజాతి 8/20

క.ఫే. న, దిసాయేవాళోన్, తేటేరోన్, భలో సేతి
నాశ్వేని, వూ, కనా౹యి౹తి, సే, నాశ్వేజాతి

సే నాశ్వేజాతి = అన్ని నాశనమయినను; **న దిసాయేవాళోన్** = వ్యక్తము కాని వాడును; **తేటేరోన్** = శాశ్వతమైన వాడును; **భలో సేతి** = శ్రేష్ఠమైన వాడు; **కనా౹యి౹తి** = ఎన్నటికిని; **వూ నాశ్వేని**= అతడు నాశనము కాడు.

అన్ని నాశనమయినను అవ్యక్తమైనవాడును, శాశ్వతమైన వాడును శ్రేష్ఠమైన వాడు, ఆ పరమ పురుషుడు ఎన్నటికిని నాశనము కాడు.

అవ్యక్తోక్షర ఇత్యుక్తః తమాహుః పరమాం గతిమ్
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ

గీ.గా. జో న దిసాన్బేనాశేరో ఛ వూ పాయేర్ధామ్
జేన పాలేన్ ఫరన్న అయేర్వూ పరం దామ్ 8/21

క.ఛే. జో న దిసాన్, బేనాశేరో, ఛ, వూ, పాయేర్, (S)ధామ్
జేన, పాలేన్, ఫరన్, న, ఆయేర్, వూ, పరం, ధామ్

జో నదిసాన్ = ఏదైతే వ్యక్తముకాక; **బేనాశేరో ఛ** = నాశనరహితమై యున్నదో; **వూ పాయేర్** = అది పొందదగినటువంటి; **ధామ్** = స్థానము; **జేనపాలేన్** = దేనిని పొంది; **జో ఫరన్ న ఆయేర్** = మరలదారిదేదో (జన్మించరో); **వూ పరం ధామ్** = ఆదియే పరమ ధామము.

ఏదైతే వ్యక్తముకాక నాశనరహితమై యున్నదో అది పొంద దగినటువంటి స్థానము, దేనిని పొంది మరల రానిదేదో (జన్మించరో) అదియే పరమధామము.

పురుషః స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా
యస్యాంతఃస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతమ్

గీగా. జన్జీ వ్రాస్సే జేర్మా ఛన్ జే పరం దేవేతి
జగ్భరన్ఛ తో వూ మళ పరం ధావేతి 8/22

క.ఛే. జన్, జీవ్రాస్, సే, జేర్మా, ఛ, అన్, జే, పరం, దేవేతి
జగ్, భరన్, ఛ, తో, వూ, మళ, పరం, ధావేతి

జన్జీవ్రాస్సే = ప్రాణులన్ని; **జేర్మాఛ** = ఎవని యందున్నాయో; **అన్ జే పరందేవేతి** = మరియు ఏ పరమ దేవునితో; **జగ్భరన్ఛ** = జగమంతా నిండివున్నదో; **తో వూ** = అతను; **పరం ధావేతి** = పరమ భక్తితో; **మళ** = లభిస్తాడు.

ప్రాణులన్ని ఎవని యందున్నాయో మరియు ఏ పరమ దేవునితో జగమంతా నిండివున్నదో అతను పరమభక్తితో లభిస్తాడు.

యత్ర కాలే త్వనావృత్తిమ్ ఆవృత్తిం చైవ యోగినః
ప్రయాతా యాంతి తం కాలం వక్ష్యామి భరతర్షభ

గీ.గా. అర్జున జో యోగి న ఆవ ఛోడన్తనేన్
అన్ఫరన్లో ఆవ కూఁ చుఁ వో దోయి వాతేన్ 8/23

క.ఛే. అర్జున, జో, యోగి, న, ఆవ, ఛోడన్, తనేన్
అన్, ఫరన్ లో, ఆవ, కూఁ, చుఁ, వో, దోయి, వాతేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **జో యోగి** = యే యోగి; **ఛోడన్ తనేన్**= తనువునొదిలి; **న ఆవ** = మరల రాడో (జన్మించడో); **అన్ఫరన్లో ఆవ** = మరియు మరల ఎవడు వస్తాడో (జన్మిస్తాడో); **వోదోయి వాతేన్** = ఆ రెండు విషయాలను; **కూఁ చుఁ** = చెబుతాను.

ఓ అర్జునా! యే యోగి తనువును వదిలి మరలరాడో (జన్మించడో) మరియు మరల ఎవడు వస్తాడో (జన్మిస్తాడో) ఆ రెండు విషయాలను చెబుతాను వినుము.

అగ్నిర్ జ్యోతిరహః శుక్లః షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్
తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః

గీ.గా. దిఁయాఁ బడన్ రజే ఛో మినార్ చాందణేవ్మా
దం ఛోడ యోగి తో జావ వూ పరమేమా 8/24

క.ఛే. దిఁయాఁ, బడన్, రజే, ఛో మినార్ చాందణేవ్మా
దం, ఛోడ, యోగి, తో, వూ, జావ, పరమేమా

దిఁయాఁ బడన్ రజే = పగలు ఎక్కువ వుండే (ఉత్తరాయణములో); **ఛో మినార్ చాందణేవ్మా** = ఆరునెలలోని శుక్ల పక్షాలలో; **దమ్ఛోడ యోగితో**= యోగి ప్రాణాన్ని వదిలినచో (తనువు చాలించినచో); **వూ జావ పరమేమా**= అతడు పరమాత్మయందు ఐక్యమవుతాడు.

పగలు ఎక్కువ వుండే (ఉత్తరాయణములో) ఆరునెలలోని శుక్ల పక్షాలలో యోగి ప్రాణాన్ని వదిలినచో (తనువు చాలించినచో) అతడు పరమాత్మయందు ఐక్యమవుతాడు.

ధూమో రాత్రిస్తథా కృష్ణః షణ్మాసా దక్షిణాయనమ్
తత్ర చాంద్రమసం జ్యోతిః యోగీ ప్రాప్య నివర్తతే

గీ.గా. దిఁయాఁ ఘటన్ రజే ఛో మినార్ అంధారేవ్మా
దం ఛోడ యోగీ తో ఫరన్నావ్యే జగేమా 8/25

క.ఛే. దిఁయాఁ, ఘటన్, రజే ఛో మినార్ అంధారేవ్మా
దం, ఛోడ, యోగీ, తో, ఫరన్, ఆవ, యే, జగేమా

దిఁయాఁ ఘటన్ రజే = పగలు తక్కువ వుండే (దక్షి ణాయనంలో); **ఛో మినార్ అంధారేవుమా** = ఆరునెలలోని కృష్ణ పక్షాలలో; **దమ్ఛోడ యోగీ తో** = యోగి ప్రాణాన్ని వదిలినచో (తనువు చాలించినచో); **యే జగేమా** = ఈ లోకంలో; **ఫరన్నావ** = మళ్ళీ వస్తాడు (జన్మిస్తాడు).

పగలు తక్కువ వుండే ఆరునెలలోని (దక్షి ణాయనంలో) కృష్ణపక్షాలలో యోగి ప్రాణాన్ని వదిలినచో (తనువు చాలించినచో) ఈ లోకంలో మళ్ళీ జన్మిస్తాడు.

శుక్లకృష్ణే గతీ హ్యేతే జగతః శాశ్వతే మతే
ఏకయా యాత్యనావృత్తిమ్ అన్యయా వర్తతే పునః

గీ.గా. వాటే ఛ చాంద్ణేరన్ అంధారేర్వో లేటేరి
వో ఛ ఏక్పేదావేరన్ దూసర్ఛ న వేరి 8/26

క.ఛే. వాటే, ఛ, చాందణేరన్, అంధారేర్, వో, లేటేరి
వో, వాటే, ఏక్, పేదా, వేరన్, దూసర్, ఛ, న వేరి

చాంద్ణేరస్ అంధారేర్ = కృష్ణ శుక్ల పక్షాలు; **శేటేరి** = సనాతమైన; **వాటే ఛ**= మార్గాలైయున్నవి; **వో** = అవి; **ఏక్ పేదావేరస్** = ఒకటి జన్మ పొందునదియు; **దూసర్ ఛ నవేరి** = మరియొకటి పొందనిదివై యున్నాయి.

కృష్ణ శుక్ల పక్షాలు సనాతనమైన మార్గాలైయున్నవి. అవి ఒకటి జన్మపొందునదియు మరియొకటి పొందినదియునై ఉన్నాయి.

నైతే సృతీ పార్థ జానన్ యోగీ ముహ్యతి కశ్చన
తస్మాత్ సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవార్జున

గీ.గా. తత్త్వి ఛోడ అర్జున యే వాటేర్లాల్చేవ్న
తూఁ జేర్కాణ్పర్యాస్కర్ హర్వేళా యోగివేన 8/27

క.ఛే. తత్త్వి, ఛోడ, అర్జున, యే, వాటేర్, లాలచేవున
తూఁ, జేర్కాణ్, పర్యాస్కర్, హర్వేళా, యోగివేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **తత్త్వి** = తత్త్వజ్ఞుడు; **యే వాటేర్లాలేవ్న** = ఈ మార్గాల మోహాన్ని; **ఛోడ** = త్యజిస్తాడు; **తూఁ జేర్కాణ్** = అందుకని నీవు; **యోగివేన**= యోగయుక్తుడగుటకు; **హర్వేళా** = నిత్యము; **పర్యాస్కర్** = ప్రయత్నించుము.

ఓ అర్జునా! తత్త్వజ్ఞుడు ఈ మార్గాల మోహాన్ని త్యజిస్తాడు. అందుకని నీవు యోగయుక్తుడవగుటకు నిత్యము ప్రయత్నించుము.

వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైవ దానేషు యత్పుణ్యఫలం ప్రదిష్టమ్
అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా యోగీ పరం స్థానముపైతి చాద్యమ్

గా.గీ. యేన్కళాలేన్ వేద్యగ్న తప్ధర్మేర్ఫళేవ్న
యోగి లంగ్జాన్ పాల శేటేర్వో పరమేన 8/28

క.ఛే. యేన, కళాలేన్, వేద్, యగ్న, తప్, ధర్మేర్, ఫళేవ్న
యోగి, లంగ్జాన్, పాల, లేటేర్వో, పరమేన

యేన యోగి కళాలేన్ = దీనిన యోగి తెలుసుకొని; **వేద్ యగ్న తప్ ధర్మేర్**= వేదముల యజ్ఞముల తపస్సుల దానముల వలన కలుగు; **ఫళేన్న లంగ్జాన్**= పలములను అధిగమించి; **లేటేర్వో** = అనాదియైన ఆ; **పరమేన పాల** = పరమాత్మను పొందును.

దీనిని యోగి తెలుసుకొని వేదముల, యజ్ఞముల, తపస్సుల, దానముల వలన కలుగు ఫలములను అధిగమించి అనాదియైన ఆ పరమాత్మను పొందును.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ ఆటేర్గావో
అవినాశ్యోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ నౌ

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే
జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యద్ జ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్

శ్రీ కృష్ణభగవానేర్వచార్

గీ.గా. జేన్కళాలస్తో పావస్ పార్థ తూఁ ముక్తీన
జే గ్యానేర్భేదేన్కేరోచుఁ బన్ ఖోటేర్తోన 9/1

క.ఛే. జేన, కళాలస్తో, పావస్, పార్థ, తూఁ, ముక్తీన
జే గ్యానేర్, భేదేన్, కేరోచుఁ బన్, ఖోటేర్, తోన

పార్థ = ఓ పార్థ!; **జేన కళాలస్తో** = నీవు దేనిని తెలుసుకుంటే; **పావస్ ముక్తీన** = ముక్తిని పొందుదువో; **జే గ్యానేర్ భేదేన్** = ఆ జ్ఞాన రహస్యాన్ని; **బన్ ఖోటేర్తోన** = కపటము లేని నీకు; **కేరోచుఁ** = తెలుపుచున్నాను.

ఓ పార్థా! నీవు దేనిని తెలుసుకుంటే ముక్తిని పొందుదువో ఆ జ్ఞాన రహస్యాన్ని కపటము లేని నీకు తెలుపుచున్నాను వినుము.

రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిదముత్తమమ్
ప్రత్యక్షావగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తు మవ్యయమ్

గీ.గా. గ్యాన్ఈ ఛ భేదేరో భలో చంగా అన్ ధర్మేర్
గ్యాన్సేర్రాజన్ పర్యాసేన్భాబ్యారోన్ బన్నాశేర్ 9/2

క.ఛే. గ్యాన్, ఈ, ఛ, భేదేరో, భలో, చంగా, అన్, ధర్మేర్
గ్యాన్, సేర్రాజన్, పర్యాసేన్, భాబ్యారో, అన్, బనా, నాశేర్,

గ్యాన్ ఈ = ఈ జ్ఞానము (బ్రహ్మజ్ఞానము); **ఛ భేదేరో** = రహస్యమైనది; **భలో** = శ్రేష్టమైనది; **చంగా** = పవిత్రమైనది; **అన్ ధర్మేర్** = మరియు ధర్మమైనది; **గ్యాన్సేరాజన్** = జ్ఞానాలన్నిటి రాజు; **పర్యాసేన్** = ప్రయత్నించు వారికి; **భాబ్యారో** = సులభమైనది; **అన్బన్నాశేర్** = మరియు నాశనము లేనిది.

ఈ జ్ఞానము (బ్రహ్మజ్ఞానము) రహస్యమైనది. శ్రేష్ఠమైనది, పవిత్రమైనది, మరియు ధర్మ యుక్తమైనది, జ్ఞానాలన్నిటి రాజు (తలమానికము) ప్రయత్నించు వారికి సులభమైనది మరియు నాశనము లేనిది.

అశ్రద్దధానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరంతప
అప్రాప్య మాం నివర్తంతే మృత్యుసంసారవర్త్మని

గీ.గా. అసే గ్యానేమా జేర్దరేని తో వో పారే
అర్జున జనమనోమ్ అన్వోమాజజ్వో ఫరే 9/3

క.ఫే. అసే, గ్యానేమా, జేర్, దరేని, తో, వో, పారే
అర్జున, జనమన్, మోత్, అన్, వోమజ్, వో, ఫరే

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **అసే గ్యానేమా** = ఇలాంటి జ్ఞానములో; **జేర్ దరేని తో**= ఎవరికి ఆసక్తియుండదో; **వో** = వారు; **జనమన్ మోత్** = చావు పుట్టుకలు; **పారే అన్** = పొందుచున్నారు మరియు; **వోమాజ్ వో ఫరే** = అందులోనే వారు తిరుగాడుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! ఇలాంటి జ్ఞానములో ఎవరికి ఆసక్తియుండదో వారు చావు పుట్టుకలను పొందుచున్నారు. మరియు అందులోనే వారు తిరుగాడుచున్నారు.

మయా తతమిదం సర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా
మత్స్థాని సర్వభూతాని న చాహం తేష్వవస్థితః

గీ.గా. మ న దిసావ్తో ఫేలన్ఛుం సారి జగేమా
మార్మా జీవ్రాస్సే ఛ పణ్మ రూఁని కేరీమా 9/4

క.ఫే. మ, న, దిసావ్తో, ఫేలన్, ఛుం, సారి, జగేమా
మార్మా, జీవ్రాస్, సే, ఛ, పణ్, మ, రూఁని, కేరీమా

మ న దిసావ్తో = నేను అవ్యక్త రూపముతో; **సారి జగేమా** = జగమంతట; **ఫేలన్ఛుం** = వ్యాప్తమై ఉన్నాను; **జీవ్రాస్సే** = సమస్త ప్రాణ కోటి; **మార్మా ఛ** = నాయందున్నది; **పణ్మ రూఁని కేరీమా** = కాని నేను వేటిలోనూ ఉండను.

నేను అవ్యక్త రూపముతో జగమంతట వ్యాప్తమై ఉన్నాను. సమస్త ప్రాణ కోటి నా యందున్నది. కాని నేను వేటిలోనూ ఉండను.

న చ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగమైశ్వరమ్
భూతభృన్న చ భూతస్థో మమాత్మా భూతభావనః

గీ.గా. పార్థ దేక్ మార్యోగేన్ జో ఛ సే పెదాసేవ్మా
పెదాడన్ ధర్పోషుకర్తీ రేనీ కేరీమా 9/5

క.ఫే. పార్థ, దేక్, మార్యోగేన్, జో, ఛ, సే, పెదాసేవ్మా
పెదాడన్, ధర, పోషు, కరతీ, రేనీ, కేరీమా

పార్థ = ఓ పార్థ!; **సే పెదాసేవ్మా జో ఛ** = సకల భూతములలో ఉన్నటువంటి; **దేక్ మార్యోగేన** = నా యోగ శక్తిని చూడుము; **పెదాడన్ ధర్ సోషుకర్తీ** = ప్రాణులను ఉత్పత్తి ధారణ పోషణ చేయుచున్నను; **రేనీ కేరీమా** = అది దేనిలోను ఉండదు.

ఓ పార్థ! సకల భూతములలో ఉన్నటువంటి నా యోగ శక్తిని చూడుము. ప్రాణులను ఉత్పత్తి ధారణ పోషణ చేయుచున్నను ఆ యోగ శక్తి దేనిలోను ఉండదు.

యథాకాశస్థితో నిత్యం వాయుః సర్వత్రగో మహాన్
తథా సర్వాణి భూతాని మత్ స్థానీత్యుపధారయ

గీ.గా. టక వాళ్ సేవడీ చాలతి ఆశ్మానేమా
టకరేచ సే చాల్నచాలేవాళ్ నూఁజ్ మర్మా 9/6

క.ఛే. టక, వాళ్, సేవడీ, చాలతి, ఆశ్మానేమా
టకరేచ, పే, చాల్, న, చాలేవాళ్, నూఁజ్, మార్మా

సేవడీ చాలతి = అంతట సంచరిస్తున్న; **వాళ్** = గాలి; **టక ఆశ్మానేమా** = ఆకాశములోనే వుండును; **నూఁజ్** = అలాగే; **పే చాల్నచాలేవాళ్** = సకల చరాచరములు; **టకరేచ మార్మా** = నా యందు స్థిరమై ఉంటున్నాయి.

గాలి అంతట సంచరిస్తున్నను ఆకాశములోనే వుండును. అలాగే సకల చరాచరములు నాయందు స్థిరమై ఉంటున్నాయి.

సర్వభూతాని కౌంతేయ ప్రకృతిం యాంతి మామికామ్
కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పాదౌ విసృజామ్యహమ్

గీ.గా. కల్పేర్శురూమా మార్యోగేత్సే పెదావేరే
కల్పేరాక్షీప్మార్ పర్కుర్తిమా సమాజారే 9/7

క.ఛే. (S)కల్పేర్, శురూమా, మార్యోగేతి సే, పెదావేరే
కల్పేర్, ఆక్షీప, మార్ (KP ,S)పర్కుర్తిమా, సమాజారే

కల్పేర్శురూమా = కల్పారంభములో; **మార్ యోగేత్సే** = అన్ని నా యోగ మాయతో; **పేదావేరే** = ఉత్పన్నమగుచున్నవి; **కల్పేరాక్షీప** = కల్పాంతములో; **మార్ పర్కుర్తిమా** = నా ప్రకృతియందు; **సమాజారే** = లీనమవుచున్నాయి.

కల్పారంభములో అన్ని నా యోగ మాయతో ఉత్పన్న మగుచున్నవి. కల్పాంతములో నా ప్రకృతియందు లీనమవుతున్నాయి.

ప్రకృతిం స్వామవష్టభ్య విసృజామి పునః పునః
భూతగ్రామమిమం కృత్స్నమ్ అవశం ప్రకృతేర్వశాత్

గీ.గా. పర్కుర్తీర్ గుణేవ్మా ఛ జే జన్జీవ్రాస్సేన్న
పెదా క్రరోచు‹ మ ఫరన్ ఫరన్ వో సేవ 9/8

క.ఛే. పర్కుర్తీర్, గుణేవ్మా, ఛ, జే, జన్, జీవ్రాసేవున
పెదా, క్రరోచు‹, మ, ఫరన్, ఫరన్, వో, సేన

పర్కుర్తీర్ = ప్రకృతి యొక్క; **గుణేవ్మా ఛ జే** = త్రిగుణాల ప్రభావములో నున్న; **సే జీవ్రాసేవున** = సమస్త ప్రాణ కోటినన్నింటిని; **మ ఫరన్ ఫరన్** = నేను మరల మరల; **పెదా క్రరోచు‹** = సృష్టించుచున్నాను.

ప్రకృతి యొక్క త్రిగుణాల ప్రభావములోనున్న సమస్త ప్రాణ కోటినన్నింటిని నేను మరల మరల సృష్టించుచున్నాను.

న చ మాం తాని కర్మాణి నిబధ్నంతి ధనంజయ
ఉదాసీనవదాసీనం అసక్తం తేషు కర్మసు

గీ.గా. అర్జున మ కనా‹యి‹ కరమేవ్మా ఘూ‹ని
అన్ మ ఘు‹ పరం దేవ్కేవ్ కర్మేవ్తి భందూని 9/9

క.ఛే. అర్జున, మ, కనా‹యి‹, కరమేవ్మా, ఘూ‹ని
అన్, మ, ఘు‹, పరం దేవ్, కేన్, కర్మేవ్తి, భూందూని

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మ కనా‹యి‹** = నేను ఎన్నటికిని; **కరమేవ్మా ఘూ‹ని** = కర్మల యందులేము; **అన్ మ** = మరియు నేను; **ఘు‹ పరం దేవ్కేన్** = పరమాత్మనై యున్నానని; **కర్మేవ్తి భందూని** = కర్మలతో బంధించబడను.

ఓ అర్జునా! నేను ఎన్నటికిని కర్మల యందులేను మరియు నేను పరమాత్మనైయున్నానని కర్మలతో బంధించబడను.

మయాధ్యక్షేణ ప్రకృతిః సూయతే స చరాచరమ్
హేతునానేన కౌంతేయ జగద్విపరివర్తతే

గీ.గా. ఘుఁ మ మేడ్కేన్ పర్కుర్తి వూ చలావుకర
చాల్నచాలేవున జగేమా లావుకర 9/10

క.ఛే. ఘుఁ, మ, మేడ్కేన్, పర్కుర్తి, వూ, చలావు, కర
చాల్, న, చాలేవున, జగేమా, లావుకర

ఘుఁ మ మేడ్కేన్ = నేను యజమానినని (ప్రభువని); **పర్కుర్తి వూ**= ఆ ప్రకృతి; **చాల్నచాలేవున** = చరాచరాలన్నిటిని; **చలావుకర** = నడిపిస్తుంటుంది; **జగేమా** = జగత్తునందు; **లావుకర** = తోడుకొనివస్తుంది.

నేను యజమానినని (ప్రభువని) నా ఆధీనములో ప్రకృతి చరాచరాలన్నిటిని నడిపిస్తుంటుంది. జగత్తునందు తోడుకొనివస్తుంది.

అవజానంతి మాం మూఢా మానుషీం తనుమాశ్రితమ్
పరం భావమజానంతో మమ భూతమహేశ్వరమ్

గీ.గా. అగ్యాని కళాలేని మ ఘుఁ జగేర్మేడ్కేన్
అన్వో కేలేరే తన్ధారి మ సేర్సర్కోజ్కేన్ 9/11

క.ఛే. అగ్యాని, కళాలేని, మ, ఘుఁ, జగేర్, మేడ్కేన్
అన్వో, కేలేరే, తన్ధారి, మ, సేర్, సర్కోజ్, కేన్

మ = నేను; **ఘుఁ జగేర్మేడ్కేన్** = జగత్తుయొక్క ప్రభువునై యున్నాని; **అగ్యాని** = అజ్ఞాలు; **కళాలేని** = తెలుసుకోలేరు; **అన్** = మరియు; **మ**

తన్ధారి కేన్ = నేను శరీర రూపమలోనున్న; **సేర్సర్కో జ్కేన్** = అందరిలాంటి వాడినేనని; **వో కేలేరే** = వారనుకుంటున్నారు.

నేను జగత్తుయొక్క ప్రభువునై యున్నానని అజ్ఞులు తెలుసుకోలేరు. మరియు శరీరరూపములోనున్న నన్ను అందరిలాంటి వాడినేనని వారనుకుంటున్నారు.

మోఘాశా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానా విచేతసః
రాక్షసీమాసురీం చైవ ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః

గీ.గా. వో అగ్యాని బేహూఁస్ బేకరం బేగ్యానేతి
వో పరమేన భూల్జారేచ లాలచేతి 9/12

క.ఛే. వో అగ్యాని, బేహూఁస్, బేకరం, బేగ్యానేతి
వో పరమేన, భూల్జారేచ, లాలచేతి

వో అగ్యాని = ఆ అజ్ఞానులు; **బే హూఁస్ బేకరం** = వ్యర్థకర్మలు వ్యర్థకోరికలు; **బేగ్యానేతి**= వ్యర్థ జ్ఞానముతో; **లాలచేతి** = మోహముచే; **పరమేన వో**= వారు పరమాత్మను; **భూల్జారేచ** = విస్మరిస్తున్నారు.

ఆ అజ్ఞానులు వ్యర్థకర్మలు వ్యర్థకోరికలు మరియు వ్యర్థ జ్ఞానముతో మోహముచే వారు పరమాత్మను విస్మరిస్తున్నారు.

మహాత్మానస్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతి మాశ్రితామ్
భజంత్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాదిమవ్యయమ్

గీ.గా. మన దేవేర్గుణేరస్రేర్ మహంత్ మాన్రేచ
మ సేర్మేడన్ బేనాశేర్కేన్వో మన్ధారేచ 9/13

క.ఛే. మన, దేవేర్, గుణేర్, అస్రేర్, (S)మహంత్, మాన్రేచ
మ, సేర్మేడన్, బేనాశేర్, కేన్, వో, మన్ధారేచ

మన = నన్ను; **దేవేర్ గుణేర్ అస్రేర్** = దైవ ప్రభావముగల; **మహంత్** = మహాత్ములు; **మానేచ** = నమ్ముచున్నారు; **మ సేర్మేడన్** = నేను అందరి ప్రభువని; **బేనాశేర్ కేన్** = నాశనము లేనివాడని; **వో మన్ధారేచ** = వారునన్ను కొలుస్తున్నారు.

నన్ను దైవ ప్రభావముగల మహాత్ములు నమ్ముచున్నారు. నేను అందరి ప్రభువని నాశము లేనివాడని వారు నన్ను కొలుస్తున్నారు.

సతతం కీర్తయంతో మాం యతంతశ్చ ధృఢవ్రతాః
నమస్యంతశ్చ మాం భక్త్యా నిత్యయుక్తా ఉపాసతే

గీ.గా. మన భజేవాళ్ మార్పర్ కాటో మన్ తాణేవాళ్
మన్ధారేచ యోగీన్ హర్ఘడి మన్ధోకేవాళ్ 9/14

క.ఛే. మన, భజేవాళ్, మార్పర్, కాటో, మన్, తాణేవాళ్
మన, ధారేచ, యోగీన్, హర్ఘడి, మన, ధోకేవాళ్

మన భజేవాళ్ = నన్ను భజించువారు; **మార్పర్ కాటో మన్ తాణేవాళ్** = నాపై దృఢ నిశ్చయముకలవారు; **యోగీన్** = యోగులు; **హర్ఘడి మన ధోకే వాళ్** = నన్ను నిత్యము మ్రొక్కేడివారు; **మన ధారేచ** = నన్ను కొలుస్తున్నారు.

నన్ను భజించు వారు, నాపై ధృఢ నిశ్చయము కలవారు, యోగులు, నన్ను నిత్యము మ్రొక్కేడివారు, నన్ను కొలుస్తున్నారు.

జ్ఞాన యజ్ఞేన చాప్యన్యే యజంతో మాముపాసతే
ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుధా విశ్వతో ముఖమ్

గీ.గా. మార్బ్రమాపేన్ గ్యాని గ్యాన్యోగేతి ధారేచ
మార్వ్రిరా ట్రూపేవ్నసదా ఫోడ్సేక్ పూజేచ 9/15

క.ఫే. మార్, బ(న్రూపేన్, గ్యాని, గ్యాన్, యోగేతి, ధారేచ
మార్, విరాట్, రూపేవున, సదా, థోడ్సేక్, పూ(జేచ

గ్యాని = జ్ఞానులు; **మార్ బ(న్రూపేన్** = నిరాకారమైన నా రూపాన్ని; **గ్యాన్ యోగేతి** = జ్ఞాన యోగముతో; **ధారేచ** = ఉపాసిస్తున్నారు; **మార్విరా (ట్రూపేవ్నసదా** = నా విరా(ఢ్రూపాలను కూడా; **థోడసేక్** = కొందరు; **పూ(జేచ** = పూజిస్తున్నారు.

జ్ఞానులు నిరాకారమైన నా రూపాన్ని జ్ఞాన యోగంతో ఉపాసిస్తున్నారు. నా విరాట(డ్రూపాలను కూడా కొందరు పూజిస్తున్నారు.

అహం క్రతురహం యజ్ఞః స్వధాహమహమౌషధమ్
మంత్రోకహమహమేవాజ్యమ్ అహమగ్నిరహం హుతమ్

గీ.గా. మ ఘు(పిండ్క రం యగ్నన్చు జడిబూటి మ
మంతర్ ఘీ అంగారన్చు(భోగేరో కరం మ 9/16

క.ఫే. మ, ఘు(, పిండ్, కరం, యగ్న అన్, ఘు(, (H)జడిబూటి మ
మంతర్, ఘీ, అంగారన్, ఘు(, భోగేరో, కరమ్, మ

మ = నేను; **పిండ్ కరం** = పిండమును కర్మను; **యగ్న అన్** = యగ్నమునుమరియు; **ఘు(, జడిబూటి మ** = ఓషధలు నేనైయున్నాను; **మంతర్ ఘీ అంగార్** = మంత్రము నెయ్యి అగ్ని; **అన్** = మరియు; **భోగేరో కరం మ ఘు(** = హవన క్రియను నేనైయున్నాను.

నేను పిండమును కర్మను యజ్ఞమును మరియు ఓషధులు నేనైయున్నాను. మంత్రము నెయ్యి అగ్ని మరియు హవన క్రియను నేనైయున్నాను.

పితామహస్య జగతో మాతా ధాతా పితామహః
వేద్యం పవిత్రమోంకార ఋక్సామ యజురేవ చ

గీ.గా. **ధర్జగ్సారీనన్ కరం ఫళేన్దేవాళో మ**
దాదా మా బాప్ ఓం కారన్ రుక్సామ్యజుర్వేద్మ 9/17

క.ఛే. ధర్, జగ్సారీనన్, కరమ్, ఫళేన్, దేవాళో, మ
దాదా, మా, బాప్, ఓం, కారన్, రుక్, సామ్, యజుర్వేద్, మ

ధర్జగ్సారీనన్ = జగత్తునంతటిని ధరించి; **కరం ఫళేన్** = కర్మ ఫలాన్ని; **దేవాళోమ** = ఇచ్చువాడను నేను; **మా బాప్ దాదా**= తల్లి తండ్రి తాత; **ఓం కారన్** = ఓం కారము మరియు; **రుక్సామ్యజుర్వేద్మ** = ఋక్సామ యజుర్వేదములు నేను.

జగత్తునంతటిని ధరించి కర్మ ఫలాన్ని ఇచ్చువాడను నేను. తల్లి, తండ్రి, తాత, ఓంకారము మరియు ఋక్సామయజుర్వేదములు నేను.

గతిర్భర్తా ప్రభుః సాక్షీ నివాసః శరణం సుహృత్
ప్రభవః ప్రలయః స్థానం నిధానం బీజమవ్యయమ్

గీ.గా. **పరం మ ఆచబల్లాన్ శరణ్దేవాళోన్మేడ్మ**
పెదావూన్సమావ్మ అన్పరం బేనాస్బీజ్మ 9/18

క. ఛే. పరం మ, ఆచబల్లాన్, శరణ్, దేవాళోన్, మేడ్మ
పెదావూన, సమావ్మ, అన్ పరం, బేనాశ్, బీజ్మ

పరం మ = పరమ ధామమును నేనే; **ఆచబల్లాన్** = శుభాశుభములు; **శరణ్ దేవాళోన్** = శరణము ఇచ్చువాడను; **మేడ్మ** = అందరి మూలాన్ని నేను; **పెదావూన సమావ్మ** = సకల భూతములను నాశ నమొనరించు వాడను; **అన్ పరం బేనాశ్ బీజ్మ** = మరియు నాశనములేని బీజాన్ని నేను.

పరమ ధామమును నేనే. శుభాశుభములు శరణము ఇచ్చువాడను అందరిమూలాన్ని నేను. సకల భూతములను నాశ నమొనరించు వాడను మరియు నాశనములేని బీజాన్ని నేను.

తపామ్యహమహం నిగృహ్ణామ్యుత్ సృజామిచ
అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ సదసచ్చాహమర్జున

గీ.గా. ఆకర్స్పాణీన వర్షావూన్ దాడేర్తావ్డో మ
అమ్రత్మ మోత్మ అన్ రేవాళోన్నరేవాళో 9/19

క.ఛే. (S)ఆకర్స్, పాణీన, వర్షావూన్, దాడేర్, తావ్డో, మ
అమ్రత్, మ, మోత్మ, అన్, రేవాళోన్, న రేవాళో మ

పాణీన ఆకర్స్ = నీటిని ఆకర్షించి; **వర్షావూన్** = వర్షించువాడను; **దాడేర్ తావ్డో మ** = సూర్యుడి రపకాశమును నేను; **అమ్రత్ మ** = అమృతాన్ని నేను; **మోత్మ అన్** = మృత్యువును నేను మరియు; **రేవాళోన్ న రేవాళో మ** = ఆత్తు అసత్తును నేను.

నీటిని ఆకర్షించి వర్షించువాడను సూర్యుడి రపకాశమును అమృతాన్ని నేను. మృత్యువును నేను. మరియు ఆత్తు అసత్తును నేను.

త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూతపాపా యజ్ఞై ర్విష్ట్వా స్వర్గతిం ప్రార్థయంతే
తే పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోకం అశ్నంతి దివ్యాన్ దివి దేవభోగాన్

గీ.గా. సోమ్రసేన్పియేవాళన్ తీన్వేదేర్యోగీజన్
సే పాపేవ్తి ఛూటన్ పారే సరగేర్భోగేన్ 9/20

క.ఛే. (S)సోమ్ , రసేన్, పీయేవాళన్, తీన్వేదేర్, యోగీజన్
సే, పాపేవ్తి, ఛూటన్, పారే, సరగేర్ భోగేన్

సోమ్ రసేన్ పీయేవాళన్ = సోమరసాన్ని పానముచేయువారు మరియు; **తీన్ వేదేర్ యోగీజన్** = మూడు వేదములు నెరిగిన యొగిజనులు; **సే పాపేవ్తి** = అందరు పాపములనుండి; **ఘూటన్** = విముక్తి పొంది; **సరగేర్ భోగేన్** = స్వర్గభోగాలను; **పారే** = పొందుచున్నారు.

సోమరసాన్ని పానము చేయువారు మరియు మూడు వేదములు నెరిగిన యొగిజనులు అందరు పాపములనుండి విముక్తి పొంది స్వర్గభగాలను పొందుచున్నారు.

తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి
ఏవం త్రయ్యా ధర్మమనుప్రపన్నా గతాగతం కామకామా లభంతే

గీ.గా సర్గేర్ సకేన్భోగన్ వో ఘుటాల పుణ్యేన
సక్వాపు హరేర్కర్మీ పారే జనమేవ్న 9/21

క.ఛే. సర్గేర్ సకేన్ భోగన్ వో ఘుటాల పుణ్యేన
సక్వాపు హరేర్ కర్మీ పారే జనమేవ్న

సర్గేర్ సకేన్ = వారు స్వర్గ సుఖాలను; **భోగన్** = అనుభవించి; **వో ఘుటాల పుణ్యేన** = వారు పుణ్యమును క్షయము గావించుకొందురు; **సక్వాపు** = సుఖములను పొందగోరువారు; **హరేర్ కర్మీ** = కామ్య కర్మలను చేయువారు; **పారే జనమేవ్న** = మరల జన్మములాను పొందుచున్నారు.

వారు స్వర్గసుఖాలను అనుభవించి పుణ్యమును క్షయము గావించుకొందురు. ఈ సుఖములను పొందగోరువారు కామ్య కర్మలను చేయువారు మరల జన్మములను పొందుచున్నారు.

అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్

గీ.గా. మన బన్క ష్టేతి హార్షడి ధావ జేన
మ దేకూ కరూఁ ఆసేవూర్ సాజ్యా కుశ్శేవ్న 9/22

క.ఛే. మన బన, కష్టేతి, హార్షడి, ధావ, జేన
మ దేకూ, కరూఁ ఆసేవూర్, (PP)సాజ్యా కుశళేవున

మన బన కష్టేతి = కపటములేక నన్ను; **హార్షడి** = ప్రతినిత్యము; **ధావ జేన** = ఎవరైతే కొలుస్తారో; **ఆసేవూర్** = అటువంటివారి; **సాజ్యా కుశళేవున** = యోగక్షేమాలను; **మ దేకూ కరూఁ** = నేను వహిస్తుంటాను.

కపటములేక నన్ను ప్రతినిత్యము ఎవరైతే కొలుస్తారో అటువంటివారి యోగక్షేమాలను నేను వహిస్తుంటాను.

యేఽప్యన్యదేవతాభక్తా యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః
తేఽపి మామేవ కౌంతేయ యజంత్యవిధిపూర్వకమ్

గీ.గా. పూజా సర్ధాతి జో కర్రే దూసర్దేవేర్తి
పూజా వూ ఛ మారజ్ పణ్వా ఛ అగ్యానేతి 9/23

క.ఛే. పూజా, సర్ధాతి, జో, కర్రే, దూసర్, దేవేర్తి
పూజా, వూ, ఛ, మారజ్, పణ్, వూ, ఛ, అగ్యానేతి

సర్ధాతి = శ్రద్ధతో; **జో పూజా కర్రే దూసర్దేవేర్తి** = ఇతర దేవతలను పూజించినను; **పూజా వూ ఛ మారజ్** = ఆ పూజ నాదే యైయున్నది; **పణ్వా ఛ అగ్యానేతి** = కాని అది అజ్ఞానముతో కూడినదై యున్నది.

శ్రద్ధతో ఇతర దేవతలను పూజించినను ఆ పూజ నాదే యైయున్నది. కాని అది అజ్ఞానముతో కూడినదై యున్నది.

అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ
న తు మామభిజానంతి తత్త్వేనాతశ్చ్యవంతి తే

**గీ.గా. దేవ్ఘు(మ సే యగ్నేరో పణ్తత్త్వేతి మన్వో
దేక్రేకోనీన్ ఘట్జాన్పారేచ జన్మేవూన్వో 9/24**

క.ఛే. దేవ్, ఘు(, మ, సే, యగ్నేరో, పణ్, తత్త్వేతి, మన్వో
దేక్రే, కోనీన్, ఘట్జాన్, పారేచ, జన్మేవూన్, వో

మ సే యగ్నేరో = నేను అన్ని యగ్నాల; **దేవ్ఘు(** = దేవదేవుడినినై యున్నాను; **పణ్** = కాని; **తత్త్వేతి మన్వో** = వారు నన్ను తత్త్వముతో; **దేక్రేకోనీన్** = చూచుటలేరు; **వో ఘట్జాన్** = వారు భ్రష్టులై; **జన్మేవూన్** = జన్మలను; **పారేచ** = పొందుచున్నారు.

నేను అన్ని యజ్ఞాల దేవదేవుడినై యున్నాను. కాని వారు నన్ను తత్త్వముతో చూచుటలేరు. వారు భ్రష్టులై (పతితులై) జన్మలను పొందుచున్నారు.

*యాంతి దేవవ్రతా దేవాన్ పితౄన్ యాంతి పితృవ్రతాః
భూతాని యాంతి భూతేజ్యా యాంతి మద్యాజినోకపి మామ్*

**గీ.గా. పూజన్ పావ దేవేవున భూత్మూయేవున
పీడీవాళేవ్న మన్పూజన్ పారే పర్మేన 9/25**

క.ఛే. పూజన్, పావ, దేవేవున, భూత్, మూయేవున
పీడీ. వాళేవ్న, మన, పూజన్, పారే, పర్మేన

భూత్ మూయేవున = భూతప్రేతాలను; **దేవేవున** = దేవతలను; **పీడివాళేవ్న**= పితరులను; **పూజన్ పావ** = పూజించి వాటినే వారు పొందుచున్నారు; **మనపూజన్** = నన్ను పూజించి; **పర్మేన పారే** = పరమాత్మనే పొందుచున్నారు.

భూతప్రేతాలను దేవతలను పితరులను పూజించి వాటినే వారు పొందుచున్నారు. నన్ను పూజించి పరమాత్మనే పొందుచున్నారు.

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి
తదహం భక్త్యుపహృతం అశ్నామి ప్రయతాత్మనః

గీ.గా. చంగా గుణీ చడావ ఫళ్ఫూల్పాన్పాణీతి
చడావజేన మ లేవూ కరూఁ కనేతి 9/26

క.ఛే. చంగా, గుణీ, చడావ, ఫళ్, ఫూల్, పాన్, పాణీతి
చడావ, జేన, మ, లేవూ, కరూఁ, కేనీతి

చంగా గుణీ = పవిత్రమైన గుణము కలవాడు; **ఫళ్ ఫూల్** = ఫలము పూలు; **పాన్ పాణీతి** = పత్రము జలములను; **చడావ** = (నాకు) సమర్పిస్తాడు; **చడావజేన కేనీతి** = (అలా) సమర్పించిన దేనినైనను; **మ** = నేను; **లేవూ కరూఁ** = స్వీకరిస్తుంటాను.

పవిత్రమైన గుణము కలవాడు ఫలము పూలు పత్రము జలములను సమర్పిస్తాడు. (అలా) సమర్పించిన దేనినైనను నేను స్వీకరిస్తుంటాను.

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్జుహోషి దదాసి యత్
యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్ కురుష్వ మదర్పణమ్

గీ.గా. కరస్జో కర్మేవ్న ఖరాకీన ధర్మేన
క్రోజే తప్సేన తూఁ మన్చడా వో సేన 9/27

క.ఛే. కరస్, జో, కర్మేవ్న, ఖరాకీన, ధర్మేన
క్రోజే, తప్సేన, తూఁ, మన, చడా, వో, సేన

కరస్జో కర్మేవ్న = (నీవు) చేయు కర్మలను; **ఖరాకీన** = భోజనమును; **ధర్మేన**= దానమును; **క్రోజే** = చేస్తున్నటువంటి; తప్సేన = తపమును; **వో సేన** = వాటినన్నింటిని; **తూఁ మన చడా** = నీవు నాకు సమర్పించుము.

ఓ అర్జునా! నీవు చేయు కర్మలను, భోజనమును, దానమును, చేస్తున్నటువంటి తపమును, వాటినన్నింటిని నీవు నాకు సమర్పించుము.

శుభాశుభ ఫలైరేవం మోక్ష్యసే కర్మబంధనైః
సన్న్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైష్యసి

గీ.గా. మన్చడావస్వో సేన సన్యాస్యోగ్గుణేతి
మనజ్ పావస్ ఛూటన్ సే ఆచ్బల్లాకర్మేవ్తి 9/28

క.ఛే. మన, చడావస్, వో, సేన, సన్యాస్, యోగ్, గుణేతి
మనజ్, పావస్, ఛూటన్, సే ఆచ్, బల్లా, కర్మేవ్తి

సన్యాస్ యోగ్గుణేతి = సన్యాస యోగ బుద్ధితో; **వో సేన** = వాటినన్నింటిని; **మన చడావస్** = నా కర్పించినచో; **సే ఆచ్బల్లా కర్మేవ్తి** = అన్ని శుభాశుభ కర్మలనుండి; **ఛూటన్** = విముక్తిని పొంది; **మనజ్ పావస్** = నన్నే పొందుదువు.

సన్యాస యోగ బుద్ధితో వాటినన్నింటిని నాకర్పించినచో, అన్ని శుభాశుభకర్మలనుండి విముక్తిని పొంది నన్నే పొందుదువు.

సమోఽహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్తి న ప్రియః
యే భజంతి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషు చాప్యహమ్

గీ.గా. మ రేరో సే పెదాసేవుమా ఏక్భావేతి
మార్మాసేన్సేర్మా మ రు‹ ధావతో దలేతి 9/29

క.ఛే. మ, రేరో, సే, పెదాసేవుమా, ఏక్భావేతి
మార్మాసేన్, సేర్మా, మ, రు‹, ధావతో, దలేతి

ధావతో దలేతి = మనస్ఫూర్తిగా (నన్ను భక్తితో) కొలచినచో; **సే పెదాసేవుమా** = సమస్త భూతములలో; **ఏక్భావేతి** = సమ భావంతో; **మ రేరో** =

నేనుంటున్నాను; **మార్మాసేన్** = నాలో అందరు ఉంటారు మరియు; **సేర్మా మ రు(** = అందరిలో నేనుంటాను.

సమస్త భూతములలో సమభావంతో నేనుంటున్నాను. నన్ను మనస్ఫూర్తిగా భక్తితో కొలచినచో నాలో అందరు ఉంటారు. మరియు అందరిలో నేనుంటాను.

అపి చేత్ సుదురాచారో భజతే మామనన్యభాక్
సాధురేవ స మంతవ్యః సమ్యగ్వ్యవసితో హి సః

గీ.గా. క బల్లాన ఆచో భజతో మార్భగత్వేన్
కసన్కతో వూ తాణ్ణ సాసి మజ్పరమ్కేన్ 9/30

క.ఛే. క, బల్లాన, ఆచో, భజతో, మార్, భగత్వేన్
కసన్కతో, వూ, (PP)తాణ్ణ, సాసి, మజ్, పరం, కేన్

మార్భగత్వేన్ = నా భక్తులై; **భజతో** = భజిస్తే; **బల్లాన క ఆచో** = చెడ్డవారినందరిని మంచివారని అందురు; **కసన్కతో** = ఎందుకంటె; **సాసి** = నిజముగా; **మజ్పరమ్కేన్** = నన్నే పరమాత్మయని; **వూ తాణ్ణ** = అతడు నిశ్చయించుకుంటాడు.

నా భక్తుడై భజిస్తే చెడ్డవారినందరని మంచివారని అందురు. ఎందుకంటె నిజముగా నేనే పరమాత్మయని అతడు నిశ్చయించుకుంటాడు.

క్షిప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి
కౌంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి

గీ.గా. అసో వేజా ధర్మీ అన్నావ పరం శాంతేన్
అర్జున కళాల మార్భగత్వేని నాశ్కేన్ 9/31

క.ఛే. అసో, వేజా, (KP)ధర్మీ, అన్, పావ, పరం, శాంతేన్
అర్జున, కళాల, మార్, భగత్, వేని, నాశ్కేన్

అసో = అటువంటివాడు; **ధర్మీ వేజా** = ధర్మాత్ముడవుతాడు; **అన్** = మరియు; **పరం శాంతేన్** = పరమశాంతిని; **పావ** = పొందుతాడు; **అర్జున** = ఓ అర్జునా!; **మార్భగత్** = నా భక్తులు; **వేని నాశ్కేన్** = నాశనమవరని; **కళాల** = తెలుసుకో.

అటువంటివాడు ధర్మాత్ముడువుతాడు. మరియు పరమశాంతిని పొందుతాడు. ఓ అర్జునా! నా భక్తులు నాశనమవరని తెలుసుకో.

మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః
స్త్రియో వైశ్యాస్తథా శూద్రాః తేఽపి యాంతి పరాం గతిమ్

గీ.గా. వైశ్యన్ శూద్రన్ నారీన్ పాపీర్పెదా చండాళ్సే
వో మార్శరణ్లతో పావ ముక్తీన వో సే 9/32

క.ఛే. (S)వైశ్యన్ శూద్రన్, నారీన్, పాపీర్, పెదా, (S)చండాల్ సే
వో, మార్, శరణ్లతో, పావ, ముక్తీన వో సే

వైశ్యన్ = వైశ్యులను; **శూద్రన్** = శూద్రులును; **నారీన్** = స్త్రీలును; **పాపీర్ పెదా** = పాపయోని నుండి జన్మించిన; **చండాల్** = చండాలురు; **మార్శరణ్లతో** = నా శరణము పొందినచో; **ముక్తీన వో సే** = వారందరు ముక్తిని; **పావ** = పొందుదురు.

వైశ్యులును శూద్రులును స్త్రీలును పాపయోని నుండి జన్మించిన చండాలురందరు నా శరణము పొందినచో వారందరు ముక్తిని పొందుదురు.

కిం పునర్బ్రాహ్మణాః పుణ్యా భక్తా రాజర్షయస్తథా
అనిత్యమసుఖం లోకం ఇమం ప్రాప్య భజస్వ మామ్

గీ.గా. జనా కూ౯ మళూ౯ని బామణ్ రాజ్రుషీవున
జేర్కాణ్ యే నాశ్నేర్తు౯ హర్వేళా ధా మన 9/33

క.ఛే. జనా, కూ౯, మళూ౯ని, బామన్, రాజ్, రుషీవున
జేర్కాణ్, యే, నాశ్, తనేర్, తు౯, హర్వేళా, ధా, మన

జనా = అలాంటప్పుడు; **బామణ్ రాజ్ రుషీవున** = బ్రాహ్మణులకు రాజర్షులకు; **కూ౯ మళూ౯ని** = నేను ఎటుల లభ్యము కాకుందును; **జేర్కాణ్** = అందుకని; **యే నాశ్ తనేర్ తు౯** =ఈ నాశనమగునటువంటి శరీరముకల నీవు; **హర్వేళా ధా మన** = నన్ను నిత్యము కొలువుము.

అలాంటప్పుడు బ్రాహ్మణులకు రాజర్షులకు నేను ఎటుల లభ్యము కాకుందును. అందుకని ఈ నాశన మగునటువంటి (శాశ్వతము కాని) శరీరముకల నీవు నన్ను నిత్యము కొలువుము.

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు
మామేవైష్యసి యుక్త్వైవమ్ ఆత్మానం మత్పరాయణః

గీ.గా. తూ౯ మార్భక్త్యేన్ దలేతి మనప్పూజన్ధోకస్తో
తూ౯ మన్పావస్ జీవేన మార్ప్రకాడస్తో 9/34

క.ఛే. తూ౯, మార్, భక్త్యేన్, దలేతి, మన, పూజన్, ధోకస్తో
తూ౯, మన, పావస్, జీవేన, మార్పర్, రకాడస్తో

తూ౯ మార్భక్త్యేన్ = నీవు నా భక్తుడవై; **దలేతి =** (నా యందే) మనసులగ్నము చేసి; **జీవేన** = ఆత్మను; **మార్ప్ర కాడస్తో** = నా పై నిలిపి; **మనప్పూజన్ధోకస్తో** = నన్ను పూజించి మ్రొక్కినచో; **తూ౯ మన్పావస్** = నీవు నన్నే పొందుతావు.

నీవు నా భక్తుడవై (నా యందే) మనసులగ్నము చేసి ఆత్మను నా పై నిలిపి నన్ను పూజించి మ్రొక్కినచో నీవు నన్నే పొందుతావు.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ నవేర్గావో
రాజిద్యాయోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ దస్

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

భూయ ఏవ మహాబాహో శృణు మే పరమం వచః
యత్తే ఽహం ప్రీయమాణాయ వక్ష్యామి హితకామ్యయా

శ్రీకృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. పరం భేదేర్ సామళ్వో భలేర్వాతేవున
ఫరన్ మ వతావ్చుఁ అర్జున తార్భలేన 10/1

క.ఛే. పరం, భేదేర్, సామళ్, వో, భలేర్, వాతేవున
ఫరన్, మ, వతావుఁ, చుఁ, అర్జున, తార్భలేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **తార్భలేన** = నీ మేలు కొరకు; **పరం భేదేర్** = పరమ రహస్యమైన; **వో భలేర్వాతేవున** = ఆ హితవకరమైన విషయాలను; **మ ఫరన్ వతావ్చుఁ** = నేను మరల చెబుతాను; **సామళ్** = వినుము.

ఓ అర్జునా! నీ మేలు కొరకు పరమ రహస్యమైన ఆ హితకరమైన విషయాలను నేను మరల చెబుతాను వినుము.

న మే విదుః సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః
అహమాదిర్హి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః

గీ.గా. కళాసకేని రుషిన్దేవ్ మారవ్తారేవున్
కసన్కతో పార్థ మ ఛుఁ సేర్ ఠేటేరోకేన్ 10/2

క.ఛే. కళాసకేని రుషి, అన్, దేవ్, మార్, (H)అవతారేవున్
కసన్కతో, పార్థ, మ, ఛుఁ, సేర్, ఠేటేరో, కేన్

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **మార్ అవతారేవున్** = నా అవతారములను; **రుషి అన్దేవ్** = ఋషులు మరియు దేవతలు; **కళాసకేని** = తెలుసుకోలేరు; **కసన్కతో** = ఎందుకంటె; **మ ఘఁ సేర్ లేటేరోకేన్** = నేను అందరికన్న సనాతుడనైయున్నాను.

ఓ అర్జునా! నా అవతారములను ఋషులు మరియు దేవతలు తెలుసుకోలేరు. ఎందుకంటె నేను అందరికన్న సనాతుడనై యున్నాను.

> యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమహేశ్వరమ్
> అసమ్మూఢః స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే

గీ.గా. జడ్చుఁ సేరన్చుఁ బే జనమేర్కేన్ తత్త్వేతి
జో గ్యాని కళాల వూ ఛూట్వారో పాపేవ్తి 10/3

క.ఛే. జడ్, ఘఁ, సేరన్, ఘఁ, బే, జనమేర్కేన్, తత్త్వేతి
జో, గ్యాని, కళాల వూ, ఛూట్వారో, పాపేవ్తి

జడ్చుఁ సేరన్ = అందరి మూలమై యున్నానని; **ఘఁ బే జనమేర్కేన్** = జన్మరహితుడనై ఉన్నానని; **తత్త్వేతి** = తత్త్వముతో; **జో గ్యాని** = ఏ జ్ఞాని; **కళాల** = తెలుసుకుంటాడో; **వూ** = అతడు; **పాపేవ్తి** = పాపముల నుండి; **ఛూట్వారో** = విముక్తి పొందుచున్నాడు.

అందరి మూలమై యున్నానని, జన్మరహితుడనై ఉన్నానని తత్త్వముతో ఏ జ్ఞాని తెలుసుకుంటాడో అతడు పాపములనుండి విముక్తి పొందుచున్నాడు.

> బుద్ధిర్ జ్ఞానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమః శమః
> సుఖం దుఃఖం భవోఽభావో భయం చాభయమేవ చ

గీ.గా. కణ్ణి గ్యాన్ అట్కాళ్ ఛమా సక్దకన్ సాసేన
కళాంగ్తన్మనేవ్న ధామేర్ డర్బేడరేవ్న 10/4

క.ఛే. కణ్ణి గ్యాన్, [PP]అట్కాళ్, [KP]ఛమా, సక్, దకన్, సాసేన
కళాంగ్, తన్, మనేవ్న, థామేర్, డర్, బేడరేవ్న

కణ్ణి గ్యాన్ = బుద్ధి జ్ఞానము; **అట్కాళ్ ఛమా** = జాగ్రత్త క్షమ; **సక్దకన్** = సుఖదుఃఖాలు మరియు; **సాసేన** = సత్యము; **కళాంగ్తన్మనేవ్న**= ఇంద్రియాలు మనసు శరీరములను; **థామేర్** = వశము గావించుట; **డర్బేడరేవ్న** = భయాభయాలను.

బుద్ధి, జ్ఞానము, జాగ్రత్త, క్షమ, సుఖదుఃఖాలు, మరియు సత్యము, ఇంద్రియాలు, మనసు శరీరములను వశముగావించుట భయాభయాలను,

అహింసా సమతా తుష్టిః తపో దానం యశోఽయశః
భవంతి భావా భూతానాం మత్త ఏవ పృథగ్విధాః

గీ.గా. దల్దాపేర్ అహింస ఏక్భావ్ మాన్బేమానేవ్నన్
దాన్ తప్సేవ్న మాతి పారే అస్రాసాస్రేవున్ 10/5

క.ఛే. [KP]దల్దాపేర్, [S]అహింస, ఏక్భావ్, మాన్, బేమానేవునన్
దాన్, తపసేవున, మాతి, పారేచ అస్ రాస్, సారేవున్

దల్దాపేర్ అహింస = తృప్తి అహింస; **ఏక్భావ్** = సమభావము; **మాన్బే మానేవ్నన్** = కీర్తి అపకీర్తులను మరియు; **దాన్ తపసేవున** = దానము తపసులను; **అస్ రాస్ సారేవున్** = ఇలాంటి వాటినెన్నింటినో; **మాతి పారే** = నావలన పొందుచున్నారు.

తృప్తి, అహింస, సమభావము, కీర్తి, అపకీర్తులను, మరియు దానము, తపసులను ఇలాంటి వాటినెన్నింటినో నావలన పొందుచున్నారు.

మహర్షయః సప్త పూర్వే చత్వారో మనవస్తథా
మద్భావా మానసా జాతా యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః

గీ.గా. మనువు చౌద సా(తుషీ చార్సనక్ సే వో
మార్భావేర్వేన్ మార్మనేతి పేదావేచ వో 10/6

క.ఛే. మనువు, చౌదన్, సాత్, రుషీ, చార్, సనక్ సే, వో
మార్, భావేర్, వేన్, మార్, మనేతి, పేదావేచ, వో

సా(తుషీ = సప్తఋషులు; **చార్ సనక్** = సనకసనందనాదులు నలుగురు; **మనువు చౌదన్** = మనువులు పదునాలుగురు; **మార్భావేర్వేన్** = నా (దైవ) భావము కలవారై; **వో సే** = వారందరు; **మార్మనేతి** = నా మనసునుండి; **పేదావేచ** = వారు జన్మించినారు.

సప్తఋషులు, సనకసనందనాదులు నలుగురు, మనువులు పదునాలుగురు వారందరు నా (దైవ) భావము కలవారై నా మనసునుండి వారు జన్మించినారు.

ఏతాం విభూతిం యోగం చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః
సోఽవికంపేన యోగేన యుజ్యతే నా(త్ర సంశయః

గీ.గా. వూ జో మార్పరం విభూత్యోగేన తత్త్వేతి
వళక్ల తో రే సక అచల్ ధ్యాన్యోగేతి 10/7

క.ఛే. వూ, జో, మార్, పరం, విభూత్, యోగేన, తత్త్వేతి
వళక్, ల, తో, రే సక, అచల్, ధ్యాన్, యోగేతి

జో వూ = ఎవరైతే; **మార్పరం విభూత్యోగేన** = నా పరమ విభూత యోగాన్ని; **తత్త్వేతి** = తత్త్వముతో; **మన్వళక్ల తో** = నన్ను తెలుసుకొనునో; **అచల్ ధ్యాన్యోగేతి** = చలించని ధ్యానయోగముతో; **రే సక** = ఉండగలుగుతాడు.

నా పరమ విభూతి యోగాన్ని ఎవడైతే తత్త్వముతో తెలుసుకొంటాడో అతడు చలించని ధ్యానయోగంతో ఉండగలుగుతాడు.

అహం సర్వస్య ప్రభవో మత్తః సర్వం ప్రవర్తతే
ఇతి మత్వా భజంతే మాం బుధా భావసమన్వితాః

గీ.గా. వోచ మాతి జగ్ పెదాన్ మాతీజ్సే చాలేచ
వోన మాలం కర్లేన్ గ్యాని మన భజేచ 10/8

క.ఛే. వోచ, మాతి, జగ్, పెదా, అన్, మాతీజ్, సే, చాలేచ
వోన మాలం, కర్లేన్, గ్యాని, మన, భజేచ

మాతి = నా వలన; **జగ్ పెదా వోచ** = ఈ జగత్తు ఉత్పన్నమైనది; **అన్** = మరియు; **మాతీజ్ సే** = అన్ని నా వలననే; **చాలేచ** = నడుచుచున్నవి; **వోన మాలం కర్లేన్** = దానిని తెలుసుకొని; **గ్యాని** = జ్ఞానులు; **మన భజేచ** = నన్ను భజించుచున్నారు.

నా వలన ఈ జగత్తు ఉత్పన్నమైనది. మరియు అన్ని నా వలననే నడుచుచున్నవి. దీనిని తెలుసుకొని జ్ఞానులు నన్ను భజించుచున్నారు.

మచ్చిత్తా మద్గతప్రాణా బోధయంతః పరస్పరమ్
కథయంతశ్చ మాం నిత్యం తుష్యంతి చ రమంతి చ

గీ.గా. మార్పర్ మన్దమ్లగాడన్ ఏకీనేక్ కేరేచ
మార్సతేవ్న సాకీవ్మాన్ పర్సన్నేన్పారేచ 10/9

క.ఛే. మార్, పర్, మన్, దమ్, లగాడన్, ఏకీనేక్, కేరేచ
మార్, సతేవ్న, సాకీవ్మాన్, పర్సన్నేన్, పారేచ

మార్పర్ = నాపై; **మన్దమ్లగాడన్** = మనసు ప్రాణమును లగ్నము చేసి; **ఏకీనేక్** = ఒకరితోనొకరు; **మార్సతేవ్న** = నా మహిమలను; **కేరేచ సాకీవ్మాన్** = కథలుగా చెప్పుకొనుచు; **పర్సనేన్ పారేచ** = ప్రసన్నతను పొందుచున్నారు.

నా పై మనసు ప్రాణమును లగ్నముచేసి ఒకరితోనొకరు నా మహిమలను కథలుగా చెప్పుకొనుచు ప్రసన్నతను పొందుచున్నారు.

తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్
దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాంతి తే

గీ.గా. అస్ధ్యాన్యోగేర్ దలేతి జో మన భజ్రేచ
అసేన్దేరోచుఁ గ్యాన్యోగ్తో వో మన్పారేచ 10/10

క.ఛే. అస్, ధ్యాన్, యోగేర్, దలేతి, జో, మన, భజ్రేచ
అసేన్, దేరోచుఁ, గ్యాన్, యోగ్తో, వో, మన, పారేచ

అస్ధ్యాన్యోగేర్ = అలాంటి ధ్యాన యోగపు; **దలేతి** = మనసుతో; **జో మన భజ్రేచ** = ఎవరైతే నన్ను భజించుచున్నారో; **అసేన్** = అలాంటివారికి; **దేరోచుఁ గ్యాన్ యోగ్తో** = జ్ఞానయోగమును (నేను) ఇవ్వడము వలన; **వో మన్పారేచ** = వారు నన్నే పొందుచున్నారు.

అలాంటి ధ్యాన యోగపు మనసుతో ఎవరైతే నన్ను భజించుచున్నారో అలాంటి వారికి జ్ఞాన యోగమును నేను ఇవ్వడము (ప్రసాదించడము) వలన వారు నన్నే పొందుచున్నారు.

తేషామేవానుకంపార్థమ్ అహమజ్ఞానజం తమః
నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా

గీ.గా. అసేవూన్సాయి వేన మాయిర్ హర్దేమారేన్
అగ్యానేన్దూర్కరేన్ దేరోచుఁ గ్యానేర్దియేన్ 10/11

క.ఛే. అసేవూన్, సాయి, వేన, మాయిర్ హర్దేమా, రేన్
అగ్యానేన్, దూర్కరేన్, దేరోచుఁ, గ్యానేర్, దియేన్

అసేవూన్సాయి వేన = అలాంటివారిని అనుగ్రహించుటకు; **మాయిర్ హర్దేమారేన్** = అంతఃకరణములో ఉండి; **అగ్యానేన్** = అజ్ఞానమును; **దూర్కరేన్** = పోగొట్టుటకు; **గ్యానేర్ దియేన్** = జ్ఞాన దీపమును; **దేరోచుఁ** = ఇచ్చుచున్నాను.

అలాంటి వారిని అనుగ్రహించుటకు అంత:కరణములో ఉండి అజ్ఞానమును పోగొట్టుటకు జ్ఞానదీపమును ఇచ్చుచున్నాను.

అర్జున ఉవాచ

పరం బ్రహ్మ పరం ధామ పవిత్రం పరమం భవాన్
పురుషం శాశ్వతం దివ్యం ఆదిదేవమజం విభుమ్

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. తూఁ ఫీ పరం ధామ్ చంగా తేటేర్బే జన్మేర్కేన్
తోన్కేరేచ రుషి అన్సదా దేవేర్దేవ్కేన్ 10/12

క.ఫే. తూఁ, ఫీ, పరం, ధామ్, చంగా, తేటేర్, బేజన్మేర్ కేన్
తోన్, కేరేచ, రుషి, అన్సదా, దేవేర్, దేవ్, కేన్

తూఁ = నీవు; **పరం ధామ్** = పరమధాముడివి; **చంగా** = పవిత్రుడివి; **తేటేర్** = సనాతుడివి; **ఫీ బేజన్మేర్ కేన్** = జన్మరహితుడవై యున్నానని; **అన్** = మరియు; **దేవేర్ దేవ్ కేన్ సదా** = దేవదేవుడని కూడా; **రుషి** = ఋషులు; **తోన్కేరేచ** = నిన్నునుచున్నారు.

నీవు పరంధాముడవని, పవిత్రుడవని, సనాతుడవని, జన్మరహితుడవై యున్నావని, మరియు దేవదేవుడవని కూడా ఋషులు పేర్కొంటున్నారు.

ఆహుస్త్వాం ఋషయః సర్వే దేవర్షిర్నారదస్తథా
అసితో దేవలో వ్యాసః స్వయం చైవ బ్రవీషి మే

గీ.గా. కేరేచ నారద్ అసిత్ అన్దేవుల సదా
కేరోచ వ్యాసన్ మన్తూఁ వతారోచి సదా 10/13

క.ఫే. కేరేచ, నారద్, అసిత్ అన్, దేవుల, సదా
కేరోచ, వ్యాసన్, మన, తూఁ, వతారోచి, సదా

నారద్ = నారదుడు; **అసిత్** = అసితుడు; **అన్ దేవుల సదా** = మరియు దేవలుడు కూడా; **కేరేచ** = చెబుతున్నారు; **వ్యాసన్** = వ్యాసుడు; **కేరోచ** = చెబుతున్నాడు మరియు; **మన్తూం సదా** = నాకు నీవు కూడా; **వతారోచి** = తెలుపుచున్నావు.

నారదుడు అసితుడు మరియు దేవలుడు కూడా చెబుతున్నారు, వ్యాసుడు చెబుతున్నాడు. మరియు నాకు నీవు కూడా తెలుపుతున్నావు.

సర్వమేతదృతం మన్యే యన్మాం వదసి కేశవ
న హి తే భగవన్ వ్యక్తిం విదుర్దేవా న దానవాః

గీ.గా. కేశవ మాన్రోచుం సాసి కేన్తార్వాతేవ్న
కళాలేరేకోని దానాన్ దేవ్తారూపేవ్న 10/14

క.ఛే. కేశవ, మాన్రోచుం, సాసి, కేన్, తార్, వాతేవ్న
కళాలేరే, కోని, దానాన్, దేవ్, తార్, రూపేవ్న

కేశవ = ఓ కేశవా!; **తార్వాతేవ్న** = నీ మాటల్ని; **సాసి కేన్** = నిజమని; **మాన్రోచుం** = నమ్ముచున్నాను; **దేవ్ దానాన్** = దేవతలు రాక్షసులు; **తార్ రూపేవ్న** = నీ స్వరూపములను; **కళాలేరేకోని** = తెలుసుకోలేకున్నారు.

ఓ కేశవా! నీ మాటల్ని నిజమని నమ్ముచున్నాను, దేవతలు, రాక్షసులు నీ స్వరూపములను తెలుసుకోలేకున్నారు.

స్వయమేవాత్మనాత్మానం వేత్థ త్వం పురుషోత్తమ
భూతభావన భూతేశ దేవదేవ జగత్పతే

గీ.గా. హే జగ్మాండున్దేవేర్దేవ్ పురుషోత్తమా
హే జగేర్మేడ్ తోన్తూంజ్ కళాజారోచి తార్మా 10/15

క.ఛే. హే, జగ్మాండు అన్, దేవేర్, దేవ్, పురుషోత్తమా
హే, జగేర్, మేడ్, తోన్, తూంజ్, కళాజారోచి, తార్మా

హే జగ్మాండు = ఓ జగత్తునుత్పత్తి గావించువాడా; **అన్ దేవేర్‌దేవ్** = మరియు దేవదేవా; **పురుషోత్తమా** = పురుషోత్తమా; **హే జగేర్మేడ్** = ఓ జగత్తుకు మూలపురుషా; **తార్మా తోన్తూ(జ్** = నీలో నీవే; **కళాజారోచి** = తెలియబడుచున్నావు.

ఓ జగత్తునుత్పత్తి గావించువాడా! మరియు దేవదేవా! పురుషోత్తమా! ఓ జగత్తుకు మూల పురుషా!నీలో నీవే తెలియబడుచున్నావు.

వక్తుమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యాత్మవిభూతయః
యాభిర్విభూతిభిః లోకాన్ ఇమాంస్త్వం వ్యాప్య తిష్ఠసి

గీ.గా. జగేవూసేమా ఫేలన్ఛి తార్విభూతేవ్తి
జేర్క్యాణ్ తూ(జ్కేసకస్ వో సేన పూర్పణేతి 10/16

క.ఛే. జగేవూ, సేమా, ఫేలన్, ఛి, తార్, (S)విభూతేవ్తి
జేర్క్యాణ్, తూ(జ్, కేసకస్, వోసేన, (KP)పూర్పణేతి

తార్విభూతేవ్తి = నీ విభూతులతో; **జగేవూసేమా** = లోకాలన్నింటిలో; **ఫేలన్ ఛీ** = వ్యాపించివున్నావు; **జేర్క్యాణ్** = అందుకని; **వో సేన పూర్పణేతి** = ఆ విభూతులను సంపూర్ణముగా; **తూ(జ్కేసకస్** = నీవే చెప్పగలవు.

నీ విభూతులతో లోకాలన్నింటిలో వ్యాపించివున్నావు. అందుకని ఆ విభూతులను సంపూర్ణముగా నీవే చెప్పగలవు.

కథం విద్యామహం యోగిన్ త్వాం సదా పరిచింతయన్
కేషు కేషు చ భావేషు చింత్యోఽసి భగవన్ మయా

గీ.గా. తోన హర్వేళా కూ(ణస్ ధ్యానేతి కళావూ(
తోన మ కూ(ణస్క్యా(ణస్ భావేతి ధాన్పావూ(10/17

క.ఛే. తోన, హర్వేళా, కూ(ణస్, ధ్యానేతి, కళావూ(
తోన, మ, కూ(ణస్, కూ(ణస్, భావేతి, ధాన్, పావూ(

తోన హర్వేళా = నిన్ను నిత్యము; **కూ(ణస్ ధ్యానేతి** = ఏ ధ్యానముతో; **కళావూ(** = తెలుసుకోగలను; **తోన మ** = నిన్ను నేను; **కూ(ణస్ కూ(ణస్**= ఏ ఏ; **భావేతి** = భావముతో; **ధాన్ పావూ(** = కొలిచి పొందగలను

నిన్ను నిత్యము ఏ ధ్యానముతో తెలుసుకోగలను? నిన్ను నేను ఏ ఏ భావముతో కొలిచి పొందగలను?

విస్తరేణాత్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్దన
భూయః కథయ తృప్తిర్హి శృణ్వతో నాస్తి మే஽మృతమ్

గీ.గా. అచ్యుత వతా తార్యోగేనన్ విభూతేవ్న
అమ్రతేర్జు(ఛ అజి సమ్మా వో వాతేవ్న 10/18

క.ఛే. అచ్యుత, వతా, తార్, యోగేనన్, విభూతేవ్న
అమ్రతేర్, జు(, ఛ, అజి, సమ్మా, వో, వాతేవ్న

అచ్యుత = ఓ అచ్యుతా!; **తార్యోగేనన్** = నీ యోగము మరియు; **విభూతేవ్న**= విభూతులను; **వతా** = తెలుపుము; **అమ్రతేర్జు(ఛ** = అమృతము వలె నున్నవి; **వో వాతేవ్న అజి సమ్మా** = ఆ విషయాలను ఇంకను వినిపించుము.

ఓ అచ్యుతా! నీ యోగము మరియు విభూతులను తెలుపుము. అమృతమువలెనున్నవి. ఆ విషయములను ఇంకను వినిపించుము.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

హంత తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యాత్మవిభూతయః
ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ! నాస్త్యంతో విస్తరస్య మే

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. కూ౹చు౹ అర్జున మార్ విభూతే వూర్ ఖాసేవ్న
కసన్కతో వోర్చేని ఆఖ్రీ తోన్కళేన 10/19

క.ఛే. కూ౹, చు౹, అర్జున, మార్, విభూతేవూర్, ఖాసేవ్న
కసన్కతో, వోర్చేని, ఆఖ్రీ, తోన్కళేన

అర్జున = ఓ అర్జున!; **మార్ విభూతేవూర్** = నా విభూతుల; **ఖాసేవ్న** = ప్రత్యేకతలను; **కూ౹చు౹** = తెలుపుతాను; **కసన్కతో** = ఎందులకనగా; **తోన్కళేన** = నీకు తెలియుటకు; **వోర్చేని ఆఖ్రీ** = వాటికి అంతము లేదు.

ఓ అర్జునా! నా విభూతుల ప్రత్యేకతలను తెలుపుతాను. ఎందులకనగా నీకు తెలియుటకు వాటికి అంతము లేదు.

అహమాత్మా గుడాకేశ సర్వ భూతాశయస్థితః
అహమాదిశ్చ మధ్యం చ భూతానామంత ఏవ చ

గీ.గా. జన్జీవ్రాస్సేర్ హర్దేమా అర్జున జీవ్వేన్ఛు౹
జే సేర్సురూన్వచ్చన్ ఆఖీర్సదా మజ్వేన్ఛు౹ 10/20

క.ఛే. జన్, జీవ్రాస్, సేర్, హర్దేమా, అర్జున, జీవ్వేన్, ఛు౹,
జే, సేర్, సురూన్ వచ్చన్ ఆఖీర్సదా, మజ్, వేన్, ఛు౹

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **జన్, జీవ్రాస్సేర్ హర్దేమా** = ప్రాణులన్నిటి హృదయములో; **జీవ్వేన్ ఛు౹** = ఆత్మనైయున్నాను; **జే సేర్** = వాటినన్నింటి; **సురూన్ వచ్చన్** = ఆది, మధ్యము మరియు; **ఆఖీర్సదా** = అంత్యము కూడా; **మజ్ వేన్ ఛు౹** = కూడా నేనే ఐ ఉన్నాను.

ఓ అర్జునా! ప్రాణులన్నిటి హృదయములో ఆత్మనైయున్నాను. వాటినన్నింటి ఆది, అంత, మధ్యమము (చావు, పుట్టుక మరియు జీవిత కాలము) కూడా నేనే ఐ ఉన్నాను.

ఆదిత్యానామహం విష్ణుః జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్
మరీచిర్మరుతామస్మి నక్షత్రాణామహం శశీ

గీ.గా. విశ్ను మ ఆదిత్యేవ్మాన్ జోతేవ్మా దాడో మ
వాళ్దేవేవ్మా మరీచ్మ తారావుమా చాంద్మ 10/21

క.ఫే. విశ్ను, మ, ఆదిత్యేవుమా, అన్, (KP, S)జోతేవ్మా, దాడో, మ
వాళ్, దేవేవ్మా, మరీచ్, మ, తారావుమా, చాంద్, మ

ఆదిత్యేవుమా = ఆదిత్యులో; **విశ్నున్** = విష్ణువును; **అన్ జోతేవుమా దాడో మ** = మరియు జ్యోతులలో సూర్యుణ్ణి నేను; **వాళ్ దేవేవ్మా** = వాయు దేవతలలో; మరీచ్మ = మరీచిని నేను;**తారావూమా చాంద్ మ** = నక్షత్రాల్లో చంద్రుణ్ణి నేను.

ఆదిత్యులలో విష్ణువును మరియు జ్యోతులలో సూర్యుణ్ణి నేను. వాయుదేవతలలో మరీచిని నేను. నక్షత్రాల్లో చంద్రుణ్ణి నేను.

వేదానాం సామవేదో஽స్మి దేవానామస్మి వాసవః
ఇంద్రియాణాం మనశ్చాస్మి భూతానామస్మి చేతనా

గీ.గా. మ ఘుఁ వేదేవ్మా సామ్వేద్ అన్ ఇంద్ర దేవేవ్మా
మన్ఘుఁ కళాంగేవ్మాన్ జీవ్ఘుఁ జన్జీవ్రాస్సేవ్మా 10/22

క.ఫే. మ, ఘుఁ, వేదవ్మా, సామ్వేద్, అన్, ఇంద్ర, దేవేవ్మా
మన్, ఘుఁ, కళాంగేవ్మాన్, జీవ్, ఘుఁ, జన్, జీవ్ రాస్సేవ్మా

మ ఘుఁ వేదేవ్మా సామ్వేద్ = వేదాల్లో సామవేదాన్ని నేనై యున్నాను; **అన్** = మరియు; **ఇంద్ర దేవేవ్మా** = దేవతలలో ఇంద్రుణ్ణి; **మన్ ఘుఁ కళాంగేవ్మాన్** = ఇంద్రియాల్లో మనసునై ఉన్నాను; **జీవ్ఘుఁజన్జీవ్రాస్సేవ్మా** = ప్రాణులందరిలో ఆత్మనై యున్నాను.

వేదాల్లో సామవేదాన్ని నేనై యున్నాను. మరియు దేవతలలో ఇంద్రుణ్ణి. ఇంద్రియాల్లో మనసునై ఉన్నాను. ప్రాణులందరిలో ఆత్మనైయున్నాను.

రుద్రాణాం శంకరశ్చాస్మి విత్తేశో యక్షరక్షసామ్
వసూనాం పావకశ్చాస్మి మేరుః శిఖరిణామహమ్

గీ.గా. మహాదేవ్మ రుద్రేవ్మా యక్ఛేవ్మా కుబేర్మ
మ ఆగ్వసువేవ్మా గట్లావ్మా మేర్గట్ల మ 10/23

క.ఛే. మహాదేవ్, మ, రుద్రేవ్మా, యక్ఛేవ్మా, కుబేర్, మ
మ, ఆగ్, వసువేవ్మా, గట్లావ్మా, మేర్, గట్ల మ

మహాదేవ్ మ రుద్రేవ్మా = రుద్రుల్లో నేను మహాదేవుణ్ణి; **యఛ్ఛేవ్మా కుబేర్మ** = యక్షులలో కుబేరుణ్ణి నేను; **వసువేవ్మా** = వసువుల్లో; **మ ఆగ్** = నేను అగ్నిని; **గట్లావ్మా** = పర్వతాల్లో; **మేర్గట్ల మ** = నేను మేరుపర్వతాన్ని.

రుద్రుల్లో నేను మహాదేవుణ్ణి. యక్షులలో కుబేరుణ్ణి నేను. వసువుల్లో నేను అగ్నిని. పర్వతాల్లో నేను మేరుపర్వతాన్ని.

పురోధసాం చ ముఖ్యం మాం విద్ధి పార్థ బృహస్పతిమ్
సేనానీనామహం స్కందః సరసామస్మి సాగరః

గీ.గా. మన్కళాల బామ్ణేవ్మా మ బృహస్పతికేన్
మస్కంద్ దళ్నాయకేవ్మాన్ తళావ్మా సమ్దర్కేన్ 10/24

క.ఛే. మన, కళాల, బామణేవ్మా, మ, బృహస్పతి, కేన్
మస్కంద్, (KP)దళ్, నాయకేవ్మాన్, తళావ్మా, సమ్దర్కేన్

బామ్ణేవ్మా = బ్రాహ్మణుల్లో; **మ బృహస్పతికేన్** = నేను బృహస్పతిని; **దళ్ నాయకేవ్మా** = సేనాధిపతులలో; **మ స్కంద్** = నేను స్కందుణ్ణి; **అన్** =

మరియు; **తళావ్మా** = జలాశయాల్లో; **సమ్దర్కేన్** = సముద్రమని; **మన్కళాల**= నన్ను తెలుసుకొనుము.

బ్రాహ్మణుల్లో నేను బృహస్పతిని. సేనాధి పతులలో నేను స్కందుణ్ణి. మరియు జలాశయాల్లో సముద్రమని నన్ను తెలుసుకొనుము.

మహర్షీణాం భృగురహం గిరామస్మ్యేకమక్షరమ్
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోకస్మి స్థావరాణాం హిమాలయః

గీ.గా. మ ఆవాజేవ్మా ఓం అన్ రుషీవ్మా భృగు ఛుం
మ యగ్నేవ్మా జప్ ఠికాణేవ్మా హిమాలయ్ఛుం 10/25

క.ఫే. మ, ఆవాజేవ్మా, ఓం, అన్, రుషీవ్మా, భృగు, ఛుం
మ, యగ్నేవ్మా, జప్, (PP)ఠికాణేవ్మా, హిమాలయ్, ఛుం

మ ఆవాజేవ్మా ఓం = నేను శబ్దములలో ఓం కారమును; **అన్** = మరియు; **రుషీవ్మా** = ఋషుల్లో; **భృగు ఛుం** = భృగునైయున్నాను; **మ యగ్నేవ్మాజప్** = నేను యజ్ఞాల్లో; జపమును; **ఠికాణేవ్మా** = స్థావరములలో; **హిమాలయ్ఛుం** = హిమాలయమునై ఉన్నాను.

నేను శబ్దములలో ఓంకారమును. మరియు ఋషుల్లో భృగునై యున్నాను. నేను యజ్ఞములయందు జపమును, స్థావరములలో హిమాలయమునై ఉన్నాను.

అశ్వత్థః సర్వవృక్షాణాం దేవర్షీణాం చ నారదః
గంధర్వాణాం చిత్రరథః సిద్ధీనాం కపిలో మునిః

గీ.గా. సేఝాడేవ్మా పీంపళ్ దేవ్రుషీవ్మా నారద్మ
సిద్దీవ్మా కపిల్ గంధర్వేవ్మా చిత్రరథ్మ 10/26

క.ఛే. సేరుఖాడేవ్మా పీంపళ్ దేవ్ రుషీవ్మా నారద్ మ
సిద్ధీవ్మా కపిల్ గంధర్వేవ్మా చిత్రరథ్ మ

సేరుఖాడేవ్మా= సమస్త వృక్షాలలో; **పీంపళ్** = రావి చెట్టును; **దేవ్ రుషీవ్మా**= దేవ ఋషులలో; **నారద్ మ** = నారదుడను నేను; **సిద్ధీవ్మా కపిల్** = సిద్ధులలో కపిలుడను; **గంధర్వేవ్మా** = గంధర్వులలో; **చిత్రరథ్ మ** = చిత్రరథుడను నేను.

సమస్త వృక్షాలలో రావిచెట్టును. దేవ ఋషులలో నారదుడను నేను. సిద్ధులలో కపిలుడను. గంధర్వులలో చిత్రరథుడను నేను.

ఉచ్చైః శ్రవసమశ్వానాం విద్ధి మామమృతోద్భవమ్
ఐరావతం గజేంద్రాణాం నరాణాం చ నరాధిపమ్

గీ.గా. అమ్రతేర్బరోబర్ నిక్ళోభలో ఘెడో మ
అన్నరేవ్మా రాజ్మ హాతీవ్మా ఐరావత్మ 10/27

క.ఛే. అమ్రతేర్, బరోబర్, నిక్ళో, భలో, ఘెడో మ
అన్, నరేవ్మా, రాజ్, మ, హాతీవ్మా, ఐరావత్, మ

అమ్రతేర్బరోబర్ = అమృతముతోబాటు; **నిక్ళో**= ఉద్భవించిన; **భలో ఘెడో మ** = శ్రేష్టమైన గుఱ్ఱాన్ని నేను; **అన్నరేవ్మా**= మరియు నరులలో; **రాజ్మ** = రాజును నేను; **హాతీవ్మా** = ఏనుగులలో; **ఐరావత్మ**= ఐరావతాన్ని నేను.

అమృతముతో బాటు ఉద్భవించిన శ్రేష్ఠమైన గుఱ్ఱాన్ని నేను. మరియు నరులలో రాజును నేను. ఏనుగులలో ఐరావతాన్ని నేను.

ఆయుధానామహం వజ్రం ధేనూనామస్మి కామధుక్
ప్రజనశ్చాస్మి కందర్పః సర్పాణామస్మి వాసుకిః

గీ.గా. వజ్ర మ హత్యరేవ్మాన్ కామ్ధేను గాప్డీవ్మా
వేల్బడావు మన్మథన్ వాసుకి సాపేవ్మా 10/28

క.ఛే. వజ్ర, మ, హత్యరేవ్మా, కామ్ ధేను, గాప్డీవ్మా
[KP]వేల్, బడావు, మన్మథ్, మ అన్, వాసుకి, సాపేవ్మా

హత్యరేవ్మా = ఆయుధాల్లో; **వజ్ర మ** = వజ్రాయుధమును నేను; **అన్** = మరియు; **గాప్డీవ్మా** = గోవులలో; **కామ్ధేను** = కామధేనువును; **వేల్బడావు** = సంతానోత్పత్తి చేయు; **మన్మథ్ మ అన్** = మన్మథుడను నేను మరియు; **వాసుకి సాపేవ్మా** = సర్పములలో వాసుకిని.

ఆయుధాల్లో వజ్రాయుధమును నేను. మరియు గోవులలో కామధేనువును. సంతానోత్పత్తి చేయు మన్మథుడను నేను. మరియు సర్పములలో వాసుకిని.

అనంతశ్చాస్మి నాగానాం వరుణో యాదసామహమ్
పితౄణామర్యమా చాస్మి యమః సంయమతామహమ్

గీ.గా. పాణీర్దేవేవ్మా వరుణ్ నాక్సాపేవ్మా శేష్మ
పీడీవ్మా అర్మన్ హుకుం చలావూ యమ్ రాజ్మ 10/29

క.ఛే. పాణీర్, దేవేవ్మా వరుణ్, మ, నాక్, సాపేవ్మా, శేష్, మ
పీడీవ్మా, ఆర్యన్, [H]హుకుం, చలావూ, యమ్, రాజ్, మ

పాణీర్దేవేవ్మా = జల దేవతలలో; **వరుణ్** = వరుణుడను నేను; **నాక్సాపేవ్మా**= నాగులలో; **శేష్ మ** = శేషుడను నేను; **పీడీవ్మా** = పితృదేవతల్లో; **అర్యన్**= అర్యుడను మరియు; **హుకుం చలావూ** = శాసించు; **యమ్ రాజ్ మ** = యమరాజును నేను.

జల దేవతలలో వరణుడను నేను. నాగులలో శేషుడను నేను. పితృదేవతల్లో అర్యుడను మరియు శాసించు యమరాజును నేను.

ప్రహ్లాదశ్చాస్మి దైత్యానాం కాలః కలయతామహమ్
మృగాణాం చ మృగేంద్రోऽహం వైనతేయశ్చ పక్షిణామ్

**గీ.గా. పర్లాద్మ దానావూమాన్ గణ్తీవూమా వేళ్మ
పంకేరూవ్మా గరుడ్ జీవ్రాస్సేవ్మాసింకోస్మ 10/30**

క.ఛే. పర్లాద్, మ, దానావూమాన్, గణ్తీవూమా, వేళ్, మ
(PP)పంకేరూవ్మా, గరుడ్, జీవ్రాస్సేవ్మా, సింకోస్, మ

దానావూమా = రాక్షసుల్లో; **పర్లాద్ మ** = ప్రహ్లాదుడను నేను; **గణ్తీవూమా** = గణింతంలో; **వేళ్ మ** = సమయాన్ని నేను; **పంకేరూవ్మా** = పక్షుల్లో; **గరుడ్**= గరుడుడను; **జీవ్రాస్సేవ్మా** = మృగాలలో; **సింకోస్మ** = సింహాన్ని నేను.

రాక్షసుల్లో ప్రహ్లాదుడను నేను. గణితంలో సమయాన్ని నేను. పక్షుల్లో గరుడుడను. మృగాలలో సింహాన్ని నేను.

పవనః పవతామస్మి రామః శస్త్రభృతామహమ్
ఝషాణాం మకరశ్చాస్మి స్రోతసామస్మి జాహ్నవీ

**గీ.గా. మ ఛుఁ వాళ్చంగాకరేరన్ శూరేవ్మా రామ్ మ
మాల్డీవ్మా మంగర్మ నందియోవ్మా గంగా మ 10/31**

క.ఛే. మ, ఛుఁ, వాళ్, చంగా, కరేర్, అన్, శూరేవ్మా, రామ్, మ
మాల్డీవ్మా, మంగర్, మ, నందియోవ్మా, గంగా, మ

చంగా కరేర్ = పవిత్రము చేయువాటిలో; **మ ఛుఁ వాళ్** = నేను గాలినై ఉన్నాను; **అన్ శూరేవ్మా** = మరియు శూరులలో; **రామ్ మ** = నేను రాముడను; **మాల్డీవ్మా** = చేపలలో; **మంగర్మ** = మొసలిని నేను; **నందియోవ్మా** = నదులలో; **గంగా మ** = గంగా నదిని నేను.

పవిత్రము చేయువాటిలో నేను గాలినై ఉన్నాను మరియు శూరులలో నేను రాముడను, చేపలలో మొసలిని నేను, నదులలో గంగానదిని నేను.

సర్గాణామాదిరంతశ్చ మధ్యం చైవాహమర్జున
ఆధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాదః ప్రవదతామహమ్

గీ.గా. సే పెదావూర్ శురూన్ వచ్చన్నాఖిర్సదా మ
సే యిద్యావ్మా బర్మ యిద్యామన్ తత్త్వీర్వాత్మ 10/32

క.ఛే. సే, పెదావూర్, శురూన్, వచ్చన్, ఆఖిర్సదా, మ
సే, యిద్యావ్మా, బర్మ, యిద్యా, మ అన్, తత్త్వీర్, వాత్, మ

సే పెదావూర్ = సకల భూతముల; **శురూన్ వచ్చన్** = ఆది మధ్యమును; **ఆఖీర్ సదా మ** = తుదిని కూడా నేనే; **సే యిద్యావ్మా** = సకల విద్యలలో; **బర్మ యిద్యా మ** = బ్రహ్మవిద్యను నేను; **అన్** = మరియు; **తత్త్వీర్ వాత్ మ** = తత్త్వజ్ఞుల వాదనను నేను.

సకల భూతముల ఆది, మధ్యమము, తుది కూడా నేనే, సకల విద్యలలో బ్రహ్మవిద్యను నేను. మరియు తత్త్వజ్ఞుల వాదనను నేను.

అక్షరాణామకారోకస్మి ద్వందః సామాసిక స్య చ
అహమేవాక్షయః కాలో ధాతాహం విశ్వతోముఖః

గీ.గా. మ అకార్ అచ్చరేవ్మా సమాసేవ్మా ద్వంద్మ
మహాకాళ్మ వేళామా విరాటన్ సేర్మేడ్మ 10/33

క.ఛే. మ, అకార్, అచ్చరేవ్మా, సమాసేవ్మా ద్వంద్, మ
మహాకాళ్, మ, వేళామా, విరాటన్, సేర్, మేడ్, మ

అచ్చరేవ్మా = అక్షరాలలో; **మ అకార్** = నేను ఆకారాన్ని; **సమాసేవ్మా** = సమాసాలలో; **ద్వంద్ మ** = ద్వంద్వ సమాసాన్ని నేను; **వేళామా** =

కాలములలో; **మహాకాళ్ మ** = మహాకాలుడను నేను; **విరాటన్** = విరాటుడను మరియు; **సేర్మేడ్ మ** = అందరి మూలాన్ని నేను.

అక్షరాలలో నేను అకారాన్ని. సమాసాలలో ద్వంద్వ సమాసాన్ని నేను. కాలములలో మహాకాలుడను నేను. విరాటుడను మరియు అందరి మూలాన్ని నేను.

మృత్యుః సర్వహరశ్చాహమ్ ఉద్భవశ్చ భవిష్యతామ్
కీర్తిః శ్రీర్వాక్చ నారీణాం స్మృతిర్మేధా ధృతిః క్షమా

గీ.గా. **నాశ్కరేవాళోమోత్మ సే పెదావూర్ బీజ్మ**
నారీవ్మా కీర్తి వాత్ హిమ్మత్ ఛమ్ చత్రాయి మ 10/34

క.ఫే. నాశ్, కరేవాళో, మోత్, మ, సే, పెదావూర్, బీజ్, మ
నారీవ్మా, కీర్తి, వాత్ హిమ్మత్, ఛమ్, చత్రాయి, మ

నాశ్కరేవాళో = నాశనమొనరించు; **మోత్ మ** = మృత్యువును నేను; **సే పెదావూర్** = అందరి పుట్టుకల; **బీజ్ మ** = జీజ్నాన్ని నేను; **నారీవ్మా కీర్తి** = స్త్రీలలో కీర్తిని; **వాత్ హిమ్మత్** = వాక్కు ధైర్యమును; **ఛమ్ చత్రాయి మ**= క్షమవివేకమును నేనే.

నాశనమొనరించు మృత్యువును నేను. అందరి పుట్టుకల జీజాన్ని నేను. స్త్రీలలో కీర్తిని వాక్కు ధైర్యమును క్షమ వివేకమును నేనే.

బృహత్సామ తథా సామ్నాం గాయత్రీ ఛందసామహమ్
మాసానాం మార్గశీర్షోహమ్ ఋతూనాం కుసుమాకరః

గీ.గా. **మ ఛుఁ గాయత్రి ఛందేవ్మా గీదేర్ బృహత్స్మ**
మీనావ్మా మార్గశిర్మ రుతువ్మా వసంత్మ 10/35

క.ఛే. మ ఛుం, గాయత్రి, ఛందేవ్మా, గీదేర్ , (S)బృహత్స్ మ
మీనావ్మా, మార్గశిర్, మ, రుతువ్మా, వసంత్, మ

ఛందేవ్మా = ఛందస్సులలో; **గాయత్రి మ ఛుం** = గాయత్రి నేనైయున్నాను; **గీదర్ బృహత్స్ మ** = గానాల బృహత్సామమును నేను; **మీనావ్మా** = నెలల లో; **మార్గశిర్ మ** = మార్గశిరాన్ని నేను; **రుతువ్మా** = ఋతువులలో; **వసంత్ మ** = వసంతము నేను.

ఛందస్సులలో గాయత్రి నేనైయున్నాను, గానాల బృహత్సా మమును నేను. నెలలలో మార్గశిరాన్ని నేను. ఋతువులలో వసంతము నేను.

ద్యూతం ఛలయతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహమ్
జయోఽస్మి వ్యవసాయోఽస్మి సత్త్వం సత్త్వవతామహమ్

గీ.గా. జుంవాం మ హేవావ్మా తేజీ న రేరో తేజ్మ
జీతూర్జీత్మ ఠాణూర్ ఠాణ్ సత్వగుణేర్సత్మ 10/36

క.ఛే. (PP)జుంవాం, మ, హేవావ్మా, తేజీ, నరేరో, తేజ్, మ
(KP)జీతూర్, జీత, మ, (KP)ఠాణూర్, ఠాణ్, సత్వగుణేర్, సత్,మ

హేవావ్మా = (చెడు) అలవాట్లలో; **జుంవాం మ** = జూదాన్ని నేను; **తేజీ నరేరో** = ప్రభావశాలి పురుషుడి; **తేజ్ మ** = ప్రభావాన్ని నేను; **జీతూర్జీత్ మ** = జయించు వారి జయాన్ని నేను; **ఠాణూర్ ఠాణ్** = నిశ్చయించు కొనువారి నిశ్చయాన్ని; **సత్వగుణేర్ సత్ మ**= సత్వగుణపు సత్వ భావాన్ని నేను.

(చెడు) అలవాట్లలో జూదాన్ని నేను. ప్రభావశాలి పురుషుడి ప్రభావాన్ని నేను. జయించు వారి జయాన్ని నేను. నిశ్చయించు కొనువారి నిశ్చయాన్ని సత్వగుణపు సత్వభావాన్ని నేను.

వృష్ణీనాం వాసుదేవోఽస్మి పాండవానాం ధనంజయః
మునీనామప్యహం వ్యాసః కవీనాముశనా కవిః

గీ.గా. వాసుదేవ్ యాదవేవ్మాన్ పాండవేవ్మాపార్థ్మ
వేద్వ్యాస్మ మునీవ్మా కవివ్మా శుక్రాచార్మ 10/37

క.ఛే. వాసుదేవ్, యాదవేవ్మాన్, పాండవేవ్మా పార్థ్, మ
వేద్ వ్యాస్ మ, మునీవ్మా, కవివ్మా, శుక్రాచార్, మ

యాదవేవ్మా = యాదవులలో; **వాసుదేవ్** = వాసుదేవుడను; **పాండవేవ్మా పార్థ్ మ** = పాండవులలో పార్థుడను నేను; **మునీవ్మా వేద్వ్యాస్ మ** = మునులలో వేదవ్యాసుడను నేను; **కవివ్మా** = కవులలో; **శుక్రాచార్ మ** =శుక్రాచార్యుడను నేను.

యాదవులలో వాసుదేవుడను. పాండవులలో పార్థుడను నేను. మునులలో వేదవ్యాసుడను నేను. కవులలో శుక్రాచార్యుడను నేను.

దండో దమయతామస్మి నీతిరస్మి జిగీషతామ్
మౌనం చైవాస్మి గుహ్యానాం జ్ఞానం జ్ఞానవతామహమ్

గీ.గా. మౌణ్మ భేతేవూమాన్ గ్యానీవూర్ తత్వగ్యాన్మ
మ ఘు(నియత్ జీతూరన్ సజాదేవూర్సజ్మ 10/38

క.ఛే. మౌణ్, మ, భేదేవూమా, అన్, గ్యానీవూర్ తత్వగ్యాన్ మ
మ, ఘు(, నియత్, జీతూరన్, సజా, దేవూర్, సజ్, మ

భేదేవూమా = రహస్యములో; **మౌణ్ మ** = మౌనాన్ని నేను; **అన్** = మరియు; **గ్యానీవూర్** = జ్ఞానుల; **తత్వగ్యాన్ మ** = తత్త్వజ్ఞానాన్ని నేను మరియు; **సజాదేవూర్** = శిక్షించువారి; **సజ్ మ ఘు(** = శిక్షను నేనై యున్నాను.

రహస్యములో మౌనాన్ని నేను. మరియు జ్ఞానుల తత్త్వజ్ఞానాన్ని నేను. జయించువారి నిజాయితిని మరియు శిక్షించువారి శిక్షను నేనై యున్నాను.

యచ్చాపి సర్వభూతానాం బీజం తదహమర్జున
న తదస్తి వినా యత్ స్యాత్ మయా భూతం చరాచరమ్

గీ.గా. ఘుఁ మ బీజ్ జన్జీవ్రాస్ పెదా కరేరర్జునా
చాల్నచాలేవాళ్జీవ్ కుణ్సీ ఛేని మార్బనా 10/39

క.ఛే. ఘుఁ, మ, బీజ్, జన్, జీవ్రాస్, పెదా, కరేర్, అర్జునా
చాల్, న, చాలేవాళ్, జీవ్, కుణ్సీ, ఛేని, మార్బనా

అర్జునా = ఓ అర్జునా!; **జన్జీవ్రాస్** = ప్రాణులను; **పెదా కరేర్** = వుత్పత్తి చేయు; **బీజ్ మ ఘుఁ** = బీజాన్ని నేనై యున్నాను; **మార్బనా** = నేను లేని; **చాల్ న చాలేవాళ్జీవ్** = చరాచర ప్రాణులు; **కుణ్సీ ఛేని** = ఏవీ లేవు.

ఓ అర్జునా! ప్రాణులనుత్పత్తిచేయు బీజాన్ని నేనై యున్నాను. నేను లేని చరాచరప్రాణులు ఏవియును లేవు.

నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప
ఏష తూద్దేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా

గీ.గా. మార్యే విరాట్ విభూతేవున అంత్ఛేని కేన్
మ వతాయో యే సే తోన పూరో కళ్నోకేన్ 10/40

క.ఛే. మార్యే, విరాట్, (S)విభూతేవున, (H)అంత్, ఛేని, కేన్
మ, వతాయో, యే, సే, తోన, పూరో, కళ్నోకేన్

మార్యేవిరాట్ = నా ఈ విరాట; **విభూతేవున** = విభూతులకు; **అంత్ఛేని కేన్** = అంతులేదని; **యే సే తోన** = ఇవన్నీ నీకు; **పూరోకళ్నోకేన్** = సంపూర్ణముగా తెలియుటకు; **మ వతాయో** = నేను తెలిపితిని.

నా ఈ విరాడ్విభూతులకు అంతులేదని ఇవన్ని నీకు సంపూర్ణముగా తెలియుటకు నేను తెలిపితిని.

యద్యద్విభూతి మత్ సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా
తత్తదేవావగచ్ఛ త్వం మమ తేజోఽంశసంభవమ్

గీ.గా. విభూతేవాళ్ బళ్వాణ్ అన్వజాళేవూర్ ఛజేన్
వో సే కళాల ఛ వో మార్యేక్ ఝులక్కే‌న్ 10/41

క.ఛే. విభూతేవాళ్, బళ్వాణ్, అన్, వజాళేవూర్, ఛజేన్
వో, సేన, కళాల, ఛ వో, మార్యేక్, ఝులక్కేన్

విభూతేవాళ్ = విభూతయుక్తమైనవి; **బళ్వాన్** = శక్తివంతమైనవని; **అన్** = మరియు; **వజాళేవూర్ ఛజేన్** = ప్రకాశముతో వున్నటువంటివి; **వో సేన** = వాటినన్నింటిని; **ఛ వో మార్యేక్ ఝులక్కే**= కేవలము అవి నా ఒక్క అంశతో వున్నాయియని; **కళాల** = తెలుసుకో.

విభూతియుక్తమైనవి, శక్తివంతమైనవి మరియు ప్రకాశముతో వున్నట్టువంటివి వాటినన్నింటిని కేవలము అవి నా ఒక్క అంశతో వున్నాయి అని తెలుసుకో.

అథవా బహునైతేన కిం జ్ఞాతేన తవార్జున
విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్నమ్ ఏకాంశేన స్థితో జగత్

గీ.గా. యే సే వూరో మాలం కర్లేరో తోన్కసన
యోగేర్యేక్ అంశేతి ధరన్ఛుఁ మ జగ్సేన 10/42

క.ఛే. యే, సే, వూరో, మాలం, కర్లేరో, తోన, కసన
యోగేర్, ఏక్, అంశేతి, ధరన్, ఛుఁ, మ, జగ్సేన

యే సే పూరో = ఇవన్ని పూర్తిగా; **మాలం కర్లేరో** = తెలుసుకొనుట; **తోన్కసన** = నీకెందులకు; **యోగేర్యేక్** = నా యోగపు ఒక్క; **అంశేతి** = అంశతో; **జగ్సేన** = జగత్తునంతటిని; **ధరన్చు(మ** = నేను ధరించియున్నాను.

ఇవన్నీ పూర్తిగా తెలుసుకొనుట నీకెందులకు. నా యోగపు ఒక్క అంశతో జగత్తునంతటిని నేను ధరించియున్నాను.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ దసేర్గావో
విభూత్యోగ్ యేతి వేగో పూరో.

* * *

అధ్యాయ్ గ్యార

అర్జున ఉవాచ

మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమధ్యాత్మసంజ్ఞితమ్
యత్త్వయోక్తం వచస్తేన మోహోఽయం విగతో మమ

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. మార్భలేర్యే పరం భేద్ ఆధ్యాత్మార్వాతేసే
మన్తుం వతాయో తో దూర్వేగే మార్లాలచ్ సే 11/1

క.ఛే. మార్, భలేర్, యే, పరంభేద్, ఆధ్యాత్మార్, వాతే, సే
మన తూం, వతాయో, తో, దూర్వేగే, మార్, లాలచ్, సే

మార్భలేర్ = నాకు మేలు కలిగించే; **యే పరంభేద్** = ఈ పరమ రహస్యమైన; **ఆధ్యాత్మార్** = ఆధ్యాత్మపు; **వాతే సే** = విషయాలన్ని; **మన తూం** = నాకు నీవు; **వతాయో తో** = తెలిపినందువల్ల; **మార్ లాలచ్ సే** = నాలోని మోహాలన్ని; **దూర్వేగే** = తొలిగిపోయినవి.

నాకు మేలు కలిగించే ఈ పరమరహస్యమైన అధ్యాత్మవిషయాలన్నీ నాకు నీవు తెలిపినందువల్ల నాలోని మోహాలన్నీ తొలిగిపోయినవి.

భవాప్యయౌ హి భూతానాం శ్రుతౌ విస్తరశో మయా
త్వత్తః కమలపత్రాక్ష మాహాత్మ్యమపి చావ్యయమ్

గీ.గా. కసన్కతో జీవ్రాసేవూర్ పెదాన్నాశేవ్న
కేశవ సామ్యో తార్బేనాశేవూర్ మాయావ్న 11/2

క.ఛే. కసన్కతో, జీవ్రాసేవూర్, పెదాన్, నాశేవ్న
కేశవ, సామ్యో, తార్, బేనాశేవూర్, మాయావున

కసన్కతో = ఎందులకనగా; **కేశవ** = ఓ కృష్ణా!; **జీవ్రాసేవూర్** = ప్రాణుల; **పేదాన్నాశేవ్న** = ఉత్పత్తి నాశనములనుగూర్చి; **తార్ బేనాశేవూర్** = నీ యొక్క నాశనములేని; **మాయావున** = మాయలను; **సామ్యో** = వింటిని.

ఎందులకనగా ఓ కృష్ణా! ప్రాణుల ఉత్పత్తి నాశనములను గూర్చి నీ యొక్క నాశనములేని మాయలను వింటిని.

ఏవమేతద్యథాత్థ త్వమ్ ఆత్మానం పరమేశ్వర
ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూపమ్ ఐశ్వరం పురుషోత్తమ

గీ.గా. దేవ్జూఁవీస్ పురుషోత్తం తూఁ అసోజ్వతారో
దర్శణ్కర్నో కేన్ఛ మన్తార్విరాట్రూపేరో 11/3

క.ఛే. దేవ్, జూఁవీస్, పురుషోత్తం, తూఁ, అసోజ్, వతారో
(S)దర్శణ్, కర్నో కేన్ ఛ, మన, తార్, విరాట్, రూపేరో

పురుషోత్తం = ఓ పురుషోత్తమా!; **దేవ్ జూఁవీస్** = దేవదేవుడైన నీవెలా వున్నావో; **తూఁ అసోజ్** = నీవు అలాగే; **వతారో** = (నాకు) వివరిస్తున్నావు; **మన** = నాకు; **తార్విరాట్రూపేరో** = నీ విరాడ్రూపము యొక్క; **దర్శణ్ కర్నో ఛ** = దర్శనము చేసుకోవాలని ఉన్నది.

ఓ పురుషోత్తమా! దేవదేవుడైన నీవెలా వున్నావో అలాగే నాకు వివరిస్తున్నావు. నాకు నీ విరాడ్రూపము యొక్క దర్శనము చేసుకోవాలని ఉన్నది.

మన్యసే యది తచ్ఛక్యం మయా ద్రష్టుమితి ప్రభో
యోగేశ్వర తతో మే త్వం దర్శయాత్మానమవ్యయమ్

గీ.గా. హే పర్భో తార్వో విరాట్ రూపేన్వతావస్తో
హే యోగేశ్వర్ తూఁ వతా వోన్మ దేక్సకూఁతో 11/4

క.ఛే. హే, పర్భో, తార్, వో, విరాట్, రూపేన్ వతావస్తో
హే, యోగేశ్వర్, తూం, వతా, వోన్మ, దేక్, సకూంతో

హే పర్భో = ఓ ప్రభో!; **తార్వోవిరాట్ రూపేన్** = నీ ఆ విరాట రూపాన్ని; **వతావస్తో** = చూపిస్తే; **హే యోగేశ్వర్** = ఓ యోగేశ్వరా!; **వోన్మ దేక్సకూంతో**= దానిని నేను చూడగలిగితే; **తూం వతా** = నీవు చూపించు.

ఓ ప్రభో! నీ ఆ విరాడ్రూపాన్ని చూపిస్తే ఓ యోగేశ్వరా! నేను చూడగలిగితే నీవు దానిని చూపించు.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

పశ్య మే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః
నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. విజయ్ తూం దేక్మార్వో హజారూసూ రూపేవ్న
వో భాక్యా భాక్యారంగ్ రూపేర్విరాట్రూపేవ్న 11/5

క.ఛే. విజయ్, తూం, దేక్, మార్వో, హజారూ, సూ, రూపేవ్న
వో, భాక్యా, భాక్యార్, రంగ్, రూపేర్, విరాట్, రూపేవ్న

విజయ్ = ఓ విజయా!; **మార్ హజారూసూ రూపేన** = నా యొక్క వేలకొలది రూపాలను; **వో భాక్యా భాక్యార్ రంగ్ రూపేవ్న** = ఆ నానా రకములైన వర్ణాల రూపములను; **విరాట్రూపేవ్న** = విరాటరూపాలను; **తూం దేక్** = నీవు చూడుము.

ఓ విజయా! (అర్జునా) నా యొక్క వేలకొలది రూపాలను, ఆ నానా రకములైన వర్ణాల రూపములను, విరాడ్రూపాలను నీవు చూడుము.

పశ్యాదిత్యాన్ వసూన్ రుద్రాన్ అశ్వినౌ మరుతస్తథా
బహూన్యదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్చర్యాణి భారత

గీ.గా. ఆదిత్వసూవ్న రుద్రశ్వీవ్నన్ మరుతేవ్న
అన్రాస్సారేవ్న దేక్యో అఛంభార్రూపేవ్న 11/6

క.ఛే. ఆదిత్, వసూవ్న, రుద్ర్, అశ్వీవ్నన్, మరుతేవ్న
అస్ రాస్సారేవున, దేక్యో, అఛంభార్, రూపేవ్న

ఆదిత్వసూవ్న = ఆదిత్యులను వసువులను; **రుద్ర్ అశ్వీవ్నన్** = రుద్రులను అశ్వినులను; **మరుతేవ్న** = మరుతగణాలను; **అస్** = అలాంటి; **రాస్సారేవున**= అనేకములైన; **దేక్యో అఛంభార్రూపేవ్న** = ఆశ్చర్యరూపాలను చూడుము.

ఆదిత్యులను, వసువులను, రుద్రులను, అశ్వినులను, మరుద్గణాలను, అలాంటి అనేకములైన ఆశ్చర్యరూపాలను చూడుము.

ఇహైకస్థం జగత్ కృత్స్నం పశ్యాద్య సచరాచరమ్
మమ దేహే గుడాకేశ యచ్చాన్యత్ ద్రుష్టుమిచ్ఛసి

గీ.గా. యే జగేమా ఛ జే సే చాల్నచాలేవున
యేక్జాగేప దేకర్జున్ అన్తూం చావస్జేవ్న 11/7

క.ఛే. యే, జగేమా, ఛ, జే, సే, చాల్, న, చాలేవున
యేక్, జాగేప, దేకర్జున్, అన్, తూం, చావస్, జేవ్న

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **యే జగేమాఛ జే** = ఆ జగత్తుయందు న్నటువంటి; **సే చాల్నచాలేవ్న** = సమస్త చరాచరాలన్నింటిని; **అన్** = మరియు; **తూం చావస్జేవ్న** = నావు కోరుకున్న వాటిని; **యేక్జాగేప** = ఒకేచోట చూడుము.

ఓ అర్జునా! ఈ జగత్తు నందున్నటువంటి సమస్త చరాచరాలన్నింటిని మరియు నీవు కోరుకున్నవాటిని ఒకేచోట చూడుము.

న తు మాం శక్యసే ద్రష్టుమ్ అనేనైవ స్వచక్షుషా
దివ్యం దదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగమైశ్వరమ్

గీ.గా. దేక్సకేసిని అర్జున తూఁ తారాంకీవ్తి
దేక్మార్యోగేన్మ దూఁ జే దివ్య నజరేతి 11/8

క.ఛే. దేక్, సకేసిని, అర్జున, తూఁ, తార్, ఆంకీవ్తి
దేక్, మార్, యోగేన్, మ, దూఁ, జే, దివ్య, నజరేతి

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మార్యోగేన** = నా యోగమును; **తూఁ తారాంకీవ్తి**= నీవు నీ కళ్ళతో; **దేక్సకేసిని** = చూడలేవు; **మ దూఁ జే** = నేనిచ్చు; **దివ్య నజరేతి** = దివ్యదృష్టితో; **దేక్** = చూడుము.

ఓ అర్జునా! నా యోగమును నీవు నీ కళ్ళతో చూడలేవు. నేనిచ్చు దివ్యదృష్టితో చూడుము.

సంజయ ఉవాచ

ఏవముక్త్వా తతో రాజన్ మహాయోగేశ్వరో హరిః
దర్శయామాస పార్థాయ పరమం రూపమైశ్వరమ్

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. వూ మహా పరం యోగి హరి అర్జునేన
వతాయో నూఁ కేన్వోర్ పరం విరాట్రూపేన 11/9

క.ఛే. వూ, మహా, పరం, యోగి, హరి, అర్జునేన
వతాయో, నూఁ, కేన్, వోర్, పరం, విరాట్రూపేన

వూ మహా పరం యోగి = ఆ మహాపరమయోగి; **హరి అర్జునేన** = హరి అర్జునునకు; **నూఁ కేన్వోర్** = అలా చెప్పి తన; **పరమ్ విరాట్రూపేన** = పరమవిరాడ్రూపాన్ని; **వతాయో** = చూపించాడు.

ఆ మహాపరమయోగి హరి, అర్జునునకు అలా చెప్పి తన పరమ విరాడ్రూపాన్ని చూపించాడు.

అనేకవక్త్రనయనమ్ అనేకాద్భుత దర్శనమ్
అనేక దివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధమ్

గీ.గా. రాస్సారే మూండానాంకీన్ అచంభార్రూపేవ్న
రాస్దివ్యగ్యాణేవ్నన్ హాతేవ్మా హత్యారేవ్న 11/10

క.ఛే. రాస్, సారే, మూండాన్, ఆంకీన్, అచంభార్, రూపేవ్న
రాస్, దివ్య, గ్యాణేవ్నన్, హతేవుమా, హత్యారేవ్న

రాస్ సారే మూండాన్ = అనేక ముఖాలు; **ఆంకీన్ అచంభార్ రూపేవ్న** = కళ్ళు ఆశ్చర్యకరమైన రూపాలను; **రాస్ దివ్య గ్యాణేవ్నన్** = అనేక దివ్యమైన ఆభరణాలను; **హాతేవుమా హత్యారేవ్న** = చేతులలో ఆయుధాలను.

అనేక ముఖాలు, కళ్ళు, ఆశ్చర్యకరమైన రూపాలను, అనేక దివ్యమైన ఆభరణాలను చేతులలో ఆయుధాలను,

దివ్యమాల్యాంబరధరం దివ్యగంధానులేపనమ్
సర్వాశ్చర్యమయం దేవమ్ అనంతం విశ్వతోముఖమ్

గీ.గా. దివ్య హార్లత్తాన్ చందణేవాళే జీవడాన
దిటో అర్జున్ సే దిశావ్మా ఫ్యాల్తే రూపేవ్న 11/11

క.ఛే. దివ్య, హార్, లత్తాన్, చందణేవాళే, జీవడాన
దిటో, అర్జున, సేదిశావ్మా, ఫ్యాల్తే, రూపేవ్న

దివ్య హార్ లత్తాన్ = దివ్యమైన హారాలను వస్త్రములను; **చందణేవాళే జీవడాన** = చందన లేపిత శరీరమును; **సేదిశావ్మా** = అన్ని దిశలయందు;

ఫ్యాల్తే రూపేవ్న = వ్యాపిస్తున్నటువంటి రూపమును; **దిటో అర్జున్** = అర్జునుడు చూచెను.

దివ్యమైన హారాలను, వస్త్రములను, చందన లేపిత శరీరమును, అన్ని దిశలయందు వ్యాపిస్తున్నటువంటి రూపమును అర్జునుడు చూచెను.

దివి సూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుత్థితా
యది భాః సదృశీ సా స్యాత్ భాసస్తస్య మహాత్మనః

గీ.గా. **వూ దేవేర్దేవ్ ఝూఁక్తో ఝూఁక్తో అసో దిసారో**
వజాళో జసో హజారూ సూరజేవూరో **11/12**

క.ఛే. వూ, దేవేర్దేవ్, ఝూఁక్తో, ఝూఁక్తో, అసో, దిసారో
వజాళో, జసో, హజారూ, సూరజేవూరో

వూ దేవేర్దేవ్ = ఆ దేవదేవుడు; **హజారూసూ సూరజేవూరో** = వేలకొలది సూర్యుల; **జసో వజాళో** = కాంతివలె; **అసో ఝూఁక్తో ఝూఁక్తో** = ప్రకాశిస్తు; **దిసారో**= కనిపిస్తున్నాడు.

ఆ దేవదేవుడు వేలకొలది సూర్యుల కాంతివలె ప్రకాశిస్తు కనిపిస్తున్నాడు.

తత్రైకస్థం జగత్ కృత్స్నం ప్రవిభక్తమనేకధా
అపశ్యద్దేవదేవస్య శరీరే పాండవస్తదా

గీ.గా. **అసేవన్ భాంత్భాంతేర్ జగేవూనేక్జాగేమా**
అర్జున్ దిటో దేవ్కిషన్ భగ్వానేర్ తనేమా **11/13**

క.ఛే. అసేవన్, భాంత్ భాంతేర్, జగేవూన్, ఏక్ జగేమా
అర్జున్, దిటో, దేవ్, కిషన్ భగ్వానేర్ తనేమా

అసేసన్ = అలాంటి దానిని మరియు; **భాంత్భాంతేర్** = అనేక విధములైన; **జగేవూన్** = జగత్తులను; **ఏక్ జగేమా** = ఒక్కచోటనే; **అర్జున్** = అర్జునుడు; **దేవ్ కిషన్ భగ్వానేర్** = దేవదేవుడైన కృష్ణ భగవానుడి; **తనేమా దిటో** = శరీరమునందు చూసెను.

అలాంటి దానిని మరియు అనేక విధములైన జగత్తులను ఒక్క చోటనే అర్జునుడు దేవదేవుడైన కృష్ణ భగవానుడి శరీరమునందు చూసెను.

తతః స విస్మయావిష్టో హృష్టరోమా ధనంజయః
ప్రణమ్య శిరసా దేవం కృతాంజలిరభాషత

గీ.గా. దేకన్వో విరాట్రూపేనన్ అర్జున్ పూల్యూటో
ధోకో శర్నవానన్ వో దేవేన కేవూటో 11/14

క.ఛే. దేకన్, వో విరాట్, రూపేనన్, అర్జున్, పూల్యూటో
ధోకో, శర్, నవానన్, వో, దేవేన, కేవూటో

వో విరాట్ రూపేనన్ = ఆ విరాటరూపాలను; **దేకన్ అర్జున్** = చూసి అర్జునుడు; **పూల్యూటో** = పులకించాడు; **ధోకో శర్నవాన్** = శిరసు వంచి మ్రొక్కాడు; **అన్** = మరియు; **వో దేవేన** = ఆ దేవదేవుడితో; **కేవూటో** = (ఇలా) చెప్పనారంభించాడు.

ఆ విరాడ్రూపాలను చూసి అర్జునుడు పులకించాడు. శిరసు వంచి మ్రొక్కాడు మరియు ఆ దేవదేవుడితో (ఇలా) చెప్ప నారంభించాడు.

అర్జున ఉవాచ

పశ్యామి దేవాంస్తవ దేవ దేహే సర్వాంస్తథా భూతవిశేషసంఘాన్
బ్రహ్మాణమీశం కమలాసనస్థమ్ ఋషీంశ్చ సర్వానురగాంశ్చ దివ్యాన్

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. దేక్రోచుఁ గోవిందా జన్జీవ్రాసన్సాపేవ్న
దేవేవ్న మహాదేవ్ బర్మా అన్సే రుషీవ్న 11/15

క.ఛే. దేక్రోచుఁ, గోవిందా, జన్జీవ్రాసన్, సాపేవ్న
దేవేవ్న, మహాదేవ్, బర్మా, అన్ సే, రుషీవ్న

గోవిందా = ఓ గోవిందా!; **జన్జీవ్రాసన్** = (సమస్త) జీవ జంతుజాలములను మరియు; **సాపేవ్న** = సర్పాలను; **దేవేవ్న** = దేవతలను; **మహాదేవ్** = మహాదేవుణ్ణి; **బర్మా** = బ్రహ్మను; **అన్సేరుషీవ్న** = మరియు సమస్త ఋషులను; **దేక్రోచుఁ** = చూస్తున్నాను.

ఓ గోవిందా! (సమస్త)జీవ జంతుజాలములను మరియు సర్పాలను, దేవతలను, మహాదేవుణ్ణి, బ్రహ్మను మరియు సమస్త ఋషులను చూస్తున్నాను.

అనేకబాహూదరవక్త్రనేత్రం పశ్యామి త్వాం సర్వతోఽనంతరూపమ్
నాంతం న మధ్యం న పునస్తవాదిం పశ్యామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూప

గీ.గా. సేవ్డి ఫేర్లే తార్వో రాస్ హాత్మూండానాంకీవ్న
సేనేద్క్సారో పణ్కోని వోర్శురూనాత్రీవ్న 11/16

క.ఛే. సేవ్డి, ఫేర్లే, తార్వో, రాస్, హాత్, మూండాన్, ఆంకీవ్న
సేన, దేక్, సారో పణ్, కోని, వోర్, శరూన్, ఆత్రీవ్న

సేవ్డి ఫేర్లే = అన్నివైపుల వ్యాపించిన; **తార్వో రాస్ హాత్మూండాన్** = నీ ఆ అనేక చేతులను ముఖాలను; **ఆంకీవ్న** = కళ్ళను; **సేనేదేక్సారో** = అన్నింటిని చూడ గలుగుచున్నాను; **పణ్** = కాని; **వోర్శురూనాత్రీవ్న కోని** = ఆ రూపము యొక్క ఆది అంతములను చూడలేకున్నాను.

అన్నివైపుల వ్యాపించిన నీ ఆ అనేక చేతులను, ముఖాలను, కళ్ళను, అన్నింటిని చూడగలుగుచున్నాను. కాని ఆ రూపము యొక్క ఆదిఅంత్యములను చూడలేకున్నాను.

కిరీటినం గదినం చక్రిణం చ తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతమ్
పశ్యామి త్వాం దుర్నిరీక్ష్యం సమంతాత్ దీప్తానలార్క ద్యుతిమప్రమేయమ్

గీ.గా. దాడేర్జుఁ కిరీట్ గదా చక్రేవి ఝూఁక్రోజేన్
దేక్రోచుఁ వేలాతి చారీవడీర్ తాౘరూపేన్ 11/17

క.ఛే. దాడేర్, జుఁ, కిరీట్ గదా చక్రేవి, ఝూఁక్రోజేన్
దేక్రోచుఁ, వేలాతి, చారీవడీర్, తార్, రూపేన

కిరీట్ గదా చక్రేవి = కిరీటము గదా చక్రములతో; **దాడేర్జుఁ** = సూర్యుడిలా; **ఝూఁక్రోజేన్** = ప్రకాశిస్తున్నటువంటి; **చారీవడీర్** = నలువైపుల నిండిన; **తాౘరూపేన్**= నీ రూపాన్ని; **దేక్రోచుఁ వేలాతి** = అతిప్రయాసతో చూస్తున్నాను.

కిరీటము గదా చక్రములతో సూర్యుడిలా ప్రకాశిస్తున్నటువంటి నలువైపుల నిండిన నీ రూపాన్ని అతిప్రయాసతో చూస్తున్నాను.

త్వమక్షరం పరమం వేదితవ్యం త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానమ్
త్వమవ్యయః శాశ్వత ధర్మగోప్తా సనాతనస్త్వం పురుషో మతో మే

గీ.గా. తోన్మ మాౘనోచుఁ తూఁ శేటేరోన్ పరంజీవ్కేన్
తూఁజ్పరంధాం ధరం జమావూన్బే నాశేర్కేన్ 11/18

క.ఛే. తోన్మ, మాౘనోచుఁ, తూఁ, శేటేరోన్, పరం, జీవ్, కేన్
తూఁజ్, పరం, ధామ్, ధరం, జమావూన్, బే, నాశేర్, కేన్

తూఁ = నీవు; **శేటేరోన్** = సనాతుడవని; **పరం జీవ్కేన్** = పరమాత్మడవని; **తూఁజ్పరంధాం** = నీవే పరమధామమని; **ధరం జమావూన్** = ధర్మాన్ని

స్థాపించువాడవని; **జే నాశేర్కేన్** = నాశన రహితుడవని; **తోన్మ మా(్రోచుఁ**= నేను నిన్ను నమ్ముచున్నాను.

నీవు సనాతుడవని, పరమాత్ముడవని, నీవే పరమధామమని, ధర్మాన్ని స్థాపించువాడవని, నాశరహితుడవని, నేను నిన్ను నమ్ముచున్నాను.

అనాది మధ్యాంతమ్ అనంతవీర్యమ్ అనంతబాహుం శశిసూర్య నేత్రమ్
పశ్యామి త్వాం దీప్తహుతాశవక్త్రం స్వతేజసా విశ్వమిదం తపంతమ్

గీ.గా. సురూన్వచ్చున్ ఆఖీర్బనాన్ వార్సేక్ హాతేవ్న
సేన్దేక్రోచుఁ ఆగ్మూండాన్ చాంద్దాడేరాంకీవ్న 11/19

క.ఛే. సురూన్, వచ్చున్, ఆఖీర్, బనాన్ వార్సేక్, హాతేవ్న
సేన, దేక్రోచూఁ, ఆగ్ మూండాన్, చాంద్, దాడేర్, ఆంకీవ్న

సురూన్వచ్చ = ఆది మధ్యమము; **అన్నాఖీర్ బనాన్** = మరియు అంత్యములులేక; **వార్సేక్ హాతేవ్న** = అనేక చేతులను; **ఆగ్ మూండాన్** = అగ్నిమయమైన నోళ్ళను; **చాంద్ దాడేర్** = సూర్య చంద్రులుగా గల; **ఆంకీవ్న**= కళ్ళను; **సేన్దెక్రోచూఁ**= సమస్తాన్ని చూచుచున్నాను.

ఆది, మధ్యము మరియు అంతములు లేక అనేక చేతులను, అగ్ని మయమైననోళ్ళను, సూర్య చంద్రులుగా గల కళ్ళను, సమస్తాన్ని చూచుచున్నాను.

ద్యావా పృథివ్యోరిదమంతరం హి వ్యాప్తం త్వయైకేన దిశశ్చ సర్వాః
దృష్ట్వాద్భుతం రూపముగ్రం తవేదం లోకత్రయం ప్రవ్యథితం మహాత్మన్

గీ.గా. తార్ఫేత్తే రూపేతి దిశానాస్మాన్ భరేచ
తార్విరాట్రూపేన్దేకన్ తీన్లోక్చమక్రేచ 11/20

క.ఛే. తార్, ఫేల్తే, రూపేతి, దిశాన్, ఆశ్మాన్, భరేచ
తార్, విరాట్, రూపేన్, దేకన్, తీన్లోక్, చమ్రక్రే చ

తార్ఫేల్తే రూపేతి = అంతట వ్యాపించినటువంటి నీ రూపముతో; **దిశాన్ ఆస్మాన్** = దిశలు ఆకాశము; **భరేచ** = నిండి వున్నాయి; **తార్విరాట్రూపేన్=** నీ విరాట రూపాన్ని; **దేకన్** = చూసి; **తీన్లోక్** = ముల్లోకాలు; **చమ్రక్రేచ** = భయ కంపితములవుచున్నవి.

అంతట వ్యాపించినటువంటి నీ రూపముతో దిశలు ఆకాశము నిండి వున్నాయి. నీ విరాడ్రూపాన్ని చూసి ముల్లోకాలు భయ కంపితమలవుచున్నవి.

అమీ హి త్వాం సురసంఘా విశంతి కేచిద్భీతాః ప్రాంజలయో గృణంతి
స్వస్తీత్యుక్త్వా మహర్షి సిద్ధసంఘాః స్తువంతి త్వాం స్తుతిభిః పుష్కలాభిః

గీ.గా. తార్మా దేవ్సే ఆరేన్డరన్ థోడ్సేక్థోక్రే చ
తార్నామేన్ రుషిన్సిద్ధి భల్భాంతేత్భ జ్రే చ 11/21

క.ఛే. తార్మా, దేవ్సే, ఆరేన్, డరన్, థోడ్సేక్, థోక్రోచ
తార్, నామేన్, రుషిన్, సిద్ధి, (KP)భల్ భాంతేతి, భజ్రేచ

దేవ్సే = దేవతలందరు; **తార్మా** = నీలో; **ఆరేన్** = ప్రవేశిస్తున్నారు; **డరన్థోడ్సేక్** = భయపడి కొందరు; **థోక్రే** = మ్రొక్కుచున్నారు; **తార్నామేన్** = నీ నామాన్ని; **రుషిన్సిద్ధి** = ఋషులు సిద్ధులు; **భల్భాంతేతి** = బహువిధములుగా; **భజ్రేచ** = భజిస్తున్నారు.

దేవతలందరు నీలో ప్రవేశిస్తున్నారు. భయపడి కొందరు మ్రొక్కుచున్నారు. నీ నామాన్ని ఋషులు సిద్ధులు బహు విధములుగా భజిస్తున్నారు.

రుద్రాదిత్యా వసవో యే చ సాధ్యా విశ్వే ఽశ్వినౌ మరుతశ్చోష్మపాశ్చ
గంధర్వ యక్షాసుర సిద్ధసంఘా వీక్షంతే త్వాం విస్మితాశ్చైవ సర్వే

గీ.గా. ఆదిత్ రుద్ర్వసూవున్ దేవ్దానాశ్వినీ పుత్రసే
అన్పీడీవాళ్ గంధర్వ అఛంభాద్దేక్రే సే 11/22

క.ఛే. ఆదిత్, రుద్ర్, వసూవున్, దేవ్, దానా, అశ్వినీ, పుత్ర సే
అన్, పీఢీవాళ్, గంధర్వ, అచంభాతి, దేక్రే, సే

ఆదిత్ = ఆదిత్యులు; **రుద్ర్ వసూవున్** = రుద్రులు వసువులు; **దేవ్** = దేవతలు; **దానా** = రాక్షసులు; **అశ్వినీ పుత్ర సే** = అశ్వినీ పుత్రులందరు; **అన్** = మరియు; **పీడీవాళ్** = పితురులు; **గంధర్వ** = గంధర్వులు; **సే** = అందరు; **అఛంభాతి** = ఆశ్చర్యముతో; **దేక్రే** = చూచుచున్నారు.

ఆదిత్యులు, రుద్రులు, వసువులు, దేవతలు, రాక్షసులు, అశ్వినీ పుత్రులందరు మరియు పితురులు, గంధర్వులు అందరు ఆశ్చర్యముతో చూచుచున్నారు.

రూపంమహత్తే బహువక్త్రనేత్రం మహాబాహో బహుబాహూరుపాదమ్
బహూదరం బహుదంష్ట్రాకరాళం దృష్ట్వా లోకాః ప్రవ్యథితాస్తథాహమ్

గీ.గా. దాంత్మూండా పేట్టాంగాంకీన్డరాన్లే రూపేవ్న
దేకన్వోన్మ చమక్రేచాఁ వార్సేక్ హతేవ్న 11/23

క.ఛే. దాంత్, మూండా, పేట్, టాంగ్, ఆంకీన్, డరాన్లే, రూపేవ్న
దేకన్, వోన్, మ, చమక్రేచాఁ, వార్సేక్, హతేవ్న

వార్సేక్ హాతేవ్న = నీ అనేక హస్తములను; **దాంత్** = కోరలను; **మూండా** = నోళ్ళను; **పేట్ టాంగ్** = వుదరము కాళ్ళు; **ఆంకీన్** = కళ్ళు మరియు; **డరాన్లేరూపేవ్న** = భయంకరమైన రూపాల్ని; **దేకన్ వోన్ మ** = చూచి వారు (జనులు) మరియు నేనుకూడా; **చమక్రేచాఁ** = భయపడుచన్నాము.

నీ అనేక హస్తములను, కోరలను, నోళ్ళను, వుదరము, కాళ్ళు, కళ్ళు మరియు భయంకరమైన రూపాల్ని చూచి వారు (జనులు) మరియు నేను కూడా భయపడుచున్నాము.

నభఃస్పృశం దీప్తమనేకవర్ణమ్ వ్యాత్తాననం దీప్తవిశాలనేత్రమ్
దృష్ట్వా హి త్వాం ప్రవ్యథితాంతరాత్మా ధృతింనవిందామిశమం చ విష్ణో

గీ.గా. ఆశ్మాన్చూంట్తే రాస్రంగేర్ డరావణే రూపేన్
ఆంకీవ్మాగేన్దేకన్ ఖోల్దో హిమ్మతన్శాంతేన్ 11/24

క.ఛే. ఆశ్మాన్, చూంట్తే, రాస్, రంగేర్, డరావణే, రూపేన్
ఆంకీవ్మా, ఆగేన్, దేకన్, ఖోల్దో, (PP,H)హిమ్మతన్, శాంతేన్

ఆశ్మాన్చూంట్తే = ఆకాశమునంటుచున్న; **రాస్రంగేర్** = అనేకవర్ణాల; **డరావణే రూపేన్** = భయంకరమైన రూపాల్ని; **ఆంకీవ్మా** = కళ్ళలో; **ఆగేన్దేకన్** = అగ్నిని చూచి; **హిమ్మత్** = ధైర్యమును; **శాంతేన్** = శాంతాన్ని; **ఖోల్దో** = పోగొట్టుకున్నాను.

ఆకాశామునంటుచున్న అనేక వర్ణాల భయంకరమైన రూపాల్ని కళ్ళలో అగ్నిని చూచి ధైర్యమును శాంతాన్ని పోగొట్టుకున్నాను.

దంష్ట్రా కరాళాని చ తే ముఖాని దృష్ట్వైవ కాలానలసన్నిభాని
దిశో న జానే న లభే చ శర్మ ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస

గీ.గా. దేకనాగ్ హోళార్ముండాన్ డరాణ్లే దాంతేవ్న
దిశాన్సక్క్రథే కోన్కేన్ వేజో తూః పర్సన్న 11/25

క.ఛే. దేకన్, ఆగ్, హోళార్, ముండాన్, డరాణ్లే, దాంతేవ్న
దిశాన్, సక్, కథ్రేకోన్, కేన్, వేజో, తూః, (S)పర్సన్న

ఆగ్ హోళార్ = అగ్నిమయమైన; **ముండాన్** = నోళ్ళను; **డరాణ్లే దాంతేవ్న**= భయంకరమైన కోరలను; **దేకన్** = చూచి; **దిశాన్ సక్** = దిశలు సుఖాలు;

కళ్ళేకోని = తెలియుటలేదు; **కేన్ తూఁ** = అందుకని నీవు; **వేజోపర్సన్న** = ప్రసన్నుడవుకమ్ము.

అగ్నిమయమైన నోళ్ళను, భయంకరమైన కోరలను చూచి దిశలు, సుఖాలు, తెలియుటలేదు. అందుకని నీవు ప్రసన్నుడవు కమ్ము.

అమీ చ త్వాం ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రాః సర్వే సహైవావనిపాలసంఘైః
భీష్మో ద్రోణః సూతపుత్రాస్తథాసౌ సహాస్మదీయైరపి యోధముఖ్యైః

గీ.గా. ధృతరాష్ట్రేర్ భలో చయేవాళన్ కౌరవ్సే
ద్రోణ్ భీష్మకర్ణన్ ఆపణ్సామేవూర్ వీర్శూర్సే 11/26

క.ఛే. ధృతరాష్ట్రేర్, భలో, చాయే, వాళన్, కౌరవ్సే
ద్రోణ్, భీష్మ, కర్ణన్, ఆపణ్, సామేవూర్, వీర్, శూర్, సే

ధృతరాష్ట్రేర్ = ధృతరాష్ట్రుడి; **భలో చాయే వాళ్** = మేలు కోరేవారు; **అన్**= మరియు; **కౌరవ్సే** = కౌరవులందరు; **ద్రోణ్ భీష్మ** = ద్రోణుడు భీష్ముడు; **కర్ణన్** = కర్ణుడును; **ఆపణ్ సామేవూర్** = మన పక్షపు; **వీర్ శూర్ సే** = వీర శూరులందరు.

ధృతరాష్ట్రుడి మేలు కోరేవారు మరియు కౌరవులందరు, ద్రోణుడు, భీష్ముడు, కర్ణుడును, మన పక్షపు వీర శూరులందరు.

వక్త్రాణి తే త్వరమాణా విశంతి దంష్ట్రా కరాళాని భయానకాని
కేచిద్విలగ్నా దశనాంతరేషు సందృశ్యంతే చూర్ణితైరుత్తమాంగైః

గీ.గా. సే వో జారేచ రూడిమారన్ తార్మూండేవ్మా
సేర్మాతా చూర్వేన్ దిసారేచ తార్దాంతేవ్మా 11/27

క.ఛే. సే వో జారేచ, (PP)రూడిమారన్, తార్, మూండేవ్మా
సేర్, మాతా, దిసారేచ, చూర్, వేన్, తార్, దాంతేవ్మా

సే వో= వారందరు; **రూడిమారన్** = వేగముగా పరుగెత్తుచు; **తార్మూండేవ్మా** = నీ నోళ్ళ నందు; **జారేచ** = వారు పోవుచున్నారు; **సేర్ మాతా** = అందరి తలలు; **చూర్వేన్** = ముక్కలై; **తార్దాంతేవ్మా** = నీ కోరలలో; **దిసారేచ** = కనిపిస్తున్నవి.

వారందరు వేగముగా పరుగెత్తుచు నీ నోళ్ళయందు వారు పోవుచున్నారు. అందరి తలలు ముక్కలై కోరలలో కనిపిస్తున్నవి.

యథా నదీనాం బహవోంబు వేగాః సముద్రమేవాభిముఖా ద్రవంతి
తథా తవామీ నరలోకవీరా విశంతి వక్త్రాణ్యభివిజ్వలంతి

గీ.గా. జావ వ్యాన్సే నందీరో పాణీ సమ్దరేమా
జూఁ వీర్శూర్సే జారే ఆగ్ హోళీర్తార్మూండేవ్మా 11/28

క.ఛే. జావ, వ్యాన్, సే, నందీరో, పాణీ, సమ్దరేమా
జూఁ. వీర్, శూర్సే, జారే, ఆగ్, హోళీర్, తార్, మూండేవ్మా

నందీరో పాణీ = నదిలోని నీరు; **వ్యాన్సే** = ప్రవహించి; **సమ్దరేమా జావ జూఁ** = సముద్రములో చేరునట్లు; **వీర్శూర్సే** = వీరశూరులందరు; **ఆగ్ హోళీర్** = అగ్ని జ్వాలలతోనున్న; **తార్మూండేవ్మా** = నీ నోళ్ళలో; **జారే**= పోవుచున్నారు.

నదిలోని నీరు ప్రవహించి సముద్రములో చేరునట్లు, వీరశూరులందరూ అగ్ని జ్వాలలతోనున్న నీ నోళ్ళలో పోవుచున్నారు.

యథా ప్రదీప్తం జ్వలనం పతంగా విశంతి నాశాయ సమృద్ధవేగాః
తథైవ నాశాయ విశంతి లోకాః తవాపి వక్త్రాణి సమృద్ధవేగాః

గీ.గా. ధాఁసన్ పడ తీడ్యా రాక్వేన అంగారేమా
ధాఁస్రేచ హమూఁ జ్యే సే వీర్శూర్ తార్మూండేవ్మా 11/29

క.ఛే. ధా౹సన్, పడ, తీడ్కా, రాక్వేన, అంగారేమా
ధా౹స్రేచ, హనూ౹జ్, యే సే, వీర్యూర్, తార్, మూండేవ్మా

తీడ్కా = మిడతలు; **అంగారేమా** = నిప్పులో; **రాక్వేన** = బూడిదగుటకు; **ధా౹సన్** = వేగముగా; **పడ** = పడతాయి; **హనూ౹జ్** = అలాగే; **సే యే వీర్యూర్** = ఆ వీరశూరులందరు; **తార్మూండేవ్మా** = నీ నోళ్ళలో; **ధా౹స్రేచ** = పరుగెత్తుచున్నారు.

మిడుతలు నిప్పులో బూడిదగుటకు వేగముగా పడతాయి. అలాగే ఆ వీరశూరు లందరు నాశనమగుటకు నీ నోళ్ళలో పరుగెత్తుచున్నారు.

లేలిహ్యసే గ్రసమానః సమంతాత్ లోకాన్ సమగ్రాన్ వదనైర్జ్వలద్భిః
తేజోభిరాపూర్య జగత్ సమగ్రం భాసస్తవోగ్రాః ప్రతపంతి విష్ణో

గీ.గా. తూ౹ వో ఆగ్మూండేవ్ని చాట్రోచి గలన్వేన
తార్వో ఆగేర్ ఆంచే బాళ్నాక్రేచ జగేన 11/30

క.ఛే. తూ౹, వో, ఆగ్, మూండేవ్ని, చాట్రోచి, గలన్వేన
తార్వో, ఆగేర్, ఆంచే, బాళ్, నాక్రేచ, జగేన

తూ౹వో = నీవు ఆ; **ఆగ్మూండేవ్ని** = అగ్ని జ్వాలలతోవున్న నోళ్ళతో; **గలన్వేన** = అందరిని మింగి; **చాట్రోచి** = నాకుచున్నావు; **తార్వో ఆగేర్ ఆంచే** = నీ ఆ అగ్నిశిఖలు; **జగేన** = జగత్తును; **బాళ్నాక్రేచ** = దహింపచేస్తున్నవి.

నీవు ఆ అగ్ని జ్వాలలతో వున్న నోళ్ళతో అందరిని మింగి నాకుచున్నావు. నీ ఆ అగ్నిశిఖలు జగత్తును దహింపచేస్తున్నవి.

ఆఖ్యాహి మే కో భవానుగ్రరూపో నమోऽస్తు తే దేవవర ప్రసీద
విజ్ఞాతుమిచ్ఛామి భవంతమాద్యమ్ న హి ప్రజానామి తవ ప్రవృత్తిమ్

గీ.గా. కూ౹ణ్ఫి తూ౹ అస్దదాన్లే రూపేర్ వతా మన
కళాలేణోకేన్ఫు పూరో దేవేర్దేవ్ తోన 11/31

క.ఛే. కూ(ణ్, ఛి, తూ(, అస్, డరాణ్లే, రూపేర్, వతా, మన
కళాలేణో, కేన్, ఛ, పూరో, దేవేర్, దేవ్, తోన

అస్ డరాణ్లే రూపేర్ = అలాంటి భయంకర రూపముకలవాడివి; **తూ(కూ(ణ్ఛి** = నీవెవరివో; **వతామన** = నాకు తెలుపుము; **దేవేర్దేవ్ తోన** = దేవేదేవుడైన మిమ్ముల‌ను; **పూరో కళాలేణో కేన్ఛ** = పూర్తిగా తెలుసు కోవాలనుంది.

అలాంటి భయంకర రూపముకలవాడివి నీవెవరివో నాకు తెలుపుము. దేవేదేవుడైన మిమ్ములను పూర్తిగా తెలుసుకోవాలని ఉన్నది.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

కాలోऽస్మి లోకక్షయకృత్ ప్రవృద్ధో లోకాన్ సమాహర్తుమిహ ప్రవృత్తః
ఋతేऽపి త్వాం న భవిష్యంతి సర్వే యేऽవస్థితాః ప్రత్యనీకేషు యోధాః

శ్రీ కృష్ణభగవానేర్వచార్

గీ.గా. బుడావూ జగేరో కా(ళూపమ్నే యేలోకేన
బుడావూ(అగర్తు(న లడస్తి వేరేన 11/32

క.ఛే. బుడావూ, జగేరో, కాళ్, రూప్, మ, అన్, యేలోకేన
బుడావూ(, అగర్, తు(, న, లడస్తి, వేరేన

జగేరో = జగత్తును; **బుడావూ** = నశింపచేయు; **కా(ళూపమ్నే** = కాలస్వరూపుడనునేను; **అగర్తు(** = ఒకవేళ నీవు; **న లడస్తి వేరేన** = యుద్ధము చేయకున్నను; **యేలోకేన** = ఈ లోకాన్ని; **బుడావూ(** = నశింపచేస్తాను.

జగత్తును నశింపచేయు కాలస్వరూపుడను నేను. ఒకవేళ నీవు యుద్ధము చేయకున్నను ఈ లోకాన్ని నశింపజేస్తాను.

తస్మాత్ త్వముత్తిష్ఠ యశోలభస్వ జిత్వాశ్రత్రూన్ భుంక్ష్వరాజ్యం సమృద్ధం
మయైవైతే నిహతాః పూర్వమేవ నిమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాచిన్

గీ.గా. సవ్యసాచి జీతన్తూఁ పా నేకన్భోగేన
సేన మ మార్నాకోచుఁ పణ్తూఁ ఛీ నామేన 11/33

క.ఛే. సవ్యసాచి, జీతన్, తూఁ, పా, నేకన్, భోగేన
సేన, మ, మార్నాకోచుఁ, పణ్, తూఁ, ఛీ, నామేన

సవ్యసాచి = ఓ అర్జునా!; **జీతన్తూఁ** = జయించి నీవు; **పా నేకన్భోగేన** = కీర్తినిభోగాలను పొందుము; **సేన మ** = అందరిని నేను; **మార్నాకోచుఁ** = చంపి వేసినాను; **పణ్ తూఁ ఛీ నామేన** = కాని పేరుకే నీవున్నావు.

ఓ అర్జునా! జయించి నీవు కీర్తిని భోగాలను పొందుము. అందరిని నేను చంపివేసినాను. కాని పేరుకే నీవున్నావు.

ద్రోణం చ భీష్మం చ జయద్రథం చ కర్ణం తథాన్యానపి యోధవీరాన్
మయా హతాంస్త్వం జహి మా వ్యథిష్ఠా యుధ్యస్వ జేతాసి రణే సపత్నాన్

గీ.గా. జయద్రథ్ భీష్మ ద్రోణ్కర్ణేవ్న మార్నాకోచుఁ
జేర్కాణ తూఁ డర్ఛోడన్ రణేన్లడ్కేరోచుఁ 11/34

క.ఛే. జయద్రథ్, భీష్మ, ద్రోణ్, కర్ణేవ్న, మార్నాకోచుఁ
జేర్కాణ, తూఁ, డర్, ఛోడన్, రణేన్, లడ్, కేరోచుఁ

జయద్రథ్ = జయద్రథ్; **భీష్మ ద్రోణ్ కర్ణేవ్న** = భీష్మ ద్రోణ కర్ణులను (నేను); **మార్నాకోచుఁ** = సంహరించాను; **జేర్కాణ తూఁ** = అందుకని నీవు; **డర్ఛోడన్**= భయము వీడి; **రణేన్లడ్కేరోచుఁ**= యుద్ధము చేయమని చెప్పుచున్నాను.

జయద్రథ భీష్మ ద్రోణ కర్ణులను (నేను) సంహరించాను. అందుకని నీవు భయము వీడి యుద్ధము చేయమని చెప్పుచున్నాను.

సంజయ ఉవాచ

ఏత్ఛ్ఛ్రుత్వా వచనం కేశవస్య కృతాంజలిర్వేపమానః కిరీటీ
నమస్కృత్వా భూయ ఏవాహ కృష్ణం సగద్గదం భీతభీతః ప్రణమ్య

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. దేవ్కిషనేర్వాతేవ్న సామళర్జున్ హాత్ జోడ్దన్
ధూజ్తో ధూజ్తో డర్డర్తో హను కో వో దేవేన్ 11/35

క.ఛే. దేవ్, కిషనేర్, వాతేవ్న, సామళర్జున్, హాత్, జోడ్దేన్
ధూజ్తో, ధూజ్తో, డర్, డర్తో, హను కో, వో, దేవేన్

దేవ్కిషనేర్వాతేవ్న = దేవదేవుడైన కృష్ణుని మాటలను; **సామళర్జున్** = విని అర్జునుడు; **హాత్ జోడ్దేన్** = చేతులు జోడించి; **ధూజ్తో - ధూజ్తో** = వణుకుతూ; **డర్డర్తో** = భయపడుతూ; **వో దేవేన్** = ఆ దేవదేవునితో; **హనుకో** = ఇలా చెప్పాడు.

దేవదేవుడైన కృష్ణుని మాటలను విని అర్జునుడు చేతులు జోడించి వణుకుతూ భయపడుతూ ఆ దేవదేవునితో ఇలా చెప్పాడు.

అర్జున ఉవాచ

స్థానే హృషీకేశ తవ ప్రకీర్త్యా జగత్ ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ
రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవంతి సర్వే నమస్యంతి చ సిద్ధసంఘాః

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. దన్యాసే తార్నాం గుణేవుతి సక్వారేచ
దానా ధాన్హారేచన్ సిద్ధి లోగ్తోన్డోక్రేచ 11/36

క.ఛే. దన్యాసే, తార్నాం, గుణేవుతి, సక్, పారేచ
దానా, ధాఁస్, జారేచన్, సిద్ధి, లోగ్, తోన్, ధోక్రేచ

దన్యాసే = లోకులందరు; **తార్నాం గుణేవుతి** = నీ నామ గుణములతో; **సక్పారేచ** = సంతోషాన్ని పొందుచున్నారు; **దానా** = రాక్షసులు; **ధాఁస్జారేచన్** = పారిపోవుచున్నారు; **సిద్ధి లోగ్తోన** = సిద్ధులు నిన్ను; **ధోక్రేచ** = మ్రొక్కుచున్నారు.

లోకులందరు నీ నామ గుణములతో సుఖ సంతోషాలను పొందుచున్నారు. రాక్షసులు పారిపోవుచున్నారు. సిద్ధులు నిన్ను మ్రొక్కుచున్నారు.

కస్మాచ్చ తే న నమేరన్ మహాత్మన్ గరీయసే బ్రహ్మణోఽప్యాదికర్త్రే
అనంత దేవేశ జగన్నివాస త్వమక్షరం సదసత్ తత్పరం యత్

గీ.గా. తూఁ ఛీ జగేర్మేడన్ పరం ఛన్నఛజేరో
తూఁ బర్మారాంగేర్కేన్ తోన్న ధోక్తా కూఁణేరో 11/37

క.ఛే. తూఁ, ఛీ, జగేర్, మేడన్, పరం, ఛన్, న ఛజేరో
తూఁ, బర్మార్, ఆంగేర్, కేన్, తోన్, న, ధోక్తా, కూఁణ్, రేరో

తూఁ జగేర్మేడన్ = నీవు జగత్తుకు మూలానివి; **ఛన్నఛజేరో** = సత్ అసత్తుకు; **పరం ఛీ** = పరమై యున్నావు; **తూఁ బర్మారాంగేర్కేన్** = నీవు బ్రహ్మదేవుని కన్న ముందు వాడవని; **తోన న ధోక్తా** = నిన్ను మ్రొక్కకుండా; **కూఁణేరో**= ఎవరంటున్నారు.

నీవు జగత్తుకు మూలానివి. సత్తు అసత్తుకు పరమైయున్నావు. నీవు బ్రహ్మదేవునికన్న ముందువాడవని నిన్ను మ్రొక్కకుండా ఎవరుంటున్నారు.

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణః త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానమ్
వేత్తాసి వేద్యం చ పరం చ ధామ త్వయా తతం విశ్వమనంతరూప

గీ.గా. ఆది దేవన్వార్సేక్ రూపేరోన్ఛీ శేటేరో
అన్ఛీగ్యానీన్పరమన్ జగ్తాతి భర్వేరో 11/38

క.ఛే. ఆది, దేవన్, వార్సేక్, రూపేరో, అన్, ఛీ, శేటేరో
అన్, ఛీ, గ్యానీన్, పరమన్, జగ్, తాతి, భర్వేరో

ఆది దేవన్ = ఆది దేవుడవు; **వార్సేక్** = అనేక; **రూపేరో** = రూపములు కలవాడివి; **అన్ ఛీ శేటేరో** = మరియ సనాతుడివి; **గ్యానీన్పరమన్** = జ్ఞానివి మరియు పరమాత్మవై యున్నావు మరియు; **జగ్ తాతి** = జగమంతా నీతో; **భర్వేరో** = నిండియున్నది.

ఆదిదేవుడవు, అనేక రూపములు కలవాడివి మరియు సనాతుడివి. జ్ఞానివి, మరియు పరమాత్మవై యున్నావు. జగమంతా నీతో నిండియున్నది.

వాయుర్యమోऽగ్నిః వరుణశ్శశాంకః ప్రజాపతిస్త్వం ప్రపితామహశ్చ
నమో నమస్తే ऽస్తు సహస్రకృత్వః పునశ్చ భూయోऽపి నమో నమస్తే

గీ.గా. తూఁ ఛీ పాణీ చాంద్యం వాళన్ పెదాడో బర్మాన్
తోన్మ హజార్త్వాయి ధోక్రోచుఁ ఫరస్ఫరన్ 11/39

క.ఛే. తూఁ, ఛీ, పాణీ, చాంద్, యమ్, వాళన్, పెదాడో, బర్మాన్
తోన, మ, హజార్, త్వాయి, ధోక్రో చుఁ, ఫరన్, పరన్

తూఁ పాణీ = నీవు జలమువు; **చాంద్యం** = చంద్రునివి యముడివి; **వాళన్** = వాయువువు మరియు; **పెదాడో బర్మాన్** = బ్రహ్మను సృష్టించిన వాడవు; **తోన మ హజార్త్వాయి** = నీకు నేను వెయ్యిసార్లు; **ఫరస్ఫరన్** = మళ్ళీ మళ్ళీ; **ధోక్రోచుఁ** = మ్రొక్కుచున్నాను.

నీవు జలమువు, చంద్రునివి, యముడివి, వాయువు, మరియు బ్రహ్మను సృష్టించినవాడవు. నీకు నేను వెయ్యిసార్లు మళ్ళీ మళ్ళీ మ్రొక్కుచున్నాను.

నమః పురస్తాదథ పృష్ఠతస్తే నమో౽స్తు తే సర్వత ఏవ సర్వ
అనంతవీర్యామితవిక్రమస్త్వం సర్వం సమాప్నోషి తతో౽సి సర్వః

గీ.గా. **సేన్ధరన్ ఖేవేవాళో రాస్రూపేరో ఛీ కేన్**
సేవ్ఢితి ధోక్రోచుఁ బళ్వాన న్ఛీ సేర్మాకేన్ **11/40**

క.ఛే. సేన, ధరన్, ఖేవే, వాళో, రాస్, రూపేరో, ఛీ, కేన్
సేవ్ఢితి, ధోక్రోచుఁ, బళ్వానన్, ఛీ సేర్మా, కేన్

సేన్ధరన్ = అన్నింటిని ధరించి; **ఖేవేవాళో** = భరించువాడవని; **రాస్రూ పేరో ఛీ కేన్** = బహురూపములు కలవాడవని; **బళ్వానన్ఛీ సేర్మాకేన్** = బలవంతుడవుమరియు అందరిలో నున్నావని; **సేవ్ఢితి ధోక్రోచుఁ** = అన్నివైపులనుండి మ్రొక్కుచున్నాను.

అన్నిటిని ధరించి భరించువాడవని బహురూపములు కలవాడవని బలవంతుడవుమరియు అందరిలో నున్నావని అన్నివైపుల నుండి మ్రొక్కుచున్నాను.

సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదుక్తమ్ హే కృష్ణ హే యాదవ హే సఖేతి
అజానతా మహిమానం తవేదం మయా ప్రమాదాత్ ప్రణయేన వాపి

గీ.గా. **తార్యే సత్ మాలం న రేతా మార్సోబతీకేన్**
తోన్సమోర్న గణ్యా కేల్దో సేరకసరికో కేన్ **11/41**

క.ఛే. తార్, యే, సత్, మాలం, న, రేతా, మార్, సోబ్తీ, కేన్
తోన, సమోర్, న, గణ్యా, కేల్దో, సేర్, సరికో, కేన్

తార్యేసత్ = ఇలాంటి నీ మహిమ; **మాలం న రేతా** = తెలియక; **మార్సోబ్తీ కేన్** = నా స్నేహితుడవని; **తోన్సమోర్** = నిన్నుసరిగా; **న గణ్యా** = గుర్తించక **సేర్సరికోకేన్** = అందరిలాంటి వాడివని (సామాన్యుడవని); **కేల్దో** = అనుకున్నాను.

ఇలాంటి నీ మహిమ తెలియక నా స్నేహితుడవని నిన్ను సరిగా గుర్తించక అందరిలాంటివాడివని (సామాన్యుడవని) అనుకున్నాను.

యచ్చావహాసార్థమసత్కృతోఽసి విహారశయ్యాసనభోజనేషు
ఏకోఽథ వాప్యచ్యుత తత్సమక్షమ్ తత్క్షామయేత్వామహమప్రమేయమ్

గీ.గా. తోనణాఛకేర్ ఖాతూ బ్యాస్తూ సోతూ రమ్తూ
తోన్కో కృష్ణ యాదవ్ సోబ్తీ తో గై కర్మన్తూం 11/42

క.ఛే. తోన, అణాఛకేర్, ఖాతూ, బ్యాస్తూ, సోతూ, రమ్తూ
తోన, కో, కృష్ణ, యాదవ్, సోబ్తీ, తో,(PP) గై, కర్, మన, తూం

తోనణాఛకేర్ = నిన్ను అనుకోకుండ; **ఖాతూ బ్యాస్తూ** = భుజిస్తూ కూర్చుంటూ; **సోతూ రమ్తూ** = నిద్రపోతూ ఆడుతూ; **కృష్ణ యాదవ్ సోబ్తీ** = కృష్ణా యాదవా స్నేహితుడాయని; **తోన్కో** = నిన్నన్నాను; **తో** = అయినచో; **గై కర్మన్తూం** = నన్ను క్షమించు.

నిన్ను అనుకోకుండ భుజిస్తూ, కూర్చుంటూ, నిద్రపోతూ, ఆడుతూ, కృష్ణా, యాదవా, స్నేహితుడాయని నిన్నన్నాను. అయినచో నన్ను క్షమించు.

పితాసి లోకస్య చరాచరస్య త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరీయాన్
న త్వత్సమో ఽస్త్యభ్యధికః కుతో ఽన్యో లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ

గీ.గా. తూం చాల్నచాల్జే జగేరో ఛీ గురూన్బాపన్
తీన్లోకేవుమా ఛేనీ కుణీ తాతి బడణ్ 11/43

క.ఛే. తూం, చాల్, న, చాల, జే, జగేరో, ఛీ, గురూన్, బాపన్
తీన్, లోకేవుమా, ఛేనీ, కుణీ, తాతి, బడన్

తూం = నీవు; **చాల్నచాల్జే జగేరో** = చరాచర జగత్తుకు; **ఛీ గురూన్బాపన్** = గురువు తండ్రివి మరియు; **తీన్లోకేవుమా** = ముల్లోకాలలో; **తాతి బడన్** = నిన్ను మించినవారు; **ఛేనీ కుణీ** = ఎవరూ లేరు.

నీవు చరాచర జగత్తుకు గురువు. తండ్రివి. మరియు ముల్లోకాలలో నిన్ను మించినవారు ఎవరూ లేరు.

తస్మాత్ ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం ప్రసాదయే త్వామహమీశమీడ్యమ్
పితేవ పుత్రస్య సఖేవ సఖ్యుః ప్రియః ప్రియాయార్హసి దేవ సోఢుమ్

గీ.గా. సేదేవేర్దేవ్తోన మ ధోక్రోచుఁ శాంత్వేన
సమాళ్ల తూఁ యాడీర్జూన్ సోబ్తీర్జుఁ సోబ్తేన 11/44

క.ఫే. సే, దేవేర్, దేవ్, తోన, మ, ధోక్రోచుఁ, శాంత్వేన
(PP)సమాళ్ల, తూఁ, యాడీర్, జూన్, సోబ్తీర్, జుఁ, సోబ్తేన

సేదేవేర్దేవ్ = దేవదేవుడవైన; **తోన మ** = నిన్ను నేను; **ధోక్రోచుఁ శాంత్వేన**= శాంతించమని మ్రొక్కుచున్నాను; **యాడీర్జూన్** = (పుత్రుని) తల్లిలా మరియు; **సోబ్తీర్ జుఁ సోబ్తేన** = స్నేహితుణ్ణి స్నేహితునిలా; **సమాళ్ ల తూఁ** = నీవు కాపాడుము.

దేవదేవుడవైన నిన్ను నేను శాంతించమని మ్రొక్కుచున్నాను. తల్లిలా పుత్రుణ్ణి మరియు స్నేహితుణ్ణి స్నేహితునిలా నీవు కాపాడుము.

అదృష్టపూర్వం హృషితోకస్మి దృష్ట్వా భయేనచప్రవ్యథితంమనో మే
తదేవ మే దర్శయ దేవరూపం ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస

గీ.గా. మ పూల్రోచూఁన్ డర్రోచుఁ దేకన్ తార్యే రూపేన్
మన్దకాళ్ జేర్కాణ శాంత్వేన్వో పర్సన్రూపేన్ 11/45

క.ఫే. మ, పూల్రోచుఁన్, డర్రో చుఁ, దేకన్, తార్, యే, రూపేన్
మన, దకాళ్, జేర్కాణ, శాంత్వేన్, వో, పర్సన్, రూపేన్

తార్యే రూపేన్ = నీ ఈ రూపాన్ని; **దేకన్** = చూచి; **మ పూల్రోచుఁ** = నేను పులకించిపోతుచున్నాను; **అన్ డర్రోచుఁ** = మరియు భయపడు తున్నాను;

జేర్కాణ = కనుక (నీవు) **శాంత్వేన్** = శాంతించి; **పర్సన్నరూపేన్** = నీ ప్రసన్న రూపమును; **మన్దకాళ్** = నాకు చూపుము.

నీ ఈ రూపాన్ని చూచి నేను పులకించిపోతున్నాను మరియు భయపడుతున్నానుకనుక (నీవు) శాంతించి నీ ప్రసన్న రూపమును నాకు చూపుము.

కిరీటినం గదినం చక్రహస్తమ్ ఇచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం తథైవ
తేనైవ రూపేణ చతుర్భుజేన సహస్రబాహో భవ విశ్వమూర్తే

గీ.గా. హజార్ హాతేవాళోధర్కిరీట్ గదా చక్రేన్
హాత్ చారేర్రూపేన మన్లాగ్రోచ దేక్ణోకేన్ 11/46

క.ఛే. హజార్, హాతే, వాళో, ధర్, కిరీట్, గదా, చక్రేన్
హాత్, చారేర్, రూపేన, మన, లాగ్రోచ, దేక్ణో, కేన్

హజార్ హాతేవాళో = వేయి చేతులు కలవాడా; **కిరీట్ గదా చక్రేన్** = కిరీటము గదా చక్రములు; **ధర్** = ధరించిన; **హాత్ చారేర్రూపేన** = (నీ) చతుర్భుజ రూపాన్ని; **దేక్ణోకేన్** = దర్శించాలని; **మన్లాగ్రోచ** = మనసు కోరుకొనుచున్నది.

వేయి చేతులు కలవాడా! కిరీటము! గదా చక్రములు ధరించిన నీ చతుర్భజరూపాన్ని దర్శించాలని మనసు కోరుకొనుచున్నది.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

మయా ప్రసన్నేన తవార్జునేదం రూపం పరం దర్శితమాత్మయోగాత్
తేజోమయం విశ్వమనంతమాద్యమ్ యన్మే త్వదన్యేన న దృష్టపూర్వమ్

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. మ వతాయో యోగేర్మాయాతి తోన్పర్సన్నేన్
మార్పరం తేజ్రూప్కోయి కనాంయ్ను డిటేజేన్ 11/47

క.ఛే. మ, వతాయో, యోగేర్, మాయాతి తోన, పర్సన్, వేన్
మార్, పరం, తేజ్, రూప్ కోయి, కనాఁయి, న, డిటేజేన్

కోయి కనాఁయిఁ = ఎవరూ ఎన్నడూ; **న డిటేజేన్** = చూడని; **మర్పరం తేఁజ్రూప్** = నా పరమ తేజోరూపమును; **తోన పర్సన్ వేన్** = నీకు ప్రసన్నుడనై; **యోగేర్మాయాతి** = యోగమాయతో; **మ వతాయో** = నేను చూపితిని.

ఎవరూ ఎన్నడూ చూడని నా పరమ తేజోరూపమును నీకు ప్రసన్నుడనై యోగమాయతో నేను చూపితిని.

న వేదయజ్ఞాధ్యయనైర్న దానైః న చ క్రియాభిర్న తపోభిరుగ్రైః
ఏవం రూపః శక్య అహం నృలోకే దష్టుం త్వదన్యేన కురుప్రవీర

గీ.గా. **మార్యే రూపేన్తూఁజ్ డిటో మన్క్యావ్మా అర్జునా**
మన్దేక్సకేన్ వేద్ ధరం యగ్నస్తపస్ బనా **11/48**

క.ఛే. మార్, యే, రూపేన్, తూఁజ్, డిటో, మనిక్యావుమా, అర్జునా
మన, దేక్, సకేని, వేద్, ధరం, యగ్నన్, తపస్, బనా

అర్జునా = ఓ అర్జునా!; **మన్క్యావ్మా** = మానవులలో; **మార్యే రూపేన్** = నా ఈ రూపాన్ని; **తూఁజ్ డిటో** = నీవే చూశావు; **వేద్ ధరం యగ్నన్** = వేదము ధర్మము యజ్ఞము మరియు; **తపస్బనా** = తపములు ఆచరించకుండ; **మన దేక్ సకేని** = నన్ను చూడజాలరు.

ఓ అర్జునా! మానవులలో నా ఈ రూపాన్ని నీవే చూశావు. వేదాధ్యయనము, ధర్మము చేయకుండ, యజ్ఞము మరియు తపములు ఆచరించకుండ నన్ను చూడజాలరు.

మా తే వ్యథా మా చ విమూఢభావో దృష్ట్వారూపం ఘోర మీదృఙ్మమేదం
వ్యపేతభీః ప్రీతమనాః పునస్త్వమ్ తదేవ మే రూపమిదం ప్రపశ్య

గీ.గా. మార్డరాణ్లే రూప్దేకన్ తూం కోన్వేత్తి డరేర్
మార్రూప్దేక్తూం శంఖ్ చక్ర్ గదా కమళేర్ఫూలేర్ 11/49

క.ఛే. మార్, డరాణ్లే, రూప్, దేకన్, తూం, కోని, వేతి, డరేర్
మార్, రూప్, దేక్, తూం, శంఖ్, చక్ర్, గదా, కమళేర్, ఫూలేర్

మార్డరాణ్లే = నా భయంకరమైన; **రూప్దేకన్** = రూపాన్ని చూచి; **తూం కోన్వేత్తి డరేర్** = నీవు భయపడి యుండకూడదు; **శంఖ్ చక్ర్ గదా** = (ఇప్పుడు) శంఖచక్ర గదా; **కమళేర్ఫూలేర్** = పద్మయుక్తమైన; **మార్రూప్దేక్తూం** = నా రూపాన్ని చూడుము.

నా భయంకరమైన రూపాన్ని చూచి నీవు భయపడి యుండకూడదు. (ఇప్పుడు) శంఖ చక్ర గదా పద్మయుక్తమైన నా రూపాన్ని చూడుము.

సంజయ ఉవాచ

ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్త్వా స్వకం రూపం దర్శయామాస భూయః
ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం భూత్వా పునః సౌమ్యవపుర్మహాత్మా

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. దేవ్కిషన్ హనుకేదేన్వోర్చార్ హాతేర్రూపేన్
దకాళనర్జునేన సంఝాయో వూ శాంత్వేన్ 11/50

క.ఛే. దేవ్, కిషన్, హను, కేదేన్, వోర్, చార్, హాతేర్, రూపేన్
దకాళన్, అర్జునేన, సంఝాయో, వూ, శాంత్వేన్

దేవ్కిషన్ = పరమాత్ముడైన కృష్ణుడు; **హనుకేదేన్** = అలా చెప్పి; **వూ శాంత్వేన్** = శాంతించి; **వోర్చార్ హాతేర్** = తన చతుర్భుజ; **రూపేన్ దకాళన్** = రూపాన్ని చూపించి; **అర్జునేన** = అర్జునుడిని; **సంఝాయో** = ఓదార్చెను.

పరమాత్ముడైన కృష్ణుడు అలా చెప్పి శాంతించి తన చతుర్భుజ రూపాన్ని చూపించి అర్జునుడిని ఓదార్చెను.

అర్జున ఉవాచ

దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం తవ సౌమ్యం జనార్దన
ఇదానీమస్మి సంవృత్తః సచేతాః ప్రకృతిం గతః

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. జనార్దన దేక్తార్ ఈ మనిక్యార్శాంత్రూపేన్
జేతి దల్టకన్ మన్లాగ్రోచ మ ఘు మజ్కేన్ 11/51

క.ఛే. జనార్దన, దేక్, తార్, యీ, మనిక్యార్, శాంత్, రూపేన్
జేతి, దల్, టకన్, మన, లాగ్రోచ, మ, ఘు, మజ్కేన

జనార్ధన = ఓ కృష్ణా!; **ఈ తార్** = ఈ నీ యొక్క; **మనిక్యార్ శాంత్రూపేన్**= శాంతమైన మానవ రూపాన్ని; **దేక్ జేతి** = చూచినందువల్ల; **దల్ టకన్** = మనసు స్థిరపడి; **మ ఘు మజ్కేన్** =నేను నేనేనని; **మన లాగ్రోచ** = నా కనిపిస్తున్నది.

ఓ కృష్ణా! ఈ నీ యొక్క శాంతమైన మానవ రూపాన్ని చూచినందువల్ల మనసు స్థిరపడి నేను నేనేనని నాకనిపిస్తున్నది.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

సుదుర్దర్శమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాంక్షిణః

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. దేకేన్మళేని కేని మార్రూప్తు డిటోజేన్
దేవ్లోగ్సదా దేక్ణోకేన్కేల మార్యే రూపేన్ 11/52

క.ఛే. దేకేన్, మళేని, కేని, మార్, రూప్, తు, డిటోజేన్
దేవ్, లోగ్, సదా, దేక్ణోకేన్, కేల, మార్యే, రూపేన్

తూఁ డిటోజేన్ = నీవు చూచినటువంటి; **మార్రూప్** = నా రూపము; **కేని దేకేవ్మళేని** = చూచుటకు ఎవరికిని సాధ్యముకాదు; **దేవ్లోగ్సదా** = దేవతలు కూడా; **మార్యే రూపేన్** = నా ఈ రూపాన్ని; **దేక్ణోకేన్ కేల** = చూడాలని అనుకుంటారు (కోరుకుంటారు).

నీవు చూచినటువంటి నా రూపము చూచుటకు ఎవరికిని సాధ్యముకాదు. దేవతలు కూడా నా ఈ రూపాన్ని చూడాలని అనుకుంటారు (కోరుకుంటారు).

నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా
శక్య ఏవంవిధో ద్రష్టుం దృష్టవానపి మాం యథా

గీ.గా. తూఁ డిటో జే చార్ హాతేర్రూపేన అర్జున
తప్యగ్నధరం కరతీ దేక్సకేన్వోన 11/53

క.ఛే. తూఁ, డిటో, జే, చార్, హాతేర్, రూపేన, అర్జున
తప్, యగ్న, ధరం, కరతీ, దేక్, సకేని, వోన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **తూఁ డిటో జే** = నీవు చూచినటువంటి; **చార్ హాతేర్రూపేన** = చతుర్భుజ రూపాన్ని; **తప్యగ్నధరం** = తపము యజ్ఞము ధర్మము; **కరతీ** = చేసినను; **దేక్ సకేని వోన** = దానిని (నా రూపమును) చూడజాలరు.

ఓ అర్జునా! నీవు చూచినటువంటి చతుర్భుజ రూపాన్ని తపము, యజ్ఞము, ధర్మము, చేసినను దానిని నా రూపమును చూడజాలరు.

భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున
జ్ఞాతుం ద్రష్టుం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరంతప

గీ.గా. మ(్)ళో మ ఏక్భావన్తత్త్వేతి మార్రూపేన
మాలం కర్లేన్మార్మా ఏక్వేన ఆవజేన 11/54

క.ఛే. మ(ళో, మ, ఏక్, భావ్ అన్, తత్త్వేతి, మార్, రూపేన
మాలం, కర్లేన్, మార్మా, ఏక్వేన, ఆవజేన

ఏక్భావన్ = ఏకీ భావము మరియు; **తత్త్వేతి** = తత్త్వముచే; **మార్యే రూపేన**= నా ఈ రూపాన్ని; **మాలం కర్లేన్** = తెలుసుకొని; **మార్మా** = నాలో; **ఏక్వేన ఆవజేన** = చేరవచ్చువారికి; **మ(ళో మ** = నేను లభిస్తున్నాను.

ఏకీభావము మరియు తత్త్వముచే నా ఈ రూపాన్ని తెలుసుకొని నాలో చేరవచ్చువారికి నేను లభిస్తున్నాను.

మత్కర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తస్సంగవర్జితః
నిర్వైరస్సర్వభూతేషు యః స మామేతి పాండవ

గీ.గా. మార్వాసు ఆచ్కర్మేవ్న కరజే గ్యానీవ్న
మ(ళో మ సేర్మా ఏక్భావ్ ర జే మార్భక్తేవ్న 11/55

క.ఛే. మార్వాసు, ఆచ్, కర్మేవ్న, కరజే, గ్యానీవ్న
మ(ళో, మ, సేర్మా, ఏక్, భావ్, ర జే, మార్, భక్తేవ్న

మార్వాసు = నా కొరకు; **ఆచ్కర్మేవ్న** = సత్కర్మలు; **కరజే గ్యానీవ్న** = ఆచరించు జ్ఞానులకు; **సేర్మా** = అన్నిటియందు; **ఏక్భా(వజ** = సమ భావమున్న; **మార్భక్తేవ్న** = నా భక్తులకు; **మ(ళో మ** = నేను లభిస్తున్నాను.

నా కొరకు సత్కర్మలు ఆచరించు జ్ఞానులకు అన్నిటియందు సమ భావమున్న నా భక్తులకు నేను లభిస్తున్నాను.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ గ్యారేర్గావో
విరా(టూపదర్శణ్ యోగ్ యేతి వేగోపూరో

* * *

అధ్యాయ్ బార

అర్జున ఉవాచ

ఏవం సతతయుక్తా యే భక్తాస్త్వాం పర్యుపాసతే
యే చాప్యక్షరమవ్యక్తం తేషాం కే యోగవిత్తమాః

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. థోడేస్క్ ధ్యానీ వేన్తోన్ధారేచన్ బన్రూపేన
థోడసేక్ ధారే తో భలో యోగి క కేన 12/1

క.ఛే. థోడేస్క్, ధ్యానీవేన్, తోన, ధారేచన్, బన్, రూపేన
థోడసేక్, ధారే, తో, భలో, యోగి, క, కేన

థోడేస్క్= కొందరు; **ధ్యానీవేన్** = ధ్యాన చిత్తులై; **తోన్ ధారేచన్** = నిన్ను ఉపాసిస్తున్నారు; **బన్రూపేన** = నిరాకార రూపాన్ని; **థోడసేక్** = మరి కొందరు; **ధారే తో** = ఉపాసిస్తున్నారు అయినచో; **కేన భలో** = (వీరిలో) ఎవరిని ఉత్తమ; **యోగి క** = యోగి అని అందురు.

కొందరు ధ్యాన చిత్తులై నిన్ను ఉపాసిస్తున్నారు. నిరాకార రూపాన్ని మరి కొందరు ఉపాసిస్తున్నారు. అయినచో (వీరిలో) ఎవరిని ఉత్తమ యోగి అని అందురు.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

మయ్యావేశ్య మనో యే మాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే
శ్రద్ధయా పరయోపేతాః తే మే యుక్తతమా మతాః

శ్రీ కృష్ణభగవానేర్వచార్

గీ.గా. మ పరం కేలేన్ ధ్యాన్ లగాడన్ సరదేతి
మన్ధాయేవాళ్ యోగి కెరావ భలేసేతి 12/2

క.ఛే. మ, పరం, కేలేన్, ధ్యాన్, లగాడన్, సరదేతి
మన, ధాయేవాళ్, యోగి, కెరావ, భలేసేతి

మ పరం కేలేన్ = నన్ను పరమాత్మ యనితలంచి; **ధ్యాన్ లగాడన్ సరదేతి**= ధ్యానచిత్తులై శ్రద్ధతో; **మన ధాయేవాళ్ యోగి** = నన్ను కొలుచు యోగులు; **కెరావ భలేసేతి** = అందరికన్న శ్రేష్ఠులనుబడతారు.

నన్ను పరమాత్మయని తలంచి ధ్యానచిత్తులై శ్రద్ధతో నన్ను కొలుచు యోగులు అందరికన్న శ్రేష్ఠులనబడతారు.

యే త్వక్షరమనిర్దేశ్యమ్ అవ్యక్తం పర్యుపాసతే
సర్వత్రగమచింత్యం చ కూటస్థమచలం ధ్రువమ్

గీ.గా. జో కళాంగేవున్జీతన్ ఏక్సరి గుణేతి
జన్జీవ్రాసేవూర్ భలో చావజే భావేతి 12/3

క.ఛే. జో, కళాంగేవున్, జీతన్, ఏక్సరి, గుణేతి
జన్జీవ్రాసేవూర్, భలో, చావజే, భావేతి

జో కళాంగేవున్జీతన్ = ఎవరు ఇంద్రియాలను జయించి; **ఏక్సరి గుణేతి** = సమబుద్ధితో; **జన్జీవ్రాసేవూర్** = సమస్త ప్రాణుల; **భలో** = మేలు; **చావజే భావేతి** = కోరే భావముతో.

ఎవరు ఇంద్రియాలను జయించి, సమబుద్ధితో సమస్త ప్రాణుల మేలు కోరే భావముతో.

సంనియమ్యేంద్రియగ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః
తే ప్రాప్నువంతి మామేవ సర్వభూతహితే రతాః

గీ.గా. ధనంజమ జగ్వ్యాలు బన్నాశ్బ్రమాపేన
ధావ జకో వో పారే ఠేటేర్వరమేన 12/4

క.ఛే. ధనంజయ, జగ్, ఫ్యాలు, బన్నాశ్, బ్రనూపేన
ధావ, జకో, వో, పారే, శేటేర్, పరమేన

ధనంజయ = ఓ ధనంజయా!; **జగ్ఫ్యాలు** = జగమంత వ్యాపించినటువంటి; **బన్నాశ్ బ్రనూపేన** = అవినాశి నిరాకారమైనటువంటివాడిని; **ధావ జకో వో** = ఉపాసించువారు; **శేటేర్ పరమేన** = శాశ్వతమైనటువంటి పరమాత్మను; **పారే** = పొందుచున్నారు.

ఓ ధనంజయా! జగమంత వ్యాపించినటువంటి, అవినాశి నిరాకార మైనటువంటివాడిని ఉపాసించువారు శాశ్వతమైనటువంటి పరమాత్మను పొందుచున్నారు.

క్లేశోऽధికతరస్తేషామ్ అవ్యక్తాసక్తచేతసామ్
అవ్యక్తా హి గతిర్దుఃఖం దేహవద్భిరవాప్యతే

గీ.గా. బ్రనూపి పరమేన్ యే జన్మేమా పాయేన
భారి వేలా ర పార్థ తనేర్ లోభీవున 12/5

క.ఛే. బన్, రూపి, పరమేన్, యేజన్మేమా, పాయేన
భారి, వేలా, ర, పార్థ, తనేర్, (H)లోభీవున

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **యే జన్మేమా** = ఈ జన్మలో; **తనేర్లోభీవ్న** = దేహాభిమానము కలవారికి; **బ్రనూపి** = నిరాకర; **పరమేన్** = పరమాత్మను; పాయేన = పొందుటకు అతికష్టముగానుండును.

ఓ అర్జునా! ఈ జన్మలో దేహభిమానము కలవారికి నిరాకార పరమాత్మను పొందుటకు అతికష్టముగా నుండును.

యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయి సన్న్యస్య మత్పరాః
అనన్యేనైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే

గీ.గా. పణ్ హర్వేళా మార్పర్మన్ రకాడన్ కర్మేవ్న
పరం మకేన్ మన్చడాన్ ధావజే భక్తేవ్న 12/6

క.ఛే. పణ్, హర్వేళా, మార్పర్, మన్, రకాడన్, కర్మేవ్న
పరం, మకేన్, మన, చడాన్, ధావజే, భక్తేవ్న

పణ్ = కాని; **మార్పర్ మన్రకాడన్** = నా పై మనసుంచి; **పరం మకేన్** = పరమాత్మను నేనేయని భావించి; **కర్మేవ్న** = కర్మలను; **మన చడాన్** = నాకుఅర్పించి; **మన హర్వేళా** = నన్ను ప్రతినిత్యము ; **ధావజే** = కొలుచు; **భక్తేవ్న** = భక్తులకు.

కాని నా పై మనసుంచి, పరమాత్మను నేనేయని భావించి, కర్మలను నాకు అర్పించి నన్ను ప్రతినిత్యము కొలుచు భక్తులకు.

తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్
భవామి న చిరాత్ పార్థ మయ్యావేశిత చేతసామ్

గీ.గా. పార్థ మార్పర్ కాటో మన్ఠాణన్ రజేవున
పార్వాడు‹ జనమ్మోతేవుర్ సమ్రేతిసేవ్న 12/7

క.ఛే. పార్థ, మార్పర్, కాటో, మన్, ఠాణన్, రజేవున
పార్వాడు‹, జనం, మోతేవుర్, సమ్దరేతి, అసేవ్న

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **మార్పర్ కాటో** = నా పై గట్టిగా; **మన్ ఠాణన్ రజేవున** = మనసు స్థిరపరుచున్న వారిని; **జనం మోతేవుర్** = జనన మరణమనే; **సమ్దరేతి** = సముద్రమునుండి; **అసేవ్న** = అలాంటి వారిని; **పార్వాడు‹** = దాటింప చేస్తాను.

ఓ అర్జునా! నా పై గట్టిగా మనసు స్థిరపరుచుకున్నవారిని, జనన మరణమనే సముద్రమునుండి అలాంటివారిని దాటింపజేస్తాను.

మయ్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ
నివసిష్యసి మయ్యేవ అత ఊర్ధ్వం న సంశయః

గీ.గా. **తార్మనేనన్ గుణేన తూఁ రకాడన్ మార్మా**
తో వసస్తుఁ మార్మాజ్ ఛేయ్ కుణ్సీ గుమాన్యేమా **12/8**

క.ఛే. తార్, మనేనన్, గుణేన, తూఁ, రకాడన్, మార్మా
తో, వసన్, తుఁ, మార్మాజ్, ఛేయ్, కుణ్సీ, గుమాన్, యేమా

తార్మనేనన్ = నీ మనసును; **గుణేన** = బుద్ధిని; **తూఁ మార్మా** = నీవు నా యందు; **రకాడన్ తో** = ఉంచినచో; **వసస్తుఁ మార్మాజ్** = నాలోనే వాస ముంటావు; **యేమాకుణ్సీ గుమాన్** = ఇందులో ఎలాంటి సందేహము; **ఛేయ్** = లేదు.

నీ మనసును, బుద్ధిని నీవు నా యందు యంచినచో నాలోనే వాసనముంటావు. ఇందులో ఎలాంటి సందేహము లేదు.

అథ చిత్తం సమాధాతుం న శక్నోషి మయి స్థిరమ్
అభ్యాసయోగేన తతో మామిచ్ఛాప్తుం ధనంజయ

గా.గీ. **అచల్న టకాసకన్ తూఁ మార్వర్మనేన**
అర్జున తో యోగేర్ హేవా కర్ మన్పాయేన **12/9**

క.ఛే. అచల్, న, టకాసకన్, తూఁ, మార్వర్, మనేన
అర్జున, తో, యోగేర్, హేవాకర్, మన, పాయేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **తూఁ మనేన** = నీవు మనసును; **మార్వర్** = నా యందు; **అచల్న టకాసకన్ తో** = స్థిరంగా నిలుపలేనిచో; **మన పాయేన** = నన్ను పొందుటకు; **యోగేర్ హేవాకర్** = యోగాభ్యాసము చేయుము.

ఓ అర్జునా! నీవు మనసును నా యందు స్థిరంగా నిలుపలేనిచో నన్ను పొందుటకు యోగాభ్యాసము చేయుము.

అభ్యాసేऽప్య సమర్థోऽసి మత్కర్మపరమో భవ
మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వన్ సిద్ధిమవాప్స్యసి

గా.గీ. తూఁ హేవా న కర్సకస్ అర్జున యోగేన
తో మార్వాసూజ్కర్మేవున్ కరన్వా సిద్ధీన 12/10

క.ఛే. తూఁ, హేవా, న, కర్సకస్, అర్జున, యోగేన
తో, మార్వాసూజ్, కర్మేవున్, కరన్, పా, సిద్ధీన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **యోగేన హేవా** = యోగా బ్యాసమును; **తూఁ** = నీవు; **న కర్సకస్ తో** = చేయలేక పోయినచో; **మార్వాసూజ్** = నా కొరకే; **కర్మే వున్ కరన్** = కర్మలను ఆచరించి; **పా సిద్ధీన** = సిద్ధిని పొందుము.

ఓ అర్జునా! యోగాభ్యాసమును నీవు చేయలేక పోయినచో నా కొరకే కర్మలను ఆచరించి సిద్ధిని పొందుము.

అథైతదప్యశక్తోऽపి కర్తుం మద్యోగమాశ్రితః
సర్వకర్మఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మవాన్

గీ.గా. మన పాయేన తూఁ న కర్సకస్ యోగేన
మనన్గోణేవున జీతన్ ఛోడ్సే ఫళేవ్న 12/11

క.ఛే. మన, పాయేన, తూఁ, న, కర్సకస్, యోగేన
మనన్, గోణేవున, జీతన్, ఛోడ్సే, ఫళేవ్న

మన్పాయేన = నన్ను పొందుటకు; **తూఁ యోగేన** = నీవు ఒకవేళ యోగ సాధన; **న కర్సకస్** = చేయలేక పోయినచో; **మనన్ గోణేవున** = మనసు మరియు గుణాలను; **జీతన్** = జయించి; **ఛోడ్సే ఫళేవ్న** = ఫలము లన్నింటిని త్యజించుము.

నన్ను పొందుటకు నీవు ఒకవేళ కర్మలను చేయలేక పొయినచో మనసు మరియు గుణాలను జయించి ఫలములన్నింటిని త్యజించుము.

శ్రేయో హి జ్ఞానమభ్యాసాత్ జ్ఞానాద్ధ్యానం విశిష్యతే
ధ్యానాత్ కర్మఫలత్యాగః త్యాగాచ్ఛాంతిరనంతరమ్

గీ.గా. బడన్ఛ హేవాతి గ్యానన్ ధ్యాన్బడన్వోతి
బడన్వోతి కరంఫళ్త్యాగ్ తో శాంత్మళ్వోతి 12/12

క.ఛే. బడన్ఛ, హేవాతి, గ్యానన్, ధ్యాన్, బడన్, వోతి
బడన్ వోతి కరంఫళ్, త్యాగ్ తో శాంత్ మళ వోతి

హేవాతి = అభ్యాసముకన్న; **గ్యానన్** = జ్ఞానము; **బడన్ఛ** = మించియున్నది; **ధ్యాన్బడన్వోతి** = ధ్యానము దానికన్న మిన్న; **కరంఫళ్ త్యాగ్**= కర్మఫల త్యాగము; బడన్వోతి = దానికన్నను మిన్న; తో = అయినచో; **శాంత్మళ్వోతి** = దానితో శాంతి లభించును.

అభ్యాసముకన్న జ్ఞానము మించియున్నది, ధ్యానము దానికన్నను మిన్న, కర్మఫల త్యాగము దాని (ధ్యానము) కన్నను మిన్న అయినచో దానితో శాంతి లభించును.

అద్వేష్టా సర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ
నిర్మమో నిరహంకారః సమదుఃఖసుఖః క్షమీ

గీ.గా. సే పెదాసేన్న దోష్టేదాళోన్ బన్ఖోటేరో
సక్దకేవ్మా ఏగ్గుణీన్ దయాన్బన్కర్రేరో 12/13

క.ఛే. సే, పెదాసేన, న, దోష, దేవాళోన్, బన్, ఖోటేరో
సక్ దకేవ్మా, ఏక్, గుణిన్, దయాన్, బన్, కర్రేరో

సే పెదాసేన = సకల భూతములను; **న దోష్దేవాళోన్** = ద్వేషింపనివాడు. **బన్ఖోటేరో** = కపటములేనివాడు; **సక్దకేవ్మా** = సుఖ దుఃఖాలలో; **ఏగ్గుణిన్** = సమ బుద్ధికలవాడు; **దయాన్ బన్ కర్రేరో** = దయ కలవాడు మరియు గర్వము లేనివాడు.

సకల భూతములను ద్వేషింపనివాడు, కపటము లేనివాడు, సుఖదుఃఖాలలో సమబుద్ధి కలవాడు, దయ కలవాడు మరియు గర్వము లేని వాడు.

సంతుష్టస్సతతం యోగీ యతాత్మా ధృఢనిశ్చయః
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిః యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః

గీ.గా. మన్గుణేవున చడాన్ జో సకేతిరేరో
మార్పర్మన్ ఠాణన్ వూ మార్ భక్త ఖాత్రేరో 12/14

క.ఛే. మన్ గుణేవున, చడాన్, జో, సకేతిరేరో
మార్ పర్, మన్ ఠాణన్, వూ మార్, భక్త్, (PP)ఖాత్రేరో

మార్పర్మన్ = నా పై మనసు; **ఠాణన్** = స్థిరముగా మంచి; **మన్గుణేన** = మనస్సును బుద్ధిని; **చడాన్** = నాకు సమర్పించి; **జో సకేతిరేరో** = ఏవరైతే సంతోషంగా ఉండునో; **వూ మార్ భక్త్ ఖాత్రేరో** = అతడు నా ప్రియ భక్తుడు.

నాపై మనసు స్థిరముగా నుంచి, మనస్సును బుద్ధిని నాకు సమర్పించి, ఏవడైతే సంతోషంగా ఉంటాడో అతడు నా ప్రియభక్తుడు.

యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః
హర్షామర్ష భయోద్వేగైః ముక్తో యస్స చ మే ప్రియః

గీ.గా. న డరావ లోకూనన్ వ డర లోకేతి
న రాగ్రీసేరోన్ బన్తేగేరో వాలో సేతి 12/15

క.ఛే. న డరావ లోకూనన్ న డర లోకేతి
న రాగ్ రీసేరోన్ బన తేగేరో (PP)వాలో సేతి

న డరావ లోకూన = లోకులను భయపెట్టక; **అన్ న డర లోకేతి** = మరియులోకులతో భయపడక; **వ రాగ్ రీసేరోవ్** = రాగకోపతాలు

లేనివాడు; **బన తేగేరో** = పొగరు లేనివాడు; **నాలో సేతి** = వాడు అందరికన్న నచ్చినవాడు (నాకు ఇష్టుడు).

లోకులను భయపెట్టక మరియు లోకులతో భయపడక రాగకోపతాపాలు లేనివాడు పొగరు లేనివాడు అందరికన్న నాకు ఇష్టుడు.

అనపేక్షః శుచిర్దక్షః ఉదాసీనో గతవ్యథః
సర్వారంభపరిత్యాగీ యో మద్భక్తస్స మే ప్రియః

గీ.గా. **బే దక్ బేహూఃసి సుత్రాత్రేవు మన్తనేతి**
బే వల్పచనున్ సే ఫళ్ ఛోడూజ్ భలోసేతి **12/16**

క.ఛే. బేదక్, బేహూఃసి, సుత్రాతి, రేవు, మన్, తనేతి
బే (PP)వల్పచనున్, సే ఫళ్, ఛోడూజ్, భలో, సేతి

బేదక్ బేహూఃసి = కోరికలు దుఃఖములు లేనివాడు; **మన్తనేతి** = మనసు తనువుతో; **సుత్రాతి రేవు** = పరిశుభ్రంగా వుండువాడు; **బే వల్పచనున్** = పక్షపాతము లేనివాడు మరియు; **సే ఫళ్** = అన్ని ఫలాలను; **ఛోడూజ్** = త్యజించువాడు; **భలోసేతి** = అందరికన్న (నా భక్తులలో) శ్రేష్టుడు.

కోరికలు దుఃఖములు లేనివాడు, మనసు తనువుతో పరిశుభ్రంగా వుండువాడు, పక్షపాతము లేనివాడు మరియు అన్ని ఫలాలను త్యజించువాడు అందరికన్న (నా భక్తులలో) శ్రేష్ఠుడు.

యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి
శుభాశుభపరిత్యాగీ భక్తిమాన్ యస్స మే ప్రియః

గీ.గా. **చళ్కనజూఃన్న సోఃచ జూఃన్న హూఃస్కరన్వూ**
ఛోడ ఆచ్బల్లావూన్తో కెరావ మార్భక్త్వూ **12/17**

క.ఛే. చళ్క, న జూః, న, సోఃచజూన్, న హూఃస్, కరన్, వూ
ఛోడ, ఆచ్, బల్లావూన్, తో, కెరావ, మార్, భక్త్, వూ

చళ్ళ్ న జూ = హర్షింపక; **న సోచజూన్** = విచారింపక; **న హూస్కరన్వూ** = కోరికలు కోరనివాడు; **ఆచ్బల్లావున** = వ మంచి చెడులను; **ఛోడ తో** = త్యకజించినచో; **కెరావ మార్భక్త్వూ** = అతడే నా భక్తుడన బడుతాడు.

సమశ్శత్రౌ చ మిత్రే చ తథా మానావమానయోః
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు సమస్సంగవివర్జితః

గీ.గా. మాన్బేమాన్ వేరి సోబ్తీవుమా ఏక్భావేర్వూ
మన్కేరీప్నన్ సక్దక్ తాత్సీవ్మా డగ్మగేన్వూ 12/18

క.ఛే. మాన్, బే, మాన్, వేరి, సోబ్తీవుమా, ఏక్, భావేర్, వూ
మన్, కేరీప్నన్, సక్దక్, తాత్, సీవ్మా, డగ్మగేన్, వూ

మాన్బేమాన్ = మానావమానములలో; **వేరి సోబ్తీవుమా** = శత్రుమిత్రులలో; **ఏక్భావేర్వూ** = సమభావముండువాడు; **మన్కేరీప్నన్** = మనసు దేనిపై నుంచనివాడు; **తాత్సీవ్మా**= శీతోష్ణములలో; **సక్దక్** = సుఖదుఃఖాలలో; **డగ్మగేన్వూ** = చలింపనివాడు.

మానావమానములలో, శత్రు మిత్రులలో సమభావముండువాడు, మనసు దేనిపై నుంచనివాడు, శీతోష్ణములలో సుఖదుఃఖాలలో చలింపనివాడు.

తుల్యనిందాస్తుతిర్మౌనీ సంతుష్టో యేన కేనచిత్
అనికేతః స్థిరమతిః భక్తిమాన్ మే ప్రియో నరః

గా.గీ. ధ్యానీన్ సేమా ధాపూన వతన్ భాండ్శ రావేమా
దల్నరేవు అచల్ గుణీజ్ సాసి భక్త్సేమా 12/19

క.ఛే. ధ్యానీన్, సేమా, ధాపూ, అన్, వతన్, భాండ్, శరావేమా
దల్, న, రేవు, అచల్, గుణీజ్, సాసి, భక్త్, సేమా

ధ్యానీన్ = ధ్యానియై; **సేమా ధాపూ** = అన్నిటియందు (అన్నికర్మలయందు) తృప్తి చెందువాడు; **అన్** = మరియు; **వతన్** = నివాసమందు; **భాండ్ శరావేమా** = నిందాస్తుతులో; **దల్నరేవు** = మనసుండని; **అచల్ గుణీజ్** = స్థిర బుద్ధిగలవాడే; **సాసి భక్త్వేమా** = అందరికన్న నిజమైన భక్తుడు.

ధ్యానియై అన్నిటియందు (అన్నికర్మలయందు) తృప్తి చెందువాడు. మరియు స్థిర నివాసము లేక, గృహమందు నిందాస్తుతులలో మనసుండని స్థిరబుద్ధి గలవాడే అందరికన్న నిజమైన భక్తుడు.

యే తు ధర్మ్యామృతమిదం యథోక్తం పర్యుపాసతే
శ్రద్ధధానా మత్పరమా భక్తాస్తేఽతీవ మే ప్రియాః

గీ.గా. మన్రకాడన్ యే సేమాన్ జో నర్ మార్ధ్యానేతి
మన్ధావ మార్భక్త్యూ బనా హారేర్భావేవ్తి 12/20

క.ఛే. మన్, రకాడన్, యే సేమాన్, జో, నర్, మార్, ధ్యానేతి
మన్ధావ, మార్, భక్త్ వ్యూ, బనా, హారేర్, భావేవ్తి

జో నర్ = ఏ మనుజుడు; **మనేన** = మనసును; **రకాడ యేసేమాన్** = వీటినన్నింటిలో యుంచి; **మార్ధ్యానేతి** = నా ధ్యానముతో; **బనా హారేర్భావేవ్తి**= కోరికలు లేని భావముతో; **మన్ధావ** = నన్ను కొలుస్తాడో; **మార్భక్త్యూ**= వాడే నా భక్తుడు.

ఏ మనుజుడు మనసును వీటినన్నింటిలో ఉంచి నా ధ్యానముతో కోరికలు లేని భావముతో నన్ను కొలుస్తాడో వాడే నా భక్తుడు.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ బారేర్గావో
భక్తి యోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ తేర

అర్జున ఉవాచ

> *ప్రకృతిం పురుషం చైవ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞమేవ చ*
> *ఏతద్వేదితు మిచ్ఛామి జ్ఞానం జ్ఞేయం చ కేశవ*

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. **కృష్ణా పర్కృర్తి నర్ ఛేత్రన్ ఛేతర్పర్కీన**
కళాన్వతా తూఁ మన గ్యానన్యానీవున **13/1**

క.ఛే. కృష్ణా, పర్కృర్తి, నర్, ఛేత్రన్, ఛేతర్ పర్కీన
కళాన్, పతా, తూఁ, మన, గ్యానన్, గ్యానీవున

కృష్ణా = ఓ కృష్ణా!; **పర్కృర్తి** = ప్రకృతి; **నర్ ఛేత్రన్** = పురుషుడు క్షేత్రము మరియు; **ఛేతర్పర్కీన** = క్షేత్రజ్ఞుడు; **గ్యాన్యానీవ్న** = జ్ఞానమును మరియు జ్ఞానుల గురించి; **తూఁ మన కళాన్వతా** = నీవు నాకు వివరముగా తెలుపుము.

ఓ కృష్ణా! ప్రకృతి, పురుషుడు, క్షేత్రము, క్షేత్రజ్ఞుడు, జ్ఞానము, మరియు జ్ఞానుల గురించి నీవు నాకు వివరముగా తెలుపుము.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

> *ఇదం శరీరం కౌంతేయ క్షేత్రమిత్యభిధీయతే*
> *ఏతద్యో వేత్తి తం ప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞ ఇతి తద్విదః*

శ్రీ కృష్ణభగవానేర్వచార్

గీ.గా. **క అర్జున తనేన కర్మేరో ఛేత్రకేన్**
కళాల్యో ఛేత్రేన్తో వోన్క ఛేతర్పర్కికేన్ **13/2**

క.ఛే. క, అర్జున, తనేన, కర్మేరో, ఛేత్రకేన్
కళాల, వో, ఛేత్రేన్, తో, వోన, క, ఛేతర్, పర్కికేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **తనేన** = శరీరమును; **కర్మేరో** = కర్మయొక్క; **ఛేత్రకేన్ క** = క్షేత్రమందురు; **వో ఛేత్రన** = ఆ క్షేత్రాన్ని; **కళాలతో** = తెలుసుకున్నచో; **వోన** = అతడిని; **క ఛేతర్పర్కికేన్** = క్షేత్రజ్ఞుడని అందురు.

ఓ అర్జునా! శరీరమును కర్మ యొక్క క్షేత్రమందురు. ఆ క్షేత్రాన్ని తెలుసుకున్నచో అతడిని క్షేత్రజ్ఞుడని అందురు.

క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వ క్షేత్రేషు భారత
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోః జ్ఞానం యత్తద్ జ్ఞానం మతం మమ

గీ.గా. **అర్జున తూఁ కళాల్మ సే ఛేత్రేర్పర్కికేన్**
అన్వో ఛేతర్పర్కీర్ గుణ్తత్త్వేవున్క గ్యాన్కేన్ 13/3

క.ఛే. అర్జున, తూఁ, కళాల, మ, సే ఛేత్రేర్, పర్కి, కేన్
అన్, వో, ఛేతర్, పర్కీర్, గుణ తత్త్వేవున్, క, గ్యాన్కేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మ సే ఛేత్రేర్పర్కికేన్**= నేను అన్నిక్షేత్రాల క్షేత్రజ్ఞుడనని; **తూఁ కళాల** = నీవు తెలుసుకో; **అన్వో** = మరియు ఆ; **ఛేతర్పర్కీర్** = క్షేత్రజ్ఞుడి గుణతత్త్వాలనే; **క గ్యాన్కేన్** = జ్ఞానమందురు.

ఓ అర్జునా! నేను అన్ని క్షేత్రాల క్షేత్రజ్ఞుడనని నీవు తెలుసుకో. మరియు ఆ క్షేత్రజ్ఞుడి గుణతత్త్వాలనే జ్ఞానమందురు.

తత్ క్షేత్రం యచ్చ యాదృక్చ యద్వికారి యతశ్చ యత్
స చ యో యత్ప్రభావశ్చ తత్సమాసేన మే శృణు

గీ.గా. **వూ ఛేత్ర్కసో న్వోర్రూప్ కాఁయిఁన్కాఁ వేగో కేతి**
వూ ఛేత్ర్పర్కి కూఁణన్ కసో సామర్థ్యానేతి 13/4

క.ఛే. వూ, ఛే్త్ర్, కసోన్, వో(రూప్, కా\(యిు\(న్, కూ\(, వేగో, కేతి
వూ, ఛే్త్ర్, పర్కి, కూ\(ణన్ , కసో, సామళ్, ధ్యానేతి

వూ ఛే(త్ర్కసో = ఆ క్షేత్రమెలాంటిదో; **అన్వో(రూప్** = మరియు దాని రూప మేమిటో; **కా\(యిు\(న్** = అదెట్టిదో; **కూ వేగో కేతి** = దేనిదే అలా అయినదో; **వూ ఛే(త్ర్పర్కి** = ఆ క్షేత్రజ్ఞుడు; **కూ\(ణన్** = ఎవరు మరియు; **కసో** = ఎలాంటివాడో; **సామళ్ధ్యానేతి** = శ్రద్ధతో వినుము.

ఆ క్షేత్రమెలాంటిదో మరియు దాని రూపమేమిటో అదెట్టిదో, దేనిచే అలా ఐనదో ఆ క్షేత్రజ్ఞుడు ఎవరు మరియు ఎలాంటివాడో శ్రద్దతో వినుము.

ఋషిభిర్బహుధా గీతం చందోభిర్వివిధైః పృథక్
బ్రహ్మసూత్రపదైశ్చైవ హేతుమద్భిర్వినిశ్చితైః

గీ.గా. వతాయే రుషి ఛేతర్ పర్కీవ్నన్ ఛే(త్రేవ్న
వేదేమాన్ బర్మ సూ(త్రేమ్సదా వోర్త త్త్వేవ్న 13/5

క.ఛే. వతాయే, రుషి, (KP)ఛేతర్ పర్కీవ్నన్, ఛే(త్రేవ్న
వేదేమాన్, (S)బర్మ సూ(త్రేమ, సదా, వోర్, తత్త్వేవ్న

రుషి = ఋషులు; **వేదేమాన్** = వేదాలలో; **బర్మ సూ(త్రేమ సదా** = బ్రహ్మ సూత్రాలలో కూడా; **వోర్త త్త్వేవ్న** = ఆ తత్త్వములను; **ఛేతర్ పర్కీవ్నన్** = క్షేత్రజ్ఞులను; **ఛే(త్రేవ్న** = క్షేత్రాలను; **వతాయే** = వివరించారు.

ఋషులు వేదాలలో బ్రహ్మ సూత్రాలలో కూడా ఆ తత్త్వములను క్షేత్రజ్ఞులను క్షేత్రాలను వివరించారు.

మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవ చ
ఇంద్రియాణి దశైకం చ పంచ చేంద్రియగోచరాః

గీ.గా. మహాపాంచ్భూతన్ దస్ కరమన్ కళాంగేవ్తి
మన్యేక్కనర్ గుణన్ కళాంగేవూర్వాతేవ్తి 13/6

క.ఛే. మహా పాంఛ్భూతన్, దస్, కరమన్, కళాంగేవుతి
మన్, ఏక్, కనర్, గుణన్, కలాంగేవూర్, వాతేవ్తి

మహాపాంచ్ భూతన్ = పంచ మహాభూతములు; **దస్ కరమన్ కళాంగేవుతి** = పది కర్మ మరియు జ్ఞానేంద్రియాలతో; **మన్యేక్** = మనసొకటి; **కనర్ గుణన్** = అహంకారము బుద్ధి మరియు; **కళాంగేవూర్ వాతేవ్తి** = ఇంద్రియ విషయాలతో.

పంచ మహాభూతములు, పది కర్మజ్ఞానేంద్రియాలతో, మనసొకటి, అహంకారం, బుద్ధి మరియు ఇంద్రియవిషయాలతో.

ఇచ్ఛా ద్వేషః సుఖం సంఘూతశ్చేతనా ధృతిః
ఏతత్ క్షేత్రం సమాసేన సవికార ముదాహృతమ్

గీ.గా. హూఁస్దోషేవ్తి సక్దకేమా పడ తనేతి
హిమ్మత్ హాల్చాల్త త్త్వేత్ర ఛేతర్ వూ భావేవ్తి 13/7

క.ఛే. హూఁస్, దోషేవ్తి, సక్, దకేమా, పడ, తనేతి
హిమ్మత్, (KP) హాల్ చాల్ తత్త్వేతి, ర, ఛేతర్, వూ, భావేవ్తి

హూఁస్దోషేవ్తి = ఇచ్ఛాద్వేషములతో; **తనేతి** = శరీరముతో; **సక్ దకేమాపడ** = సుఖదుఃఖములలో పడును; **హిమ్మత్ హాల్చాల్తత్తేతి** = ధైర్యము కదిలికలు కలిగిన తత్త్వముతో ; **భావేవ్తి** = భావములతో; **ఛేత్ర్ వూ ర** = క్షేత్రముండును.

ఇచ్ఛా ద్వేషములతో, శరీరముతో, సుఖదుఃఖములలో పడును. ధైర్యము కదిలికలు కలిగిన తత్త్వముతో మరియు భావములతో క్షేత్రముండును.

అమానిత్వమదంభిత్వం అహింసా క్షాంతిరార్జవమ్
ఆచార్యోపాసనం శౌచం స్థైర్యమాత్మవినిగ్రహః

గీ.గా. బే బడ్పణ్ బే కనర్బేఠాట్ అహింసాతిరేర్
భల్యాత్మన్ గుర్సేవా సూత్రాచల్మన్ గైతిరేర్ 13/8

క.ఫే. బే బడ్, పణ్, బే కనర్, బే ఠాట్, అహింసాతిరేర్
(KP)భలో వాత్, మన్, గురు, సేవా, సుత్ర, అచల్, మన్, గైతిరేర్

బేబడ్పణ్ = తనకుతాను గొప్ప అనెడిభావము లేకుండ; **బే కనర్ బే ఠాట్** = అహంకారము దర్పము లేకుండుట; **అహింసాతిరేర్** = అహింసతోనుండుట; **గైతిరేర్** = క్షమ కలిగిఉండుట; **భల్యాత్మన్** = మంచిమనసు మాట; **గుర్సేవా** = గురుసేవ; **సూత్రా అచల్ మనేతి** = శుచిత్వము స్థిరమైన మనసుతోనుండుట

తనకుతాను గొప్ప అనెడిభావము లేకుండ అహంకారము, దర్పము, లేకుండుట, అహింసతో నుండుట, క్షమా గుణము కలిగి ఉండుట, మంచి మనసు మాట, గురువులను సేవించుట, శుచిత్వముతో నుండుట, స్థిరమైన మనసుతోనుండుట.

ఇంద్రియార్థేషు వైరాగ్యం అనహంకార ఏవ చ
జన్మమృత్యు జరావ్యాధి దుఃఖదోషానుదర్శనమ్

గీ.గా. మన్నరేర్ కళాం గేర్వాతేవ్మాన్ విరాగేత్రేర్
మోతజ్జనమేవూర్ దక్దోషేవున ఖేవేర్ 13/9

క.ఫే. మన్, న రేర్, (KP)కళాంగేర్ వాతేవుమా, అన్, విరాగేతి, రేర్
మోతన్, జనమేవూర్, దక్ దోషేవున, ఖేవేర్

కళాంగేర్ వాతేవూమా = ఇంద్రియ విషయాలయందు; **మన్ న రేర్** = మనసు నిలుపకుండుట; **అన్** = మరియు; **విరాగేత్రేర్** = విరక్తితో నుండుట;

మోతన్‌జనమేపూర్ = జననమరనాల; **దక్దోషేవున ఛేవేర్** = దుఃఖ దోషములను సహించుట.

ఇంద్రియ విషయాలయందు మనసు నిలుపకుండుట, మరియు విరక్తితో నుండుట, జననమరణాల దుఃఖదోషములను సహించుట.

అసక్తి రనభిష్వంగః పుత్రదార గృహాదిషు
నిత్యం చ సమచిత్తత్వం ఇష్టానిష్టోపపత్తిషు

గీ.గా. మనేమా ఆచ్బల్లా పావతి ఏక్భావేత్రేర్
మాన్బేమాన్రాగ్ వేల్వతనేవుమా దల్నరేర్ 13/10

క.ఛే. మనేమా, ఆచ్, బల్లా, పావతి, ఏక్, భావేతిరేర్
మాన్ బేమాన్ రాగ్ వేల్ వతనేవుమా దల్ న రేర్

అచ్బల్లా పావతి = శుభాశుభములు కలిగినను; **మనేమా** = మనసులో; **ఏక్భావేత్రేర్** = సమభావముతో నుండుట; **మాన్ బేమాన్ రాగ్** = మానావమానము రాగము; **వేల్ వతనేవుమా** = నివాస సంతానములందు; **దల్ న రేర్** = ఆసక్తి లేకుండుట.

శుభాశుభములు కలిగినను మనసులో సమభావముతో నుండుట, మానావ మానములు, రాగము, నివాస సంతానములందు, ఆసక్తి లేకుండుట.

మయి చానన్యయోగేన భక్తిరవ్యభిచారిణీ
వివక్తదేశసేవిత్వం అరతిర్జనసంసది

గీ.గా. మార్పరం తత్త్యేనచల్ భావేతీ ధాయేరో
మన్నరేర్ లోగేవుతీన్ ఏక్లోన్చంగా రేరో 13/11

క.ఛే. మార్పరం, తత్త్యేన్, ఆచల్, భావేతీ, ధాయేరో
మన్, న రేర్, లోగేవుతీన్, ఏక్లోన్, చంగా రేరో

మార్పరం తత్త్వేన్ = నా పరమతత్త్వాన్ని; **అచల్ భావేతీ** = నిశ్చల భావముతో; **ధాయేర్** = కొలుచుట; **మన్నరేర్ లోగేవుతీన్** = లోకులయందు మనసుండకుండుట; **ఏక్లోన్** =ఏకాంతము మరియు; **చంగారేరో** = పవిత్రముగా నుండుట.

నా పరమతత్త్వాన్ని నిశ్చలభావముతో కొలుచుట, లోకులయందు మనసుండకుండుట, ఏకాంతము మరియు పవిత్రముగా నుండుట.

అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యత్వం తత్త్వజ్ఞానార్థదర్శనమ్
ఏతద్ జ్ఞానమితి ప్రోక్తం అజ్ఞానం యదతోऽన్యథా

గీ.గా. పరం గ్యానేతి అన్పరం తత్త్వేతి పర్మేన్
పాయేర్యే సే గ్యాన్ న వ తో వోన్క అగ్యాన్కేన్ 13/12

క.ఛే. పరం, గ్యానేతి, అన్, పరం, తత్త్వేతి, పర్మేన్
పాయేర్, యే, సే, గ్యానన్, న, వ తో, వోన్క, అగ్యాన్కేన్

పరం గ్యానేతి అన్ = పరమ జ్ఞానముతో మరియు; **పరం తత్త్వేతి** = పరమ తత్త్వముతో; **పర్మేన్** = పరమాత్మను; **పాయేర్యే సే** = పొందుట వీటన్నింటిని; **గ్యానన్** = జ్ఞానమని; **న వ తో** = లేనిచో; **వోన** = దానిని; **క అగ్యాన్కేన్** = అజ్ఞానమని అందురు.

పరమ జ్ఞానముతో మరియు పరమతత్త్వముతో పరమాత్మను పొందుట వీటన్నింటిని జ్ఞానమని లేనిచో దానిని అజ్ఞానమని అందురు.

జ్ఞేయం యత్తత్ ప్రవక్ష్యామి యద్ జ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే
అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ న సత్తన్నాసదుచ్యతే

గీ.గా. కళాల జేతి మళ ముక్తి వో గ్యానేన
కూ(చు(ఛ అన్న ఛ జు(క జే పరమేన 13/13

క.ఫే. కళాల, జేతి, మళ, ముక్తి, వో, గ్యానేన,
కూఁచుఁ ఛ అన్న ఛ జుఁ క జే పరమేన

ఛన్నఛజుఁ క జే = ఉన్నదని లేనిదని (సత్తు అస్‌త్తు)చెప్పబడు; **పరమేన** = పరబ్రహ్మమును; **జేతి కళాల** = దేనితో తెలుసుకున్నచో; **మళ ముక్తి** = లభించునో; **వో గ్యానేన** = ఆ జ్ఞానమును; **కూఁచుఁ** = చెప్పెదను.

ఉన్నదని, లేనిదని (సత్తు అస్‌త్తు) చెప్పబడు పరమబ్రహ్మమును దేనితో తెలుసుకున్నచో ముక్తి లభించునో ఆ జ్ఞానమును చెప్పెదను.

సర్వతః పాణిపాదం తత్ సర్వతోఽక్షి శిరోముఖమ్
సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి

గీ.గా. వోర్ హత్పగ్ ఆంకీమూండా కాన్ఛ హర్జాగేమా
వూ ఛ ధనంజయ ఫేలన్సే లోకేవుమా 13/14

క.ఫే. వోర్, హాత్, పగ్, ఆంకీ, మూండా, కాన్, ఛ, హర్జాగేమా
వూ, ఛ, ధనంజయ, ఫేలన్, సే, లోకేవుమా

ధనంజయ = ఓ ధనంజయా!; **వోర్ హాత్పగ్** = దాని (ఆ పరబ్రహ్మ) చేతులు పాదములు; **ఆంకీ మూండా కాన్** = కళ్ళు ముఖములు చెవులు; **ఛ హర్జాగేమా** = అంతట యున్నవి; **వూ సే లోకేవుమా** = అతడు సమస్త లోకములనందు; **ఫేలన్ ఛ** = వ్యాపించి ఉన్నాడు.

ఓ ధనంజయా! దాని (ఆ పరబ్రహ్మ) చేతులు, పాదములు, కళ్ళు, ముఖములు, చెవులు అంతట ఉన్నవి. అతడు సమస్త లోకములయందు వ్యాపించి ఉన్నాడు.

సర్వేంద్రియ గుణాభాసం సర్వేంద్రియవివర్జితమ్
ఆసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ

గీ.గా. రేని వోన కళాంగన్ చళ్కావ వూ సేన
రేని రూఫ్గుణన్ ధర్పోషన్పావ గుణేవ్న **13/15**

క.ఛే. రేని, వోన, కళాంగన్, చళ్కావ, వూ, సేన
రేని, రూఫ్, గుణన్, ధర్, పోషన్, పావ, గుణేవ్న

వోన రేని కళాంగన్ = అతడికి ఇంద్రియాలు వుండకనే; **వూ సేన** = అతడు అన్నింటిని; **చళ్కావ** = ప్రకాశింప చేయును; **రేని రూఫ్గుణన్** = రూప గుణములు లేకనే; **ధరోషన్** = ధారణ పోషణ చేసి; **పావ గుణేవ్న** = గుణాలను అనుభవించును.

అతడికి ఇంద్రియాలు వుండకనే అతడు అన్నింటిని ప్రకాశింప చేయును. రూపగుణములు లేకనే ధారణ పోషణ చేసి గుణాలను అనుభవించును.

బహిరంతశ్చ భూతానాం అచరం చరమేవ చ
సూక్ష్మత్వాత్ తదవిజ్ఞేయం దూరస్థం చాంతికే చ తత్

గీ.గా. కళేని ఫేలన్సే చాల్నచాలజేవ్మా రేన్
కనన్దూర్ రేవాళోన్ఛ నానోతి నానోవేన్ **13/16**

క.ఛే. కళేని, ఫేలన్, సే, చాల్, నచాల, జేవ్మారేన్
కనన్, దూర్, రేవాళో, అన్, ఛ, నానోతి నానోవేన్

సే చాల్ నచాల జేవ్మా = సకల చరాచరములందు; **ఫేలన్ రేన్** = వ్యాపించివుండి; **కళేని** = తెలియకుండ నుండువాడు; **కనన్దూర్** = సమీపము దూరము; **రేవాళో అన్** = ఉండువాడు మరియు; **నానోతి నానోవేన్ ఛ** = సూక్ష్మాతిసూక్ష్మమై ఉన్నాడు.

సకల చరాచరములందు వ్యాపించి వుండి తెలియకుండ నుండువాడు సమీపము దూరము ఉండువాడు మరియు సూక్ష్మాతిసూక్ష్మమై ఉన్నాడు.

అవిభక్తం చ భూతేషు విభక్తమివ చ స్థితమ్
భూతభర్తృ చ తద్ జ్ఞేయం గ్రసిష్ణు ప్రభవిష్ణు చ

గీ.గా. పరం ఏకజ్రేన్దిసావ సేమానాళ్నాళ్కేన్
పెదాసేవున పెదాడూన్ పోషూన్ హర్పువేన్ 13/17

క.ఛే. పరం, ఏకజ్, రేన్, దిసావ, సేమా, నాళ్నాళి, కేన్
పెదాసేవున, పెదాడూన్, పోషూన్, (KP)హర్పువేన్

సేమా = ప్రాణులన్నిటి యందు; **పరం** = పరమాత్మ; **ఏకజ్ రేన్** = ఒకటేయై యుండి; **పెదాసేవున** = భూతములను; **పెదాడూన్** = సృష్టించు వాడుగా; **పోషూన్**= పోషించువాడుగా; **హర్పువేన్** = హరించు వాడుగా; **నాళ్నాళి కేన్** = వేరు వేరుగా; **దిసావ** = కనిపించును.

ప్రాణులన్నిటియందు పరమాత్మ ఒకటేయై యుండి భూతములను సృష్టించువాడుగా (బ్రహ్మ), పోషించువాడుగా (విష్ణు), హరించువాడుగా (మహేశ్వరుడు) వేరువేరుగా కనిపించును.

జ్యోతిషామపి తజ్జ్యోతిః తమసః పరముచ్యతే
జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విష్ఠితమ్

గీ.గా. వూ పర్బర్మా దియేర్దియోన్ ఛ పరం సేతి
వూ ఛ కళాలేరన్కళ తత్త్వగ్యానేతి 13/18

క.ఛే. వూ, పరబర్మా, దియేర్, దియోన్, ఛ, పరం, సేతి
వూ, ఛ, కళాలేరన్, కళ, తత్త్వగ్యానేతి

వూ పర్బర్మా= ఆ పరబ్రహ్మము; **దియేర్** = జ్యోతులకు; **దియోన్** = జ్యోతియై; **ఛ పరం సేతి** = అన్నింటికన్న పరమమైయున్నది; **తత్త్వగ్యానేతి** = తత్త్వజ్ఞానముతో; **వూ కళాలేరన్** = ఆ పరమాత్మతెలుసుకొన దగనది; **కళ తత్త్వ గ్యానేతి ఛ** = మరియుతెలియబడునదై యున్నది.

ఆ పరబ్రహ్మము జ్యోతులకు జ్యోతియై అన్నింటికన్న పరమమైయున్నది. ఆ పరమాత్మ తత్త్వజ్ఞానముతో తెలుసుకొనదగినది మరియు తెలియబడునదైయున్నది.

ఇతి క్షేత్రం తథా జ్ఞానం జ్ఞేయం చోక్తం సమాసతః
మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భావాయోపపద్యతే

గీ.గా. మ కెలాయో జే ఛేత్ర గ్యానన్ పరమేన
మార్భక్త్ తత్త్వేతి కళాన్వావ మాౖరూపేన 13/19

క.ఛే. మ, కెలాయో, జే, ఛేత్రగ్యానన్, పరమేన
మార్భక్త్, తత్త్వేతి, కళాన్వావ, మాౖరూపేన

మ కెలాయో జే = నేనే చెప్పినటువంటి; **ఛేత్ర గ్యానన్ పరమేన** = క్షేత్రజ్ఞానాన్ని మరియు పరమాత్మను; **మార్భక్త్** = నా భక్తులు; **తత్త్వేతి** = తత్త్వజ్ఞానముతో; **కళాన్వావ మాౖరూపేన** = తెలుసుకొని నారూపాన్ని (సాక్షాత్కారాన్ని) పొందుతారు.

నేను చెప్పినటువంటి క్షేత్రజ్ఞానాన్ని మరియు పరమాత్మను నా భక్తులు తత్త్వజ్ఞానముతో తెలుసుకొని నా రూపాన్ని (సాక్షాత్కారాన్ని) పొందుతారు.

ప్రకృతిం పురుషం చైవ విద్ధ్యనాదీ ఉభావపి
వికారాంశ్చ గుణాంశ్చైవ విద్ధి ప్రకృతిసంభవాన్

గీ.గా. పర్కుర్తిన్నర్ దోయిన్మాలం కర్ల తేటేర్కేన్
పెదా వ రాగ్దోష్భావ్ తీన్గుణ్ పర్కుర్తితీజ్కేన్ 13/20

క.ఛే. పర్కుర్తిన్, నర్, దోయిన్, మాలమ్, కర్ల, తేటేర్, కేన్
పెదా, వ, రాగ్, దోష్, భావ్, తీన్గుణ్, పర్కుర్తితీజ్, కేన్

పర్కుర్తిన్నర్ = ప్రకృతి పురుషుడు; **దోయిన్ తేటేర్కేన్** = రెండిటిని సనాతనమైనవని; **రాగ్దోష్భావ్** = రాగద్వేష భావాలు; **తీన్గుణ్** = మూడు గుణాలు;

పర్కుర్తితీజ్ = ప్రకృతినుండే; **పెదావకేన్** = ఉత్పన్నమవుతాయని; **మాలంకర్ల** = తెలుసుకో.

ప్రకృతి పురుషుడు రెండిటిని సనాతనమైనవని, రాగద్వేష భావాలు మూడు గుణాలు ప్రకృతినుండే ఉత్పన్నమవుతాయని తెలుసుకో.

కార్యకారణ కర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే
పురుషః సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే

గీ.గా. కరమన్ కరణేర్ ఛ పర్కుర్తి కారణ్ వేన్
కెరారో నర్ సక్దకేవ్న భోగేర్ కారణ్కేన్ 13/21

క.ఛే. కరమేవూర్, కారణ్, కెరారి, పర్కుర్తి, కేన్
కెరారో, నర్, సక్, దకేవ్న, భోగేర్, కారణ్, కేన్

కరమన్ కరణేర్ = కర్మ మరియు కరణము యొక్క; కారణ్ కారణము; **ఛ పర్కుర్తి వేన్** = ప్రకృతి అయి ఉన్నది; **సక్ దకేవ్న** = సుఖదుఃఖములు; **భోగేర్ నర్ కేన్** = అనునుభవించుటకు పురుషుడే; **ఛ కారణ్ కెరారో** = కారణమని చెప్పబడుచున్నాడు.

కర్మ మరియు కరణము యొక్క కారణము ప్రకృతి అయి ఉన్నది. సుఖదుఃఖములు అనుభవించుటకు పురుషుడే కారణమని చెప్పబడుచున్నాడు.

పురుషః ప్రకృతిస్థో హి భుంక్తే ప్రకృతిజాన్ గుణాన్
కారణం గుణసంగోస్య సదసద్యోనిజన్మసు

గీ.గా. పర్కుర్తిర్ నర్ పెదావేవ్భోగ గుణేవున
పాన్వో తీన్గుణేవన్ల ఆచ్ఛల్లా జన్మేవ్న 13/22

క.ఛే. పర్కుర్తి, నర్, పెదావేన్, భోగ, గుణేవున
పాన్వో, తీన్, గుణేనన్, ల, ఆచ్, బల్లా, జన్మేవ్న

పర్కుర్తిర్ నర్ = ప్రకృతిలోని పురుషుడ; **పెదావేన్** = జన్మనెత్తి; **భోగ గుణేవున** = అందులోని (ప్రకృతిలోని) గుణాలను అనుభవించును; **పాన్వో తీన్ గుణేనన్** = ఆ త్రిగుణాలను పొంది; **ల ఆచ్బల్లా జన్మేవ్న** = మంచిచెడు జన్మలను పొందును.

ప్రకృతిలోని పురుషుడు జన్మనెత్తి అందులోని (ప్రకృతిలోని) గుణాలను అనుభవించును. ఆ త్రిగుణాలను పొంది. మంచిచెడు జన్మలను పొందును.

ఉపద్రష్టానుమంతా చ భర్తా భోక్తా మహేశ్వరః
పరమాత్మేతి చాప్యుక్తో దేహేఽస్మిన్ పురుషః పరః

గీ.గా. పర్కుర్తిమాయిర్ నర్ కెరారో మహాదేవ్కేన్
పర్కు మానూ భోగూ ధరూన్ ఛ పరందేవ్వేన్ 13/23

క.ఛే. పర్కు ర్తి మాయిర్, నర్, కెరారో, మహాదేవ్, కేన్
పర్కు, మానూ, భోగూ, ధరూ, ఆన్, ఛ, పరందేవ్, వేన్

పర్కుర్తిమాయిర్ నర్ = ప్రకృతిలోని ఆ పురుషుడు; **మహాదేవ్ కేన్** = మహేశ్వరుడని; **పర్కు** = విజ్ఞుడని; **మానూ** = సమ్మతంచువాడని; **భోగూ** = భోగించువాడని; **ధరూ కెరారో** = ధరించువాడని అనబడుచున్నాడు; **అన్** = మరియు; **ఛ పరందేవ్వేన్** = పరమాత్మయై ఉన్నాడు.

ప్రకృతిలోని ఆ పురుషుడు మహేశ్వరుడని, విజ్ఞుడని, సమ్మతించువాడని, భోగించువాడని, ధరించువాడని, అనబడు చున్నాడు. మరియు పరమాత్మయై ఉన్నాడు.

య ఏవం వేత్తి పురుషం ప్రకృతిం చ గుణైః సహ
సర్వథా వర్తమానోఽపి న స భూయోఽభిజాయతే

గీ.గా. కళాలతో గుణేవూర్ పర్కు్ర్తిన్ నరేన
కరమ్ కర్తి రేని దూసర్ జనం అసేన 13/24

క.ఛే. కళాలతో, గుణేవూర్, పర్కు్ర్తిన్, నరేన
కరమ్, కర్తి, రేని, దూసర్, జనం, అసేన

గుణేర్ పర్కు్ర్తిన్ = గుణములతోనున్న ప్రకృతిని; **నరేన** = ఆ పురుషుని; **కళాలతో** = తెలుసుకొన్నచో; **ఆసేన** = అలాంటివాడికి; **కరం కర్తి** = కర్మలుఆచరించినను; **రేని దూసర్ జనం** = మరియొక జన్మముండదు.

గుణములతో నున్న ప్రకృతిని మరియు ఆ పురుషుని తెలుసుకొన్నచో అలాంటివాడికి, కర్మలు ఆచరించినను మరియొక జన్మముండదు.

ధ్యానేనాత్మని పశ్యంతి కేచిదాత్మాన మాత్మనా
అన్యే సాంఖ్యేన యోగేన కర్మయోగేన చాపరే

గీ.గా. దలేమా పర్మేన్థోడ్సేక్ సుత్రా గుణ్ధ్యానేవ్తి
దేక్రేచ థోడసేక్ కరమన్ ధ్యాన్యోగేవ్తి 13/25

క.ఛే. దలేమా, పర్మేన్, థోడ్సేక్, సుత్రా, గుణ్, ధ్యానేవ్తి
దేక్రేచ, థోడసేక్, కరమన్, ధ్యాన్, యోగేవ్తి

పర్మేన్థోడ్సేక్ = పరమాత్మను కొందరు; **సుత్రా గుణ్ధ్యానేవ్తి** = పవిత్రమైన గుణ ధ్యానములతో; **దలేమా** = మనసులో; **దేక్రేచ** = చూస్తున్నారు; **థోడసేక్** = కొందరు; **కరమన్** = కర్మలతో; **ధ్యాన్యోగేవ్తి** = ధ్యాన యోగములతో; **దేక్రేచ** = చూస్తున్నారు.

పరమాత్మను కొందరు పవిత్రమైన గుణ ధ్యానములతో మనసులో చూస్తున్నారు. కొందరు కర్మలతో ధ్యానయోగములతో చూస్తున్నారు.

అన్యే త్వేవమజానంతః శ్రుత్వాన్యేభ్య ఉపాసతే
తేఽపి చాతితరంత్యేవ మృత్యుం శ్రుతి పరాయణాః

గీ.గా. అన్థోడ్సేక్ గ్యానీవ్తి గ్యాన్పాన్మన ధారేచ
అస్లోగ్సదా మోతేర్వో సమ్రేన లంగ్రేచ 13/26

క.ఫే. అన్, థోడ్సేక్, గ్యానీవ్తి, గ్యాన్, పాన్, మన, ధారేచ
అస్, లోగ్సదా, మోతేర్, వో, సమ్రేన, లంగ్రేచ

అన్థోడ్సేక్ గ్యానీవ్తి = మరికొందరు జ్ఞానులద్వారా; **గ్యాన్పాన్ మన** = జ్ఞానాన్ని పొంది నన్ను; **ధారేచ** = కొలుస్తున్నారు; **అస్లోగ్సదా** = అలాంటి వారు కూడా; **మోతేర్** = మృత్యువనే; **వో సమ్రేన** = ఆ సముద్రాన్ని; **లంగ్రేచ** = దాటుచున్నారు.

మరికొందరు జ్ఞానుల ద్వారా జ్ఞానాన్ని పొంది నన్ను కొలుస్తున్నారు. అలాంటివారు కూడా మృత్యువనే ఆ సముద్రాన్ని దాటుతున్నారు.

యావత్సంజాయతే కించిత్ సత్త్వం స్థావరజంగమమ్
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసంయోగాత్ తద్విద్ధి భరతర్షభ

గీ.గా. పార్థ జగేమా చాల్న చాలేవాళ్ పెదాస్సే
పెదా వ ఛేత్రపర్కీన్ ఛేత్రేత్కేన్కళాల్సే 13/27

క.ఫే. పార్థ , జగేమా, చాల్, న, చాలేవాళ్, పెదాస్ సే
పెదా, వ, ఛేత్ర్‌పర్కీన్, ఛేత్రత్, కేన్ కళాల్సే

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **జగేమా** = జగత్తునందు; **చాల్న చాలేవాళ్ పేదాస్ సే** = చరాచర భూతములులన్ని; **ఛేత్రన్ ఛేత్రపర్కీవ్తి** = క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞులనుండి; **పెదా వ కేన్** = జన్మిస్తారని; **కళాల్సే** = సంపూర్ణముగా తెలుసుకొనుము.

ఓ అర్జునా! జగత్తునందు చరాచరభూతములన్ని క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞుల నుండి జన్మిస్తారని సంపూర్ణముగా తెలుసుకొనుము.

సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠంతం పరమేశ్వరమ్
వినశ్యత్స్వవినశ్యంతం యః పశ్యతి స పశ్యతి

గీ.గా. జే బన్నాశేర్ పరమేన చాల్న చాలేవ్మా
జో దేక తో వూ కేరావ గ్యానికేన్ సేమా 13/28

క.ఛే. జే. బన్నాశేర్, పరమేన, చాల్, న, చాలేవ్మా
జో, దేక, తో, వూ, కేరావ, గ్యాని, కేన్, సేమా

జే బన్నాశేర్ = ఆ నాశరహితుడైన; **పరమేన** = పరమాత్మను; **చాల్న చాలేవ్మా** = చరాచములందు; **జో దేక తో** = ఎవరు చూచునో; **వూ సేమా** = అతడు అందరిలో; **గ్యాని కేన్ కేరావ**= జ్ఞాని అని అనబడతాడు.

ఆ నాశరహితుడైన పరమాత్మను చరాచరములందు ఎవడు చూచునో అతడు అందరిలో జ్ఞాని అని అనబడతాడు.

సమం పశ్యన్ హి సర్వత్ర సమవస్థిత మీశ్వరమ్
న హినస్త్యాత్మనాత్మానం తతో యాతి పరాం గతిమ్

గీ.గా. జగ్సేమా బరోబర్ ఫేలన్ఛ జేన్కళాలేన్
జో న ఘటాల వోన్వూతో పరం మళాసేన్ 13/29

క.ఛే. జగ్సేమా, బరోబర్, ఫేలన్, ఛ జేన కళాలేన్
జో, న, ఘటాల, వోన వూ తో, పరం, మళ అసేన్

జగ్సేమా = విశ్వమంతటు; **బరోబర్ ఫేలన్** = సమానంగా వ్యాపించి; **ఛ జేన కళాలేన్** = వున్నటువంటి (పరమాత్మ) వానిని తెలుసుకొని; **జో వోన వూ** =

ఎవడు తనను తాను; **న ఘటాల తో** = నష్టపరుచుకొనడో; **పరం మళ ఆసేన్** = అటువంటివానికి పరమాత్మ లభిస్తాడు.

విశ్వమంతట సమానంగా వ్యాపించి వున్నటువంటి(పరమాత్మ)వానిని తెలుసుకొని ఎవడు తనను తాను నష్ట పరుచుకొనడో అటువంటివానికి పరమాత్మ లభిస్తాడు.

ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః
యః పశ్యతి తథాత్మానమ్ అకర్తారం స పశ్యతి

గీ.గా. కరం సే భాక్యాతి చాల్రే పర్క్కుర్తితి కేన్
కళాల కర్తార్జీవ్ కోన్కేన్తో దేక సాసేన్ 13/30

క.ఛే. కరం, సే, భాక్యాతి, చాల్రే , పర్క్కుర్తితి, కేన్
కలాల, కర్తార్, జీవ్, కోని, కేన్తో, దేక, సాసేన్

కరం = కర్మలు; **సే భాక్యాతి** = అన్నివిధములుగా; **పర్క్కుర్తితి** = ప్రకృతి ద్వారా; **చాల్రే** = జరుగుచున్నవని; **జీవ్ కర్తార్ కోని కేన్** = ఆత్మ కర్త కాదని; **కళాల తో** = తెలుసుకొన్నచో; **దేక సాసేన** = అతడు నిజమునే చూచును (గ్రహించును).

కర్మలు అన్ని విధములుగా ప్రకృతి ద్వారా జరుగుచున్నవని, ఆత్మ కర్త కాదని తెలుసుకొన్నచో అతడు నిజమునే చూచును (గ్రహించును).

యదా భూతపృథగ్భావమ్ ఏకస్థమనుపశ్యతి
తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా

గీ.గా. పెదాసేవూర్సేమా ఛ కేన్ వో పరమేన
పార్థ కళాలతో వూ పారో పరమేన 13/31

క.ఛే. పెదాసేవూర్, సేమా, ఛ, కేన్, వో, పరమేన
పార్థ, కళాలతో, వూ, పారో, పరమేన

పార్థ = ఓ పార్థ! = **పెదాసేవూర్సేమా** = భూతములన్నింటిలో; **ఛ కేన్ వో పరమేన** = ఆ పరమాత్మ ఉన్నాడని; **కళాలతో** = తెలుసుకొన్నచో; **వూ పరమేన** = అతడు పరమాత్మనే; **పారో** = పొందుచున్నాడు.

ఓ పార్థ! భూతములన్నింటిలో పరమాత్మ ఉన్నాడని తెలుసుకొన్నచో అతడు పరమాత్మనే పొందుచున్నాడు.

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్ పరమాత్మాయమవ్యయః
శరీరస్థోఽపి కౌంతేయ న కరోతి న లిప్యతే

గీ.గా. న రూపేరో వూ పరం జీవ్ అన్బేనాశేరోన్
న కరన్న చూంట కర్మేవ్తి తనేమా రేన్ 13/32

క.ఛే. న, రూపేరో, వూ, పరం, జీవ్ అన్, బే నాశేరోన్
న కరన్ న చూంట, కర్మేవ్తి, తనేమా రేన్

న రూపేరోన్ = రూపములేనివాడిగా; **అన్ బే నాశేరో** = మరియు నాశన రహితుడిగా; **వూ పరంజీవ్** = ఆ పరమాత్మ; **తనేమా రేన్** = శరీరమునందు ఉన్నను; **న కరన్** = కర్మలనుచేయడు; **న చూంట కర్మేవ్తి** = కర్మలతో అంటడు.

రూపములేనివాడిగా మరియు నాశనరహితుడిగా ఆ పరమాత్మ శరీరమునందు ఉన్నను కర్మలను చేయడు. కర్మలతో అంటడు.

యథా సర్వగతం సౌక్ష్మ్యాత్ ఆకాశం నోపలిప్యతే
సర్వత్రావస్థితో దేహే తథాత్మా నోపలిప్యతే

గీ.గా. సేవ్ది ఫేలో ఆశ్మాన్ చూంటేన్కేని నానోవేన్
సేర్మారీ జీవ్సదా చూంటేన్కేని అసోజ్వేన్ 13/33

క.ఫే. సేవ్ది, ఫేలో, ఆశ్మాన్, చూంటేన్, కేని, నానోవేన్
సేర్మారీ, జీవ్, సదా, చూంటేన్, కేని, అసోజ్, వేన్

సేవ్ది ఫేలో = అన్నివైపుల వ్యాపించిన; **ఆశ్మాన్** = ఆకాశము; **నానోవేన్** = సూక్ష్మమైయుండి; **చూంటేన్కేని** = దేనికి అంటదు; **సేర్మారీ** = అందరిలోని; **జీవ్సదా** = ఈ ఆత్మకూడా; **అసోజ్వేన్** = అలాంటిదేయై; **చూంటేన్కేని** = దేనికీ అంటదు.

అన్నివైపుల వ్యాపించిన ఆకాశము సూక్ష్మమైయుండి దేనికి అంటదు. అందరిలోని ఈ ఆత్మకూడా అలాంటిదేయై దేనికీ అంటదు.

యథా ప్రకాశయత్యేకః కృత్స్నం లోకమిమం రవిః
క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృత్స్నం ప్రకాశయతి భారత

గీ.గా. వజాళో వ అర్జున దాడేతి జగేమా
వజాళో కర ఛేత్రపర్కి చేత్రేవుమా 13/34

క.ఫే. వజాళో, వ, అర్జున, దాడేతి, జగేమా
వజాళో, కర, ఛేత్రపర్కి, ఛేత్రేవుమా

అర్జున = ఓఅర్జునా!; **దాడేతి** = సూర్యుడితో; **జగేమా** = జగమందు; **వజాళో వ** = ప్రకాశము కలుగును; **ఛేత్రపర్కి** = క్షత్రజ్ఞుడు; **ఛేత్రేవుమా** = క్షేత్రముల యందు; **వజాళో కర** = ప్రకాశమును కలుగ చేయును.

ఓ అర్జునా ! సూర్యుడితో జగమందు ప్రకాశము కలుగును. క్షేత్రజ్ఞుడు అన్ని క్షేత్రములయందు ప్రకాశమును కలుగజేయును.

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోరేవమ్ అంతరం జ్ఞానచక్షుషా
భూతప్రకృతిమోక్షం చ యే విదుర్యాంతి తే పరమ్

గీ.గా. కళాల పర్కృర్తి ముక్తి ఛేత్ర్ ఛేత్రపర్కీన
కోయి తత్త్వ గ్యానేతి తో పావ పర్మేన 13/35

క.ఛే. కళాల, వర్కృర్తి, ముక్తి, ఛేత్ర్ , ఛేత్ర, పర్కీన
కోయి, తత్త్వ, గ్యానేతి, తో, పావ, పర్మేన

కోయి పర్కృర్తి = ఎవరైనను ప్రకృతి; **ముక్తి ఛేత్ర్ ఛేత్రపర్కీన** = ముక్తి క్షేత్రము క్షేత్రజ్ఞుణ్ణి; **కళాల తత్త్వ గ్యానేతితో** = తత్త్వ జ్ఞానముతో తెలుసుకొన్నచో; **వో పారే పర్మేన** = (వారు) పరమాత్మను పొందుదురు.

ఎవరైనను ప్రకృతి, ముక్తి, క్షేత్రము, క్షేత్రజ్ఞుణ్ణి, తత్త్వజ్ఞానముతో తెలుసుకొన్నచో వారు పరమాత్మను పొందుదురు.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ తేరేర్గావో
ఛేత్ర ఛేత్రపర్కీర్యోగ్ యేతి వేగో వూరో

* * *

అధ్యాయ్ చౌద

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమ్
యద్ జ్ఞాత్వా మునయస్సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. పాయే సిద్ధిన సే ముని జేన కళాలేన్
ఫరన్ వతావ్చు(సామళ్ ధ్యానేతి వో గ్యానేన్ 14/1

క.ఛే. పాయే, సిద్ధిన, సే, ముని, జేన, కళాలేన్
ఫరన్, వతావ్చు(, సామళ్, ధ్యానేతి, వో, గ్యానేన్

జేన కళాలేన్ = దేనిని తెలుసుకొని; **సేముని** = మునులందరు; **సిద్ధినపాయే**= సిద్ధిని పొందారో; **వో గ్యానేన** = ఆ జ్ఞానాన్ని; **ఫరన్వతావు(** = మరల చెప్పెదను; **సామళ్ ధ్యానేతి** = శ్రద్ధతో వినుము.

దేనిని తెలుసుకొని మునులందరు సిద్ధిని పొందారో ఆ జ్ఞానాన్ని మరల చెప్పెదను. శ్రద్ధతో వినుము.

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మను సాధర్మ్యమాగతాః
సర్గేऽపి నోపజాయంతే ప్రలయే న వ్యథంతి చ

గీ.గా. మన యే గ్యానేతి పావజేన అర్జున
మోతన్ జనం రేని జగ్సమాన్మండజన 14/2

క.ఛే. మన, యే, గ్యానేతి, పావజేన, అర్జున
మోతన్, జనం, రేని, జగ్, సమాన్, మండజన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **యే గ్యానేతి** = ఇట్టి జ్ఞానముతో; **మన పావజేన**= నన్నుపొందినవారికి; **జగ్ సమాన్ మండజన** = సృష్టి ప్రళయకాలమున; **మోతన్ జనం రేని** = జనన మరణములు ఉండవు.

ఓ అర్జునా! ఇట్టి జ్ఞానముతో నన్ను పొందినవారికి సృష్టి ప్రళయ కాలమున జననమరణములు ఉండవు.

మమ యోనిర్మహద్బ్రహ్మ తస్మిన్ గర్భం దధామ్యహమ్
సంభవః సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత

గీ.గా. పర్కృర్తి ఈః మార్వరం రూపేర్పేట్ఛ జేతి
పెదా వేరేచ చలచల్ సే వోర్మాయీాతి 14/3

క.ఛే. పర్కృర్తి, ఈః మార్వరం, రూపేర్, పేట్, ఛ, జేతి
పెదా, వేరేచ, చలచల్, సే, వోర్మాయీాతి

పర్కృర్తి ఈః = ఈః ప్రకృత్తి; **మార్వరం రూపేర్** = నా పరమరూపమైన; **పేట్ఛ జేతి** = గర్భమగుట వలన; **వోర్మాయీాతి** = దాని నుండి; **సే చలచల్** = సమస్త చరాచరములు; **పెదా వేరేచ** = ఉత్పన్నమగుచున్నవి.

ఈః ప్రకృతి నా పరమరూపమైన గర్భమగుటవలన దానినుండి సమస్త చరాచరములు ఉత్పన్నమగుచున్నవి.

సర్వయోనిషు కౌంతేయ మూర్తయః సంభవంతి యాః
తాసాం బ్రహ్మ మహద్యోనిః అహం బీజప్రదః పితా

గీ.గా. పార్థ కూఁణస్తనేతి కాఁయిఁ పెదావతి
పర్కృర్తి సేర్యాడీన్మ సేర్బాప్కనావతి 14/4

క.ఛే. పార్థ, కూఁణస్, తనేతి, కాఁయిఁ, పెదావతి
పర్కృర్తి, సేర్, యాడీన్, మ, సేర్, బాప్, కనావతి

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **కూఁణస్తనేతి** = ఏ శరీరమునుండి; **కాఁయిఁ పెదావతి** = ఏది ఉత్పన్నమయినను; **పర్కృర్తి** = ప్రకృతి; **సేర్యాఁడీన్** = అందరి తల్లియును; **మ సేర్ బాప్** = నేను అందరి తండ్రిని; **కనావతి** = ఎప్పటికైనను.

ఓ అర్జునా! ఏ శరీరమునుండి ఏది ఉత్పన్నమయినను ప్రకృతి అందరి తల్లియును నేను అందరి తండ్రిని ఎప్పటికైనను.

సత్త్వం రజస్తను ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః
నిబధ్నంతి మహాబాహో దేహే దేహినమవ్యయమ్

గీ.గా. తమ్రజ్సత్గుణేవూర్ జనం వ పర్కృర్తిమా
తీన్గుణ్ వో భాంద బేనాశ్ జీవేన తనేమా 14/5

క.ఛే. తమ్, రజ్, సత్, గుణేవూర్, జనం, వ, పర్కృర్తిమా
తీన్గుణ్, వో, భాంద, బేనాశ్, జీవేన, తనేమా

తమ్రజ్సత్గుణేవూర్ = సత్వరజస్తమో గుణాలు; **పర్కృర్తిమా** = ప్రకృతినుండి; **జనం వ** = జన్మిస్తాయి; **తీన్గుణ్వో** = ఆ మూడు గుణాలు; **బేనాశ్ జీవేన**= అవినాశి జీవాత్మను; **భాంద తనేమా** = శరీరమునందు బంధిస్తాయి.

సత్వరజస్తమో గుణాలు ప్రకృతి నుండి జన్మిస్తాయి. ఆ మూడు గుణాలు అవినాశి జీవాత్మను శరీరమునందు బంధిస్తాయి.

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయమ్
సుఖసంగేన బధ్నాతి జ్ఞానసంగేన చానఘ

గీ.గా. భలో సేమా సత్వ బన్భావేత్రేన్సళ్కతి
భాంద వూ జీవేన సగ్గానేవూర్నాతేప్తి 14/6

క.ఛే. భలో, సేమా, సత్వ, బన్, భావేతి, రేన్, చళ్కతి
భాందవూ, జీవేన, సక్, గ్యానేవూర్, నాతేవ్తి

సత్వ = సత్య గుణము; **భలో సేమా** = అన్నింటికన్న శ్రేష్ఠమై; **బన్ భావేతి రేన్** = భావములేనిదై; **చళ్కతి** = ప్రకాశించుచున్నను; **జీవేన** = జీవుడిని; **సగ్యానేవూర్** = సుఖము జ్ఞానముల; **నాతేవ్తి** = అనుభందములతో; **భాందవూ** = అది బంధించును.

సత్వగుణము అన్నింటికన్న శ్రేష్ఠమై భావములేనిదై, వికారరహితమై ప్రకాశించుచున్నను జీవుడిని సుఖము జ్ఞానముల అనుబంధములతో అది బంధించును.

రజోరాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవమ్
తన్నిబధ్నాతి కౌంతేయ కర్మసంగేన దేహినమ్

గీ.గా. రజో గుణ్పెదా వ సే హరేవు కనేతి
రకాడ భాందన్వూ కరమన్వోర్ఫళేవ్తి 14/7

క.ఛే. రజో, గుణ్, పెదా, వ సే, హరేవు, కనేతి
రకాడ, భాందన్, వూ, కరమన్, వోర్, ఫళేవ్తి

రజోగుణ్ = రజోగుణము; **సే హరేవు కనేతి** = అన్ని కామముల నుండి; **పెదా వ** = జనించును; **వూ కరమన్** = అది కర్మల మరియు **వోర్ఫళేవ్తి** = వాటి ఫలాలతో; **భాందన్** = బంధించి; **రకాడ** = వుంచును.

రజోగుణము అన్ని కామములనుండి జనించును. అది కర్మల మరియు వాటి ఫలాలతో బంధించి వుంచును.

తమస్త్వజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిః తన్నిబధ్నాతి భారత

గీ.గా. తమె గగుణ్పెదా వ అగ్యానేమా లాల్చేతి
తో వూ భాంద జీవేన నీంద్నకామి సంక్టేవ్తి 14/8

క.ఛే. తమో, గుణ్, పెదా, వ, అగ్యానేమా, లాల్చేతి
తో, వూ, భాంద, జీవేన్, నీంద్, (KP)నకామి, (PP)సంక్టేవ్తి

తమో గుణ్ = తమోగుణము; **అగ్యానేమా లాల్చేతి** = అజ్ఞానములో మోహముతో; **పెదా వ** = జనించును; **తో వూ** = అయినచో అది; **జీవేన్** = ఆత్మను; **నీంద్నకామి** = నిద్ర సోమరితనము; **సంక్టేవ్తి** = అపాయములతో; **భాంద** = బంధించును.

తమో గుణము అజ్ఞానములో మోహముతో జనించును. అయినచో అది ఆత్మను నిద్ర పోమరితనము అపాయములతో బంధించును.

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత

గీ.గా. చలావ సత్వన్ రజో గుణ్ సకన్కర్మేవ్తి
చలావ తమోగుణ్ సంక్టేమా అగ్యానేతి 14/9

క.ఛే. చలావ, సత్వన్, రజో, గుణ్, సకన్, కర్మేవ్తి
చలావ, తమోగుణ్, సంక్టేమా, అగ్యానేతి

సత్వన్ రజోగుణ్ = సత్వ మరియు రజోగుణాలు; **సకన్ కర్మేవ్తి** = సుఖము మరియు కర్మలతో; **చలావ** = నడిపిస్తాయి; **తమోగుణ్** = తమోగుణము; **సంక్టేమా** = ప్రమాదమునందు; **అగ్యానేతి** = అజ్ఞానముతో; **చలావ** = నడిపించును.

సత్వ మరియు రజోగుణములు సుఖము మరియు కర్మలతో నడిపిస్తాయి. తమోగుణము ప్రమాదమునందు అజ్ఞానముతో నడిపించును. నడిపిస్తాయి.

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత
రజః సత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజస్తథా

గీ.గా. సత్రజ్గుణ్యేక్దూస్రేన దాబన్యేక్తియేక్బడ
సత్రజ్దోయ్గుణేవున్ దాబన్తమో గుణ్బడ 14/10

క.ఛే. సత్, రజ్, గుణ్, యేక్, దూస్రేన్, దాబన్, యేక్తి, యేక్, బడ
సత్, రజ్, దోయి, గుణేవున్, దాబన్, తమో, గుణ్, బడ

సత్రజ్గుణ్ = సత్వరజో గుణములు; **ఏక్దూస్రేన్** = ఒకదానినొకటి; **దాబన్** = అణచి; **ఏక్తియేక్బడ** = ఒకదానికంటె ఒకటి వృద్ధి చెందును; **సత్రజ్దోయి గుణేవున్** = సత్వ రజోగుణములు రెండిటిని; **దాబన్తమో గుణ్** = అణచి తమోగుణము; **బడ** = వృద్ధి చెందును.

సత్వరజో గుణములు ఒకదానినొకటి అణిచి ఒకదానికంటె ఒకటి వృద్ధి చెందును. సత్వ రజోగుణములు రెండిటిని అణచి తమోగుణము వృద్ధి చెందును.

సర్వద్వారేషు దేహే ఽస్మిన్ ప్రకాశ ఉపజాయతే
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాత్ వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత

గీ.గా. జనం ల చత్రాయి జే తన్కళాంగేవ్మా
జే వక్తేప సత్వ గుణ్బడూ కరసేమా 14/11

క.ఛే. జనమ్, ల, (PP)చత్రాయి, జే, తన్, కళాంగేవ్మా
జే, వక్తేప, సత్వ, గుణ్, బడూ, కర, అసేమా

జే తన్మన్ = ఏ తనువు మనసు; **కళాంగేవ్మా** = ఇంద్రియాలలో; **సత్వ గుణ్** = సత్వగుణము; **బడూకర** = వృద్ధి చెందునో; **జే వక్తేప** = ఆ సమయమున; **అసేమా** = అలాంటి వారిలో; **జనం ల చత్రాయి** = వివేకము జనించును.

ఏ తనువు మనసు ఇంద్రియాలలో సత్వగుణము వృద్ధి చెందునో ఆ సమయమున అలాంటివారిలో వివేకము జనించును.

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమః స్పృహా
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ

గీ.గా. అర్జున జనం వ రజ్బడజనా హరన్
అశాంతి హూగ్స్కరం లాలచన్ వల్పచన్ 14/12

క.ఛే. అర్జున, జనం, వ, రజ్, బడ, జనా, హరన్
అశాంతి హూగ్స్కరం, లాలచన్, వల్పచన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **రజ్బడజనా** = రజోగుణము వృద్ధి చెందునప్పుడు; **హరన్** = కామము మరియు; **అశాంతి** = అశాంతి; **హూగ్స్కరం** = ఇచ్ఛాకర్మలు; **లాలచ్** = మోహము; **అన్ వలవచన్** = మరియు స్వార్థము (తరతమ భావము) **జనం వ** = జనించును.

ఓ అర్జునా! రజోగుణము వృద్ధిచెందునప్పుడు కామము అశాంతి ఇచ్ఛాకర్మలు మోహము మరియు స్వార్థము జనించును.

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన

గీ.గా. అగ్యన్బేకాం బేకరం నీంద్ మన్కళాంగేవ్మా
అన్లాలచ్ సదా జన్మ బడతే తమేమా 14/13

క.ఛే. అగ్యాన్, బేకాం, బేకరం, నీంద్, మన్, కళాంగేవ్మా
అన్, లాలచ్, సదా, జన్మ, బడతే, తమేమా

బడతే తమేమా = వృద్ధి చెందే తమోగుణములో; **అగ్యాన్బేకాం** = అజ్ఞానము వ్యర్థ చేష్టలు; **అన్ బేకరం** = మరియు వ్యర్థ కర్మలు; **నీంద్** = నిద్ర; **లాలచ్ సదా** = మోహము కూడా; **మన్కళాంగేవ్మా జన్మ** = మనసు ఇంద్రియాలలో జనిస్తాయి.

వృద్ధి చెందే తమోగుణములో అజ్ఞానము, వ్యర్థ చేష్టలు, మరియు వ్యర్థకర్మలు, నిద్ర, మోహము కూడ మనసు ఇంద్రియాలలో జనిస్తాయి.

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రలయం యాతి దేహభృత్
తదోత్తమవిదాం లోకాన్ అమలాన్ ప్రతిపద్యతే

గీ.గా. సత్వ గుణ్బడజన దమ్ఛోడ్జే నరేన
సరగ్మళ జసో నేక్కరిమీరో వోన 14/14

క.ఛే. సత్వ, గుణ్, బడ, జనా, దమ్, ఛోడ, జే, నరేన
సరగ్, మళ, జసో, నేక్, కరిమీరో, వోన

సత్వ గుణ్ = సత్వ గుణము; **బడజనా** = వృద్ధి చెందు వేళ; **దమ్ ఛోడజే నరేన** = ప్రాణము విడుచు పురుషునికి; **జసో నేక్కరిమీరో** = మంచికర్మలు చేయువారికి లభించు; **సరగ్** = స్వర్గము; **వోన మళ** = అతనికి లభించును.

సత్వ గుణము వృద్ధి చెందు వేళ ప్రాణము విడుచు పురుషునికి మంచికర్మలు చేయువారికి లభించు స్వర్గము అతనికి లభించును.

రజసి ప్రలయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే

గీ.గా. మరన్జన్మ రజ్బడజనా హూఁస్కర్మీవ్మా
మరన్జన్మ తమ్బడ్తేప్ జీవ్రాస్పంచ్కీడీవ్మా 14/15

క.ఛే. మరన్, జన్మ, రజ్, బడ, జనా, హూఁస్, కర్మీవ్మా
మరన్, జన్మ, తమ్, బడ్తేప్, జీవ్రాస్, పంచ్, కీడీవ్మా

రజ్ బడ జనా = రజోగుణము వృద్ధి చెందు వేళ; **మరన్** = చనిపోయి; **హూఁస్కర్మీవ్మా**= కర్మాసక్తి గలవారిలో; **జన్మ** = జన్మిస్తాడు; **తమ్బడ్తేప్** = తమో గుణము వృద్ధి చెందునపుడు; **మరన్** = చనిపోయి; **జీవ్రాస్ పంచ్ కీడీవ్మా** = పశు కీటకలలో; **జన్మ** = జన్మిస్తాడు.

రజోగుణము వృద్ధి చెందు వేళ చనిపోయినవాడు కర్మాసక్తి గలవారిలో జన్మిస్తాడు. తమోగుణము వృద్ధి చెందునపుడు చనిపోయివాడు పశుపక్షి కీటకాలలో జన్మిస్తాడు.

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలమ్
రజసస్తు ఫలం దుఃఖమ్ అజ్ఞానం తమసః ఫలమ్

గీ.గా. అగ్యాన్ తామస్కర్మేరన్ రాజస్కర్మేర్దక్కేన్
అన్ గ్యాన్విరాగ్ నేక్కర్మేర్ కెరారే ఫళ్వోకేన్ 14/16

క.ఛే. అగ్యాన్, తామస్, కర్మేరన్, రాజస్, కర్మేర్, దక్, కేన్
అన్, గ్యాన్, విరాగ్, నేక్, కర్మేర్, కెరారే, ఫళ్వో, కేన్

అగ్యాన్ = అజ్ఞానము; **తామస్కర్మేరన్** = తామస కర్మల; **రాజస్ కర్మేర్** = రాజసకర్మల; **దక్ కేన్ అన్** = దుఃఖము మరియు; **గ్యాన్విరాగ్** = జ్ఞానమువిరాగము; **నేక్కర్మేర్** = మంచి కర్మల (సత్వకర్మల); **ఫళ్వో** = ఫలాలవి; **కేన్ కెరార్** = అని అనబడ్తున్నాయి.

అజ్ఞానము తామస కర్మల, దుఃఖము రాజస కర్మల మరియు జ్ఞానము విరాగము మంచికర్మల (సత్వకర్మల) ఫలాలని అనబడుతున్నాయి.

సత్త్వాత్ సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ
ప్రమాదమోహౌ తమసో భవతో ऽజ్ఞానమేవ చ

గీ.గా. సత్వ రజో గుణేవ్తి గ్యానన్లోభ్ పెదా వ
సంకటన్ లాలచ్ తమో గుణేతి పెదా వ 14/17

క.ఛే. సత్వ, రజో, గుణేవ్తి, గ్యానన్లోభ్, పెదా వ
సంకటన్, లాలచ్, తమో, గుణేతి, పెదా, వ

సత్వ రజోగుణేవ్తి = సత్వరజో గుణములతో; **గ్యానన్లోభ్** = జ్ఞానము లోభము; **పెదా వ** = జనించును; **సంకటన్** = అపాయము మరియు; **లాలచ్** = మోహము; **తమో గుణేతి** = తమో గుణముతో; **పెదా వ** = జనించును.

సత్వరజో గుణములతో జ్ఞానము లోభము జనించును. అపాయము మరియు మోహము తమోగుణముతో జనించును.

ఊర్ధ్వం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః
జఘన్యగుణవృత్తిస్థా అధో గచ్ఛంతి తామసాః

గీ.గా. తమో గుణీన్మళ బేకర్మేవ్తి నరక్లోక్
తో సత్వ గునీన్సరగ్ రజో గుణీనీ లోక్ 14/18

క.ఛే. తమో, గుణీన్, మళ, బేకర్మేవ్తి, నరక్, లోక్
తో, సత్వ, గుణీన్, సరగ్, రజో, గుణీన్, ఈ లోక్

తమో గుణీన = తమోగుణము గలవారికి; **బేకర్మేవ్తి** = వ్యర్థ కర్మలతో; **నరక్లోక్** = నరకలోకము; **మళ** = లభించును; **తో** = అయినచో; **సత్వ**

గుణీన = సత్వగుణము కలవారికి; **ఈ లోక్** = ఈ (మనుజ) లోకము లభించును.

తమో గుణము గల వారికి వ్యర్థ కర్మలతో నరక లోకము లభించును. అయినచో సత్వగుణము కలవారికి స్వర్గము, రజోగుణము కలవారికి ఈ (మనుజ) లోకము లభించును.

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి

గీ.గా. దేక జో గ్యాని బనాగుణేర్ కర్తారేనన్
దేక వోన్వూ గుణేర్బార్వేన్తో పావ పర్మేన్ 14/19

క.ఛే. దేక, జో, గ్యాని, బనాగుణేర్, కర్తారేన, అన్
దేక, వోన వూ, గుణేర్, బార్వేన్, తో, పావ, పర్మేన్

జో గ్యాని = ఏ జ్ఞాని; **బనాగుణేర్** = గుణప్రభావములేని; **కర్తారేన దేక అన్**= కర్తను చూచునో మరియు; **వోన్వూ** = తనను తాను; **దేక గుణేర్ బార్వేన్ తో** = గుణప్రభావములకు లోనుకాకుండ గుర్తించునో; **పావ పర్మేన్** = అతడు పరమాత్మను పొందును.

ఏ జ్ఞాని గుణప్రభావములేని కర్తను చూచునో మరియు తననుతాను గుణ ప్రభావములకు లోనుకాకుండ గుర్తించునో అతడు పరమాత్మను పొందును.

గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైః విముక్తోఽమృతమశ్నుతే

గీ.గా. పార్వడ వూ పార్థ యే తీన్గుణేవుతి అన్
పరం సకేన్వావ జనం మోతేవ్తి ఘూటన్ 14/20

క.ఛే. పార్పడ, వూ, పార్థ, యే, తీన్, గుణేవుతి, అన్
పరం, సకేన్, పావ, జనం, మోత్తేవ్తి, ఛూటన్

పార్థ = ఓ పార్థ!; **వూ యే తీన్ గుణేవుతి** = అతడు (జ్ఞాని) ఈ మూడు గుణాలనుండి; **పార్పడ అన్** = ముక్తిని పొందును మరియు; **జనం మోత్తేవి**= జనన మరణాలనుండి; **ఛూటన్** = విముక్తిని పొంది; **పరం సకేన్ పావ** = పరమసుఖాన్ని పొందును.

ఓ పార్థా! అతడు (జ్ఞాని) ఈ మూడు గుణాలనుండి ముక్తిని పొందును. మరియు జననమరణాలనుండి విముక్తినిపొంది పరమసుఖాన్ని పొందును.

అర్జున ఉవాచ

కైర్లింగైః త్రీన్ గునానేతాన్ అతీతో భవతి ప్రభో
కిమాచారః కథం చైతాన్ త్రీన్ గుణానతివర్తతే

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. వూ నర్ కూః ర పార్పడన్ యే తీన్గుణేవుతి
వతామన తూః వూ ర కూఃణస్ కణ్ణీవుతి 14/21

క.ఛే. వూ, నర్, ప్పాడన్, కూఃర, యే, తీన్, గుణేవుతి
వతామన, తూః, వూ, ర, కూఃణస్, కణ్ణీవుతి

వూ నర్ = ఆ పురుషుడు; **యే తీన్గుణేవుతి** = ఈ త్రిగుణాలను; **పార్పడన్**= అధిగమించి; **కూఃర** = ఎలా వుంటాడు; **కూఃణస్ కణ్ణీవుతి** = ఎలాంటి లక్షణాలతో; **వూ ర** =అతడూంటాడో; **తూః వతామన** = నీవు నాకు తెలుపుము.

ఈ త్రిగుణాలను అధిగమించిన ఆ పురుషుడు ఎలా వుంటాడు? ఎటువంటి లక్షణాలతో అతడుంటాడో నీవు నాకు తెలుపుము.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాండవ
న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాంక్షతి

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. సత్వగుణేర్సకన్ రజేర్కరంపణ్ తామ్సేర్
సే లాలచేవ్న చాయేనిన్ దోష్దేని వూ నర్ 14/22

క.ఛే. సత్వ, గుణేర్, సకన్, రజేర్, (KP)కరంపణ్, తామ్సేర్
సే, లాలచేవ్న, చాయేనిన్, దోష్దేని, వూ, నర్

వూ నర్ = ఆ పురుషుడు; **సత్వగుణేర్సకన్** = సత్వగుణాము వలన కలుగు సుఖమును; **రజేర్కరంపణ్** = రజోగుణము వలన కలుగు కార్య ప్రవృత్తిని; **తామ్సేర్ సే లాలచేవ్న** = తామసగుణము వలన కలుగు మోహములన్నింటిని; **చాయేనిన్ దోష్దేని** = కోరడు ద్వేషింపడు.

ఆ పురుషుడు సత్వగుణమువలన కలుగు సుఖమును, రజోగుణము వలన కలుగు కార్యప్రవృత్తిని, తామసగుణము వలన కలుగు మోహములన్నింటిని కోరడు - ద్వేషింపడు.

ఉదాసీనవదాసీనో గుణైర్యో న విచాల్యతే
గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేంగతే

గీ.గా. గుణేవూర్దాబేవ్మా పడేని అన్ర టకన్
గుణ్వో ఫర్రేకేన్ కళాల వూ గుణేవ్మాకేన్ 14/23

క.ఛే. గుణేవూర్, దాబేవుమా, పడేని, అన్, ర, టకన్
గుణ్వో, ఫర్రేకేన్, కళాల, వూ, గుణేవ్మా కేన్

వూ గుణేవూర్దాబేవ్మా = అతడు గుణప్రభావములో; **పడేని అన్** = పడడు మరియు; **ర టకన్** = తటస్థంగా వుంటాడు; **గుణ్వో** = ఆ గుణాలు; **గుణేవ్మా** = గుణములలోనే; **ఫరేకేన్** = తిరగాడుచున్నాయని; **కళాల** = తెలుసుకుంటాడు.

అతడు గుణప్రభావములో పడడు. మరియు తటస్థంగా వుంటాడు. ఆ గుణాలు గుణములలోనే తిరగాడుచున్నాయని తెలుసుకుంటాడు.

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్టాశ్మకాంచనః
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరః తుల్యనిందాత్మసంస్తుతిః

గీ.గా. **సక్దకన్ ఆచ్బల్లావ్మా ర వూ ఏక్భావేతి**
సోనో ధూడ్భాటావ్న వూ దేక ఏక్నజ్రేతి **14/24**

క.ఛే. సక్, దకన్, ఆచ్, బల్లావ్మా, ర, వూ, ఏక్, భావేతి
సోనో, ధూడ్, భాటావ్న, వూ, ఏక్, నజ్రేతి

సక్దకన్ = సుఖదుఃఖాలలోను; **అచ్బల్లావ్మా** = శుభాశుభములోను; **ఏక్భావేతి**= సమభావముతో వుంటాడతడు; **సోనో ధూడ్ భాటావ్న** = మట్టిని రాయిని బంగారమును; **ఏక్నజ్రేతి** = సమదృష్టితో; **దేక వూ**= చూస్తాడతడు.

సుఖదుఃఖాలలోను శుభాశుభములలోను సమభావముతో ఉంటాడతడు. మట్టిని రాయిని బంగారమును సమదృష్టితో చూస్తాడతడు.

మానావమానయోస్తుల్యః తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః
సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే

గీ.గా. **ర ఏక్భావేత్వేరి సోబ్తి భాంద్వరావేవ్మా**
రేని కర్మేవ్న ఛోడ్తి గుణేవూర్దాబేవ్మా **14/25**

క.ఛే. ర, ఏక్భావేతి వేరి, సోబ్తి, భాండ్, శరావేవ్మా
రేని, కర్మేవ్న, ఛోడతి, గుణేవూర్, దాబేవ్మా

సోబ్తీ వేరి = శత్రుమిత్రులయందు; **భాండ్శరావేవ్మా** = నిందాస్తుతులయందు; **ఏక్భావేతి ర** = సమత్వం కలిగిఉంటాడు; **కర్మేవ్న** = (కామ్య) కర్మలను; **ఛోడతి** = వదిలినను; **గుణేవూర్దాబేవ్మా** = గుణప్రభావములలో; **రేని** = ఉండడు.

శత్రుమిత్రుల యందు నిందాస్తుతుల యందు సమత్వం కలిగి ఉంటాడు. (కామ్య) కర్మలను వదిలినను గుణప్రభావములో ఉండడు.

మాం చ యోऽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే
స గుణాన్ సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే

గా.గీ. మనజో నర్ధావ అచల్భక్తి యోగేతి
మన్పాసక వూన్జో లంగ యే తీణ్గునేవ్తి 14/26

క.ఛే. మనజో, నర్, ధావ, అచల్, భక్తి, యోగేతి
మన పాసక, వూన్, జో, లంగ, యే, తీన్, గుణేవ్తి

జోనర్ = ఏ పురుషుడైతే; **మన** = నన్ను; **అచల్ భక్తి యోగేతి** = నిశ్చలభక్తి యోగముతో; **ధావ** = కొలుస్తాడో; **వూన్** = అతడును; **యే తీన్ గుణేవ్తి** = ఈ మూడు గుణాలను; **జో లంగ** = దాటిన వారును; **మన్పాసక** = నన్ను పొందగలరు.

ఏ పురుషుడైతే నన్ను నిశ్చలభక్తి యోగంతో కొలుస్తాడో అతడు మన, ఈ మూడు గుణాలను దాటినవారును నన్ను పొందగలరు.

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాహమ్ అమృతస్యావ్యయస్య చ
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాంతికస్య చ

గీ.గా. అర్జునమ్ ఘు(బేనాశ్ పర్బ్రామ్మాన్ ధరం తేటేర్
అన్ఘు(అమ్రతన్ మూళ్వేన్ఘు(మ పరం సకేర్ 14/27

క.ఛే. అర్జున్, మ, ఘు(, బేనాశ్, పర్బ్రామ్మాన్, ధరం, తేటేర్
అన్, ఘు(, అమ్రతన్, (S)మూళ్వేన్, ఘు(, మ, పరం, సకేర్

అర్జుణ = ఓ అర్జునా!; **మ బేనాశ్ పర్బ్రామ్మాన్** = నేను నాశరహితమైన పరబ్రహ్మను; **తేటేర్ ధరం** = సనాతన ధర్మమును; **ఘు అమ్రతన్** = అమృతమునునై ఉన్నాను; **అన్ మ** = మరియు నేను; **పరం సకేర్** = పరమ సుఖము యొక్క; **మూళ్వేన్ ఘు** = మూలమునై ఉన్నాను.

ఓ అర్జునా !నేను నాశరహితమైన పరబ్రహ్మను, సనాతన ధర్మమును, అమృతమునునై ఉన్నాను. మరియు నేను పరమ సుఖము యొక్క మూలమునై ఉన్నాను.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ చౌదేర్గావో
తీన్గుణేర్యోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ పంద్ర

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

> ఊర్ధ్వమూలమధశ్శాఖమ్ అశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయమ్
> ఛందాంసి యస్య పర్ణాని యస్తం వేద స వేదవిత్

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. జే బేనాశ్ ఝూడేర్ డ్వాళా హేటవేన్ పాన్వేద్వేన్
జడూఁపర్‌రజేన్ కళాల్జేన్క వేద్యానికేన్ 15/1

క.ఛే. జే, బేనాశ్, ఝూడేర్, డ్వాళా, హేటవేన్, పాన్, వేద్, వేన్
జడ్, ఊఁప ర్ ర జేన, కళాల, జేన, క, వేద్, గ్యాని, కేన్

జే బేనాశ్ ఝూడేర్ = ఏ అవినాశియైన వృక్షము యొక్క; **జడూఁపర్రేన్** = మూలములు పైవైపునకుయుండి; **డ్వాళా హేటవేన్** = శాఖలు క్రిందివైపునకు ఉండి; **పాన్వేద్వేన్**= పత్రములు వేదములై; **ర జేన** = ఉన్నటువంటి దానిని; **కళాల జేన్** = తెలుసుకొన్న వానిని; **క వేద్యాగని కేన్** = వేదజ్ఞాని అందురు.

ఏ అవినాశియైన వృక్షము మూలములు పై వైపునకు ఉండి శాఖలు క్రిందివైపునకు ఉండి దేని పత్రములు వేదములై ఉన్నవో దానిని తెలుసుకొన్న వానిని వేదజ్ఞాని అందురు.

(పరమాత్మ అందరికన్న సనాతుడు కాబట్టి సకల చరాచరములకు మూలము. పరమాత్మచే సృష్టించబడిన ఈ జగత్తు అనే వృక్షమునకు అతడే మూలము కనుక అది పైన అని చెప్పబడినది. బ్రహ్మ మరియు ఇతర దేవతలు శాఖలని చెప్పబడినది. అతనిచే సృష్టించబడిన వారు కనుక ఆ

పరమాత్మ కన్న క్రింది వారు శాఖలని చెప్పబడినది. నాశనరహితుడైన ఆ పరమాత్మను చేరుటకు యజ్ఞాది క్రియలు చేయుటకు కావలసిన జ్ఞానము వేదముల యందున్నవి కనుక అవి పరమాత్మ సృష్టి యొక్క వృక్షమునకు ఆకులని చెప్పబడినవి.)

అధశ్చోర్ధ్వం ప్రవృతాస్తస్య శాఖా గుణప్రవృద్ధా విషయప్రవాలాః
అధశ్చ మూలాన్యనుసంతతాని కర్మానుబంధీని మనుష్యలోకే

గీ.గా. యేర్డ్వాళా పాల్ గుణ్వాతేవ్తి సేవ్డి ఫేలన్ఛ
యే లోకేమా కర్మేర్జడ్ సేవడీ ఫేలన్ఛ 15/2

క.ఛే. యేర్, డ్వాళా, (PP)పాల్, గుణ్, వాతేవ్తి, సేవ్డి, ఫేలన్, ఛ
యే, లోకేమా, కర్మేర్, జడ్, సేవడి, ఫేలన్ఛ

యేర్వాళా పాల్ = దీని (ఈ వృక్షము) యొక్క శాఖలు చిగుళ్ళు; **గుణ్వాతేవ్తి**= గుణము విషయములచే; **సేవ్డి ఫేలన్ఛు** = అన్ని వైపుల వ్యాపించియున్నవి; **యే లోకేమా** = ఈ (మనుష్య) లోకమున; **కర్మేర్ జడ్** = కర్మలనెడి మూలములు; **సేవడి** = అన్నివైపులకు; **ఫేలన్ఛ** = వ్యాపించియున్నవి.

దీని (ఈ వృక్షము) యొక్క శాఖలు చిగుళ్ళు గుణము విషయములచే అన్నివైపులకు వ్యాపించియున్నవి. ఈ (మనుష్య) లోకమున కర్మలనెడి మూలములు అన్నివైపులకు వ్యాపించి యున్నవి.

న రూప మస్యేహ తథోపలభ్యతే నాంతో న చాదిర్న చ సంప్రతిష్ఠా
అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూలమ్ అసంగశస్త్రేణ దృఢేన ఛిత్వా

గీ.గా. వో ఝూడేర్ఛేని శురూనాఖీర్ దిసాయేన
విరాగేతి కాట్నే వో ఝూడేర్సే జడేవ్న 15/3

క.ఛే. వో, ఝూడేర్, ఛేని, శురూన్, ఆఖీర్, దిసాయేన
విరాగేతి, కాట్నే, వో, ఝూడేర్, సే, జడేవ్న

దిసాయేున = కనిపించుటకు; **వో ఝాడేర్** = ఆ వృక్షానికి; **శురూన్ ఆఖీర్ ఛేని**= ఆది అంత్యములు లేవు; **వో ఝాడేర్సే** = ఆ వృక్షము యొక్క అన్ని; **జడేవ్న** = వేర్లను; **విరాగేతి కాట్నో** = విరాగముతో ఖండించాలి.

ఆ వృక్షానికి ఆది అంతములు కనిపించవు. ఆ వృక్షము యొక్క అన్ని వేర్లను విరాగంతో ఖండించాలి.

తతఃపదం తత్పరిమార్గితవ్యం యస్మిన్ గతా న నివర్తంతి భూయః
తమేవ చాద్యం పురుషం ప్రపద్యే యతః ప్రవృత్తిః ప్రసృతా పురాణీ

గీ.గా. సంసారేతి ఛూటన్పావణో పరమేన
సమోర్ ఢూండన్ధావ్నో వో ఝాడేన్ధ్రోజేన 15/4

క.ఛే. సంసారేతి, ఛూటన్, పావణో, పరమేన
సమోర్, ఢూండన్, ధావ్నో, వో, ఝాడేన్, ధ్రోజేన

సంసారేతి = సంసారములనుండి; **ఛూటన్** = విముక్తి పొంది; **పావణో పరమేన** = పరమాత్మను పొందాలి; **వో ఝాడేన్** = ఆ వృక్షాన్ని; **ధ్రోజేన**= ధరించియున్నతనిని; **సమోర్**= సరిగా; **ఢూండన్ధావ్నో** = వెతికి కొలవాలి.

సంసారములనుండి విముక్తి పొంది పరమాత్మను పొందాలి. ఆ వృక్షాన్ని ధరించియున్నతనిని సరిగా వెతికి కొలవాలి.

నిర్మానమోహా జితసంగదోషా అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్తకామాః
ద్వంద్వైర్విముక్తాః సుఖదుఃఖ సంజ్ఞైః గచ్ఛంత్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్

గీ.గా. మాన్లాలచ్నరేన్ జో ఛోడ హూఁస్సక్దకేవ్న
మార్బన్నాశ్రూప్ మళ అచల్మనే వాళేవ్న 15/5

క.ఛే. మాన్, లాలచ్, న, రేన్, జో, ఛోడ, హూఁస్, సక్, దకేవ్న
మార్, బనా, నాశ్, రూప్, మళ, అచల్, మనే, వాళేవ్న

మాన్ = అభిమానము; **లాలచ్నరేన్** = మోహములు లేక; **హూఁస్నక్దకేవ్న** = కోర్కెలు సుఖదుఃఖాలను; **జో ఛోడ** = ఎవరైతే త్యజిస్తారో; **అచల్ మనే వాళేన** = (అట్టి) స్థిర మనసుగలవారికి; **మార్ బన్నాశ్ రూప్** = నా అవినాశి రూపము; **మళ** = లభించును.

అభిమానము మోహములు లేక కోర్కెలు సుఖదుఃఖాలను ఎవరైతే త్యజిస్తారో (అట్టి) స్థిర మనసుగల వారికి నా అవినాశి రూపము లభించును (దర్శనము లభించును).

న తద్భాసయతే సూర్యో న శశాంకో న పావకః
యద్గత్వా న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ

గీ.గా. పరం ధామ్ ఝూఁక బన్చాంద్దాడేర్ వజాళేతి
పరమ్ ధామేన్ పావతో వూ ర బేజన్మేతి 15/6

క.ఛే. పరం ధామ్, ఝూఁక, బన్, చాంద్, దాడేర్, వజాళేతి
పరమ్, ధామేన్, పావతో, వూ ర, బేజన్మేతి

పరం ధామ్ = పరమపదము; **చాంద్దాడేర్** = సూర్యచంద్రుల; **బన్ వజాళేతి** = ప్రకాశము లేకనే; **ఝూఁక** = ప్రకాశించును; **పరమ్ ధామేన్ పావ తో** = పరమధామమును పొందినచో; **ర బేజనమేతి** = మరుజన్మ ఉండదు.

పరమపదము సూర్యచంద్రుల ప్రకాశము లేకనే ప్రకాశించును. అట్టి పరమ ధామమును పొందినచో మరుజన్మ ఉండదు.

మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతః సనాతనః
మనః షష్ఠానీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి

గీ.గా. జీవ్వా ఛ తేటేర్ తనేవుమా మార్యేక్ అంశ్వేన్
జక్కోజ్ ఖీంచూ కర పర్కృర్తిర్మార్ కళాంగ్సేన్ 15/7

క.ఛే. జీవ్, వ్హా, ఛ, తేటేర్, తనేవుమా, మార్యేక్, (S)అంశ్వేన్
జక్కోజ్, ఖీంచూ, కర, పర్కుర్తిర్, మార్, కళాంగ్, సేన్

మార్యేక్ అంశ్వేన్ = నా ఒక్క అంశ; **తనేవుమా** = దేహముల యందు; **తేటేర్** = సనాతనమైన; **జీవ్హావేన్ ఛ** = ఆత్మయై ఉన్నది; **జక్కోజ్ పర్కుర్తిర్మార్** = అదియే ప్రకృతియందున్న; **కళాంగ్సేన్** = ఇంద్రియాలన్నింటిని; **ఖీంచూకర** = ఆకర్షించుచున్నది.

నా ఒక్క అంశ దేహములయందు సనాతనమైన ఆత్మయై ఉన్నది. అదియే ప్రకృతియందున్న ఇంద్రియాలన్నింటిని ఆకర్షించుచున్నది.

శరీరం యదవాప్నోతి యచ్చాప్యుత్క్రామతీశ్వరః
గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గంధానివాశయాత్

గీ.గా. వాళ్వా ఫేల వాఁసేర్జాగేవ్తి వాఁసేవూన్లేన్
వోర్జుఁ జీవ్ తనేన్ఛోడ మన్కళాంగేవున్లేన్ 15/8

క.ఛే. వాళ్, వ్హా, ఫేల, వాఁసేర్, జాగేవ్తి, వాఁసేవూన్, లేన్
వోర్జుఁ, జీవ్, తనేన్, ఛోడ, మన్, కళాంగేవున్లేన్

వాఁసేర్ జాగేవ్తి = గంధముల స్థానమునుండి; **వో వాఁసేవూన్లేన్** = ఆ గంధములను గ్రహించి; **వాళ్వా ఫేల** = గాలి వ్యాపించును; **వోర్జుఁ జీవ్** = ఆ విధంగా ఆత్మ; **మన్కళాంగేవున్లేన్** = మనస్సు ఇంద్రియాలను గ్రహించి; **తనేన్ఛోడ** = శరీరమును విడుచును.

గంధముల స్థానమునుండి ఆ గంధములను గ్రహించి గాలి వ్యాపించును. ఆ విధంగా ఆత్మ మనస్సు ఇంద్రియాలను గ్రహించి ఒక శరీరమును విడిచి మరియొక్క శరీరమును ధరించును.

శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనం ఘ్రాణమేవ చ
అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుపసేవతే

**గీ.గా. కానాంకి ఖాల్డి నాక్జీబ్ మనేవూరాౖసేవ్తి
కళాలేన్భోగ జీవ్ వాతేవ్న కళాంగేవ్తి** **15/9**

క.ఛే. కాన్, ఆంకి, ఖాల్డి, నాక్, జీబ్, మనేవూర్, ఆౖసేవ్తి
కళాలేన్, భోగ జీవ్, వాతేవ్న, కళాంగేవ్తి

కాన్ ఆంకి = చెవులు కళ్ళు; **ఖాల్డి నాక్** = చర్మము ముక్కు; **జీబ్ మనేవూ రాౖసేవ్తి** = నాలుక మనసు యొక్క ఆశ్రయములతో; **జీవ్ వాతేవ్న** = జీవుడు విషయాలను; **కళాంగేవ్తి** = ఇంద్రియాలతో; **కళాలేన్భోగ** = గ్రహించి అనుభవించును.

చెవులు, కళ్ళు, చర్మము, ముక్కు, నాలుక, మనసు యొక్క ఆశ్రయములతో జీవుడు విషయాలను ఇంద్రియాలతో గ్రహించి అనుభవించును.

*ఉత్క్రామంతం స్థితం వాపి భుంజానం వా గుణాన్వితమ్
విమూఢా నానుపశ్యన్తి పశ్యన్తి జ్ఞానచక్షుషః*

**గీ.గా. జీవ్ గుణేవుతి భోగన్ రన్ ఛోడ తనేన
జేన్కళాలేని అగ్యానీన్ కళ గ్యానీన** **15/10**

క.ఛే. జీవ్, గుణేవుతి, భోగన్, ర అన్, ఛోడ, తనేన
జేన, కళాలేని, అగ్యానీన్, కళ, గ్యానీన

జీవ్ గుణేవుతి భోగన్= ఆత్మ గుణములతో భోగించును; **ర అన్** = ఉండును మరియు; **ఛోడ తనేన**= శరీరమును విడుచును; **జేన అగ్యానీ**= దీనిని అజ్ఞాని; **కళాలేని** = తెలుసుకొనలేడు; **కళ గ్యానీన** = జ్ఞాని తెలుసుకోగలుగును.

ఆత్మ భోగించును మరియు గుణములతో ఉండును. శరీరమును విడుచును. దీనిని అజ్ఞాని తెలుసుకొనలేడు కాని జ్ఞాని తెలుసుకోగలుగును.

యతంతో యోగినశ్చైనం పశ్యంత్యాత్మన్యవస్థితమ్
యతంతోऽప్యకృతాత్మానో నైనం పశ్యంత్యచేతసః

గీ.గా. పర్యాసీ యోగి కళాల జీవేర్తత్త్వేన
పర్యాస్ కరతి కళేని వూ అగ్యానీవ్న 15/11

క.ఛే. పర్యాసీ, యోగి, కళాల, జీవేర్ తత్త్వేన
పర్యాస్, కరతి, కళేని, వూ, అగ్యానీవ్న

జీవేర్ తత్త్వేన = ఆత్మ తత్త్వమును; **పర్యాసీ యోగి** = ప్రయత్నించు యోగి; **కళాల** = తెలుసుకొనును; **పర్యాస్ కరతి** = ప్రయత్నించినను; **వూ** = ఆ తత్త్వము; **అగ్యానీవ్న** = అజ్ఞానులకు; **కళేని** = తెలియదు.

ఆత్మ తత్త్వమును (ఆత్మసాక్షాత్కారము కొరకు) ప్రయత్నించు యోగి తెలుసుకొనును. ప్రయత్నించినను ఆ తత్త్వము అజ్ఞానులకు తెలియదు.

యదాదిత్యగతం తేజో జగద్భాసయతేऽఖిలమ్
యచ్చంద్రమసి యచ్చాగ్నౌ తత్తేజో విద్ధి మామకమ్

గీ.గా. తేజ్జో చాందన్ దాడేర్ వజాళో క్రో జగేన్
తూఁ కళాల అర్జున వూ సే మారజ్ తేజ్కేన్ 15/12

క.ఛే. తేజ్, జో, చాందన్, దాడేర్, వజాళో, క్రో, జగేన్
తూఁ, కళాల, అర్జున, వూ, సే, మారజ్, తేజ్, కేన్

అర్జున = ఓ అర్జున! **జగేన్** = జగత్తును; **జో వజాళో క్రో** = ప్రకాశింప చేస్తున్నటువంటి; **చాందన్ దాడేర్ తేజ్** = సూర్య చంద్రుల తేజస్సు; **వూ సే** = అది అంతా; **మారజ్ తేజ్ కేన్** = నా తేజస్సేనని; **తూఁ కళాల** = నీవు తెలుసుకొనుము.

ఓ అర్జున! జగత్తును ప్రకాశింప చేస్తున్నటువంటి సూర్యచంద్రుల తేజస్సు అది అంతా నా తేజస్సేనని నీవు తెలుసుకొనుము.

గామావిశ్య చ భూతాని ధారయామ్యహమోజసా
పుష్ణామి చౌషధీః సర్వాః సోమో భూత్వా రసాత్మకః

గీ.గా. మ ధర్తీమా రేన్ధ్రో సే చాల్నచాలేవూన్
మ చాందేరమ్రత్వేన్ పోష్రో జడిబూటీవూన్ 15/13

క.ఛే. మ, ధర్తీమా, రేన్, ధ్రో, సే, చాల్, న, చాలేవూన్
మ, చాందేర్, అమ్రత్వేన్, పోష్రో, జడి, బూటీవూన్

మ ధర్తీమా రేన్ = నేను పృథ్వి యందుండి; **సే చాల్న చాలేవూన్** = సకల చరాచరములను; **ధ్రో** = ధరించి ఉన్నాను; **మ** = నేను; **చాందేరమ్రత్వేన్**= చంద్రుడి అమృతమునై; **జడిబూటీవూన్** = వనస్పతులను; **పోష్రో** = పోషించుచున్నాను.

నేను పృథ్వి యందుండి సకల చరాచరములను ధరించి ఉన్నాను. నేను చంద్రుడి అమృతమునై వనస్పతులను పోషించుచున్నాను.

అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః
ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధమ్

గీ.గా. మ సేర్మా సాఁస్ నసాఁస్వేవ్తి పచనేరాగ్వేన్
మ గాళ్రోచుఁ వో చారీ ఖోరాకేవూరన్నేన్ 15/14

క.ఛే. మ, సేర్మా, సాఁస్, నసాఁసేవ్తి, పచనేర్, ఆగ్, వేన్
మ, గాళ్రోచుఁ, వో, చారీ, ఖోరాకేవూర్, ఆన్నేన్

మ సేర్మా = నేను ప్రాణులన్నింటిలో; **సాఁస్ నసాఁసేవ్తి** = శ్వాస నిశ్వాసలతో కూడి; **పచనేరాగ్వేన్** = పచనాగ్నినై; **వో చారీ** = ఆ నాలుగు విధాలైన;

ఖోరాకేవ రన్నేన్ = భుజించే పదార్థములను; **మ గాళ్రోచుం** = నేను జీర్ణము చేయుచున్నాను.

నేను ప్రాణులన్నింటిలో శ్వాస నిశ్వాసలతో కూడి పచనాగ్నినై ఆ నాలుగు విధాలైన భుజించే పదార్థములను నేను జీర్ణము చేయుచున్నాను.

సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టో మత్తఃస్మృతిర్జ్ఞానమపోహనంచ
వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో వేదాంతకృద్వేదవిదేవ చాహమ్

గీ.గా. మ సేర్దలేమారేన్ హర్డో గ్యాన్గుమాన్దేరో
మ వేదేవ్తి మాలం వేరోన్ గ్యాని వేదేరో 15/15

క.ఫే. మ, సేర్, దలేమారేన్, హర్డో, గ్యాన్, గుమాన్, దేరో
మ, వేదేవ్తి, మాలం, వేరోన్, గ్యాని, వేదేరో

మ సేర్దలేమారేన్ = నేను అందరి మనసులో యుండి; **హర్డో గ్యాన్ గుమాన్దేరో**= స్మృతి జ్ఞానము సందేహముల నిచ్చుచున్నాను; **మ వేదేవ్తి** = నేను వేదములతో; **మాలం వేరోన్** = తెలియబడుచున్నాను మరియు; **గ్యాని వేదేరో** = వేదజ్ఞానినై యున్నాను.

నేను అందరి మనసులో ఉండి స్మృతి జ్ఞానము సందేహముల నిచ్చుచున్నాను. నేను వేదములతో తెలియబడుతున్నాను. మరియు వేద జ్ఞానినై యున్నాను.

ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ
క్షరః సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే

గీ.గా. జగేమా ఛ యేక్నాశేర్ అన్దాసర్బే నాశేర్
జీవ్యా ఛ బేనాశేరన్ పెదాస్సేర్తన్నాశేర్ 15/16

క.ఛే. జగేమా, ఛ, యేక్, నాశేర్, అన్, దూసర్, బేనాశేర్
జీవ్, వూ, ఛ, బేనాశేరన్, పెదాస్, సేర్, తన్, నాశేర్

జగేమా = జగత్తునందు; **ఛ యేక్ నాశేర్** = ఒకటి నశించునది; **అన్ దూసర్** = మరియు రెండవది; **బేనాశేరన్** = నాశనములేనిది; **పెదాస్ సేర్**= భూతములన్నింటి; **తన్నాశేర్** = శరీరములు నశించునవి.

జగత్తునందు ఒకటి నశించునది మరియు రెండవది నాశనము లేనిది ఆత్మ. అది నాశనములేనిది, భూతములన్నింటి శరీరములు నశించునవి.

ఉత్తమః పురుషస్త్వన్యః పరమాత్మేత్యుదాహృతః
యో లోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయ ఈశ్వరః

గీ.గా. వో దోయీాతి బడన్ పరం జీవ్వూ కేరారో
వూ తీన్లోక్ధరన్ పోష్రో అన్వూ బన్నాశేరో 15/17

క.ఛే. వో, దోయీాతి, బడన్, పరం, జీవ్, వూ, కేరారో
వూ, తీన్లోక్, ధరన్, పోష్రో, అన్, వూ, బన్నాశేరో

పరం జీవ్వూ = ఆ పరమాత్మ; **వో దోయీాతి** = ఆ రెండిటికన్న; **బడన్** = ఉత్తముడని; **కేరారో** = అనబడుచుచున్నాడు; **వూ తీన్లోక్** = అతడు ముల్లోకాలను; **ధరన్ పోష్రో** = ధరించి పోషించుచున్నాడు; **అన్వూ** = మరియు అతడు; **ఛ బన్నాశేరో**= నాశనము లేనివాడైయున్నాడు.

ఆ పరమాత్మ ఆ రెండిటికన్న ఉత్తముడని అనబడుచున్నాడు. అతడు ముల్లోకాలను ధరించి పోషించుచున్నాడు మరియు అతడు నాశనము లేనివాడైయున్నాడు.

యస్మాత్ క్షరమతీతోஉహం అక్షరాదపి చోత్తమః
అతోஉస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః

గీ.గా. కసన్కతో మ దోయి ఛేత్రేవూర్పరేరో
కేన్ వేదేవుమా మ పురుషోత్తం కెరారో 15/18

క.ఛే. కసన్కతో, మ, ధోయి, ఛేత్రేవూర్, పరేరో
కేన్, వేదేవుమా, మ, పురుషోత్తం, కెరారో

కసన్కతో = ఎందుకనగా; **మ దోయి ఛేత్రేవూర్** = నేను రెండు క్షేత్రములకు; **పరేరో** = అతీతుడను; **కేన్ మ** = అందుకని నేను; **వేదేవుమా**= వేదములలో; **పురుషోత్తంకెరారో** = పురుషోత్తముడనబడుచున్నాను.

ఎందుకనగా నేను రెండు క్షేత్రములకు (నాశనము, అవినాశనము) అతీతుడను. అందుచేత నేను వేదములలో పురుషోత్తముడనబడుచున్నాను.

యో మామేవమ సమ్మూఢో జానాతి పురుషోత్తమమ్
స సర్వవిద్భజతి మాం సర్వభావేన భారత

గీ.గా. అర్జున జో కళాల మన్పురుషోత్తం కేన్
అసో గ్యాని దాడి మన్భజ పరం దేవ్కేన్ 15/19

క.ఛే. అర్జున, జో, కళాల, మన, పురుషోత్తం, కేన్
అసో, గ్యాని, దాడి, మన, భజ, పరం, దేవ్, కేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మన పురుషోత్తం కేన్** = నన్ను పురుషోత్తముడని; **జో కళాల** = ఎవడు తెలుసుకొనునో; **అసోగ్యాని** = అలాంటి జ్ఞాని; **పరం దేవ్కేన్** = (నేను) పరమ దేవుడనని; **దాడిమన్భజ** = రోజు నన్ను భజిస్తాడు.

ఓ అర్జునా! నన్ను పురుషోత్తముడని ఎవడు తెలుసుకొనునో అలాంటి జ్ఞాని నేను పరమదేవుడనని రోజు నన్ను భజిస్తాడు.

ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రం ఇదముక్తం మయానఘ
ఏతద్ బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్ స్యాత్ కృతకృత్యశ్చ భారత

గీ.గా. వతాయో అర్జున ఈ రాస్భేదేర్ శాస్త్రేన
వేజా గ్యానిన్ పార్బడ్జా కళాలతో యేన 15/20

క.ఛే. వతాయో, అర్జున, ఈ రాస్, భేదేర్, శాస్త్రేన
వేజా, గ్యానిన్, పార్బడ్జా, కళాలతో, యేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **ఈ రాస్భేదేర్** = చాలా నిగూఢమైన ఈ; **శాస్త్రేన**= శాస్త్రాన్ని; **వతాయో** = చెప్పితిని; **యేన కళాలతో** = దీనిని తెలుసుకొన్నచో **వేజా గ్యానిన్** = జ్ఞానియై; **పార్బడ్జా** = అన్నిటినుండి విముక్తిని పొందుతాడు.

ఓ అర్జునా! చాలా నిగూఢమైన శాస్త్రాన్ని నీకు చెప్పితిని. దీనిని తెలుసుకొన్నచో జ్ఞానియై అతడు అన్నింటినుండి విముక్తిని పొందుతాడు అనగా పరమాత్మను చేరుకుంటాడు.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ పంద్రేర్గావో
పురుషోత్తం యోగ్ యేతి వేగోపూరో

* * *

అధ్యాయ్ సోళ

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

అభయం సత్త్వసంశుద్ధిః జ్ఞానయోగ వ్యవస్థితిః
దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయస్తప ఆర్జవమ్

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. **ధ్యాన్యానేప్రేర్ మన్సుత్రాన్ బన దర్హారేత్రేర్**
ధరం దేర్ వేద్వాచేర్ గురుపూజాన్ సే ఖేవేర్ 16/1

క.ఛే. ధ్యాన్, గ్యానేప రేర్, మన్, సుత్రాతి రేర్, బన డర్ హారేతిరేర్
ధరం దేర్, వేద్ వాచేర్, గురుపూజాన్, సే ఖేవేర్

ధ్యాన్యానేప రేర్ = ధ్యానము జ్ఞానమందుండుట; **బన డర్ హారేతి రేర్** = భయము కోరికలు లేకుండుట; **మన్సుత్రాత్రేర్** = పవిత్రమైన మనసుతో నుండుట; **అన్సే** = మరియు అన్నింటిని; **ఖేవేర్** = సహించుట; **ధరం దేర్** = దానము చేయుట; **గురుపూజాన్** = గురువులను పూజించుట మరియు; **వేద్ వాచేర్** = వేదములు పఠించుట.

ధ్యానము జ్ఞానమందుండుట, భయము కోరికలు లేకుండుట, పవిత్రమైన మనసుతో నుండుట మరియు అన్నింటిని సహించుట, దానము చేయుట గురువులను పూజించుట మరియు వేదములు పఠించుట

అహింసా సత్యమక్రోధః త్యాగః శాంతిరపైశునమ్
దయా భూతేష్వలోలుప్త్వం మార్దవం హ్రీరచాపలమ్

గీ.గా. **బన్రీస్ త్యాగహింసా సాసోన్ శాంతేతిరేరో**
బనాశా దయాత్రేరోన్ బేకాం న కరేరో 16/2

క.ఫే. బ(న్రీస్, త్యాగ్, అహింసా, సాసోన్, శాంతేతి, రేరో
బనా, ఆశా, దయాతి, రేరోన్, బేకాం, న, కరేరో

సాసో = నిజవర్తన; **అహింసాన్** = అహింసను పాటించుట మరియు; **బ(న్రీస్** = కోపము లేకుండుట; **శాంతేతి రేరో** = శాంతమైన మనసుతో ఉండుట; **త్యాగ్** = త్యాగము చేయుట; **దయాతి రేరోన్** = దయతోయుండుట; **బనాశా** = ఆశల లేకుండుట; **బేకాం** = వ్యర్థకర్మలు; **న కరేరో** = చేయకుండుట.

నిజవర్తన, అహింసను పాటించుట, మరియు కోపము లేకుండట, శాంతమైన మనసుతో ఉండుట, త్యాగము చేయుట, దయతో ఉండుట ఆశలు లేకుండుట, వ్యర్థకర్మలు చేయకుండుట.

తేజః క్షమా ధృతిః శౌచమ్ అద్రోహో నాతిమానితా
భవంతి సంపదం దైవీమ్ అభిజాతస్య భారత

గీ.గా. సమా తేజ్బేవల్బచన్ హిమ్మత్ మానేవ్తిరేర్
సు(త్రాపణ్యే సే కణ్ణి తో దేవ్గుణి నరేర్ 16/3

క.ఫే. సమా, తేజ్, బేవల్బచన్, హిమ్మత్, మానేవ్తి, రేర్
(KP)సు(త్రాపణ్, యే, సే, కణ్ణి, తో, దేవ్, గుణీ, నరేర్

సమా = క్షమా గుణము కలిగి యుండుట; **తేజ్** = తేజస్సుతో యుండుట; **బేవల్బచన్** = తరతమ భావము లేకుండుట; **హిమ్మత్** = ధైర్యము; **మానేవ్తిరేర్** = అభిమానముతో నుండుట; **సు(త్రాపణ్** = పవి(త భావముండుట; **యే సే కణ్ణి తో** = ఈ బుద్దులన్ని; **దేవ్గుణీ** = దేవగుణము గల; **నరేర్** = పురుషుడివి.

క్షమా గుణము కలిగి యుండుట, తేజస్సుతో ఉండుట, తరతమ భావము లేకుండుట, ధైర్యము అభిమానముతో నుండుట, పవి(త భావముండుట, ఈ బుద్ధులన్నీ దేవగుణముగల పురుషుడివి.

దంభో దర్పోఽభిమానశ్చ క్రోధః పారుష్యమేవ చ
అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ సంపదమాసురీమ్

గీ.గా. కపట్ ఠాట్రీస్ అగ్యానన్ బనా దయాతి రేర్
కన ర్యే సే కణ్ణి తో దానా గుణీ నరేర్ 16/4

క.ఫే. కపట్, ఠాట్, రీస్, అగ్యానన్, బనా, దయాతి, రేర్
కనర్, యే, సే, కణ్ణి, తో, దానా, గుణీ, నరేర్

కపట్ = కపటము; **ఠాట్రీస్** = దర్పము క్రోధము; **అగ్యానన్** = అజ్ఞానము మరియు; **కనర్** = గర్వము, **బనాదయాతి రేర్** = దయ లేకుండుట; **యే సే కణ్ణి తో** = ఇవన్నీ గుణాలు; **దానా గుణీ** = దానవ గుణముగల; **నరేర్** = పురుషుడివి.

కపటము, దర్పము, క్రోధము, అజ్ఞానము మరియు గర్వముతో ఉండుట, దయలేకుండుట, ఇవన్నీ దానవగుణముగల పురుషుడి గుణాలు.

దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబంధాయాసురీ మతా
మా శుచః సంపదం దైవీమ్ అభిజాతోఽసి పాండవ

గీ.గా. దేవ్గుణీన్మళుమ్క్తి దానా గుణ్భంద్కర్మేవ్తి
దేవ్గుణ్తార్ఛ అర్జున కాళ్జీన్ఛోడ్మనేతి 16/5

క.ఫే. దేవ్, గుణీన్, మళ, ముక్తి, దానా, గుణ్, భంద, కర్మేవ్తి
దేవ్, గుణ్, తార్, ఛ, అర్జున, కాళ్జీన్, ఛోడ్, మనేతి

దేవ్గుణీన = దేవగుణగల వారికి; **మళుమ్క్తి** = ముక్తి లభించును; **దానా గుణ్** = దానవ గుణము; **భంద కర్మేవ్తి** = కర్మలతో బంధించబడును; **అర్జున** = ఓ అర్జునా!; **దేవ్గుణ్ తార్ఛ** = నీది దేవగుణమైయున్నది; **కాళ్జీన** = వ్యాకులతలను; **ఛోడ్మనేతి** = మనసునుండి తొలగింపుము.

దేవగుణముగల వారికి ముక్తి లభించును. దానవ గుణము కర్మలతో బంధించబడును. ఓ అర్జునా! నీది దేవగుణమై యున్నది. వ్యాకులతలను మనసునుండి తొలగింపుము.

ద్వౌ భూతసర్గౌ లోకేஉస్మిన్ దైవ ఆసుర ఏవ చ
దైవో విస్తరశః ప్రోక్తః ఆసురం పార్థ మే శృణు

గీ.గా. ది గుణ్ఛ జగేమా ఏక్దానారన్ ఏక్దేవేర్
దేవేర్గుణ్మ వతాయోన్ సామళ్వో గుణ్దానార్ 16/6

క.ఛే. ది, గుణ్, ఛ, జగేమా, ఏక్, దానారన్, ఏక్, దేవేర్
దేవేర్, గుణ్, మ, వతాయోన్, సామాళ్, వో, గుణ్, దానార్

జగేమా = జగత్తునందు; **ది గుణ్ ఛ** = రెండు గుణములున్నవి; **ఏక్ దానారన్** = ఒకటి దానవగుణము; **ఏక్దేవేం** = మరొకటి దేవగుణము; **దేవేర్ గుణ్ మ** = నేను దేవగుణాల్ని; **వతాయోన్** = తెలిపితిని మరియు; **వో గుణ్ దానార్** = ఆ దానవగుణాల్ని; **సామళ్** = వినుము.

జగత్తునందు రెండు గుణములున్నవి ఒకటి దానవగుణము మరొకటి దేవగుణము. నేను దేవగుణాలను తెలిపితిని మరియు ఆ దానవగుణాల్ని వినుము.

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదురాసురాః
న శౌచం నాపి చాచారో న సత్యం తేషు విద్యతే

గీ.గా. న కళ ధరం బేధరం దానా గుణీవ్న
న రన్నకళ సాస్చాల్ సుత్రాత్రేర్ ఆసేవ్న 16/7

క.ఛే. న, కళ, ధరం, బేధరం, దానా, గుణీవ్న
న ర, అన్, న కళ, సాస్చాల్, సుత్రాతి, రేర్, ఆసేవ్న

దానా గుణీవ్న = దానవ గుణము కలవారికి; **న కళ ధరం బేధరం** = ధర్మాధర్మములు తెలియవు; **ఆసేవ్న** = అలాంటి వారికి; **సాస్చాల్ న ర అన్** = నిజవర్తన ఉండదు మరియు; **సు(త్రా(తేర్ న కళ** = శుచితో యుండుట తెలియదు.

దానవ గుణము కలవారికి ధర్మాధర్మములు తెలియవు. అలాంటి వారికి నిజవర్తన ఉండదు. శుచితో ఉండుట తెలియదు.

అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరమ్
అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకమ్

గీ.గా. కేల దానాగుణీ జగేన లబారికేన్
క దేవ్ ఛేనీకేనన్ హరజ్ ఛ సేర్కారణ్కేన్ 16/8

క.ఛే. కేల, దానాగుణీ, జగేన, లబారికేన్
క, దేవ్, ఛేనీకేన్, అన్, హరజ్, ఛ, సేర్, కారణ్, కేన్

దానాగుణీ = దానవగుణము కలవారు; **జగేన** = జగత్తును; **లబారికేన్ కేల** = అసత్యమని అనుకుంటారు; **దేవ్ ఛేనీకేన్** = దేవుడు లేడని అనుకుంటారు; **అన్ హరజ్** = మరియు కామమే; **ఛ సేర్ కారణ్** = అన్నింటికి హేతువై; **కేన్ క** = ఉన్నదని అంటారు.

దానవగుణముకలవారు జగత్తును అసత్యమని అనుకుంటారు. దేవుడు లేడని అనుకుంటారు మరియు కామమే అన్నింటికి హేతువై ఉన్నదని అంటారు.

ఏతాం దృష్టిమవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః
ప్రభవంత్యుగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః

గీ.గా. వో చాలేరసరేతి మన్గుణ్ ఘటసేన
వేలాపాడ సేనజ్జన్మ జగ్నాశ్కరేన 16/9

క.ఛే. వో, చాలేర్, అసరేతి, మన్, గుణ్, ఘట, అసేన
వేలా, పాడ, సేనన్, జన్మ, జగ్, నాశ్, కరేన

వో చాలేరసరేతి = ఆ ప్రవర్తన ప్రభావముతో; **మన్ గుణ్** = మనసు బుద్ధి; **ఘట అసేన** = అలాంటి వారికి మందగించును; **సేన వో వేలాపాడ** = వారు అందరిని కష్ట పెట్టుదురు; **అన్** = మరియు; **జగేన్నాశ్కరేన** = జగత్తును నాశనముచేయుటకు; **జన్మ** = జన్మించుచుందురు.

ఆ ప్రవర్తన ప్రభావముతో మనసు బుద్ధి అలాంటి వారికి మందగించును. వారు అందరిని కష్ట పెట్టుదురు మరియు జగత్తును నాశనముచేయుటకు జన్మించుచుందురు.

కామమాశ్రిత్య దుష్పూరం దంభమానమదాన్వితాః
మోహాద్గృహీత్వా సద్గ్రాహాన్ ప్రవర్తంతేఽశుచివ్రతాః

గీ.గా. పూర్వ న జే హూఁసేవూర్ అస్రేర్ అగ్యానేతి
ఫరూకర్వో కనర్ ఠాట్ మస్తీ ఖోట్చాలేవ్తి 16/10

క.ఛే. పూర్వ, న, జే, హూఁసేవూర్, అస్రేర్, అగ్యానేతి
ఫరూకర, వో, కనర్, ఠాట్, మస్తీ, ఖోట్, చాలేవ్తి

న పూర్వ = ఫలించని; **జే హూఁసేవూర్** = ఆ కోరికల; **అస్రేర్** = ప్రభావముతో; **అగ్యానేతి** =అజ్ఞానముతో; **కనర్ ఠాట్** = గర్వము దర్పము; **మస్తీ** = మదము; **ఖోట్చాలేవ్తి** = దుష్టాచరణ ములతో; **ఫరూకర్వో** = వారు తిరుగాడుచుందురు.

ఫలించని కోరికల ప్రభావముతో, అజ్ఞానముతో, గర్వము దర్పము మదము, దుష్టాచరణములతో వారు తిరుగాడుచుందురు. (ప్రవర్తిస్తుంటారు).

చింతామపరిమేయాం చ ప్రలయాంతాముపాశ్రితాః
కామోపభోగపరమాః ఏతావదితి నిశ్చితాః

గీ.గా. మోతే తాణు వో రాస్రాస్ హాయిావూమా రేరేన్
మస్రకాడ భోగ్సాయేపన్ కేల వూజ్ సక్కేన్ 16/11

క.ఛే. మోతే, తాణు, వో, రాస్, హాయిావూమా, రేరేన్
మన్, రకాడ, భోగ్సాయేషన్, కేల, వూజ్, సక్కేన్

మోతే తాణు = మృత్యువు దాకా; **వో రాస్రాస్** = వారు చాలచాల; **హాయిావూమా** = చింతలలో; **రేరేన్** = ఉంటూ; **భోగ్సాయేపన్** = భోగాలనుభవించుటపై ; **మస్రకాడ అన్** = మనసు ఉంచుతారు మరియు; **వూజ్ సక్కేన్ కేల** = అదే నిజమైన సుఖమని అనుకుంటారు.

మృత్యువు దాకా వారు చాల చింతలలో ఉంటూ భోగాలను అనుభవించుటపై మనసును ఉంచుతారు. మరియు అదే నిజమైన సుఖమని అనుకుంటారు.

ఆశాపాశశతైర్బద్ధాః కామక్రోధ పరాయణాః
ఈహంతే కామభోగార్థమ్ అన్యాయేనార్థసంచయాన్

గీ.గా. భందన్వో హూఁసన్రీసేవ్తి సే భోగ్సాయేన
బేమానేతి పర్యాస ధన్దౌలత్పాయేన 16/12

క.ఛే. భందన్, వో, హూఁసన్, రీసేవ్తి, సే, భోగ్, పాయేన
బేమానేతి, పర్యాస, ధన్, దౌలత్, పాయేన

హూఁస్రీసేవ్తి = కోరిక క్రోధములతో; **భందన్వొ** = వారు బంధింపబడి; **సేభోగ్సాయేన** = అన్ని భోగాలను పొందుటకు; **బేమానేతి** = అన్యాయముతో; **ధన్దౌలత్పాయేన** = సంపదను పొందుటకు; **పర్యాస**= ప్రయత్నిస్తారు.

కోరిక క్రోధములతో వారు బంధింపబడి అన్నిభోగాలను పొందుటకు, అన్యాయముతో సంపదను పొందుటకు ప్రయత్నిస్తారు.

ఇదమద్య మయా లబ్ధమ్ ఇమం ప్రాప్స్యే మనోరథమ్
ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్ధనమ్

గీ.గా. కేల వో హూఁస్బూరో కర్లో ఆజ్మళ జేతి
కేల ధన్మళ జాదా వోర్కన ఛ జేతి 16/13

క.ఛే. కేలావో, హూఁస్బూరో, కర్లో, ఆజ్, మళ, జేతి
కేల, ధన్, మళ జాదా, వోర్కన, ఛ, జేతి

ఆజ్మళ జేతి = ఈ రోజు లభించిన దానితో; **హూఁస్బూరో కర్లో** = కోరికలు తీర్చుకోవాలని; **కేల వో**= వారనుకుంటారు; **వోర్కన ఛ జేతి** = తమ వద్ద నున్నదానికన్నను; **ధన్మళ జాదా** = ఎక్కువ ధనము దొరకునని; **కేల** = అనుకుంటారు.

ఈ రోజు లభించిన దానితో కోరికలు తీర్చుకోవాలని వారనుకుంటారు. తమవద్ద నున్నదానికన్నను ఎక్కువ ధనము దొరుకునని అనుకుంటారు.

అసౌ మయా హతః శత్రుః హనిష్యే చాపరానపి
ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్ సుఖీ

గీ.గా. వో కేల వేరీన్మారన్ వేరి సే మరకేన్
వోజ్ పర్భు ధన్దారి బళ్వానన్ సక్పావూకేన్ 16/14

క.ఛే. వో, కేల, వేరీన్, మారన్, వేరి, సే, మరకేన్
వోజ్, (KP,S)పర్భు, ధన్దారి, బళ్వానన్, సక్, పావూకేన్

వో వేరీన్మారన్ = తామే శత్రువులను చంపుదుమని; **వేరి సే మరకేన్** = శత్రువులందరు చస్తారని; **వోజ్ పర్భుకేన్** = తామే ప్రభువులమని; **బళ్వానన్**= బలవంతులమని; **ధన్ధారి** = ధనవంతులమని; **సక్వావూకేన్** = సుఖములు అనుభవించు వారని; **కేల** = అనుకుంటారు.

తామే శత్రువులను చంపుదుమని, శత్రువులందరు చస్తారని, తామే ప్రభువుమని, బలవంతులమని, ధనవంతులమని, సుఖములు అనుభవించు వారిని అనుకుంటారు.

ఆఢ్యోऽభిజనవానస్మి కోऽన్యోऽస్తి సదృశో మయా
యక్ష్యే దాస్యామి మోదిష్య ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః

గీ.గా. కర దాన్యగ్నన్ ఆచ్వలాదేవ్మా జన్మేకేన్
కేల వో వుందూర్బరోబర్కోయి ఛేనికేన్ 16/15

క.ఛే. కర, దాన్, యగ్నన్, ఆచ్, వలాదేవ్మా, జన్మేకేన్
కేల, వో, వుందూర్, బరోబర్, కోయి, ఛేనికేన్

ఆచ్వలాదేవ్మా = గొప్పవంశములలో; **జన్మేకేన్**= జన్మించామని; **దాన్యగ్న కర** = దానయజ్ఞములు చేస్తారు; **వుందూర్ బరోబర్** = వారితో సమానులు; **కోయి ఛేనికేన్** = ఎవరూ లేరని; **కేల వో** = వారు అనుకుంటారు.

గొప్పవంశములలో జన్మించామని, దానయజ్ఞములు చేస్తారు. వారితో సమానులు ఎవరూ లేరని వారు అనుకుంటారు.

అనేకచిత్తవిభ్రాంతాః మోహజాలసమావృతాః
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతి నరకేऽశుచౌ

గీ.గా. హనుకేలేన్ దానార్గుణీ చంచల్మనేతి
హరేవుమా ఆన్ నర్కేమా పడ లాల్చేతి 16/16

క.ఛే. హనుకేలేన్, దానార్గుణీ, చంచల్, మనేతి
హరేవుమా, ఆన్, నర్కేమా, పడ, లాల్చేతి

దానార్గుణీ = దానవ గుణముకలవారు; **హనుకేలేన్** = ఈ విధంగా అనుకొని; **చంచల్మనేతి** = చిత్త చాంచల్యముతో; **హరేవుమా ఆన్** = కామాసక్తులై; **లాల్చేతి** = మోహముతో; **నర్కేమా పడ** = నరకములో పడతారు.

దానవ గుణముకలవారు ఈ విధంగా అనుకొని చిత్త చాంచల్యముతో కామాసక్తులై మోహముతో నరకములో పడతారు.

ఆత్మసంభావితాః స్తబ్ధా ధనమానమదాన్వితాః
యజంతే నామయజ్ఞైస్తే దంభేనావిధిపూర్వకమ్

గీ.గా. కనరేతిన్ సేతి బడన్కేన్ ధన్మానేతి
కర్యగ్నేవ్న నేకీ వాసు మస్తీ తాటేవ్తి 16/17

క.ఛే. (PP)కనరేతిన్, సేతి, బడన్, కేన్, ధన్, మానేతి
కర, యగ్నేవ్న, నేకీ, వాసు, మస్తీ, (PP)తాటేవ్తి

కనరేతిన్ = గర్వముతోను; **సేతి బడన్కేన్** = అందరికన్న శ్రేష్టులమని; **ధన్మానేతి** = ధనగర్వముతో; **నేకీ వాసు** = కీర్తి కోసము; **మస్తీ తాటేవ్తి** = మద దర్పములతో; **కర్యగ్నేవ్న** = యజ్ఞాలను చేయుదురు.

గర్వముతోను, అందరికన్న శ్రేష్ఠులమని, ధనగర్వముతో కీర్తికోసము మదదర్పములతో యజ్ఞాలను చేయుదురు.

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః
మామాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషంతోఽభ్యసూయకాః

గీ.గా. ఘూండో కర సేన్వో కనర్బళ్ హూఁస్రీసేవ్తి
ఘాండు కర్వోరన్సేర్మార్ పర్మేన్వో గుణేవ్తి 16/18

క.ఛే. [PP]ఘూండో, కర, సే న, వో, కనర్, బళ్, హూఁస్, రీసేవ్తి
ఘాండు, కర, వోరన్, సేర్మార్, పర్మేన్, వో, గుణేవ్తి

కనర్ = గర్వము; **బళ్** = బలము; **హూఁస్రీసేవ్తి** = కామము క్రోధములతో; **సేన వో** = వారు అందరిని; **ఘూండో కర** = అపనిందల పాలు చేస్తారు; **వోరన్ సేర్మార్** = తమలోని మరియు అందరిలోని; **పర్మేన** = పరమాత్మను; **వో గుణేతివ్తి** = ఆ గుణ ప్రభావములతో; **ఘాండు కర** = దూషిస్తుంటారు.

గర్వము, బలము, కామము, క్రోధములతో వారు అందరిని అపనిందలపాలు చేస్తారు. తమలోని మరియు అందరిలోని పరమాత్మను ఆ గుణప్రభావములతో దూషిస్తుంటారు.

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్ సంసారేషు నరాధమాన్
క్షిపామ్యజస్రమశుభాన్ ఆసురీష్వేవ యోనిషు

గీ.గా. ఘణ్పాపీన్ తరేపాడే వాళేన్యే లోకేమా
ఘూల్రో మ రాస్వణా దానార్గుణీ జన్మేవ్మా 16/19

క.ఛే. ఘణ్, పాపీన్, తరేపాడే, వాళేన్, యే, జగేమా
ఘూల్రో, మ, రాస్వణా, దానార్, గుణీ, జన్మేవ్మా

ఘణ్పాపీన్ = పరమపాపులను మరియు; **తరేపాడే వాళేన్** = బాధలుపెట్టు వారిని; **ఏ లోకేమా** = ఈ లోకములో; **రాస్వణా** = చాలాసార్లు; **దానార్గుణీ**= దానవగుణ; **జన్మేవ్మా** = జన్మలలో; **మ ఘూల్రో** = నేను వేయుచున్నాను.

పరమపాపులను మరియు బాధలుపెట్టు వారిని ఈ లోకములలో పలుమార్లు దానవగుణజన్మలలో నేను వేయుచున్నాను.

ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని
మామప్రాప్యైవ కౌంతేయ తతో యాంత్యధమాం గతిమ్

గీ.గా. **అగ్యాని వేన్మన్వో పాయేని అస్జన్మేవ్మా**
అనర్జున జాపడ వో ఘణీ నర్కేమా **16/20**

క.ఛే. అగ్యాని, వేన్, మన, వో, పాయేని, అస్, జన్మేవ్మా
అన్, అర్జున, జా పడ, వో, ఘణీ, నర్కేమా

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **అస్జన్మేవ్మా** = అలాంటి జన్మలలో; **అగ్యాని వేన్** = అజ్ఞానులై; **మన వో పాయేని** = నన్ను వారు పొందలేరు; **అన్ వో** = మరియు వారు; **ఘణీ నర్కేమా** = అంతకంతకు నరకములో; **జాపడ** = పడిపోతారు.

ఓ అర్జునా! అలాంటి జన్మలలో అజ్ఞానులై నన్ను వారు పొందలేరు. మరియు వారు అంతకంతకు నరకములో పడిపోతారు.

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః
కామః క్రోధస్తథా లోభః తస్మాదేతత్త్రయం త్యజేత్

గీ.గా. **ఛ వో తీన్దర్వాజా హూంస్రీసన్ లాలచ్ నర్కేర్**
ఛోడ్వో తీనీన్జో ఛ జీవేన్ ఘటాన్నాశ్కరేర్ **16/21**

క.ఛే. ఛ, వో, తీన్, దర్వాజా, హూంస్, రీస్, అన్, లాలచ్, నర్కేర్
ఛోడ్వో, తీనీన్, జో, ఛ, జీవేన్, ఘటాన్, నాశ్, కరేర్

హూంస్రీసన్ = కామము క్రోధము మరియు; **లాలచ్** = మోహము; **నర్కేర్** = నరకానికి; **తీన్దర్వాజా** = మూడు ద్వారాలు; **ఛ వో** = అయి వున్నాయి; **జో జీవేన్** = అవి ఆత్మను; **ఘటాన్నాశ్కరేర్ ఛ** = అధోగతి మరియు నాశనము చేయునవై ఉన్నాయి; **వో తీనీన్** = ఆ మూడింటిని; **ఛోడ్** = వదిలి వేయుము.

కామము క్రోధము మరియు మోహము నరకానికి మూడు ద్వారాలై వున్నాయి. అవి ఆత్మను అధోగతి మరియు నాశనము చేయునవై యున్నాయి. ఆ మూడింటిని వదిలి వేయుము. (త్యాగము చేయుము)

ఏతైర్విముక్తః కౌంతేయ తమోద్వారైః త్రిభిర్నరః
ఆచరత్యాత్మనః శ్రేయః తతో యాతి పరాం గతిమ్

గీ.గా. తీన్యేతి ఛూటతో చాల నర్వోర్భలేన
తో అర్జున వూ పావ మార్పరం ధామేన 16/22

క.ఛే. తీన్యేతి, ఛూటతో, చాల, నర్, వోర్, భలేన
తో, అర్జున, వూ, పావ, మార్, పరం, ధామేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **తీన్యేతి** = ఈ మూడింటితో; **ఛూటతో** = విముక్తి పొందినచో; **నర్** = పురుషుడు; **వోర్భలేన** = తన శ్రేయస్సు కొరకు; **చాల**= నడుచుకుంటాడు; **తో వూ మార్పరం ధామేన** = అప్పుడతడు నా పరమ ధామాన్ని (మోక్షాన్ని); **పావ** = పొందుతాడు.

ఓ అర్జునా! ఈ మూడింటితో విముక్తి పొందినచో పురుషుడు తన శ్రేయస్సు కొరకు నడుచుకుంటాడు. అప్పుడతడు నా పరమ ధామాన్ని (మోక్షాన్ని) పొందుతాడు.

యః శాస్త్రవిధి ముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః
న స సిద్ధిమావాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిమ్

గీ.గా. జో ఛోడ శాస్త్రేనన్చాల హూఁసేర్వాటేతి
జేనమ్ళేని సక్సిద్ది పరం యే జన్మేతి 16/23

క.ఛే. జో, ఛోడ, శాస్త్రేనన్, చాల, హూఁసేర్, వాటేతి
జేన, మళేని, సక్, సిద్ది, పరం, యే, జన్మేతి

జో = ఎవడు; **ఛోడ శాస్త్రేన అన్** = శాస్త్రమును విడిచి మరియు; **హూఁసేర్ వాటేతి** = తన ఇచ్ఛానుసారంగా; **చాల** = నడుచుకుంటాడో; **జేన** = అటువంటి వాడికి; **సక్సిద్ధి** = సుఖము సిద్ధి; **పరం** = పరమగతి (మోక్షము); **యే జన్మేతి**= ఈ జన్మలో; **మళేని** = లభించదు.

ఎవడు శాస్త్రమును విడిచి మరియు తన ఇచ్ఛానుసారంగా నడుచుకుంటాడో అటువంటి వాడికి సుఖసిద్ధి, పరమ గతి(మోక్షము) ఈ జన్మలో లభించదు.

తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యాకార్యవ్యవస్థితౌ
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తుమిహార్హసి

గీ.గా. శాస్త్రేతీజ్ కళ కరం అకరం ఫాల్గుణ
శాస్త్రేమాయిర్ కర్మేవునజ్ కర్తూఁ జేర్కాణ 16/24

క.ఛే. (S)శాస్త్రేతీజ్, కళ, కరం, (KP)అకరం, ఫాల్గుణ
శాస్త్రేమాయిర్, కర్మేవునజ్, కర్తూఁ, జేర్కాణ

ఫాల్గుణ = ఓ ఫాల్గుణా!; **శాస్త్రేతీజ్** = శాస్త్రముతోనే; **కళ కరం అకరం** = కార్యాకార్యములు తెలియును; **జేర్కాణ** = అందుకని; **శాస్త్రేమాయిర్** = శాస్త్రములో తెలుపబడిన; **కర్మేవునజ్ ర్తూఁ** = కర్మలనే నీవు ఆచరించుము.

ఓ ఫాల్గుణా! శాస్త్రముతోనే కార్యాకార్యములు తెలియును అందుకని శాస్త్రములో తెలుపబడిన కర్మలనే నీవు ఆచరించుము.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ సోళేర్గావో
దేవ్దానాగుణ్యోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ సోళ

అధ్యాయ్ సత్ర

అర్జున ఉవాచ

యే శాస్త్రవిధిముత్సృజ్య యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ సత్త్వమాహో రజస్తమః

అర్జున ఉవాచ

గీ.గా. కృష్ణ బన్ శాత్రేద్ధావ దేవేవ్న శర్ధాత్తో
కూఁ ర వోర్చాల్ సత్వ రజ్ తామస్క వతా తో 17/1

క.ఛే. కృష్ణ , బన్, శాత్రేతి, ధావ, దేవేవ్న, శర్ధాతి, తో
కూఁ, ర, వోర్చాల్, సత్వ, రజ్, తామస్, క వతా తో

కృష్ణ = ఓ కృష్ణా!; **బన శాత్రేతి**= శాస్త్రరహితముగా; **దేవేవ్న శర్ధాతి ధావతో**= దేవతలను శ్రద్ధతో కొలిచినచో; **వోర్చాల్** = అతని స్థితి; **కూఁ ర** = ఎలా వుండును; **సత్వ రజ్ తామస్ క** = సాత్వికమా రాజసమా తామసమా; **వతా తో** = తెలుపుము.

ఓ కృష్ణా! శాస్త్రరహితముగా దేవతలను శ్రద్ధతో కొలిచినచో అతని స్థితి ఎలా వుండును? సాత్వికమా, రాజసమా, తామసమా తెలుపుము.

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేహినాం సా స్వభావజా
సాత్త్వికీ రాజసీ చైవ తామసీ చేతి తాం శృణు

శ్రీ కృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. జే మన్యావున లాగ శర్ధా వోర్గుణేవ్తి
జే సత్రజ్ తామ్సిపణేన్ సామళ్తూఁ ధ్యానేతి 17/2

క.ఛే. జే, మన్యాృవున, లాగ, శర్ధా, వోర్, గుణేవ్తి
జేర్, సత్రజ్, (KP,S)తామ్సి పణేన్, సామళ్, తూం, ధ్యానేతి

జే మన్యాృవున = ఏ మనుష్యులకు; **వోర్ గుణేవ్తి** = వారి స్వభావగుణముల తో; **లాగ శర్ధా** = శ్రద్ధ కలుగునో; **జే సత్రజ్** = ఆ సాత్విక రాజస; **తామ్సి పణేన** = తామసతత్త్వములను; **సామళ్తూం ధ్యానేతి** = నీవు శ్రద్ధతో వినుము.

ఏ మనుష్యులకు వారి స్వభావ గుణములతో శ్రద్ధ కలుగునో ఆ సాత్విక రాజస తామసతత్త్వములను నీవు శ్రద్ధతో వినుము.

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత
శ్రద్ధామయోఽయం పురుషో యో యచ్ఛ్రద్ధః స ఏవ సః

గీ.గా. అర్జున మన్యాృర్శర్ద ర వోర్మన్రూపేర్వేన్
అన్వూ నర్చాలన్ర అసజ్ శర్దార్భావేర్వేన్ 17/3

క.ఛే. అర్జున, మన్యాృర్, శర్ద, ర, వోర్, మన్, రూపేర్, వేన్
అన్ వూ, నర్, చాలన్, ర, అసజ్, శర్దార్, భావేర్, వేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **మన్యాృర్ శర్ద** = మనిషి యొక్క శ్రద్ధ; **వోర్ మన్రూపే ర్వేన్ ర** = అతని అంతఃకరణ రూపముదై యుండును; **అన్ వూ నర్** = మరియు ఆ పురుషుడు; **అసజ్ శర్దార్ భావేర్వేన్** = అలాంటి శ్రద్ధా భావముతోనే; **చాలన్ర** = నడుచుకుంటూ ఉంటాడు.

ఓ అర్జునా! మనషి యొక్క శ్రద్ధ అతని అంతఃకరణరూపముదై యుండును. మరియు ఆ పురుషుడు అలాంటి శ్రద్ధా భావంతో నడుచుకుంటూ ఉంటాడు.

యజంతే సాత్త్వికా దేవాన్ యక్షరక్షాంసి రాజసాః
ప్రేతాన్ భూతగణాంశ్చాన్యే యజంతే తామసా జనాః

గీ.గా. సత్వి పూజ దేవేవ్న రాజ్సీ కుబేరేవ్న
సే తామ్సి పూజ అర్జున భూతూమ్మయేవున 17/4

క.ఛే. సత్వి, పూజ, దేవేవ్న, రాజసీ, కుబేరేవ్న
సే, తామ్సి, నర్, పూజ, అర్జున, భూత్, మూయేవున

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **దేవేవ్న** = దేవతలను; **సత్వి పూజ** = సాత్వికులు పూజిస్తారు; **రాజసీ** = రాజసులు; **కుబేరేవ్న** = యక్షులను కుభేరులను; **సే తామ్సి** = తామసులందరు; **భూత్ మూయేవున**= భూతప్రేతాలను; **పూజ**= పూజిస్తారు.

ఓ అర్జునా! దేవతలను సాత్వికులు పూజిస్తారు. రాజసులు యక్షులను, కుబేరులను, తామసులందరు భూతప్రేతాలను పూజిస్తారు.

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యన్తే యే తపో జనాః
దంభాహంకారసంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః

గీ.గా. మన్క్యా జో బన్శాస్త్రేర్ వేలార్తప్సేవున్కర
మాన్బళ్ కనర్ హరన్ రాట్రాగేవూతి వో ర 17/5

క.ఛే. మనిక్యా, జో, బన్, శాస్త్రేర్, వేలార్, తపసేవున, కర
మాన్, బళ్, కనర్, హరన్, రాట్, రాగేవూతి, వో, ర

మనిక్యా జో = ఏ మనుష్యులైతే; **బన్శాస్త్రేర్** = శాస్త్ర ప్రకారముగా కాక; **వేలార్** = కష్టతరమైన; **తపసేవున వో కర** = తపసులు చేస్తారో వారు; **మాన్బళ్** = బలాభిమానము; **కనర్ హరన్** = గర్వము కామము మరియు; **రాట్రాగేవూతి ర** = దర్ప రాగములతో ఉంటారు.

ఏ మనుష్యులైతే శాస్త్ర ప్రకారంగా కాక కష్టతరమైన తపసులు చేస్తారో వారు బలాభిమానము గర్వము కామము మరియు దర్ప రాగములతో ఉంటారు.

కర్శయంతః శరీరస్థం భూతగ్రామమచేతసః
మాం చైవాంతఃశరీరస్థం తాన్ విద్ధ్యాసురనిశ్చయాన్

గీ.గా. పెదాసేవూర్ తనేమాయిర్ ఛ జే జీవేన
పాడ తరే తో క అగ్యాని అస్నరేవ్న 17/6

క.ఛే. పెదాసేవూర్, తనేమాయిర్, ఛ, జే జీవేన
పాడ, తరే, తో, క, అగ్యాని, అస్, నరేవ్న

పెదాసేవూర్సేర్ = భూతములన్నిటి; **తనేమాయిర్** = శరీరములోని; **ఛ జే జీవేన** = ఉన్నటువంటి ఆ ఆత్మను; **పాడ తరే తో** = కష్టాల పాలు చేసినచో; **అస్ నరేవ్న** = అలాంటి పురుషులను; **అగ్యాని క** = అజ్ఞానులని అందురు.

భూతములన్నిటి శరీరములోని ఆ ఆత్మను కష్టాల పాలు చేసినచో అలాంటి పురుషులను అజ్ఞానులని అందురు.

ఆహారస్త్వపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రియః
యజ్ఞస్తపస్తథా దానం తేషాం భేదమిమం శృణు

గీ.గా. సేర్ ఖరాకి ర తీన్భాక్యార్ వుందూనాచ్లాగేర్
సామళ్ తప్దాన్యగ్నేవ్న జో ఛ సేనాచ్లాగేర్ 17/7

క.ఛే. సేర్, ఖరాకి, ర, తీన్, భాక్యార్, వుందూన, ఆచ్, లాగేర్
సామళ్, తప్, దాన్, యగ్నేవ్న, జో ఛ, సేన, ఆచ్లాగేర్

సేర్ ఖరాకి = అందరి ఆహారము; **తీన్భాక్యార్** = మూడువిధాలై; **ర వుందూ నాచ్లాగేర్ ఛ** = వారికి ఇష్టమైనవి ఉండును; **సేన ఆచ్లాగేర్ జో** = (అలాగే) అందరికి ఇష్టమగునటువంటి; **తప్ దాన్ యగ్నేవ్న** = తపోదాన యజ్ఞములను; **సామళ్** = వినుము.

అందరి ఆహారము మూడు విధాలై వారికి ఇష్టమైనవి అయి ఉండును. (అలాగే) అందరికి ఇష్టమగునటువంటి తపోదాన యజ్ఞములను వినుము.

ఆయుః సత్త్వ బలారోగ్య సుఖప్రీతి వివర్ధనాః
రస్యాః స్నిగ్ధాః స్థిరా హృద్యా ఆహారాః సాత్త్వికప్రియాః

గీ.గా. **అరోగ్గొణ్ వుమర్బళ్ సక్దేవాళన్ దల్లాగేర్**
అరచ్ పచన్కరు ఖోరాకి సత్వి నరేర్ 17/8

క.ఛే. అరోగ్, గొణ్, వుమర్, బళ్, సక్, దేవాళన్, దల్లాగేర్
అరచ్, పచన్, కరు, ఖరాకి, సత్వి, నరేర్

అరోగ్ = ఆరోగ్యము; **గొణ్** = బుద్ధి; **వుమర్ బళ్** = ఆయువు బలము; **సక్ దేవాళన్** = సుఖము నిచ్చునవి మరియు; **దల్లాగేర్** = మనసుకు నచ్చునవి; **పచన్కరు** = జీర్ణమగునట్టి; **అరచ్** = స్వాభావిక; **ఖరాకి** = ఆహారము; **సత్వి నరేర్** = సాత్విక పురుషుడివి.

ఆరోగ్యము బుద్ధి ఆయువు బలము సుఖము నిచ్చునవి మరియు మనసుకు నచ్చునవి జీర్ణమగునట్టి స్వాభావిక ఆహారము సాత్విక గుణముగల పురుషుడివి.

కట్వమ్లలవణాత్యుష్ణ తీక్ష్ణరూక్షవిదాహినః
ఆహారా రాజసస్యేష్టా దుఃఖశోకామయప్రదాః

గీ.గా. **కుడి ఖాటో తాతో చర్కో బళోన్సకారేర్**
కాళ్జిన్దక్బడావు ఖరాకి రాజ్సి నరేర్ 17/9

క.ఛే. కుడి, ఖాటో, తాతో, చర్కో, బళో, అన్, సకారేర్
కాళ్జి, అన్, దక్, బడావు, ఖరాకి, రాజ్సి, నరేర్

కుడి ఖాటో = చేదు పులుపు; **తాతో** = వేడి; **చర్కో** = కారము; **బళోఅన్** = మాడిన మరియు; **సకారేర్** = ఉప్పుతో కూడినవి; **కాళ్జిన్దక్** = చింతను

దుఃఖమును; **బడావు** = పెంచు; **ఖరాకి** = ఆహారము; **రాజ్సి నరేర్** = రాజస పురుషుడివి.

చేదు పులుపు వేడి కారము మాడినవి మరియు ఉప్పుతోకూడినవి చింతను దుఃఖమును పెంచు ఆహారములు రాజసగుణముగల పురుషుడివి.

యాతయామం గతరసం పూతిపర్యుషితం చ యత్
ఉచ్ఛిష్టమపి చామేధ్యం భోజనం తామసప్రియమ్

గీ.గా. ఆదో సీజ భసో ఖరాబ్వాస దల్నలాగేర్
అన్బన్చంగా ఖరాకీ తో ఛ తామ్సి నరేర్ 17/10

క.ఛే. ఆదో, భసో, వాసి, ఖరాబ్, వాస్, దల్, న లాగేర్
అన్, బన్, చంగా, ఖరాకీ, తో, ఛ, తామ్సి, నరేర్

ఆదో సీజ = సరిగ ఉడకని; **భసో** = పాసిన; **ఖరాబ్వాస్** = దుర్వాసన కలిగిన; **దల్నలాగేర్** = మనసుకు నచ్చని; **అన్ బన్ చంగా** = మరియు అపవిత్రమైన; **ఖరాకీ తో** = ఆహారము; **ఛ తామ్సి నరేర్** = తామస పురుషుడివై ఉన్నవి.

సరిగ ఉడకని పాసిన దుర్వాసన కలిగిన మనసుకు నచ్చని మరియు అపవిత్ర మైన ఆహారము తామసగుణము గల పురుషుడివై ఉన్నవి.

అఫలాకాంక్షిభిర్యజ్ఞో విధిదృష్టో య ఇజ్యతే
యష్టవ్యమేవేతి మనః సమాధాయ స సాత్త్వికః

గీ.గా. కరం కేన్ శాస్త్రేతి యగ్నేన్ మనేమా ఠాణ్లేన్
కర ఫళేర్బే ఆశాత్తో వోస్క సత్వీర్కేన్ 17/11

క.ఛే. కరం, కేన్, శాస్త్రేతి, యగ్నేన్, మనేమా, ఠాణ్లేన్
కర, ఫళేర్, బే ఆశాతి, తో, వోస్క, సత్కీర్ కేన్

ఫళేర్ బేఆశాతి = ఫలాపేక్ష లేక; **కరం కేన్** = కర్తవ్యమని; **మనేమా ఠాణ్లేన్**= మనసులో నిశ్చయించుకొని; **శాస్త్రేతి యగ్నేన కర తో** = శాస్త్రప్రకారము యజ్ఞము చేసినచో; **వోన్క సత్విర్కేన్** = దానిని సాత్విక (యజ్ఞము) మని అందురు.

ఫలాపేక్ష లేక కర్తవ్యమని మనసులో నిశ్చయించుకొని శాస్త్ర ప్రకారము యజ్ఞము చేసిన దానిని సాత్విక (యజ్ఞము) మని అందురు.

అభిసంధాయ తు ఫలం దంభార్థమపి చైవ యత్
ఇజ్యతే భరతశ్రేష్ఠ తం యజ్ఞం విద్ధి రాజసమ్

గీ.గా. కర ఫళేవూరాశాతి ఠాటేతి యగ్నేన్
కెరావ వూ యగ్న అర్జున రాజసేర్కేన్ 17/12

క.ఛే. కర, పళేవూరాశాతి, ఠాటేతి, యగ్నేన్
కెరావ, వూ, యగ్న, అర్జున, రాజసేర్, కేన్

అర్జున = ఓఅర్జునా!; **ఫళేవూరావతి** = ఫలాపేక్షతో; **ఠాటేతి** = డంభముతో; **యగ్నేన్ కర** = యజ్ఞము చేసినచో; **వూ యగ్న రాజసేర్ కేన్** = అది రాజస (యజ్ఞము) మని; **కెరావ** = అనబడుచున్నది.

ఓ అర్జున! ఫలాపేక్షతో డంబముతో యజ్ఞము చేసినచో అది రాజస యజ్ఞమని అనబడుచున్నది.

విధిహీనమసృష్టాన్నం మంత్రహీనమదక్షిణమ్
శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే

గీ.గా. కర్యగ్నేన్ బన్శర్దాన్మంత్రేతిన్న ద దానేన్
కెరావ వూ యగ్న అర్జున తామ్సిరోకేన్ 17/13

క.ఛే. కర, యగ్నేన్, బన్, శర్దాన్, మంత్రేతిన్, న, ద, దానేన్
కెరావ, వూ, యగ్న, అర్జున, తామ్సీరో కేన్

అర్జున = ఓ అర్జున; **బన శాస్త్రన్ మంత్రేతిన్** = శాస్త్రమంత్రములు లేక; **న ద దానేన్** = దానములివ్వక; **బన్శర్దాతి** = శ్రద్ధలేకుండ; **కర యగ్నేన్** = యజ్ఞము చేసిన; **వూ యగ్న తామ్సీరో కేన్** = అది తామసిక యజ్ఞమని; **కెరావ** = అనబడుచున్నది.

ఓ అర్జున శాస్త్ర ప్రకారముతోకాక, మంత్రములు లేక, దానములివ్వక, శ్రద్ధ లేకుండ, యజ్ఞము చేసిన అది తామసిక యజ్ఞమని అనబడుచున్నది.

దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞ పూజనం శౌచమార్జవమ్
బ్రహ్మచర్యమహింసా చ శారీరం తప ఉచ్యతే

గీ.గా. దేవేవూన్బామ్ణేవూన్ గురూన్గ్యానీవూన్ పూజేర్
దల్చంగా భాయాపణ్ అహింసాత్రేర్ తప్తనేర్ 17/14

క.ఛే. దేవేవూన్, బామ్ణేవూన్, గురూన్, గ్యానీవూన్, పూజేర్
దల్, చంగా, భాయాపణ్, అహింసాతి, రేర్, తప్, తనేర్

దేవేవూన్ = దేవతలను; **బామ్ణేవూన్** = బ్రాహ్మణులను; **గురూన్గ్యానీవూన్**= గురువులను జ్ఞానులను; **పూజేర్** = పూజించుట; **దల్చంగా** = మనసును పవిత్రంగానుంచుట; **భాయాపణ్** = బ్రహ్మచర్యము పాటించుట; **అహింసాతి రేర్** = అహింసతోనుండుట; **తప్ తనేర్** = శరీర తపస్సులు.

దేవతలను, బ్రాహ్మణులను, గురువులను, జ్ఞానులను పూజించుట, మనసును పవిత్రంగానుంచుట, బ్రహ్మచర్యము పాటించుట, అహింసతోనుండుట - ఇవి శారీరకతపస్సులు.

అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్
స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే

గీ.గా. వాతే బన్తేవేర్ సాసీన్ భలాన్ సేనాచ్లాగేర్
వేద్వాచేర్ పరమేన్జపేర్యే సే తప్వాతేర్ 17/15

క.ఫే. వాతే, బన్, (PP)తేవేర్, సాసీన్, భలాన్ సేన, ఆచ్లాగేర్
వేద్, వాచేర్, పరమేన్, జపేర్, యే, సే, తప్, వాతేర్

బన్తేవేర్ = ఉద్వేగము కలిగించని; **సాసీన్** = సత్యమైన; **భలాన్** = హితకరమైన; **సేనాచ్లాగేర్ వాతే** = అందరికి ఇష్టమైన మాటలు పలుకుట; **వేద్వాచేర్** = వేదాధ్యాయము చేయుట; **పరమేన్** = పరమాత్మను; **జపేర్**= జపించుట; **యే సే** = ఇవన్ని; **తప్వాతేర్** = మాటల తపస్సులు.

ఉద్వేగముకలిగించని, సత్యమైన, హితకరమైన, అందరికి, ఇష్టమైన మాటలను పలుకుట, వేదాధ్యాయము చేయుట, పరమాత్మను జపించుట ఇవన్ని మాటల తపస్సులు.

మనఃప్రసాదః సౌమ్యత్వం మౌనమాత్మ వినిగ్రహః
భావసంశుద్ధిరిత్యేతత్ తపో మానసముచ్యతే

గీ.గా. మన్పర్సన్నన్ శాంతేతిరేర్ భగ్వానేన్ధాయేర్
మాయిర్దల్ చంగారేర్ మన్వశ్కరేర్ తప్మనేర్ 17/16

క.ఫే. మన్, పర్సన్నన్, శాంతేతి, రేర్, భగ్వానేన్, ధాయేర్
మాయిార్, దల్, చంగారేర్, తప్, మనేర్

మన్పర్సన్నన్ = మనసు ప్రసన్నముగా మరియు; **శాంతేతిరేర్** = శాంతముగా నుంచుట; **భగ్వానేన్ధాయేర్** = భగవంతుడిని కొలుచుట; **మాయిార్దల్ చంగారేర్** = అంతర్మనసును పవిత్రంగా నుంచుట; **మన్వశ్కరేర్**= మనసును వశపరుచు కొనుట; **తప్మనేర్**= మానసిక తపస్సులు.

మనసు ప్రసన్నముగా శాంతముగా నుంచుట, మరియు భగవంతుడిని కొలుచుట, అంతర్మనసును పవిత్రంగా నుంచుట, మనసును వశపరుచు కొనుట ఇవి మానసిక తపస్సులు.

శ్రద్ధయా పరయా తప్తం తపస్తత్ త్రివిధం నరైః
అఫలాకాంక్షిభిర్యుక్తైః సాత్త్వికం పరిచక్షతే

గీ.గా. అస్తీన్ తపసేవున్ యోగి బనాశారోవేన్
అన్ శర్ధాతి కరజేన క సత్వీరోకేన్ 17/17

క.ఛే. అస్ తీన్, తపసేవున్, యోగి, బనాశారోవేన్
అన్, శర్ధాతి, కరజేన, క, సత్వీరోకేన్

యోగి బనాశారోవేన్ = యోగి ఫలాసక్తి లేనివాడై; **అన్ శర్ధాతి** =మరియు శ్రద్ధతో; **అస్తీన్ తపసేవ్న** = అలాంటి మూడు విధాలైన తపస్సులను; **కరజేన**= ఆచరించు దానిని; **క సత్వీరోకేన్** = సాత్వికతపస్సని అందురు.

యోగి ఫలాసక్తి లేనివాడై మరియు శ్రద్ధతో అలాంటి మూడు విధాలైన తపస్సులను ఆచరించుదానిని సాత్వికతపస్సని అందురు.

సత్కారమానపూజార్థం తపో దంభేన చైవ యత్
క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమధ్రువమ్

గీ.గా. తప్ కర ఠాటేతిన్ పూజావ్హోన్ మాన్వావ్హోకేన్
తో వూ తప్ కెరావ అర్జున రాజసేర్కేన్ 17/18

క.ఛే. తప్, కర, ఠాటేతిన్, పూజావ్హోన్, మాన్, పాన్వావ్హో, కేన్
తో, వూ, తప్, కెరావ, అర్జున రాజసేరో, కేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **పూజావ్హోన్** = పూజించబడాలని; **మాన్వావ్హోకేన్** = గౌరవం పొందాలని; **ఠాటేతిన్** = దర్పముతో; **కర తప్ తో** = తపసు

చేసినచో; **వూ రాజసేరో తప్ కేన్** = అది రాజసతపస్సని; **కెరావ** = అనబడును.

ఓ అర్జునా! పూజించబడాలని, గౌరవము పొందాలని దర్పముతో తపసు చేసినచో అది రాజసతపస్సని అనబడును.

మూఢగ్రాహేణాత్మనో యత్ పీడయా క్రియతే తపః
పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామసముదాహృతమ్

గీ.గా. తనేన్వేలామా ఘూలన్ హటేతి దూస్రేవూన్
తరేపాడేన్కర జే తప్సేన్క తామ్సేర్కేన్ 17/19

క.ఛే. తనేన్, వేలామా, ఘూలన్, హటేతి, దూస్రేవూన్
తరేపాడేన్, కర జే, తప్సేన్, క తామ్సేర్, కేన్

తనేన్ = శరీరమును; **వేలామా ఘూలన్** = కష్టములయందు నెట్టి; **హటేతి**= హఠముతో; **దూస్రేవూన్** = ఇతరులను; **తరేపాడేన్** = బాధపెట్టుటకు; **కర జే తప్సేన్** =చేయు తపస్సును; **క తామ్సేర్ కేన్** =తామస తపస్సని అందురు.

శరీరమును కష్టములయందు నెట్టి హఠముతో ఇతరులను బాధపెట్టుటకు చేయు తపస్సును తామసతపస్సని అందురు.

దాతవ్యమితి యద్దానం దీయతేఽనుపకారిణే
దేశే కాలే చ పాత్రే చ తద్దానం సాత్త్వికం స్మృతమ్

గీ.గా. కర దానేన్ దేశ్వేళాన్ పావూన్ వళఖ్లేన్
కాఁయిఁ హటో న చావ్తా తో వోన్క సత్విర్కేన్ 17/20

క.ఛే. కర, దానేన్, దేశ్, వేళాన్, పావూన, వళఖ్లేన్
కాఁయిఁ, హటో, న, చావ్తా, తో వోన, క, సత్విర్కేన్

దేశ్వేళాన్ = దేశము సమయము మరియు; **పావూన** = స్వీకరించు వానిని; **వళక్లేన్** = నెరిగి; **హాటో కాఁయిఁ న చావ్తా** = ప్రత్యు పకారము ఎమియును ఆశింపక; **కర దానేస్ తో** = దానము చేసినచో; **వోన** = దానిని; **క సత్విర్కేన్**= సాత్విక దానమందురు.

దేశము సమయము మరియు స్వీకరించువానిని ఎరిగి ప్రత్యుపకారము ఎమియును ఆశించక దానము చేసినచో దానిని సాత్వికదానమందురు.

యత్తు ప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః
దీయతే చ పరిక్లిష్టం తద్దానం రాజసం స్మృతమ్

గీ.గా. **కర ధరం కాళ్జీతీన్ వోర్ హాటో పావ్ణోకేన్**
క అసె ధరమేన తో రాజసీరో కేన్ **17/21**

క.ఛే. కర, ధరం, కాళ్జీతీన్, వోర్, హాటో, పావ్ణో, కేన్
క, అసె, ధరమేన, తో, రాజసీరో, కేన్

కాళ్జీతీన్ = బాధతోను; **వోర్ హాటో పావ్ణోకేన్** = దాని ప్రత్యుపకారము పొందాలని; **కర ధరం**= దానము చేసిన; **అసె ధరమేన తో** = అలాంటి దానము; **క రాజసీరో కేన్**= రాజసదానము అందురు.

బాధతోను దాని ప్రత్యుపకారము పొందాలని దానము చేసిన అలాంటి దానమును రాజసదానమందురు.

అదేశకాలే యద్దానమ్ అపాత్రేభ్యశ్చ దీయతే
అసత్కృతమవజ్ఞాతం తత్తామసముదాహృతమ్

గీ.గా. **ధరం దేశ్వేళాన్పాయేవున న వళక్లేన్**
ధరమేన ద తో అసేన్క తామ్సీరో కేన్ **17/22**

క.ఛే. ధరం, దేశ్, వేళాన్, పాయేవున, న, వళక్లేన్
ధరమేన, ద, తో, అసేన్, క, తామ్సీరో, కేన్

దేశ్ వేళాన్ = దేశమును కాలమును; **పాయేవున** = గ్రహించు వారిని; **న వళ్లక్లేన్** = గుర్తించకుండ; **ధరమేన ద తో** = దానము ఇచ్చినచో; **అసేన్ క**= అలాంటి దానిని; **తామ్సిరో కేన్** = తామస దానమందురు.

దేశమును కాలమును గ్రహించువారిని గుర్తించకుండ దానము ఇచ్చినచో అలాంటి దానిని తామస దానమందురు.

ఓం తత్సదితి నిర్దేశో బ్రహ్మణస్త్రివిధః స్మృతః
బ్రాహ్మణాస్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా

గీ.గా. **ఓం తత్సత్ తీన్యేతో పరబర్మార్వాతే ఛ**
ఓ వాతేవుతి యగ్స్వేద్ బామణ్ పెదా వేచ **17/23**

క.ఫే. ఓం, తత్, సత్, తీన్, యేతో, పరబర్మార్, వాతే, ఛ
ఓ, వాతేవుతి, యగ్స్, వేద్, బామణ్ పెదా, వేచ

ఓం తత్ సత్ = ఓం తత్సత్; **తీన్యేతో** = ఈ మూడు పదాలు; **పరబర్మార్ వాతే ఛ** = పరబ్రహ్మమాటలైయున్నవి; **ఓ వాతేవ్తి** = ఆ పలుకులతో; **యగ్సవేద్** = యజ్ఞము వేదములు; **బామణ్** = బ్రాహ్మణులు; **పెదావేచ** = సృష్టించ బడినవి.

ఓం తత్ సత్ ఈ మూడు పదాలు పరబ్రహ్మమాటలై యున్నవి. ఆ పలుకులతో యజ్ఞము వేదములతోబాటు బ్రాహ్మణులు సృష్టించబడినారు.

తస్మాదోమిత్యుదాహృత్య యజ్ఞదానతపఃక్రియాః
ప్రవర్తంతే విధానోక్తాః సతతం బ్రహ్మవాదినామ్

గీ.గా. **శురూ కర ఓం కేన్ ధరం తప్యగ్స్వేవున**
శాస్త్రేతి చాలేవాళ్ నేక్సర్ సే కర్మేవున **17/24**

క.ఛే. శురూ, కర, ఓం, కేన్, ధరం, తప్, యగ్నేవున
శాస్త్రేతి, చాలేవాళ్, (PP)నేక్ నర్, సే, కర్మేవున

ధరం తప్ యగ్నేవున = తపోదాన యజ్ఞాలను; **శాస్త్రేతి చాలేవాళ్** = శాస్త్ర ప్రకారముగా ఆచరిస్తున్న; **నేక్నర్** = శ్రేష్ఠ పురుషులు; **సే కర్మేవున** = అన్ని కర్మలను; **ఓం కేన్**= ఓం అని; **శురూ కర** = ప్రారంభిస్తారు.

తపోదాన యజ్ఞాలను శాస్త్ర ప్రకారంగా ఆచరిస్తున్న శ్రేష్ఠ పురుషులు అలాంటికర్మలను ఓం అని ప్రారంభిస్తారు.

తదిత్యనభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞతపఃక్రియాః
దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్షకాంక్షిభిః

గా.గీ. కేతే తత్కేన్ ముక్తీన్పాయేవాళ్యే వాతేన
కర్రే ఫళేర్బే ఆశాత్ దాన్యగ్న తప్సేవ్న 17/25

క.ఛే. కేతే, తత్, కేన్, ముక్తీన, పాయేవాళ్, యే, వాతేన
కర్రే, ఫళేర్ బే ఆశాతి, దాన్, యగ్న, తప్సేవ్న

ముక్తీన పాయేవాళ్ = ముక్తిని పొందగోరువారు; **తత్ కేన్ యే వాతేన కేతే**= తత్ అని ఈ మాటను పలుకుతూ; **పళేర్ బే ఆశాతి** = ఫలాపేక్షలేక; **దాన్యగ్నతప్సేవ్న** = తపోదాన యజ్ఞాలను; **కర్రే**= చేయుచున్నారు.

ముక్తిని పొందగోరువారు తత్ అని ఈ మాటను పలుకుతూ ఫలాపేక్ష లేక తపోదానయజ్ఞాలను చేయుచున్నారు.

సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రయుజ్యతే
ప్రశ స్తే కర్మణి తథా సచ్ఛబ్దః పార్థ యుజ్యతే

గీ.గా. సత్ పరమేర్నామేన ఆచ్ఛావేవ్మాలేరే
సే నేక్కర్మేవ్మా సత్తేర్వాతేన సే కేరే 17/26

క.ఛే. సత్, పరమేర్, నామేన, ఆచ్, భావేవ్మా, లేరే
సే, నేక్, కర్మేవ్మా, సత్తేర్, వాతేన, సే, కేరే.

సత్ పరమేర్నామేన = సత్ అను పరమాత్మ నామమును; **ఆచ్ భావేవ్మా**= సద్భావమున; **లేరే** = ప్రయోగిస్తున్నారు; **సే నేక్కర్మేవ్మా** = అన్ని ఉత్తమ కర్మలయందు; **సత్తేర్ వాతేన** = సత్ అను మాటను; **సే కేరే** = అందరు పలుకుతున్నారు.

సత్ అను పరమాత్మ నామమును సద్భావమున ప్రయోగిస్తున్నారు. అన్ని ఉత్తమకర్మలయందు సత్ అను మాటను అందరు పలుకుతున్నారు.

యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితిః సదితి చోచ్యతే
కర్మ చైవ తదర్థీయం సదిత్యేవాభిధీయతే

గీ.గా. అర్జున తప్దాన్యగేర్ భావేవ్న క సత్కేన్
అన్పర్మేరాచ్ కర్మేవ్న సదా కేరే సత్కేన్ 17/27

క.ఛే. అర్జున, తప్, దాన్, యగ్నేర్, భావేవ్న, క, సత్కేన్
అన్, పర్మేరాచ్, కర్మేవ్న, సదా, కేరే, సత్కేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **తప్దాన్యగ్నేర్**= తప దాన యజ్ఞ; **భావేవ్న**= భావములను; **క సత్కేన్** = సత్ అని అందురు; **అన్పర్మేరాచ్** = మరియు పరమాత్మ యొక్క మంచి; **కర్మేవ్న** = కర్మలను; **సదా కేరే సత్కేన్** = కూడా సత్తని చెప్పుచున్నారు.

ఓ అర్జునా! తపో దాన యజ్ఞ భావములను సత్ అని అందురు. మరియు పరమాత్మ యొక్క మంచికర్మలను కూడా సత్ అని చెప్పుచున్నారు.

అశ్రద్ధయా హుతం దత్తం తపస్తప్తం కృతం చ యత్
అసదిత్యుచ్యతే పార్థ న చ తత్ప్రేత్య నో ఇహ

గీ.గా. క బన్ శర్ధార్ తప్దాన్ యగ్న్కర్మేవ్న అసత్కేన్
కాఁయీఁ మళేని పార్థ హను న కరజేన్ 17/28

క.ఛే. క, బన్, సర్దార్, దాన్, యగ్న, కర్మేవ్న, అసత్కేన్
కాఁయీఁ, మళేని, పార్థ, హను, న కరజేన్

పార్థ = ఓ పార్థ!; **బన్ శర్ధార్** = శ్రద్ధ లేక చేసిన; **దాన్ యగ్న కర్మేవ్న** = తప దాన యజ్ఞ కర్మలను; **అసత్కేన్ క** = అసత్తని అందురు; **హను న కరజేన్=** ఇలా చేయనివారికి; **కాఁయీఁ** = ఎన్నటికిని ఏమియును; **మళేని** = లభించదు.

శ్రద్ధ లేక చేసిన తపో దాన యజ్ఞ కర్మలను అసత్తని అందురు. ఇలా చేయనివారికి ఎన్నటికిని ఏమియును లభించదు.

శ్రీమద్భవద్గీత అధ్యాయ్ సత్రేర్గావో
తప్యగ్న ధరం యోగ్ యేతి వేగో పూరో

* * *

అధ్యాయ్ అఠార

అర్జున ఉవాచ

సన్న్యాసస్య మహాబాహో తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితుమ్
త్యాగస్య చ హృషీకేశ పృథక్ కేశినిషూదన

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. వాసుదేవ నాళి నాళి మన్మాలం వేన
వతా తూఁ మన సన్యాసన్ త్యాగేర్తత్త్వేవ్న **18/1**

క.ఛే. వాసుదేవ, నాళి, నాళి, మన, మాలం, వేన
వతా, తూఁ మన, సన్యాసన్, త్యాగేర్, తత్త్వేవున

వాసుదేవ = ఓ వాసుదేవా!; **సన్యాసన్** = సన్యాసము మరియు; **త్యాగేర్ తత్త్వేవున** = త్యాగము వాటి తత్త్వములను; **నాళి నాళి** = వేరు వేరుగా; **మాలంవేన** = అర్థమయ్యేలా; **వతా తూఁ మన** = నీవు నాకు తెలుపుము.

ఓ వాసుదేవా! సన్యాసము మరియు త్యాగము వాటి తత్త్వములను వేరువేరుగా అర్థమయ్యేలా నాకు తెలుపుము.

శ్రీ భగవాన్ ఉవాచ

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సన్న్యాసం కవయో విదుః
సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః

శ్రీకృష్ణ భగవానేర్వచార్

గీ.గా. కేరే గ్యాని హూఁస్ కర్మేవ్న ఛోడేర్ సన్యాస్కేన్
కేరే పండిత్ సే కర్మేర్ ఫళేవ్న ఛోడేర్కేన్ **18/2**

క.ఛే. కేరే, గ్యాని, హూఁస్ కర్మేవ్న, ఛోడేర్, సన్యాస్, కేన్
కేరే, పండిత్, సే, కర్మేర్, ఫళేవ్న, ఛోడేర్కేన్

హూఁస్ కర్మేవ్న = కామ్య కర్మలను; **ఛోడేర్** = త్యజించుట; **సన్యాస్కేన్**= సన్యాసమని; **గ్యాని కేరే** = జ్ఞానులు చెప్పుచున్నారు; **పండిత్** = పండితులు; **సే కర్మేర్ ఫళేవ్న** = సమస్త కర్మ ఫలములను; **ఛోడేర్కేన్** = త్యజించుటయని; **కేరే** = చెప్పుచున్నారు.

కామ్య కర్మలను త్యజించుట సన్యాసమని జ్ఞానులు చెప్పుచున్నారు. పండితులు సమస్తకర్మ ఫలములను త్యజించుటయని చెప్పుచున్నారు.

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేకే కర్మ ప్రాహుర్మనీషిణః
యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యమితి చాపరే

గీ.గా. క థోడేస్క్ ఛోడ్ణో సే కర్మేవున దోష్ర కేన్
క తప్దాన్యగ్నేవున థోడేస్క్ న ఛోడేర్కేన్ 18/3

క.ఛే. క, థోడేస్క్, ఛోడ్ణో, సే, కర్మేవున, దోష్ర, కేన్
క తప్, దాన్, యగ్నేవున, థోడేస్క్, న, ఛోడేర్, కేన్

దోష్ర కేన్ = దోషముండునని; **సే కర్మేవున** = సమస్త కర్మలను; **థోడేస్క్**= కొందరు; **ఛోడ్ణో క** = త్యజించాలని అంటారు; **తప్ దాన్ యగ్నేవున** = తపోదాన యజ్ఞాలను; **న ఛోడేర్కేన్** = త్యజించకూడదని; **థోడేస్క్క** = కొందరంటారు.

దోషముండునని సమస్త కర్మలను త్యజించాలని కొందరు అంటారు. తపోదానయజ్ఞాలను త్యజించకూడదని కొందరంటారు.

నిశ్చయం శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతసత్తమ
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్ర త్రివిధః సంప్రకీర్తితః

గీ.గా. సామళ్ అర్జున సన్యాసన్ త్యాగేర్వాతేవ్న
స(త్రజ్తమేవుతి తీన్భాక్యార్వేన్ ఛ జేన 18/4

క.ఛే. సామళ్, అర్జున, సన్యాసన్, త్యాగేర్, వాతేవ్న
స(త్రజ్, తమేవుతి, తీన్ భాక్యార్, వేన్, ఛ, జేన

అర్జున = ఓ అర్జున!; **స(త్రజ్ తమేవుతి** = సత్వ రజో తమో గుణములతో; **తీన్ భాక్యార్ వేన్ ఛ జేన** = మూడు ప్రకారములై ఉన్నటువంటి; **సన్యాసన్ త్యాగేర్ వాతేవ్న** = సన్యాసము మరియు త్యాగ విషయములను; **సామళ్**= వినుము.

ఓ అర్జున! సత్వరజో తమో గుణములతో మూడు ప్రకారములైన ఉన్నటువంటి సన్యాసము మరియు త్యాగ విషయములను వినుము.

యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యం కార్యమేవ తత్
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పావనాని మనీషిణామ్

గీ.గా. తప్దాన్యగ్నేవున్న ఛోడ్ణో పణ్వో ఛ కరేర్
తీన్వో కరం తో ఛ గ్యానివ్న చంగా కరేర్ 18/5

క.ఛే. తప్, దాన్, యగ్నేవున్, న, ఛోడ్ణో, పణ్వో, ఛ, కరేర్
తీన్వో, కరం, తో, ఛ, గ్యానివున, చంగా, కరేర్

తప్ దాన్ యగ్నేవున్ = తపో యజ్ఞ దానాలు; **న ఛోడ్ణో** = త్యజించకూడనివి; **పణ్వో ఛ కేరేర్** = కాని అవి ఆచరించ దగినవై యున్నవి; **తీన్వో కరం** = ఆ మూడు కర్మలు; **గ్యానివ్న** = జ్ఞానులను; **తో ఛ చంగాకరేర్** = పవిత్రులను చేయునవై ఉన్నవి.

తపో యజ్ఞ దానాలు త్యజించకూడనివి. కాని అవి ఆచరించదగినవై యున్నవి. ఆ మూడు కర్మలు జ్ఞానులను పవిత్రులను చేయునవై యున్నవి.

ఏతాన్యపి తు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా పలాని చ
కర్తవ్యానీతి మే పార్థ నిశ్చితం మతముత్తమమ్

గీ.గా. కర్ణో కేన్కే్రోచుఁ బనాశాతి వో సేన
కర్మేర్ఫళేన్ ఛోడన్ కర్ణో సే కర్మేవున 18/6

క.ఛే. కర్ణో, కేన్, కేరోచుఁ, బనాశాతి, వో, సేన
కర్మేర్, ఫళేన్, ఛోడన్, కర్ణో , సే, కర్మేవున

బనాశాతి వో సేన = ఫలాపేక్షలేక వాటినన్నింటిని (యజ్ఞము దానము తపస్సులను); **కర్ణో కేన్** = ఆచరించమని; **కేరోచుఁ** = చెప్పుచున్నాను; **కర్మేర్ ఫళేన్** = కర్మ ఫలాన్ని; **ఛోడన్** = త్యజించి; **కర్ణో సే కర్మేవ్న** = కర్మలన్నింటిని ఆచరించాలి.

ఫలాపేక్షలేక వాటినన్నింటిని (యజ్ఞము దానము తపస్సులను) ఆచరించమని చెప్పుచున్నాను. కర్మఫలాన్ని త్యజించి కర్మలన్నింటిని ఆచరించాలి.

నియతస్య తు సన్న్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే
మోహాత్తస్య పరిత్యాగః తామసః పరికీర్తితః

గీ.గా. న కరేర్కర్మేవ్న ఛోడ తో క భలో కేన్
నియమేర్ కర్మేవున్ ఛోడ్జేన్క తామస్త్యాక్కేన్ 18/7

క.ఛే. న, కరేర్, కర్మేవున, ఛోడ, తో, క, భలో, కేన్
నియమేర్, కర్మేవున, ఛోడజేన ,క, తామస్, త్యాగ్, కేన్

న కరేర్ = నిషిద్ధమైన; **కర్మేవ్న** = కర్మలను; **ఛోడతో** = త్యజించినచో; **క భలో కేన్** = మంచిదని అందురు; **నియమేర్ కర్మేవున** = నియమకర్మలను; **ఛోడ జేన** =త్యజించిన దానిని; **తామస్ త్యాగ్కేన్ క** = తామసత్యాగమందురు.

నిషిద్ధమైన కర్మలను త్యజించినచో మంచిదని అందురు. నియమ కర్మలను త్యజించిన దానిని తామస త్యాగమందురు.

దుఃఖమిత్యేవ యత్కర్మ కాయక్లేశభయాత్ త్యజేత్
స కృత్వా రాజసం త్యాగం నైవ త్యాగఫలం లభేత్

గీ.గా. జే కర్మేన్త్యాగ జేతి క ద క్లాగ తనేన్
జేన్క రాజస్త్యాగన్ పాయేని వో త్యాగ్ఫళేన్ 18/8

క.ఛే. జే, కర్మేన, త్యాగ, జేతి, క, దక్, లాగ, తనేన్
జేన, క, రాజస్, త్యాగన్, పాయేని, వో, త్యాగ్. ఫళేన్

జే కర్మేన = ఏ కర్మలను; **త్యాగజేతి** = త్యజించుటచే; **క దక్లాగతనేన్** = శరీరానికి దుఃఖము కలుగునని అందురో; **జేన** = దానిని; **క రాజస్త్యాగ్** = రాజస త్యాగమని అందురు; **అన్** = మరియు; **వో త్యాగ్ఫళేన్** = ఆ త్యాగ ఫలాన్ని; **పాయేని** = (వారు) ఫలాన్ని వారు పొందరు.

ఏ కర్మలను త్యజించుటచే శరారానికి దుఃఖము కలుగునని అందురో దానిని రాజస త్యాగమని అందురు. మరియు ఆ త్యాగ ఫలాన్ని వారు పొందరు.

కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతే ऽర్జున
సంగం త్యక్త్వా పలం చైవ స త్యాగః సాత్త్వికో మతః

గీ.గా. కర్ణో బనాహరేవ్తి శాస్త్రేర్కరమేవ్న
క సత్వ త్యాగ్ ఛోడతో కరమేర్ ఫళేవ్న 18/9

క.ఛే. కర్ణో, బనా, హరేవ్తి, శాస్త్రేర్, కరమేవ్న
క, సత్వ, త్యాగ్, ఛోడతో, కరమేర్, ఫళేవ్న

శాస్త్రేర్ కరమేవ్న = శాస్త్ర కర్మలను; **బనా హరేవ్తి** = కోరికలు లేక; **కర్ణో** = చేయాలి; **కర్మేర్ఫళేవ్న** = ఆ కర్మల ఫలాలను; **ఛోడతా** =త్యజించినచో; **క సత్వ త్యాగ్**=సాత్విక త్యాగమందురు.

శాస్త్రయుక్తమైన కర్మలను కోరికలు లేకుండ చేయాలి. ఆ కర్మల ఫలాలను త్యజించినచో దానిని సాత్వికత్యాగమందురు.

న ద్వేష్ట్యకుశలం కర్మ కుశలే నానుషజ్జతే
త్యాగీ సత్త్వసమావిష్టో మేధావీ ఛిన్నసంశయః

గీ.గా. **అసో సత్వత్యాగి దోష్టేని దక్కర్మేవ్మా**
అన్ వూ ఫూలన్ రేని అర్జున ఆచ్కర్మేవ్మా **18/10**

క.ఛే. అసో, సత్వ, త్యాగి, దోష్, దేని, దక్, కర్మేవ్మా
అన్ వూ, ఫూలన్, రేని, అర్జున, ఆచ్, కర్మేవ్మా

పార్థ = ఓ పార్థా!; **అసో సత్వత్యాగి** = అలాంటి సత్వత్యాగి; **దక్కర్మేవ్మా** = దుఃఖకరమైన కర్మలయందు; **దోష్దేని** = దోషమునెంచడు; **అన్ ఆచ్కర్మేవ్మా** = మరియు మంచి కర్మలయందు; **వూ ఫూలన్ రేని** = అతడు ఉప్పొంగి పోడు.

ఓ పార్థా! అలాంటి సత్వత్యాగి దుఃఖకరమైన కర్మలయందు దోషము నెంచడు. మరియు మంచి కర్మలయందు అతడు ఉప్పొంగిపోడు.

న హి దేహభృతా శక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్యశేషతః
యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్యభిధీయతే

గీ.గా. **తన్ధారి మన్క్యా ఛోడ్సకేని సే కర్మేవ్న**
త్యాగి కెరావ్వా జో ఛోడ కర్మేర్ ఫళేవ్న **18/11**

క.ఛే. తన్, ధారి, మనిక్యా, ఛోడ్, సకేని, సే, కర్మేవ్న
త్యాగి, కెరావ్వా, జో, ఛోడ, కర్మేర్, ఫళేవ్న

తన్ధారి మన్క్యా = శరీరధారియైన మనుష్యుడు; **సే కర్మేవ్న** = అన్ని కర్మలను; **ఛోడ్ సకేని** = త్యజించలేడు; **జో కర్మేర్ఫళేవ్న** = ఎవడైతే కర్మ ఫలాలను; **ఛోడ** = త్యజిస్తాడో; **త్యాగి కెరావ్వా** = అతడు త్యాగి అనబడ్తాడు.

శరీరధారియైన మనుష్యుడు అన్ని కర్మలను త్యజించలేడు. ఎవడైతే కర్మ ఫలాలను త్యజిస్తాడో అతడు త్యాగి అనబడ్తాడు.

అనిష్టమిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణః ఫలమ్
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య న తు సన్న్యాసినాం క్వచిత్

గీ.గా. ఛ కరమ్ సక్దక్ భళ్తాదోయి తీన్భాక్యార్కేన్
ఛోడ తో మళ ముక్తి సే కర్మేర్ ఫళేవున్ 18/12

క.ఛే. ఛ, కరం, సక్, దక్, అన్, భళ్తాదోయి, తీన్, భాక్యార్, కేన్
ఛోడ, తో, మళ, ముక్తి, సే, కరమేర్, ఫళేవున్

సక్దక్ = సుఖ దుఃఖకరమైన; **భళ్తాదోయిన్** = రెండిటి మిశ్రమైన; **తీన్ భాక్యార్ కేన్** = మూడు రకములైన; **కరం ఛ** = కర్మలున్నాయి; **సే కర్మేర్ ఫళేవున్** = అన్నికర్మల ఫలాలను; **ఛోడ తో** = త్యజించినచో; **మళ ముక్తి** = ముక్తి లభించును.

సుఖకరమైన దుఃఖకరమైన మరియు రెండిటి మిశ్రమమైన మూడు రకములైన కర్మలున్నాయి. అన్ని కర్మల ఫలాలను త్యజించినచో ముక్తి లభించును.

పంచైతాని మహాబాహో కారణాని నిబోధ మే
సాంఖ్యే కృతాంతే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణామ్

గీ.గా. కర్మేవుర్సేర్ పాంచ్కారణ్ ఛ సిద్ధిన పాయేర్
కళాల మ వతావు(చు(వో సాంఖ్య శాస్త్రేర్ 18/13

క.ఛే. కరమేవుర్, సేర్, పాంచ్, కరణ్, ఛ, సిద్ధన, పాయేర్
కళాల, మ, వతావు(చు(, వో, సాంఖ్య, శాస్త్రేర్

కరమేవుర్సేర్ = సర్వకర్మల; **సిద్ధిన పాయేర్** = సిద్ధిని పొందుటకు; **పాంచ్కారణ్ ఛ** = ఐదు కారణాలున్నవి; **సాంఖ్య శాస్త్రేర్ వో** = ఆ

సాంఖ్యశాస్త్రములోని వాటిని; **మ వతావుఁ చుఁ** = నేను తెలిపెదను; **కళాల=** తెలుసుకొనుము.

సర్వకర్మల సిద్ధిని పొందుటకు ఐదు కారణాలున్నవి. సాంఖ్య శాస్త్రములోనివాటిని నేను తెలిపెదను. వాటిని తెలుసుకొనుము.

అధిష్ఠానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధమ్
వివిధాశ్చ పృథక్ చేష్టా దైవం చైవాత్ర పంచమమ్

గీ.గా. కర్తార్ భాంత్భాంతేవుర్ కరం కళాంగ్ దేవన్ తన్
కరం సిద్ధిన పాయేర్యే ఛ పాంచ్ కారణ్వేన్ 18/14

క.ఛే. కర్తార్, భాంత్, భాంతేవుర్, కరం, కళాంగ్, దేవన్, తన్
కరం, సిద్ధిన, పాయేర్, యే, ఛ, పాంచ్, కారణ్, వేన్

కర్తార్ = కర్త; **భాంత్భాంతేవుర్ కరం** = నానా విధములైన కర్మలు; **కళాంగ్=** ఇంద్రియాలు; **దేవన్ తన్** = దైవము మరియు దేహము; **యే కరం సిద్ధిన=** ఇవి కర్మ సిద్ధిని; **పాయేర్** = పొందుటకు; **పాంచ్ కారణ్వేన్ ఛ** = ఐదు కారణములై యున్నవి.

కర్త నానావిధములైన కర్మలు ఇంద్రియాలు దైవము మరియు దేహము ఇవి కర్మసిద్ధిని పొందుటకు ఐదు కారణములై యున్నవి.

శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్ కర్మ ప్రారభతే నరః
న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పంచైతే తస్య హేతవః

గీ.గా. కర తన్మన్వాతేవ్తి శాస్త్రన్ బనా శాస్త్రేర్
కర్మేవ్న తోయి సదా వూ ర యే పాంచ్కార్ణేర్ 18/15

క.ఛే. కర, తన్, మన్, వాతేవ్తి, శాస్త్రన్, బనా, శాస్త్రేర్
కర్మేవ్న, తోయి, సదా, వూ, ర, యే, పాంచ్, కాణేర్

తన్మన్వాతేవ్తి = మనోవాక్కాయములతో; **శాస్త్రన్ బనా శాస్త్రేర్** = శాస్త్రవిహిత శాస్త్రరహితములయిన; **కర్మేవ్న కర తోయి సదా** = కర్మలను ఆచరించినను కూడా; **వూ ర యే పాంచ్‌కార్ణేర్** = అవి ఈ ఐదు కారణములతోనే ఉండును.

మనోవాక్కాయములతో శాస్త్రవిహిత శాస్త్ర రహితములయిన కర్మలను ఆచరించినను కూడా అవి ఈ ఐదు కారణములతోనే ఉండును.

తత్రైవం సతి కర్తారమ్ ఆత్మానం కేవలం తు యః
పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాత్ న స పశ్యతి దుర్మతిః

గీ.గా. కరం హను ర జన అగ్యాని జీవేన
కర్తార్కేన్కేలతి కళాలేని సాసేన 18/16

క.ఛే. కరం, హను, ర, జన, అగ్యాని, జీవేన
కర్తార్ కేన్, కేలతి, కళాలేని, సాసేన

కరం = కర్మలు; **హను ర జన** = ఈ విధంగా వుండగా; **అగ్యాని జీవేన** = అజ్ఞాని ఆత్మను; **కర్తార్ కేన్ కేలతి** = కర్తయని అను కున్నను; **వూ** = అతడు; **కళాలేని సాసేన** = నిజమును తెలుసుకొనలేడు.

కర్మలు ఈ విధంగావుండగా అజ్ఞాని ఆత్మను కర్తయని అనుకున్నను అతడు నిజమును తెలుసుకొనలేడు.

యస్య నాహంకృతో భావో బుద్ధిర్యస్య న లిప్యతే
హత్వాపి స ఇమాన్ లోకాన్ న హంతి న నిబధ్యతే

గీ.గా. వూ న కేల కర్తార్తో వోన్కరం చూంటేని
వూ నర్ సేన్మార్నాకతి కర్మేవ్తి భందేని 18/17

క.ఛే. వూ, న, కేల, కర్తార్, తో, వోన్, కరం, చూంటేని
వూ, నర్, సేన, మార్నాకతి, కర్మేవ్తి, భందేని

వూ న కేల కర్తార్తో = తను కర్తనని అనుకోనిచో; **వోన్క,రం** = అతనికి కర్మలు; **చూంటేని** = అంటవు; **వూ నర్**= ఆ పురుషుడు; **సేన్మార్నాక్తి** = అందరిని చంపినను; **కర్మేవ్తి** = కర్మలతో; **భందేని** = బంధించబడడు.

తను కర్తనని అనుకోనిచో అతనికి కర్మలు అంటవు. ఆ పురుషుడు అందరిని చంపినను కర్మలతో అతడు బంధించబడడు.

జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధా కర్మచోదనా
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసంగ్రహః

గీ.గా. **కాళావు కళేర్ గ్యాన్యే తీన్ఛ కారణ్కర్మేర్**
కర్తార్ సాధన్ కిర్యా తీన్యే ఛ నాతే కర్మేర్ **18/18**

క.ఛే. కాళావు, కళేర్, గ్యాన్, యే, తీన్, ఛ, కారణ్, కర్మేర్
కర్తార్, సాధన్, కిర్యా, తీన్యే, ఛ, నాతే, కర్మేర్

కాళావు = తెలుసుకొను వాడు; **కళేర్** = తెలుయతగినది; **గ్యాన్** = జ్ఞానము; **యే తీన్** = ఈ మూడు; **ఛ కారణ్ కర్మేర్** = కర్మ కారణములు అయి ఉన్నవి; **కర్తార్ కిర్యా** = కర్త క్రియ; **సాధన్** = సాధనము; **తీన్యే** = ఈ మూడు; **నాతే కర్మేర్ ఛ** = కర్మ సంబంధములు అయిఉన్నవి.

తెలుసుకొనువాడు తెలియతగినది జ్ఞానము ఈ మూడు కర్మకారణములు అయి ఉన్నవి. కర్త క్రియ సాధనము ఈ మూడు కర్మ సంబంధములు అయి ఉన్నవి.

జ్ఞానం కర్మ చ కర్తా చ త్రిధైవ గుణభేదతః
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛృణు తాన్యపి

గీ.గా. **కర్తార్ గ్యానన్ కరమ్ యే తీనీర్ గుణ్భేదేవ్న**
కూఁచు సామళ్వో సాంఖ్య శాస్త్రేర్మార్వాతేవ్న **18/19**

క.ఫే. కర్తార్, గ్యానన్, కరం, యే, తీనీర్, గుణ్ భేదేవ్న
కూఁచు, సామళ్, వో, సాంఖ్య, శాస్త్రేర్మార్, వాతేవ్న

కర్తార్ గ్యానన్ = కర్త జ్ఞానము మరియు; **కరం** = కర్మ; **యే తీనీర్ గుణ్ భేదేవ్న** = ఈ మూడు గుణాల భేదములను; **కూఁచు** = చెప్పెదను; **వో సాంఖ్యశాస్త్రేర్మార్ వాతేవ్న** = ఆ సాంఖ్య శాస్త్రములోని విషయాలను; **సామళ్** = వినుము.

కర్త జ్ఞానము మరియు కర్మ ఈ మూడు గుణాల భేదములను చెప్పెదను. ఆ సాంఖ్యశాస్త్రములోని విషయాలను వినుము.

సర్వభూతేషు యేనైకం భావమవ్యయమీక్షతే
అవిభక్తం విభక్తేషు తద్ జ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికమ్

గీ.గా. దిసావ్నజుఁ ర జే సేమార్ నాళ్నాళి జీవేన్
దేక్సక ఏక్కేన్తో వోన క సత్వ గ్యాన్కేన్ 18/20

క.ఫే. దిసావనజుఁ ర, జే, సే మార్, నాళ్నాళి, జీవేన్
దేక్సక, ఏక్, కేన్, తో, వోన, క, సత్వ, గ్యాన్, కేన్

నాళ్నాళి = వేర్వేరు; **సేమార్** = ప్రాణులన్నింటిలోని; **దిపావ్నజుఁ రజే** = కనిపించకుండ వుండునట్టి; **జీవేన్** = ఆత్మను; **దేక్సక ఏక్కేన్తో** =ఒక్కటిగా చూడగలినచో; **వోన క సత్వ గ్యాన్ కేన్** = ఆ జ్ఞానమును సాత్విక జ్ఞానమందురు.

వేర్వేరు ప్రాణులన్నింటిలోని కనిపించకుండ వుండునట్టి ఆత్మను ఒక్కటిగా చూడ గలినచో ఆ జ్ఞానమును సాత్విక జ్ఞానమందురు.

పృథక్త్వేన తు యద్ జ్ఞానం నానాభావాన్ పృథగ్విధాన్
వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తద్ జ్ఞానం విద్ధి రాజసమ్

గీ.గా. అర్జున సే పేదాసేవ్న దేక నాళ్నా ళ్కేన్
అసో భావేర్ గ్యాన్తో కెరారో రాజస్ గ్యాన్కేన్ 18/21

క.ఛే. అర్జున, సే, పెదావూన్, దేక, నాళ్నాళి, కేన్
అసో, భావేర్, గ్యాన్తో, కెరారో, రాజస్, గ్యాన్, కేన్

అర్జున = ఓ అర్జునా; **సే పెదావూన్** = సమస్త భూతములను; **దేక నాళ్నాళి కేన్** = వేర్వేరని చూచిన; **అసో భావేర్ గ్యాన్తో** = అలాంటి భావముగల జ్ఞానము; **రాజస్ గ్యాన్కేన్** = రాజసజ్ఞానమని; **కెరారో** = అనబడుచున్నది.

ఓ అర్జునా సమస్త భూతములను వేర్వేరని చూచిన అలాంటి భావముగల జ్ఞానము రాజసజ్ఞానమని అనబడుచున్నది.

యత్తు కృత్స్నవదేకస్మిన్ కార్యే సక్తమహైతుకమ్
అతత్త్వార్థవదల్పం చ తత్తామసముదాహృతమ్

గీ.గా. బన్కారణేరన్ హల్కోన్ దిసావూనజ్ సేకేన్
బనత్త్వేతి కళాల్తో వోన్క తామస్ గ్యాన్కేన్ 18/22

క.ఛే. బన, కారణేరన్, హల్కోన్, దిసావూనజ్, సేకేన్
బన, తత్త్వేతి, కళాల, తో, వోన, క, తామస్ గ్యాన్, కేన్

బన్కారణేర్కేన్ = హేతువులేనిది మరియు; **బనత్త్వేతి** = తత్త్వరహిత మైనది; **హల్కోన్** = అల్పమైనది; **దిసావూనజ్** = కనిపించునదే; **సేకేన్** = సమస్తమని; **కళాల తో వోన** = తెలుసు కొనినచో దానిని; **తామస్ గ్యాన్కేన్ క** = తామసజ్ఞానమని అందురు.

హేతువులేనిది మరియు తత్త్వరహితమైనది అల్పమైనది కనిపించునదే సమస్తమని తెలుసుకొనినచో దానిని తామసజ్ఞానమని అందురు.

నియతం సంగరహితం అరాగద్వేషతః కృతమ్
అఫలప్రేప్సునా కర్మ యత్తత్ సాత్త్వికముచ్యతే

గీ.గా. **బన్ఫళేరాశాతి నియమేతి కర్మేవున్**
బన్రాగ్ ద్వేషేవ్కర జేన్క సత్వకరం కేన్ **18/23**

క.ఛే. బన్, ఫళేర్, ఆశాతి, నియమేతి, కర్మేవున్
బన్రాగ్, ద్వేషేవుతి, కర, జేన్, క, సత్వకరం, కేన్

బన్ఫళేరాశాతి = ఫలాపేక్షరహితముగా; **నియమేతి** = నియమాను సారము; **బన్రాగ్ ద్వేషేత్తి** = రాగద్వేషములు లేక; **కర్మేవున్ కర జేన్** = కర్మలను ఆచరించిన దానిని; **క సత్వ కరం కేన్** = సాత్త్విక కర్మలని అందురు.

ఫలాపేక్షరహితముగా నియమానుసారము రాగద్వేషములు లేక కర్మలను ఆచరించిన వాటిని సాత్త్వికకర్మలని అందురు.

యత్తు కామేప్సునా కర్మ సాహంకారేణ వా పునః
క్రియతే బహుళాయాసం తద్రాజసముదాహృతమ్

గీ.గా. **కన్నేతి వేలాన్ భోగేర్లాల్చేతి కరేరో**
కరం వూ తో రాజసేర్కరం కేన్కెరరో **18/24**

క.ఛే. కన్నేతి, వేలాన్, భోగేర్, లాల్చేతి, కరేరో
కరం, వూ, తో, రాజసేర్, కరం, కేన్, కెరారో

కన్నేతి = గర్వముతో; **వేలాన్** = కష్టముతో మరియు; **భోగేర్లాల్చేతి** = భోగ లాలసతో; **కరేరో కరం** = చేయు కర్మ; **వూ రాజసేర్ కరం కేన్** = అది రాజసకర్మ అని; **కెరారో** = అనబడుచున్నది.

గర్వముతో కష్టముతో మరియు భోగలాలసతో చేయు కర్మ రాజసకర్మ అని అనబడుచున్నది.

అనుబంధం క్షయం హింసాం అనవేక్ష్య చ పౌరుషమ్
మోహాదారభ్యతే కర్మ యత్తత్తామసముచ్యతే

గీ.గా. కరేర్ హిక్తి నాశ్ దక్తరేవ్న న వళక్లేన్
కరం కరతో వోన క తామ్సిర్క్ రం కేన్ 18/25

క.ఛే. కరేర్, హిక్తి, నాశ్, దక్, తరేవ్న, న, వళక్లేన్
కరం, కరతో, వోన, క, తామ్సిర్, కరం, కేన్

కరేర్ హిక్తి = చేయగలుగు సామర్థ్యము; **నాశ్ దక్తరేవ్న** = నాశనము దుఃఖము కష్టములను; **న వళక్లేన్** = గుర్తించకుండ; **కరం కరతో** = కర్మలు చేసినచో; **వోన తామ్సిర్** = దానిని తామస; **కరం కేన్ క** = కర్మయని అందురు.

చేయగలుగు సామర్థ్యము నాశనము దుఃఖము కష్టములను గుర్తించకుండ కర్మలు ఆచరించినచో దానిన తామసకర్మయని అందురు.

ముక్తసంగోఽనహంవాదీ ధృత్యుత్సాహసమన్వితః
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోర్నిర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే

గీ.గా. బనాశాళు హిమ్తి హుశారున్ బేకనరేన్
బన్భావి మళ్నమళేవ్మా జేన్క సత్వికేన్ 18/26

క.ఛే. (KP)బనాశాళు, (KP)హిమ్తి, (KP)హుశారున్, బేకనరేన్
(KP)బన్ భావి, మళ, న మళేవ్మా, జేన్, క, సత్వికేన్

బనాశాళు = ఆశలు లేనివాడు; **హిమ్తి** = ధైర్యవంతుడు; **హుశారున్** = ఉత్సాహవంతుడు; **బే కనరేన్** = అహంకారము లేనివాడిని; **మళ్నమళేవ్మా**= సిద్ధి అసిద్ధులయందు; **బన్భావి జేన్** = వికారము చెందనివాడిని; **క సత్వికేన్**= సాత్వికుడని అందురు.

ఆశలు లేనివాడు, ధైర్యవంతుడు, ఉత్సాహవంతుడు, అహంకారము లేనివాడిని, సిద్ధి అసిద్ధులయందు వికారము చెందనివాడిని సాత్విక కర్తయని అందురు.

రాగీ కర్మఫలప్రేప్సుః లుబ్ధో హింసాత్మకోఽశుచిః
హర్షశోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః

గీ.గా. సెరాపాడున హూఁసీ కరం ఫళేరాఖూన్
సక్దకేభోగూ బేఢంగీన్క రాజస్క ర్తార్కేన్ 18/27

క.ఫే. సెరా, పాడున, హూఁసీ, కరం, ఫళేర్, (KP)ఆఖూన్
సక్, దకేన, భోగూ, బేఢంగీన, క, రాజస్, కర్తార్, కేన్

సెరాపాడున = కష్టములను కలిగించువాడిని; **కరం ఫళేరాఖూన** = కర్మఫలము నాశించువాడిని; **హూఁసీ** = కోరికలు కలవాడిని; **సక్ దకేన భోగూ** = సుఖదుఃఖములు అనుభవించువాడిని; **బేఢంగీన** = పద్ధతి లేనివాడిని; **క రాజస్ కర్తార్ కేన్** = రాజసకర్త అని అందురు.

కష్టములను కలిగించువాడిని, కర్మఫలము నాశించువాడిని, కోరికలు కలవాడిని సుఖదుఃఖములు అనుభవించువాడిని, పద్ధతి లేనివాడిని, రాజసకర్త అని అందురు.

అయుక్తః ప్రాకృతఃస్తబ్ధః శఠో నైష్కృతికోఽలసః
విషాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే

గీ.గా. న కర్సకూ కనరు అనాడి బుడావూన్
నకామిన్ దక్దేవాళేన్క తామ్సి కర్తార్కేన్ 18/28

క.ఫే. న, (KP)కర్సకూ, (KP)కనరు, అనాడి, బుడావూన్
న కామిన్, దక్, దేవాళేన్, క, తామ్సి, కర్తార్, కేన్

న కర్సకూ = చేతకానివాడు; **కనరు** = గర్విష్ఠుడు; **అనాడి** = తెలివి తక్కువవాడు; **బుడావూన్** = నష్టపరుచు వాడిని; **న కామిన్** = వ్యర్థముగా నుండువాడు మరియు; **దక్ దేవాళేన్** = దుఃఖములను కలిగించువాడిని; **క తామ్సి కర్తార్ కేన్** = తామస కర్తయని అందురు.

చేతకానివాడు, గర్విష్ఠు, తెలివి తక్కువవాడు, నష్టపరుచువాడు, వ్యర్థముగా నుండువాడు మరియు దుఃఖములను కలిగించువాడిని తామస కర్తయని అందురు.

బుద్ధేర్భేదం ధృతేశ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణు
ప్రోచ్యమానమ్ అశేషేణ పృథక్త్వేన ధనంజయ

గీ.గా. అర్జున కణ్ణి హిమ్మత్ ఛ తీన్భాంతేవుతి
అసేవూన్పూరో కళాల సామ్భన్ ధ్యానేతి 18/29

క.ఛే. అర్జున, కణ్ణి, హిమ్మత్, ఛ, తీన్, భాంతేవుతి
అసేవూన్, పూరో, కళాల, సామ్భన్, ధ్యానేతి

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **గుణ్ హిమ్మత్** = బుద్ధి ధైర్యము; **సదా తీన్భాంతేవుతి ఛ** = కూడా మూడు ప్రకారములుగా యున్నవి; **అసేవూన్ ధ్యానేతి** = వీటిని ధ్యానముతో; **పూరో సామ్భన్ కళాల** = సంపూర్ణముగా విని తెలుసుకొనుము.

ఓ అర్జునా! బుద్ధి ధైర్యము కూడా మూడు ప్రకారములుగా యున్నవి. వీటిని ధ్యానముతో సంపూర్ణముగా విని తెలుసుకొనుము.

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ కార్యాకార్యే భయాభయే
బంధం మోక్షం చ యా వేత్తి బుద్ధిః సా పార్థ సాత్త్వికీ

గీ.గా. కళాలతో ఛూట్బంద్ డర్ న డరేర్వాటేవ్న
క సత్వీర్కణ్ణికేన్ ధర్మేమా టకజేన 18/30

క.ఛే. కళాలతో, ఛూట్బంద్, డర్, న, డరేర్, వాటేవ్న
క, సత్వీర్, కణ్ణికేన్, ధర్మేమా, టకజేన

ఛూట్బంద్ = బంధమోక్ష; **డర్ న డరేర్** = భయాభయ; **వాటేవ్న** = మార్గాలను; **కళాలేన్** = తెలుసుకొని; **ధర్మేమా టక జేన** = ధర్మములో నిలుచు దానిని; **సత్వీర్కణ్ణీ కేన్ క** = సాత్వికబుద్ధి అని అందురు.

బంధమోక్ష మరియు భయాభయ మార్గాలను తెలుసుకొని ధర్మములో నిలుచుదానిని సాత్వికబుద్ధి అందురు.

యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్యమేవ చ
అయథావత్ ప్రజానాతి బుద్ధిః సా పార్థ రాజసీ

గీ.గా. కళాల న సమోర్ ధరం అధర్మేవున
కర్నకరేవ్న తో క రాజ్సీ కణ్ణి వోన 18/31

క.ఛే. కళాల, న, సమోర్, ధరం, అధర్మేవున
కర్, న, కరేవ్న, తో, క, రాజ్సీ, కణ్ణి, వోన

ధరం అధర్మేవున = ధర్మాధర్మములను; **కర్నకరేవ్న** = కార్యా కార్యములను; **సమోర్ న కళాల తో** = సరిగా తెలుసుకొనినచో; **వోన రాజ్సీ** = దానిని రాజస; **కణ్ణి క** = బుద్ధి అందురు.

ధర్మాధర్మములను కార్యాకార్యములను సరిగా తెలుసుకొననిచో దానిని రాజసబుద్ధి అందురు.

అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా
సర్వార్థాన్ విపరీతాంశ్చ బుద్ధిః సా పార్థ తామసీ

గీ.గా. ధరమేన అధరమ్ కేన్కేల అన్ సేన
దేక తేడీ నజ్రేత్తో తామ్సి గుణ్కవోన 18/32

క.ఛే. ధరమేన, అధరమ్ కేన్కేల అన్ సేన
దేక, (H)తేడీ, నజ్రేతి, తో, తామ్సి, గుణ్, క, వోన

ధరమేన = ధర్మాన్ని; **అధరం కేన్** = అధర్మమని; **కేన్కేల అన్ సేన** = అనుకొని మరియు అందరిని; **తేడీ నజ్రేతి** = విపరీత దృష్టితో; **దేకతో** = చూచినచో; **తామ్సి గుణ్కవోన** = దానిని తామస గుణమని అందురు.

ధర్మాన్ని అధర్మమని అనుకొని మరియు అందరిని విపరీత దృష్టితో చూచినచో దానిని తామసగుణమని అందురు.

ధృత్యా యయా ధారయతే మనః ప్రాణేంద్రియక్రియాః
యోగేనావ్యభిచారిణ్యా ధృతిః సా పార్థ సాత్త్వికీ

గీ.గా. జేన్క సత్వ హిమ్మత్ థామతో యోగేత్సేన
జే హిమ్తేతి మన్దం కళాంగేవూర్కర్మేవ్న 18/33

క.ఛే. జేన్క, సత్వ, హిమ్మత్, థామతో, యోగేతి, సేన
జే, హిమ్తేతి, మన్, దమ్, కళాంగేవూర్, కర్మేవ్న

జే హిమ్తేతి = ఏ ధైర్యముతో; **మన్దం** = మనసు ప్రాణము; **కళాంగేవూర్ కర్మేవ్న** = ఇంద్రియాల క్రియలను; **యోగేత్సేన** = యోగముతో అన్నింటిని; **థామతో** = నిలిపినచో; **జేన్క సత్వ హిమ్మత్** = దానిని సాత్విక ధైర్యమని అందురు.

ఏ ధైర్యముతో మనసు ప్రాణము ఇంద్రియాల క్రియలను యోగముతో అన్నింటిని నిలుపునో దానిని సాత్వికధైర్యమని అందురు.

యయా తు ధర్మకామార్థాన్ ధృత్యా ధారయతేऽర్జున
ప్రసంగేన ఫలాకాంక్షీ ధృతిః సా పార్థ రాజసీ

గీ.గా. కర హరేతి ఫళేవాసు దాన్ధర్మేవ్న
క ధనంజయ రాజస్ హిమ్మత్కేన్ అసేన 18/34

క.ఛే. కర, హరేతి, ఫళేవాసు, దాన్, ధర్మేవ్న
క, ధనంజయ, రాజస్, హిమ్మత్కేన్, అసేన

ధనంజయ = ఓ అర్జునా!; **హరేతి ఫళేవాసు** = కోరికతో ఫలముకొరకు; **కర దాన్ ధర్మేవ్న** = దాన ధర్మములను చేసినచో; **అసేన** = అలాంటి దానిని; **రాజస్ హిమ్మత్కేన్ క** = రాజస ధైర్యమని అందురు.

ఓ అర్జునా! కోరికతో ఫలముకొరకు దానధర్మములను చేసినచో అలాంటిదానిని రాజసధైర్యమని అందురు.

యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మదమేవ చ
న విముంచతి దుర్మేధా ధృతిః సా పార్థ తామసీ

గీ.గా. కపటీవేన్ న ఛోడ నీంద్డర్ దక్కాళ్జీవ్న
క ధనంజయ తామస్ హిమ్మత్కేన్ అసేన 18/35

క.ఛే. కపటీవేన్, న, ఛోడ, నీంద్, డర్, దక్, కాళ్జీవ్న
క, ధనంజయ, తామస్, హిమ్మత్, కేన్, అసేన

ధనంజయ = ఓ ధనంజయా!; **కపటీవేన్** = దుర్బుద్ధి కలవాడై; **నీంద్డర్**= నిద్ర భయము; **దక్కాళ్జీవ్న** = దుఃఖము చింతలను; **న ఛోడ** = విడవనిచో; **అసేన** = అలాంటి దానిని; **క తామస్ హిమ్మత్కేన్** = తామస ధైర్యమని అందురు.

ఓ ధనంజయ ! దుర్బుద్ధి కలవాడై నిద్రా భయము దుఃఖము చింతలను విడువనిచో అలాంటిదానిని తామసధైర్యమని అందురు.

సుఖం త్విదానీం త్రివిధం శృణు మే భరతర్షభ
అభ్యాసాద్రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ నిగచ్ఛతి

గీ.గా. సామళర్జున వో తీన్భాంతేవూర్సకేన
సక్మళ జాదాన్ దకేవూర్నాశ్ కరజేన 18/36

క.ఛే. సామళ్, అర్జున, వో, తీన్, భాంతేవూర్, సకేన
సక్, మళ, జాదాన్, దకేవూర్, నాశ్, కరజేన

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **సక్మళ జాదాన్** = అతిగా సుఖములభించు మరియు; **దకేవుర్నాశ్ కరజేన** = దుఃఖములనాశనము చేయునటువంటి; **వో తీన్ భాంతేవూర్ సకేన** = ఆ మూడు విధములైన సుఖములను; **సామళ్** = వినుము.

ఓ అర్జునా! అతిగా సుఖము లభించు మరియు దుఃఖముల నాశనము చేయునటువంటి ఆ మూడు విధములైన సుఖములను వినుము.

యత్తదగ్రే విషమివ పరిణామేऽమృతోపమమ్
తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమ్ ఆత్మబుద్ధి ప్రసాదజమ్

గీ.గా. జో సక్ శురూపవషన్ ఆఖ్రీప అమ్రత్కేన్
జీవేర్గుణేత్లాగ తో వోన్క సత్వ సక్కేన్ 18/37

క.ఛే. జో, సక్, శురూప, (PP)వషన్, ఆఖ్రీప, అమ్రత్కేన్
జీవేర్, గుణేతి, లాగ, తో, వోన, క, సత్వ, సక్కేన్

జో సక్ = ఏ సుఖమైతే; **శురూపవషన్** = ఆరంభమున విషము మరియు; **ఆఖ్రీప అమ్రుత్కేన్** = చివరికి అమృతంలా; **జీవేర్ గుణేతి లాగ తో** = ఆత్మబుద్ధిచే అనిపించునో; **వోన్క సత్వ సక్కేన్** = దానిని సాత్విక సుఖమందురు.

ఏ సుఖమైతే ఆరంభమున విషము మరియు చివరికి అమృతంలా ఆత్మబుద్ధిచే అనిపించునో దానిని సాత్వికసుఖమందురు.

విషయేంద్రియసంయోగాత్ యత్తదగ్రేఽమృతోపమమ్
పరిణామే విషమివ తత్సుఖం రాజసం స్మృతమ్

గీ.గా. లాగ శురూప కళాంగేవుతి అమ్రుత్కేన్
లాగ వూ వషాఖ్రీప వోన్క రాజస్సక్కేన్ 18/38

క.ఛే. లాగ, శురూప, కళాంగేవుతి, అమ్రుత్, కేన్
లాగ, వూ, వష్, ఆఖ్రీప, వోన్క, రాజస్, సక్, కేన్

కలాంగేవ్తి = ఇంద్రియ సంబంధమువల్ల; **శురూప** = ఆరంభములో; **సక్**= సుఖము; **అమ్రుత్కేన్ లాగ** = అమృతమని అనిపించి; **వషాఖ్రీప** = చివరికి విషమని; **లాగ వూ** = అది అనిపించును; **వోన క రాజస్సక్కేన్**= దానిని రాజస సుఖ మనందురు.

ఇంద్రియ సంబంధమువల్ల ఆరంభములో సుఖము అమృతమని అనిపించి చివరికి విషమని అనిపించుదానిని రాజస సుఖమనందురు.

యదగ్రే చానుబంధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః
నిద్రాలస్యప్రమాదోత్థం తత్తామసముదాహృతమ్

గీ.గా. మనిక్యావ్న తేట్తాణు లాలచ్లగాడజేన్
మస్తి నీంద్ నకామేవ్తితో క తామస్సక్కేన్ 18/39

క.ఛే. మనిక్యావ్న, ఛేట్తాణు, లాలచ్, లగాడజేన్
మస్తి, నీంద్, నకామేవ్తి, తో, క, తతామస్, సక్కేన్

మస్తి నీంద్ నకామేవ్తి = మదము నిద్ర సోమరితనములతో; **ఛేట్తాణు మన్క్యావున** = చివరివరకు మనుష్యులకు; **లాలచ్ లగాడజేన్** = మోహమును కలుగచేయు దానిని; **వోన తామస్ సక్ క** = దానిని తామససుఖమని అందురు.

మదము నిద్ర సోమరితనములతో చివరివరకు మనుష్యులకు మోహమును కలుగచేయు దానిని తామససుఖమని దానిని అందురు.

న తదస్తి పృథివ్యాం వా దివి దేవేషు వా పునః
సత్త్వం ప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేభిః స్యాత్ త్రిభిర్గుణైః

గీ.గా. జమ్మి ఆశ్మాన్దేవ్ కత్తి అసో కోయి ఛేని
జో పర్కృత్తిర్ తీన్గుణేర్బన కూఁణ్సీ రేని 18/40

క.ఛే. జమ్మి, ఆశ్మాన్, దేవ్, కత్తి, అసో, కోయి, ఛేని
జో, పర్కృత్తిర్, తీన్, గుణేర్ బన, కూఁణ్సీ, రేని

జో పర్కృత్తిర్ = ఆ ప్రకృతి యొక్క; **తీన్ గుణేర్ బన** = మూడు గుణములు లేక; **జమ్మిఆశ్మాన్** = భూమి ఆకాశము; **దేవ్** = దైవము; **కత్తి కూఁణ్సీ రేని** = ఎచ్చటైనను ఏమియును వుండదు; **అసో కోయి ఛేని** = ఏదియును అలాంటిది లేదు.

ఆ ప్రకృతి యొక్కమూడు గుణములు లేక భూమి ఆకాశము దైవము ఎచ్చటైనను ఏదియును వుండదు. అలాంటిది (ఏటువంటి ప్రాణి) ఏదియును లేదు.

బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం శూద్రాణాం చ పరంతప
కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభవైర్గుణైః

గీ.గా. వైశ్య బామణ్ ఛ త్రియన్ శూద్రేవూర్ కరమ్యో
వుందూర్ గుణేవ్తికేన్ కెరారే నాళ్నాలివో 18/41

క.ఫే. వైశ్య, బామణ్, ఛత్రియ, అన్, శూద్రేవూర్, కరమ్, వో,
వుందూర్, గుణేవుతి, కేన్, కెరారే, నాళి, నాళి, వో

బామణ్ ఛత్రియ = బ్రహ్మణ క్షత్రియ; **వైశ్య అన్** = వైశ్య మరియు; **శూద్రేవూర్** = శూద్రుల; **కరమ్యో** = ఆ కర్మలు; **వుందూర్** = వారివారి; **గుణేవుతి కేన్**= గుణములనుబట్టి; **వో కేరారే నాళినాళి** = అవివేర్వేరని చెప్పబడుచున్నాయి.

బ్రహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య మరియు శూద్రుల ఆ కర్మలు వారివారి గుణములనుబట్టి అవి వేర్వేరని చెప్పబడుచున్నాయి.

శమో దమస్తపః శౌచం క్షాంతిరార్జవమేవ చ
జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రహ్మకర్మ స్వభావజమ్

గీ.గా. మన్కళాంగేవ్న వశ్కరున్ వేద్వాచేవాళేన్
మన్తనేత్చంగారేన్ తప్కరున్క బామణ్కేన్ 18/42

క.ఫే. మన్ కళాంగేవ్న వశ్కరున్ వేద్ వాచేవాళేన్
మన్ తనేతి చంగారేన్ (KP)తప్కరున్ క బామణ్కేన్

కళాంగ్ మనేవ్న = మనసును ఇంద్రియాలను; **వశ్కరున్** = వశపరుచుకొను వానిని; **వేద్ వాచేవాళేన్** = వేదములను పఠించు వానిని; **మన్ తనేతి చంగా రేన్** = మనసు తనువుతో పవిత్రంగా నుండి; **తప్కరున్** = తపస్సు చేయువానిని; **క బామణ్కేన్** = బ్రాహ్మణుడని అందురు.

మనసును ఇంద్రియాలను వశపరుచు కొని వేదములను పఠించు వానిని, మనసుతనువుతో పవిత్రంగానుండి తపస్సు చేయువానిని బ్రాహ్మణుడని అందురు.

శౌర్యం తేజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధే చాప్యపలాయనమ్
దానమీశ్వర భావశ్చ క్షాత్రం కర్మ స్వభావజమ్

గీ.గా. **శూర్తేజ్ నాయోక్పణ్ హిమ్మత్ రణ్భోడ్న ధాఁసేరో**
శాస్త్రేతి సేర్భలా కరూ ఛత్రియ్ కెరారో **18/43**

క.ఛే. శూర్తేజ్, [KP]నాయోక్పణ్, హిమ్మత్, రణ్భోడన్, న,ధాఁసేరో
శాస్త్రేతి, సేర్, భలా, కరూ, ఛత్రియ్, కెరారో

శూర్తేజ్ = శూరత్వము తేజము; **నాయోక్పణ్** = నాయకత్వ లక్షణము; **హిమ్మత్** = ధైర్యము; **రణ్భోడ్న ధాఁసేరో** = యుద్ధము నుండి పారిపోకుండుట; **శాస్త్రేతి** = శాస్త్ర ప్రకారము; **సేర్భలాకరూ** = అందరి మేలు చేయువాడు; **ఛత్రియ్ కెరారో** = క్షత్రియు డనబడుచున్నాడు.

శూరత్వము, తేజము, నాయకత్వ లక్షణము, ధైర్యము యుద్ధము నుండి పారిపోకుండుట, శాస్త్ర ప్రకారము అందరికి మేలు చేయువాడు క్షత్రియుడనబడుచున్నాడు.

కృషిగోరక్షవాణిజ్యం వైశ్యకర్మ స్వభావజమ్
పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజమ్

గీ.గా. **ఖేత్గాన్డి వాళోన్ వేచ్లేవూ వైశ్య కెరారో**
కరజో సేర్సేవాన్కామ్ శూద్ర కేన్కెరారో **18/44**

క.ఛే. ఖేత్, గాన్డి, వాళోన్, వేచ్, లేవూ, వైశ్య, కెరారో
కరజో, సేర్, సేవాన్, కామ్, శూద్ర, కేన్, కెరారో

ఖేత్ = వ్యవసాయము; **గాన్డి వాళోన్** = గోవులు కలవాడును; **వేచ్‌లేవూ** = క్రమ విక్రయములు చేయువాడు; **వైశ్య కెరారో** = వైశ్యుడనబడుచున్నాడు; **సేర్సేవాన్కామ్** = అందరి సేవలు పనులు; **కరజో**= చేయువాడు; **శూద్ర కేన్ కెరారో**= శూద్రుడనబడుచున్నాడు.

వ్యవసాయము గోవులు కలవాడును, క్రయవిక్రయములు చేయువాడును వైశ్యుడనబడుచున్నాడు. అందరిసేవలు పనులు చేయువాడు శూద్రుడనబడుచున్నాడు.

స్వే స్వే కర్మణ్యభిరతః సంసిద్ధిం లభతే నరః
స్వకర్మనిరతః సిద్ధిం యథా విందతి తచ్ఛృణు

గీ.గా. పారోచ మన్క్యా వోర్కరమేవ్తి గ్యానేన
పావ కూ(వో కర్మేవ్తి సామళ్వో వాతేవ్న 18/45

క.ఛే. పారోచ, మన్క్యా, వోర్, కరమేవ్తి, గ్యానేన
పావ, కూ(, వో, కర్మేవ్తి, సామళ్, వో, వాతేవ్న

మన్క్యా = మనుజుడు; **వోర్ కరమేవ్తి** = తన కర్మలతో; **పారోచ గ్యానేన**= జ్ఞానమును పొందుచున్నాడు; **వోర్ కరమేవ్తి** = అతడి కర్మలతో; **పావ కూ(** = ఎలా పొందుచున్నాడో; **సామళ్వో వాతేవ్న** = ఆ విషయాలను వినుము.

మనుజుడు తన కర్మలతో జ్ఞానమును పొందుచున్నాడు. అతడి కర్మలతో ఎలా పరమాత్మను పొందుచున్నాడో ఆ విషయాలను వినుము.

యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతమ్
స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః

గీ.గా. జో సే పెదా వేరేచ జగ్పేలు పర్మేతి
జేన పారోచ నర్వోన్ పూజన్ వోర్కర్మేవ్తి 18/46

క.ఛే. జో, సే, పెదా, వేరేచ, జగ్పేలు, పర్మేతి
జేన, పారోచ, నర్వోన, పూజన్, వోర్, కర్మేవ్తి

జగ్పాలు = జగమంతా వ్యాప్తి చెందిన; **పర్మేతి** = పరమాత్మతో; **సే పెదా వేరేచ** = ప్రాణులు ఉత్పన్నమగుచున్నవో; **నర్వోన్** = మానవుడతనిని; **వోర్కర్మేవ్తి** = తన కర్మలతో; **పూజన్**= పూజించి; **జేన పారోచ**= అతడిని పొందుచున్నాడు.

జగమంతా వ్యాప్తి చెందిన పరమాత్మతో ప్రాణులు ఉత్పన్నమగుచున్నవో మానవుడతనిని తన స్వాభావికమైన కర్మలతోపూజించి అతడిని పొందుచున్నాడు.

శ్రేయాన్ స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్ స్వనుష్ఠితాత్
స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషమ్

గీ.గా. దూసరేవూర్ ధర్మేన భలేతి కర్జేతి
ధరం జేర్జేన్భలోన్ పాయేని పాపేన్జేతి 18/47

క.ఛే. దూసరేవూర్, ధర్మేన, భలేతి, కరజేతి
ధరం, జేర్, జేన్, భలోన్, పాయేని, పాపేన, జేతి

దూసరేవూన్ = ఇతరుల; **ధర్మేన భలేతి** = ధర్మమును చక్కగా; **కర్జేతి** = చేయుటకన్న; **ధరం జేర్ జేన** = ఎవరి ధర్మము వారికి; **భలోన్** = శ్రేష్ఠము మరియు; **పాయేని పాపేన్జేతి** = దానితో పాపమును పొందదు.

ఇతరుల ధర్మమును చక్కగా చేయుటకన్న ఎవరి ధర్మము వారికి శ్రేష్ఠము. మరియు దానితో పాపమును పొందదు.

సహజం కర్మ కౌంతేయ సదోషమపి న త్యజేత్
సర్వారంభా హి దోషేణ ధూమేనాగ్నిరివావృతా

గీ.గా. జేర్ధర్మేన్జకో త్యాగేర్ఛేని ర దోషేర్తి
జూ(ర ఆగ్ధూయేతిన్ కరం సదా దోషేవ్తి 18/48

క.ఛే. జేర్, ధర్మేన్, జకో, త్యాగేర్, ఛేని, ర, దోషేర్తి
జూ(, ర, ఆగ్, ధూయేతిన్, కరం, సదా, దోషేవ్తి

ర దోషేర్తి = దోషముతో నున్నను; **జేర్ ధర్మేన జకో** = ఎవరి ధర్మాన్ని వారు; **త్యాగేర్ ఛేని** = త్యజించకూడదు; **ఆగ్ధూయేతిన్** = నిప్పు పొగతో కప్పబడినట్లు; **జూ(కరం సదా** = అలాగే కర్మలు కూడా; **ర దోషేవ్తి** = దోషములతో కూడి ఉండును.

దోషములతో నున్నను ఎవరి ధర్మాన్నివారు త్యజించకూడదు. నిప్పు పొగతో కప్పబడినట్లు అలాగే కర్మలు కూడా దోషములతో కూడి ఉండును.

అసక్తబుద్ధిః సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః
నైష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సన్న్యాసేనాధిగచ్ఛతి

గీ.గా. బన్హూ(సీ తన్మన్జీతు ఆచ్కళ్జే గుణేవ్తి
బన్హరేరో సిద్ధిన పావ గ్యాన్యోగేతి 18/49

క.ఛే. బన్, హూ(సీ, తన్, మన్, జీతు, ఆచో, కళ జే, గుణేవ్తి
బన్, హరేరో, సిద్ధిన, పావ, గ్యాన్, యోగేతి

బన్ హూ(సీ = కోరికలు (ఆసక్తి) లేనివాడు; **తన్మన్జీతు** = తనువు మనసును జయించువాడు; **ఆచో కళ జే గుణేవ్తి** = మంచిని గ్రహించు గుణములతో; **బన్హరేరో** = కామము లేనివాడు; **గ్యాన్యోగేతి**= జ్ఞానయోగముతో సిద్ధిని పొందుతాడు.

సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాప్నోతి నిబోధ మే
సమాసేనైవ కౌంతేయ నిష్ఠా జ్ఞానస్య యా పరా

గీ.గా. పార్థ జో గ్యాన్యోగేర్ శేట్ప్ణేతి సిద్ధిన్పాన్
పర్మేన్కూ౹ పారో కో పూరో వతావ్పు౹ కళాన్ 18/50

క.ఫే. పార్థ, జో, గ్యాన్, యోగేర్,(KP) శేట్పణేతి, సిద్ధిన్పాన్
పర్మేన్, కూ౹, పారో, కో, పూరో, వతావ్పు౹, కళాన్

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **జో గ్యాన్యోడేర్** = ఎవడైతే జ్ఞానయోగపు; **శేట్ప్ణేతి** = పరాకాష్ఠతో; **సిద్ధిన్పాన్** = సిద్ధిని పొంది; **పర్మేన్కూ౹** = పరమాత్మను ఎలా; **పారో** = పొందుతున్నాడో; **పూరో వతావ్పు౹ కళాన్** = (ఆ జ్ఞానమును) పూర్తిగా వివరించి తెలిపెదను.

ఓ అర్జునా! ఎవడైతే జ్ఞానయోగపు పరాకాష్ఠతో సిద్ధిని పొంది పరమాత్మను ఎలా పొందుతున్నాడో (ఆ జ్ఞానమును) పూర్తిగా వివరించి తెలిపెదను.

బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తో ధృత్యాత్మానం నియమ్య చ
శబ్దాదీన్ విషయాన్ త్యక్త్వా రాగద్వేషౌ వ్యుదస్య చ

గీ.గా. చంగా గుణి హిమ్తి కళాంగేవున్వశ్కరూన్
ఛోడూ రాగ్ద్వేషేవ్న ఆవాజన్సే వాతేవున్ 18/51

క.ఫే. చంగా, గుణి, హిమ్తి, కళాంగేవున్, వశ్కరూన్
ఛోడూ, రాగ్, ద్వేషేవ్న, ఆవాజ్, అన్సే, వాతేవున్

చంగా గుణి హిమ్తి = పవిత్రమైన బుద్ధికలవాడు; **హిమ్తి** = ధైర్య వంతుడు; **కలాంగేన్వశ్క రూన్** = ఇంద్రియాలను వవశపరుచు కొనువాడు; **రాగ్ద్వేషేవ్న** =

రాగద్వేషాలను; **ఆవాజన్సే వాతేవున్** = శబ్దాది విషయాలను; **ఛోడూ** = విడచినవాడు.

పవిత్రమైన బుద్ధికలవాడు, ధైర్యవంతుడు, ఇంద్రియాలను వశపరుచు కొనువాడు, రాగద్వేషాలను, శబ్దాది విషయాలను విడిచినవాడు.

వివక్తసేవీ లఘ్వాశీ యతవాక్కాయమానసః
ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః

గీ.గా. వసూ జో ఏక్లోన్ నియమేతి ఖాయేవాళో
విరాగీన్ తన్మనేన్ జీతు ధ్యాన్యోగేవాళో 18/52

క.ఛే. వసూ, జో, ఏక్లోన్, నియమేతి, ఖాయేవాళో
విరాగీన్, తన్, తమనేన్, జీతు, ధ్యాన్, యోగేవాళో

వసూ జో ఏక్లోన్ = ఏకాంతముగా నివసించువాడు; **నియమేతి ఖాయేవాళో**= నియమానుసారముగా భుజించువాడు; **తన్ మనేన్ జీతు** = మనసును శరీరమును జయించువాడు; **విరాగీన్** = విరాగి మరియు; **ధ్యాన్ యోగేవాళో**= ధ్యానయోగముతో నుండువాడు.

ఏకాంతముగా నివసించువాడు, నియమానుసారముగా భుజించువాడు, మనసు శరీరములను జయించినవాడు, విరాగి మరియు ధ్యానయోగముతో నుండువాడు.

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహమ్
విముచ్య నిర్మమః శాంతో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే

గీ.గా. బళ్హర్ కనర్లేర్ తాట్రీసేవ్న ఛోడేవాళో
బనాపణ్పణేరోజ్ పర్మేన పాయేవాళో 18/53

క.ఛే. బళ్, హర్, కనర్, లేర్, ఠాట్, రీ సేప్న, ఛోడేవాళో
బనా, ఆపణ్ పణేరోజ్, పర్మేన, పాయేవాళో

బళ్ = బలము; **లేర్ హర్** = గ్రహించుట కామము; **ఠాట్ రీసేప్న ఛోడేవాళో**= దర్పము కోపములను త్యజించువాడు; **బనా ఆపణ్ పణేరోజ్** = మమకార రహితుడే; **పర్మేన** = పరమాత్మను; **పాయేవాళో** = పొదుతాడు.

బలము, గర్వము, గ్రహించుట, కామము, దర్పము, కోపములను, త్యజించువాడు మమకారరహితుడే పరమాత్మను పొందుతాడు.

బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా న శోచతి న కాంక్షతి
సమః సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరామ్

గీ.గా. న కర కాక్ఫోతిన్ర ఏక్భావేతి యోగీన్
న కాఁయిఁ చావ్తా ఏక్భావి పావ్పరం భక్తీన్ 18/54

క.ఛే. న, కర, కాక్ఫోతిన్, ర, ఏక్, భావేతి యోగీన్
న, కాఁయిఁ, చావ్తా, ఏక్భావి, పావ, పరం, భక్తీన్

యోగీ = యోగి; **న కర కాక్ఫోతిన్** = శోకింపక; **ర ఏక్భావేతి** = ఏకీభావముతోవుండును; **అన్ న కాఁయిఁ చావ్తా** =మరియు ఏమియును ఆశించక; **ఏక్భావి** = సమ భావము కలవాడు; **పావ్పరం భక్తీన్** = పరమ భక్తిని పొందును.

యోగి శోకింపక ఏకీభావముతో వుండును. మరియు ఏమియును ఆశించక సమభావము కలవాడు పరమభక్తిని పొందును.

భక్త్యా మామభిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్త్వతః
తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరమ్

గీ.గా. వో భక్తీన్త త్త్వేతి మ కసోకో వళ్లక్లేన్
వూ మన పారోచ మార్త త్త్వేన కళాలేన్ 18/55

క.ఛే. వో, భక్తీన, తత్త్వేతి, మ, కసోకో, వళక్లేన్
వూ, మన, పారోచ, మార్తత్వేన, కళాలేన్

వో భక్తీన తత్త్వేతి = ఆభక్తి తత్త్వములతో; **మ కసోకో** = నేనెలాంటి వాడీనో; **వళక్లేన్** = గుర్తించి; **మార్తత్త్వేన** = నా తత్త్వమును; **కళాలేన్** = తెలుసుకొని; **వూ మన పరోచ** = అతడు నన్నే పొందుచున్నాడు.

ఆ భక్తి తత్త్వములతో నేనెలాంటి వాడనో గుర్తించి నా తత్త్వమును తెలుసుకొని అతడు నన్నే పొందుచున్నాడు.

సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః
మత్ప్రసాదాత్ అవాప్నోతి శాశ్వతం పదమవ్యయమ్

గీ.గా. మార్ ధ్యాన్యోగి కరూకర సే కర్మేవున్తీ
మళ తేటేరవినాశ్పరం మార్సాయితి 18/56

క.ఛే. మార్, ధ్యాన్యోగి, కరూకర, సే, కర్మేవున్తీ
మళ, తేటేర్, అవినాశ్, పరం, మార్, సాయితి

మార్ ధ్యాన్యోగి = నా ధ్యాన యోగి; **కరూకర సే కర్మేవున్తీ** = అన్ని కర్మలను ఆచరిస్తున్నను; **తేటేర్** = శాశ్వతమైన; **అవినాశ్ పరం** = అవినాశియైన పరమపదము; **మార్ సాయితి** = నా కృపచే; **మళ** = లభించును.

నా ధ్యాన యోగి అన్ని కర్మలను ఆచరిస్తున్నను శాశ్వతమైన అవినాశియైన పరమపదము నా కృపచే అతనికి లభించును.

చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సన్న్యస్య మత్పరః
బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య మచ్చిత్తః సతతం భవ

గీ.గా. మన్చడా కర్మేవునేక్సరి గుణ్రూపేతి
మార్పర్ధ్యాన్ రకాడన్ర హర్వేళా మనేతి 18/57

క.ఛే. మన, చడా, కర్మేవున్, ఏక్సరి, గుణ్, రూపేతి
మార్పర్, ధ్యాన్, రకాడన్, ర, హర్వేళా, మనేతి

కర్మేవున్ = కర్మలను; **ఏక్సరి గుణ్రూపేతి** = సమ బుద్ధిరూపముతో; **మన్చడా** = నాకర్పించు; **హర్వేళా మనేతి** = నిత్యము మనసుతో; **మార్పర్ ధ్యాన్ రకాడన్ ర** = నా పై ధ్యానముంచి వుండుము.

కర్మలను సమ బుద్ధిరూపముతో నాకర్పించు. నిత్యము మనసుతో నా పై ధ్యానముంచి వుండుము.

మచ్చిత్తః సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్ తరిష్యసి
అథ చేత్ త్వమహంకారాత్ న శ్రోష్యసి వినంక్ష్యసి

గీ.గా. అస్గుణ్మన్ర తో మార్సాయితి సేనార్పడ్జాస్
అన్కన్రేతి న సామళస్తో భూండోవే న్బూడ్జాస్ 18/58

క.ఛే. అస్గుణ్, మన్, ర, తో, మార్, సాయితి, సేన పార్, పడ్జాస్
అన్, కన్రేతి, న, సామళస్, తో, భూండోవేన్, బూడ్, జాస్

అస్గుణ్ మన్ = అలాంటి గుణము మనసు; **ర తో** = వున్నచో; **మార్ సాయితి** = నా కృపచే; **సేనార్పడ్జాస్** = అన్నింటిని దాటగలవు; **అన్ కన్రేతి** = మరియు గర్వముతో; **న సామళస్ తో** = విననిచో; **భూండో వేన్ బూడ్జాస్** = భ్రష్టుడవయ్యెదవు.

అలాంటి గుణము మనసు వున్నచో నా కృపచే అన్నింటిని దాటగలవు. మరియు గర్వముతో విననిచో భ్రష్టుడవయ్యెదవు.

యదహంకారమాశ్రిత్య న యోత్స్య ఇతి మన్యసే
మిథ్యైష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్త్వాం నియోక్ష్యతి

గీ.గా. **తూఁ కనరేరస్రేతి కస్ లడూఁని కేస్తీ**
తార్గొణేర్భావేతి యే రణేన్లడస్ కూఁవ్తీ **18/59**

క.ఛే. తూ, కనరేర్, అస్రేతి, కస్, లడూఁని, కేస్తీ
తార్, గొణేర్, భావేతి, యే, రణేన్, లడస్, కూఁవతీ

తూఁ = నీవు; **కనరేరస్రేతి** = అహంకార ప్రభావముతో; **కస్ లడూఁని కేస్తీ** = యుద్ధము చేయనని అన్నను; **తార్గొణేర్భావేతి** = నీ గుణ స్వభావముతో; **కూఁవతీ** = ఎలాగైనను; **యే రణేన్** = ఈ యుద్ధాన్ని; **లడస్**= చేయుదువు.

నీవు అహంకార ప్రభావముతో యుద్ధము చేయనని అన్నను నీ గుణస్వభావముతో ఎలాగైనను ఈ యుద్ధాన్ని చేయుదువు.

స్వభావజేన కౌంతేయ నిబద్ధః స్వేన కర్మణా
కర్తుం నేచ్ఛసి యన్మోహాత్ కరిష్యస్యవశోకపి తత్

గీ.గా. **తూఁ కరూఁనికేన్కస్ జే కర్మేవ్న లాల్చేతి**
తూఁ కర్వడస్వోన పెనార్జన్మేరస్రేతి **18/60**

క.ఛే. తూఁ, కరూఁనికేన్, కస్, జే, కర్మేవ్న, లాల్చేతి
తూఁ, కర్వడస్, వోన, పెనార్, జన్మేర్, అసరేతి

లాల్చేతి= మోహముతో; **జే కర్మేవ్న** = ఆ కర్మలను; **తూఁ కరూఁనికేన్కస్** = నీవు చేయనని చెప్పినను; **తార్వో** = నీ ఆ; **పెన్జాన్మేరస్రేతి** = పూర్వ జన్మ ప్రభావముచేత; **తూఁ కర్వడస్వోన** = వాటిని నీవు చేయుదువు.

మోహముతో ఆ కర్మలను నీవు చేయనని చెప్పినను నీ ఆ పూర్వజన్మ ప్రభావముచేత వాటిని నీవు చేయుదువు.

ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశేऽర్జున తిష్ఠతి
భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా

గీ.గా. సేన యంత్రేన చలావ జుఁ వోర్మాయాతి
సేర్మారేన్ చలారో వూ ఈశ్వర్ సేన్కర్మేతి 18/61

క.ఛే. సేన, (S)యంత్రేన, చలావ, జుఁ, వోర్, మాయాతి
సేర్మారేన్, చలారో, వూ, ఈశ్వర్, సేన్, కర్మేతి

సేన = సమస్త ప్రాణులను; **యంత్రేన చలావ జుఁ** = యంత్రమును నడిపించునట్లు; **వోర్మాయాతి** = తన మాయతో; **సేర్మారేన్** = అందరిలో వుండి; **వూ ఈశ్వర్** = ఆ ఈశ్వరుడు; **సేన్ కర్మేతి** = అందరిని కర్మానుసారముగా; **చలారో** = నడిపిస్తున్నాడు.

సమస్త ప్రాణులను యంత్రమును నడిపించునట్లు తన మాయతో అందరిలో వుండి ఆ ఈశ్వరుడు అందరిని కర్మానుసారముగా నడిపిస్తున్నాడు.

తమేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత
తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్స్యసి శాశ్వతమ్

గీ.గా. ఆజో పర్మేర్శర్ణేమా తూఁ వోన పాయేన
అన్వోర్సాయితి పా శాంతిన్పరం ధామేన 18/62

క.ఛే. ఆజో, పర్మేర్, శర్ణేమా, తూఁ, వోన, పాయేన
అన్వోర్, సాయితి, పా, శాంతిన్, పరం, ధామేన

పర్మేర్ = పరమాత్మ; **శర్ణేమా** = శరణములో; **వోన పాయేన**= అతనిని పొందుటకు; **తూ(ఆజో** = నీవు రమ్ము; **అన్వోర్సాయితి** = మరియు ఆ పరమాత్మకృపతో; **శాంతిన్** = శాంతిని; **పరం ధామేన పా**= పరమధామమును పొందుము.

పరమాత్మ శరణములో అతనిని (ఆ పరమాత్మను) పొందుటకు నీవు రమ్ము. మరియు ఆ పరమాత్మ కృపతో శాంతిని పరమధామమును పొందుము.

ఇతి తే జ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యాద్గుహ్యతరం మయా
విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు

గీ.గా. తూ(యేన కళాలేన్ చాల్ తోన్భాయేర్వాటేన
తోన్మ వతాయోచు(సే భేదేర్భేద్ గ్యానేన 18/63

క.ఛే. తూ(, యేన, కళాలేన్, చాల్, తోన్, (PP)భాయేర్, వాటేన
తోన మ, వతాయోచు(, సే, భేదేర్, భేద్, గ్యానేన

సే భేదేర్భేద్ = అన్ని రహస్యాలకంటె రహస్యమైన; **గ్యానేన** = జ్ఞానాన్ని; **తోన మ** = నీకు నేను; **వతాయోచు(** = తెలిపితిని; **తూ(** = నీవు; **యేన కళాలేన్** = దీనిని తెలుసుకొని; **తోన భయేర్వాటేన** = అనువైన మార్గమున; **చాల్** = నడుచుకొనుము.

అన్ని రహస్యాలకంటె రహస్యమైన జ్ఞానాన్ని నీకు నేను తెలిపితిని. నీవు దీనిని తెలుసుకొని నీకు అనువైన మార్గమున నడుచుకొనుము.

సర్వగుహ్యతమం భూయః శృణు మే పరమం వచః
ఇష్టోऽసి మే దృఢమితి తతో వక్ష్యామి తే హితమ్

గీ.గా. సామళ్ ఫరన్సే వో భేదేర్పరం భేదేవ్న
సోబ్తీ తూఁ ఛీ మార్కేన్ వతావ్ఛుఁ తార్భలేన 18/64

క.ఛే. సామళ్, ఫరన్సే, వో, భేదేర్, పరం, భేదేవ్న
సోబ్తీ, తూఁ, ఛీ, మార్కేన్, వతావ్ఛుఁ, తార్భలేన

సే వో= ఆ అన్ని; **భేదేర్పరం భేదేవ్న** = రహస్యాల పరమ రహస్యములను; **సామళ్ ఫరన్** = మళ్ళీ వినుము; **తూఁ** = నీవు; **మార్ సోబ్తీ ఛీ కేన్** = నా స్నేహితుడవని; **తార్భలేన** = నీ మేలుకోరి; **వతావ్ఛుఁ** = తెలియజేస్తాను.

ఆ రహస్యాల అన్ని పరమ రహస్యములను మళ్ళీ వినుము. నీవు నా స్నేహితుడవని నీ మేలుకోరి తెలియజేస్తాను.

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురు
మామేవైష్యసి సత్యం తే ప్రతిజానే ప్రియోఽసి మే

గీ.గా. మార్పర మన్ టకాన్ పూజన్ధోక్తూఁ మార్భక్త్యేన్
మార్సోబ్తీ కేన్దేరోచుఁ వాత్ తూఁ మన్పావస్కేన్ 18/65

క.ఛే. మార్పర, మన్, టకాన్, పూజన్, ధోక్, తూఁ, మార్, భక్త్యేన్
మార్, సాబ్తీ, కేన్, దేరోచు, వాత్, తూఁ, మన, పావస్కేన్

తూఁ = నీవు; **మార్భక్త్యేన్** = నా భక్తుడవై; **మార్పర మన్ టకాన్** = నాపై మనసును నిలిపి; **పూజన్ధోక్** = పూజించి మ్రొక్కుము; **తూఁ** = నీవు; **మార్సోబ్తీ కేన్** = నా స్నేహితుడవని; **మన్పావస్కేన్** = నన్నేపొందుతావని; **దేరోచుఁ వాత్**= మాటనిస్తున్నాను.

నీవు నా భక్తుడవై నా పై మనసును నిలిపి పూజించి మ్రొక్కుము. నీవు నా స్నేహితుడవని నన్నే పొందుతావని మాటనిస్తున్నాను. (అభయము)

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః

గీ.గా. చడాసే ధర్మేవ్వన్ శరణ్ణ వో పర్మేన
ఛోడ్కాళ్జీ మ పార్వాడు‹ సే పాపేవ్తి తోన 18/66

క.ఛే. చడా, సే, ధర్మేవ్వన్, శరణ్ణ, వో, పర్మేన
ఛోడ్కాళ్జీ, మ, పార్వాడు‹, సే, పాపేవ్తి, తోన

సే ధర్మేవ్వ = సమస్త ధర్మములను; **వో పర్మేన** = ఆ పరమాత్మకు; **చడా** = అర్పించి; **శరణ్ణ** = నా శరణు పొందుము; **ఛోడ్కాళ్జీ** = శోకమును విడువుము; **సే పాపేవ్తి** = అన్ని పాపములనుండి; **మ తోన** = నేను నిన్ను; **పార్వాడు‹** = విముక్తుణ్ణి గావిస్తాను.

సమస్త ధర్మములను ఆ పరమాత్మకు అర్పించి నా శరణు పొందుము. శోకమును విడువుము. అన్ని పాపములనుండి నేను నిన్ను విముక్తుణ్ణి గావిస్తాను.

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన
న చాశుశ్రూషవే వాచ్యం న చ మాం యోऽభ్యసూయతి

గా.గీ. న సామ్భేవ్వు ఖోడ్యాన్భ క్తి తప్పకరేవ్వ
న వతావణో ధనంజయ యే గ్యానేన 18/67

క.ఛే. న, సామ్భేవ్వు, ఖోడ్యాన్, భక్తి, తప్, న, కరేవ్వ
న, వతావణో, ధనంజయ, యే, గ్యానేన

ధనంజయ = ఓ అర్జునా!; **న సామ్భేవ్వు** = విననివారికి; **ఖోడ్యాన్** = దోషములనెంచువారికి; **న భక్తి తప్కర్జేన్** = భక్తి తపసు చేయని వారికి; **యే గ్యానేన్** = ఎన్నటికి ఈ జ్ఞానాన్ని; **న వతావ్ణో** = తెలుపకూడదు.

ఓ అర్జునా! విననివారికి దోషములనెంచువారికి భక్తి తపసు చేయని వారికి, ఎన్నటికి ఈ జ్ఞానాన్ని తెలుపకూడదు.

య ఇమం పరమం గుహ్యం మద్భక్తేష్వభిధాస్యతి
భక్తిం మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్యత్యసంశయః

గీ.గా. మార్భక్తేవ్న కోయి వతావ ఈ భేదేర్ గ్యాన్
మన పావ ఊ యేర్మా ఛేని కాఁయిఁ గుమాన్ 18/68

క.ఛే. మార్, భక్తేవ్న, కోయి, వతాన్, ఈ, భేదేర్ గ్యాన్
మన పావ ఊ, యేర్మా, ఛేని, కాఁయిఁ, గుమాన్

మార్భక్తేవ్న = నా భక్తులకు; **ఈ భేదేర్ గ్యాన్** = ఈ పరమ రహస్యమైన జ్ఞానాన్ని; **కోయి** = ఎవరైనా; **వతావ** = తెలియచేసిన; **మన పావ** = అతడునన్నే పొందుతాడు; **యేర్మా** = ఇందులో; **ఛేని కాఁయిఁ గుమాన్** = సందేహమేమియును లేదు.

నా భక్తులకు ఈ పరమ రహస్యమైన జ్ఞానాన్ని ఎవరైనా తెలి యచేసిన అతడు నన్నే పొందుతాడు. ఇందులో సందేహమేమియును లేదు.

న చ తస్మాన్మనుష్యేషు కశ్చిన్మే ప్రియకృత్తమః
భవితా న చ మే తస్మాత్ అన్యః ప్రియతరో భువి

గీ.గా. మనిక్యావ్మా ఏక్సదా వోతి బడన్ ఛేని
మార్ ఖాత్రేరో అన్ వోతి బడన్కోయి రేని 18/69

క.ఛే. మనిక్యావ్మా, ఏక్సదా, వోతి, బడన్, ఛేని
మార్, ఖాత్రేరో, అన్, వోతిబడన్, కోయి, రేని

మనిక్యావ్మా= మనుష్యులలో; **ఏక్సదా**= ఏ ఒక్కడను; **మార్ ఖాత్రేరో** = నాకు ప్రియమైన వాడు; **వోతి బడన్ ఛేని** = అతడికన్న శ్రేష్ఠుడులేడు; **అన్ వోతి బడన్** = మరియు అతడి కన్న మించినవాడు; **కోయి రేని** = ఎవరూ ఉండడు.

మనష్యులలో ఏ ఒక్కడును నాకు ప్రియమైనవాడు అతడికన్న శ్రేష్ఠుడు లేడు. మరియు అతడికన్న మించినవాడు ఎవరూ ఉండరు.

> అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాదమావయోః
> జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహమ్ ఇష్టః స్యామితి మే మతిః

గీ.గా. **జో వాచ ఆపణ్యే ధరమేర్వాతేవున**
జేతి మ పూజావుఁ గ్యాన్యగ్నేతి అర్జున **18/70**

క.ఛే. జో, వాచ, ఆపణ్, యే, ధరమేర్, వాతేవున
జేతి, మ, పూజావుఁ, గ్యాన్, యగ్నేతి, అర్జున

అర్జున = ఓ అర్జునా!; **జో ఆపణ్యే** = ఎవరైతే మన ఈ; **ధరమేర్ వాతేవున** = ధర్మయుక్తమైన మాటలను; **వాచ** = చదువుతాడో; **జేతి మ** = అతనిచే నేను; **గ్యాన్యగ్నేతి** = జ్ఞానయజ్ఞము ద్వారా; **పూజావుఁ** = ఆరాధించబడతాను.

ఓ అర్జునా! ఎవరైతే మన ఈ ధర్మయుక్తమైన మాటలను చదువుతాడో అతనిచే నేను జ్ఞానయజ్ఞము ద్వారా ఆరాధించబడతాను.

> శ్రద్ధావాననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః
> సోऽపి ముక్తః శుభాంల్లోకాన్ ప్రాప్నుయాత్ పుణ్యకర్మణామ్

గీ.గా. **జో శర్ధాన్బన్దోషేతి సామ్ళ యే గ్యానేన**
జావ వూ ఆచ్ఛర్మేవాళ్ జావజే లోకేన **18/71**

క.ఛే. జో, శర్దాన్, బన్దోషేతి, సామ్భ, యే, గ్యానేన
జావ, వూ, ఆచ్, కర్మేవాళ్, జావజే, లోకేన

యే గ్యానేన = ఈ జ్ఞానాన్ని; **జో శర్దాన్** = ఎవరైతే శ్రద్ధ మరియు; **బన్దోషేతి** = దోషమునెంచక; **సామ్భ** = వింటాడో; **ఆచ్కర్మేవాళ్** = ఉత్తమ కర్మలు చేయువారు; **జావజే లోకేన** = వెళ్ళు లోకాలకు; **జావ వూ** =అతడు వెళతాడు.

ఈ జ్ఞానాన్ని ఎవరైతే శ్రద్ధ మరియు దోషమునెంచక వింటాడో ఉత్తమకర్మలు చేయువారు వెళ్ళు లోకాలకు అతడు వెళ్తాడు.

కచ్చిదేతచ్ఛ్రుతం పార్థ త్వయైకాగ్రేణ చేతసా
కచ్చిదజ్ఞానసమ్మోహః ప్రణష్టస్తే ధనంజయ

గీ.గా. పార్థ సామ్భో క సే గ్యాన్నేక్సరి మనేతి
పార్వడ్గో క తూం వో అగ్యానేర్లాలచేతి 18/72

క.ఛే. పార్థ, సామ్భో, క, సే, గ్యాన్, ఏక్సరి, మనేతి
పార్వడ్గో, క, తూం, వో, అగ్యానేర్, లాలచేతి

పార్థ = ఓ అర్జునా!; **సే గ్యాన్** = జ్ఞానమంతా (గీతా శాస్త్రము); **ఏక్సరి మనేతి** = ఏకాగ్ర చిత్తముతో; **సామ్భో క** = వింటివా; **తూంవో**= నీవు ఆ; **అగ్యానేర్లాలచేతి** = అజ్ఞానమనెడి మోహము నుండి; **పార్వడ్గో క** = బయటపడితివా?

ఓ అర్జునా! జ్ఞానమంతా (గీతా శాస్త్రము) ఏకాగ్ర చిత్తముతో వింటివా? నీవు అజ్ఞానమనెడి మోహమునుండి బయటపడితివా?

అర్జున ఉవాచ

నష్టో మోహః స్మృతిర్లబ్ధా త్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత
స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం తవ

అర్జునేర్వచార్

గీ.గా. మ లాల్చేమాయితి పార్వడ్గో తార్సాయితి
మ మానూచుఁ తార్వాతేవ్న బేగుమానేతి 18/73

క.ఛే. మ, లాల్చేమాయితి, పార్వడ్గో, తార్, సాయితి
మ, మానూచుఁ, తార్, వాతేన, బేగుమానేతి

తార్ సాయితి = నీ అనుగ్రహమువలన; **లాల్చే మాయితి** = మోహము నుండి; **పార్వడ్గో** = బయటపడినాను; **బేగుమానేతి** = ఎటువంటి సందేహము లేక; **తార్వాతేవ్న** = నీ మాటలను; **మానూచుఁ** = నేను ఆచరిస్తాను.

నీ అనుగ్రహమువలన మోహమునుండి బయటపడ్డాను. ఎటువంటి సందేహము లేక నీ మాటలను నేను ఆచరిస్తాను.

సంజయ ఉవాచ

ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః
సంవాదమిమమశ్రౌషం అద్భుతం రోమహర్షణమ్

సంజయేర్వచార్

గీ.గా. రాజా వాసుదేవేరన్ అర్జునేర్వాతేవున్
రుఁవాఁడ ఘూట్జసేన్ సామ్యోన్ అభంభార్గ్యానేన్ 18/74

క.ఛే. రాజా, వాసుదేవేరన్, అర్జునేర్, వాతేవ్న
(PP) రుఁవాఁడ ఘూటజసేన్, సామ్యో, అన్, అఛంభార్, గ్యానేన్

రాజా = ఓ రాజా!; **రుఁవాఁడ ఘూటజసేన్** = గగుర్పాటు కలిగించు నటువంటి; **అన్** = మరియు; **అఛంభార్గ్యానేన్** = ఆశ్చర్యకర మైనటువంటి జ్ఞానాన్ని; **వాసుదేవేరన్అర్జునేన్** = వాసుదేవార్జునుల; **వాతేవ్న** = సంభాషణను; **సామ్యో** = విన్నాను.

ఓ రాజా! గగుర్పాటు కలిగించునటువంటి మరియు ఆశ్చర్య కరమైనటువంటి జ్ఞానాన్ని వాసుదేవార్జునుల సంభాషణను విన్నాను.

వ్యాసప్రసాదాచ్ఛ్రుతవాన్ ఏతద్గుహ్యమహం పరమ్
యోగం యోగేశ్వరాత్ కృష్ణాత్ సాక్షాత్ కథయతః స్వయమ్

గీ.గా. **వ్యాసుమ్నీర్మాయితీ సామ్మో భేదేర్వాతేవ్న**
వూ కిషన్ భగ్వాన్కేతా వో యోగశాస్త్రేన **18/75**

క.ఛే. వ్యాసుమ్నీర్, సాయితీ, సామ్మో, భేదేర్, వాతేవ్న
వూ, కిషన్, భగ్వాన్, కేతా, వో, యోగశాస్త్రేన

వ్యాసుమ్నీర్ = వ్యాసముని; **సాయితీ** = కృపచే; **భేదర్ వాతేవ్న** = పరమరహస్యమైన విషయాలను; **వో యోగశాస్త్రేన** = ఆ యోగ శాస్త్రమును; **వూ కిషన్ భగ్వాన్ కేతా** = ఆ కృష్ణభగవానుడు చెప్పగా; **సామ్మో** = విన్నాను.

వ్యాస ముని కృపచే పరమ రహస్యమైన విషయాలను, ఆ యోగశాస్త్రమును కృష్ణ భగవానుడు చెప్పగా నేను విన్నాను.

రాజన్ సంస్మృత్య సంస్మృత్య సంవాదం ఇమమద్భుతమ్
కేశవార్జునయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహుర్ముహుః

గీ.గా. **పరం భలేర్ కిషన్ అర్జునేరి వాతేవో**
ఫరన్ఫరన్ హర్దే ఆన్ చళ్కారేచ్మనేవో **18/76**

క.ఛే. పరం, భలేర్, కిషన్, అర్జునేరి, వాతేవో
ఫరన్, ఫరన్, హర్దే, ఆన్, చళ్కారేచ, మనేన వో

పరం భలేర్ = కళ్యాణకరమైన; **కిషన్ అర్జునేరి** = కృష్ణార్జునుల; **వాతేవో** = ఆ సంభాషణ; **ఫరన్ఫరన్** = మరల మరల; **హర్దే ఆన్** = గుర్తుకొచ్చి; **మనేనవో చళ్కారేచ** = అది మనసును పులకింపచేస్తున్నది.

కళ్యాణకరమైన కృష్ణార్జునుల ఆ సంభాషణ మరల మరల గుర్తుకువచ్చి అది మనసును పులకింపజేస్తున్నది.

తచ్చ సంస్మృత్య సంస్మృత్య రూపమత్యద్భుతం హరేః
విస్మయో మే మహాన్ రాజన్ హృష్యామి చ పునఃపునః

గీ.గా. **హరీర్వ్యా రూప్‌హర్డో ఆన్ అచంభా లాగ్రోచ**
హే రాజా రాస్వణా మార్దల్ చళ్కన్పూర్లోచ **18/77**

క.ఛే. హరీర్, వ్యా, రూప్, హర్డో, ఆన్, ఆచంభా, లాగ్రోచ
హే, రాజా, రాస్వణా, మార్దల్, చళ్కన్, ఫూర్లోచ

హరీర్వ్యా = ఆ శ్రీహరి; **రూప్‌హర్డోఆన్** = రూపము గుర్తుకువచ్చి; **అచంభా లాగ్రోచ** = ఆశ్చర్యము కలుగుచున్నది; **హే రాజా** = ఓ రాజా; **రాస్వణా** = పలుమార్లు; **మార్దల్** = నా మనసు; **చళ్కన్ ఫూర్లోచ** = హర్షముతో పులకించుచున్నది.

ఆ శ్రీహరి రూపము గుర్తుకు వచ్చి ఆశ్చర్యము కలుగుచున్నది. ఓ రాజా! పలుమార్లు నా మనసు హర్షముతో పులకించుచున్నది.

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిః ధ్రువా నీతిర్మతిర్మమ

గీ.గా. **జే జాగేప అర్జునన్యోగీశ్వర్ కృష్ణ ర**
జీత్ ధన్దౌలత్ అన్నియత్ సే అస్జాగేప ర **18/78**

క.ఛే. జే, జాగేప, అర్జునన్, యోగీశ్వర్, కృష్ణ, ర
జీత్, ధన్దౌలత్, అన్నియత్, సే, అస్ జాగేప, ర

అర్జునన్ = అర్జునుడు మరియు; **యోగీశ్వర్ కృష్ణ** = యోగీశ్వరుడైన కృష్ణుడు; **జే జాగేప ర** = ఏ ప్రదేశ మునందు ఉందురో; **జీత్** = విజయము; **ధన్దౌలత్** =

సకల సంపదలు; **అన్నియత్** = మరియు నిజాయితి; **సే అస్జాగేప ర** = అన్ని అటువంటి ప్రదేశములో నుండును.

అర్జునుడు మరియు యోగీశ్వరుడైన కృష్ణుడు ఏ ప్రదేశ మునందు ఉందురో విజయము, సకలసంపదలు మరియు నిజాయితి అన్నీ అటువంటి ప్రదేశములో నుండును.

శ్రీమద్భగవద్గీత అధ్యాయ్ అఠారేర్గావో
సన్యాస్యోగ్ వేగో యేతి పూరో

* * *

అసతో మా సద్గమయ, తమసో మా జ్యోతిర్గమయ
మృత్యోర్మా అమృతం గమయ

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు

* * *